TRACTATVS
DE
MODO PROCEDENDI
IN CAVSIS S. OFFICII,

CÆSARIS CARENÆ CREMONENSIS I.C.
Sacrę Theol. Doct. Eminentiss. & Reuerendiss.
D.D. Card. Camporei Epi Cremonen.
Auditoris, Consultoris, & Adu. Fiscalis
Sancti Officij,

Opus omnibus Episcopis, Inquisitoribus, & eorum Ministris, ac etiam Confessarijs perutile, & necessarium.

CREMONÆ. Apud Marc'Ant. Belpierum.
M. D.C. X X X VI.

SVPERIORVM PERMISSV.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. D.

SANCTAE ROMANAE ECCL. CARDINALIB.

PETRO CAMPOREO,

EPISCOPO CREMONEN. ET

FRANCISCO BARBERINO,

SVPREMIS VNIVERSALIBVS INQVISITORIBVS,

CAESAR CARENA, F. P.

EVS, de modo procedendi in Causis Sancti Offitij Tractatulus (Amplis. Principes) in lucem recens prodit, Hunc vobis, veluti Humillimum, obseruantię meæ pignus, addico, vt quos Principes mihi selegi, huiusce laboris mei patronos agnoscam. Et dum instituti mei fuit, Catholicæ religionis hostes deprimere, sub quibus alijs auspitijs militare debui, quam vestris (Eminentissimi Cardinales) qui in hoc vno semper omnes conatus tamquam Sanctissimi Tribunalis Præsides, direxistis, vt debellatis Apostatis, Hæreticis, & Schismaticis, ac omni prorsus Hæresis eliminata suspitione, germana fides in Catholica religione conseruetur? Excipite, igitur Religiosissimi Supremi Inquisitores opusculũ hoc, qualecumq; sit, ea qua similia complecti soletis humanitate, meæ erga vos obseruantiæ monumentum, Viuite diù felices, Ecclesiæ Sydera, & Columnæ, Viuite diù, ac Valete.

Cremonæ XV. Cal. Ian. Ann. 1635.

AD LECTOREM.

QVæ, & ſcitu digniora, & notabiliora in hoc Sacro Sancto Tribunali, tempore à meis forenſibus occupationibus, veluti furto ſubtracto, ſpatio decem annorum, quo ex Voto Supremi Tribunalis de Vrbe, Conſultoris, & Aduocati Fiſcalis munere fungor, recollegi, nunc importunis ferè amicorum precibus, in modum manualis potius, quam tractatus, edere in lucem Cogor. Et Quoniam vniuerſum Ius, vt ait I. C. in l. 3. ff. de ſtatu hominum, verſatur circa perſonas, res, & actiones, Eruere nunc, benigne lector, ea totius huiuſce tractationis parte, quæ res ad Sanctum Officium ſpectantes concernit, & citò alias duas partes expecta, in quarum prima, agam de omnibus perſonis, & miniſtris huiuſce Tribunalis, ac eorum muneribus, & Officijs, in altera vero, ſpectantia ad actiones perſtringam, Et hanc diuidam in Duas ſectiones, in vna tractabitur de ſingulis actibus Iuditialibus, in altera inſtituetur particularis proceſſus, vſq; ad expeditionem, in quo multa neceſſaria trademus, ad validos, & legitimos proceſſus conficiendos. Interim ſcito, benigne lector, multos in hoc opere imprimendo errores irrepſiſſe, qui Impreſſorum incuriæ, & permultis meis publicis occupationibus erunt condonandi, Vale.

IN-

INDEX
TITVLORVM ET §.§.
HVIVS TRACTATVS.

Titulus I.
De hæresi, & hæreticis pag. I.

P. 19

Titul. 2.
De hæreticis pænitẽtib. impænitentibus, & relapsis, pag. 37.

Titulus 3.
De Apostasia, & Schismate, pag. 54.

&

Titulus 4.

De fautorib. hæreticorum, pag. 74.

Titulus 5.

De Polygamis pag. 99

P. 6.

Titulus 6.

De Confessarijs Sollicitantibus, pag. 126.

P. 14

Titulus 7.

De Blasphem. pag. 155

Titulus 8.

De Insordescente in Excomunicat. pag. 179

Titulus 9
De obligatione denunciandi, pag. 191.

Titulus 10.
De Retentoribus librorũ prohibitorũ pag. 207

Tit-

Titulus 11.

De Celebrantibus, & Administrantibus Sacramentum Pœnitētiæ, cum non ſint Sacerdotes pag. 222.

Titulus 12.

De Sortilegis.

Titulus 13.

De Bulla Sanctiss. Pij 5. Si de proteg. pag. 279

nemo

Titulus 14. De Iudeis, & alijs Infidelibus, pag. 315.

P. 11.

Titulus 15.

De Edētibus carnes in dieb. prohibitis pag. 332

Titulus 16.

De varijs propositionū Gradibus, pag. 341.

Titulus

Titulus 17.

De Varijs delictis spectātib. ad S.O. pag 349.

Titulus 18.

De sponte Comparentib. & tēpore Gratiæ.

Titulus 19.

De modo Procedēdi cōtra defunctos pag. 380

INDEX RERVM ET MATERIARVM

Primus numerus folium Secundus vero numerum designat.

Abiuratio.

Bona temporalia hæreticorum.

Bulla Cænæ Domini.

Pre-

Bulla Greg. 13. incipiēs Antiqua Iudeorum Vide in Verbo Iudeus.

Canonizatio, & Beatificatio Sanctorum

Carcer.

Celebrans.

Circumstantia

Clericus.

Comestio cibi Vetiti.

Conceptio B. M.

Confiscatio.

Confessio.

Confessio Qualificata.

Confessio implicita.

Confessarius.

Confessarius socius criminis.

Confessarius solicitans in Confessione.

Consuetudo.

Conuer-

Denunciatio Denunciare.

Diuinatio.

Dubius.

Ebrietas.

Ecclesia.

Excom-

Excommunicatus.

Excommunicatio.

Edictū Inquisitorum.

Episcopus.

Error.

Fautores hereticorum.

Fideicommissum.

Fides.

Filius.

Cum

Fuga.

Haret. & Heresiarcha.

Hæreticus.

Hæresis.

Hæreticorũ Credentes.

Denũciatio hæreticorũ.

Huius-

Inquisitor.

Ha-

Insordescens.

Insorde-

Irregularitas.

Iudeus, & Iudei.

Iudex.

Iudex laycus.

Lamiæ.

Legitimitas.

Lex.

Libri prohibiti.

Matrimonium.

Medicus.

Metus.

Mulier.

Pertinacia.

Pœna.

Pœnitentia.

Polygamia.

Quo-

Probatio.

Propositio.

Ratificatio.

Receptatores.

Regulares.

Relapsus.

Religiosus.

Remissio Reorum.

Reus.

Sacerdos.

Saga.

Sancti.

Schisma.

Sponte Comparens.

Suſpitio hæreſis.

Templum.

Tempus Gratiæ.

Teſtis.

Teſtis falſus.

Tortura.

Verbum.

FINIS.

TRACTATVS
DE MODO PROCEDENDI IN CAVSIS SANCTI OFFICII.
CAESARIS CARENAE I. C. Et Sacræ Theol. Doctoris.

Titulus Primus.
DE HÆRESI, ET HÆRETICIS.
SVMMARIVM.

De grauitate Hæresis, remissiue n. 1.
De Aetimologia Hæresis n. 2.
Hæresis quid sit. n. 3.
Omnis Heresis est error, sed non omnis error est Hæresis, n. 4.
Hæresis, est error Intellectus n. 5.
Errans ex ignorantia, non est Hæreticus n. 6.
Hæresis, quomodo differat ab Apostasia n. 7.
De Pertinatia requisita ad Hæresim n. 8.
Infidelis nō potest dici Hæretic. n. 9.
Pertinacia quid. sit n. 10.
Pertinacia est de ratione Hæresis n. 11.
Pertinax est ad effectm de quo agitur, qui determinate consentit. n. 12.
Item qui paratus est corrigi, dummodo argumētis conuincatur n. 13.
Item qui errori adheret, per modicum tempus n. 14.
An pertinax dicendus, qui putans se recte sentire, non assentiretur inquisitoribus, & alijs viris doctis asserentibus, contrarium esse de fide n. 15.
DuBius de fide, est infidelis n. 16.
Et cōn hosce dubitantes procedit tribunal Inquisitionis n. 17.
Hæreticus non dicitur, qui nunquā fidē Catholicā fuit professus n. 18.

1
E Grauitate † huius criminis Hæresis, aliqua hoc loco esent præmittenda, sed qm̃, vnusquisq; eam facile colligere potest, tum ex cap. sicut qui Ecclesiam 17. quest 4. cap. vergentis de Hæret. l. Manicheos, Cod. eodem tit., tum ex grauitate pœnæ in huius Criminis reos statutæ, cuius effectus sæpe etiam posteros ipsos afficit d. l. Manicheos., tum deniq; ex latiss. cumulatis, per Farin. de Hæresi quæst. 197. n. 1. & seq. sed max. n. 4. vbi probauit Cam̃ Hęresis, dici causam Dei, & n. 6 vbi grauius esse, dixit Hoc Crimen, Crimine lęsę Maiestatis Humanæ, ideo hæc, tanquam omnibus obuia omittendo, ad materiam propositam deueniendum est.

§. I.

Quid sit Hæresis.

2 OMissa † ætimologia Hęresis de qua plurima Suarez de Fide disput. 19. sect. p. n. 1. & seq. Leonard. Duardus ad Bullam Cenę Dñi lib. 2. can. 1. quęst. 20. n. 1. & seq. Farin. de Hęresi quest. 188 n 30. & seq. Lud. à Paramo de Orig. S. Inquisitionis lib. 3. Quest. 3. n 3. & seq. Sanctarellus de Hæresi cap. 1. concl. 1. n. 1. Molfes. in Promptuario triplicis iuris. p. p. tract 11. c. 2. n. 39. & latius Azued. ad regias Hisp. Const. Nou. recompil. lib. 8. tit. 3. lege p. n. 1. & seq,

3 Dicendum est, quod Hæresis est Error † intellectus voluntarius, contra aliquam fidei veritatem, cum pertinacia assertus, ab eo, qui fidem recepit, ita Hęresim definierunt Sanch. in Precepta decalogi. lib. 2. cap. 7. n. 1. Becanus in summ. p. 3. tract. de fide cap. 14. quest. 1. n. 2. Duardus loco supra prox. citato, n. 1. Ricciullus de Iure personarũ extra Ecclesiæ gremium existentium lib. 5. cap. 1. n 7. & Sanctar. loco iam alleg. n. 2., & cum hac definitione in effectu conueniũt oẽs ferè alię definitiones allegatę per Farin. d. quest. 188. n. 2. & plurib. seq.

4 In Hac Hęresis definitione, dr̃ p. loco, quod est † error, loco generis, nam omnis Hęresis est error, sed non omnis error est Hęresis, vti ex Alph. à Castro de Iust. Hęret. punitione lib. 1. c. 1. declarauit Ricciullus d l. 5. cap. 1. n. 8. Item dr̃ error quia ex quorumq; facto quãuis enormi, non oritur Hęresis, sine errore intellectus, lz. ex eo facto oriatur suspitio Hęresis, etiã vehemens Azeued. vbi supra n. 36. & seq.

5 Secundo dr̃ Intellectus, tum ad differentiam aliorũ errorũ qui

citra

citra intellectum committũtur, vt dixit Ricciullus, vbi supra, tum qã sicuti assensus fidei in intellectu consumatur, ita error fidei contrarius, in intellectu completur, vt dixerunt Sanch & Sanctar. locis indicatis, quia contraria, sunt circa idem subiectũ in casu nostro Filiuc. Inst Moral. p. 2. tract. 32 cap. 6. n. 153.

6 Tertio additur pticula † voluntarius, qm̃ de ratione Heresis est, vt voluntarie comitattur, & qui ex ignorantia errat, Hereticus dici non potest, vnde dicebat D. Augustinus lib. 1. de Trinitate Errare potero, sed hereticus non ero, ita Ricciullus vbi sup n. 9. Sanch. & Sanctar. locis indicatis.

7 Quarto dr̃, circa aliquam fidei † veritatem, tum quia error in alijs, non est Heresis, tum quia in hoc differt Hæresi ab Apostasia, quod Hæc est, recessus totalis à fide, illa vero non est totalis recessus, sed particularis circa aliquam tantum rem, vel aliquas res. de fide, Sanch. vbi sup. & Ricciull. ibid. n. 12 seq.

8 Quinto Dicitur cũ Pertinacia † quoniã cõsumata, & perfecta Heresis non dr̃, nisi superuenien te pertinacia, vt infra vid.

9 Sexto tandem additur assertus ab † eo qui fidem recepit, ad differentiam Infidelis, qui nequaquam potest Hereticus dici lz. pertinax esset in materia fidei, Sanch. vbi sup. & nos infra latè.

Ex quibus colligitur quod ad constituendum Hæreticum requiritur, & error, & factum seu exterior manifesto Erroris por el. in Dubijs regul. verbo Heresis, n. 10. & seq vbi bene declarat, quale factum, & qualis Manifestatio requiratur.

§. 2.

De Pertinatia ad Hæresim requisita.

10 QVo ad pertinatiæ noẽn animaduertendum, quod sicuti perseuerantia, dr̃ in Bono, vnde dicitur, eam esse virtutem partemq; fortitudinis, ita Pertinacia dr̃ in malo, vti notau:t Ricciullus de Iure Person. lib. 5. ca. 2 n. 1 seq.

11 Pertinatiam † hanc esse de ratione Heresis, constat inter omnes, & expresse id docuerunt Sanch. in summ. lib. 2. cap. 7. n. 2. Suar. de Fide disput. 19. n. 9. & Sanctarell. qui plurimos cumulat, de Hæresi cap. 1. dub. 4. Molfes. in Sum. tract. 11 c. 2. n. 41. Azeued. latiss. vbi sup. à n. 85. vsq; ad n. 103.

12 In eo etiam, pertinatiam hanc consistere † comm. dixerunt D.

D. vt quis determinate cõsẽtiat in id, cuius cõtrariũ scit à Sancta Matre Ecclesia determinatũ. Sã ch. d. c. 7. n. 2. Ricciull. d cap. 2. n. 7. Sanctar. allegator dub. 4 n. 18 Suar. disp 19. de Fide, Sect. 3. n. 10. Marius Alterius de censuris, Tom. 1. lib. 5. disput. 2. cap. 2. vers. sed postulabit aliquis. vñ pertinatiã morã aliquã tẽporis non requirere, dixit, Filiuc. loco sup. alleg. n. 154. & Molfes. ibid. n. 41.

13 Nec pertinax † quis esse desinit. lz. sit paratus corigi, dummodo argumentis conuincatur Sanch. loco citato, n. 6.

14 Vel si solummodo † errori adhęserit, per modicum aliquod tempus Sanch. n. 7. & Ricciullus d. c. 2 n. 11.

15 *Non tameu pertinax † diceretur, qui credens se rectè sentire* non assentiretur Inquisitoribus vel Epo, & Viris doctis, asserentibus contrarium esse de fide, pro vt optime ad versus Bartolum l. tutor. §. tutores n. 1. de suspectis tutor. probauit Sanch. d. c. 7. n. 25. & Leonard. Duard. ad Bullam Cœnę Dñi lib. 2 can. 1. quest. 25. n 4 circa quam tñ rem videndus est Pegna. comm. 26. vers. cœterum contraria sententia p. p.

§. 3.

An dubius in fide sit Hæreticus.

16 DVbium † in fide, Infidelẽ esse, dicit text. in cap. 1. de Hæreticis, ac proinde voluntarie, & cum pertinacia dubitandem de rebus fidei, Hæreticum esse dixerunt, Alphons. à Castr. lib. 1. de iusta Hæret. punitione cap. 9. Farin. de Hęresi, quest. 178. n. 90. & seq. latiss. Pegn. omnino videndus. in cõm. d. cap. 1. de hęret. p. 2. in director. Suarez. de Fide, disput. 19. sect. 4. n. 8. & seq. (vbi confutat opinionem Sanch. in sum. cap. 7. n. 12 lib. 2) Leonard. Duard. ad Bullam Cœnæ Dñi lib. 2. can. 1. quest. 23. Ricciull. de Iure person. extr. Ecclesiæ gremium existentium, lib. 5. cap. 4. & Sanctar de hæresi cap. 1. dub 3. Azued. ad Regias Hispaniæ Cõstitutiones libro 8. tit. 3. l. p. n. 42 & 43. Portel. qui bene rem declarat, in Dubijs regul. Verbo, Hęresis n. 4.

17 Vñ Iure † merito, contra Hosçe de rebus fidei dubitantes, procedit supremum tribunal Sanctæ Romanæ Inquisitionis, testibus Pegn. loco allegato, versiculo cum itaq;, vbi quod tales abutrant, vti hęretici formales Farin. d. quest. 178. n. 107. & Ricciull. d c. 4. n. 8. in fi. nisi ex Simplici-

plicitate vel rusticitate circa fidei credibilia dubitarent, nam tunc, non vt hæretici, sed vt suspecti tantummodo, pro suspitionis tamen modo, abiurare coguntur Pegn. & Farin. locis indicatis.

In quatuor tamen casibus dubius in fide non est Hæreticus, quos refert ex Fel. in c. p. de hæreticis Azeued. vbi sup. n, 75. qui omnino videatur, quia rectè in hac materia loquitur, & cũ eo Barbos in suis Colectaneis ad ius Canonicum d. c. p. de Hæretici s, qui omnes D.D de Hac materia loquentes cumulauit.

§. 4.

De subiectio Hæresis, & an Infans Baptizatus, nutritus inter Hereticos, negans fidem sit Hæreticus.

AD hoc vt quis possit dici Hæreticus. necessario requiritur, vt aliquando fidem Christianam
18 professus † sit, vt colligitur ex definitione Hæresis, de qua sup. & tradiderunt Sanctarll. de Heresi, c. 1. dub. 2. n. 3. & Suar. de fide disput. 19. Sect. 5. n. 1. & seq. qui alios allegant, difficultas tamen est circa hoc.

19 Primo Quid. sit dicendum, de † Cathecumeno negante fidem, in qua re.

Sanch. in sum. c. 7. lib. 2. n. 34. qui alios allegat, tenuit Cathecumenum non esse proprie Hæreticum, si fidem Catholicam neget, Suarez vero loco cit. n. 3. & de cẽsuris disp. 21. sect. 2. & in Defens. Cath. fidei aduersus Anglicanę sectę Errores lib. 1. cap. 24 & Sanctarellus d. dub. 2. n. 3. qui alios plurimos D. D. ad
20 id allegant † Contrarium tenuerunt, talem 53. Cathecumenũ Hereticum esse, Rõ horum auctorum est, quod ex quo iste Iam credidit in Christũ, infidelis est, at nõ est Iudeus, nec Paganus, ergo est Hereticus, cũ tres tm̃ sint infidelitatis spes, Atq; Hęc Sententia in foro Interiori verissima est.

21 Sed in foro † Externo, huius modi Cathecumenus non subditur Iuditio Ecclesiæ, & sic non est punibilis ab Ecclesia, ita Suarez. d. sect. 5. n. 5. & 8. Sanctarellus d. dub. 2. n. 5 Ricciull. de Iure person extr. Ecclesię &c. lib. 3. cap. 40. n. 28. Farin. de Heresi quest. 178. n. 131. Filiuc. Inst. Moral. p. 2. tract. 22. c. 6. n. 156. Quid quid in contrarium dixerit Alph. à Castro. de Iust. Here punit. lib. 1. cap. 8. vbi voluit Ecclesiam Habere Iurisditionẽ in Cathecumenos, cuius opinio confu-

22 confutatur ex eo,quod per Baptismum † efficitur homo Christianus, & membrum Ecclesiæ, & de his, qui foras sunt non solet iudicare Ecclesia, vt latius contra Castrum prosequntur, Suar. & Santarell· locis allegatis, & Leonard. Duard. ad Bullam Cœnę lib. 2. Canone 1. quest. 21. n. 1. & 4. & Ricciull. d. lib.3.cap.4 per tot. & Filiuc. vbi s. Molfes.d.tract.11.c.2.n. 46

23 Secundo,Dubitari potest,quid sit dicendum de Baptizatis Baptismo inualido, & nullo ob aliquem substantialem defectum in materia,vel forma. Et quidē hi,quo ad forum Interius,si à fide Catholica deficiant Hæreticos esse constat tum ex hucusq; dictis de Cathecumeno, tum ex eo quod D Augustinus lib. de Vnico,De Baptismo cōtra Donatistas cap.3.dixit,non nullos Hęreticos esse denuo in Ecclesia recipiendos sine nouo Baptismo, nonnullos vero, denuo Baptizandos, & vtrosq; esse veros Hęreticos.

24 Quo ad forum † autem Exterius Existimo cum Suarez de fide disp. 19. sect. 5. n. 8. & Sanctar.de Hæresi c. 1. dub. 2. n. 6. qui alios allegant, Contra Simancham tit 31.n.5.Hosce Baptizatos fictè, recedentes à fide, nullo modo posse puniri ab Ecclesia, Vnico tantum casu excepto,quo Simanch.Op. omnino recipienda esset, cum sl. Ecclesia fictionem ignoraret, nam tunc talis ab Ecclesia puniretur, vti notauit Sanch. in summ. lib. 2. cap. 7.n.35 Molfes. vbi s. n. 47.

25 Tertio Queri potest, quid sentiendum sit de Baptizatis in infantia,sed enutritis in partibus Hęreticorum, Et quidem Clarum mihi vr̄ hosce simpliciter loquendo non posse dici Hęreticos, cum ad hęresim non solum in sub. requiratur Baptismus, sed etiam sufficiens instructio in fide Catholica,non.n. ad hoc sufficit sola fides infusa, vti optime notauit Alph. à Castro,de Iusta Hęret. punitione lib. 1. cap. 8. allegans doctrinam Pauli,Quomodo credent ei, quem non audiuerunt, aut quomodo audient,sine predicante, sicuti scriptum est, quam spetiosi pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona, Ex qua auctoritate,docuit Alphonsus Hęreticum eum dici non posse, qui lz. Baptizatus,fidem plenā,prędicatione,aut Cathechizatione non est assecutus,atq; ita etiam docuerunt Simanch. de Cath. Instit. tit 51.n. 4.7.& 10.& Sanch. in summ. lib. 2. cap. 1. n. 8. Azeued.ad regias Hispanię Constitutiones l.8.tit.3. n.26 & seq.

Si tamen talibus enutritis in regionibus hęreticorum sufficiē-

ter proponeretur fides Catholica, & ipsi illam acceptare nollent, tunc vt Hæretici hñdi essēt, vti dixerunt Cast. Sirnanch. & Sanch. locis indicatis.

Ad hoc tamen propositũ omittere non possum, casum pulcherimum, qui hic Cremonæ acidit de Anno 1588. vt apparet, ex quibusdam Votis Manuscrip
26 tis Reuerendissimi D. † Marci Antonij Amidani, tũc temporis Sancti Officij Consultoris Tom. primo, eius votorum, Casu xi. fol 66, Casus autem talis est.

27 Quidam † Iuuenis annorum 21 natus in Ciuitatæ Gebēnę, vbi oēs Caluini Hęreses, & didicit, & tenuit, cum per duos annos moram traxisset in Ciuitate Lugduni, multa didicit fundamenta fidei Catholicę qua propter de fide Gebennensium dubitans, Spiritu Dei adiutus, Cremonam se contulit, vt ibi Catholice viueret, inter suos consanguineos, (q̃a natus erat Gebēnę, ex Patre Hęretico) Cœterũ cum dictus Iuuenis primo presentasset se cuidam consanguineo eius, qui illum acceptare recusauit, sed literas deferendas ad alium ipsius proximiorem, tradidit, in itinere captus fuit, & in Carceribus Sancti Officij carceratus.

Casu autem hoc, vt potè valde insolito, ad supremum Tribunal transmisso, Eminentiss. D. Cardinales Præsente S. D. N. Sixto Papa v. decreuerunt, Quod Iste iuuenis deāt formaliter abiurare Hęreses, quas tenuerat, eas specificando, & etiam oēs alias Hæreses in genere, & quod deferre deberet habitellum cum Cruce suptus vestes, & quod nō exiret à Ciuitate Cremonæ sine licentia, & ter in Anno confiteretur peccata sua, sl Die Resurectionis Dñi, Die Assensionis B. M. V. & Die Natiuitatis Dñi, cum non nullis alijs pœnitentys salutaribus.

Item prefati Eminentissimi D. D. Card. decreuerunt, quod ad eius Baptismum iam olī Gebennæ celebratum, ad hiberētur nunc Cœremoniæ, & Ritus, qui in simili actu requirũtur, sm̃ Ritum Sanctæ M. Ecclesię, & sm̃ coēs D. D traditiones, de quibus Coninch. de Sacram. p 3. Q. 66. art. 9. dub. 1. n. 99 Et ita fuit executum in Ecclesia Sancti Dominici, die 8. Iunij 1588. cum prius abiurasset, vt s. coram D. D. de Congreg, & non nullis fratribus, pro vt de his omnibus attestatur pręf. Reuerendiss. D. Amidanus loco supra. allegato.

Similem casum olim, etiam Romę decisum habemus, apud Locatum in 6. Casu Romę definito fol. 539.

Disputant etiam, Hoc loco D. D. an Hęreticus censendus sit, qui

28 qui † priuatæ reuelationi sibi facte credere nō vult, de qua re ex professo pertractarunt Suarez. vbi s. d. sect. 5. n. 11. & 12. & Sanctar, alleg. dub. 2. n. 9. & seq. qui alios cumulant, vbi concludunt, talem in foro interno esse Hæreticum, sed in externo non esse ab Ecclesia punibilem.

Quid autem dicēdum sit de negante propositionem Theologicam, quæ infertur ex vna de fide, & altera euidenti lumine naturæ, vt V. G de negante, Christum esse risibilem, vide Filuc. d. tract. 21. c. 6. n. 179. vbi, quod talis est Hæreticus, saltem mediate, & indirecte. Portel. in dubijs regul. verbo Hæresis vbi quod talis in foro exteriori hr̃ pro Hæretico, ibi, n. 9.

§. 5.

De Hæreticis Manifestis, & secretis,

28 HAereticorū duas esse spés, manifestos, & occultos, seu secretos, comm. dixerunt. Canonistæ in cap. super quibusdam, extra, de verborum significatione Albert. in tract. de Agnoscendis Assert. cath. quest. 29. Locat. in Iud. in verbo, Hæreticus, n. 24. Pegn. comm. 58. p. 2. & Farin. de hæresi, q. 185 n. 76. & seq. late Barbos, de Officio Epi, alleg. 40, n. 1. seq. p. 2.

30 Manifesti † Hæretici dnr̃, qui publice contra fidem Catholicam prædicant, aut profitentur, seu defendunt eorum errores, vel qui coram Prælatis suis conuicti, vel confessi, vel ab eis Sententialiter condemnati super Hæretica prauitate, sic ad literā respondit Summus Pontifex Innocent. 3. Capitulo Ecclesiæ Tholosanæ, in c. super quibusdā, de verb. significatione, & docuerunt Albert. Locatus, Pegna. & Farin. locis s citatis, Ex quibus à Contrario colligitur, quinam sint Hæretici occulti, & secreti.

Duo tamen hoc loco animaduertenda sunt, alterum est circa text. in d. c. super quibusdam, ibi,
31 seu defendunt eorum errores, quod sl. d verba restringūtur à verbis præcedentibus, publice prædicant, & sic nisi, quis errores Hæreticorum publice defendat, non potest dici manifestus Hæreticus, ita Farin. vbi s. n. 82.
32 Alterum est inter † manifestos Hæreticos, & deprehensos in hæresi, nullam esse differentiam, vti post. Præpositum, in c. Si Papa, n. 1. vers. Mota ex textu, dist. 40. notauit Farin. vbi s. n. 80.
33 Deprehensus †. n. in Hæresi dr̃, qui, vel publice predicat Hæresim, vel legitima probatione per testes, vel per suā confessionem

conuictus est de Hæresi, vti notarunt D.D. in c. ad abolendam in verbo, Deprehensi de Hæret. Eymericus in Direct p.3 quest. 89. Albert. de Agnosend, Assert. q. 29 & Farin. qui alios allegat. d. q. 185. n. 78.

§. 6.

De Hæreticis Affirmatiuis, & Negatiuis.

34 HAereticus † alius affirmatiuus est, alius negatiuus, Affirmatiuus est, qui errorem, quē habet in mente, aut verbo, aut factis ostendit, ita Farin. qui alios allegat de Hæresi, quest. 178. n. 19.

35 Negatiuus vero Hæreticus dr̃, qui legitime conuictus de hæresi, constanter illam negat, & asserit se credidisse, & credere omnia, quæ credit S. Mr̃ Ecclesia, Et iste sic pertinaciter in negatiua persistens, puniendus est vt i hæreticus verus, & pertinax, ac vt talis brachio Sœculari est relaxandus, ita magistraliter decidit Rot. Rom. decis 875. in antiq sub tit. de Hæret. quæ decisio incipit, Accusatus, & hoc idem clariss. collig. ex cap. 7. 8. & 9. Concilij Bittenensis, & cap 26. Concilij Narbonensis, quorum conciliorum verba referuntur à Pegn. p.3 com.48. vers. & quamquam, Decisionemq; illam Rotæ, 875. sequuti fuerunt magis comm. D.D. quos allegant, Pegn d. comm.48 Farin. d. quest. 178, n. 20. Ludouicus à Paramo de origine S. Inquisitionis lib. 3 q. 4 Rubr. de Expedit. processus in causis fidei, n 41. & Ricciullus de Iure personarum &c. lib. 5. cap. 6. per tot. Sanctar de Hæresi c. 1: n. 27. vers. Pręterea protestatio non excusat.

Ex quibus colligitur contrariam sententiam Boer. Decis. 341. n. 4 in fi. & Clari in §. Hęresis n. 9. vers. Et nota in hoc proposito, omnino esse repellendam.

36 Vt tñ † sit locus disposit. d. decis 875. plura requirūtur Primum est vt Negatiuus sit conuictus de vera, & formali Hæresi.

Secundum est, vt verba, vel facta Hæretica, sint clara, non ambigua.

Tertium est, vt reus de Hęresi conuincatur per testes, omni exceptione maiores

Quartū est, vt factum vel dictū Hęreticum dequo conuincitur reus sit recens, non vetustum, ita vt reus verisimiliter credatur eius fuisse oblitus.

Quintum est, quod testes Hunc Negatiuum conuincentes, deponant ipsum asseruisse, se illa credere, nam testes, vt accusatum de Hæresi conuincant deñt deponēre de accusati Credulitate

Alber-

Albert. de Agnos. Assert. Cath. q. 8. n. 8. & q. 34. n. 51. quem seq. Hieron. Gabr. cons. 178. n. 11. lib. 1. & Eymeric. in Director. in fã exam testium 3. pẽ atq; Hæc omnia requiri, vt Negatiuus brachio Sęculari tradatur, dixerunt Pegna. Farin. & Ricciull. locis s. alleg.

Occasione autem 4. requisiti dubitari potest an in dictis, & factis † antiquis pręsumenda sit obliuio, In qua re breuiter dicendum, in factis arduis, & horrendis obliuionem non præsumi, cum in arduis rebus memoria non lędatur, vti dicebat Plinius. In alijs vero dictis, & factis rem arbitrio Iudicantium relictam esse dixit, Pegna. ad Director p. 2 comm. 59. vers. sed in hac quest. qui, & alios allegat, & rem hanc fusissime explicat.

Quanta vero in huiusmodi causis maturitate sit procedendum videndus est idem, Pegna. comm. 48 p. 3. per tot.

§. 7.

An Ignorantia excuset ab Hæresi.

PRæmitendum primo quod, quæ ad fidem pertinent sunt in du-
38 plici † differẽtia alia .n. pertinẽt ad fidem directè, talia sunt ea, quę nobis sunt principaliter diuinitus reuelata, vt Deum esse vnum, trinum &c. alia indirectè, ex quibus consequitur aliquid contrarium fidei, sicuti si quis diceret, Samuelem non fuisse filium Elcanę, ex hoc .n. seq scripturam Diuinam esse falsam, ita Eymeric. in Direct. p. p. q. 7. n. 1. seq. Latiss. Pegn. in Director. p. 2 comm. 1.

39 Pręmittendum 2. quod alia est Ignorãtia † Inuĩcibilis, quæ cadit in eo, qui nullo modo eam superare potest, cũi est infans, & Mentecaptus, alia est Ignorantia probabilis, quę proprie illa dr̃, quę sine aliqua culpa, cognitione priuat, vt cum quis se-
40 ducitur, à Viro docto, Alia est † ignorantia Crassa cum quis ignorat ea, quæ cœteri hoẽs suę conditionis sciunt, vt cum quis de media plebe, Ignorat Christum mortuum, Alia tandem est ignorantia Affectata, cum quis data opera vult Ignorare, vt ab actu quem exequi vult, non retrahatur, de qua Ignorantia intelligitur illud Prophetæ, Noluit intelligere, vt bene ageret, & de Hisce, & etiam multis alijs ignorantiæ speciebus, videndi sunt Sanch. in sum. lib. 1. cap. 16. Ricciull. de Iure person. lib. 5. cap. 7. & Sanct. de Heresi cap. 1. dub. 5. n. 20. & seq. qui alios allegant.

41 His Premissis, loquendo de Ignorantia inuincibili, (quæ tñ in praxi vix dari pôt) ac etiam de Ignorantia probabili, Clarum est, quod hæ excusant ab hęresi, ita Castr. de Iust. Hæreticorum punitione, lib. 1. c. 9 Ricciull. de Iure Person. extr. &c. lib. 5. cap 7 n. 6. & seq. Sanctar. d. dub. 5. n. 20. & Farin. de Hæresi, q. 179. n. 23. 25 & 26., Atq; hoc multo magis procederet in his, quæ ad fidem spectant indirecte, nã in his facilius excusat ignorantia, quam in alijs ad fidem directe spectantibus, vt colligitur ex Pegna. p. p. comm. 22. Reg. 4 5. 6. & 7. quem seq. Farin. vbi s. n. 25.

42 In His tñ, quæ directe ad fidem pertinent, non pręsumitur Ignorantia † sed per allegantem illa est probanda, ita Ricciull. vbi s. n. 7. vers. 2. est declaran lus Farin. loco alleg n. 27.

43 Nec allegatio ignorantię † in articulis manifestis esset admittenda, nisi versaremur in casibus ex naturali iure excusabilibus, puta si quis diceret, Patrem esse maiorem filio, latiss. Farin. d. q. 179. n. 1. vbi ex summa Angelica, in verbo fides, n. 6. ponit Exemplum, de quadam vetula credente Trinitatem esse vnam fœminam.

44 Quo vero ad Ignorantiam † crassam Magis, côis op. est D. D. quod illa à peccato Hæresis excuset, qm̃ taliter ignorans, si est paratus corrigi, non potest dici habere pertinatiam, quæ est ad Hęresim necessaria, vt s. vid. atq; ita tenuit, Alphonsus a Castro de Iust. Hęret. punitione lib. 1. c. 9 & lib. 2. c. 17. Ricciull. vbi supra, n. 10 & seq. Sanctar. ibid. n. 20 & 21. Filiuc. vbi supra, n. 170.

45 Atq; idem prorsus † docuerũt memorati auctores de ignorantia affectata, Latiss. Sanctar. vbi supra, qui alios allegat n. 22. 23. & seq. nisi adsit contemptus Ecclesiæ Filiuc. d. c. 6. n. 173. Sed, In hac re aliter mihi dicendum vr̃, quo ad hasce duas Ignorantias, quod lz. in hoc Crimine

46 minime excusant in foro † Exteriori, nam in interriori à memoratorum auctorum traditionibus non discederem, atq; ita tenuit doctiss. Simanch. de Cath. Inst. tit. 26. n. 4. & in Enchiridio, tit 49. n. 2. Pegn. in Sępe cit. comm. 22. vers 3. Regula, Ludouicus à Paramo, de origine Sanctæ Inquisitionis lib. 3. q. 3. n. 46. & seq. & quest. 19 n, 149. latiss. Farin. de Hæresi quęst. 176. n. 29. vbi de Ignorantia Crassa, & n. 30. vbi de Ignorantia affectata, opt. Valentia Vid. 22. q. 11. art. 1. vers. est autem discutienda, disp. 1.

47 Ex dictis patet, quid sit Dicendum

dum

dum de † simplicitate, an excuset ab Hæresi, de quo art. latiss. Farin. d. q. 179. n. 8. & seq. nam illa sola non excusat, nisi sit coniuncta cum Ignorantia, Farin. vbi sup. n 22. vers. Et in hac materia, vñ pro modo ignorantię, & illius qualitate, & iuxta illius regulas, idem etiam de Simplicitate erit dicendum.

§. 8.

De Proferentibus verba Hæretica, Ioco, lubrico lingua, vel simili modo.

QVamuis multa ad hanc materiam dixerim in tit. de Blasphemis, attñ nunc Breuiter dicendum, proferentem verba Hęreti

48 ca, Ioco, lubrico, linguę, ex † magna Ira, vel ob magnam animi comotionem, & corporis dolorem vel etiam recitatiue, recitando. sl. aliorum Hęreses, non esse vti Hæreticum puniendum, sed alia pœna extraordinaria, & maxime pecuniaria, Latiss. Farin. de Hæresi, q. 179 n. 40. & seq. & Sanctar. de Hęresi, tract. de Blasph. c. 8. dub. 2. n. 3. vbi alios allegat.

49 Et tales in hoc casu subduntur† Iurisd. Inquisitorum, vti contra nonnullos, voluerunt Pegn. p. 3. comm. 17. Farin. n. 48. & Sanctar. d. n. 3.

50 Aduertendum tamen, non esse facile per † Inquisitores ad mittendas hasce exceptiones, & eas alleganti, incumbere onus eas etiam probandi, vti pluribus cumulatis docuerunt Albertin. de Agnos. asser. Cath. q. 36. n. 18. & Sanctar. vbi sup. n. 4 & alij per me allegati in dict. tit. de Blasph. quibus addo Homobn um de bonis, de examine Ecclesiastico tom. 1. tract. 7. q. 4.

51 Quomodo autem intelligi debeat axioma illud, quod sub nomine .D Hieronimi circumfertur, Ex verbis † inordinate prolatis oriri Heresim, videndi sunt Lud. à Paramo de Orig. Sanctæ Inq. lib. 3. q. 3. n. 114. & Sanctar. de Hęresi, c. 1. n. 30.

§. 9.

Tenens veram opinionem, putans illam esse contra Ecclesiam Catholicã, an sit Hæretcus.

52 SIcuti † Credens falsum putans, sic teneri ab Ecclesia ab Hęresi excusatur, vti latiss. docuerunt plurimi relati per Farin.

Farin. de Hæresi q. 179. n, 1.

Ita, tenens veram opinionem putans illam esse contra Ecclesiam Catholicam, est verus, & formalis Hęreticus, ita Farin. vbi sup. n. 2. vers. quid e contra, Sanch. in Summ. lib. 2. c. 9. n. 30. Lud. à Paramo de Orig. Sanctæ Inq. lib. 3. q. 3. n. 20 Ricciull. de Iure Person. Extr. Ecclesię &c. lib. 5. cap. 5. Rō huiusce rei est, quod talis formaliter à fidei ratione recedit, credens nō in vniuersum esse vera ab Ecclesia definita, & cum in effectu talis aliquid de fide neget, Ecclesiam sz esse certam fidei regulam, quę nec falli, nec fallere potest, omnino verus hęreticus est dicendus.

53 Neq; obstat quod percutens † laicum credens illum esse clericum, nō incidat, in excommunicationem c. si quis suadente Diabolo, qā vt ait Sanch. hic non est verus percussor clerici, & excommunicatio d c. fertur contra percussorem clerici, at ille est verus Hęreticus.

§. 10.

De Protestatione an ab Hæresi excuset,

54 NOtandum est hoc loco tria esse † genera credibiliū, alia nanq; ad fidem directè pertinent, vet sunt omnes art. fidei, & huiusmodi credibilia explicite à quolibet fideli credi debent, vt late probauit Pegna in p. p. director, comm. 20. alia sunt credibilia, quę indirecte ad fidem spectant, qā sz. principaliter credenda, sicut superiora non proponuntur, ad eorum tñ negationem seq. Hæresis, talia sunt, quod Abram duos habuerit filios &c., & huiusmodi credibilia nō tenetur, quis explicite credere sed sufficit si implicite credantur, credendo verum quid quid in sacra scriptura continetur, Allia tandem sunt credibilia, quæ expresse in Sacra Scriptura non ponuntur, tñ sunt per Ecclesiam definita tamquā credenda, vt V. G quod Spiritus Sanctus procedat à Padre, & Filio &c atq; hæc etiam sufficit si per minores implicite credantur ita Eymericus in directorio p. p q. 12. n. 1. & seq. Pegn. cōm. 1. vers. Ad Hæc prenotandum est, p. 2. Latiss. Farin. alios cumulans, de Hæresi quest. 179. n. 65. & seq.

55 Hoc premisso, vel protestatio generalis, pręcedit negationem alicuius ex credibilibus primi gřis, & tunc illa non iuuat protestatantem qm̄ errans in his, quę scire vnusquisq; tenetur explicite, censetur peccare ex malignitate, ita Eymer. d. quest.

12. Pe-

12. Pegn. ibid. comm. 26. sub. litera B. Farin. de Hæresi quęst. 188. n. 154. & seq. Sanctarellus de Hæresi, cap 1. dub. 6. n. 27. qui alios allegant.

Vel protestatio generalis pręcedit, negationem alicuius ex credibilibus, 2. vel 3. generis, & tunc protestatio solet excusare, ita Pegn. Farin. & Sanctar locis allegatis.

Quod tamen temperandum ē, nisi essemus in viris doctis, Episcopis Inquisitoribus &c. qui omnia credibilia expresse credere tenentur, ita Eymericus d. quest. 12. n. 11.

Item limitandum est, 2. nisi negatio fieret coram Iudice, vel Inquisitore à quo de veritate informatus nollet aquiescere, nam tunc protestatio illum sic protestationem, & negantem non iuuaret, ita Pegn. d. comm. 26. vers. Cœterum, Farin. vbi sup. n. 157. & seq. de qua tamē re dixi supra in quest. de Pertinatia ad Hęresim requisita.

56 Addendum etiam hoc loco, quod nec protestatio releuaret, si esset contraria facto, puta, si quis protestetur, se credere messiam venisse, & ita protestetur, & tamen Agnum Paschalem comederet, & Sabbatha more Iudeorum coleret ita Farin. vbi su. n. 153. & Sanctar. loco cit. dub. 6. n. 27.

§. II.

An sit Hæreticus, qui metu compulsus aliquid Hæreticale committit.

SVpponenda est hoc loco communis D.D. traditio, quod huiusmodi Christiano non sufficit habere sinceram fidei credulitatē, sed requiri etiam eiusdem fidei

57 † confessionem explicitam, vti communiter docuerunt, Theol. 22. quest. 3. art. 2. Pegn. ad Director, p.p. quest. 9. comm. 24. latiss. Ricciull. de Iure personarum extra Ecclesiæ gremium Existentium lib. 1. cap. 4. 5. & seq. qui alios allegat

58 Præmitendum, 2. † coactionē esse duplicem, alteram absolutā, & præcisam, cum quis V. G. ligatus, & penitus renitens cogitur genua flectere Mahometo, vel frangere imaginem sacram; Alterā vero cōditionalē tm̄, vt si quis pro euitanda morte, aliquod factum Hæreticale cōmitat, ita Pegn. d. comm 24 vers. Ac primum quidē, his præmissis.

59 Dico pri. coactione † præcisa factum comittens Hæreticale, neq; Hæreticus est, neq; peccat ita Pegn. vbi sup Farin. de Hæresi, quest. 183. n. 32. Ricciull. de Iure person. lib. 6. cap. 5. n. 2. seq. rō est, qā talis coactus

magis dicitur pati, quam agere, vt in quit text. c. Sacris, de ijs, quæ vi, metusue causa &c.

60 Dico secundo, vbi † vis, seu coactio est non precisa, sed conditionalis, tunc committens per talẽ vim factum Hæreticale non est Hereticus, qã cum corde credat, non potest dici pertinax in errore, peccat tamen grauissime ita Pegna, loco cit Farin ibid. Ricciull. d c. 5 n. 4 qui alios allegat, & Hinc est, quod talis non ẽ

61 puniẽdus † pœnis Hæreticorũ, vti optime probauit, Pegn. in alleg. comm. 24. vers. de Coactis ex concilijs Ancyrano, & Arelatẽse, quorũ verba ibi refert, Barbos, de Officio Episcopi alleg. 40. n. 32.

62 Negari tamen non potest, † quin sic talia facta committentes, quo ad Ecclesiam (quæ non iudicat de occultis, c. 1. de clandest. despons.) sint suspecti de

63 hæresi, quandoq; Vehementer si vi, vel metu cessante; adhuc in facto hæretico perstiterunt, vel si persona grauis sit, vel si metus leuis fuerit, puta carcerationis fustigationis &c., vel solummodo metus fuerit reuerentialis Pegn. d. comm. 24. vers. sed hæc quidem, Farin. vbi sup n. 26. 28. seq Ricciull. d. c. 5. n. 7. & 8.

Quandoq; de leui tantum, quãdoq; etiã nullo modo suspectus talia facta comittens redditur vt puta, si statim post lapsum metu cessante reuertãtur; Simanch. de Cath. inst. tit. 17 n. 37. Pegn. d. comm 24. vers Ergo qui post lapsum vbi quod talis statim rediiens benigne est, recipiendus, & mitissime tractandus, omissa etiam omni abiuratione, si nulla ad sit Hæresis suspitio. Si autem nõ statim redierit tũc, ad abiurationem compellatur, pro modo suspitionis, cuius dicta, seq. Barbos, d. alleg. 40. n. 33. & Duard. ad Bullam Cenæ lib. 2. cau. 1. quest. 12. n. 8.

§. 12.

An liceat disputare de Fide.

64 DE materia † videndi sunt, Eymer. in direct. p. p. q. 10. Pegn. comm. 25. ibid. Farin. de Hæresi, quæst. 178. n. 108. & seq. Sanctar. de hæresi, c. 8. n. 4. & seq. Scortia in selectas Rom. Pontif. Const. Theoremate 31. vbi quod laycis non est prohibitum, disputare de fide in circulis Honoris gratia, quia hoc est disputare tantũ materialiter, non formaliter. i. ad veritatem suadendam, ad eos benignum lectorem remitto.

§. 13.

De probationibus in crimine Hæresis.

65 QVoniam regulariter in omnibus delictorum probationibus, sufficiunt duo testes Abb. in c. quoties de testibus An gel. cons. 14 iuxta dictum Christi Domini, in ore duorum &c.

Difficultatē in Crimine hęresis facit, text. in c. excomunicamus § Adijcimus, ibi, tres aut plures boni testimonij viros de hęret. per quē text. plurimi voluerunt, in Crimine Hęresis duos testes non sufficere ad condemnandum ita Hostiens, in summa in tit de hæret. §. Qualiter, Archid. in cap. vt officiū de Hæret. in 6. alijq; latiss. alleg, per Farin. de hęresi, quæst. 188. n. 56. Sanctar. in Simili tract. cap. 39. dub. 2. n. 11. & Azeued. ad Regias Hisp. Const. Noue Recompil. lib. 8. tit. 3. l. p. n 106. & sequentibus.

66 In contrarium tamē est, verior † Sententia, imo per duos testes contestes, & omni exceptione maiores sufficienter probari hoc crimen, ita Farin. Sanctar. & Azued. locis citatis Borell. in sūm. decis. tom. 2. tit. 5. de nu testiū, n. 50. ratio est quia in ore duorum, vel trium stat omne verbū, cap. & si Christus de Iureiur. Barbos. ad d. §. Adijcimus n. 46. Cuius dispositio non obstat, nā respōdetur ibi non esse sermonē de probatione Hæresis, sed de modo in quirēdi Hęreticos generaliter, vt obseruauit Sanctarel. loco sup. alleg. n. 12. De qualitate autem horum testium vide, Azeued. vbi sup. & nos late in 2. parte huius operis, vbi etiam plura alia ad hanc materiam to tam de testibus, in hoc foro Sancti Officij per tractabimus.

§. 14.

De Tortura Hæreticis danda.

67 QVod † Hæretici torqueātur pro vlteriori veritate &c. clariss. est, & ab omnibus pro in dubitato pręsupponitur.

68 Solummodo hoc loco dicendū est, nullo modo posse ad torturā in hoc crimine deueniri, nisi † cōstet prius de corpore delicti, ita Pegn. comm. 110. versiculo Primum ergo p. 3, & Farin. de hæresi, quęst. 185. n. 147. In crimine

69 autem † hæresis ꝙ solet esse facti trāseuntis, sufficiētur dicitur constare de corpore delicti, cum semiplene constat de delinquēte ita Farin. vbi sup. & de inquisitione quæst. 2. n. 26.

An autem indicia ad torquendum debeant in hoc crimine esse

70 vrgentiora † quam in alijs disputant

putant D. D. longa serie relati, per Farin. de heręsi d. q. 185. n. 141. & seq.

Sed verior op. est, iudicis arb. relictum esse qualia inditia sufficiant ad torturam, in hoc crimine, Royas. de heret p 2. n. 191. Pegn. comm. 39. n. 3. litera, D. Bisfeld. de Confess. Malef. Mẽbr. 2. post. concl. 5 § Exempli gratia, vbi quale debet esse hoc arbitrium Iudicis optime declarat, Farin. in Praxi. q 37 n. 192 & seq.

§. 15.

De Tortura super Intentione danda in causis Hæresis.

QVoniam Hæresis delictum est in mente residens, & occultũ, singulare habet hoc Officium Sanctæ Itquilitionis, vt per tormenta Iudices violatæ religionis possint se certificare, an be-
71 ne, an male de fide senserit † reus, in hoc Santo tribunali inquisitus vti dixit, P. Zanardus, in summ. Diuinorum præceptor. tom. 2. cap. 94. de tortura in causis fidei, n. 14. Quia autem hæc tortura dari solet cum reus fatetur factum hæreticale, vel dictum, sed negat intentionem, ideo prius videndum est, de confitente dictum Hæreticale, postea de confitente factum dicturi.

72 Pręmitendum tamen hoc loco, quod non ita de † facili, & semper deueniendum est ad torturã super ista intentione, sed tunc demum cum omnibus consideratis, sed maxime qualitate personæ Rei, loci, modi, & aliarum circumstantiarũ (de qnibus Locatus in iudiciali inqui. verbo hęreticus, n. 33., & post iudicia je, quæst 27. Pegn. ad director, parte 3. comm 17. vers. ad hęc, & Farin. de hæresi q. 179. n. 62.) res dubia est, ita Bellamera in c. 1. n. 11. q. 3. de summa Trinitate, & fide Catolica, Simanch. de Cath Inst. t t. 13. n. 17. ibi, Non nunquam audiendus est, qui negat se praua intentione fecisse, nimirum si res dubia sit, & n 19. & in Encherid. Iudicum Violatæ religionis tit 52. n. 27. & tit. 29 n. 9. & seq. & Farin. de heresi, q 179. n. 7. Hoc sic premisso.

73 Quoad cõfitẽtes se hæreticalia verba † protulisse, sed intentionem hęreticam se se habuisse negantes, quod super ista intentionis qualitate torqueãtur, & torqueri soleant, in hoc Sancto Officio, nemo in hoc Sacro Tribunali, vel mediocriter versatus ignorat, & late docuerunt Simanch. de Cath. Instit. tit. 65. de tormentis, n. 51. Pegna. ad director. Inquisit. p. 3 comm.

110. vers. Ad Hęc, idē Simanch. in Encherid. Iudicum Violatæ Religionis tit. 29. n. 10 Zanard. in summa diuinorum Pręcept. tom. 2. cap. 94. vers. si, & Farin. de hæresi q. 179. n. 57. Locat. post Iuditiale Inquisitorum q. 27 vers. si autem, Ratio huius conclusionis est, quia de Intentione istius rei non potest Ecclesia (quæ de occultis non solet iudicare) se, se certificare, nisi per tormenta, & ob id reos super intētione ista torquere solet.

74 Quoad confitentes vero facta Hæreticalia, licet Albertinus de Agnoscendis assertionibus cath. quæst. 36. n. 18. vers. circa pręd. & Ludouicus à Paramo de Origine Sanctæ Inquisitionis lib 3. q. 9. n. 85. dixerint, confitentem se factum Hęreticale, vel Apostaticum comisisse, esse vti hæreticum puniēdum, nec audiēdū, si impiam intentionem neget, cum in malis factis, malus pręsumitur Animus.

75 Attamen cōtrariū † quod imo, etiam talis sit torquendus super intentione, si intentionē hæreticam se se habuisse neget, voluerunt Simanch. de Cath instit. tit. 65. n. 52. Didac. Canter. in q. Criminalibus, Rubr. de Hæreticis cap. 1. n 69. & 70. Graff. lib. 2. suarum decis. Aurearum cap. 5. n. 15. Pegna 3. p. direct. cōm. 110. Vers. ad hęc, & latius, in 2. p. direct. comm. 59. Vers. quod si non compareant, vbi quod ita practicatur in supremo tribunali Romanæ Inquisit. Genuens. in praxi Archiep. Neapol. cap. 68. n. 8. in no. vbi quod abutens Sacramentis in sortilegijs, si negat intentionē torquetur, & Farin. q. 179. de hæresi n. 54. vers. vide tamen, & n. 59. vers. quod si factum.

Hæc tamen omnia hn̄t locum in confitente, se verba Hæreticalia, vel facta protulisse, vel exercuisse, secus vero si de illis, verbis, vel factis nō esset cōfessi, sed

76 conuicti, † nam hi super intentione non torquētur, sed locus in istis est punitioni, ita Farin. de hæresi q. 179. n. 60. vbi quod ipse non crederet ab hac esse opinione recedendum.

Hæc tamen Farinatij Doctrina nō est ita indistincte accipiēda, sed duo factorum genera sunt distinguēda, Alia nanq; sunt clara & manifeste hęresī significāt, vt quia cū ad ea natura. proni minime simus, nō ob aliud gesta intelligūt, quā ob errorē intellectus cūi sūt Adoratio Mahumetis, re iudaizatio. Circūcisio, & similia

Alia sunt facta, ad quę natura proni sumus, vt est luxuria, gula &c. & in his non ita facile præsumit error in intellectu, sicut in primis, Hanc distintionē tradiderunt Cast. de iusta Hæret. punitione,

nitione, lib. 1. c. 1. quem seq. fuit Symanch. in Enchir. Iud. Viol. Relig. tit. 40. de Præsumpt. n. 5. & 6.

Modo in primis factis ego existimarem procedere Doctrinam Farin. non autem in secundis.

Quis .n. dixerit, confessarium conuictum de sollicitatione, vel alium de esu carnium in diebus vetitis, vel de retentione librorum prohibitorum, statim condemnandos esse vti Hęreticos negatiuos? propt. in his factis 2. generis cũ, reus est conuictus (saluo semper saniori Iuditio) arbitrarer, esse locum torturę super intentione, sicut, & illius speciei Abiurationi, ac si reus esset confessus.

Et Hoc idem dicendum est, proportionaliter de verbis Hæreticis, alias ex doctrina, Farin. seq. conuictum de Blasphemia, esse vti hæreticum negatiuum relaxandum Brachio sęculari, quod tamen esset absurdissimum.

77 Tortura † autem hęc qualis, quantaq; esse debeat in arbitrio est iudicantium, ita tamen vt regulariter mediam horã non excedat prout, ita in praxi obseruari, docuit Genuens. in Braxi Archiepiscopali Neapol. ca. 68. in Nouis. & 84. in antiquis n. 8. in fi.

An autem tortus super intentione persistens, sit relaxandus, vel vlterius debeat etiam, vel abiurare, vel se canonice purgare patebit ex infra dicendis in seq. Quæstione.

§. 16.

An persistens in tormentis, sit in Crimine Hæresis absoluendus.

78 SImanch. de Cath. † institutionibus tit. 56. n. 18.. & seq. latiss. improbat consuetudinem, què apud multos Inquisitores inualuerat, vt reus vehementer suspectus, prius torqueatur, deinde. si nihil cõfessus fuerit, se purgare, vel abiurare cogatur.

Mouetur primo, quia non consurget (inquit Nahum Propheta) duplex tribulatio, neq; vindicabit Dominus bis, in idipsũ.

Secundo, quia in Criminalib', nõ est simul plurib. pœnis vtẽdũ

Tertio, quia tã tortura, quam abiuratio per se est efficax ad tollendam quamlibet hęresis suspitionem, quæ si vehemens est, modus etiam torturę potest augeri.

Et hanc Simanch. opinionem sequuti fuerũt Pegn. ad director. p. 3. comm. 39. litera. L. fol. mihi 485. Binsfeld. in l. & si excepta Cod. de Malef. & Mathem. quęst. 1. vbi fuse disputat hanc quæst. concl. 16. per totam Lud.

à Paramo

à Paramo de Orig. Sanctę Inquisit. lib. 3. quæst. 4. Rubr. de expeditione processus in causis fidei n. 6. & Scacc. de Iudit. Ciuil. Crim. & Hęret. lib. 1. cap. 95. n. 1. vers. Si nõ cõstat de innocẽtia, & vers. seq.

79 Cardinalis vero † in clemẽtina p. de Vsuris, & Squillacen. de Hæret. c. 31. n. 1. voluerunt purgationem, vel abiurationem, etiam torto in tortura persistẽti indicendam, quod idem voluerũt, Auctor Repertorij Inquisitorum, in verbo, Purgatio. Vers. An Hæretico, qui fuit tortus, & in verbo, tortura vers. sed notandũ Locatus in Iudiciali Inquisit. quæst. 27. post dictum tractatũ vers. si autem presumptiones Graff. lib. 2 suarum decis. Aurearum cap. 5. n. 15 P. Zanardus in Summa diuin pręcept. tom. 2. cap. 94. Rubr. de Tortura in caũs fidei, vers. sed vbi, vbi quod si reus delictum fateatur, & intentionem neget in tortura, abiurat, vel de leui, vel de vehementi, pro qualitate facti.

80 Pro resolutione dicẽdum quod 2. opinio † procedere potest, vbi reus non fuit sufficienter tortus, nec plene inditia per torturam purgauit, prout sæpissimè in S. Officio euenire solet, vbi rei non solent ita grauiter torqueri, vt in alijs foris, sed vbi per torturam plene purgata sunt inditia, tunc non est locus abiurationi, nec canonicę purgationi.

81 Comprobantur hæc, ex doctrina pulcherima Madrilianę † Instructionis relatæ per Pegnam ad direct. inquisit. p. 2. comm. 14. Vers Cœterum, cuius hæc sunt verba, Si reus superauerit tormentum debent tunc Inquisitores arbitrari, & considerare qualitatem inditiorum, & quantitatem, & formam, seu modum tormenti, & dispositionem, seu naturam, & ętatem ipsius rei torti, quibus omnibus consideratis, si visum fuerit, quod reus sufficienter purgauerit omnia inditia, absoluent eum ab ea iuditij Instãtia. Quod si ob aliquam rationem, & causam visum fuerit consideratis prędictis qualitatibus tormentum non fuisse inflictum, cum debito rigore, tunc imponere ei poterunt abiuratio nem de leui, vel vehementi, aut aliquam pœnam pecuniariam.

Ex quo colligitur in iudicis arbitrio esse positum, qñ nam cẽseantur purgata per torturam inditia, quod etiam alijs relatis adnotauit Binsfeld. in l. & si excepta quæst. 1. cõcl. 16. vers. Simpliciter absoluendũ, c. de Malef.

Et iuxta Madrilianæ illius instructionis doctrinam, ita indifficultate prędicta resoluerunt, Pegna. Royas, & Scacia locis s. indicatis, & Farin. qui omnes

allegat

allegat d. quæst. 185.n.128.

82 Animaduertendum † tamen ẽ, quod qui fatetur se dixisse, vel fecisse aliquid hæreticale, & intentionem neget, semper post torturam etiam sufficientem ei super intentione datam, solet abiurare, vel de leui, vel vehementi vti annotaui q. Proxima ex Pegna. 2. p. Direct. comm. 59. vers. quod.si non compareãt, nam presumptio male intentionis orta ex dicto, vel facto hereticali, adeo vehemens est, vt nõ possit per solam torturam in S. Officio dari solitam purgari.

§. 17.

De Tortura danda Clericis, & Monacis in Crimine Hæresis.

CLericos, & monachos in Crimine heresis torqueri dicemus in 2. parte huius operis ex Simancha, Pegna, & alijs, Pro nũc circa modũ torturæ dicendum,

83 quod ob dignitatem † qua decorantur, mitius, & leuius sunt torquendi, ita not. Abb in c. cũ in contemplatione, n. 6. de Reg. Iuris, & Pegna ad Director. p. 3. comm 110. Vers. de Clericis. & ita in praxi obseruari dixit Gẽuens. in Praxi Archiepiscopali, Neapol. cap. 55. n. 13. Diaz. in pract. Ctim. Can. cap. 128. n. 6. vbi Salced. in addit.

84 Dubitari tamẽ hoc loco potest an Clerici, & Monachi possint torqueri, si semiplena adsit probatio, an † vlterius requiratur, quod sint de delicto infamati, in qua re.

Abbas antiquus in c. p. de deposit. in ea fuit sententia, vt ad torturam Clerici de necessitate diceret, vltra semiplenam probationem requiri vlterius diffamationem ipsius Clerici & sentẽtiam hanc sequntur, ibi Card. & Barbat. & alij plurimi, latiss. relati per Salced. ad Diaz. in Pract. Criminali Can. cap. 128. in verbo, sit infamatus Attamẽ.

Abbas Panormitanus in d.c. p. de deposit. n. 6. contrarium tenuit minime sz. requiri in Clerico diffamationem, vt torture in eius persona sit locus, & quamuis contraria opinio, Abb. antiqui videatur benignor, & conjunior, attamen opinionẽ hanc de iure veriorem esse tradiderunt, eam etiam sequentes, Simanch. de Cath. Instit. tit. 65. Rubr de tormentis n. 48 Pegna ad Direct. p 3. comm. 110. vers. & tam, & si plurimi, & Salcedo loco prox. alleg. vers. & lz. opin. hec, vbi, & alios D. D. allegat, & quod ea in praxi obseruetur, attestatur Farin. cons 38. n. 16. vol. 1. & attestatur in praxi aliã opinio-

opinionem non seruari, cum nullo iure, aut aliqua euidēti ratione minime fulciatur, & ex alijs adductis ibi per Salcedo, qui tñ ex Abb. in .c. licet, in primo notando, de testibus, & Simone, de Prætis conf. 36. n. 4. vol. 1. notauit, clariora debere esse inditia contra Clericos, ad eos torquendos, quam contra laycos, optime Felicius allegat. 133. p. 2. vbi quod inditia, quæ sufficerent contra Laycum ad torturã, non sunt sufficientia contra Clericum, vel Monacum, & quod Clerici in casu torturæ mitius sunt torquendi, quam Layci.

§. 18.

De Tortura in Crimine Hæresis danda, super Complicibus.

85 HAereticos, vel confessos † vel conuictos, super complicibus, socijs, & magistris suis, & interrogandos, & quãdoq; torquendos, docuerunt D.D. infrà allegandi, & de hac re extat decretum Sacrę Congreg. impressum, post iuditiale Inquisit. æditum die 28. Iulij 1569. in hęc verba; Inherendo decretis, alias per Fęlic. Recor. Paulum Papã 4 D.N. Pius 5. decreuit omnes, & quoscunq; reos confessos, & conuictos de Hęresi, pro vlteriori veritate habenda, & super cõplicibus fore torquendos arbitrio D. D. iudicum, ita etiam Locatus, in iuditiali Inq. in verbo, Hęreticus, n. 45. & in verbo Inditium, n. 23. & in verbo, inquisitus, n. 1. vbi quod hoc speciale est in Crimine Hæresis, & lesæ Maiestatis, & Farin. qui alios allegat, de Hæresi quæst. 189 n. 133, & Simanch. de Cath. Instit. tit. 65. in Rub. de Tormentis, n. 59 & in Encheridio, Iudic. Viol. Relig. tit. 52. de Tormentis, n. 30. & Luduicus à Paramo, de Origine Sanctæ Inquisitionis lib. 3. quæst. 9. n. 182.

Bene verum est, quod ad torturam super complicibus non est,
86 deueniendum, nisi semiplene † probatum sit, quod reus socios criminis habet, aut scit alios hęreticos esse ita pulcherrime Simanch. de Cath. Instit. d. tit. 65. n. 60 & in Enchir. d. tit 62. n. 31.
87 Dubitari tamen potest, an hęc habeant locum in ijs † hæreticis, qui de se fatentur, & non negãt, Nam.

Royas in tract. de hæret. p. 2. n. 243. & seq. & n. 315. voluit præ dicta locum tantummodo habere, in Hęretico conuicto, quiq; negat de se, & de alijs, nam inquid, si de se cõfiteatur verisimile est, quod si alios sciret, illos etiam reuelaret.

Verum Simanch. de Cath. Instit. d. tit. 65. n. 60. & Farin. lo.
88 co citato, n. 135. contrarium † & melius tenuerunt, quod torturę super complicibus locus sit lz. reus, de se Crimen confessus sit, dummodo adsint inditia contra reum, quod haberet socios.

Neque quid quam facit ratio Royas, nam vt loco cit. dixit Farin. multi reperiuntur, qui magis curant tegere socios, & cõplices, quam se ipsos, plura de hac tortura dixi, in tit. de Sortileg. in q. de tortura Sortilegis danda.

§. 19.

An à Decreto torturæ in causis Hæresis detur Appellatio.

IN Causis Heresis, à diffin itiua nõ dari appellat ionem certum est apud omnes, & latiss. probabo, parte sequenti, tit. particulari, de Appellationibus.

89 Ab interlocutorijs † autem, grauamen inferentibus, etiam in causis hæresis datur appellatio, Simanch. de Cath. Inst. tit. 6. n. 3. vbi de cõmuni, & in Enchirid. tit. 65. n. 2. Pegn. ad Director p. 3. comm. 31. Lud. à Paramo de orig. Sanctę Inq. libro 3. q. 4. Rubr. de Exped. processus in causis fidei, n. 60. & seq. Farin. de Hæresi q. 185 n. 232.

Et Hinc, ad quęstionẽ patet respondẽdũ esse affirmatiue, quod sz. etiam in Sancto Officio datur appellatio à decreto torturę, ita Pegn. loco supra citato sub lite. A. vbi ponit ad hoc verba cuiusdam instructionis Madrilianæ, omnino vidẽda, Scaccia de Iud. Ciuil. Criminalib. & hæret. lib. 1. cap. 97. n. 98. vers Hinc quoq; est, & Farin loco supra cit. 235.

90 Bene verum est † quod in hoc tribunali Sanctæ Inquisitionis, raro huiusmodi appellatio est admittenda, quia raro continge re potest, quin friuola sit, & calumniosa, cum decretum torturę, soleat ex Voto plurium Consultorum interponi, vti considerauit Scaccia, vbi supra n. 90. in fin.

§. 20

De Abiuratione Hæreticis Iniungenda.

91 ABiuratio † quoq; formalis Hæreticis pęnitentibus est iniungenda vt latiss. proseq. Farin. de Hæresi, quęst. 194. n. 24. qui alios allegat, de qua materia, latiss. agam in tit. particulari, de Abiuratione parte sequẽti, Abiuratio tamen hæc debet esse publica, argumento, text. in. c.

in.c ad abolendam,de Hereticis vbi modernus Barbos, n. 11. & seq. qui id limitat in Heretico sponte comparente, & in suspecto de leui, & alios antiquos D. D. ad hoc allegat.

92 Addam hoc loco vnum circa errantes † in fide, & asserentes se sic errasse quia credebant, ita ab Ecclesia teneri, quod solent torqueri super pretensa credulitate & intentione, vti dixit Farin. de Hæresi, q. 179. n. 6. si id qualitas personæ, & articuli, in quo errat postulet, vt bene ex Bellamera in c. 1. de summ. Trinitate & Fide Cath. n. 11. q. 3. notauit Farin. vbi supra, n. 7.

93 Et vlterius † debent errorem suum reuocare, etiam sibi iniuncta aliqua pœnitentia, Cott. vid. in suis Memorab. vers Hæret est & Albert. de Agnosc. Assert. Cath. q. 36 n. 8. Farin. vbi supra, n. 5.

Tandem animaduertendum, quod que de abiuratione dicta sunt, intelligenda sunt de Hæreticis penitentibus, secus de Relapsis, qui licet petant se vnitati Ecclesiæ restitui, attamen non ad-

94 mittũtur ad abiurandum, † quoniam quo ad forum exterius hñr pro impenitentibus, lz. quo ad interius admittãtur ad Sacramenta pœnitentiæ, & Eucharistiæ, ita Massin. in Praxi Sancti Offitij, p. 9. Assert. 12. primæ Impresionis.

§. 21.

De excommunicatione, & Irregularitate Hæreticorum.

95 PRima pœna quæ contrahitur ob hæresim est excommunicatio † .c. ad Abolendam de hæret. cum alijs alleg. passim per D.D. infra allegandos, incurriturq; excommunicatio hæc ipso Iure, Pegn. comm. 71. p. 3. siue Hæresis occulta sit, siue manifesta modo non sit mere mentalis Farin. de Hæresi, quest 192. n. 4. & seq. Ricciull de iure Person. extra Eccl. gremiũ existẽtiũ, lib. 5. cap. 13. n. 4. Sanctar. de heresi, cap 3. dub. 1. n. 5. Vbi alij allegãt, hec tñ excom. nõ ẽ de iure diuino heresi annexa, Ricciull. vbi supra, n. 7 & Sanctar. n. 2 & pluribus seq. Azued. qui latiss. loquitur de hac excomunicatione ad Regias Hisp. constit. libro 8. tit. 3. l. 1. n. 137. seq.

Quoad Absolutionem ab hac excomunicatione, quedam sunt certa, quædam incerta.

Certum est primo posse Inquisitores, & Episcopos in foro Iuditiali, cum hereticos pœniten-

96 tes recipiunt, absoluere ab excomunicatione predicta, lata in Hæreticos per multa Iura, sed maxime per Bullam Cenæ, Can.

1. ita Farin. de hæresi, q. 192. n. 52. Grat. discep. 414. n. 24. Ricciull. loco. citato, cap. 14. & Sāctar. de heresi, c. 5. n. 1., hecq; absolutio proderit etiam in foro interiori, vt expresse dixerunt Riccull. & Sanctar. locis indicatis.

97 Neq; talis absoluendi facultas, sublata fuit per Bullam † Cœnæ Dñi, quoniā prędicta Bulla intelligitur de Absolutione, in foro interiori, non exteriori, vti notauit Farin. d. q. 192. n. 52. & Ricciull. d. c. 14. n. 3. & 4.

98 Secundo, certum est † Episcopos in foro conscientię, non posse absoluere ab Hæresi manifesta, quoniā expresse obstat Bulla Cœnę.

99 Dubium tamen, est, an ex quo vigore Concilij Tridentini † sess. 24. de Reform. c. 6. possunt absoluere ab Hęresi occulta, facultas hæc eis sit sublata per Bullā Cœnæ Domini.

In qua re, lz. contrariæ inter se adsint D.D. Sententiæ, attamen, Verissima Sententia est facultatem illam Episcopis per Bullam Cœnæ fuisse sublatam, ita nanq; docuerunt, Farin. de Hæresi, q. 192. n. 53 Leonardus Duard. ad Bullam Cœnæ, lib. 3. § 2. q. 11. n. 43. Ricciull. de Iure person. d. c. 14. n. 13. & seq. Barbos. de Officio Episcopi, p. 2. alleg 40. n. 21. & pluribus seq. & Sanctar. d. c. 5. n. 1. Valer. de Differentijs vtriusq; fori, verbo, Hęresis, differentia 3. Ricc. decis. Curię Archiepiscopalis, Neapol. decis. 280. p. 3 Homobon. de Bonis, in exam. Ecclesiastico, tom. 1. tract. 7. q. 5. qui omnes, & plurimos allegant, & ita pluries decisum, tum à Sacra Congregatione Concilij Tridentini, tum à S. D. N. Greg. XIII. fuisse, & ita etiam practicari, passim attestantur, Cessareq; videt hodie hæc difficultas stantibus verbis Bulle Cœnę Greg XV. publicatę de anno 1621. vbi in §. Cœterū ab huiusmodi Sententijs, fit mētio de Episcopis Speciatim, & de decretis cuiusuis concilij, verba autem dictę Bullæ, referūtur à Barbos. dicta alleg. 40. n. 23.

Neq; obstat, quod ad derogationem decreti Concilij Tridentini, requiratur specialis † derogatio, nam, quod Imo sufficiat generalis derogatio, Non obstantibus Constitutionibus Apostolicis, declarauit Pius V. anno 1570. 23. Decembris cuius constitutionem refert Garzia de Benef. p. 4. cap. 5. n. 32. ita Ricciull. qui plures Rotę decis. allegat, d. c. 14. n. 16.

100

Et taliter dicitur absolutio ab hac excomunicatione reseruata Sedi Apostolicę, vt neque vigore Bullę † Cruciatę, vel Iubilei, possit quis absolui, etiam si

101

in illis dicatur, quod possit absolui à Casibus comprehensis in Bullę Cœnę, nisi specifice dicatur, quod possit absolui ab Hæresi, ita Ricciullus qui alios allegat vbi supra, n. 17. Barbos. d. alleg. 40. n. 31. & de hoc nunc non est, dubitandum stante cõst. Greg. XIII. 37. Incip. Officij nostri partes.

102 Limitant Hæc † omnia in articulo mortis, nam tunc nulla datur reseruatio casuum, vt inquit Tridentinum, sess. 14. c. 7. §. Hanc autem, de Sacramento Pœnitentię, latiss. Sanctar de Hæresi, cap. 6. per totum.

Sed pulcherimum dubium est, an Hęreticus taliter in articulo mortis absolutus, cessante periculo mortis, debeat se presentare superioribus iuxta dispositionẽ, text. c. eos qui, de Sent. excom. in 6. In qua re dicendum, quod nõ, tam in hęretico occulto, quã in denunciato, ita Ricc. decis. 280. n. 4. p. 3.

Dubium secundo loco est, an Inquisitores possint absoluere ab
103 Hæresi, in foro Interiori † in qua re lz. Guttier. Canon. quest. lib. 1. cap. 13. n. 7. & Lud. à Paramo de Orig. Sanctę Inquisitionis, lib. 3. q. 9. n. 190. voluerint, Inquisitores posse in foro conscientię Hęreticos absoluere, ob Constitutionem quandã Clem. 7. quę incipit, Cum sicut §. Vobis, vbi Papa dat facultatem, Inquisitoribus absoluendi ab Hęresi occulta, extraiuditialiṫ, pręmissa abiurationę, quod etiam sensit Duard. lib. 3. §. 2. q. 12.

Attamen contraria Sententia est Verissima, & cõmuniss. vti testatur Ricciull. lib. 5. c. 15. per tot. Sanctar. de hęresi, c. 5. dub. 7. per totum, & Barbos. qui alios allegat d. alleg. 40. n. 26 probaturq;, tũ quia, quod Inquisitores talem habeant facultatem in foro interiori, nullibi legitur, tum quia, quatenus illam haberent à dicta cõstitntione, Clem. 7. vtiq; illa esset per Bullam Cęnę sublata, vti diximus de facultate concessa Episcopis per Tridentinum.

Neq; obstat memorata const. nam verbum illud, extraiuditialiter, non excludit formam Iudiciariam, sz Notarium. & testes, sed solemnitatẽ Iuditij, vti pluries fuisse declaratum à Supremo Tribunali Sanctę Inquisitionis Romanę attestatur Barbos. vbi supra, n. 27. Et de tota hac materia absolut. ab excomunicatione huiusmodi, latiss. Diana resol. moralium, p. p. tract. 5. per totum.

104 Præter excomunicat. heret. incurrit quoq; irregularitatem vti † notarunt Pegn. part. 3. comm. 162. versiculo, ac primum quidem, Sanch. in summ. libro 2.

cap,

cap. 25. Ricciull. lib. 5. c. 17. Farin. de heresi, quest. 192. n. 67. & Sanctar. de heresi, cap. 25. atq; hec quidem irregularitas, annexa est Heresi sm̃ se, ac proinde incurritur lz. sit hæresis occulta, Sanch. n. 2. Farin. n. 68. Pegn. & Ricciull. locis citatis

105 Duratq; hec irregularitas etiã postquã per pœnitentiam heretici reuertũtur, Pegn. d. comm. 162. Ricciull. libro 5. cap. 18.

106 Extenditur autem irregularitas hæc ad fautores defensores, & receptatores Hæreticorũ Sanch. d. c. 25. n. 7. Farin. d. q. 192. n. 74. an autem extendatur ad eos qui abiurarunt de vehementi dicam tit. de Abiuratione §. sequenti.

107 Et quoniam irregularitas hæc duo efficit, nam impedit Hereticum à Susceptione† ordinum, & si aliquos habeat ab eorum Ministerio, Ideo Quo ad promotionem ad ordines, cum tali Heretico potest solus Papa dispensare, Sanch. d c. 25. n. 13. Farin. n 75. Sanctar. d. c. 25. n. 5. 6. qui alios allegant. Neq; Inquisitoribus suffragatur rescriptum, seu cõst. Clem. 7. incip. cum sicut, quia quo ad hoc reuocatum fuit dictũ rescriptum, per posteriores Pontificum constitutiones, vti notauit Pegn. p. 3. comm. 175. in fi. Vide Farin. d. q. 192. n. 76.

108 An autem cum Heresis est, occulta † possint Episcopi vigore concilij Tridentini, sess. 24. cap. 6. ibi liceat Episcopis, dispensare in hac irregularitate, sicuti potest in alijs &c.

Suar. de Censuris, disput. 43. sect. 1. n. 15. & tractatu, de fide, disput. 21. sect. 5. n. 2. & Ricciull. de iure person. lib. 5. cap. 16. tenuerunt, quod, ex quo facultas concessa Episcopis absoluendi ab heresi occulta est sublata, ita quoq; intelligitur sublata facultas dispensandi, per c. cum illorum, de sententia excomunicationis, vbi dicitur Episcopos non posse dispensare in his casibus, in quibus non possunt absoluere.

Sanch. vero, lib. 2. cap. 25. n. 15 Farin. d. q. 192. n. 79. & Sanctar. de Hæresi, c. 25. n. 7 & 8. contrarium tenuerunt, mouentur que ex generalitate concessionis factæ Episcopis, vt possint dispensare in omnibus irregularitatibus prouenientibus ex delictis occultis, excepto Homicidio.

Neq; obstat, text. in c. illorum, nam cum Cunciliũ Trridentinũ, coucedat facultatem Episcopis absoluendi, & dispensandi &c. si per Bullam Cœnæ, intelligitur sublata facultas absoluendi, vtique in facultate dispensandi nõ erit recedendũ à Concilio, & d c. intelligit, vbi dispẽsatio nõ esset expres-

expresse cócess. ita Gar.de Benef. p.11 c.10.n.86.&Sáct.n.8.in fi.

109 Quo vero ad dispensationem† vt possint Heretici pœnitentes in susceptis ordinibus ministrare, dicendum est eam posse concedi ab Episcopis, ita Sanch.d.c. 25 n. 14 Sanctar. n. 6 & Farin. n. 78. qui alios allegant.

110 Limitatur tamen hoc, quo ad exercitium Sacramentorum Pęnitentiæ,† & Altaris, nam, quo ad hęc non possunt habilitari nisi à Papa, vti declarat Pius v. pro vt attestantur Farin. Sanctar. & Sanch. locis alleg. & Ricciull.d. c. 16.n.8. seq., quinimo neq; qui abiurarunt de vehementi solét à Curia Archiepiscopali, Neapol. admitti ad audiendas Confess. teste Genuensi in Praxi, c. 53. n. 3.antiquę impressionis Ricc.collectan.567. vers. 3. & decis.217. quæ omnino videatur, vol 2.vbi refert.decis.Supremi Tribunalis Sancti Officij de Vrbe.

Et quia in hoc capite pluries facta fuit mentio Heresis occultę, notorię, & mentalis ad affectum incurrẽdi, tã excom. quam Irreg. ideo de materia vide omnino, Sanctarell.qui alios omnes cumulauit cap. 3.per tot.

§. 22.

De Infamia, & Priuatione Beneficiorum.

111 Haeretici ob Hęresim infamiam † incurrunt, & ob id Nobilitas Hæretici non excusat eum à Pęna ignominiosa, vl teriusq; priuantur, seu arcẽtur, & repelluntur ab omnibus Honoribus, dignitatibus, & publicis Officijs, ita latiss. probauit Farinn de hæresi, q. 189. n. 40 43. & seq. & Sanctar de hęresi c.25. dub.2.Azued.vbi sup.n 162 seq.

Et iam supra 50.annos fuit per Congregationem D. D. consultorum Sancti Officij Cremonę, declaratum, electionem factam

112 in Decurionem† dictæ Ciuitatis, de quodam, qui abiurauerat vti hęreticus esse nullam, ipsũq; illius publici Officij incapacẽ, vt patet ex votis manuscriptis Reuerendiss.D.Marci Ant. Amidani, qui apud me reperiuntur, Et an infamia hæc extẽdat ad filios hęret.vide Sáct.vbi su.n.12.

Controuertunt tamẽ D.D. hoc loco, num filij Hęretici, si Catholice viuant amittant antiquam nobilitatem. In qua re, quamuis Simanch. de Cath. Inst.tit.29.n. 18. & seq. tenuit negatiuam sententiam, attamen contrarium tenuit, & rectius, Othalor. I C. Hisp.de Nobilit. Hisp.4.p.principale, cap. 9. quem sequ fuit Paschal. de Patria Potest, p. 4. cap. 5. n. 53. & seq. cum.n. hij filij à iure infames reputentur, censentur quoq; incapaces nobilitatis

litatis.

113 Hanc infamiam, solus Papa,† seu Eminentiss. Cardinales Supremi Inquisitores, & illorum Tribunal, non autem singuli potest tollere, nec Inquisit. vel Episcopus possunt hæreticum ad famam restituere, ita Pegna. comm. 4. p. p. in fi. Ricciull. libro 5.c.19. n.35.

114 Priuantur quoq: Hęretici omnibus Benefitijs, † siue ante, siue post delictum obtentis, Inhabilesq; ad alia obtinenda redduntur, quę extendũtur etiã ad receptatores, defensores, & fautores Hæreticorum, ita Sanch. latiss lib. 2.cap.26. Sanctar. da hæresi cap. 33. Ricciull. de iure person. lib. 5. c. 19. & Farin de hæresi q. 189. n. 69.

115 Non tamen, priuatio hæc beneficiorum comprehẽdit suspectos † de hæresi, ita Sanctar. d.c. 33. n. 6. & Ricciull. d. c. 19. n. 26. & n. 27. vbi, quod const. Pij 5. reseruans Sedi Apostolicæ beneficia Vacantia ob Hæresim, non habet locum in eo, qui abiurauit de vehementi, ita etiam Sanch. d.c. 26. 12. & Flaminius Paris. de Resign. benef. lib. 4. q. 3. n. 17. opt. Genuens. in praxi Archiepiscopali, Neapol. c. 53. n.6. vbi meminit de pulcherima decis. Rot. in vna Gradicen. Canonicatus, coram Comitulo, 20. Iulij 1587. vbi late fuit probatũ, capitulum Cathedralis non potuisse denegare possessionẽ cuiusdam canonicatus, cuidam qui ante, 20, annos publice pœnitẽtiatus, abiurauerat de vehementi, dicta autem decisio habetur, apud Farin. post. primum vol. Consil. decis. 51. vbi etiam agitur, quando ex abiuratione sequatur in famia, & qualis.

116 An autem hęretitus pœnitens recuperet beneficia vid. est, Pegna. comm. 162. vers. Iam tandem, p. 3. Farin. q. 189. n. 83 & seq. & Ricciull. d.c 19. n. 20. & seq. qui alios allega nt.

§. 23.

De Pœna Mortis, Degradationis, & Priuationis Ecclesiasticę Sepulturæ.

117 PVniri solent hęretici, quandoq; morte, Degradatione, & priuatione Ecclesiasticæ Sepulturæ, sed quoniã penę hę solumodo locum habent, in hæreticis relapsis, vel impenitentibus, ideo de hisce pœnis agam in particulari tit. de Relapsis, & impęnitentibus, vbi etiam de hęreticorum, incapacitate ad succedẽdum.

118 Agendum quoq; hoc loco esset, de Confiscatione bonorum hęreticorũ, sed quoniã materia

capi-

hæc quotidiana est, & ab omnibus plenissime ꝑ tractata, ideo me remito, ad tradita, per Pegnam, p. 3. comm. 158 & plurib. seq. Farin. de hæresi, q. 190 per tot. Ricciull. lib. 5. c. 31. & plurib. seq. Sanch. pleniss. in summ. lib. 2. c. 14. & plurib seq. & Sanctar. de hæresi, c. 16. & plurib. seq. Quibus etiam locis agunt de capacitate, & incapacitate filiorum hæret. & his addendus Azeuedeus, vbi sup. n. 180. & pluribus seq. Solummodo hoc loco controuerti potest, num substitutiones, quæ fiunt in casu delicti valeant, & sustineantur aduersus Fiscum, etiam in Sancto Officio, In qua re, Symach. de Cath. instit. titulo 9. n. 138., & pluribus sequentibus. adeo tenaciter, opinatus est hasce substitutiones non valere, vt dixerit contrariam opinionem esse falsissimam.

E contra, vero Tellus Fernandez, ad leges Tauri, l. 27. n. 19. vers. Ego vero libenter, tenuit, pro validitate harum substitutionum, & opinionem suam verissimam esse professus fuit, quæ indubitata redditur, si testator in hisce substitutionibus excludit Fiscũ, ob cõseruationẽ bonorũ in agnatione, colligitr̃ ex Mastrill. decis. 181. Regni Siciliæ n. 1. vers. pluries iudicauimus, ibi, maxime quando fieret, vt bona conseruentur in agnatione, & ibi, Tellus respondet omnibus rationibus adductis à Symanch. loco citato.

Et opinionem hanc Telli tenuerunt etiam plurimi alij D. D. quos allegat, & sequitur, Sanch. videndus in sum. lib. 2. cap 18. n. 24. & 46. vbi loquitur de exclusione fisci, in casu lęsę Maiestatis Diuinæ, & humanę, & D. D. ibi allegatis, addi potest, Dõ. Didac Lud de Lima, in suis addit. ad Molinam, de Hispanorum Primog. lib. 2. c. 12. n. 56. & Odd. de fideicom. ex prohibita alienatione resultantibus, quęst. 6. art. 3. n. 32. & pluribus sequentibns.

An autem in hoc casu legitima, & Trebell. delinquentis spectent ad fiscum.

Quo ad legitimam dicendum est eam (etiam si esset prohibita) spectare ad fiscnm, vt fuit decisum in Magna Curia Regni Siciliæ, iuxta Magistralem decisionem Marij, Mutæ 46. per totem, quæ etiam in concusse obseruatur nunc, in Illustrissimo Magistratu extraordinario Mediolani, contra decisionem Mastrilli, 181. & consilium Surdi, 570. & idem tenendum est, de Trebell. si non sit prohibita, vel si sit prohibita, si simus in locis in quibus ea non potest prohiberi, filijs primi gradus.

Et sic, dum Annis præteritis, vti Aduocatus defenderem bona Io. Baptistæ Bouerij, affinis mei, coram Illustrissimo Magistratu Extraordinario Mediolani, quę subiecta erāt fideicomisso in Casu delicti, cum prohibitione legitimæ, & Trebillianicæ, & allegarem consilium illud Surdi, & decisionem Mastrilli, non potui obtinere, nam ille Illustriss. Ordo, decreuit bona esse relaxanda substitutis, retenta pro fisco legitima, & Tribellianica, quia Cſtæ Tribellianica, iuxta consuetudinem inueteratam non potest prohiberi filijs primi gradus secūdū cons. Bottæ 63 n. 6. in fine.

§. 24.

De Pœna carceris, & alijs Pœnitentijs Salutaribus, Pænitentibus Hæreticis Imponendis.

119 ECclesia (hæretico ad pęnitētiam recepto) solet illū condemnare ad pænam Immurationis, seu perpetui carceris, vt colligitur ex Concilio Tolosano, cap. 10 §. Hęretici autem, cuius verba referuntur à Pegna. p. 3 comm 46. sub litera E. vbi, etiam, refert aliū insignē locum Concilij Narbonensis, cap. 9. & vers. quāquā vero, vbi ex Concilio Bitterensi ponit ritum olī seruari solitum in hac Immuratione, latiss. de hac Hæreticorū pœnitentium pœna, Farin de Hæresi quæst 193. n. 101. & plūribus seq. Azned vbi supra, l. 2. n. 19, vbi quod hodie Hæretici, loco carceris perpetui, damnātur ad triremes.

120 Hoc tamen non habet locum in hęretico sponte † comparente, vti dixit Pegna. p. 3. comm. 142. vers. Primus est, & nos infrà late, in tit. de Sponte comparentibus, & tempore grę.

121 An autē, Inquisitores possint pœnam hanc perpetui carceris mitigare, † Dicendum est quod sic, vti manifeste colligitur, ex text in c. vt comissi, de hęret. in 6. Pegn. comm. 145. p 3. Farin. qui alios omnes allegat d. q. 193 n. 104 vbi quod Inquisitores possunt pęnam illā mutare, & mitigare Peg. Vid. com. 108. ibid.

122 Si tamen, sententia perpetui carceris fuisset lata a Supremo † Tribunali Cardinalium Supremorum Inquisitorum, tunc pęna illa perpetui carceris mutari nō posset, sine ipsorum Cardinal ū licentia, vti notauit Zanard in summ. Diuin. Præcep tom. 2 c. 86. de carcer Sancti Officij §. Quinto Noto, vers. dummodo Sententia non fuisset lata.

Intra quantum autem tempus so-

pus soleat dispensari in carcere
123 perpetuo† certa regu. dari nō potest, sed hoc arbitrio relictū est Inquisitorum, & Simanch de Cath. inst. tit. 16. n 20. quem sequitur Pegna vid. comm. 108 p. 3 vers. Quesitum scio, & Zanardi in summ. loco citato, §. 6. Noto, dixit solere post triennium Inquisitores cum ordinarijs dispē sare, post octauum, vero annum cum condemnatis ad carcerem perpetuum irremissibiliter, & facilius cum vltramontanis, quam cū Italis solet dispensari Farin. n. 107. Azued. vbi supra d. l. 3. n. 18.

Vnum hoc loco addendum est, Inquisitores non debere dispensare in carcere perpetuo, cum condemnatis ad illum post grandē pertinatiam, & longas disputationes, nisi consulto prius supremo Senatu Romanæ Inquisitionis, ita Zanardus loco supra citato, § 6. Dico in fi.

124 Et an Clericus immurandus, sit prius † degradandus, & qualiter, non leuis est inter D. D. controuersia.

Sed breuiter in hac re dicendum, talem clericum perpetuo immurandum, esse prius degradandum, non realiter, sed verbaliter, ita Pegna. comm. 46. vers. Et consequitur p. 3. vbi quod lz. de iure talis clericus esset realiter degradandus, attamen quia sepe. cum cōdemnatis ad perpetuos carceres solet ex benignitate Sancti Officij dispensari, ideo in praxi seruatur, vt degradetur solum verbaliter, Sanctar. de Hæresi, cap. 26. nu. 2. seq. latiss. Farin. de heresi, quæst. 189. n. 15. & seq. vbi de stylo supremi Tribunalis Zanard. d. c. 86 §. sed hic Nota.

125 Vbi autem Mulier † nupta ad Misericordiam recipitur, tunc consulta tamen prius suprema Inquisitione Rom. assignari ei posset domus Mariti pro carcere, ita post Pegnā, & Zechium, dixit Farin. vbi supra, n. 105.

Tandem Animaduertendum ē carcerem perpetuum Heretico
126 pœnitenti assignatum, non debere esse ita arctum, vt intra paucos dies reus moriatur, nam tunc Inquisitor redderetur Irregularis, Pegna. vid. comm. 107. vers. Veruntamen, & Farin. vbi supra, n. 106.

Vltra carcerem perpetuum solent, etiam Hæreticis pœnitententib. dari, & imponi pœniten-
127 tie † salutares, Pegna comm. 144. p. 3. vbi, quid considerandum sit in hisce pœnitentijs Imponendis, & quales esse debeant

§. 25.

De Hæresiarchis.

128 HAeresiarcha † dicitur, non solum, qui nouas hęreses adinuenit, sed etiam, qui ab alijs inuentas defendit, & alijs prædicat, vti probauit, Pegn. comm. 64. in prin p. 2. & P. Zanard in summ. diuin. Pręcep. p. p. tit. de fide, §. 14. Dico.

Circa hosce Hæresiaschas magna inter D.D. controuersia est, an absq; misericordia (etiam si conuerti velint) pro prima vice
129 † tradendi sint Brachio sæculari.

Nam tradendos, latiss. probauit, Simanch. de Cath. Inst tit. 47. n 50. & in Encherid. tit. 59. n. 1. Royas. p. 2 n. 339. de hęret.

At non esse sęculari Curiæ tradendos, dixit Pegn. comm. 64. supra citato, vbi nonnullorum Conciliorum veterum loca ad hoc adducit, Farin. de hæresi, quæst. 193. 1. seq. atq; hoc verius videtur.

Opinio tñ Simanch. omnino recipienda esset Primo si magnã ostenderint pertinatiam, & obstinationem, in se conuertendo ad fidem.

Secundo, si enixe pręce, pręcibus, & minis alios ad hæresim seduxerint.

Tertio, vbi Regibus, & Principibus Hæreses, persuadere conati sint, Hisce .n. casibus absq; misericordia sęculari brachio relinquendos, docuerunt, Pegn. vbi supra, vers. Illos autem Hęresiarcha, Farin. d. q. 193. n. 7. & seq. Zechius in summ. p. p. tit. de Fide, Rubr. de hęresi, c. 11 n. 17. vers. Fallũt pręd icta, & Zanard. in sum d. tit de Fide, §. 14 Dico, vers. 2. sunt morti adiudicandi.

130 Tandem † ad finem huius tituli, notandum est causas Sanctæ fidei, hoc habere spetiale quod posunt ferri sententię, etiã die festiuo in honorem Dei, pro ut ita etiam de cõsuetudine seruatur, & die 26. Iulij 1605. rescripsit Sacra congregatio Eminẽtissimorum D. D. Cardinaliũ Supremorum Inquisitorum, teste Mario Anton Var. resol lib. 3. resol. fin.

131 Quomodo autem cum hæreticis cõfessarius se gerere debeat, dicam in tit. de hæreticis pœnitentibus, impenitentib. & relapsis.

TITV-

TITVLVS SECVNDVS DE HAERETICIS, POENITENTIBVS, Impenitentibus, & Relapsis.

SVMMARIVM.

Haereticis pænitentibus, ex benignitate parcitur ab Ecclesia, n. 1

Quis dicatur hæreticus pænitens, n. 2.

Quo nam tempore hæretici penitentes recipiãtur, n. 3.

Vera Sententia, n. 4.

Intellectus .c. ad abolendam, de hæret., in verbis, continuo &c. n. 5.

Hæreticus pœnitens, post traditionem Brachio Seculari, an admittatur ad Misericordiam, n. 6.

Pœnitentes varijs penis puniuntur, n. 7.

In harum penarum Impositione, quæ consideranda, n. 8.

Hæreticis penitentibus de iure bona confiscantur, sed de generali consuetudine eis condonantur, n. 9. vbi an recuperent beneficia, & an abiurantes de vehementi, sint ad ea obtinenda inhabiles.

Quatuor casus, in quibus Hæretico penitenti pro prima vice non parcitur, n. 10.

Hæreticus impenitens, quis, n. 11.

Negatiuuis habetur pro Impenitente, n. 12.

Item Recontialiatus, si omnes errores suos, & complices non reuelauerit, n. 13.

Item sm̃ aliquos, qui post abiurationem reuocat suam confessionem. asserens se innocentem fuisse, n. 14. magis tamen vera sententia est, hos dicendos esse temerarios, & vti tales puniendos.

Praxis cõn impenitentes, n. 15.

Inquisitores habent iurisditionem cõtra pænitentes, non implentes pænitentias, n. 16.

An hæc iurisd. extendatur, etiam ad causas ciuiles, n. 17.

Fugens a carcere sibi assignato, pro penitentia, an sit habendus pro relapso, n. 18.

Est habendus, pro Impenitente, n. 19.

Quid, de fugiente e carcere sibi assignato ad custodiam, n. 20.

Talis fugiens, si nequeat cõprehendi habetur pro confesso, & Impenitente, n. 21.

Quæ dicta sunt de fugiente e carcere, an sint extẽdẽda ad penitentieas non implentes, n. 22.

Ex non obseruantia penitentiæ, an oriatur suspitio hæresis, & qualis, n. 23.

An quis possit se obligare ad pænitentias

Post

§. I.

De Hæreticis Pœnitentibus.

1 POenitentibus Hæreticis ex benignitate Piæ matris Ecclesiæ parci, patet ex text. in l. Manicheos, Cod. de hęreticis, & in .c. ad abolendam. §. præsenti, & § laycus, de heret. vbi, id docuerunt omnes canonistę, longa serie relati, per Farin. de Hęresi, q 192. n 2. Simanch. de Cath. Inst. tit. de pœnitentibus, n. 1. & seq Zechium in summa, tit. de Fide, Rubr. de Hęresi, c. 1 n. 17. p. p. Lud. à Paramo de Origine Sanctę Inquisit. lib 3. quæst. 9. n. 51. & seq. & Campinil, in diuersorio Iuris Canonici, Rubr. 11. cap. 26 n 44.

2 Pœnitens autem Hæreticus in proposito dicitur, qui errorem mente, aut etiam facto conceperat, & post modum cognita veritate ad se reuersus, resipiscit Campanil d. n 44 post Pegn comm 65 sub littera B. part. 2. & Farin. vbi supra, n. 4.

3 Difficultas tamen maxima est, quo nam tempore pœnitentes Heretici † recipiantur, oriturq; pręcipue hęc difficultas, ex text. in c. ad abolendam de hęret. ibi Nisi continuo post deprehensionem erroris, ad fidei Catholicæ vnitatem sponte recurrere &c. & in §. laycus ibid Nisi abiurata Heresi, & satisfact. exhibita, confestim ad fidem consurgerit.

Ob cuius text. dispositionem non defuerunt, qui dixerint, hęreticum ad pœnitentiam non esse admittendum, nisi statim post deprehensionem, se ipsum corrigat, de quibus Menoch. de Arbitr. Iud. cas. 373 n. 3.

Alij vero, hoc in Arbitrio positum esse Inquisitorum, dixerunt

runt, & ita senserunt plurimi relati, per Pegnam comm. 8. vers. quod vero, p. 2., quos etiam sequutus fuit, Menoch. dicto cas. 373. n. 5.

4 Verissima tamen † in hac re Sẽtentia est, quã etiã cõmunis huiusce Sancti Tribunalis praxis approbauit, hęreticos, quandocumq; ante Sententiam pœnitentes, ad misericordiam esse admittendos, tuncq; etiam dici eos statim, ac confestim ad Ecclesię vnitatem redire, cum ante Sententiam, (in quacunq: tandem Iuditij pte) redeunt, & hanc Sententiam probarunt; Zanch. de Hæret., cap. 16. n. 7. vbi latiss. Campeg. in Addit. Pegn. d. com. 8. vers. Vsus autem, Simanch. de Cath. Inst. tit. 47. n. 40., & in Enchirid. tit. 58. n. 11 vbi alios D.D. antiquos allegat, latiss. Farin. de hæresi q. 193. n. 55.

5 Neq; his obstant dictiones † cõfestim, & continuo, nam intelligendæ sunt, cum temperamento temporis, & aliquando, pro subiecta, materia longũ interuallũ admittunt, vt in propositio, animaduertit, Symanch. in Encherid. tit. 58 n. 15. & ad illius textus intellectũ vidẽdus ẽ modernus Barbos. ibidem, num. 9. & 10. & Fernandez, de Otero, Diuerss. quæst. Iuris par. 3. q. 13. n. 12.

An autem aliquando etiã post Sententiam, imo, etiam post tra-
6 ditionem factam, brachio † sæculari admitti possit ad misericordiam hęreticus pęnitens, controuertunt D.D. In qua re, breuiter, & resolutiuè.

Dicendum est, quod in arbitrio positum est Inquisitorum, & Episcoporum admittere, dictos hæreticos ad misericordiam, etiam post traditionem factam de eis brachio sęculari, ita Bursat cons. 90. n. 34. vol. 1. Farin. d. q. 193. n. 62. qui alios allegat.

Bene verum est, quod rariss. huiusmodi hæretici, admittendi sunt ad misericordiam, maxime, vbi iam traditi essent brachio sęculari, quoniam conuersio de illo tempore facta, non præsumitur facta, ex corde, sed ob dolorem vrentis ignis, & timorem mortis, & ita etiam nos experientia docuit, & exemplũ refert Eymericus in Direct. p. 3. in 10. modo terminandi processum, n. 204. vers. & de facto, de quodam Sacerdote, qui, vti impęnitens non relapsus, in Ciuitate Barchinon. in Cathalonia, fuerat traditus brachio sęculari, & igni applicatus, & etiam ex vna parte, aliqualiter adustus, cępit clamare, quod educeretur, quia volebat abiurare, & sic factum fuit, sed post quatuordecim annos, inuentus fuit permansisse continue ĩ hæresi, ac multos infecis-

infecisse, vñ vti impęnitens relapsus fuit combustus, ita Pegn. 2. p. comm. 36. sub littera, E & 3. p. comm. 46. sub littera, H. & latius Albert. c. 1. de Hæret, in 6. q. 12. n. 16. Royas de Hæret. p. 2. n. 193. Symancha de Cath. inst. tit. 46. n. 40. latiss. Azeued. ad Regias Hisp. Const. nouę recom pil. lib. 8. tit. 3. l. 3. n. 10. seq.

Quamuis autē, pęnitentes hæretici ad misericordiam admittãtur, attamen varijs alijs pęnis puniendi sunt, & in spetię pæna
7 † perpetui carceris, de qua late, supra dixi, in tit. p. de hęret. Varię quoq; pęnę salutares eis imponuntur, & condemnari vlterius solent, ad delationem habitelli cũ crucibus super vestes, de qua re plura apud, Symanch. de Cath. Inst. tit. 47. n. 9. & n. 11. vbi de occultante habitellum, Pegn. p. 3. comm. 44. sub littera F. Lud. à Paramo de Origine Sancti Officij, lib. 1. tit. 2. cap. 4. & 5 & Farin de hæresi, q. 193. n. 91. & seq. & Fernand. de Otero, d. q. 13.

In harum tamen pęnarum Impositione, maxima ratio habenda
8 est ad † tempus, quo hęretici isti cõuertũtur, nã mitius puniẽdus est, qui metu imminẽtiũ probationum confitetur, quam, qui in carceres coniectus cõfitetur, & mitius punitur hic, quã, qui post publicatas attestationes confiteretur, vti notauit Symanch. de cath. inst. tit. 47. n. 28. & seq.

Et lz. inter hęreticorum pęnas, pręcipuum teneat locum confiscatio bonorum, quæ de iure habet locum, non solum in hęretico impenitente, vel relapso, sed etiam in pænitente, vti animaduertit, Simanch. d. tit. 47. n. 15. & in Encherid. tit. n.

9 Attamen, ex † generali totius Italiæ consuetudine receptum est, vt Hęretico ad cor reuertenti, bona cõfiscata cõdonẽtur, vti not. Clar. in §. hęresis, n. 7. Zas. cons. 23. n. 11. & 16. lib. 1. Surd. cons. 386. n. 26. Farin. de hęresi q. 190. n. 131. & seq. vbi quod Sãctũ vniuersalis reipublicę christianæ Inquisitionis Tribunal, omnes hęreticos pænitentes semper condemnat in hęreticorum pęnas, in exequutione tamen, & occupatione bonorum, magna cum misericordia, & circumspectione procedere solet latè Ricciullus de iure person. &c. l. 5. c. 42. & c. 43. vbi an Pænitens hęreticus recuperet iuspatronatus & c. 44. vbi, quid de benefitijs, Certum tamẽ est, quod qui abiurauit non vt hęreticus, sed vt suspectus tantummodo, etiam de vehementi non est inhabilis ad beneficia, etiã Cathedralia Freitas ad Roder. de confess. sollicit. q. 24. n. 71. Lotter de re benefi-

ciaria libro 2. cap. 43. n. 34.

§. 2.

De Casibus in quibus Hæretico Pænitenti etiam pro prima vice non parcitur.

10 QVamuis regulariter pœnitens hæreticus ad, Misericordiam pro Prima vice admittatur, in nonnullis tamen casibus ei nullo modo parcitur.

Primus casus est, in cellebrante Missam, & ad ministrante Sacramentum Pœnitentiæ cum Sacerdos non sit, nam talis etiam pro primo lapsu traditur curiæ sæculari, vti probaui in proprio tit. de celebrantibus &c.

Secundus casus est, de hęreticis, qui negant Trinitatem, Diuinitatem, D. N. Iesù Christi, Eius conceptionem de Spiritu Sancto, mortem ipsius, vt nos redimeret, ac Virginitatem B. M. V. vt habetur in const. Pauli 4. Incip. Cū quorūdā hoīum malitia, quæ Romæ die 18. Maij 1597. fuit practicata, dum in Ecclesia Sanctę M. supra mineruā, vnus pœnitens, qui inciderat in casum dictę constitutionis fuit sęculari brachio relaxatus, vt attest. Campan. in diuers. Iuris, Can. Rubr. 1. n. 47. in fi. & de hac Bulla vide Scortiam in selectas Rom. Pontif const. epit. 67.

Tertius Casus est, de quo in cōstitutione eiusdem Pauli 4. Incip. Cū ex Apostolatus Officio, de quibusuis Magistratibus, & Dominis Ecclesiasticis, & Temporalibus incidentibus in scisma, de quo dixi in tit. de schismate.

Quartus casus est In Lamijs, quę per Malefitia, aliquos ocide rint, vt per constitutionē Greg. xv. de qua in tit. De Sortilegis, quę Bulla impressa habetur post hunc tractatum.

§. 3.

De Hæreticis Impænitentibus.

11 HAereticus impœnitens dicitur, qui de hęresi conuictus, tenaciter errorem defendit, nec vult illum cognoscere, & detestari, & ad Ecclesiæ vnitatem redire, imo recusat Hęresim abiurare, vel se purgare ad arbitrium Inquisitoris, & Episcopi, ita Eymericus in Directorio Inq. p. 2. quæst. 40. n. 1. vbi Pegn. & latiss Farin. de Hęresi, quæst. 196. n. 2.

12 Hinc Colligitur primo, quod Hęreticus Negatiuus † de quo supra in tit. p de Heresi, habendus est pro hæretico impœnitente, Fa-

te, Farin d. q. 196. n. 16.

13 Secundo colligitur, quod, qui de se confitetur, & Ecclesiæ reconciliatur, si postea compertū sit, quod non omnes suos errores, & complices reuelauit, reputatur, vt hęreticus impęnitēs, Symāch. de Cath. instit. tit. 48 n. 27. & ī Enchirid. tit. 29. n. 13. & tit. 61. n. 4. Royas de hęret. p. p. n. 195. Pegn. p. 2. comm. 19. vers. Ex his possumus Lud. à Paramo de Orig. S. Officij, lib. 3. q. 9. n. 193.

14 Tertio, ex ijsdem apparet, habendum esse pro hęretico impęnitente, qui † retractat confessionem suam post Sententiam, & abiuraiionem, asserens se confessum metu tormentorum, & se fuisse innocentem, ita Calder. cons. 2. de hęret. Simanch. de Cath. inst. tit. 13. n. 25. & tit. 60. n. 8 Royas de hęret: p. 2. n. 255.

Quamuis, & melius dixerit, Simanch in Enchirid. tit 29. n. 11. talem reuocantem suam confessionem, & dicentem se iniuste damnatum, potius condemnandum, vti temerarium, quam vti impœnitentem, & pœnis arbitrio Iudicum mulctandum, vt fustibus &c. pro vt ita obseruari in Sancto Officio, attestatur idem Symanch. de Cath. Inst. tit. 13 n. 26. & Farin. d q. 196. n. 23

15 Praxis † contra hos impœnitentes est, vt diu in carceribus detineantur, sępius moneantur, vt conuertantur, quod si noluerint pœnitere tradendi sunt curię sęculari, vt viui cōburantur, ita Pegn. p. 2. comm. 65. vers. in his, Farin. d. q. 196 n. 4. & seq. vbi alij allegantur, Non obstantibus ijs, quę in contrarium ab hęreticis allegatur, ex Matth. 13. vers. 30. sinite vtraq; crescere vsq; ad messem, circa quem locum videndus est Sixt. Senens. in sua Bibliot. Sancta, lib. 6. Annot. 60. & Io. Maldon. in dictū locum Matth.

§. 4.

De non Implentibus pœnitentias.

16 SVpponenda hoc loco est cōmunis D.D. traditio, quod contra † non implentes pœnitētias possunt Inquisitores Hæreticę prauitatis procedere, vti cō tra Decium cons. 137. & Probū ad Monachum, in c prę sidentes, de hæret. in 6. & Decian. Tract. Crimin. lib. 5. cap. 54. n. 40. & cap. 55. n. 11. firmarunt, Symanch. de cath. instit. tit. 48. n. 29. & 30. & in Enchirid. tit. 61. n. 7. Pacian. cons. 19. n 37. Pegn. com. 146. p. 3. & Farin. de Heresi, q. 193. n. 123. qui alios allegat, hoc supposito.

Dubitari merito potest, quousq; hæc Inquisitorum iurisd. se

se extendat, an sz. huiusmodi pę nitentes, tam in ciuilibus, quam in criminalibus, sint à regia Iurisditione exempti, in qua re.

Calder. consilio 7. de Iuditijs Host. in Summ. in tit. de foro compet. Ant. de Butr. in c. 2. de foro compet. & Berous, c. de his, de Accusat. affirmatiuã Sẽtentiam probarunt, moti ex. c. aliud. 11. q. 1. ibi, vñ si quis pęnitens habet causam, quam negligere forte non debeat. melius expetit Ecclesiasticum, quam forense Iuditium, quod generaliter, ibi Gratianus, intelligit de quacumq; causa, tam ciuili, quã Criminali.

Royas tamen sing. 98. Symanch. de Cath. instit. tit. 47. n. 19. Couar. Pract. quęst. c. 34. n. 3. Pegn. d. comm. 146. Vers. Cœterũ, tenuerunt, (& melius) hosce pęnitentes posse indistincte conueniri coram Iudicibus Regijs, quia nulla lex hos à Iurisd. suorum Iudicum eximit, neq; obstat text in d. c. aliud, tum, quia ibi cõsilium datur, non pręceptum, tum quia ibi loquitur text. de actore, non reo, ita Symanch. & Pegna omnino videndi locis allegatis.

Dubitari secundo loco potest, num fugiens e carcere sibi pro penitentia assignato habendus
18 sit pro † relapso.

In qua difficultate Archid. Io. Andr. Dominicus, & Anchar in c. vt commissi. §. nec non, de hæret. in 6. voluerunt fugentem e carcere habendum esse pro relapso.

Verum Symanch. de Cath. inst. tit 16. n. 24. opinionem hanc falsam, & crudelem esse dixit, quod etiam voluerunt Pegn. d. comm. 146 vers. veruntamen contraria, & Farin. d. q. 193. n. 135. vbi, etiã quod ita in supremo tribunali Ro. Inquisitionis seruatur in praxi, Ratio istius opinionis est, quam adduxit loco cit. Symãch. quia relapsus non est, nisi qui in Hæresim labitur, at fugiens è carcere, nullam Hæresim fuga comittit, igitur non est relapsus.

19 Licet autem, hæreticus relapsus non sit, talis fugiens censendus, habendus tamen est pro hęretico Impenitente, quamdiu in fuga permanserit, ita tamen vt si compareat, possit ad pænitentiam admitti, Pegn loco cit. versiculo itaq; quamdiu Rim. Iun. cons. 150. n. 25. Menoch. cons. 82. n 127. & 132. Farin. vbi sup. n. 136. in fin.

20 Atq; Hæc de fugiente à carcere sibi assignato † ob pœnitentiam, extendi debent ad fugientem e carcere sibi assignato ad custodiam, nam fugiens ex carcere sibi dato ad custodiam, pendente processu, si honestior sit diligentius custoditur, & durius punitur si

tur, si vero, sit Vilis, fustibus cæditur, atq; ita in praxi seruari attestatur, Symanch. d. tit. 16. n 23. quem sequitur Farin. vbi sup. n 138.

21 Quod si comprehendi nequeat, tunc † contra eum proceditur, vti confessum, & impœnitẽtẽ, Symanch. vbi sup. & in Enchiridio tit. 26, n. 5. & in annot. ad Zanch. cap. 8. Royas de Hæret. p. 2. n. 185. Lud. à Paramo de Orig. Sancti Offi. lib. 3. q. 4. de Ordine procedendi, n. 72. Et de hac re videnda est Const. Pij V. Si de protegendis, vers. Quiue carcerem.

22 Quæ autem hucusq; dicta sunt de fugiente † ex carcere sibi ad pœnitentiam dato, extendenda sunt ad omnes, qui alias quascũque pęnitentias non obseruant, nam magis, hi impœnitentes dicendi sunt, quam relapsi, vti docuerunt Pegn Symanch & Farin. locis supra citatis.

23 Vbi tamen ex non † obseruãtia pœnitentiæ iniunctæ. siue deinde illa nõ obseruantia consistat in omittendo siuè in comittendo, oritur vehemens hæresis suspitio, vt si iniunctum fuerit reo, quod comunicet bis in anno, & ipse per plures annos non communicauerit, vel in iunctum fuerit, ne hæreticos amplius recepet, & ipse aliquos postea receptauerit, tunc tales habendi essent, vti relapsi, secundũ distinctionem Calder. in c. litteras de præsumption. quem refert. & sequitur repert. Inq. in verbo, Pœniten. vers. sed poset Quęri, & Pegn. d. comm. 146. verrs. sed Calderinus.

24 An autem aliquis possit se se, sub pœna relapsi, obligare ad pęnitentiam peragendam, controuersum aliquando extitit.

Sed communis opinio est quod non, vbi alias à Iure, ob non obseruantiam pœnitentiæ nõ esset relapsus. Ratio est quia nullus est Dominus membrorum suorum, nisi quatenus leges per mittunt. l. liber hom o, ad l. Aquiliam, atq; ita tenuit Pegn. d. comm. 146. vers. & quamuis, quibus addo Ego, D.D. Placentinos, in 14. Casu Placentino, post iuditiale Locati, vers. at hoc nihil est, fol. mihi 460. Menoch. cons. 82. n. 113. lib. 1. vbi pluri ma intermiuis huius materiæ.

25 Tandem notandum, alleganti se adimpleuisse pœnitentias sibi iniunctas, incumbere † onus probandi, quoniam implementum pœnitentię est quod facti, & facta non pręsumũtur, nisi probetur. l. in Bello §. factæ ff. de capt. & postlim. reuers. c. cum in Iure, de Officio delegati.

§. 5.

§. 5.

De Relapsis.

26 HAereticorũ relapsorũ† materia tractatur in c. ad Abolendam, §. qui vero, & in §. Illos quoq; de Hæret. & in c. accusatus, in pricipio, & §. eum vero, & §. ille quoq; de hęret. in 6. quod capud desumptum est, ex constit. Alex. IV., quę incipit, Quod super.

27 Ex quibus iuribus colligitur, quod ille † iudicari debet relapsus, qui vel primo abiurauit hęresim formalem, & postea incidit in vehemẽtem suspitionem, vel qui primo abiurauit de vehementi, & postea incidit in hęresim formalem, sufficit .n vt constet semel, de vno lapsu verè, siue ante, siue post, ita expresse docuerunt, Gemin. in c. accusatus §. ille quoq; de hæret. in 6. Grilland. de hæret. q. vltima in fi. Gundissal. in simili tractatu, q. 20. n. 5. Locatus in iudiciali, in verbo relapsus, n. 3. Symanch. de Cath. Inst. tit. 57. n. 4. Et in Enchirid. tit. 60. n. 2. Lucerna Inquisitorum, in verbo relapsus, n 4. Zanchin. de hęret. cap. 16. n. 3. Albert. de Agnoscend. Assert q. 25. n. 25. Alph. à Castro, de Iusta Hæret. punitione lib. 2. c. 2. Royas. de hæret. p. 2. Assert. 41. Pegn. ad. Director. p. 2. comm 64.

Ex supradictis possunt firmari, sequentes iuris conclusiones.

28 Prima, Conclusio † erit, quod ille verè dicitur relapsus, qui abiurat vnam, vel plures species Hæresis, & postea incidit, in easdem hæreses, quas prius abiurauerat, vti notauit. Eymericus in Director. p, 2. quæst. 58. Zanch. d. c. 16. n. 2. Lælius Zechius, in summa. p. p. Rubr. de fide. c. 11. de Hæresi, n. 19. vers. dicuntur vero, Farin de hæresi, q. 195. n. 1. Sanctar. in eodem tractatu, de Hæresi, c. 42. n. 1. & hoc etiam vr̃ conuenire rationi naturali, nam verbum Relapsus considerando particulam (re) vr̃ referri ad actum reiteratum eiusdem spetiei, .l. verbum reddendi, de verb. significatione.

29 Secunda, Conclusio † est de eo, qui dicitur relapsus iuris fictione, vt si abiurauit de vehementi, articulũ de Purgatorio, vel de puritate B. M. V., & postea deprehenditur per confessionẽ, vel probationem testium, incidisse in easdem speties Hæresum formaliter, vt est text. in d. c. accusatus in princpio; ita Eymeric. in Direct. d. q. 58. n. 3. vbi Pegn. vers. Altera. est illius, Farin. d. q. 195. n. 10., & Sanctar. in alleg. c. 42. n. 6. qui alios allegant.

30 Ex qua conclusione apparet, quid sit dicendum de † sorttilego, qui

go, qui qrimo abiurauit ob dæmonum inuocationẽ, & postea de eadem inuocatione est confessus, vel conuictus, nam si, vel prima, vel secunda vice, abiurauit, tanquam Hæreticus formalis, tunc habendus est pro relapso, vt quia V. G. crediderit Dæmones posse cogere liberam hominum voluntatem, &c. secus si tam prima, quam secunda vice abiurauit de vehementi, ita Symanch. de Cath. inst. tit. 57. n. 9. & in Enchiridio, tit. 60 n. 4. Farin vbi supra n. 9. & seq.

31 Tertia, Conclusio † est, quando aliqnis abiurat Hæresim formaliter, vel de vehementi tantum, & successiue generaliter, prout moris est, abiurat quamcunq; aliam Hæresim, vt traditur in formulis impręssis, apud Eymeric & Locat, tunc, si talis post abiurationem de formali, incidit in vehementem suspitionem cuiuscunq; hæresis, siuè ille, qui abiurauit de vehementi incidit in aliam Hæresim formalem, tales iuris præsumptione iudicãtur relapsi, quæ pręsumptio, cum sit iuris, & de iure, non admitt t probationem in contrarium, iuxta. not. in c. afferte mihi gladium, de pręsumpt. conclusionem hanc probant latiss. trad. per Sanctarelum de hæresi, c. 42. n° 2. vbi alios allegat.

Hinc etiã relapsus dicitur qui post abiurationem de formali receptat hæreticum, etiam si receptatio sit vnica, dum modo sit facta scienter, verbum n. c. accusatus. §. ille quoq; de Hęret. in 6. ibi, acceptet verificatur etiam in vnica receptatione l. mariti § quesitum ff. de Adult. Zãch. de hæret. c 6. Locatus, in suo casu 13.

32 Quarta conclusio † non solum sunt relapsi. qui post abiurationem de vehementi incidunt in hæresim, sed etiam illi, qui in eandem hæresim incidunt, post indictam illis purgationem canonicam, text. ẽ inc. ad abolendã §. illos quoq; de hæret. Sanctar. vbi sup. n. 4. & Farin. d. q. 195. n. 27.

33 Quinta conclusio, † si quis pri. abiurauit de leui, quia non constabat de eius Hęresi, vel de vehementi suspitione, & postea inueniatur conuersationem habuisse cum hæreticis, vel alia fecisse, de quibus in d. c. accusatus. §. ille quoq;, si pendente hoc 2. processu, probetur, & constet, eum tunc fuisse hæreticum, quando abiurauit de leui, habendus est pro relapso, Ratio est, quia apparet eũ in prima abiuratione fuisse impœnitenem, nec voluisse veritatem fateri &c. ita Anchar. in d. c. accusatus in 6. Notab. & Franc. n. 1. Sanctarell. de Hæresi d. c. 42. n. 6. vers. Quãuis

uis bene addat.

34 Sexta Conclusio, † vt quis relapsus censeatur, de necessitate req. quod vere, & realiter constet de lapsu in hæresim formalem, conclusio hæc deducitur ex alijs conclusionibus, supra firmatis.

35 Ex hac † conclusione deducitur, quod qui post abiurationem de vehementi, iterum in vehementem hæresis suspitionem incidit, non est relapsus, Locat. in iudiciali in verbo, Vehemens suspitio, vbi quod ita declarauit Pius v. in Congregatione Sancti Officii anno 1567. Sanctar. de hęresi, d. c. 42. n. 11., qui alios allegat.

36 Eodem modo, † qui abiurauit de leui, si in vehementem, vel leuem Hæresis suspitionem incidat, non potest dici relapsus, lz. sit grauius puniendus, Pegn. d. comm. 83. parte 2. sub littera B. Sanctar. vbi supra, Farin. d. q. 195. n. 22. 23. & 24.

Pulcherimum tamen dubium esse potest, an si quis coram sub delegato ab Inquisitore, vti hæreticus abiuret, si postea in eandem, vel aliam hęresim reincidat, habendus sit pro relapso, si non cõstet de subdelegatione illius iudicis, corã quo abiurauit.

Casus hic, in indiuiduo accidit in Ciuitate Comi, teste Lamber. de Contract. mulierum &c. Glo. 7. n. 75. & sequentibus, vbi etiam attestatur, de cõsilio totius collegij Iuris Cõsultorũ dictæ Ciuitatis, ac Reuerendissimi Episcopi, & Ill. D. Io. Tho. Odescalchi R. D. Senatoris, fuisse mulierem illam, vti relapsam brachio sęculari relaxatam, & combustam, & eo loci Lambertegn. attestatur, ita fuisse iudicatum, & executum Mantuæ in simili casu, qui ibi contigetat.

Quod verissimũ est, nam adest, plenissimum consilium, Bursati, 24. vol 1. factum in Casu, qui ibi contigit, & in fi. consilij, ita executum attestatur, anno 1568.

§. 6.

De Pœna relapsi.

37 Relapsus † absq; vlla Misericordia, relaxatur brachio sęculari, nam sufficit tales per falsam conuersionem Ecclesiam semel decepisse, vt dicebat Concil. Narbonense. c. 11. de quo Pegn. in alleg. comm. 83. sub littera C. Scortia in sęlectas Rõ. Pontif. Constit. Teoremate. 36. num. 2.

38 Atq; hoc † procedit, siue relapsus, velit pœnitere, siue non, nam semper (quid quid olim seruaretur) traditur sæculari brachio, ita disponit textus in c. ad Abolendam

lendam. §.illos quoq;,de hæret. Pegn. vbi supra, Farin. d q.195. n.4. & Sanctar. d.c. 42. n. 17.
39 ita † tamen, vt si pęniteat prius strangulетur, & postea comburatur, ac etiam ad Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ admittatur, si vero sit impęnitēs viuus comburatur, Symanch. de Cath. inst. tit. 57. n. 16. & 17. Azeued. ad Regias Hisp. const. lib. 8. tit. 3. l. 1. n. 172. seq.
40 Et quamuis † Ecclesia nunquā soleat gremium claudere redeuntibus, iuxta text in l. vltima Cod. de summa Trin. & Fide Cath. & c. dico 23. quæst. 4.
41 Attamen, hoc intelligi debet † in foro poli, vnde Ecclesia admittit relapsos, ad Sacramenta, vt supra dicebam, secus in foro fori, vti distinguit Symancha d. tit. 57. n. 14. Decian. tractat. Crimin. lib. 5. cap. 16. n. 7. & Sanctarellus d. c. 42. n. 17 vers. Obijcies, Azeuedeus vbi sup. l. 3. n. 27. Non sunt, tamen admittendi ad Ecclesiasticā sępulturā vt cōn Alphons. à castro, docuit Symanch. d. tit. 57 n. 13. Treuis. decis. 36. n. 15. lib. 2.

An autem Relapsi, siue pœnitentes, siue impœnitentes tor-
42 queri debeant, dic, quod sic, saltem, super compli cibus, iuxta not. per Farin. de hæresi, q.185. n. 133. & ea quæ nos diximus supra, in tit. pri. de tortura Hæreticis danda.

Certum tamē est, quod lz. relapsus ad pœnitentiam se admitti petat, attamen cum relaxari omnino debeat Brachio sęculari, non est admittendus ad abiura-
43 tionem † vti notauit in tit. de Hęresi, & Hæreticis, in §. de abiuratione iniungenda Hæretico, sicuti certum pariter est, omnia eius bona confiscari, vt supra diximus tit 1. remissiue, Solūmodo posset dubitari, num filij istorum relapsorum, & impęnitentium sint capaces Maioratus, & primogeniturę, In qua re Breuiter, Dico quod sic, ita Molin. I. C. de Hisp. Primog. lib. 4. c. 11. n. 55. vbi loquitur de natis ante Hęresim patris, & Sanch. in sum. lib. 2. c. 30. q. 2 vbi de filijs natis, & ante, & post hæresim patris, & Sanch. sequitur. Don. didac. Lud. de Lima, ad Molinam loco cit. vbi alios allegat, & ad materiam in habilitationum filiorum Hæretici, vide Azeued. ad leges Nou. Recompil. lib. 8. tit. 3 l. 3 vbi latiiss. de materia.
44 Ad finem Huius tituli Animaduertendū est, Iudices † Laycos, postquam hæreticus impenitēs, negatiuus, vel relapsus ipsis est relaxatus, teneri punire eum absq; vlla reuisione processus, statim, & absq; vlla mora, Scortia qui alios cumulat In selectas Rom. Pontificum Consti-

tutiones, Theoremate, 34. verſ. *Quare Iudex Sæcularis.* & ita cõn Bartolum in .l. Magiſtratibus, n. 4. ff. de iuriſditione omnium Iudicum, latiſſ. veritatem hanc defendit, Franc. Molinus, de brachio ſeculari, lib pri. cap. 8. per totum, & Salcedo, ad Diaz. in Praxi Criminali Canonica, cap. 144 per totum, qui in hac materia omnino videatur.

Et addit Vlterius hic auctor, quod apud Hiſpanos, qui teneret opinionẽ Bartoli, haberetur pro Impio, etiam ſi Iudices Layci ſcirent ſententiam Inquiſitorum eſſe inſuſtam.

Quia (ait Salcedo) Iudices Layci non poſſunt vllo modo ſe intromittere in Cognitione Hæreſis, vt dicam in tit. de Apoſtaſia & latius in ſecunda parte huius operis.

Vñ, cum apud eoſdem Hiſpanos adſit tribunal Laycũ, quod vocant violentię, vbi cognoſcuntur violentię illatæ à Iudicibus Eccleſiaſticis non deferentibus Appel. de cuius Trib. m ã tractãt D.D. alleg. ĩ Cõm S Bulla Cęnę Dñi, Can 15. & à Rot. omnino videnda deciſ. 10. in poſth. Farin. p. 2. quæ fuit Compilata ab Eminentiſſimo I. C. Hiſpano Franciſco Pegna.

Tale tamen tribunal, ſub quocunq; pretextu, etiam Violentię, numquam cognoſcit de pertinentibus ad forum Sãcti Officij, vti atteſtatur alijs relatis, Gaſp. Roder. de Annuis redditibus, libro primo, quęſt. 17. n. 74. verſ. nec ea quæ pertinent.

§. 7.

Quomodo ſe debeant gerere Confeſſarij cum hæreticis pænitentibus negatiuis, & Relapſis.

56 PRrimo loco, quo ad hæreticos pœnitẽtes † animaduertere debet Confeſſarius, an eorũ heręſis fuerit pure mentalis, quo caſu non habet annexam excommunicationem Bullę Cœnę Dñi, Filiuc. quæſt moral. tom. 2. tract. 22. c 6 n. 182 & nos ſupra diximus, tit primo, in proprio § de excommunicatione, vbi, quod ob id hæreticus pure mentalis à quocumq; poteſt abſolui, Homo bonus de Bonis, de Examine Eccleſiaſtico, p. p. tract. 7. cap. 1. quęſt. 3 verſ. *Hio Suppoſitis*, quid quid in contrarium dixerit Cæual, in ſuis Comm. contra Cõm. quęſt. 698. An vero potius eorũ heręſis etiam externa fuerit, quę ad hoc, vt talis dicatur tria de neceſſitate requirit, Filiuc. vbi ſupra, n. 184.

46 Primum † requiruntur eſt, vt ſignum externũ ſufficienter hæreſim ma-

sim manifestet, ita quod si ibi ali vis adesset, illud ei sufficienter hæresim manifestaret, vnde per actus indifferentes manifestans Hæresim, non potest dici hæreticus, puta si mente, quis assentiretur propositioni huic, *Deus nõ est Trinus*, & exterius verba hæc tantummodo proferet, *Non est*, Filiuc. loco cit. n. 186. Bonac. in Bullam Cœnę disp. 1. quæst. 1. puncto. 2. n. 5. & 6.

Secundum, requisitum est, vt actus externus, sit ex se Malus, Ex quo sequitur, Hęreticũ mentalem confessario hæresim suam verbis exprimentem, non effici hęreticum externum, Filiuc. n. 193. Bonac. n. 7.

Tertium requisitum est, vt talis actus externus, sit manifestatio Hęresis, Filiuc. n. 184. & 195.

47 Et in isto Casu, Hæresis† externa habet annexam excommunicationem Bullæ Cœnæ, soli summo Pontifici reseruatam, vt vidimus, tit. primo.

48 Secundo, si hęresis sit externa,† considerare debet Confessarius, an pręuia abiuratione, sufficienter p Inquisitoris, vel Episcopi in foro exteriori absolutionem, sublata sit excommunicatio, nã tunc remanebit solum Hæresis peccatum, quod à quocumq; cõfessario poterit Sacramentaliter per absolutionem tolli, Filiuc. d. cap. 6. n. 183 Reginald, in Praxi fori Pœnitentialis. lib. 17. cap 4. q. 3. n. 71. vers. *Secundo facta abiuratione*, Io. Valer de Differentis vtriusq; Fori, verbo, *Heresis*, Differentia 3. n. 4.

Tertio, quia aliqui quandoq;
49 verba Hæretica † proferunt, absq; tamen Hæretico Sciat confessarius hos à quo cunq; confessario regulariter posse absolui, Homobonus de Bonis, d. tract. 7. cap. 1. q. 4.

Quarto, In Sacramentali Confessione abiuratio in foro exter-
50 no facta, confirmanda † erit, & exigendum, recipiendumq; erit ab hæretico iuramentum de parendo mandatis informa, Interrogandusq; erit diligenter, de qualitate hæresis, de tempore, quo in ea permansit, de violatione pręceptorum Ecclesiæ, sz annuæ confessionis, obseruationis festorum, & similium, vna cum omnibus circumstantijs arbitrio prudentis Confessarij, Homobonus de Bonis, vbi sup. cap. 2. quęst. 7.

Quinto, Varijs Scripturę Sacræ locis inducendus erit Hęreticus,
51 ad contritionem † peccatorum suorum, & pręcipuæ peccati hæresis, quæ, & ortum habuit à Diabolo, vt dixit Apostolus.

Prima ad Timoth. 4 *attendendes Spiritibus erroris, & Doctrinæ Dæmoniorum*, Ex quibus Apostoli verbis, Colligit ibi Chrysostomus,

mus, omnem Hęresim, & Hæreticorum dogmata esse à Diabolo, & sub spetie pietatis, vera est impietas, vnde idem Apostolus. Secunda, ad Timoth. 3. dixit, *voluptatum amatores, magis quoniã Dei, habentes spetiem quidem pietatis, virtutem autem eius ab negantem*, quem locum etiam Patres omnes, ibi, exponunt de hęreticis.

Admonendus vlterius est Hæreticus, vt tamquam venenum fugiat Superbiam, & Luxuriam, ex quibus hęreses oriri solent, vt latiss. prosequitur, D. Hieronimus, ad Ctetesifontẽ, & P. Petrus Iustinell. in Triumpho Castitatis, p. p. cap. 16.

52 Et tandem † in Catholica veritate confirmandus, de quo in signis est locus, D. Hieronimi, tom 2. eius operum, in Dialogo Aduersus Luciferianos, cap. 9. in fin. vbi habet hæc verba.

Apertam animæ mei Sententiam proferam, in ea esse Ecclesia permanendum, quæ ab Apostolis fundata, vsq; ad Diem hanc durat, sic vbi audieris eos qui dicuntur Christi, non à Domino Iesu Christo, sed ab alio quoquam nuncupari, vt podẽt Marcionitas, Valentinianos, Montenses, scito non Ecclesiam Christi, sed Antichristi, esse Synagogam, Nec sibi Blandiantur, si de Scripturarum capitulis videtur sibi affirmare, quod dicunt, cum, & Diabolus aliqua de scripturis Locutus sit, & scripturæ non in legendo consistit, sed in intelligendo, hucusq; D. Hieronimus.

53 Et ad hoc obtinendum lacrimis, † & orationibus, auxilium speciale Dei implorare debebit hęreticus pœnitens, quia communis Theologorum.

54 Sententia est, perseuerantiam esse spetiale Donum Dei, peculiare, ac quotidianum ipsius auxilium requirens, D. Tho p. 2. q. 95. art. 10 vbi late Vasq. disput. 197. iuxta illud, Io. 6. *Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit eum*, poteritq; ob id Pœnitens sępe, tractum hunc, vel similem, & corde, & ore

55 proferre, † *Illumina occulos meos, ne vnquam ob dormiã in morte*, nequando, (sz. cum moriar) *dicat inimicus meus, prævalui aduersus eum*, *Psal. 12. Emitte lucem tuam, & veritatem tuam, ipsa me deducant, & adducant in montem Sanctum tuum, & in tabernacula tua, Psal. 42. Notam fac mihi viam in qua ambulem, quia ad te leuaui Animam meam, Eripe me de inimicis salutis meæ, Domine ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam, Quia Deus meus es*, Psalm. 142,

56 Quinto post datam absolutionem Hęretico, confessarius† eum ad monere debet distinctè, de omnibus pœnis, per eum incursis ob

ſis ob hęreſim, de quibus, tit p. dixim us,Homobonus de Bonis, d. c 2. qnæſt. 7.

57 Sexto, quo ad hęreticum † Negatiuum, dubium eſt, an ſit in foro conſientiæ abſoluendus, ſi humiliter Sacramenttm petat

58 pęnitentię, Inqua re † Sanch. in ſumma, lib 3. cap. 7. n. 10. in fin. fuit in Sententia negatiua, Portel. vero in Dubijs Regularibus, in Addit. verbo, Reus, n. 3. quem ſequutus fuit, Diana Reſolut. Moral. p. p. tract. 5. reſol. 8. verſ. Pro coronide, voluit Sacramentū pœnitentiæ, minime poſſe Negatiuo hęretico denegari, quam opinionem etiam ego, vti magis piam omnino in praxi recipiendam arbitror.

59 An, autem ſi iſte negatiuus † ſit vere innocēs, & fateatur Hęreſim, quam vere non tenuit, peccet mortaliter, Affirmat Pegna comm.48. in 3. p. directorij, verſ. ſit ſecunda concluſio Negat Hieron. Rodriquez, in Comp. quæſt. Regular. Reſol. 73. n. 16. cuius, opinio ſatis probabilis eſt, nam cum in iſto Caſu Negatiuus ſit ſecundum allegata, & probata conuictus, & iuſte damnandus, nullum eſt ſcandalum graue, ſi fateatur, ſecus Dicendum, ſi non eſſet conuictus, nam tunc peccaret mortaliter, fatendo Hęreſim, in qua non fuit reus, ob irreparabile infamię damnū quo totam ſuam deſcendentiam maculat.

60 Septimo, Quoniam relapſus, † vti ſupra vidimus, admittitur, ad Sacramenta pœnitentiæ, & Euchariſtię, dubitari poteſt, quis debeat eū abſoluere ab excōmunicatione contracta ob hæreſim,

61 Nam † Epiſcopus, & Inquiſitor non habent auctoritatem abſoluendi ab Hęreſi in foro interiori, ſed tantummodo in foro externo, Ricciull. de Iure perſon. extra Eccleſiæ gremium exiſtentium, lib. 5. cap. 15. Sanch. in ſumm. lib. 2. cap. 12. n. 3. qui alios allegant, & nos late ſupra, titulo, p. & ab hac opinione non eſt hodie recedendum, (quidquid in contrarium dixerit, Diana reſol. moral. p. p. tract 5. reſol. 3, cuius dicta poſſunt procedere in Inquiſitoribus Hiſp. & Sicilię, ſecundum dicta per Freitas, ad Roder. de Confeſſ. ſollicit. q. 21. n. 18.) quia à Supremo Vrbis Tribunali, ita fuiſſe deciſum, atteſtatur Maſſin. in Praxi Sancti Officij, p. 10. Aſſert. 108.

Neq; videtur, quod confeſſarij ſimplices, poſſint hunc relapſum abſoluere, ſtante Bulla Cœnæ Domini,

62 Niſi fortaſſe diceremus, † hoſce relapſos, Brachio ſæculari relaxatos, proprie dici in articulo mortis conſtitutos, ſecūdū Duard in

ard. in Bullam Cœnæ, lib. 3. §. 2. q. 2. n. 1. vers. *vel cum quis per Iudicis Sententiam*, quo casu cessante omni reseruatione, (vt supra pluries docuimus,) omnis confessarius posset absoluere, vt expressę dicitur in dicta Bulla cænæ.

Verum in hoc negotio, caute agendum censeo, & omnia referenda existimarem supremo Tribunali vrbis.

63 Octauo Queri† hoc loco posset, quid facere possit Hęreticus occultus, qui absolutionem ab Episcopo, vel ab Inquisitore non potuit obtinere, Freitas (sub censura tamen) ad Roder., de Confess. solicit. quæst. 21. n. 18. cuius dicta sequutus fuit, Diana dicto Tract. 5. resol. 4. tom. 1. voluit, hunc Hęreticum, debere mittere Romam ad summum Pęnitētiarium, ad effectum, vt eius absolutionem confessario idoneo in partibus committat.

TITVLVS TERTIVS

DE APOSTASIA, ET SCHISMATE

SVMMARIVM

AEtimologia apostasiæ, eiusdem species, n. 1. & 2.

Apostata dicitur, qui a fide Christiana totaliter recedit, n. 3. & 4.

Heresis est recessus a fide partialis, Apostasia totalis, n. 5.

Sacrificans Demoni est apostata, ita & reiterantes Baptismum, num. 6. & 7.

Apostasia non est spetie distincta ab Hæresi, n, 8.

Baptizatus nulliter, transferens se ad sectam Iudeorum, num dici possit apostata, n. 9. remissiue.

Transeuntes ad sectam Iudeorum, vel saracenorum sunt apostatæ, & de ritu Iudeorum in recipiendo Christianos, n. 10. & 11.

Ex quibus Iudei Baptizati præsumitur defecisse a fide, n. 12.

Quis sit Iudex Apostasiæ, vbi refellitur quædam Ordinatio Regni Portugaliæ, & qua ratione olim Imperatores penas constituerint in hæreticos, & Apostatas, n. 13.

Apostatæ an ad Misericordiam recipiendi, n. 14.

Intellectus, l. 3. Cod. de Apostatis, num, 15.

De Apostatarum tortura, & Abiuratione,

---

1 Postasia greca vox est, quæ latinę idẽ significat, quod elongatio, † vel rebellio, vti dixerunt Decian. in tract. Crimin. lib. 5. c. 70. n. 1. & Ricciullus de iure person. extr. Eccl. gremium exist. lib. 6. cap. 1.

2 Et sicuti quatuor sunt modi, quibus Deo iungimur, per fidẽ, per obedientiam, per ordinem, seu clericatũ, & per Religionẽ, ita secundum quadruplicem à Deo recessũ, quatuor assignantur Apostatarum species, nam, Quidã dicuntur Apostatæ à Fide, Quidam ab ordine Quidam ab obedientia, & Quidam à Religione, Leonard Duard. ad Bullam Cœnæ, lib. 2. can. 1. quæst. 9. n. 4. & seq. Hoc autem loco de solis Apostatis à Fide nobis est per tractandum.

§. I.

Quid sit Apostasia à Fide, & Inquo Differat ab Hæresi.

3 Apo-

3 APostata † à Fide dicitur, qui à tota Fide Christiana recedēs ad aliam sectam puta Turcarum &c. se se transfert, & in hoc differt ab Hæretico, qui lz. neget aliquos articulos, tamen in reliquis, & fidem retinet, & Christiani nomen, ita D.D. in.l. p. & 2. Cod. de Apost. Farin. de Hęresi, q. 183. n. 13. Lud. à Param. de Orig Sancti Officij, lib. 3. q. 3. n. 17. vbi ait apostasiam, esse totalem temerarium recessum à fide Catholica, Ricciull. de iure person. lib. 6. c. 2. n. 1. Sanch. in sum. lib. 2. cap. 7. n. 16. vbi quod, in Apostasia duo possunt considerari, primo, recessus totalis temerarius à fide semel suscepta, & hoc est essentiale in Apostasia, Seccundo, conuersio ad aliquam aliam sectam, & hoc est accidentale, ex eo, quod primum potest reperiri, sine secundo, & erit vera Apostasia, quod etiam Voluit, Sanctar. alios cumulās de hęresi, c. 2. dub. 1. n. 1. & post hęc scripta visus Reuerendiss. Do. meus, ac conciuis, Pueronus meritissimus Abb. generalis Montis Oliueti, in suis Eruditiss. comm. in Bullā Cœnæ, cap. 1. n. 33. & 34.

4 Et lz. Suarez de fide disput. 16. Sect. 5 Existimauerit † hæreticū deficientem à fide verè, & proprie dici Apostatam, attamen sumendo Apostatæ nomen, pro vt comm. à D. D. sumi consueuit, sz. pro totali recessu à fide, clarum est, quod, Suarez. natat contra torrentem D. D. vti etiam ipse paulo post animaduertit, n. 6. Exquibus.

5 Colligitur primo, primariam † differentiam inter Hęresim, & Apostasiam esse, quod hęc dicit totalem recessum à fide Catholica, illa vero non totalem, sed partialem, Royas de hęret. p. p. n. 485. Ricciull. d. lib. 6. cap. 2. n. 5 & Sanctar. qui alios cumulat de Hæresi, cap. 2 n. 1. vers. ex dictis sequitur, Azeued. ad Regias Hisp. Const. Nouę Recompil. lib. 8. tit. 2. de los Iudeos, leg. 2 n. 3 & seq.

6 Colligitur, secundo, quod † sacrificans Dæmoni, vel Idolis, & se tradens Dæmoni est Apostata D. Tō. 22. quęst. 12. art. 1. vbi etiā quod Christianus adorans sępulcrum Mahumetis est Apostata, Decian. tract. Crimin. lib. 5. c. 72. n. 3. Ricciull. d. c. 2. n. 3. & Farin. de Hęresi, q. 183. n. 17. vbi de vouentibus, se Diabolo propria malitia scientes illū esse Diabolum, Dei inimicissimum.

7 Colligitur tertio, Reiterantes † Baptismum esse Apostatas qm̄, vt dicit Abb. in Rub. de Apostatis, vidētur à priore Baptismate recedere, ita D.D. Canonistę in d. rubr. de Apost. & reiteranti-

H bus

bus Baptismum, & Ciuilistæ in l. p. Cod. ne Sanctum Baptisma iteretur, vbi Pegn. p. p. Direct. comm. 12. & 13. Farin. d. q. 183. n. 18. qui alios allegat, & nouiss. Paulus Christineus, Decis. supremę Curię Belgicę, tom. 2. decis. 38 super tit. codic. ne Sanctum Baptisma Iteretur.

8 Colligitur quarto, Apostasiæ† Crimen non esse spetie distinctũ ab hęresi, sed tantummodo importare circumstantiam magis aggrauantem, intra tamẽ eandẽ spetiem, ita Alph. à Castro, de Iust. hęret. punit. lib. 1. c. 7. Pegn. p. 2. com. 74. Sanch. in sum. lib. 2. c. 7. n. 16. Ricciull. de iure person. lib 6. cap. 4. n. 4. Suar. de fide disp. 16. sect. 5. in fi. & Sanctar. qui alios cumulat, d. c. 2 n. 2. & seq. & Azeued. vbi sup. n 5. prob. autem concl. p. quia Apostasia est, recessus totalis, Hęresis vero spetialis à fide, & magis, & minus non facit differe spetie, igitur &c.

Secundo, Quia si Apostasia spetie differet ab hæresi, sequeretur aliquem per solam multiplicationem Hæresum, desinere esse Hęreticum, vt si Hæreticus multiplicando Hęreses recederet à tota fide,

§. 2.

Baptizatus nulliter, si ad Reprobam sectam se transferat, an dicatur Apostata.

9 DE hac quęst † videnda sunt ea, quæ scripsi in tit. de hæret. § de subiecto hęresis, D. D. autem ibi alleg. loquentibus in materia Heresis, addo Ocham. tract. de hæret. lib. 3. cap 2. & 3. Alph. à Castro de Iust. Hęret. punit. lib. 1. cap. 8. dub. 3. & Ricciull. de Iure person. extr. Ecclesiæ gremium existentium, lib. 6. cap. 3. vbi loquitur in materia Apostasiæ.

§. 3.

De Transeuntibus ad sectam Iudeorum, & saracenorum.

10 CHristiani ad impias † Iudeorum, & saracenorum sectas, siue transeuntes, siue redeuntes Apostatas esse proprie, docuerunt, comm. Canonistę, in c. contra Christianos, de hęreticis in 6. Eymeric. in Director. p. 2. q. 44. & seq. vbi Pegn. comm. 69. & 70. Farin. alios cumulans

de hæresi,q.183. n 19. & de Hac materia sunt,duæ Bulla Pontificię Alt. Nicolai 4. Incip. Turbato corde, altera Greg. 11.Incip. Admodum dolenter,quę impressæ habentur apud , Eymeric.locis citatis.

Ac pro inde contra hos procedere possunt omnes, qui sunt in causis Apostasię Iudices competentes,sicuti etiam possunt procedere contra, Iudeos , & saracenos suadentes Christianis , vt ad eorum sectam, vel transeant, vel redeant, vt late dixi, & probaui in tit de Iudeis in 5. & 6. casu Bullæ Greg. 13. Incip. Antiqua Iudeorum.

11 De Ritu † autem , quo Iudei vtuntur, cum Christianos recipiunt videndi sunt Eymeric. in Director. p. 2. q. 44. n. 6.vbi late Pegn. sub lr̄a F.G H. & .I.

Ex quibus coniecturis , signis, & pręsumptionibus Christiani, vel Iudei Baptizati , ad Iudaismum redijsse colligatur, viden
12 di sunt Crauett cons. 73. vol. 1. Alciat. resp. 478. secundum impressionem lugdunensem, & Menoch. de Arbitr. Iudicum cent. 6. cas, 547.

Quid etiam dicendum sit de transeunte ad hasce sectas metu mortis Videnda sunt ea,quę dixi in tit. de hæreticis , in §. an sit Hæreticus,qui metu compulsus aliquid hæreticale comittit,

§. 4.

Quis sit Iudex huius Criminis.

13 CLarissimum est , in hoc Apostasię Crimine Iudicem Competentem esse , Hæreticę prauitatis Inquisitores,vti dixit Oldrad.cōs.36 col. 1.vers.ad Primū Articulū, Menoch.de Arbitr. Iud.cent.6 cas.546.n.4.& Farin. qui alios allegat de hęresi , q. 183.nu. 11. ita tamen vt simul cum ordinarijs Ecclesiasticis procedant , modo à sacris canonibus præscripto de quo par. 3. latiss. tractabimus,ex quo colligitur quam erronea sit Ordinatio Regni Lusitanie , lib. 5. tit. 2.§ fi.qua videtur probari, posse Iudicem Laycum iudicare de Apostasia Quia etiam si de ea notorie constaret, & vlterius Apostata nollet pęnitere, adhuc Laycus eum punire non posset, nisi postquam Iudex Ecclesiasticus eum sibi remiserit , c. vt inquisitionis, §.prohibemus de hęret. in 6. & late ordinationem , illam impugnat , Barbos Lusitanus in l.Titia , n. 55. sol. matr.

Addo ego,non pose dari casū Apostasiæ, tam notorię,quin saltem,sit apostata interrogandus, & torquendus super Complicibus , quod sine difficultate spe-

ctat ad Inquisitores, & Iudices Ecclesiasticos,& cũ Apostasia sit speties hæresis,& in hæresi Lyacus nullo modo sit Iudex competens, vt p. 3. videbimus, & latiss. pronũc docuerunt D. D. longa serie relati per Scortiam in selectas, Rom. Pontif. Const. Epit. 10. Teorem. 34. neq; in Apostasiæ crim. vllo modo poterit se ingerere, atq; ita in hæresi, & apostasia quamtumuis notoria, & carente omni dubio iuris, & facti,docuit alijs relatis, Capiblanc. de Baronibus,& eorum officio,Pragmatica. 8. p. p. n. 95. vers.sed verior fuit.

Neq; obstat quod cõn hæreticos, & Apostatas Imperatores varias legibus suis pęnas constituerint. Quia leges illę latę fuerunt ab Imperatoribus, non vti Iudicibus Competentibus, sed vti protectoribus Ecclesiæ, *debet.n.* inquit D. Leo in Epistola 75. (ad Leonem Augustum) *imperator incumctanter aduertere Regiam potestatem non sibi solum ad mundi regimen, sed maxime ad Ecclesiæ præsidium esse Collatam, vt ausus temerarios comprimendo, & quæ bene statuta sunt defendat, & veram pacem ijs, quæ sunt turbata restituat.*

§. 5.

An Apostatæ pœnitentes ad Misericordiam sint recipiendi.

MAttheus de Afflict. in const. Regni Siciliç, tit. 3. Nicol. Arelat. de Hæret. Notab. 44. & alij non nulli, tenuerunt Apostatas etiam conuersos, & pęnitentes, ab Ecclesia ad Misericordiã recipiendos non esse, moti ex dispositione text. l. 3. Cod. de Apost. ibi *nec horum flagitium ob literabitur pænitentia, & infra lapsis etenim, & errantibus subuenitur, perditis ver,o hoc est S. Baptisma profanantibus nullo remedio pænitentiæ succuritur.*

14 Veram contraria Sententia † certissima est, & probatur ex verbis Siricij Papæ Epistola, p. cap. 3. relatis per Pegn. p. 2. com. 74. vers. & Hanc Sententiam, vbi etiam, Pegn. attestatur ita in praxi obseruari, Simanch. de cath. inst. tit. 7 de Apostatis, n. 3. & 4. Menoch arbitr. iudicum, cas. 546. n. 19. & 20 Ricciull. de iure person. extr. Ecclesię gremium existentium, lib. 6. cap. 4. n. 11, & Sanctar. de Hęresi, c. 2 dub. 5. n. 4 & 5. latiss. Farin. q. 192. de Hęresi, n. 14 seq Christineus decisionum Supremæ curie

cūrię Belgicę, vol. 2. decis. 39. nn. 4 vbi quod. hæc opinio certa ē, lz. de Iure Ciuili contraria opinio Afflicti sit verior.

15 Quo ad text. vero in d. l. 3. C. de Apost. Royas in tract. de heret. p. p. n. 496. allegans glo. fi. in c. fi dist. 29. ait eos ineptos esse, qui canones, & leges concordandas dicunt. vnde Alph. à Castro, de iust. Heret. punit lib. 1. c. 23. & Simancha, d. tit 7 n. 4. voluerunt, dictum text. esse de Iure Can. correctum.

Mihi tamen magis placet Sententia Rimin' Iun. inter cons. vlt. volunt. cons. 83. n. 20. lib. 2. quem seq. Ricciull. de iure person. lib. 6. c. 4. n. 12. & 13. quod ex textu illo, nequaquam possit colligi, & probari opinio Arelaten. & Affl. nam non dicit text. quod Apost. redeuntes vita mulctentur, se tantum excludit pœnitentiam, quo ad alias pœnas in eo text. nominatas.

§. 6.

De Tortura, & Abiuratione Apostatarum.

16 DE Apostatarum tortura, & abiuratione prorsus superuacaneum est hoc loco differere, quoniā in his, omnia quę de hæreticis dicta sunt locum habent, vti etiam notauit, Simanch. de Cath. inst. tit. 7. n. 6.

§. 7.

De Pœnis Apostatarum.

17 BReuiter, in hac re dicendum Apostatas ijsdem pęnis subiacere, quibus Hęretici† subiacent, Et ideo Apostatę sunt irregulares, Excōmunicati, omnis dignitatis incapaces, eorum bona cōfiscantur, subditi, & vassali liberi à Iuramento fidelitatis, testari nequeūt, hęredes institui non possunt, à testimonio ferendo repelluntur, nec vllo modo contrahere queunt, latiss. Menoch. de Arbitr. Iudicum, cent. 6. cas. 546. à n. 1. vsq; ad n. 24. Farin. de hæresi, q. 183. à n. 34. vsq; ad n. 53. Sanctarellus de hęresi, c. 2. dub 5. concl. 3. nu. 6. Locat. Repert. Inq. & Comens, in Lucerna, in verbo Apostata. Circa excommunicationem tamen Apostatarum, notandum quod lz. apostatę sint, etiam veri hæretici, Attamen vnica excommunicatione ligantur non duplici, vti doctissime notauit Reuerē diss. Conciuis meus, cui me plurimū debere scio, D. Pueronus Abbas Generalis Monacorum Montis Olineti, in suis scelectiss. comm. in Bullam Cœnæ, cap. 1. n. 35. qui alios cumu-

lat Te-

lat Scortia Teorematè 40. qui alios citat, Layman. in summ. lib. 2. tract. 1. c 16. nu. 4. Hoc loco etiam quæri posset, vbi Apostatæ debeant puniri, sicut, & Heretici, & an in his delictis locus sit remiss. In quo Dic. quod regulariter Apostatæ, & Hæretici remittuntur Inquisitoribus, eius loci, vbi heresis primum exterius manifestata fuit, tunc.n. cępit Hæresis subijci Iuditio Ecclesiæ. Molinus de brachio sæculari, lib. 3. c 44. qui alios cumulat, si tamen Romæ esset Hæreticus deprehensus, nullo modo remittendus esset ad Inquisitores loci, vbi Heresis fuit contracta, Quia regulariter non fit remissio de maiori Tribunali, ad minus, Oldrad. cons. 124. opt. Marcus Ant. Amid. tom. 3 eius Votorum, casu. 12. vbi quod cum ipse esset ex consultoribus supremi tribunalis de vrbe, de anno 1591. die 29. Augusti, omnes fere Eminentiss. Cardinales, & Reuerendiss. Prælati, Censuerũt non esse locum remiss. de tribunali vrbis, ad Tribunalia inferiora Inquisitorum.

§. 8.

De Schismate.

18 SChisma gręca vox est. quæ latine scissuram significat Iuxta illud. ad Corinth. 2. cap. 2. Audio scissuras inter vos esse, late, Duard. ad Bulla Cœnæ, lib. 2. Can. 1. q 56. n. 1. & alij infra allegandi.

De Atrocitate huiusce criminis videndi sunt, Decian. in tract. Crim. tom. 1. lib 5. cap. 63. Farin. de heresi, q 184. in prĩo, & Duard. loco allegato, & max. n. 3 vbi quod schismatici dicuntur deteriores illis, qui Christũ Crucifixerunt, cum illi, nec tunicã Dñi inconsutilem scindere, nec eiusdẽ ossa cõfringere fuerit ausi, Hi vero Ecclesiam eius, in illius tunica, & ossibus configuratam lacerant, & disrumpunt Suar. de Charit. disp. 12. Sect. p. Salcedo in praxi, ad c. 115. Diaz. Origen. Homil. 9 in Ezechiel, vbi dixit Heresim, & schisma, esse sorores.

§. 9.

Quid, & Quotuplex sit schisma.

19 DIfinitur schisma à Theologis comm. cum S Tom. in secunda, secundæ quæst. 39. art. 1. vt sit *voluntaria, & pertinax subtractio, & separatio ab obediẽtia vniuersalis Ecclesiæ, vel sũmi Pontificis, qui principem in Ecclesia locum tenet*, Bonac. in Bullã Cœnæ, disp. 1. q. 3 puncto, 5. n. 2. Reuerndissimis Pr̃ Pueronus

in Bul-

in Bullam Cœnæ, cap. p. n. 226 ex qua definitione.

20 Colligitur primo, illum esse schismaticum, qui cõtempto Sũmo Pontifice facit, aut facere intendit Synodos generales, Et Episcopos constituere, & nouas constitutiones facere, Farin. de Heresi, q 184 n. 8 Sanctar. de Heresi, cap. 43. n. 3. circa medium, Duard. d. q. 56. n. 7. Bonac. vbi sup. n. 2 vers. Decimo.

21 Secundo, Colligitur, illos esse Schismaticos, qui communicare renuũt membris Ecclesię, Sãch. in sum. lib. 2. c. 36. n. 2 Duard. n. 9 Farin. n 9.

22 Tertio Colligitur, Excommunicationum, non esse † schismaticum, quia hic non intendit se subtrahere ab obedientia summi Pontificis, Duard, loco cit. n. 4. vers. Imo, Sanctar. n. 9 Nec illum, qui renuit obedire Papę, ob grauitatem rei, quam pręcipit, vel ob odium particulare ipsius, vel non vti Papę, sed vti Damnino temporali, V. G. Ciuitatis Bononię, ita Sanch. d. c. 36. n. 3. & 4. qã de ratione schismatis est, quod schismaticus se subtrahat ab obedientia summi Pontificis, vti sũmus Pontifex ẽ, Bonac. vbi sup. num. 2.

23 Quarto Colligitur, pręcipuam differentiam inter † Hæresim, & schisma esse, quod Hæresis formaliter consistit, in negatione doctrinæ fidei, Et sic opponitur fidei, schisma verò consistit in repugnatia Vnioni corporis Ecclesię & sic opponitur principaliter virtuti Charitatis, ita Suar. de virt. Theol. ĩ tract. de charit. disp. 12 sect. 1. & Sanch. d. c. 36 n. 7. & 8. qui alios allegant.

Ex quo sequitur, quod omnis Hæreticus est, schismaticus, qã Hæreticus non credendo Ecclesię, se separat ab illius vnitate, & ex eo, quod non credit, Hæreticus dicit, ex eo vero, quod ab Ecclesię vnitate se separat schismaticus appellatur, non tamen omnis schismaticus Hæreticus est, quia potest esse, quod quis credat omnibus fidei articulis, & Sum. pontificem esse capud Ecclesiæ, & tamen ei nolit ex propriæ voluntatis malitia obedire, ita D. Tho. d. q. 39. art. 1. ad tertium, Sãch. loco cit. n. 8. Sanctar. qui alios cumulat, d. c. 43. n. 7 latiss. Azeued. ad Regias Hisp. Const. Nou. recompil. lib. 8. tit. 3. l. p. n. 44 & pluribus seq. qui in hac materia omnino videatur, Et Hinc oritur Axioma D. Hier. super Epistola D. Pauli ad Galatas; quod Hæresis peruersum Dogma docet, schisma ab Ecclesia separat, de quo Marius Alterius de censuris tom, 1. disp. 2. lib. 5. c. 9. vers. Nauar. in manual.

24 Shismatici sunt † in duplici differentia

ferentia, alij nanq; diuisi sunt ab Ecclesia, quo ad obedientiam solum, vt pote, quia cum nullum habeant in fide errorem, moti malitia, superbia, vel auaritia deuiant ab obediētia Ecclesię, Alij vero sunt diuisi ab Ecclesia, & quo ad obedientiam, & quia nolunt determinationibus Ecclesię credere, & hi proprie sunt Hęretici Hęc Magistralis diuisio schismaticorum fuit D. Tho. in 22. q. 39. art. 1. ad tertium, & eam sequuti fuerunt Eymericus in Direct. p. 2. q. 48. n. 2. Pegn. ibi, Simanch. de cath. Instit. tit. 58. de Schism. n. 4 & in Enchirid. violatę Relig. tit 5. n. 2 Suar. de Charit. disp. 12. sect. 1. n. 2. Farin. d. q. 184. n. 14. & Ricciull. de iure personarum, lib. 8. c. 1. n. 17. & seq.

25 Tertium, Schismaticorum † genus, ex Simanch. Pegn. Farin. & Ricciullo, locis citatis addi potest, illorum sz. qui probabili, vel insuperabili ignorantia ducti, putant aliquem esse summum Pontificem, qui rectè electus nō est, quod tunc euenire solet cum plures de Papatu disputant, & neq; Hęretici sunt, neq; de Hæresi suspecti, sed hij non nisi improprie schismatici, dici possunt, nec vllas à Iure pœnas incurrunt.

26 Quo ad secundum, Schismaticorum genus attinet, quon iā cōsumati † sunt Hæretici in illis Iudicandis, & puniendis non est multa difficultas cum per omnia sint, vt Hæretici tractandi, vti animaduertit, Pegn. d. com. 73. sub littera B. Ideo de primo tantum gn̄e nunc nobis pertractandum est.

§. 10.

An schismatici primi generis sint suspecti de Hæresi, & qualiter, & an torqueri debeant, & abiurare.

VBi schismata, ibi esse Hæreses, & disensiones, dicebat Originenes supra alleg. Homelia, 9. in Ezechielem, Vnde non mirū, si schismatici primi generis, sz. se se Christianos profiteantur,

27 tamē sint de hęresi suspecti † Bonac. vbi supra, Puncto, 5. n. 12. vers. Obserua tamē, re.n. ipsa. & facto, palam ostendunt se credere, Quod extra Ecclesiam sit salus, Quod Summo Pontifici non sit parendum Quod Vnitas Ecclesiæ possit scindi, & multa alia eiusdem generis Hęretica, & erronea, vt egrege, docuit Simanch. de Cath. Inst. tit. 58. n. 6. vnde cōn eos procedit Sanctum Officium, vt notorium ē, Peirin. in Priuil.

in Priuil. Minimorum, tom 2. ad const. 9. Pauli v. n. 14.

28 An autem sint suspecti de hęresi leuiter, vel vehementer Dicẽdum est, quod regulariter sunt suspecti de vehementi optime, Simanch. loco cit. n. 8. vbi quod Iudices Ecclesiastici, in hosce schismaticos animaduertere debent, vti de hæresi vehementer suspectos, Quod idem videtur sensisse, Eymeric. d. q. 48. n. 3. & Pegn. ibid. comm. 73. sub lra A. vbi dixerunt hosce schismaticos, ad minus ex schismate reddi suspectos dę hæresi leuiter, quasi velint, quod regulariter sint suspecti de vehementi, Menoch. de Præsumpt. lib. 5. pręsumpt. 6. n. 24.

29 Quinimo, si schisma sit antiquum ex eo vtiq; grauissima, & violentissima oriretur, † Hæresis suspitio, vt ex text. in extrauag. Ad certitudinem, de sententia excom. inter comunes, ibi *tamquam eorundem Græcorum Antiquorum schismaticorum, & inantiquato schismate constitutorum, & per hoc hęreticorum*, & ibi glo. quod etiam docuit, Abb. in c. quã Diligentia, n. 2. de elect.

30 Constito igitur de schismate diligẽtur interrogãdus est schismaticus, super credulitate † sua, an sz. crediderit, Sum. Pontificẽ Romanum esse capud Ecclesiæ, extra Ecclesiam esse posse salutem, & singilatim super similibus fidei articulis, & vbi catholice respondeat, torqueri debet, super dicta sua credulitate, eo modo, quo solent torqueri suspecti de Hęresi, & quidquid ex dicta tortura emergat, torqueri debet super cõplicibus in crimine schismatis, iuxta nottata 2. p. tit. de Ind. & tortura, & supra tit. p. de Hæresi §. 18.

31 Tortura ei data, schismaticus, Abiurare debet schisma † formaliter, iuxta formam de qua in c. quoties, 1. q. 7. & Turrecremata in summa, de Ecclesia, lib 4. p. 1. cap. 15. Et etiam Hæresim pro modo suspitionis eiusdem, Vt notauit Pegn. d. comm. 73. vers. sed vlterius Quęritur, & Decian. in suis tract. crim. lib. 5. c. 68. n. 2. Et de materia abiurationis horum, schismaticorum videndi sunt, Simanch. de Cath. Inst. tit. 1. n. 15. & seq. Farin. de Hæresi, q. 184. n. 35. & Leonard. Duardus ad Bullam Cœnæ, lib. 2. Can. 1. q. 56. n. 12.

Vbi autem de schismate, quis, nec conuictus, nec confessus esset, tunc extantibus inditijs ad
32 torturam torquendus esset † pro Veritate habenda, & vlterius vbi ex tortura nihil emergeret, pro suspitionis modo schisma abiurare deberet, in omnibus, & per omnia ad formam suspectorum de hęresi, Nam si-

cuti, quo ad abiurationem à pari procedunt Hęreticus formalis, & schismaticus formalis, ita etiam, quo ad eãdem abiurationem, à pari procedere debent suspectus de Hæresi, & suspectus de schismate.

33 In prędicto tamen casu, quo quis de schismate, nec cõuictus, nec confessus esset, sed tantummodo suspectus, † non esset reus cogendus ad abiurandum, vti suspectus de Hæresi, nam ex præsumptione nõ nascitur pręsumptio, sed ex facto certo, vt sentit Bart. in l. 2 §. Diuus ibi *quod probato vero tunc præsumitur subtraxisse*, ff. de iure fisci, & apertius Bald. l. Idem, & si, in 2. Lect. de statu hominum, Ruin. cons. 90. in fi. vers. secus autem, lib. 3. & cons. 51. n. 15. vol. 5. vbi de cõi, Mantic. decis. Rotæ Rom. 264. n. 10. At de schismate ex quo oritur hæresis suspitio, non constat, nisi pręsumptiue igitur ex eo schismate præsumpto non possũt oriri Hæresis suspitio.

§. II.

De Pœnis schismatis.

34 PRima schismaticorum pęna est priuatio † Ecclesiasticæ potestatis, (loquendo de potestate Iurisditionis non Ordinis) text. est, in c. didicimus, 24 q. 1. Sanch. in sum. lib. 2. c. 36. n. 10. 36. n. 10. & Card. Tuschus, Pract. concl. tom. 7. lraS. conclus. 55. n. 1. & seq. Bonac. de cẽsuris in spetie, disp. p. de cẽsuris Bullę cęnę, q. 2. punct. 5. n. 8. Suarez. de Caritate disp. 12. sect. 2. n. 3 qui allegant.

35 An autem hęc pœna habeat locum in schismatico non denunciato, controuertunt scribentes, nam.

Azor. Instit. Moral. p. p. lib. 8. c. 20. Quesito 9. & Valentia, tom. 3 disp. 3. quęst. 15. puncto 3. existimarunt schismaticum, etiam antequam sit denuntiatus carere Ecclesiastica Iurisditione.

Toletus, vero, lib. 1 sum. cap. 13. n. 2. & sotus in 4. dist. 12. q. 1. art 4. Leonard. Duard. ad Bullam Cęnę, lib. 2. can. 1. quæst. 56. n. 13. vers. quę quidem, & Bonacina, in decalogum, disp. 3. q 4. punct. vlt. § 5. n. 8. & loco supra alleg. n. 9. probabilius oppositum censuerunt, nam ex consilio Cõstãtiensi, cuius constitutionem referunt, Tolet. & Sotus locis supra cit. nullus ex vi prohibitionis Ecclesiasticæ Vitandus est, Nisi notorius, sit percussor clerici, vel nominatim denunciatus, sit reus perpetrati delicti, cui ẽ adiũcta comunionis priuatio,

36 Secunda, Schismaticorum pœna est Excommunicatio † lata in in p. Can. Bullæ Cœnæ, nam an de Iure antiquo essent excom.

contro

controuersum est inter D.D. ita Sanch. d. c. 36. n. 11. Duard. d. q.56.n.6.Suar.de charitate disp. 12. Sect. 2. n. 1. Sanctar. de Hęresi, c. 43. n. 8. & Farin. de hæresi,q. 184.n.37.& seq Dixi schismaticos esse excommunicatos, excommunicatione Bullæ, in p. Can. cōn Nauar. in Man. c. 27.n.57. qui ponit hanc excommunicationem,in 2.Canone,sed vere, Nauar. natat cōn torrentē D. D. & eum late Impugnauit Alter. de Censur. tom 1. lib. 5. disp. 2. c. 9. in principio.

37 Hæc tamen excommunicatio non comprehendit schismaticos solum mentales, † Sanch. n. 15. & Duard. n.17.nec fautores &c. schismaticorum, Sanch. n. 16.& Duard. n.8. Bonac. d. puncto.5. n. 10. vers. Obserua Quarto, lz. hi ligentur excommunicatione de qua in Bulla Pauli 4. incip. Cum ex Apostolatus officio.

38 Ligātur tamen hac Bullę Cœnæ censura schismatici, solo exteriori † opere, lz in eis desit intentio se subtrahendi ab obedientia Papæ, vti docuerunt, Sanch. n. 14. Suar. de Censur. disp. 21. sect. 2 n. 13. Duardus, n. 8. Ex quo ibi inferunt D.D Censura Bullę ligari eos, qui ī Anglia externę obedientię signa exhibent erga Regem, lz. in mente credant ipsum non esse Christi Vicarium, Bonac, vbi sup. vers. Obserua testio, & Marius Alterius de cens. tom. 1. disp. 2. lib. 5.c.9. col 6 Filiuc. quęst Moral. tom. p.tract. 16. Cap. 2. nu. 48. Reuerendiss. Pueronus Abb.Generalis Monachorum Montis Oliueti, Do ac conciuis meus, in comm. suis eruditiss. in Bullā Cœnæ, cap. 1. n. 230

39 An autem in excom Bullæ nrę cōprehēdantur soli schismatici, & Heretici simul, an † vero, etiam schismatici primi generis, non habentes schisma coniunctum cum Hæresi.

Farin. tenet solummodo schismaticos habentes, cum schismate Hæresim coniunctam comprehendi, ex eo, quod hi proprie sint schismatici, ita q. 184.n. 59.

At Duard. d. q. 56. n. 6. Sanch. & Suar. locis citatis manifeste docuerunt, etiam schismaticos, non habentes cum schismate hæresim coniunctam, comprehendi Bulla Cœnæ, quia etiam hi stricte sunt schismatici, vt supra vid. & schismatici secundi generis iam sunt excom. per eandem Bullam nostram sub nomine hæreticorum.

40 Tertia Pœna, est inhabilitas † ad Benefitia in futurum consequenda, Sanch. n. 18. Farin d. q. 183. n. 42 Pegn. com. 73. p. 2. vers. Cognitu dignū, vbi reprobat Crauett qui consuluerat cōtrarium cons. 283. Sanctar. de

hæresi, c. 43. n. 12. & 13. & de hoc est text in c. quia dilig. de electione, Bonacina, d. puncto. 5. n. 12 vbi addit, ob schisma modo non sit coniunctum cum hæresi, non incurri priuationem benefitiorum obtentorum ante schisma.

41 Quarta Pœna, est pœna † mortis, vbi schismatici sint impœtentes, Farin. d. q. 184. n. 51. & n. 52. vbi quod in tali casu Iudices sęculares possunt sine degradatione punire clericos schismaticos, Marta de Iurisd. capite 38. par. 2.

Et eadem pœna mortis puniri debent, Dñi, & Magistratus omnes, tam Ecclesiatici, quam

41 sęculares, qui in schisma † inciderint, excitauerint, &c. secundum Bullam Pauli 4. incip. Cum ex Apostolatus officio vbi omnes tales schismaticos, etiam pro primo lapsu puniri, mandat Papa, vti vere relapsos, Duard. loco cit. n. 13. Scortia late, in selectas, Rom. Pontif. const. Epitome, 72. per tot.

42 De Alijs schismaticorum Pœnis vid. est Farin. d q. 184. à n. 37 vsq; ad 59. & Marta de Iurisd. p. 2 cap. 38.

De fautoribus autem schismaticorum, idem dicendum proportionabiliter, quod de fautoribus Hæreticorum diximus, vide tamen de his, Scorciam, vbi supra, Theoremate 184.

§. 12.

An Sacerdos, vel Episcopus non Baptizatus, vel dubitans, possit baptizari, iterum sine periculo Apostasiæ.

SVpra dicebamus, quod reiterantes Baptismum puniuntur vti Apostatæ, nunc hoc limitandum est, vbi quis fuit Baptizatus inualide, vt pote ob deffectum, vel materię, vel formę, nam sine dubio, talis est Baptizandus.

43 Similiter, vbi quis † probabiliter dubitaret, num sit valide baptizatus, an inualide, vel etiã simpliciter, an sit baptizatus, necne, is namq; sub cõditione, *si non est baptizatus*, est Baptizandus, Siluest. in sum. in verbo Baptismus, 4 q. 9. Tabiena eodẽ verbo 4. n. 7. Sotus in 4. dist. 3. q. 5 art. 9. ad 4 Paulus Comitulus Respons. Moral. Lib 1. q. 1. n. 1.

44 Et cum Character. Sacramenti ordinis, necessario pręsupponit Characterem Baptismi, cap. veniens, de Pręsb. non Baptizato, Bonacina de Sacram. disp. 1. q. 5 puncto. 3. n. 2. Manifeste, seq. ad ordinis Sacramentum ascendere non posse eum, qui baptismi lauacro non sit ablutus,

Sacer-

Sacerdotemq non baptizatum, (lz. probabiliter fortaſſis ſe baptizatum putet) corpus Christi non conficere, & Epiſcopum non baptizatum, valide ordines non conferre, latiſſ. Campanil. in Diuerſ. Iuris Canonici Rubr. 2. n. 23. 24. & 25. & Aug. Barboſa de Officio Epiſcopi, tom. 2. alleg 2 n. 8. poſt Suarez. in 3 partem, D. Tom. diſp. 22. ſect. 1. tõ. 3. & alios ibi allegatos.

45 Et quamuis † cõmunis error ſoleat facere ius .l. Barbarius, de Officio Pręſidis, attamen text. ille intelligendus eſt, de his defectibus, qui poſſunt ſuppleri a legislatoribus, vnde ſecus eſt de illis defectibus, qui ſunt Iuris diuini vel naturalis, vt eſt defectus baptiſmi in Sacerdote, ita Barboſ. vbi ſup. n. 10. & Campanil. n. 25. vbi quod reg. illius legis non habet locum in Spiritualibus.

46 Ex quib' apparet, Primo quidem falſam † eſſe opinionem Ang. in verbo Baptiſmus 7. n. 12 volentis talem Sacerdotem non Baptizatũ, conſecrantem conficere nõ virtute ſua, ſed Eccleſiæ.

47 Secundo, Colligitur talem Sacerdotem, vel Epiſcopum, ſi de ſuo Baptiſmo dubitet, eſſe baptizandũ ſub conditione, vel abſolute, vbi non eſſet Baptizatus, Repert. Inq. in Verbo Sacramẽtum, verſ. ſed quid ſi, & Campanil. vbi ſup. n. 24. vbi quod. cum quidam in Anglia promotus fuiſſet ad Epiſcopatum, ante Baptiſmum, Mart. v. decreuit, vt baptizaretur, atq; iterum ordinaretur, & in Epiſcopum conſecraretur, cum declaratione, quod, qui antea ab eo ordines receperãt, vere promoti, & Ordinati non erãt.

48 An autem probabiliter dubitans, an ſit Baptizatus, poſtquã fuit baptizatus ſub conditione, ſit cogendus † ad iterum ſuſcipiendum ordines, Dicendum ẽ, quod ſic, c. 1. & fi. de Pręsb. non baptizato, D. Tom in Addit. ad 3. partem, q. 35. art. 3. ad 2. ne caſu, quo à prĩcipio fuerit rite, & recte baptizatus, & conſequẽtur Ordinatus, Laycalẽ vitã agat.

49 Idem dicendum eſſet, de profeſſo in Religionem dubitante de valid. ſui Baptiſmi, nam poſt iteratum ſub cõditione baptiſmũ, cogendus eſſet ad iterum profitendum, vel profeſſionem iam emiſſam ratificandum, tum qã votum, & promiſſio Infidelis valet, igit multo magis promiſſio fidelis nõ baptizati, Sanch. de Matrim. lib. 9. diſp. 33. n. 6. tumquia in hac re dubia, tutior pars eſt eligenda, c. fi. de Præsb. non Baptizato tumdeniq; quia in dubio melior eſt cond. poſſidentis, ſecundum vulg. Iuris regulam, at Religio eſt in poſſeſſio

istius

ne istius professi virtute professionis, igitur potest illum retinere, quousq; plene constet illũ nõ esse Baptizatum.

50 Tandem, quo ad Sacerdotem non Baptizatum consecrantem notanda est, Doctrina singularis Angelici Doctoris, D. Tho. in supplemento 3. partis, † q. 35. art. 3. ad 2 Vbi dixit pie credendum esse Deum, vti Summum Sacerdotem supplere effectus Sacramentorum à tali non Baptizato administratorum.

§. 13.

Quomodo Confessarius se gerere debeat cum Apostata.

QVoniam Apostasia est recessus totalis à fide, vt supra vidimus, & spetie ab hæresi nõ differet, ideo circa Apostatã confessarius ea oĩa animaduertere debet quæ supra notauimus, tit. prox. § fi. per totum, de hæreticis.

51 Dubitari tamen potest an circumstantia † Apostasiæ sit necessario confitenda in confessione.

Hęc qiæstio dependet ab alia in scolis sępe per tractata controuersia, An sz. circumstantiæ peccatum aggrauantes intra eandem spetiem sint necessario in confessione explicandæ.

52 In qua difficultate, Prima † Sententia est negatiua, pro qua Diana resolut. Moralium, p. p. tract. 7. resolut. prima, enumerat triginta duos Doctores, & vere hęc opinio apud modernos cõmunis est.

53 Secunda † Sententia est, asserẽs has circumstantias esse necessario in Sacramentali confessione explicandas, & hanc tenuerunt decem, & octo Doctores enumerati à Diana ibidem, interquos adest. Mag. Philippus Faber, meus olim in Patauino Gimnasio, dum Theologiæ operam darem, amantissimus præceptor.

In hac materia mihi semper placuit hæc Secunda sententia, quæ est magis conformis Sacro

54 Tridentino Concilio † sess. 14. cap. 5. vbi docuit eam esse necessariam peccatorum confessionẽ quæ sufficit, vt Sacerdos recte iudicare posit de peccatorum grauitate. At hoc iuditium nequit recte fieri, nisi hæ etiam circumstantiæ explicentur.

Cum autem dico circumstantias aggrauantes esse in confes-

55 sione explicandas † intelligo de circunstantijs, non quomodocumq; aggrauantibus, sed notabiliter arbitrio prudentis viri, & confessarij vt explicat, Filiuc. Quæst. Moral. tom. primo, Tract. 7. cap. 4 n. 87. & sequentibus.

56 Si tamẽ versaremur † in pœnitente de recenti viam Domini Ingresso, quiq; scrupulis nimis Vexaretur quod in eo peniten-

tium statu sæpe contingit, ex diaboli tentationibus, iuxta illud Ecclesiastici 8. Filij accedens ad seruitutem Dei, ita in Iustitia, & Timore, & prępara animam tuam ad tentationem, tunc prudens confessarius, poterit sequi primam opinionem, & consulere, imo & præcipere pęnitenti, quod illam sequatur, Filiuc. vbi sup. n. 87. vers. Prima ergo Sententia probabilis est.

57 Ex His sequitur, quid de proposita quæst. † sit sentiendum, Nam sequentes opinionem eorum qui voluerunt non esse circumstantias aggrauantes necessario in confessione explicãdas, consequenter loquendo debent tenere circumstantiam Apastasiæ, non esse necessario in confessione explicandam, prout tenuit, idem Diana loco supra alleg. Resolutione, 54.

Sequentes vero aliam Sententiam, de Necessaria explicatione harum circumstantiarum in confessione, quam nos probaliorem iudicauimus, tenere debent circumstantiam Apostasię esse necessario confitendam, cum sine dubio notabiliter aggrauet peccatum Heresis, pro vt in indiuiduo tenuerũt, Suar. de fide, disp. 16. sect. 5. in fi. Sanch. in sũm. lib. 2. cap. 7 n. 17 Valentia, 22. disp. p. q. 11. Puncto. 1. & q. 10. puncto. 5. qui alios allegant. quibus addi potest, Layman. in sum. lib. 2. tract. 1. c. 16. n. 3. & post hæc scripta visus, Reuerendiss. Do. ac conciuis meus, Pueronus Abb. Generalis Monachorum Montis Oliueti in Bullam Cœnæ, cap. p. n. 36.

Animaduertet, tamen confessarius, quod si Apostasia sit tantum exterior, & in intellectu suo recte pęnitẽs senserit de Catholica fide, poterit a quocunque confessario absolui, nec excommunicationem Bullę Cœnæ vllo modo incurrit, ita Valer. de Differentis vtriusq; fori, verbo Hæresis, Differentia 2. nu. 1. & alij alleg per me supra, tit. 2 §. fi. n. 49. quamuis, Diana resolut. Moral. p. tertia tract. 4 resolut. 143 & lz. in fi. illius resolut. dicat hanc opinionem displicere multis, attamen est mera veritas & eandem opinionem vti verissimam, sequutus fuit Reuerẽdissimus Pueronus, supra per me sepe citatus, in suis commentarijs, ad Bullam Cœnę Domini, cap. 1. n. 37.

58 Proponet † vlterius confessarius Apostatę, infœlicem ipsius statum, & exitum ex scriptura Diuina, Prouerbiorum, cap. 6. *Homo Apostata vir inutilis graditur ore peruerso, annuit occulis, terit pede, digito loquitur, prauo corde Machinatur malum, & omni tempore iurgia seminat, Huic extemplo*

templo veniet perditio sua, & subito conteretur, Nec habebit vltra medicinam, quem locum accomodauit Cardinalis Baronius, tom. 4. Annal. circa Annum Dñi 363. & Spondan. in Epit. ibid. n. 16. Iuliano Apostatę, & omnibus alijs Apostatis, Et de Apostatarum Infęlici morte vide eundem Spondan ad Annum Domini 362. n. 24. Tandem, vt supra monui omnia, quę diximus obseruanda circa Hæreticos, obseruabit confessarius circca Apostatas.

§. 14.

Quomodo se debeat gerere confessarius, cum schismaticis.

59 QVoniam, vt supra vidimus § 10. schisma aliquãdo ẽ, coniunctum cum hæresi, aliquando non, cum est cum hæresi coniunctum, tunc confessarius, circa schismaticum eo modo se geret, quomodo diximus supra se se gerere debere circa hęreticũ. Si vero schisma sit ab hęresi seiunctum, tunc.

Imprimis † animaduertet confessarius differentiam, quæ versatur inter excommunicationẽ latã ob Hæresim, & ob schisma, quia illa requirit copulatiue errorem in intellectu, & manifestationem illius extrĩsecam, hæc vero solum extrinsecum opus requirit, quod sufficit ad censuram incurrendam, etiam si non adsit animus, se subtrahendi ab obedientia Pontificis, vt capud Ecclesię, ita Suar. Sanch. Duard. & alij allegati per Bonac. de cens. in spetie, tom. 3. disp. p. q. 2 puncto. 5. n. 10. vers. Secundo patet, Quibus addi potest, Scortia in selectas, Rom. Pontif. const. Epit. 166. Theorem. 410. vers. quod spectat ad tertiam partem, ibi. hinc colligi Catholicos, cum alijs de quibus supra.

61 Secundo fautores, † defensores, & receptatores schismaticorum incurrunt tantummodo censurã latam à const. Pauli 4. de qua supra, n. 41. quæ cum nulli sit reseruata, poterit à quocumq; cõfessario tolli, Duard. in Bullam Cœnæ, lib. 2. Can. 1. q 56 n. 18. vers Bene verum est, Bonacina vbi sup. vers. Obserua Quarto, Abbas Pueronus, ad Bullam Cœnæ Domini, cap. 1 n. 246.

62 Tertio, Existentibus † duobus Summis Pontificibus eodem tẽpore si constet de canonica electione vnius, & de alterius electione non canonica, consulere debet confessarius pœnitenti, & pręcipere, quod pro vero Pontifice, eum agnoscat, quem cõstat

ſtat canonice electum, Si vero, res eſt dubia, & de alterutrius canonica electione minime conſtet, tunc confeſſarius conſulere debet pænitentibus, quod teneant ſe vti membros vnius Eccleſiæ Catholicæ, & ſe referant ad eius ſupremum capud Chriſtum Dominum, ac Pontifices illos, non vti certos, ſed vti dubios agnoſcant, promptoſq;ſe exhibeant ad illum pro uero Pontifice agnoſcendum, quem pro tali approbabit Concilium Generale, Mar. Alterius de cenſuris, lib.5. diſp. 2. cap. 9. verſ. ſi poſtules, & verſ. Addo etiam, vbi addit, quod in tali dubio, quiſq;poteſt negare alterum ex illis eſſe verum Pontificem, abſq; periculo peccati mortalis, vel excō. Nald. in ſumm. verbo, Bulla Cenę Domini,n.16. qui alios allegāt. Reuerendiſs.Pueronus Abb.Generalis Oliuetanę Religionis, ad Bullam Cœnæ,cap. 1. n. 243. & ſeq.

63 Quarto animaduertere debet cōfeſſarius,quod qui diceret nō eſse de fide hūc numero Papam V.G. Sanctiſſimum D. N.Vrbanum VIII. eſſe verum Pontificē non eſt habendus pro ſchiſmatico, ſed pro vero hæretico,vti latiſſ. probauit, Suar videndus de Fide. Diſput. 10. ſect. 5. per totam, vbi hoc pluribus Concilijs Summorum Pontificum,Conſtitutionibus,& P. P.auctori tabus comprobauit, Sicut .n. Eccleſiā Dei viſibilem, eſſe hanc numero eſt de fide, ita etiam eſſe debet de fide, illius capud viſibile, cui ſubeſt, & obedire tenetur, eſſe hunc hominem viſibilem, pro Summo Pontificem cōi Eccleſiæ conſenſu habitum, & ſi hoc eſt de fide, ergo contrarium aſserens,eſt hæreticus,bene Turrian. videndus in ſuis ſelectis, diſputat. p.p. diſp 35. dub. 5. vbi quod hoc certius nunc eſt, quam eſſet ante tempora Clem. 8. late Bonac. poſt hæc ſcripta viſus, de cenſuris inſpetie, tom. 3. eius operum, diſp. 1. q. 2. puncto. 1. n, 9 & Reuerendiſsimus Pueronus Nouiſſime viſus ad Bullā Cœnæ, cap. 1. n. 142.

64 Quinto, circa † ſchiſmaticum confeſſarius eo modo ſe gerat proportionaliter, quo modo ſupra, tit. 2. docuimus eum ſe gerere debere cum Hęretico, Nam ſublata à ſchiſmatico cenſura,ab Epiſcopo & Inquiſitore, abiurato ſchiſmate, & hæreſis ſuſpitione in foro externo, eadē exiget ab eodem in foro interno,Monereq; debet eum de grauitate ſchiſmatis, quam confeſſarius colligere poteſt.

Tum ex eo, quod ſchiſma Eccleſiam Dei in tunica D. N. inconſutili, & in vnica Arca Noe, figura-

figuratam, & de qua in Canticis 6 dicitur, *Vna est Columba mea, perfecta mea, vna est Matri suæ Electa genitrici suæ*, vt notatur in extrauag. Vnam Sanctam, de Maior. & obedientia, scindit, & diuidit, vnde Beda in Martirolog die. 25. Nouembris, refert, Christum B. Petro Alexandrino Episcopo, veste concissa apparuisse, eiq; dixisse, hoc fecisse Arium, quia Ecclesiam lacerauerat.

65 Tum ex † diuininis vltionibus schismaticis immissis, vnde, Nū. 16. iussu omnipotentis Dei, terra viuos absorbuit, Datan, & Abiron.

66 Tum deniq; ex aureo † Monito discipulis suis tradito à B. Ant. Magno moriente, in hæc verba relato, à Sancto Athanasio in eius Vita, *Schismaticorum, inquit, & Hæreticorum venena vitate, meum que in eos odium consectamini, quia Christi sunt inimici, scitis ipsi, quod nullus mihi, nec pacificus quidem sermo, cum ijs aliquando fuerit, propter eorum prauam voluntatem, & pertinax cōn Christum bellum*, Similiter schismaticum moneat confessarius, de penis, quas ob schisma contraxit, cū eas in foro etiā conscientię omnino obseruare teneatur, & ei salutares pœnitentias, & delicto, & personæ qualitati congruas, prudenti ipsius arbitrio iniungat.

TITVLVS QVARTVS.

DE FAVTORIBVS HÆRETICORVM

SVMMARIVM

Fautorum appellatione, qui veniant, n. 1.

Fautores habentur Inquisitores, & Episcopi, si Hæreticos non puniant num. 2.

Nisi, id facerent ad euitanda scandala, n. 3.

Et in isto casu Episcopi, & Inquisitores, non punientes Hæreticos sunt suspecti de Hæresi, & qualiter, n. 4.

Fautores sunt, Domini temporales omittentes capere hæreticos, n. 5.

Idem, de Iudicibus inferioribus, n. 6

Omittentes denūtiare hæreticos, sunt fautores, n. 7.

Cōn Dnōs temporales, & magistratus non procedetur, nisi Papa consulto, n. 8.

Autorum nomē, hoc loco late accipiemus, pro vt sub eo quoq; comprehēdi possunt, receptatores, defensores, &
1 credentes Hæreticorum, † de his .n. omnibus hoc tit agemus, Sciendum igitur est ex Pegna. p. 2. com. 78. vers. trifariā autem, tribus modis dici, quem fautorem Hæreticorum, primo modo, Omissione, seu negligentia, secundo modo facto, seu cooperatione, tertio modo consilio, seu verbis, ita etiam Explicat Farin. de Hæresi, q. 182. n. 1. & Leonad. Duar. ad Bullam Cœnę, lib. 2. Canone 1. q. 32. & alij, ab ipsis latiss. alleg.

§. 1.

De Fautoribus Hæreticorum, ex omissione.

IN istam fautorię ex omissione, & negligentia spetiē, incidere possunt, personæ publicæ, & priuatę & quo ad publicas quidē in hanc fautoriam incurrunt.
2 Primo Episcopi † Inquisitores, & eorum ministri, si hæreticos non puniant, nec contra illos procedant, text. est in Clem. p. de pœnis, & in cap. excom. il p. § Volumus, de Hæreticis, & idem dicendum, si lectionem librorum prohibitorum permittant, & pręd icationem falsorum dogmatum, late Pegna. ad Director. p. 2 comm. 2, vers. si de Episcopis, Farin. de Hæresi, q. 182. n 24 & q 186. n. 145. Sanctar. de hæresi, c. 11. n. 2. qui alios allegant.

Hoc tamen intelligendum est, nisi Episcopus, vel Inquisitores,
3 tales hęreticos † permitterent, ad euitanda maiora scandala, vel vbi ignorarent aliquem esse Hæreticum, Farin. qui alios cumulat, d. q. 186. n. 149. & seq.

Et quod in casu nostro, Episcopi, sint suspecti de hæresi, constat inter omnes, solumodo dubitari potest de qualitate suspi-
4 tionis, † Attamen dicendum est suspitionem esse violentam, ita vt ex hac, possint vti hęretici damnari, vti fuse probauit, Pegna. d comm. 2. vers. si de Episcopis, quem seq Farin. vbi sup. quęst. 182. n. 26 Quibus autem pœnis puniri debeant, vide eundem Pegna. vbi sup. vers. Episcopi ergo, & vers. seq. vbi de causis eos excusantibus.
5 Secundo, in hanc fautoriam incurrunt. Domini temporales, † qui requisiti omittunt in vestigare, capere Hæreticos &c. text. est in cap. excom §. moneantur, de Hæret. late Farin d. q. 182. n. 15 & seq. Pegn. p. 2. comm. 78. sub littera A Sanctarllus, d. cap. 11. n, 6.

11. n. 6. Scortia, in selectas Põtif. constitutiones, Theor. 410. vers. excommunicantur quarto, Filiuc. Quæst. Moral. p. p. tract. 16. c. 2. n. 38. Reuerendiss. Pueronus, in Bullam Cœnæ, c. 1. n. 164 & licet n., sequenti, excuset à censura Bullę Cænę, Principem, & eius Magistratus, fauentes hęretico, ab Inquisitoribos vti tali relaxato, si tam Princeps, quã officiales eius sciant eum esse innocentem, quod etiam visus est voluisse, Sousa. in dictam Bullã Cœnæ, disp. 12. conclus. 3. Attamen aduertendum, quod dicta, per Reuerendiss. Pueronũ, & per Sousam habent locum, tantummodo in foro conscientię, in quo vere loquuntur, secus .n. est in foro externo, in quo Principes, & eius Magistratus fauentes hæretico, sic ab Inquisitoribus, ipsis relaxato haberẽtur pro fautoribus hęreticorum, & in omnes pœnas canonicas in currerent, vt in hoc opere alias latiss. probaui, & ij nisi aliqua legitima causa excusentur suspecti sunt de hæresi violenter, faciunt Notata per Pegnam, com. 2. p. 2. vers. si de Episcopi, Farin. vbi supra, nu. 16. Graff. lib. 4. Suarũ, decis. c. 18. nu. 20. vol. 1. Leonard. Duard. ad Bull. Cęnę, lib. 2. can. p. quęst. 32 n. 11. Marium. Alt. de censur. tom. 1. lib. 5. disp. 2. c. 5. & his pœnis puniri debent, de quibus, Pegna, vbi supra.

6 Tertio Idem dicendum de Magistratibus, † & alijs Iudicibus inferioribus, Pegn. d. comm. 78. sub. littera E. Farin. d. q. 182. n. 19. & seq. Sanctar. n. 6. vers. Præterea publici officiales, Suar. de fide, disp. 24 sect. p. n. 6. Scortia, Theor. 26. vers. Fautores.

Quarto, Aliquãdo personę priuatę incurrũt in hanc fautoriã o-

7 mittẽdo denunciare hęreticos † vt dixi in tit. de obligatione denunciandi, vel si à Magistratib' aliquid eis fuerit iniunctum aduersus hereticos, & illis non impediti minime obediant, late Farin. d. quęst. 182. n. 27. & seq. Pegn. d. comm. 78. vers. priuati autem, Suar. de fide, vbi sup. Filiuc. d. n. 38. Scortia, vbi sup. vers. dixi generaliter, Reuerendiss. Pueronus, d. c. p. n. 166.

Circa quę tamen aduertendum est, quod stantibus edictis Inquisitorum obligantibus omnes ad denunciandum, omnes etiam indistincte, etiam Priuatæ personę, in hanc fautoriam incidẽt, eo tamen modo, & forma, prout declaraui, in tit. de obligatione denunciandi.

An autem, & quomodo tales sint de de hæresi suspecti, dixi in d. tit. de oblig. denunciandi Alios istius fautorię modos, & casus, vide apud Sanctarellum, vbi sup. tit.

ſup. cap. 11. & Sanch. in ſumm. tom. 1. lib. 2. c. 10. n. 11. & ſeq.

Duo tamen diligẽtur notanda ſunt, circa Doñs temporales, & magiſtratus in hanc fautoriam Incidentes.

8 Primum eſt non eſſe contra eos procedendum, niſi † conſulto ſupremo Tribunali Rom. Inquiſit. vti notauit Pegna. d. comm. 78. verſ. Ac in puniendis.

9 Alterum eſt, Cenſuram latam in Bullam Cœnæ, can. p. contra fautores † Hæreticorum, non habere locum, contra dnõs temporales, vel magiſtratus Negligentes in capiendo excommunicatum Inſordeſentẽ in excommunicatione per annum, vel ſortilegum &c. quia iſti non ſunt hæretici, ſed tantum de hæreſi ſuſpecti, ita contra Nauar. quem ibi allegat, voluit Sanch. in ſum. loco alleg. n. 14. & Suar. de cenſuris, diſp. 21. ſect. 2. n. 14. & nos infra §. 12. n. 89.

§. 2.

De Varijs caſibus in quibus quis dicitur fautor Hæreticorum opere

10 PRimo hanc fautoriæ ſpetiem incurrunt, alimenta † Hęreticis præſtantes, & pecuniã eis mutuãntes, Farin. qui alios cumulat, de hæreſi, quæſt. 182. n. 6. Leonard. Duard. ad Bullam Cœnæ, lib. 2. canon. p. quæſt. 32 n. 8. Sanctar. de Hæreſi, cap. 11. dub. 1. n. 16.

11 Et hi, niſi aliquibus cauſis excuſentur ſunt ſuſpecti † de hæreſi Vehementer, vel leuiter, ſecundum quod maiora, vel minora, ad ſunt contra eos inditia, ita locat. in verbo credentes, n. 2. Farin. vbi ſup. n. 7. quæ tamen declaranda ſunt ex his, quæ tradit idem Farin. ibid. n. 13.

12 Secundo, fautores † hęreticorũ habẽtur, qui eos adorant, venerantur, & Laudant, Farin. d. q. 182. n. 4 & 5. vbi alij alleg. Sanctar. vbi ſupr. n. 11. Item, Hęreticos viſitantes, Sanctarellus, ibid. n. 11. verſ. Item dicuntur.

Et hi, pro inditiorum qualitate, & circunſtantiarum numero, & modo, ſuſpecti ſunt de hæreſi, modo leuiter, modo vehemẽter, ita Locat. in d. verbo, credentes, n. 2.

13 Tertio, Fautores † dicuntur hęreticorum, Primo illos viſitantes, & cum ijs ſuſſurantes, dum carcerati habentur, 2. qui valde lamentãtur de eorũ comprehenſione, & morte 3 qui dicunt eos iniuſte damnatos 4. qui egris occulis aſpitiunt illos perſequentes, 5. furtiue colligẽtes Hæretici combuſti oſſa abſcondenda, & hi haberi debent,

vti vehe-

vti vehementer suspecti de Hæresi, ita Pegna. 2. p. director. casu 78. vers. Iam vt nihil Farin. vbi sup. nu. 10. Zanard. in sum. diuin. Præcept. tom. 1. cap. 5. de fide, vers. fautoriæ.

Et generaliter alios particulares casus, vide apud Sanctar. vbi sup. d. c. 11. Farin. d. q. 182. Suarez. de fide, disput. 24. sect. p. Sanch. d. cap. 10. n. 11. & seq. Leonard. Duard. ad Bullam Cęnę, lib. 2. Can. 1. q. 32. per tot. Marium Alterium, de censuris, tom. 1. lib. 5 disp. 2 cap. 5. Locat. & alios in verbo, Fautores

Duo tamen hoc loco sunt præmonenda, Alterum est quod vt rite recteq; contra aliquem vti fautorem Hæreticorum procedatur, constare prius debet, de
14 Hęresi † illius cui fautum prætenditur, iuxta Doct. Bart. l. is qui; de furtis Locat in Iudiciali in verbo, fautores, n. 3. vers. Vnum tamen, materia dos. ad Repert. Inquisit. in verbo fautores littera H. Farin. d. q. 182. n. 11.

Alterum est quod fautores hæreticorum, nisi qualitas personæ aliud suadeat, & reliquæ circun-
15 stantię, regulariter sunt † suspecti de Hęresi vehementer, ita Eymericus, in Director. p. 2. q. 56. nu. 6 vbi probat hoc, ex eo quod excõmunicati ob causam fidei sunt suspecti de Hæresi, vehementer, vt probatur in c. cum contumatia, de hæret. in 6. & nos late diximus, in tit. de Insordescentibus in excommunicatione. At fautores hęreticorum sunt excommunicati, ex causa fidei, per c. excommunicamus, il primo §. credentes de hęret. igitur &c. Farin. ad hoc vid. qui alios allegat, vbi supra, n. 55.

§. 3.

De Impedientibus Sanctum Officium.

AB omni, & quocumq; impedimento liberum omnino debere esse Sanctum Officium, sapiẽtiss. constituerunt Summi pontifices, prout late. probauit, Cãpeg. ad Zanch cap. 31.

16 Impedientes autem Sanctum Officium, sunt in duplici differentia alij .n. illud impediunt † directe, vt puta statuendo quod nullus de hoc crimine cognoscat, nisi V.G Magistratus sęcularis, alij autem illud tantummodo indirecte impediunt, statuendo V.G. quod nullus portet arma, nisi sit de familia potestatis, per hoc .n. statutum exclũdũtur familiares Sancti Officij, vt infra Videbimus, ita Eymeric. in Direct. p. 2. q. 54. n 1. Pegn. 161. sub littera A. Farin. alios allegans, de Hæresi, q. 182. n. 24. & 75. & seq. In pluribus autem ca-

tem casibus particularibus, dici tur quis Sanctum Officium impedire, quos breuiter enumerabimus.

17 Primo .n Impedire † Sanctum Officium dicuntur, iniuriantes, vel offẽdẽtes Inquisitores, seu eorum ministros, vel etiam testes, & denuntiatores, qui in Sancto Officio, aduersus aliquem deposuerunt, de quibus late dixi in materia Bullę, Si de Protegendis, & pro nunc videndi sunt, Simanch. de cath. inst. tit. 34. nu. 28. & in Enchir. tit. 7. n. 13. late Cãpeg. ad Zanch. c 32. vbi, quod iniurias in Inquisitores prolatas possunt Inquisitores punire, Farin. alios cumulans, d. q. 182. n. 79. Sanctarellus de hæresi, c. 11. num. 14. Scortia, Theor. 278

18 Secundo, Impedire Sactum Officium dicuntur, qui minis, & † terroribus verbalibus tantũmodo vtitur, Lucern. Inq. in verbo Impedientes, §. 2 Pegn. comm. 79. p. 2. sub. littera A. Farin. vbi supra, num. 84.

19 Tertio, Impedire Sanctum Officium dicuntur, prohibentes familiares† Inquisitorum in vsu armorum, Clem. 2. §. fi. de Hęret. vbi Zabar. Vital. Imol. & alij, latiss Farin. d. q. 182. n. 89. & seq. Singulare .n. priuilegium habent Inquisitores,, vt possint familiam habere armatam, vt patet, ex Bulla Io. 22. Incip. Exigit ordinis Vr̃i, vbi etiam Papa dixit, quod non debent Inquisitores abuti priuil. concedendi arma suis familiaribus, sed de his latius In tit. de Inquisitoris potestate interim Videndi Farin. vbi sup. Pegn. p. 3 comm. 105. Simanch. de Cath. Inst. tit. 34. n. 23. & tit. 41. Salcedo ad Diaz. in Praxi cap. 154 n. 24. qui alios allegant, quibus addi potest Borel. de Magist. AEdictis, l. 3. cap. 17. n. 21. Sicuti nec eodem priuil. abuti debent familiares, vt p. seq. videbimus, vbi etiam late probabo in casu, quo familiares priuilegio armorum sibi ab Inquisitoribus concesso abutantur, Sanctum Officium esse Iudicem competentem.

20 Quarto, Impedire Sanctum dicuntur, occultantes Hæreticum, ne ad manus Curię veniat, Farin. vbi sup. n 95. & seq. item captum Hæreticum vi est manibus curiæ eximentes, Farin. nu. 96. Item si peccunia, vel pręcibus carceratos Hæreticos curent liberari, Farin. n. 97. & Sanctarell. cap. 11 n. 8 Item qui se fingunt Hæreticos illos, quos quęrunt Inquisitores, vt hoc modo veros Hæreticos liberent, Sanctar. vbi supra, nu. 9. Farin. ibid. n. 98. qui alios allegant.

21 Quinto, Impedire Sanctum Officium dicuntur, Consulẽtes † Hæreticis, iam captis, vt veri-

tatem celent, cum interogati fuerint ab Inquisitore, c. accusatus de hęret. in 6. §. Sacerdotes, Eymericus in director. p. 2 q 56 n. 4. Vers. Quartus Casus, vbi Pegn. Farin d. quęst 182. nu. 8. Idem prorsus dicẽdum de, consulentibus dictis hęreticis, vt fugiant, vel eos, cum contra ipsos ẽ decreta captura, commonefacientes, Sanctar d. cap. 11 n. 10

22 Contra hosce Sanctum Officiũ Impedientes, † procedere possunt Inquisitores. tex. est in. cap. statutũ, vbi cõmuniter, D. D de Hæret. in 6. & c. vt Officium, §. compescendi, eod. tit. in 6. latiss. Mater. pertractans, Pegn. 3 par. comm. 85. & Farin. d q. 182. n. 77. qui alios citat, & ad hoc videnda est, Bulla, Alex. 4 Incip. Quod super, inter litteras Apostolicas pro Santo Officio.

23 Hi etiam impedientes Sanctũ Officium habendi sunt pro suspectis de hæresi vehementer, † ita dixit Eymericus, in Directorio inquisit. p. 2 q. 56. nu. 2 vers. Secundus Casus, vbi Pegn. sub littera A & Farin. d. q. 182. nu. 70 declarat, hoc procedere hita ratione personarum, & modi impediendi, nam aiunt, quod si rusticus V. G impediret, vel aliquis alius indirecte ob affectionem carnalem &c. tunc tales non haberẽtur pro suspectis de Hæresi vehementer, sed tantummodo leuiter, idem dixit, Pegn. p. 2. cõm 79. sub littera B. Duard. ad Bullam Cœnæ, lib. 2. Canone p q. 33. n 20.

Erunt tamen tales impedientes Sanctum Officium, diligenter interrogandi, ac torquendi

24 † super causa, qua moti sunt ad impediendum Santum Officiũ, vti doctiss. annotauit, Pegn. d. comm. 29. vers. In hac tamen difficultate, & Farin. d. q. 182. n. 70 & 85. & nos infra, cum de modo procedendi contra hos fautores Hæreticorum.

Ad materiam tamen huius tituli, vide quę dixi ĩ materia Bullæ, si de protegendis.

§. 4.

De Receptoribus Hæreticorum.

25 SVpponendum est, primo loco, illum dici Hæreticorum receptatorem, † qui sciens quẽ hęreticum esse illum recipit, ita Io de Anan. in c. excommunicamus §. credentes, n. 13. de hæret. & alij relati, per Farin. de Hęresi. q. 182. n, 132. Leonard. Duard. ad Bullam Cœnæ. lib. 2. canone p. q. 28. n. 1. Sanch. in Decalogum, lib. 2. cap. 10. n. 4. & seq. Mariũ alterium de censuris, lib. 5 disp 2. cap. 4. tom. p. qui alios allegant.

26 Sup-

26 Supponendum secũdum, quod Hæreticorum receptatores † dicuntur, etiam ij, qui Hæreticos *semel* tantum recipiunt, vt eos hac ratione ab Inquisitoribus liberent, ita Pegn. p. 2. comm. 76. sub littera B. vbi quod hæc est cõmunis opinio, quid quid dicant non nulli veteres, Farin. d. q. 182. n. 152. Sanctar. de hęresi, c. 12. n. 1. conclus p. Suar. de fide, disput. 24. sect. p. n 24. & Sanch. in alleg c. 10. n. 10. Scortia in selectas. const. Pontif. Theor. 410. vers. Excommunicatur tertio, vbi etiam bene notauit ad incurrendam excommunicationem Bullæ, à receptante non requiri, quod Hæreticus sit denunciatus, quod etiam voluit, Sanch. d. c. 10. n. 6. & Filiuc. q. Moral. p. p. tract. 16. cap. 2 n. 39. & n. 36. in fi. Reuerendiss. Pueronus, ad Bullam Cœnæ, c. 1. n. 125. & 128.

Hisce suppositis, dubitari hoc loco potest, circa huiusmodi receptores, de nonnullis, & quidẽ

27 Primo, Dubitari potest, quis vere, & proprie receptator † hęretici, vt hęreticus est sit dicendus, in qua re.

Sanch. d. c. 10. n. 5. vers. sed. contrarium, voluit illum vere, & proprie dici hęretici, vt hæreticus receptatorem, qui illum recipit ob hæresim, & in hęresis fauorem.

Suarez vero de fide, disp. 24. sect. p. n. 7. & seq. & melius dixit illum dici vere & proprie receptatorem Hæretici, vt hæreticus est, qui taliter hęreticum recipiendo, eum liberat à Manibus Inquisitoris. & sic facit aliquid, quod tendit in fauorem hęresis, lz formaliter non intendat fauere hęresi, & sic pticula ill [vt] intelligenda est, specificatiue, non reduplicatiue, vt explicat, Suar. d. n. 9 & Suar. seq. Sanctarellus de Hæresi, c. 12. n. 3. qui alios allegat, & ab hac opinione in foro externo non est discedendum, optime Layman. in sum. lib. 2. tract. p c. 14. n. 5. Vers. Tertio Excommunicatur, vbi dixit, quod licet, vt quis incidat in excommunicatinem bullę requiratur, quod receptet hæreticum, vt hæreticus est, attamen non requiritur formalis intentio fauendi hæresi, sed sufficit indirecta. & putatiua, alias inquit, & bene vix posset reperiri receptator, & fautor, qui etiã non esset Hæreticus. & ibi reprobat, Sanch. loco supra citato.

Nihilominus, Sanch. etiã opinio probabilis est, tũ ob auctoritatem tanti Doctoris, tũ quia illam late defendit, Duard. loco supra cit. q. 29.

Secundo, Dubitari potest, an pœnas in receptatores hæreticorum latas incurrant receptan

28 tes consanguineos † Hæreticos in quare, videndi sunt, Duard. d. q. 29. per totam, Marius Alter. d. lib. 5. disp. 2. c. 4. vers. Controuersia tamen est, & Sanctarellus de hæresi, d. c. 12. n. 2. conclus. 2. qui alios latiss. allegat, Breuiter tamen.

29 Dicendum, Primo receptantem consanguineum hæreticum ratione consanguinitatis, † non excusari à tota pœna, mitius, tamen puniendum, ita Pegn. 2. p. comm. 81. sub. littera B. & vers. Cœterum, Marius Alter. loco proxime allegato, Farin. qui alios allegat, d. q. 182. n. 144. & seq. Fund. hæc conclusio in l. 2. ff. de Receptator. vbi dr̄ quod receptator latronis affinis mitius est puniendus, quam legé locú habere etiam in Crimine læsæ Maiestatis docuerunt, Tiraq. de pœnis temperandis, causa 20 & 21. & Gigas. de Crim. læsę Maiest. lib. 3. tit. de pluribus & varijs quęstionib⁹, quęstione quinta, n. 3. late Scortia in selectas, Rom. Pontif. constit. Theor. 27. vers. receptatores, ibi, sed quid in foro, vbi etiam declarat quid dicendum, sit in foro interno, quo ad excõmunicationem bullæ, de qua re, vide Layman. in summa, lib. 2. tract. 1. cap. 14. n. 5. vers. tertio loco, ibi Quod vero, & Reuerendiss Pueronum conciuem meum, ad Bullam Cęnæ, c. 1. n. 137. & seq. qui tamen loquitur in foro Aię.

30 Dicendum Secundo, in impositione istius mitioris † penę, habenda est ratio graduum consanguinitatis, vt mitius puniantur qui gradu proximi sunt receptato Hęretico, quam remotiores, ita Pegn. vbi supra, vers. Rursus consanguineorum, Graff. in suis decis. aureis, p. p. lib. 4. c. 18 n. 35. & seq. Farin. vbi sup. n. 144. in fi. & n. 148. & seq. vbi de Patre, & Vxore, receptante filiũ, vel Maritum Hæreticum, Simanch. de cath. inst. tit. 15. n 21. & iterum Pegn. 3. p. comm. 160. vers. num autem.

31 Dicendum, Tertio consanguineum † receptantentem hæreticum, vti talis est, non vt consanguineus incurrere in omnes pœnas impositas, huiusmodi receptatoribus, ita Farin. vbi supra, nu. 142. sed in dubio receptans consanguineum pręsumitur illium non vti hæreticum receptasse, sed vti consanguineum, ita Graff. vbi sup. c. 18, n. 35. Sanctarell. d c. 12 n. 3. in fi. & Farin. ibid. n. 143. Leonad. Duard. d. can. p. q. 29. n. 5. Marius Alter. vbi supra, Bonacin. de cens. in spetie, disp. p. q. 2. puncto. 3. num. 2.

32 An autem hucusq; de consanguineis dicta, habeant locum in receptante Hæreticum † sibi amititia

micitia coniunctum, vide Pegnã d. comm. 81. vers. numquid autem, & Farin. n. 146. qui alios citat.

33 Tertio, Dubitari potest de receptante Hæreticos, ignorante † eos esse Hęreticos, & quidem clarum est, istum sic Hęreticos receptantem, non esse puniendũ pœnis statutis, in receptantes Hæreticos, ita Docuerunt Eymeric. p. 2. q. 51. n. 2. vbi Pegn. comm. 76. Farin. d. q. 182. n. 163. qui alios allegant, quibus adde, Leonad. Duard. vbi sup. q. 28. n. 7. & Marium Alterium de censuris, tom. p. lib 5. disp. 2. cap. 4. vers sed si ex ignorantia, & Sanctarellum de Hæresi, cap. 12. n. 5. conclusione quinta, Azeued. in Regias Hisp. Const. lib. 8. tit. 3. l. 5. n. 5. & seq. & Reuerendiss. Pueronum ad Bullam Cœnæ, d. c. 1. n. 130.

34 An autem, & cui in hoc casu incumbat onus probandi scientiã, † vel ingnorantiam, an fisco alleganti scientiam, an Reo allegãti ignorantiam.

Dicendum, Primo ignorantiã in dubio præsumi, & per consequens fisco alleganti scientiam incumbit onus illam probandi, ita Pegn. d comm. 76. vers. an autem receptator, Simanch. de Cath. instit. tit. 15. n. 18. & seq. & in Enchirid. tit. de receptat. n. 4. & 5. Farin. d. q. 182. nu. 164. Duard. ad Bullam Cœnæ, loco supra allegato, n. 9. Sanctarell. d. c. 12. n. 6 vbi quod hoc multo magis procederet, in allegante ignorantiam, & illam probãte per iuramentum.

35 Dicendum, Secundo si † notorium erat receptatum esse hęreticum, vt quia erat denunciatus, vel Amicus, vel Vicinus receptatoris, tunc quia præsumptio, quod sciuerit receptatũ ẽẽ hęreticũ, militat in fauorẽ fisci, ipsi receptãti incũbit onus probãdi ignorãtiã, ita docuerũt D. D. oẽs supra allegati in prox. cõclus. & in supradicto casu intellexit, Simanch. d. n. 18. Doctrinam Alphonsi à Castro. de iusta Hæret. punit. lib. 2. c. 17. vbi voluit reũ debere se ostendere innocentẽ, & à culpa liberũ, si per ignorãtiã se dicat hęreticos recepisse.

Conclusiones hasce ambas, probant mirifice tradita, per Giurbam, cons. decisiuo Criminali. 29. n 32. vbi de probatione sciẽtiæ in receptante bannitos.

Et cum receptare ex se in genere suo, non sit malum, Pegn. d. comm. 76. vers. sub littera, & Giurba d. cons. 29. n. 32. & Monal. cons 109. n. 11. vol. p. ad probandum receptantem esse in

36 † culpa, tota vis posita erit in probanda scientia receptantis, vt arguunt, Pegna. & Giurba. vbi supra.

37 Ex

37 Ex his seq. quid dicendum sit, de Nautis Caupon. & stabularijs, nam tunc demum pro † receptatione punientur, cum hereticum publicę damnatum. & denuntiatum receptabunt, Locat. in Iud Inquisit in verbo Receptatio, n. 6. Pegn. vbi sup Vers. Hinc consequitur, Graff. in suis aureis decis. lib. 4. c. 18 nu. 33. tom. 1. Decian. in Tract. Crimin. lib. 5 c. 51. n. 70. Farin. d. quęst. 182. n. 161. Leonard Duard. d. q. 29. n. 11. Sanctarell. d. c. 12. n. 6. latiss. Farin. in praxi Criminali, q. 133. n. 42. & seq. vbi dixit, quod si aliter diceremus esset magnum priuilegium cauponum quorum genus communiter reputatur improbum.

Ex quibus, omnino reprobanda est doctrina, Azor. Instit Moraliũ, tõ. p. lib. 8. c. 15. q. 8. ĩ fi. vbi videtur excusare caupones, etiã in d. casu receptationis hæretici publice denuntiati, à probatione ignorantię, prout expresse, etiam Azor. reprobauit, Duard. d. q. 28. n. 11. in fi.

38 An autem receptator Vicini hęretici, vel publice pro hęretico denunciati, quo casu pręsumitur receptator sciuisse receptatum esse hęreticum, ex traditis supra, & Farin in Prax, d. quęst. 133. n. 122. & seq. ob talem scientiam pręsumptam possit, condemnari in pœnam huiuscę criminis ordinariam, si scientiam Neget.

Dicendum est quod non, sed puniendum esse alia pœna extraordinaria mitiori prout, voluit, Bald. l. p. n. 2. Cod. de his qui latron. Menoch. de arbitr. casu 348. n. 15. & alij quos. seq. & allegat Farin. d. q. 133. n. 136 & n. 138

Vbi ex Claud. ad Bertazol. cõs. 126. sub littera C. vers. iam vero, & Sim de Prętis. cons. 50. n. 9. dixit quod Iudex omissa ex-
39 traordinaria condemnatione † poterit reum torquere, super d. scientia, circa quam tamen torturam consulo esse magna cum cautela procedendum.

40 Quarto, Dubitari posset, per quos actus inducatur † receptatio hęretici prohibita, sed de hac re vid. est textus in l. p. §. quod autem ff. de seruo corrupto, & Farin. latiss. d. quęst. 133. cap. p. per tot.

41 Quinto, Quęri potest, an receptans hęreticos per vim, † vel metum excusetur à pœnis receptãtium Hęreticos, &

Dicendum quod sic, ex alleg. p Farin. d q. 133. n. 36. & seq. Sanch. in summ. lib. 2. cap. 10. n. 8. & Farin. de hæresi. d. q. 182. n. 162 & Giurb. qui alios allegat, cons. Criminali decisiuo, 28. n. 17. Scortia in selectas const. Pontif. Theor. 410. vers. excommunicatur

nicatur 3.

42 Sexto, Dubitari potest, an talis receptor si suspectus † de heresi, & quo suspitionis gradu in qua re.

Dicendũ Primo, certũ omnino esse, hosce receptatores Hæreticorũ scienrer, esse de heresi suspectos, conclusionẽ hanc vnanimiter docuerũt D. D. infra citãdi, & in ea nulla adesse potest difficultas.

43 Dicendum, Secundo, hosce receptatores, regulariter loquẽdo ẽẽ de heresi suspectos† vehemẽt, ratio huius cõclusionis est, quia oẽs excommunicati ex causa fidei, sunt vehementer de Hæresi suspecti, vt probauit Eymericus in direct. p. 2 q. 56. nu. 5. vers. Quintus casus est, at tales receptatores ipso facto ex causa fidei sunt excommunicati, c. excommunicamus, §. credentes de heretic. igitur sunt suspecti de hæresi vehementer,

Et ita Docuerunt Eymericus in directorio, p. 2. q. 51. n 4 & q. 56. n. 6. Locatus in iuditiali Inquisitorum, in verbo excommunicati n. 3 & in verbo Pœna, n. 11. & in verbo suspitio, nu. 3. Franc. Leon in Thesauro fori Ecclesiastici p. 3. cap. 37. n. 34. vers. Quintus si quis, Leonard. Duardus ad Bullam Cœnæ, lib. 2. can. p. q. 33. conclus. 2. n. 31. Sanctarellus de Heresi, cap. 12. n. 3. conclus. 3. Farin. d. quest. 182. n. 133.

44 Bene verum est, quod in hac re diligentiss. considerari debent, qualitas personarum † receptantium & modus receptationis, nã ex horum consideratione manifeste apparebit, aliquando suspitionem, hanc vehementem esse, aliquando leuem tantummodo, vti animaduertit, Pegn. ad Direct. p. 2. q. 51. comm. 76. sub littera C. & Farin. d. n. 133.

45 Ex quibus colligitur quod hisce receptatoribus † indici debet abiuratio, modo de leui, modo de vehementi secundum gradũ, quem contrahunt suspitionis, ex hac receptatione, ita Pegn. vbi sup. Farin. d. n 133. & Sanctarellus, d c. 12. n 3. conclus. 3. in fi vbi alios allegat.

Quomodo autẽ talis receptator debeat abiurare, & qua abiurationis forma, dicam in fine tit. præsentis.

46 Septimo, Dubitari potest, quibus pœnis puniri debeant † huiusmodi receptatores Hereticorum.

Circa quam rem videndi sunt, Pegn. d. comm. 76. vers. Receptatores vero, Simanch. de Cath. instit tit 15. n. 14 Farin. in alleg. 33. vbi de receptatione Bãnitorum, & in quæst. 182. n. 134. & seq. Sanctarell. d c. 12. n. 6. & seq. qui alios allegant.

§ 5.

§. 5.
De Conuersantibus cũ Hæreticis.

47 Conuersationem, † familiaritatemq; nimiam cum hæreticis prohibitam esse docuerunt, Simanch. de cath. inst. tit. 11. per totum. & Repertorium Inquisit. in verbo Communicare, n. 1. & seq. vbi Petrus Vendramen. in addit. sub littera A. qui alios cumulat.

48 Sub nomine autem conuersationis istius prohibitæ comprehendũtur, Allocutio † hæreticorum, Farin. de hęresi quæst. 182. n. 168 & quęst. 133. n. 13. vbi de alloquente cum Bãnito, transmissio, & receptio litterarum, Decian. in tract. Crim. lib. 5. c. 41. n. 12 vers. 6. ad Hęreticos, Pegn. comm. 81. littera D. vers. iam vt vno verbo, vbi quod tales transmittentes vel recipientes &c. sunt suspecti de hęresi vehementer.

Negotiatio cum hęreticis, Farin. d q. 182 n. 171 vbi alios allegat, Royas singulari 212

49 Visitatio † hęreticorum, secundum text. in c. accusatus, § ille quoq; de Heret. in 6. & quod tales visitantes regulariter sint suspecti de hæresi vehementer, dixit Eymericus, in Direct. p. 2. quęst. 56. n. 8. Locat. in Iuditiali Inquisit. in verbo, suspitio, n. 3. Farin. qui alios cumulat, loco sup. cit. n. 172 & seq.

50 Missio munerum, † ad hæreticos, contractioq; parentelę scienter cum ipsis, Locatus in verbo suspitio, n. 20. & 30. & quod tales mittentes &c. sint suspecti de hæresi vehementer, dixerunt Eymeric. in Direct. p. 2 q. 56. n. 8. & Pegn. ibi comm. 81. sub littera D. vers. Iam vt vno verbo, quos sequitur Farin. vbi supra, n. 175. & seq.

51 Plura de Hęreticis † vitandis, videnda sunt apud Sanctarellũ de Hęresi, cap. 7. 8. & Martinũ Becanum in sua summ. Theol. tom. 3 cap 16. q p. & pluribus sequentibus, qui alios cumulãt.

52 Sciendum tamen est generaliter, hosce conuersantes cum hæreticis suspectos † esse de hęresi, fautoresq; dici Hæreticorum, ita Repert. Inquisit. in verbo hæreticus, Vers. Nota quod conuersatio, & ĩ verbo cõuersatio, vers. 2. & in verbo Detegitur, vers. Item si nunquam, vbi quod hæc suspitio est vehemens, Eymeric. in Director p. 2. q 56. n 7. vbi quod hæc suspitio est vehemens, Locat. in Iuditiali Inquisitorũ. in verbo suspitio, n. 15. vbi propterea, quod habentes familiaritatem, cum Hæreticis, propter vehementem suspitionem debẽt

abiura-

abiurare, Lud. à Paramo de Origine Sanctę Inquisit. lib. 3. quęst. 9. n. 166. & seq. vbi, quod ex cõuersatione vehemens oritur suspitio, ob quam tales conuersantes sępe coguntur, vel se purgare, vel familiaritatem illam, & conuersationem abiurare.

53 Quamuis hæc non ita indistincte sint accipienda, nam non sẽper contra tales conuersantes † oritur suspitio vehemens, sed modo vehemens, modo leuis, secũdum qualitatem personarum, loci temporis, & aliarum circũstantiarum, prout dixerunt, Locat. in Iud. in verbo, Credentes, n. 2. Simanch. de cath. instit. tit. 11. n. 9. & Farin. d. q. 182. n. 166.

54 Addendum tamen est, ex Royas, in tract. de Hæret. p. 2. n. 77. quod ex hac conuersatione, oritur † inditium sufficiens ad torturam, contra conuersantem, vbi ita dicit consuluisse, Bald. cons. 79. vol. 3. posse quendam Episcopum torquere conuersantem cum Hæretico, si de hæresi accusaretur.

55 Sed Quoniam hoc loco de conuersantibus cum hęreticis loquimur, dubitari potest, an in locis Hęreticorum, liceat Catholicis adire † templa hęreticorum, eorumq; concionibus, pręcibus, ac ritibus superstitiosis interesse, non vt falsam fidem profiteantur, sed vt suo Principi obediant in qua re.

Concludendum omnino est negatiue, etiam si mors Catholicis ob id immineret, ita latiss. probauit, Sanctarellus de hæresi, cap. 8. dub. p. per tot. Sanch. lib. 2. in Decalog. cap. 4 n. 27. & Suarez, in defensione Catholicæ fidei aduersus Anglicanę sectæ Errores, lib. 6 c 9. n. 16. asserens id esse sine vlla dubitatione, & ita fuisse in quodam Breui declaratum à Sanctiss. Paulo Pap. V. attestatur, Sanctarellus, vbi sup. n. 3. in principio, & in fine.

56 Dicendum etiam hoc loco esset aliquid de instituente hæredem, in testamento scienter, † Hæreticum, sed de hoc alibi, tantummodo pronunc dixisse suffitiat, talem instituentem Hæreticum esse de hæresi suspectum, siue hęreticus institutus sit extraneus, siue sit consanguineus instituentis, ita Carer. de Hæret. c. 2. n. 69. Menoch. de præsumpt. lib. 5. pręsumpt. 6. n 33, Farin. de hęresi. q. 190. n. 108. & Sanctarellus de hæresi, cap. 15. dubio 3. n. 10. vers. Deinde Quia, qui alios D D. allegant.

§. 6.

De Defensorib' & aduocatis Hæreticorum.

57 DEfensores † Hæreticorum sunt in duplici differentia, alij nanq; dicuntur ij, qui Hæreticorum errores defendunt, & Hi Hæresiarchę dicuntur, & de his iura non loquuntur, cum vere sint hęretici, ita Eymeric. in director. p. 2. quęst. 52. n 1. vbi Pegna. in comm. 77. sub littera A & B. & Farin. de Hęresi, quęst. 182. n. 63 & Simanch. de cath. instit. tit. 15. n. 8. Leonard. Duard. ad Bullam Cœnæ Domini, lib. 2. can. 1. q. 32. n. 1. & 2.

Alij autem dicuntur hęreticorum defensores, quia eorum, nõ errores, sed personas defendũt, viribus, potentia, armis, vel fraude, & hi proprie defensores Hęreticorum habentur, Exempla videri possunt, penes, Pegnã, d. comm. 77. sub littera B. qui alios allegat, quib' addi potest, Sanctarellus de hæresi, cap. 11. dub. 3. conclus. p. & seq.

58 Et Hi defensores hęreticorum † sunt suspecti de hæresi, modo leuiter, modo vehementer, considerata qualitate defensionis, Eymericus, d q. 52. n 3. Pegn. d. comm. 77. vers Hic autem modus defensionis, Simanch d. tit. 15. n. 9 vbi quod considerandũ est, an hæc defensio facta sit in Iuditio, an extra, an cum armis, an sine, An verbis, an factis. Farin. d q. 182. n. 64 Sanctarellus, vbi sup. n. 27. in fi.

59 Ac proinde abiurare etiam coguntur tales defensores Hæreticorum, iuxta Eymeric. loco supra allegato, nu 3. & Pegn. vbi supra, sub littera D. vbi alios allegat, & Pœnas quibus tales defensores plectuntur enumerat, de quibus etiam vide, Sanctar. vbi sup. n. 28 & Farin. d. q. 182. n. 58. & seq. qui alios D. D. referunt.

60 Quo ad Aduocatos † vero, & notarios, seu procuratores, si in casibus ipsis non permissis (quę enumerantur, à Farin. de Hęresi, q. 197. n. 54. & seq. & Sancta rell. de hęresi, c 11. dub. 2. per tot.) & sine licentia Inquisitoris, (quę omnino requiritur Farin. vbi sup. n. 77.) Patrocinium Hęreticis, Hæreticorum fautoribus, receptatoribus, defensoribus &c. pręstent, vltra penas de quibus, Farin. & Sanctarell. vbi sup. sunt etiam de hæresi suspecti, & contra eos, vti tales possunt Inquisitores procedere, & cõprehendũtur sub nomine defensorum Hæreticorum, ita Farin. vbi sup. n. 55. & Sanctar. n. 21. vers. Imo aduocati, qui alios latiss allegant, & Leonard Duard. ad Bullam Cœnæ Domini, lib. 2. can. p. q. 32. n. 9. vers. huius criminis, Paul. Christineus, Decis curię Belgicę, vol. 2. decis. 34. n. 9. vbi quod nullo modo Aduocatus, potest accusato

de hære-

de hęresi, prębere suum patrocinium, nisi de licentia superiorum, & quod ita iudicauit Supremum Mechlinense Consiliũ, Freitas ad Roder. de confes. solicit. q. 23. n. 28. vbi quod præbens consilium inquisito, etiam iustum, inscio Inquisitore arbitrarie puniri debet, & ita practicatum in S. Officio attestatur, Locatus in iuditiali Inquisitorum, casu 10. inter casus Placentię, fol. mihi 462. Scortia in selectas, const. Theot. 30. n. 1. Reuerendiss. Pueronus, d. c. 1. n. 149.

§. 7.

De Credentibus Hæreticorum.

DIsputant hoc loco D.D. an hæreticorum credentes dici formaliter possint hæretici, circa q̃ quęstionem, ne in ęquiuoco versemur.

61 Præmittendum est aliquem dici posse credentem † hęreticorũ pluribus modis.

Primo quidem, quia credit hęreticorum erroribus, & hij proprie dicuntur Hęretici, ita Eymericus in Director. p. 2. q. 50. n. 1. Suar. de fide, disput. 24. sect. p. n. 1. Marius Alterius de censur. tom. p. lib. 5. disput. 2. cap. 3 vers. Alios vero dicit, Leonard. Duard. ad Bullam Cœnæ Domini, lib. 2. can. 1. q 26. n. 2. Royas de Hęret. p. p. n. 298. & pluribus seq. Sanch. in Decalog. tom. 1. lib. 2. cap. 10. n. 2. qui alios allegant, latiss. Farin. d. q. 182. n. 121. seq.

62 Secundo, illi Credentes Hæreticorum, qui lz. nulli hęresi expresse adhereãt, credunt tamen hæreticos esse viros bonos, & habere bonam fidem, & sic credentes hęreticorum dicuntur habere Hæreticorum perfidiam non explicitam, sed implicitam, ita originaliter, dixit Palud. in 4. sent. dist. 13. quæst. 3. conclus. 7. Marius Alter. de censur. loco supra cit. vers. Secunda opinio est, optime Toletus, in summa, lib. 1 cap. 19. n. 5. vbi dixit hæreticorum Credentes esse, qui errorem expresse non habent, nec explicite, sed implicite, tantum, cuius dictum singulariter cõmendat, Farin. vbi supra, nu. 104. vers. Et ex omnibus prædictis, Pegn. d. comm 75. vers. Petrus de Palude, Sanctarellus de hęresi, d. cap. 11. dub. 4. nu. 29 qui alios allegat, & hi proprie credentes Hæreticorum dicuntur, vt notarũt D. D. alleg. Scortia in selectas, Rom. Pontif. constit. Theoremate 27. & Theor. 410.

63 Tertio, Alij videntur dici credentes Hęreticorum, de quibus non apparet † quod credant hęretico-

reticorum erroribus explicite, vel implicite, sed vãr credere Hæreticorum verbis, iussionib', &c. vt potè, quia hęreticos visistant, eis alimoniam prębent ad eorum dictum vadunt, & redeũt &c. & hij proprie credentes Hæreticorum non dicuntur, vt notarunt, Guido Fulcodius, in consult. ad Inquisit. quæst. 9. cuius verba referuntur per Pegnam, d. comm. 75. sub littera D. & Eymericus, p. 2. quęst. 50. n. 5. vers. Tales.n.non iud. Suar. de fide, disput. 24. sect. p. n. 2. vbi ꝙ tales potius dicunt fautores, quam credentes Hæreticorum, Leonard. Duard. d. q. 26. supra cit. n. 8. vbi quod asserens hæreticos esse viros bonos, non potest ex hoc dici credens Hæreticorum, sed fautor, quod idẽ, voluit Suar. de censur. disp. 21. sect. 2. nu. 6. & seq & Sanch, in summ. lib. 2. cap, 10. n. 3

64 Isti tamen lz proprie credẽtes † non dicantur, tamen sunt de Hæresi suspecti vehementer, vel leuiter secundum qualitatem, & modum circunstantiarum, Eymeric. in direct. p. 2. q. 50. n. 5. Duard. vbi supra, n. 8. & 9 vers. Imo prædicti, Pegn d. comm. 75. sub littera E vbi quod ob id coguntur tales abiurare.

65 His præmissis ad quæstionem respondendum est, credentes † Hæreticorum esse formaliter hęreticos, loquendo tamen de credentibus proprie, Cõclus. Hanc docuerunt latiss. Duard. d. q. 26. per totam, Suar. de Fide, disput. 24. sect. p. n. 1. vbi quod ad essentiam hęresis nihil refert, an explicite, & in particulari, an implicite, & in vniuersali, & generali Hæreticorum errores credantur, Sanch. d. c. 10 n. 2 Sanctarellus de hæresi, d. c. 11. dub. 4. n. 30. conclus. 2.

66 Et si opponatur, quare ergo in Bulla † Cœnæ excommunicatur in p. Canone, Hęretici, & eorũ credentes, nam hoc modo hæc vltra verba essent superflua.

Respõdẽdum est cum Duardo, vbi supra, n. 11. vers. ad secundum, & Sanctarell. loco citato, quod spetialis excommunicatio fuit lata contra credentes hæreticorum, ad maiorem declarationem, nam cum duobus modis possit quis credere Hæreticis, vel distincte assentiendo eorum erroribus, vel confuse, lz. ambo sint hæretici, tñ quia credentes secũdo modo nihil distincte credunt contra fidem, proprio nomine ad maiorem declarationẽ sunt expressi, Reuerendiss. pater Pueronus Abbas Generalis Oliuetanus, Do ac Conciuis meus in Bullam Cœnæ, cap. 1. n. 116.

Et hinc est quod in Bulla Cęnæ Pij v. deerant illa verba, & eorum credentes, vt animaduertit,

Nau.

Nau. in sum. c. 27. n. 55. Sanctar. & Duard vbi supra.

67 Superest modo vt videamus, ex quibus cognoscantur † Hæreticorum credentes, & quoniam cognoscuntur verbis, & factis, vti dixerunt Eymericus in direct. p. 2. quęst. 50. n. 2. & Pegn. ibi vers. quomodo.

Verbis quidem dignoscuntur, si verbis profiteantur se Caluini erroribus credere ita Eymericus, & Pegn. locis indicatis, Duard. qui alios allegat, d. q 26. n 4.

68 Opere, autē, vel facto cognoscuntur ex pluribus, & Primo quidem, si sermones, seu prędicationes Hęreticorum audierint pluries, nam tales dicendi sunt ex hoc Hęreticorum credentes, ita Eymeric d. q. 50. n. 3. Pegn. d. comm. 75. vers. & quamuis hæc sit; vbi quod non sufficit ad hoc vnicus, nec binus actus, & ad hoc alleg. Concil Narbonense, de quo ibi latiss Farin. d. q. 182. n. 115. & seq. Duard. d. q. 26 n. 5. Suar. de fide, disput. 24. sect. p. n. 3. in fi. & Sanctarellus de Hæresi, d. c. 11. n. 31. concl. 3. qui alios allegat, Sousa, post hęc scripta visus, ad Bulam Cœnæ, disp. 8. n. 10.

69 Et lz. semel, vel bis † audiens conciones Hæreticorum non possit ob id dici credens hęreticorū, non tamen ob id immunis redditur à suspitione Hæresis leui, vel etiam vehementi, secundū qualitatem personæ audientis, & aliarum circunstantiarum, ita Archid. c. quicumq; de hęreticis in 6. n. 2. Io. Andr. n. 3. & Gemin. n. 7. Sanctarell. de Hęresi, loco cit. n. 31. Farin. qui alios cumulat, n. 120. sed præ omnibus videndum est concilium Tarraconense, apud Pegnam. p. 2. fol. mihi 220. in principio. § Suspectus de hæresi.

70 Secūdo, Credentes hæreticorū cognoscūt, ex eo quod ī infirmitate cōstituti, petuut Hæreticos, vt ab eis cōsolationē recipiāt p manus impositionem, ita Cōcil. Narbon. apud Pegnam, d. com. 75. sub littera A. Farin. d. q. 182. n. 110. & seq. Sanctar. d. n. 31. & de hoc habemus, text. in c. filij de hæret. in 6. Peniss. Pegn. p. 3. comm. 170. per tot. Reuerendiss. Do. meus Pueronus, ad Bullam Cœnæ, c. 1. n. 121. qui tamen in foro conscientię, hoc non admittit, Hoc tamen vt non procedit si infirmus dum petijt Hęreticos non erat sanę mentis, ita glo. & D.D. in d. c. filij, Farin. n 111. & Pegn. vbi supra, an autem infirmus in prędicto casu pręsumatur sanę mentis, & an, & cui incumbat onus probandi infirmū esse, vel non esse sanę mentis, & in quibus casibus non possit infirmus admitti ad probandum

se tunc

re, tunc fuisse non sanæ mentis vide text. in d. c. filij, vbi D.D. Farin. vbi sup. n. 112. & seq. & Pegn. d. comm. 170.

§. 8.

De Consultoribus Hæreticorum.

71 BReuiter dicēdum, † consiliũ Hæretico prẹstantes, dicendos esse fautores Hæreticorum, ac ptoinde de hæresi suspectos, pro vt sunt fautores, ita Farin. d. quęst. 182. n. 3. optime Concil. Tarracon. apud Pegn. p. 2. fol. mihi 220. in principio, & ad hoc videnda est, Const. Inn. 4. Ad extirpanda, §. quicumq; vero, & Alia Const. Clem. 4. Ad extirpanda, §. quicumq; vero, in litteras Apostolicas, pro Sancto Officio, illa fol. 6. hæc fol. 30. post Director.

§. 9.

De Tortura Hæreticorum fautoribus danda.

72 OMittendo † pro nunc illos qui leuiter hęreticis fauēt, quibus illud torturę genus infligi debet, quod datur leuiter suspectis, de quo dixi in titulo de Blasphemis, tit. 7. §. 10. nu. 49. & sequentibus, & alibi sępissime.

Quo ad eos, qui magnopere Hęreticis fauent, & vehementer sũt suspecti, maxime in casibus, de quibus Concilium Narbon. cap. 14. 15. & 16. apud Pegnã, p. 2. comm. 78. vers. Iam si hosce, Dicendum quod, Isti tales fautores adhibita tortura diligenter interrogari † debent, de causa, cur hęreticis fauorem prę stiterunt, pro vt, et̄ docuit, Farin. d. q. 182. n. 69. vbi de Impedientibus Sanctum Officium, & n. 133. & n 85. 55. Sicuti etiā torquēdi sunt, super cõplicibus, iuxta ea quę dixi in tit. de tortura, parte secunda huius operis.

§. 10.

De Abiuratione Fautoribus Huiusmodi Iniungenda.

74. CIrca Quęstionem hanc, supponenda est hoc loco communis D. D. traditio, quod pro qualitate suspitionis, † gradus quoq; abiurationis est suspecto iniungendus, ita vt si fautor suspectus sit, de heresi leuiter, ei leuis sit abiuratio indicenda, si vero vehementer, abiuratio de vehementi.

Premittendum etiam lz. regulariter non subsistat abiuratio generalis

75 generalis, non expressis particularibus erroribus seu hæresibus, Attamen hoc fallit in abiuratione fautoribus iniungenda, ita Eymeric. in Director. p.2 q. 54. n. 4. vbi Pegn. in comm. sub littera C. & Repert. Inq. in verbo, fautores, Leonard. Duard. ad Bullam Cœnæ Domini, lib. 2. can. p. q. 33. n. 34 nam cum isti fautores hereticorum in nullam spetialem, & particularem hæresim videantur consentire, ideo nullam in spetie heresim abiurare poterunt, & sic satis erit, si in genere dicat, se detestari omnẽ heresim, cuius suspitionem fauendo hereticis, eosdem receptando, aut Inquisitoris Officiũ impediendo, contraxit, Eymer. vbi supra, Pegna ibid. & Leonard. Duardus, ad Bullam Cœne, loco cit. n. 34.

76 Hisce premissis † dicendum est, quod si premissa tortura appareat fautorem (fautoris nomen hoc loco accipiendo generice, vt dixi supra in prĩo tituli) potius persone, quam errori voluisse fauere, tunc sufficiet illa generalis abiuratio, de qua supra, Quod si secus sit, & aliquę aliȩ coniecturȩ concurrant, ex quibꝰ oriatur suspitio, eũ qui se fauorem exhibuit eosdem, cum heretico habere errores, vt quia V. G. distincte sciat omnes illius heretici, cui fauit hereses, tunc vltra generalem heresum abiurationem, de qua supra, cogendus omnino est, talis fautor etiã ad particulares errores, & Hæreses abiurandas, ita Pegn. d. comm. 79. sepe cit. vers. In hac tamen difficultate, Farin. de heresi, q. 182. n. 55. vbi de tortura, & abiuratione istorum fautorum.

77 Sed Hic pulcherrima insurgit dubitatio, An sz. qui relabitur in fautoriam † iam de vehementi abiuratam, vel etiam aliam, post tamen abiurationem de vehementi alterius fautoriæ, sit habendus pro relapso, in qua re.

Licet locatus, in iuditiali Inquisitorum in verbo Relapsi, n. 5. vers. qui dam autem sunt relapsi ex concilio Taracon. de quo in directorio, p. 2. fo. 220. visus fuerit inclinare in pẽm affirmatiuã.

Attamen contraria Sententia negatiua est verior, communior, ac Pietati huiusce Sancti Tribunalis magis accomodata, & eã tenent, Pegn. p. 2. comm. 83. vers. sed tota difficultas, Farin. de Heresi, q 195. n. 36. & seq. & Sanctar. de heresi, c. 42. dub. 5. n. 14. qui alios allegant.

Et Ratio istius conclusionis ẽ, quia de natura, & essentia relapsi est, vt de aliquo lapsu constet in heresim, ad hoc, vt talis relapsus possit brachio seculari, pœna relapsis debita puniendus

relaxari

relaxari, Alph. à Castr. de iust. Heret. punit. lib. 2. cap. 2. Simanch. de cat. instit. tit. 57. n. 5. & nos late in tit. de Relapsis, At qui iterum fauet hereticis, non constat ob id, quod in heresim inciderit, igitur nõ erit relapsus

78 Si tamen quis non solum bis in abiuratam fautoriam, vel aliam relaberetur, † sed pluries, & pluries, tunc cum Pegn. vbi supra, vers. Hoc vnum, & Farin. d. q. 195. n. 39. dicendum esset omnino talem brachio seculari relaxandum esse, debitis penis mulctandum.

79 Ad Hanc tamen traditionem deueniendum non esset, inconsulto † supremo Senatu Vniuersalis Inquisit. Romanæ, pro vt semper, vbi de hominis vita agitur consulendus est, ita Campeg. ad Zanchin. de heret. c. 17. sub littera A. Decian. in tract. crim. tom. 1. lib 5. cap. 51. n. 85. Pegn. d. comm. 83. vers. Sicui tamen, & Farin. d. q. 195. de here si, n. 38.

§. 11.

De Pœnis Fautoribus Hæreticorum Imponẽdis.

80 DE pœnis † fautoribus defẽsoribus, consultoribus Auxiliatoribus, Credentibus, & Receptatoribus Hæreticorum, imponendis, Videndi sunt latiss. de hac materia tractantes, Pegn p. 2 in Director. comm. 76. vers. Receptatores vero, vbi de pœnis receptantium Hereticos, & comm. 77. vers. Et debent abiurare, vbi de pœnis defensorum & comm. 78. Vers. & duodecim magnas, vbi de pœnis fauentiũ Hereticis, & commentario 79. vers. at dubium est, vbi de pœnis impedientium Sanctum Officiũ Farin. de hæresi, q. 182 n. 37. & seq. & n. 58. & seq. vbi de pœnis defens. Heret. & n. 71. & seq. vbi de pœnis Imped. Sanctum Officium, latiss. et Leonard. Duard. ad Bullam Cœnę Domini, lib. 2. canone primo, q. 27. vbi de pœnis credentium Hæreticorum, & q. 33. per totam, vbi de pœnis receptatorum, fautorum, & defensorum Hæreticorũ, Sanctarellus de hæresi, cap. 11. & c. 12. qui alios D. D. allegant.

81 Hisce penis de more Sancti Officij addendæ sunt † fautoribus pænitentiæ salutares Ieiunia, orationes, Eleemosinę, Peregrinationes, &c.

§. 12

§. 12.

Quomodo cum fautoribus &c. Hæreticorum Confessarius se gerere debeat.

82 SI fautoria, receptio, defensio, conuersatio, & credentia in Bulla Cœnæ Domini prohibitę sub excommunicationis pœna, iunctam habent Hæresim, tunc confessarius, cum fautorib' receptatoribus, defensoribus, & credentibus hereticorum, eo modo se gerere debet, quomodo eũ se gerere debere, cum hæreticis, diximus supra, tit. 2. §. fi.

83 Si autem delicta illa ab hæresi, sint seiuncta, † illorumq. delictorum rei, catholicam semper mẽtem se se habuisse profiteantur, tunc quoniam (licet Hæretici nõ sint) tamen sunt excommunicati excommunicatione Bullæ Cęnę, ante quam eos confessarius absoluat diligenter animaduertat, an talem habeat facultatem.

84 Censuræ n † Bullæ Cœnæ, soli Summo Pontifici sunt reseruatæ, præterquam in articulo mortis, ita vt nec Concilium generale, nec Collegium Eminentiss. Cardinalium, ab eis possint absoluere, §. Cœterum à prędictis Sententijs, in Bulla prędicta Cęnæ, Nald. in Summ. in Verbo Bulla Cœnæ, n. 60. Et cum in memorata Bulla reuocentur, quæ-

85 † cunq; facultates, & indulta, quibus vis concessa, ac quælibet Concilij decreta, Regulares, virtute cuiusdam Bullæ Pij V. de qua mentionem facit, Portel. in Dubijs Regular. in verbo, Abbas, n. 6 & Suar. de Pœnit. tom. 4. in tertiam partem, D. Tho. disp. 30 Sect. 2. n. 7. nunc absoluere ab hæresi occulta, non po-

86 terunt, † vt reseruata virtute Bullæ Cœnæ, sicuti, nec ab alijs casibus eiusdem Bullæ, etiam si tractaretur, de Prælatis regularibus respectu suorum subditorum, ita Diana, qui alios more suo cumulauit, resol. Moral. p. p. tract. 5. resol. 6 & Tamburin. de Iure Abb. tom. 2. disput. 14. quęsito 15. per totum, & quęsito 17. Similiter per totum. & ratio est, quia Bulla Cenæ expresse tollit facultates, & indulta concessa Regularibus, & Monasterijs, & singulo anno renouatur, & publicatur, igitur sufficienter, intelligitur sublatum dictum indultum, Pij V. & cuiuslibet alterius Summi Pontificis, quid

87 quid in contrarium † voluerit, Peirin in Priuil. Minim. tom. 1. const. 4. Sixti Quarti, §. 5. n. 6. & seq. ac alij à Diana, & Tamburino allegati.

88 Si tamen confessarius † aliquis haberet à Summo Pontifice, fa-

cultatem absoluendi à casibus Bullę Cœnę, excepta Hæresi. dubium est, an tunc posset absoluere hosce fautores, defensores, credentes, & receptatores Hæreticorum.

Et Breuiter, quando hi non sũt formaliter hæretici, arbitror virtute illius facultatis eos posse absolui, sic de Bulla Cruciatę, concedente absolutionem à Casibus quibuscumq; etiam Bullę, excepta Hæresi, plurimi D.D. relati à Diana, vbi sup. Resolut. 7. quibus addo, vidẽdum omnino, Henriq. in Summa, lib. 6. de Sacramento pœnitentiæ, cap. 16. n. 2 in Addit. Vers. Quare, de se vr̃, vbi loquitur etiam de schismaticis, quando schisma non est cum Hæresi coniunctum, & rationem addit ibi, Henriq. quia
89 Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis, & vere nõ est tanta ratio hæresis, ac aliorum delictorum non habentium annexam Hæresim, & post hæc, scripta visus, Reuerendissimus Pueronus Abb. Generalis Oliuetanus, ad Bullam Cœnæ, cap. I. n. 248.

Circa hos tamen fautores notandum est, quod in bulla Cœnę excommunicatur fautores Hæreticorum, Quare fautores suspectorum tantummodo de Hæresi, non erunt ligati memorata censura, Do. meus Pueronus, d. c. 1 n. 168. qui alios allegat, & nos supra, §. p. n 9.

90 His de Potestate Confessarij consideratis, grauitatem † horũ delictorum pœnitenti proponet considerandam, tum ex insigni loco scripturæ sacrę, libro 2 Paralip. cap. 19. Impio prębes auxilium, & his qui oderunt Dominum amicitia cõiungeris, idcirco iram Domini, mereris, tũ ex D. Basilio, relato in cap. qui consentit, 11. quęst. 3. in hęc verba. Si quis peccantem defendit, acrius, quam ille, qui peccauit coherceatur, tum deniq; ex diuina horum delictorũ punitione, quę colligitur ex primo Regum cap. 15. vbi Dominus, Saul Regno priuauit, quia Regi Agag. pepercit.

91 Mox benigne † eum corriget, idest, vt explicat, D. Greg. Nazianz. orat. 26. de Moderatione, in disputationibus seruanda, Leuiter, & humane, non vt hostis, neq; vt durus, aut rigidus Medicus, adorteturq; vt peccata prędicta in futurum fugiat, velut à facie colubri, Eiq; tandem
92 † pęnitentias, & satisfactorias, & pręseruatorias, iniungat, iuxta Regulas in hac materia, à D. D. traditas, & pręsertim, à Coninch de Sacram. p. 2. disput. 8. de Satisfactione, Dubio 8. per totum.

TIT-

TITVLVS QVINTVS.

DE POLYGAMIS.

SVMMARIVM

Polygamiæ duæ speties, n. 1.
An sit probibita, & quo iure, Opin. Hæreticorum, n. 2.
Sententia Catholica, n. 3.
An polygamia esset licita, ante legem Euangelicam, n. 4.
Pluralitas virorũ, respectu vnius mulieris est omni iure prohibita, n. 5.
Opinio Sanch. refertur, & confutatur, n. 6. & 7.
Opinio Menochij refertur, & confutatur, n. 8. & 9.
Quod modis dicatur aliquod esse cõn ius naturæ, n. 10.
Dñium Corporum nostrorum est apud Deum, n. 11.
Quomodo pelig. sit contra ius naturæ, n. 12.
Polygamus est suspectus de Hæresi, & cur, n. 13. & 14.
Quid in ducente Secundam vxorem clam, Refertur opin. auctoris repertorij Inquisitor, n. 15.
Confutatur opinio prædicta, num. 16. & 17.
Polygamia an sit delictum mixti fori, opinio Symanchæ, n. 18.
Opinio Genuensis, n. 19.
Vera Sententia, & illius probatio, num. 20.
Hodie Polygamia, ad soles Inquisitores spectat. n. 21. & 22.
Reprobatur decisio 36. Franchi, n. 23
Secundum Matrimonium non contrahitur, nisi babito certo nuntio, nu. 24.
Praxis curiarum, Ecclesiasticarum, in bac materia, n. 25.
Contrahens secundum Matrimonium ob absentiam longam viri non seruata forma, c. Dominus de secundis nuptijs, secũdum Simanch. & Guttier. non subditur iuditio Inquisitorum, n. 26.
In contrarium est veritas, quæ quotitidie practicatur in Sancto Officio, num. 27.
Probatur conclusio, & respondetur rationi, Symanchæ, n. 28. 29.
An subsit Inquisitoribus contrabens, secundum Matrimonium, ob nullitationem primi prætensam, nundũ tamen declaratam, n. 30. & 31.
An coniunx. contrab. spons. cum alia viua con iuge subditur foro Inquisitorum Opinio Riccij, n. 32.
Reprobatur Riccius, n. 33.
A præparatorijs infertur ad præparatum, n. 34.
Primũ Matrimoniũ, & superuiuẽtia primæ vxoris, sunt probanda, & qualiter, n. 35. 36. & 37.

1 POligamię duæ † sunt species altera est plurium vxorum successiue de qua tractāt latiss. D.D. de Irregularitate, & Matrimonio, tractantes. & in spetie Card. Bellar. tom. 2. contro. de Matrim. contro. 3. cap 9. Sanchez de Matrim. lib 7. Disput 81. & pluribus seq. Suar. de censuris, disp. 49. per tot. qui alios cumulāt, & de hac hoc loco agendum nobis non est, Altera species est pluriū vxorum simul ductarum, & de ista (quoniam vt infra videbimus hęresis suspitionē inducit) in præsenti nobis est pertractādum.

§. I.

An Polygamia sit prohibita, & quo Iure.

1 IN lege Euangelica licitam esse Polygamiam, impie dixerūt Anabaptistę, & Lutherus † pro vt illos referunt, Card. Bellar loco supra cit. cap. 10. Valentia in 3. p. tom. 4. disp. 10. q.

p. pun-

p. puncto 3. verſ. quod igitur attinet.

3 Sed in contrarium eſt Catholica veritas † definita in concilio Tridentino, ſeſſ. 24. canon. 2. hiſce verbis, Si quis dixerit licere Christianis, plures ſimul habere vxores, & hoc nulla lege diuina eſſe prohibitum, anatema ſit.

Neq; noua eſt hæc Tridentini Cõcilij definitio, nam olim etiã idem definitum fuit à Syricio Papa, in Epiſtola 1. & ab Innocent. p. Epiſtola 9. & à multis alijs, de quibus, tot. tit. de ſponſa duonum, & apud Gratianum, 24. q. 3. cap. An non.

Probatur hæc veritas Catholica, Primo, Ex primeua Inſtitutione Dei, de qua Geneſis, 2. Quamobrem relinquet homo Patrem ſuum, & Matrem, & adherebit vxoris ſuę, & erunt duo in carne vna, ex quo loco notanda ſunt verba illa, vxori ſuæ, & etiam illa, & erunt duo, quæ polygamiam excludunt.

Secundo, hoc idem euidentius colligitur ex cap. 19. Matth. vbi interrogatus Ieſus à Iudeis, an licita eſſet vxoris repudiatio, reſpondet quod non, & adducit ſupradictum locum Geneſis, Et cũ Iudei inſtarent Moyſem permiſiſſe libellum repudij, Reſp. Chriſtus, ad duriciam cordis veſtri permiſſit Moyſes vobis dimittere vxores veſtras, ab initio autem non fuit ſic.

Tertio probatur hoc ipſum, ex Paulo ad Corint Epiſtola p. cap. 7. ibi vnuſquiſq; habeat vxorem ſuam, & ex alijs quam plurimis locis, de quibus apud Bellar. & Valent. loco alleg.

4 Difficultas eſt, an hæc proh. ſit particularis legis euangelicę, † an etiam ante legem illam extiterit lex aliqua naturalis, aut diuina poſitiua, polygamiam prohibens.

5 Qua in re, ſupponendhm ẽ hic nõ tractari de pluralitate virorũ † reſpectu vnius mulieris, nam omnes concludunt iure naturali talem polygamiam prohiberi, vt potè contrariam productioni prolis, quæ eſt primarius Matrimonij finis, ita D. Tho. in 4. diſt. 33. q. p. art. p. ad 7. Sanch. loco cit. diſput. 80. n. 4. in fi Bellar. d. c. 10. verſ. Quarto polygamia, ſolum igitur hoc loco agendum eſt de Polygamia plurium vxorũ reſpectu vnius viri. In qua re. Caietanus p. ad Thimoth. cap. 3. explicans ea verba, oportet Epiſcopum eſſe vnius vxoris virum, ait tunc temporis multos habuiſſe plures vxores eo quod nullibi id reperiatur interdictũ, Et Marci 10. explicans ea verba, Quicumq dimiſerit vxorem ait, legem de vxorum pluralitate nullibi in canonicis libris eſſe

prohibitam

prohibitam, ex quibus colligitur quod Caietanus, non solum sentit polygamiam fuisse iu veteri lege licitam, sed etiam eam in Noua Euangelica non fuisse prohibitam.

Verum hæc Sententia confutatur ex loco Matth. 19. supra adducto, & apertius ex cap. gaudemus, de diuortijs, ibi, nec vlli vmquam licuit insimul plures vxores habere, nisi cui fuit diuina reuelatione concessum, Et ideo Sententiam hanc Caiet. latius confutarunt, Sanch. & Bellar. vbi supra.

6 Sanchez, in sepe † citata disputatione 80. n. 7. vers. cœterum vt quid, duplex ius naturæ distinguit, primarium vnum, quod primis naturę principijs (qualia sunt præcepta Decalogi) continetur, & in hoc Deus nequit dispensare. Alterum est quod ex illo tamquam conclusio ex principijs deducitur, & in hoc Deus dispensare potest.

Hoc supposito, ait Polygamiam natura sua esse contra ius naturę secundarium, non primarium.

7 Verum Sententiam, hanc confutat, & bene Conich. † de Sacram. tom. 2. disput. 26. dub. 5. n. 15. tum quia, nulla exempla quę extra controuersiam sint assignantur, quibus ius illud naturæ secundarium explicitur, tum quia, vel hoc secundarium naturę ius, deducirur ex primis principijs, tãquã conclusio necess. & tunc in illo non poterit dispensari, nisi dispensetur, in p̃rijs primis, sicuti in necessaria conseq. et si Antecedens possit esse falsũ vera existente concl. attamẽ impossibile est hanc euerti, nisi euertatur Antecedens, vel ex primis principijs deducitur tantum ex quadam decentia, & tunc non obligabit, nisi ex illa decentia.

8 Menoch. de Arbitr. Iudicum, casu 420. n. 46. & pluribus seq. in ea fuit Sententia, Polygamiã natura sua iure naturali esse prohibitam eiusdem fuit Sententię Ledesma de Matrimonio, q. 65. art. 1. concl. 2.

9 Verum neq; † Sententia hæc sic generaliter sumpta potest defendi, nam vxorum pluralitas non aduersatur primario matrimonij fini, sed illum optime assequitur, cum vnus vir multis fœcundandis mulieribus earumq; liberis ædücandis sufficiens sit, qui est primarius Matrimonij finis, igitur pluralitas illa non videtur lege naturali proh. Pro solutione istius difficultatis.

10 Supponendum primo posse aliquid tripliciter dici contra † ius naturę, primo quod secundum se, & intrinsece includat malitiã saltem obiectiuam contra naturam, seu iuri naturę repugnantẽ

hoc modo

hoc modo contra naturam sunt, odium Dei, & peccatum contra naturam, & in his non potest Deus dispensare, secũdo quãdo secundum se non ita absolute repugnat iuri naturæ quin possit sępe licite fieri, tamen quandoq; repugnat, ratione, alicuius adiũcti repugnantis iuri naturę, sic copula Petri cum Ioanna est contra naturam ante nuptias, quia ẽ accessus ad non suam, post nuptias licita, cum tamen sit eiusdẽ phisicę spetiei cum pręcedente, tertio, quãdo solum illicitum est ratione alicuius periculi peccandi cõa ius naturæ, vt habitatiò Sarcedotis, cum Iuuenculis.

11 Supponendum secundum, nos non habere †Dominium nostrorum corporum, & rerum, sed Deum, quod ex infinitis propemodum sacrę scripturæ locis colligi potest apertissime. Hinc fit vt iure Deus possit nobis concedere, vt sine peccato innocentem occidamus, & hoc modo Abraham filium occidisset, nisi ab Angelo, fuisset impeditus, sicuti etiam potest Deus concedere, vt aliquorũ bona surripiamus, prout contigit in Israelitis, qui AEgiptios spoliarunt, quia sz. Deus Vitę bonorumq; nostrorum est supremus Dominus His suppositis.

12 Dicendum est Polygamiam nõ † esse contra ius naturæ primo modo, attamen esse contra ius naturę, 2 & 3. modo dictum, ita Conich. de Sacram. tom. 2. disput. 26. dub. 2. à n. 19. vsq; ad 29. & Mart. Beccanus, in secunda parte suę summæ, Tract. 3. c. 3. num. 9.

Ratio primę partis cõclusionis est. Quia alias non potuisset Deus, cum Patriarchis Veteris testamenti dispensare in hac vxorum pluralitate, cum Deus contra ius naturę dispensare nequeat, Beccanus, qui alios allegat, loco proxime cit. n. 5. qui late articulum tractat, & alios D.D. allegat.

At Deus cum Patriarchis illis dispensauit in hac vxorum pluralitate, vt prob. ex c. gaudemus de Diuortijs, igitur &c.

Ratio secundę partis est quia Vir per matrimonium tradidit potestatem sui corporis primæ mulieri, igitur secunda mulier non potest vti illo eodem met corp., nam esset vsus rei alienæ, inuito Domino.

Et insuper multę occasiones sunt peccandi ob polygamiam, prout late deduxit, Bellar. loco citato, c. 10.

Ex Quibus patet quomodo Deus dispensauerit cũ Patriarchis in Polyg. nam vti supremus omnium rerum Dominus, voluit vsum corporis, qui per priorem contractum, vni tantum fęminæ datus est,

datus est,

datus est, communem esse posse duabus, priorem contractum ex pte rescidendo, ita Beccanus, loco cit. n. 9. in fi.

§. 2.

An Polygamus sit de Heresi Suspectus.

13 POlygamum de Hæresi † suspectum esse, clare constat apud omnes ferè D.D. de hac re pertractãtes, pręsumitur namq; male sentire de Sacramento Matrimonij, & tenere licitum esse plures vxores simul ducere, prout sentiebant Anabapt. Luterus & spurcissimus Maumetus, ita docuerunt Lapus in c. accusatus §. sane de Hæret. in 6. Farin. ibid. in pĩo, n. 3. Io. Lupus in repet. c. per vr̃as, §. 18. n. 25. de Donat. inter Virum, & Vxorem, Brunus, de hæret. lib. p. c. 2 Menoch de Arbitr. Iudic. casu 420. n. 114. Simanch de cath. instit. Rubr. de Matrim. n. 2. & in Enchiridio Violatę Relig. Iudicum tit. de Nepharijs nuptijs, n 5. Pegna ad Director. p. 2. q. 56. comm. 81. Vers. de eo qui viuẽte prima vxore, Iacob. Graff. lib. 5. suarum decis. Aurearum, c. 18. n. 16 Nauarus, cons. p. de hæret. Guttier. Pract. quęst. lib. 2. quæst. 8. n. 1. Farin. de hæresi, q. 178. n. 68. & seq. & de Delictis carnis, quęst. 140. n 24 Barbosa, de Officio, & Potestate Episcopi, p. 2. Alleg. 40. n. 44. Praxis Archi episcopalis, Neapol. Genuens. cap. 68 n. 12. & Ricciullus de iure personarum extra Ecclesię gremium existentium, lib. 5. cap. 11. n. 19. qui alios antiquiores D. D. allegant inter quos, nullus latius materiam hanc pertractauit, quum Albertin. de Agnoscendis Assertionibus, cath quęst 23 per totam, Fernandez de Otero, quęst. Iuris, p 3 q. 9. n. 2. & Mattienz. in lib. 5. Nouę Recompil. legum Hisp tit. p. l. 5. glo. 2. n. 3 Salcedo, ad c. 84 Diaz. vers. nec illud hoc loco.

Probatur hoc ex pulcherima regula, Pegnę ad Directorium, p. 3. com. 24, in fi. vers. deniq; vt in hac causa, quam sumpsit à text. in c. excommunicamus il p. §. adijcimus de hæret. quæ est Quod, Omnia opera, per quę aliquis dissidet à communi Vita & conuersatione fidelium, aut ab Ecclesię probatis, ritibus, & cõsuetudinibus, aut à receptis Prũm doctrinis, & p̃ceptis, quę communes magis, quam priuatos mores respiciũt, aut hęresim inducunt, aut hęresis suspitionẽ

At ducere duas vxores simul, vel duos viros simul, est opus, per quod polygamus dissidet à comuni Vita fidelium, qui vnica vxo-

ca vxore vel viro sunt contenti, ab Ecclesiæ probata consuetudine, quę hanc polygamiam prohibuit, vt supra, visum fuit & à receptis Prũm doctrinis, qui idem dixerunt, igitur talis Polygamus, vel est hęreticus, vel de hęresi suspectus. Augetur hęresis suspitio, ex eo quod extant particulares hęreses polygamiam permittentes, vt supra vidimus, vnde tales plures vxores ducentes presumũtur de secta Anabaptistarum, Turcharum, vel Luteri. Cõf. prędicta, quia lege diuina, & Euangelica, prohibetur Polygamia, Gen. 2. & adhærebit Vxori, & erunt duo in carne vna, vbi notanda sunt verba, vxori, & verba, erunt duo, idem repetit Christus Dominus noster, Matth. 19. igitur comittens factum contra vnitatem Sacramenti Matrimonij, ab Euangelica lege statutam, facit actum hęreticum, per quem suspectus quis redditur, quod male sẽtiat de Sacram. Matrimonij, Lup. in repet. c per vestras, §. 17. n. 25. de don inter Virum, & Vxorem Couar. Epit. de spons. p. 2. c. 3. §. 3. n. 6.

15 Sed auctor Repertorij inquisitorum in verbo contrahens, versiculo primo, post medium, & in verbo Pertinax, vers. 2 admittere hęc videtur tantum in eo casu, quo palam vxores † plures ductæ sint, secus si secrete, quod & voluisse visus est, Simanch. de Catholic s instit. tit. 40. de Matrimonio, n. 4. in principio.

16 Verum, siue secundum Matrimonium contractum sit † palam, siue clam, semper polygamus ẽ de hæresi suspectus, ita D.D. oẽs supra allegati pro conclusione, dum generaliter loquntur, & in spetie id docuerunt, Albert. de Agnoscendis, assertion. catholicis, quęst 23. n. 89. vers. Ex quo inforo, Salcedo, vbi sup & Farin. de delictis carnis, q. 140. n. 24 circa medium, & de hęresi, q. 178. n. 7. vers. Contrarium videtur.

17 Ratioq; huiusce rei ea est quia Polygamus ducendo duas vxores, siue id faciat palam, siue clã, semper facit opus, per quod dissidet à comuni Vita fidelium, ab Ecclesiæ probatis ritibus, & à receptis Patrum doctrinis, & sẽper abutitur Sacramento Matrimonij, ex quo abusu oritur hæresi suspitio, vt infrà videbimus & docuit Mattienz. in libro 5. Nouę recompilat. legum Hisp. tit. 1. l. 5 glo. 2. n. 3. & 4 igitur semper, aut hęreticus est, aut de hęresi suspectus, & lz palam hoc modo contrahens grauius peccet, & maiorem ostendat impudentiam, ob hoc tamen non tollitur, quin etiam clã contrahens sit de hęresi suspectus, maxime

cum hęreses, non solum palam comittuntur, sed etiam occulte vt post glosam in in clem. p. de Hęreticis dicebat, Albert. loco supra allegato.

§. 3.

An Polygamia sit Delictum Mixti fori.

18 SImanch. de Catholicis† institutionibus, tit 40 de Matrimonio, num.2. & 3 quem sequutus fuit, Guttier. Pract. q.lib. 2.q 8.n. 1. & 2. dixit, quod de hoc Crim. sępe cognoscere solēt hereticę prauitatis Inquisitores ob abusum Sacramenti Matrim. & hęresis suspitionem, inde manantem, Addit tamen, quod si reus aliquo colore excusetur à suspitione Hæresis (puta quia aliquis duxit secūdam vxorem credens primam, ob longam absentiam, iam esse mortuam, vel putans primum Matrimonium ex aliqua probabili causa esse nullum, tunc ait quod consultius facerent Inquisitores, si cognitionem huiusmodi delicti iudicib' ordinarijs relinquerent.

19 Genuensis † in praxi Archiepiscopali, Neapol. c. 84. in Antiq. & cap, 68. in nouis, n. 12. vers. Item si Bigamus, ex inueterata consuetudine illius Regni, dixit Polygamiam esse delictum mixti fori, ita tamen vt si Polygamus, sit pręuentus à curia sęcumus, sit prouentus à curia sęculari debeat remitti ad Iudices Violatę religionis, qui illum torqueāt super intentione, & abiurare faciant, deinde tenentur illum remittere ad Curiam Sæcularem, quę illum punit pro polygamia, similiter si est præuentus ab inquisitoribus, in totum ab ipsis punitur, ita .n. Genuens. loco cit intellexit, Farin. de hęresi, q. 78. n. 71. vers. Vide Mont. Maran.

20 Dicendum tamen est huiusmodi criminis † cognitionem spectare ad Iudices fidei, priuatiue, quo ad quoscunq; alios, ita docuerunt Maior pars. D. D supra allegatorum, q. 2. in principio & singulariter, Farin. d. q. 178. n. 71. Sigismondus Scaccia de Iudicijs ciuilibu, criminalib' & hęreticalibus, lib. p. cap. 12. n. 55. vbi attestatur, hanc opinionem communiter practicari, latiss. Campan. in diuers. Iuris canonici, Rubr. p. n. 46. seq.

Ratio istius conclusionis est, quia non videtur, dari posse casus, in quo cesset hęresis suspitio in tali ducente duas vxores, cum semper in tali adsit abusus Sacramenti Matrimonij, ex quo manat hæresis suspitio. Ad exempla autem supra adducta à Simanch. infra in seq. q. erit respondendum.

21 Confirmatur Ratio principalis conclusionis ex † eo quod cũ causę, omnes hęresis, & suspitionis ipsius, delegatæ sint Inquisitoribus, & Polygamię causa sit ex his, quę hęresis suspectũ reddunt Polygamum. sequitur etiã causam hanc in necessariam consequentiam esse inquisitoribus delegatam.

At causę Inquisitoribus delegatæ, sẽper intelligũt delegatę, priuatiue, quo ad iudices Laycos, vt dixit egrege, Scaccia de Iudic. ciuil. Crimin. & Hæretical lib. p. cap. 12 n. 53. igitur causa, hęc polygamię priuatiue, quo ad Iudiecs Laycos spectabit ad hęreticæ prauitatis Inquisitores.

Et ob id Roias tractatu de hæreticis, parte p. n. 540. & seq. quem sequitur, Farin. in Additionibus suis, ad omnia eius opera, ad quęst. 140. ad. num. 24. fol. mihi 98. dixit quod lz. comuniter, dicant Doctores cognitionem huius criminis, esse mixti

22 fori, attamen hodie † ad solos Inquisitores, dicta cognitio spectat, Mattienz. lib 5. Nouę recompilat. tit. 1. l 5 glo. 2. n. 3. vbi post quam dixit, Polygamiam esse mixti fori, addit persępe, ob eius frequentiam de ea cognoscere Inquisitores, Et ibidem, Azeued. in glo [No. temiẽdo à Dios] n. 3. in fi. addit, quod nunc in Hispania soli Inquisitores contra Polygamos procedunt, & ita vel ob eiusdem delicti frequentiam, vel ob alias causas particulari iussu fuisse statutum, Vnde si processus contra Polygamos sit cęptus ab Episcopo, tamquam ordinario loci, qui vti talis potest cognoscere omnes causas iure ordinario, quas potest cognoscere inquisit. Iure delegato, lz. ab eodem processus posset perfici nõ tamen sine Inquisitore poterit Episcopus causam expedire, nec reum torquere, vtnot. etiam Girlenz. cons. 137. n. 9. & sequentibus, & sic fuit pluries practicatum in Episcopatu Cremonę, in his Causis Polygamię.

23 Ex Quibus colligitur, Francũ, decis. 36. n. 4. vel decipi † vel loqui secundum consuetudinem seu potius abusum in suo regno, Neapol. existentem dum dixit, punitionem istius delicti spectare ad Iudicem Laycum, Neq; obstat quod tale delictum puniatur de iure ciuili, ab Imperatore, vt in .l. eum qui duas, Cod. ad legem Iuliam de Adulterijs, nam etiam Crimen hæresis varijs pœnis ab Imperatoribus, olim punitum reperitur, de quibus tit Cod. de hęreticis, & tamen clarum est, cognitionem criminis Hæresis, nequaquam ad Iudicem Laycum, spectare posse, reliquum nunc est, vt exẽpla, Siman-

pla, Simanch. ſupra relata, examinemus.

§. 4.

An contrahens, ſecundum Matrimonium, Non ſeruata forma, cap. Dominus, de ſecundis nuptijs, ſubdatur iuditio Inquiſitorum.

SAnctiſſime, tum in c. Dominus de ſecundis nuptijs, tum in c. in pręſentia, de ſponſalibus diſpoſitum eſt, ne Epiſcopi permittāt Matrimonio copulatos Eccleſię auctoritate, ad aliorum conſortium conuolare, donec certū
24 † nuncium recipiant de morte coniugum.
25 Ex horum textuum diſpoſitione, manauit cōmunis Curiarum Eccleſiaſticarum praxis, vt coniugum mors, ad effectum aliud matrimoniū cōtrahēdi aliť probari non poſſit, quam per vnum teſtem de viſu, qui deponat qualiter vidit coniugem ab hac vita deceſſiſe, & inſuper neceſſe etiā erit, vt alij teſtes examinentur, qui deponant de publica voce, & fama, & de luctu coniugis, ita Aloys, Ricc. in Prax. fori Eccleſiaſtici, tit. de Reb. Matrimon. reſolut. 231. in impreſſis, Neapoli de anno. 1620.

Et lz. vbi eſſemus in coniuge, qui diſceſſit in Longinquis partibus ſufficiat vnus teſtis de viſu abſq; alia probatione, vt, late probauit, Guttier. Pract. queſt. lib. 2. q. 8. & de Matrim. cap. 51. n. 2. verſ. mihi vero prior. tamen regulariter vbi ceſſat difficultas probationis, & non adeſt longa diſtincta loci, in quo cōiux obijt vltra certum nuntium, aliæ, etiā probationes requirūtur, vt doctiſſime, ſicuti etiam latiſſ. probauit, Sanch. qui alios allegat, de Matrim. lib. 2. diſp. 46. Hoc ſuppoſito. Quæritur modo an coniux ad ſecundum Matrimonium tranſiens, ſine ſolemnitate prædicta, certi nuncij poſsit puniri à Iudicibus violatę religionis, qua in re.
26 Simanch. de cath. inſt. tit. 40. de Matrim. n. 3. verſ. quid ſi ob lōgam abſentiam, quem ſeq. Guttier. Pract. queſt. lib. 2. q. 8. n. 3. verſ. hęc quamuis recte procedere, voluit hunc coniugem, ob lōgam abſentiam probabiliter exiſtimantem, alterum eſſe mortuum, ad ſecundum matrimonium tranſeuntem puniri non poſse ab Inquiſitoribus, ſed Epiſcopis locorum ordinarijs relinquendum eſse, rationem huiuſce ſuæ opinionis aſsignant, Simanch. & Guttier. quod ſz. talis bona fide matri-

matrimonium cōtraxerit, vnde non videtur tamquam hęreticus infamandus, & puniendus, & hoc idem voluit, Mattienz. ad 5. librum, Nouę recompil. legū Hisp.tit. 1.l.5. glo. 2 n.4.

27 In Contrarium, tamen est † veritas sæpissime in tribunalibus S. Officij practicata, quod sz. talis iuditio, & foro Inquisitorum legitime subdatur, hanc doctrinam tamquam puram, & merā veritatem supposuit, Farin. de Hæresi, q. 178. n. 71. vers. Neq; exempla per eum adducta, & expresse, tradidit Massin. in Praxi Sancti Officij, p. 9. Assert. 43. pr̄e Impressionis, & ita practicatum fuit in S. Officio Cremonæ in his, & similibus casibus, me existente, & Consultore, & Aduocato fiscali.

28 Fundamentalis huiusse rei ratio est, quod iste † sic contrahens secundum Matrimonium, sine certo nuncio mortis coniugis à Sacris Canonibus requisito, de necessitate, exponit se morali periculo, Polygamiam comittēdi, & Sacramento Matrimonij abutendi, nam donec certus nuncius de prioris coniugis morte habeatur, potest esse quod viuat, At eiusdem est malitiæ constituere se in morali periculo, ad mittendi alicuius criminis, atq; illud crimen cōmittere, prout bene tradiderunt, Suarez. tom. 5. in tertiam partem, D. Tho. disp. 18. sect. 3. n. 16 & Sanchez in Precepta decalogi, tom. p lib. p. cap. 8. n 4. igitur in eiusdem spetiei malitia est polygamus ob abusum Sacramenti Matrimonij, ac taliter contrahens matrimonium, ex eo quod se exponit periculo Abusus talis Sacramenti.

Confirmatur ratio, quia iste quantum in se videtur dispositus ad contrahendum secundum matrimonium, tam si prima vxor sit mortua, quam si sit viua, alias curasset obseruationem, canonum circa morris alterius cō iugis probationem disponentiū, ex alia parte versamur in crimine hęresis, quod occultum est, & latens in mente, igitur iste non minus videtur suspectus de hęresi, ac verus polygamus exterior.

29 Nec bona fides istius † sic contrahentis potest allegari, sicuti illam allegabant, Simanch. & Guttier. nam imo potius pręsumitur in eo dolus, ex eo quod fecit, quod de iure facere non debebat, Menoch. cons. 214. n. 7 vol 3. & ob non obseruatam iuris solemnitatem in secundo Matrimonio, contrah. Menoch ibid. n 51. maxime cum eadem certitudo mortis coniugis, requiratur ad effectum, quod Ecclesia concedat facultatem secundo loco contrahendi, ac ad effectum

propria

propria auctoritate ad dictas se cundas nuptias conuolandi, vt bene probauit, Sanch. de Matrimonio, lib. 2. disp. 46. n. 6. & Sousa in Afforism. Inquisit. lib. 1. c. 35. n. 13.

Nec etiam est, quod excusetur ignorantia, cum hæc sit ignorantia iuris, quę neminē excusat .l. constitutiones Principum, Cod. de iuris, & facti ignorantia, cū ibi not. per D.D.

§. 5.

An contrahens secundum Matrimonium, ob nullitatem primi prætensam, non tamen declaratam subdatur foro, & Iuditio Inquisitorum.

30 SEcundum exemplum adductum à Simanch. & Guttier † vbi supra est de illo, qui cum prius matrimonium ex aliqua probabili causa nullum iudicaret, ad secundum Matrimonium conuolauit, nundum declarata nullitate primi, Quęrimus hoc loco, an iste sit de foro Inquisit. Et breuiter existimo duos esse constituendos Casus.

31 Primus Casus est cum † nullitas primi matrimonij, non est patens, & secundo contraxit, sine declaratione Ecclesiæ. super nullitate primi Matrimonij, & tūc talis sic contrahens non euitabit Iuditium Inquisitorum, sed de eorum foro erit, & coram ipsis erit probāda nullitas primi matrimoni, qua non probata ab ipsis punietur, vti polygamus, ita Farin de Hæresi, quęst. 178. n. 71. vers. Sic, & is qui primo matrimonium, & Maffin. in Praxi Sancti Officij, p. 9. assert. 43. p. impress. Ratio huius rei eadem est cum ea, quam supra proxima quęst. assignauimus.

Secundus casus est cum nullitas est patens, & in hoc casu, causæ cognitio spectabit, non ad Inquisitorem, sed ad Episcopum, ex eo, quod non sequuta declaratione nullitatis primi Matriminij, ad secundum conuolauerit, puniceturq; sic delinquens pœnis de quibus in .c. cum in Apostolica de sponsalibus, vbi Abb. & alij Canonistæ, latiss. Lancellot. de Attent. cap. 4. limitat. 17. per tot. ita Farin. loco supra alleg.

§. 6.

§. 6.

An Coniugatus contrahens sponsalia cum alia viua coniuge, sit de foro Inquisitorum

32 ALoysius † Ricc. in praxi aurea variarũ, Resol. resolut. 373. p totã, negat crimẽ hoc spectare ad hereticæ prauitatis inquisitores, Moueturq; ex eo quod, lz. expressum sit quod contrahẽs matrimonium cum duabus simul, sit de heresi suspectus, attamen hoc non potest extendi ad contrahentem sponsalia, cum aliud sit matrimonium, aliud promissio Matrimonij, & aliud illud contrahere, aliud promissio de contrahendo. l. in bonæ fidei, de eo quod certo loco, c. penult de electione, in 6 vbi glo. in verbo, exprimendum.

33 Verum † contraria Opinio verior est, & vsu iam in Sancto Officio practicata, quod talis sic contrahens sponsalia, vti de hæresi suspectus subdatur foro, & iuditio Inquisitorum, ita Costa de Remed. subsid. Rem. 15. nu. 18. qui alios cumulat.

Ratio huiusce rei est, quod negari non potest, quin à sponsalibus, tamquam à præparatorijs

34 † inferatur ad matrimonium tanquam ad preparatum, cum à preparatorijs ad preparatum efficax soleat sumi argumentum, Menoch. cons. 788 n. 13. vol 8. & consequẽtur, quod iste voluerit vere duas simul vxores ducere, & sic abuti Sacramento Matrimonij ex quo abusu oritur heresis suspitio, & lz, iste realiter, & in effectu, secundam non duxerit vxorem, attamen cum in se per externum signum, sz. per sponsalia contracta fuerit dispositus ad illam ducendam, satis dicitur de hæresi suspectus, cum hæresis crimen, sola praua opinione perficiatur, vt dicebat, Menoch. de arbitr. iud. casu 360. n. 7. & quamuis sic sponsalia contrahens non sit illo suspitionis hæresis genere, & qualitate suspectus, qua suspectus est ducens duas vxores, vt infra (cum de Abiuratione Polygamis iniungenda agemus) videbimus, attamen negari non potest, quin etiam sic sponsalia contrahens aliquo modo sit de hæresi suspectus.

Nec quidquam facit Ratio Riccij, nam vere ex illa nihil cõtra cõclusionem nostram, in hoc tribunali sepissime obseruatam colligi potest, vt vnicuiq; eam diligẽter considerãti facile manifestum fiet, Minus obstaret, quod disposita in matrimonio

regula-

regulariter non habent locum in ſponſalibus de futuro, vt late probauit, Azeued. lib. 5. Nouę recompilat. tit. 1. lege p. n. 1. & ſeq. qui alios allegat, Quia hoc non habet locum, cum diſpoſitio loquens de Matrimonio eſt perpetua, vt ibidem notauit, Azeued. dicta l. p. n. 19. & Salced. ad cap. 76. Diaz. verſ. Nec ſuperioribus, vbi ita intelligunt l. Oratio de ſponſ. vbi, dicitur Matrimonio prohibitio cenſeri prohibita ſponſalia. At in caſu noſtro durante primo Matrimonio prohibito ſecundi, eſt perpetua, & eadem etiam ratio prohibitionis viget in Mattimonio, & in ſpõſalibus.

Ex dictis colligi poteſt, quid dicendum eſset de vxorato qui non cõtraxit matrimonium nec ſponſata cum alia viua coniuge, ſed tantummodo tractauit de ducenda alia, hic.n. omiſſa omni abiuratione deberet pęnis arbitrarijs puniri ab Inquiſitoribus.

§. 7.

De Probatione Primi Matrimonij, & ſuperuiuentiæ primæ Vxoris.

35 AD fundandam† Sancti Offi Intentionem contra Polygamos, probãda primo loco sũt duo Matrimonia contracta, & hoc, vel per teſtes, vel per fidem ſumptam ex libris Parochorum, qui in hac materia plene probãt matrimoniam fuiſſe contracta, latiſſ. de hac materia pertractãtes, Nicol. à Ianua de Scriptura Priuata, lib. 5. tit. de libris Plebanorum, quęſt 6. Aloyſius Riccius in praxi fori Epiſcopalis, tit. de Matrimonio, reſol. 218. in impręſſis. Neap de anno 1620. qui alios plurimos Doctores cumulãt, cum autem Matrimoniũ probatur per teſtes, tunc exiſtimarem, teſtes debere eſſe omni exceptione maiores, quoniam agitur de validitate vnius matrimonij, & inualiditate alterius declaranda, ad not per Genuenſ. in praxi Archiepiſcopali, Neapolitana, cap. 21. n. 24. vbi alij D.D. allegantur.

36 Similiter, ſi † non fuit ſecundũ matrimonium contractum, ſed tantummodo contracta ſponſalia, tunc in proceſſu regiſtrandę erũt fides, primi matrimonij ex libro Parochi, & fides ſponſaliũ, vel publicationum matrimonialiũ factarũ à Parocho, cui in hoc caſu non eſt dubitandum, quin plena ſit adhibenda fides, cum in his, quę ad Parochi Officium ſpectant plene ei credatur, Marius Anton Variarum, Reſolut. lib. 1. c. fi. caſu 35. Nicol à Ianua de ſcriptura priuata, lib. 5.

loco supra citato, n. 6. Vel etiam poterunt in processu poni instrumenta dotalia, quæ etiam ipsa sponsalia aliqualiter probabunt.

73 Secundo loco probanda erit per fiscum Sancti Officij, superuiuentia primæ vxoris, semper .n. Vita sicuti etiam mors probãda est, per illum, qui vel in vita, vel in morte fundatur, Corn. cons. 10. n. 4. vers. His tamen minime refragantibus, vol. p. latiss Farin. qui plurimos allegat in suis fragm. Crimin. p. 2. sub littera M. n. 308 & seq. vbi etiã latiss. ponit modos quibus vita, probari potest, & alios omnes D.D hac de re tractantes allegat. latiss. de materia, Guttier. in Pract. q. lib. 2. q. 6. per tot. bene Mattienz. in lib 5. Nouę recompilat. legum Hisp. tit. 1. l. 5 glo. 3. n. 8. vbi quod ad effectum hunc de quo agitur non sufficit probare superuiuentia alterius coniugis ex pręsumptione quod quilibet pręsumitur viuere centum annis.

§. 8.

An Polygamus debeat Torqueri, & Quomodo.

38 Constitutus † Polygamus in Carceribus Sancti Officij, Verificata identitate personæ ipsius, vel per ipsius confessionẽ vel ꝑ testes, modo tradito ꝑ Scacciam, de Iudit. Ciuil. Crim. & Hæretic. lib. p. cap. 87. nu. 19. probatoq; delicto, modo supradicto, interogandus est, an vere crediderit licere, & licitum esse homni Christiano, post legẽ euãgelicam plures simul Vxores ducere, quod si respõdet affirmatiue, habẽdus ẽ, ꝓ formali hęretico, & Hæreticorum pœnis plectendus est, si vero respondeat negatiue, & catholice, negando se intentionem habuisse hæreticam, sed potius ad secundũ Matrimonium conuolasse ex libidine, & carnis concupiscentia, cũ crimen hæresis occultum sit, & in mente lateat, vt fidei Iudices se certificẽt, quid vere de fide sẽtiat Polygamus, ad tormenta super ipsius intentione deueniẽdũ ẽ, quod est singulare in hoc S. Officio, & recte ad hanc torturã deuenitur, nã cum factum, quod reus fatetur, vel dequo est conuictus, potuerit fieri absq; mentis errore, ex aliqua alia causa, puta ex concupisentia, vt in hoc casu, & in comittente sortilegia qualificata ad amorem, vel ob auaritiam, vt in comittente sortilegia ad inueniendum thesauros, tunc semper reus torquetur,

quetur, super intentione, & credulitate eorum, quæ operatus est, ita Genuens. in Praxi Archiepiscopali, cap. 84. in antiq. n. 8. & cap. 68. in nouis eodem, n. 8. quem sequutus fuit, Farin. in tractatu de heresi, quęst. 179. n. 59 vers. Quod si factum, & in punctualibus terminis nostris, Campan. in diuers. iuris. canon. Rubr. 1. n. 47. vers. Verum si rigoroso.

39 Neq; obstant ea quæ dixit Albertinus † de Agnoscendis, asser. cath. quæst. 36 n. 18. vers. Circa predicta, vbi voluit quod cum quis factum hæreticale fatetur, sed negat intentionem non sit super intentione torquendus, sed deueniendum tunc esse ad punitionem, & condemnationem.

Nam, vel doctrina supradicta intelligenda est, cum factum nō potuit ex alia causa fieri, quam heresis vt supra dicebamus, vel generaliter sumpta est falsa. & contra communem practicam Officij Sanctæ Inquisitionis.

Quo vero ad modum torturę huiusce, Existimo standum esse consuetudini locorum, ita tamē, vt hæc tortura medietatem horæ non excedat, vt docuit Genuens. in Praxi Archiepiscopali, Neapol. cap. 68. n. 8.

§. 9. De Abiuratione Polygamo Iniungenda.

ANtequam de abiuratione agamus videndum prius est, an Polygamus sit suspectus de heresi leuiter, vel de vehementi. & quidem loquendo de Polygamo, qui sz. vere duas simul duxit vxores.

40 Simanch de Cath. inst. tit 40. de † Matrimonio, n, 6. quem sequutus etiam fuit, Guttier. practicarum, quęst. lib. 2. q. 8. n. p. & seq. sensit Polygamum esse tantummodo de hæresi leuiter suspectum, & ob id ex generali Hispanię consuetudine Polygami solent, abiurare tantū de leui, cum secundum gradum suspitionis dari etiam soleat gradus abiurationis, & in hoc Hispani respexisse videntur ad libidinem & concupisentiam Polygami, quæ regulariter solet esse origo, & prima causa impulsiua ad tale facinus perpetrandum.

41 Verum in contrarium † est Veritas semper in supremo Tribunali Sanctæ Romanæ Inquisitionis obseruata, quod sz. tales Polygami sunt vehementer de hæresi suspecti, pro vt attestatur, Farin. de Hæresi, quęst. 178 n. 68. in fi. vers. Et in supremo Vrbis totiusq; &c. Cost. Rem. 15. n. 18.

Fernand. de Otero, quęst. Iuris, p. 3. q. 9. n. 4. in fi.

Ratio huiusce rei est, quod illa dicitur vehemens suspitio, seu pręsumptio hęresis, quæ sumitur ex signis exterioribus operum, aut verborum, ex quibus concludi solet, frequenter, & vt plurimum, quod talia agens, vel dicens est hęreticus, ita Gerson. in tract. de protestat. consideratione 12. Simanch de cath inst. tit. 50. n. 27 & in Enchirid. violatę relig. tit 41. n. 3. Albert. de hæret. q. 34. n. 46. Pegn. p. 2. com. 80. vers. 2. Suspitio, Martin. del Rio, disquisit. Magic. lib. 5. sect. 12. vers. Vehemens suspitio, Ricciullus, de iure personarum extra Ecclesię gremium existentium, lib. 5. cap. 11. n. 7.

At ex abusu Sacramenti (quod in Polygamia interuenit) solet frequenter, & vt plurimum, quis iudicari hęreticus, pro vt solet iudicari hæreticus, vel vehementer suspectus de hæresi, Baptizãs imagines, Farin de hæresi, q. 181 n. 25. & Martinus del Rio, disquisitionum Magicarum, per f. lib. 3 parte prima, q. 3. sect. p. & lib. 5 s ct 15 vbi dixit, quod Baptizans imagines, vel hæreticus est, si putet formam, vel materiam Baptismi aliam esse posse ab ea, quã instituit Christus, vel vehementer de hæresi suspectus, si neget se sic credere, & hoc non aliunde prouenit, quam ab abusu Sacramenti Baptismi; Similiter in abutẽte Hostia consecrata, igitur etiam Polyg. ob eundem abusum erit vehementer de hęresi suspectus, (atq; ita Quatuor Polygamos Romę in Ecclesia Sanctæ M. supra Mineruam, abiurasse de Vehementi, die 18. Maij 1597. ipso præsente, attestatur Campan. in diuers. iuris Canonici, Rubr. 1. n. 47.

42 Ex His colligitur quod isti Polygami solent abiurare † de vehementi, pro vt ex consuetudine & stillo Inquisit. suprem. Almæ Vrbis, dixit Farin. loco sup. allegato. Et quamuis Pegna dixerit, ex qualitate Polygami, aliquando oriri tantummodo leuẽ, aliqñ etiam nullam suspitionem vt videre est, apud ipsum ad direct. p. 2. com. 81. Vers. de eo, qui viuẽte.

Attamen, existimo difficillime posse dari casum in quo, vehemens suspitio in polygamo minuatur, & Ego in Sancto Officio Cremonæ, vidi etiam rusticos cogi ad abiurandum de vehementi, quia in vllo catholico, vix potest dari probabilis ignorãtia prohibitionis polygamię, & malitiæ illius, cum sit prohibita de iure naturæ, vt vidimus supra, quęst. p. Et in omnibus cõcurrat abusus Sacramẽti, ex quo resultat suspitio vehemens.

43 Quo

43 Quo vero, † ad Vxoratos, qui viua prima coniũge cũ alia sponsalia contrahunt.

Dicendum, hos vti tantummodo de leui suspectos, de leui tantummodo abiurare debere, ratio est, quia in istis non interuenit abusus Sacramenti, ex quo oritur vehemens suspitio hæresis, igitur neq; in istis adesse debet suspitio vehemẽs, quia tamen in istis adest praua animi dispositio, ad abusum Sacramenti, de leui erunt de hęresi suspectus, & de leui abiurare debebunt.

§. 10.

De Pœnitentijs salutaribus, & alijs Pœnis polygamo Imponendis.

POst polygamo iniunctam abiurationem, solent eidem ab Inquisitoribus iniungi varię pænitentiæ Salutares, vt ieiunia, & orationes, & alia huiuscemodi Post quæ.

44 Condemnatur † Polygamus, qui sz. duas vxores duxit realiter, ad triremes per quinquẽniũ & si produxit falsos testes ad probandum mortem prioris coniugis per septennium, & etiam plus arbitrio Inquisitorum, & fit ei præceptum de redeundo ad primam vxorem, declarata ei nullitate secundi Matrimonij, & declarato ei statu peccati, ĩ quo mansit cohabitando cum secunda Vxore, Simanch. de cath. inst. tit. 40. de Matrim. n. 6. & in Encihiridio Violatę religionis, tit. 12. de Nepharijs, n. 6. qui vlterius addit, quod plebei fustibus cędi solent, parte etiam dimidia bonorum publicata, Lud. à Paramo de Origine Sanctę Inquisitionis, lib. 2 tit. 3. c. 11. n. 71. vbi quod Polygami, infami mitra dehonestati fustibus cœduntur, Fernand. de Ottero, d. q. 9. n. 4. vbi quod hi polygami solent. damnari ad triremes, fustigationem &c. & quod ita vidit practicari, Mattienz. in librum 5. Nouę recompil. tit. 1. l 5 glo. 3. n 3. vbi etiam Azeued. n. 6. qui dixerunt, hodie in Hisp. hos polygamos damnari ad pęnam triremmum per decem annos, Farin. de hæresi, quęst. 178. nu: 73. circa quẽ, Farin. locũ aduertendum quod dum dicit, abiurent de leui, loquitur secundum consuetudinem Hispanię, de qua de qua in proxima quæst. dictũ, nam regulariter in istis partib⁹, ex inueterato stylo supremi tribunalis, abiurant de vehementi vti etiam supra late dixi, & voluit, Idem Farin. vbi supra, n. 68. vers. & in supremo vrbis.

45 Ad quam † etiam pœnam condemnan-

demnantur falsi testes, vti dicemus infra in materia testium, & docuit, Simanch. loco supra cit. n. 6. qui refert, ita in facto fuisse Iudicatum.

Atq; hæc habent locum, vbi Polygamus semel tantum secundã duxerit vxorem, nam si ter, vel etiam vlterius Matrimonium contraxerit grauius est puniendus, longioriq; tempore in triremibus stare debebit, Thesaur. quęst. forens. lib. 1. q. 14. n. 5. & Campan. in diuers. Iuris canon. Rubr. 1. n. 47. vbi etiam, quod Romę ipso pręsente in Ecclesia Sanctæ M. supra Mineruam, quatuor Polygami à supremo tribunali Inquisitionis Rom. damnati fuerunt ad triremes, vz. duo per septenniũ, qui cũ trib⁹ simul matrimonium cõtraxerãt, & alios duos ad quĩ queniũ, qui ad secũdas tantum nuptias conuolauerant die 18. Maij 1597. pręsentibus Cardinalib⁹ Eminẽtiss. supremis Inquisitoribus.

46 Eodem modo puniri debent contrahentes secundum matrimonium, non seruata solemnitate, cap. Dominus de secundis nupt. & c. in pręsentia de Sponsalibus, hj .n. preuia tortura super intentione, abiurant de vehementi, & condemnãtur ad triremes per quinquennium, & vltra, nam quantum est in se consumarunt delictum, iuxta not. supra.

47 Quo vero ad illos qui secundũ matrimonium † non contraxerunt, sed solum attentarunt, contrahendo sponsalia, Hi post torturam super intentione, & abiurationem de leui, cõdemnari debent, vel ad carcerem per aliquod tempus, vel exiliũ, vel relegantur in aliquo loco, & si plebei sint in aliquam pœnam publicam V. G. vt stent pręforibus Ecclesię, vel ad alias pœnas, ad arbitrium Inquisitorum. Et si in idem delictum, & facinus relabantur repetita abiuratione de leui condemnari possunt ad triremes.

48 De Pœnis horum delinquentiũ plura †(de iure tamen illius regni loquens) Guttier. in pract. q. lib. 2. quæst. 6 per tot. & Thesaurus iunior, quęst. forens. lib. 1. q. 14. per totam, Fernand de Ottero, d q. 9. n. 3. seq. Et in spetie quod sint infames, Parlador. Quotid. differentiarum iuris, Differentia 108. n. 16. & n. 19 & seq. vbi quod hęc infamia non afficit filios Polygami quid quid sit de filijs hęretici.

Quę autem hucusq; dicta sunt de ducente simul plures vxores, habent quoq; locũ, quo ad torturam, abiurationem, & pœnas in Viro ducente in Matrimonium scienter Vxorem alterius, & in

49 Muliere scienter † ducente virum alterius, Symanch de cath. inst.

inst. tit. de Matrimonio, 40. n. 5. & P. Massinus in Praxi Sancti Officij, p. 9. Assert. 46.

§. II.

An filij ex Matrimonio prædicto procreati, sint legitimi.

AN autem filij nati ex tali Matrimonio irrito ex memorata causa ab Inquisitoribus declarato, sint legitimi, videndi sunt Canonistę, & alij moderni, in c. 2. qui filij sunt legitimi, Lupus de Ille
50 git. com. 4 §. 1. n. 24 & seq. Franc. decis. 130. vbi addentes Barbos. ad dictum c. 2. qui filij &c. cum alijs infra allegandis.
51 Nam regulariter proles ex Matrimonio putatiuo suscepta, bona † fide existente, vel in ambobus ex coniugibus, vel saltem in altero est legitima, d. c. 2. & l. qui in prouincia, § Diuus. ff de ritu nuptiarum, non solum, quo ad successiones ex testam & ab intestato, & parentũ, & consanguineorum, sed etiam quo ad omnes alios effectus, dignitates,
52 † Honores, spiritualia, bona Emphiteutica fideicomissa, etiã in pręiuditium substitutorũ, feuda, & similia, vt late probarunt infiniti propemodum D. D. alleg. per insignem, I. C. Marium, Giurbam ad consuetudines Senatus Messan. tom. 1. cap 1 glo. 1. n. 31 & latius, glo. 4. n. 61 & 63 quibus addo ego, Do. Martam olim in Patauino Gimnasio pręceptorem meum, de success. legali, p. p. q. 7. art. 1. 2. & 3. Rot. coram Sanctę mem. Greg. xv. decis. 461. vbi Additio sub n 11. Didac. Lud. de Lima, in Addit. ad Mol. de Primog. Hisp. lib. 3. cap. 1. n. 12. Campan. in Diuers. iuris canonici, Rub. 11. cap. 13. n 140. & n. 145 vbi ponit pulcherimum casum, qui sibi contigit in facto, ipsum videat lector.
53 Et hi filij taliter sunt legitimi, quod pro talibus habentur, etiã
54 quo ad parentem † qui fuit mala fide, Additio ad dictam decis. Greg. n. 11. circa medium latiss. Marta, d. q. 7. art. 1. n. 19. & seq. quamuis in hoc casu disputent D. D. an parens, qui fuit in mala fide succedere possit filio, in quo art. mihi nunquam placuit opinio Neg. quam latiss. tuetur, Tellus Fernand. ad l. 6 Tauri, n. 7 & seq. Quoniam latiss. contrarium, docuit Ceual. comm contra comm q. 697. n. 16. & Didac de lima, loco cit. nam qualitas legitimitatis, non potest diuidi, & esset absurdum filium esse legitimũ, & tamen patrem carere hac qualitate legitimatis.

Vlterius, Pater habet regulam

pro se

pro se, quod affirmatiue, & negatiue successio sit reciproca, vt latiss. ibi prosequitur, Cęual. ergo donec clare probetur exceptio, standum erit regulę memoratę.

55 Ampliantur † prędicta, vt legitimati dicātur filij, qui nati sunt ex tali Matrimonio putatiuo, lite super illius nullitatis declaratione pendente, quinimo, & lata Sētentia, pendente appellatione, ita in sacro, Neapol. cons. decisum, refert Franch. decis. 130. Giurba vbi supra, n. 66. & 67. qui alios cumulant.

56 Quinimo Matrimonium † putatiuum prolem illegitimā prius susceptam, legitimat, Giurba, n. 67. Campanil. vbi supra n. 138.

Vbi tamen mala fides sit in ambobus ex parenibus, proles sine difficultate est illegitima, Giurba vbi supra, n. 68.

57 Sicuti autem ad legitimationē prolis ꝑ primo requisito necessarium est, adesse bonam fidem in ambobus, vel altero ex coniugitus, ita pro secundo requiritur quod matrimonium non † sit clādestinum, d. c. 2. qui filij, Giurba. vbi supra, n. 67. vers. Nisi clandestine, Paschal. de Patr. potest. p. 2. cap. 4 n. 81.

An autem ad effectum de quo agitur, clandestinum dicatur matrimonium, si coram Parocho, & testibus celebretur, omissis tamen

58 denunciatibus, † Rot. Rō. decis. 354. n. 6. post secundum, vol. Consiliorum, Farin. noluit hunc articulum decidere, sed Curia Archiepiscopalis, Neapol. in vna causa spectante ad Tribunal. Sancti Officij, apud Aloys. Ricc. decis. dictæ curiæ, 150. parte 3. decidit pro filiorū legitimatione, pro qua semper in dubio pronunciandum dixit, Couar. de spons. p. 2. c. 8. §. 2. n. 16. vers. vndecimo.

§. 12.

An Inquisitores sint Iudices competentes in causa hac, legitimitatis Prolis.

59 SEd Hic dubitari potest, num huiusce causæ illegitimitatis iudices competentes, sint Inquisitores Hęreticę † prauitatis. In hac difficultate respondendū est, affirmatiue.

60 Primo, Quia Iudex causæ principalis est iudex omnium incidētium, & dependentium, l. Nulli, l. quoties, Cod. de Iud. l. p. cod. de ordine cognit. Tuschus pract. conclus. littera C. conclus. 625. num. 10. Bim. cons. 188. nu. 23. Gayl. Pract. obseru. libro 1. obseruat. 1. n. 22. optime, Grass. de effectibus Clericatus, effectu p. n. 400. & Modern. Barbos. tra

ct. de

ct. de clauſ inter eius tractatus varios, clauſula 38.n.7.& c quãto, de Iuditijs, vbi quod Iudex
61 Eccleſiaſticus † non ſolum eſt iudex competens, in omnibus cauſis ſpiritualibus, ſed etiam in omnibus cauſis annexis, & dependentibus ab ipſis, optime videndus Caldas. quęſt. forenſ. lib 1. q. 25. n 13 & 14.

At cauſa hęc legitimitatis, dependet à cauſa principali Polygamiæ, de qua cognoſcunt Inquiſitores, igitur &c,

62 Secundo Quia cauſa legitimitatis, † non eſt mere Laycalis, vt probant D.D. in c lator, qui filij ſint legitimi, vnde ſępe articulus iſte legitimitatis ſolet ad Eccleſiaſticum iudicem remitti, vti dependens à Matrimonio, maxime vbi non ageretur de ſolo articulo facti ſuper matrimonio, Barboſ. in l. Titia, n. 22. 24 & 53 ff. ſol. matrimonio, & Menoch. conſ. 366. n. 11. igitur ęquum eſt, hunc articulum ab eo Iudice cognoſci, qui principaliter de Matrimonio cognouit.

63 Tertio, Quia in Sancto Officio regulariter delicta melius † probantur, quam in alijs foris, & ex probationibus, ibi ſuper Polygamia receptis, clarius apparebit, an in contractu matrimonij adfuerit bona fides ſaltem vnius ex coniugibus, quod vt ſupra diximus, eſt requiſitum neceſſarium ad legitimationẽ prolis, igitur conueniens eſt, quod hęc quęſtio ibi decidatur.

64 Quarto, Quia de facto in Tribunali Sancti Officij Neapoli, ſimilis controuerſia tractata, & deciſa fuit, vt apud Riccium deciſ. 150 Curiæ Archiepiſcopalis Neapol. tom. 3.

65 Neq; obſtat, quod iudex Laycus, neq; ratione dependentię & connexitatis † poteſt eſſe iudex cauſæ ſpiritualis, igitur nec Eccleſiaſticus poterit eſſe iudex cauſæ ſecularis neq; ratione dependentiæ, Quia Iudex Laycus, reſpectu cauſę ſpiritualis eſt pęnitus incapax Caldas, conſ. 5. n. 14. Fontanell. de Pactis nupt. cla. 4. glo 12. p. 2. n. 22. Bouadill. in ſua Polit libro 2. c. 18. n. 17 & 23. vnde nec principaliter, nec incidẽter poteſt de huiuſmodi cauſis cognoſcere. Fontan. ibid. Mart. de Iuriſd. p. 4. ſent. 2. caſu 136. n. 11. Peguer. deciſ. 91. n. 5.

66 At Iudex † Eccleſiaſticus, reſpectu cauſę Laycalis non eſt incapax, ſed incompetens, qui propterea iuriſditionem habet in habitu, & potẽtia, quæ ex iuſta cauſa incidentiæ, & dependentiæ reducitur ad actum Fontanell ibid. n. 23 Valuſc. deciſ. 159. n. 7. optime Anguian. vid. tractatu de legibus, tom. 1. lib. 2. controu. 22. n. 21. à quo totam

tam Resolutionem 110. tract. 2. p.p desumpsit Diana in suis Varijs Resol. Moralibus.

§. 13.

Cui ex Parentibus incumbat onus alendi liberos, nullo declarato matrimonio ex causa Polygamiæ.

DIstinguendi Hoc loco sunt tres casus, ex quibus clara solutio huiusce questionis apparebit.

67 Primus casus est, cum in contractu Matrimonij† alter ex parentibus fuit in bona, alter in mala fide, & tunc proles debet ali expensis existentis in mala fide, apud coniugem qui fuit in bona fide hoc colligitur ex auth. si† Pater, Cod. diuort facto, apud quem liberi &c. quę licet loquatur in casu diuortij facti, attamen locum etiam habet in casu nostro, ex indentitate rationis.

Nam ratio decidendi in illo textu fuit, ne culpa illius, cuius causa diuortium fit maneat impunita, vt animaduertet, Barbos. in Rub. soluto matr. p. 2 n. 53. igitur etiam in casu nostro, ne culpa coniugis, qui fuit in mala fide maneat impunita, eius expensis ali debent liberi, ita Sanch. de matrimonio, lib. 9 disp. 21. n. 11. vers. Quod si alter Parens,

69 Et Hic casus Cum Pater fuit in mala fide ab omnibus, D. D. cōceditur, Difficultas est in Matre †an si ipsa sit in mala fide teneatur alere filios suis expensis,

70 In qua re † communis Opinio ē affirmatiua, ob verba, Auth. Si vero contra, tunc apud, Patrem, Matris, locupletis expensis, atq; ita Docuerunt, Sanch. & Barbos. vbi sup. Guttieri can. quęst. lib. 1. cap. 24. n, 19. & manifeste id præsupponit, Odofr. in dicta auth. n. 1. Angel. in § illud, in auth. vt liceat matri, & Auiæ, & alij pleriq; & certe in iudicando non esset ab hac opinione recedendum.

71 Verum Hanc opinionem in pūcto † iuris arbitror esse falsam, quia verba illa Matris locupletis, expensis posita in dicta, auth. Si Pater, fuerunt ibi ex nimia licentia addita ab Ireneo, nec ad sunt in §. Illud, auth vt liceat matri &c. vnde sumpta ē memorata auth. Si Pater, vnde cum in iure habeamus regulam quod Patri incumbit onus alendi liberos, ab hac regula non est recedendū, nisi habeamus apertum textum, atq; ita, quod in hoc casu Mater non teneatur expensis suis alere filium voluit, Salyc. in l. Alim. Cod. de Neg. gestis,

gestis, & latiss. defendit Valatchus vid. decis 92. n. 10. & 11. libro 1.

72 Neq; obstat solutio, Sanch. vbi sup. n. 70. quod illa verba optime ab Irineo addita fuerũt, auth. Si pater, quia dispositum in vno ex correlatiuis, intelligitur etiã statutum in alio, tum quia hoc modo, non potuerunt illa verba allegari in vim legis, cum Ireneus non habuerit auctoritatem legis condendę, tum quia non militat eadem ratio, quo casu cessat argumentum à correlatiuis, Barbos. in locis communib'

73 argumentorum Juris† loco 29. ratio diuersitatis est, quia si Pater alit filios, & onus expensarũ sentit, patriam, tamen potestatem retinet, ex qua magnas percipit vtilitates, quod cessat in Matre, vnde si additio Irinei procederet, magis puniretur Mater in isto casu, quam Pater, & sic ad istam inęqualitates euitandam, argumentum à Correlatiuis cessare debet.

Neq; dubitandum est, quod pater etiam in mala fide existẽs, in potestate habeat filios, ex se natos, Vxore existente in bona fide.

Quia ad hoc est, punctualis doctrina, Baldi in .l. qui contra in 3. quæstione, n. 9. Cod. de incestis nupt.

Secundus casus est, cum omnes parentes fuerunt in mala fide, &

74 in isto casu † cum proles sit illegitima, alimenta istis filijs sunt prętanda eo modo, & forma, qua prętari solent filijs illegitimis, iuxta dispositionẽ c cũ haberet, de eo qui duxit in matrim. qua polluit per adulterium, cuius dispositionem etiam in ciuili foro obseruari in confesso est, apud omnes & late docuit Coler. de Alim. lib. 1 c 3 n 8. & in hoc etiam casu consensit, Sanch. vbi sup. n. 11. vers. Quod si vterq;

75 Alenda igitur erit proles à Patre, & non nisi in subsidium à matre, Valasch. d. decis. 92. n. 13. & Costa Papiens. de Remed. subsid. Rem. 106. n. 5. qui alios cumulant.

76 Tertius Casus est, cum vterq; coniux est in bona † fide, & in hoc casu, Sanchez ait, communibus vtriusq; parentis expensis filios alendos, quod ante eum dixerat, Surd de Alim. tit. 1. q. 14. n. 8. & quędam Additio, ad Abbatem, in c. 2. qui filij sint legitimi, quam tamen Sanch. non allegauit, Mouẽtur omnes, ex d. c. 2. ibi, de parentum facultatibus nutriantur.

77 Verum hęc opinio mihi nunquam potuit placere. Quia † ambobus parentibus, existentibus in bona fide, proles est legitima, quo ad omnes omnino iuris ef-

fectus, vt supra, §. 11. probauimus, At filios legitimos, pater alere tenetur, non mater, nisi in subsidium, Coler. de Alim. lib. 1. cap. 2. nu 14. seq. Costa Papiens, vbi supra Cõfirmatur qã mr̃ non tenet̃ alere filios, nisi in casib', l. Nesennius, ff. de neg gestis, vt obseruauit, Salyc. in l. alĩ. Cod. de neg. gestis at iste casus non continetur in dicta .l. Nesenius.

78 Vlterius, contra Sanchez, † si vtroq; parente existente in mala fide, & sic prole effecta illegitima, de alimentis eorum iudicandum est, ad instar aliorum illegitimorum, vt expresse dixit, Sanch. d. n. 11. vers. quod si vterq;, igitur à paritate rõnis, vtroq; parente existente ĩ bona fide, & sic prole nata legitima de eius, alimentis idem iudicãdum erit, ac de alimentis aliorum, legitimorum, at alij legitimi aluntur à patre, & in subsidium Matre, igitur.

79 Neq; obstat text. in in dicto c. 2. ibi, de Parentum facultatibus, Quia verba illa intelligũtur ordine successiuo, non coniunctiuo, ita in fortioribus terminis, tex. in c. cum haberet, de eo qui duxit in matr. quam polluit per Adulterium, ibi vt vterq; liberis suis necessaria subministret, in tellexit Peregr. de Iure fisci, libro 3. tit. 18. n. 59. & Modernus, Barbos. in d. c. cum haberet, n. 7.

80 Hæc tamen intelligi debent cũ ambo parentes† sunt locupletes, alias .n. semper filij sunt alendi ab eo, qui potest eos alere, non ab Impotente, ita colligitur ex d. auth. si pater, & perulgatum est inter omnes, patre paupere existente per matrem diuitem liberos esse alendos.

§. 14.

Quomodo Confessarius se gerere debeat, cum polygamo.

81 DIligenter siscitabitur confessarius à pęnitente, num incontrahẽdo secundo Matrimonio viuente † prima Vxore, bene senserit de Sacramento Matrimonij, Nam si errorem habuisset in intellectu, existimans fortasse polygamiam vxorum esse licitam, cum eo agere deberet confessarius, ac agitur cum hæretico, ac proinde cum excommunicato excommunicatione Bullæ Cœnæ Domini, in primo Canone.

82 Si vero † semper Catholice sensit de Matrimonio, tunc nisi polygamia sit ab Episcopo reserua ta, oĩs confessarius ab ea poterit absoluere, ita Fagund. in præcepta

cepta Ecclesiæ, Pręcepto secundo, lib. 8. c. 8. n. 59. P. Zanard. in summ. diu. pręcep. p. p. Pręcepto p. cap. 11. vers. Sexto noto cum Toleto, Homob. de Bonis, de Examine Ecclesiast. p. p. tract. 7. cap. 1 q. 4. Valer. de Differentijs vtriusq; fori, verbo Hæresis, Differentia secunda n. 1. Sylu. 22. q 11 art. 3. conclus. 2. Filuc quęst. moral. p. 2. Tract. 22. cap. 6. n. 164 & post hęc scripta visus, Reuerendiss. ac Concius meus Dom. Don Dominicus Pueronus Abbas Generalis Monachorũ Montis Oliueti, in suis Doctiss. Comm. in Bullam Cœnæ, cap. 1. n. 37. & n. 66. & latius, n. 57. qui generaliter loquũtur de Apostata, Sortilego, Blasph. Hæreticali, & similibus recte, & catholice sentientibus, & ratio huius rei euidens est, quia vt dixi, tit. 1. §. 1. n. 4. vers. Item dicitur error, nullum factum, quantumuis Hæreticum, est sufficiens ad constituendum in foro Conscientię Hæreticum, sine errore in intellectu.

83 Monebit † deinde Confessarius Polygamum primo, de statu in quo reperitur, & de grauitate peccati sui, de quo Christus Dominus noster, Matth. c. 19. & Lucæ, c. 16. dixit, omnis, qui dimittit vxorem suam, & alteram ducit, mechatur, quę verba Christi referens, Marc. c. 10. addit Mæchatur, super suam.

Secundo, de eius obligatione redeundi cum prima, de obligatione cum secunda Vxore restitutionis dotis, & in hoc casu animaduertat confessarius, quod

84 Polygamo existente in mala † fide, vxor secunda lucratur omnia sibi donata, etiam prætiosa, iuxta ea, quæ allegat in parum absimilibus terminis, Ricc in Praxi fori Ecclesiastici, Resol. 223. in impręssis, Neapol. de anno 1620. & ob obligatione erga filios secũdi Matrimonij, de qua nos supra.

85 Tertio, monebit Mulierem, † quæ dubitat de prioris viri vita, de dispositione, text. in c. dominus, de secundis nuptij, vbi dicitur in eo casu, posse Mulierem prędictam reddere debitum, sed nequaquam illud posse exigere, statimq; cum primo viro redire debere, ac certa est de illius vita, circa quam rem, videndus est Comitulus, respons. moral. lib. 1. q. 129. Si tamen mulier sic dubitans omnes possibiles diligẽtias fecisset pro veritate indaganda

86 & † adhuc dubia esset, Diana resol. moral. p. 3. tract. 4. resol. 295. cum, Sanch. Filiuc. Conich. Valentia, & Reginaldo, quos allegat, probabiliter arbitratũ mulierem in isto casu, posse, & reddere, & petere debitum, argumento eorum quę docent D. D. de pos.

de possesore bonę fidei, qui si dubitat rem esse alienam, & facto sufficiēti examine, nequit dubiū vincere, potest non solum rem retinere, sed etiam ea vti.

87 Tandem circa salutares pœnitentias, in foro conscientię polygamo iniungendas, confessarius prę occulis habeat, textum, in c. accepisti, de sponsa duorum, cuius hæc sunt verba, Accepisti illam in vxorem tibi, quam alter sibi despōsatam habebat, dimitte illam, quia nunquam potest tibi fieri legitima, & quadraginta dies ī pane, & aqua, cum septem sequentibus annis pęniteas, ita tamē, vt confessarius intelligat sibi non imponi pręceptum talem pœnitentiam iniungendi, cum circa hoc possit, iuxta prudēs ipsius arbitrium, ieiunia illa moderari, vti notauit, Did. Perez. ad Ordinam. Regni Castell. lib 5. tit. 1. l. 3. fol. mihi. 45 vers. punitur.

TITVLVS SEXTVS.

DE CONFESSARIIS SOLLICITANTIBVS.

SVMMARIVM

De enormitate huius criminis, remissiue, n. 1.

De Bullis Apostolicis, quarum vigore Inquisitores cognoscunt de hoc crimine, n. 2. & seq.

An etiam de iure, hoc delictum spectaret ab Inquisitores, n. 5. & seq.

Post Bullas Pauli 4. & Pij 4. Inquisitores cognoscebant de hoc crimine, etiam extra loca Hispaniæ, n. 7

Legum, alia fauorabilis, alia odiosa, n. 10.

Constitutio Greg. 15. est odiosa, & correctoria Iuris communis, n. 11. & sequentibus.

Ante Bullam Greg. disputabatur, an in bullis Pauli, & Sixti cōpræhenderetur cōfessarius solicitans pueros, vel per interpositam personam vel post Confessionem, Hæc dubia hodie sunt decisa, n. 15. & seq.

Sollicitans ad alia, peccata, non luxuriosa non incurrit pœnas nostræ constitutionis, n. 18. & seq.

Pœnas nostræ constitutionis non incurrunt, fingens se Sacerdotem, & sollicitans, nec fœminæ coufessariū sollicitantes, n. 21. & seq.

Inquisitores procedunt, lz. actus inhonesti non sint completi, n. 24.

Quid in sollicitante ad peccata carnalia in alijs Sacram. n. 26.

Sollici-

Confes-

Confessarij non explicantes pœnitenti obligationem denuntiandi, grauiter puniri debent, ab Inquisitoribus, n. 69.

1

DE Enormitate† huius criminis, aliqua pręmittenda essēt, sed quoniam hæc ex D. D. infra allegandis vnicuiq; facile constabit, ideo ad materię tractationem accedendo, sit.

§. 1.

Quo Iure Inquisitores procedant in hoc Crimine.

2 INquisitores Hæreticæ prauitatis de hoc crimine cognoscunt, vigore Bullæ † Pauli 4. anno 1561. die 16. Aprilis æditæ, & directæ Archiepiscopo Hispalensi, Incip. Cum sicut nuper, & Bullę Pij 4. æditæ anno 1564. die 6. Aprilis, item Vigore decreti facti à supremis Generalibus Inquisitoribus, approbati etiam à Sāctiss. Clem. 8. de quibus, Lud. à Paramo de Origine Sanctę Inquisitionis, lib. 3. cap. 10. n. 168. sed Bullæ illæ, & illud decretum videntur habere locum tantummodo in Hispanijs, qm̄ directæ erant Bullæ, Archiepiscopo Hispalensi, & decretum Sacræ Congregationis expresse restrictum ad loca Hispaniæ, vt tam ex Bullis, quam ex decreto Sacrę Congregationis videre est.

3 De anno † autem 1612 de Mense Aprilis, fuit decretum à Sanctiss. Paulo 5. monendos esse omnes Inquisitores, vt confessarijs pręciperent, quod abstineant ab omni, & quacūq; sollicitatione, alias procederetur rigorose contra quoscumq; & de hoc decreto apparere ex litteris Eminentissimi Cardinalis Arrigonij, scriptis Reuerendiss. Inquisit. Mediol. sub die 5. Maij anni 1612. attestatur, Aloys. Bariola, in suis Florib. Direct. Inquisitorum, tract. de confess. sollicit. §. Inquisitores procedunt.

4 Nunc † autem Hac de re extat nouiss. constit. Greg. 15 ædita die 30. Augusti 1622. Incip. Vniuersi Dominici, In qua litteras, seu Bullam Pauli 4 confirmat, illamq; non solum in Hispaniarum Regnis, sed in quibus vis Christiani orbis partibus firmiter, & inuiolabiliter obseruari pręcipit, Bullam autem hanc ad verbum referunt, Naldus in summa in verbo, confessarius, n. 41. & Bariola

& Bariola, in litteris pro Sancto Officio æditis post suos flores directorij, fol. mihi 462.

5 Disputari † tamen hoc loco potest, an etiam de Iure communi huiusmodi criminis cognitio spectaret ad inquisitores, in qua re. Salcedo ad Diaz. in pract. Criminali, cap. 85. sub littera A. refert. Nauarum, in cons. p. in tit. de hęreticis, vbi (ait ipse) eum multis rationibus probare, minime potuisse Inquisitores cognoscere contra quendam Religiosum, qui carnaliter cognouerat duas mulieres quas in Sacramentali confessione audiuerat, sed voluit allegare, cons. secundum, vere etiã illud cons. Nauari non potuit ad hoc allegari, cum non loquatur de confessario sollicitante, sed de confessario cognoscente filiam spiritualem, vt animaduertit, Freitas ad Roder, de confess. sollicit. q. 2. n. 45 vers. Qui tamen.

In hac tamen quęst. loquendo ante Bullas, Pauli, & Pij 4.

6 Dicendum est, Inquisitores minime potuisse cognoscere de hoc crimine, sed Episcopos illius criminis † fuisse Iudices competentes, ita Lud. à Paramo, de Origine Sanctæ Inquisit. lib. 3. q. 10. n. 92. vnde etiam olim Episcopi solebant sibi reseruare hunc casũ pro vt de varijs Episcopis, ĩ Regno, Neapol. attestãt, Graff. de casibus reseruatis, lib. 2. cap. 12 n. 8. & seq.

7 Si vero loquamur, ante Bullam Gregorij 15. sed post Bullas Pauli 4. & Pij 4. Dico † quod Episcopi soli non poterant de hoc crimine cognoscere, sed ad Inquisitores spectabat, cognosciq; ab ijs debebat, eo modo quo cognosci solent cœtere causę Hęresis, cum interuentu ordinarij, ita Sanctarellus de Hæresi, cap. 44. dub 5 n. 1. Roder. à Cunha de confess. solicit q. 2. vbi Latiss. Freitas in additione, q. 2.

8 Probatᷓ cõclusio, quia ad Inquisitores pertinet de iure cognoscere in causis Hęreticorum. † & suspectorum de hæresi, c. accusatus de hæret. in 6. Freitas, ad dictã q. 2. Roder. n. 45. vers. Decipitur Secundo, Sanctarellus de hęresi, cap. 40. dub p. concl. sup. n. 5. vbi alios allegat. At Pontifex in dictis Bullis declarat, Hosce confessarios de Hæresi suspectos ibi: Nos in animum inducere nequeuntes, quod qui de fide cath. rectè senserint Sacramentis ab Ecclesia Dei institutis abutantur, Et hosce confessarios de hęresi, etiam esse suspectos docuerunt, Pegna. ad direct. p. 2 com. 81. vers. illę quoq;, Salcedo, ad Diaz. in Pract. Crim. cap. 85. vers Hodie vero. Graff. de Casibus Reser, lib. 2. cap. 12. n. 23. & latiss. alios allegans, August. Barbosa,

Barbosa, de Officio Episcopi, tom. 2 alleg. 40 n. 41. & seq. igitur eius criminis cognitio post Bullas Pauli 4 & Pij 4. ad Inquisitores spectabat.

9 Et hoc † etiam extra Regna Hispaniæ, nã Ratio sup. allegata militat vbiq;, nec Papa censetur voluisse declarare hosce sollicitãtes suspectos in Hispania, non autem alibi, præsertim cum ratio præsumptionis Papæ, quæ est abusus Sacramenti, millitet vbiq; & quod ita obseruaretur, tam ĩ Inquisitionibus Hispaniæ, quam Italiæ, rescripsit Cardinalis Sanctæ Seuerinæ, supremus Inquisitor. die 28. Iunij 1597. Io. Franc. Leonio tunc Vic. Gener. Episcopi Venell. vti attestatur, ipse in 3. p. Thesauri fori Ecclesiastici, c. 37 n. 35.

Post Bullã autẽ Greg. 15. nulla potest hac de re esse probabilis dubitatio, vt videre ẽ ex tenore ipsius bullæ, & ex infra dicendis

§. 2.

An Bulla Gregorij 15. sit Fauorabilis, vel Odiosa.

10 SVpposita communi † distinctione, seu diuisione legum in fauorabilem, & odiosã, de qua diuisione, latiss. tractant, Suar. de legibus, lib. 5. cap 2. per tot. Salas in prima, secundæ, tractatu de legibus, disputat. 21. sect. 4. n. 10. vers. Sed dubium est, & Gonzalez ad Reg 8. cancell. § 6. Prohemiali, per totum, vbi allegatur omnes alij D.D.

11 Dicendum est, præfatam † constitutionem non fauorabilem, sed Odiosam esse, ita Aloy. Ricc. in 3. parte variarum, Resol in Praxi Bullæ, circa sollicit. in cõfess. resol. 65. & 66. Sanctarell. de hæresi, cap. 45. dub. 5. n. 5. vers. Resp. hanc constitutionem, Ratio huiusce conclusionis est, nam fauorabilitas, & odiositas legum sumendæ sunt ab earundẽ legum materia, ita Suar vbi supra, n. 4 & alij proxime citati, at materia huiusce legis est odiosa, quoniam pœnalis, igitur etiã constitutio illa est odiosa.

12 Et lz. indirecte videatur † hæc const. fauorabilis, quia fuit promulgata, vt Sacramenta legitime administrentur, & ad obuiãdum animarum periculis, attamen non per hoc desinit esse odiosa huiusmodi const., alias nullæ essent leges odiosæ, nam cuiuscunq; legis etiam odiosissimæ finis est, fauor totius Reipublicæ & ipsius bonũ, Sic reseruatio votorum est facta ob salutem animarum, & fauorem Religionis, & tamen quia pœnalis est, ideo est odiosa, Suar. tom. 2. de Relig. lib.

lig. lib. 6. de voto, cap. 21. n. 1. Sot. de Iustitia, & Iure, libro 7. q. 4. art. 3. col. 5. vers. Ex his consequens, Sairus in claui, lib. 6. cap. 21. n. 48. latiss. Sanch. in pręcepta Decalogi, lib. 4. cap. 40. n. 25.

Sic reseruatio peccatorum, ex Tridentino, sess. 14. cap. 7. introducta est in Ecclesia in fauorem animarum, & tamen hæc reseruatio odiosa ē, Suar. de Pęn. disput. 40. sect. 6. Henriq. in summ. lib. 6. de Pœnitentia, cap. 26. n. 6.

13 Ex his colligitur cōstitutionē, hanc † strictiss. esse intelligendam, c. odia de reg. Iuris, in 6. l. cum quidam, ff. de lib. & posth. auth. quas actiones, Cod. de s. s. Ecclesijs, vbi committuntur, D.D. latiss. Suarez. de legibus, lib. 6. cap. 2. & 3. ad quem semper recurrendum est in materia interpretationis, & extensionis legum, pro vt etiam de eadem materia vid. est, Farin. in suis Fragm. Crimin. p. p. post tractatum, eiusdem de furtis, in littera E. verbo Extensio, per plures numeros, & conclusiones, & Salas de legibus, dicta disp. 21.

14 Est etiam Bulla † hæc Iuris communis correctoria, cum ante bullas Pauli 4. & Pij 4. Episcopi soli de hoc crimine cognoscerent.

§. 3.

De Varijs dubijs in hac materia declaratis Per Bullā Gregorij 15.

ANte Gregorij 15 Bullam plura, eaq; maximi momenti disputari sollebant in hac materia, quæ nunc Sanctiss. per Bullam nostram sunt definita, &

15 Primo, quidem † Disputari sollebat, an Bullę Pauli 4. & Pij 4. itemq; decretum congregationis, de quibus supra, haberēt locum, in sollicitante pueros, quoniam loquuntur solum de sollicitatione fœminarū, & quamuis opinio affectiua fuerit magis vera, magisq; in Sancto Officio practicata, vt patet ex Aloys. Ricc. in 3. p. Variarum, resol. tit. de sollicit. in confess. resol. 66. per tot. & Sanctarello de Hæresi, c. 45. pre totum, Hieron. Rodriquez, in Compend. quæst. regul. resol. 131 n. 2. & seq. attamen etiam opinio negatiua magnos habuit sectatores, vt videre ē ex eodem, Sanctarello vbi supra, & ex Ludouico à Paramo de Orig. Sanctæ Inquisitionis, lib. 3. q. 10. n. 92. vbi alios allegat, Graff. cōs. 1 de cognat. Spirituali, in 6. quęsito, & Rodriq. vbi supra.

Hodie autem cessare debet hu-

iusmodi disputatio propter verba Bullæ Gregorianę circa medium, ibi Quascumq; personas, & quęcumq; illę sint sollicitauerint, quæ verba ob generalitatē eorum, etiam ad pueros extendi nullus negare audebit, Naldus, in verbo confessarius, n. 41. vers Quarum prima est, sed vere etiam ante Bullam nostram seruabatur in praxi, opinio affirmatiua, teste Molfes. videndo, in Sum. tract. 7. c. 24. n. 34 & Rodriq. loco proxime relato.

16 Secundo, Disputabatur an † iura illa antiqua habere possent locum, contra sollicitantes per inter positam personā, quæ quęstio multas patiebatur difficultates, vt videre ē ex, Riccio, vbi supra, Resol 65. per totam.

Attamen etiam hęc quæstio fuit Hodie per Bullam nostram decisa, per illa verba, Siue per se, siue cum alijs perpetranda, Naldus, vbi supra, vers. Secunda est an sollicitantes, Sanctarellus de Hęresi, c. 44. n. 19. conclus. 14.

17 Tertio, controuertebatur an † dicta Iura procederent contra sollicitātes immediate, ante cōfessionem, vel immediate post, cum loquantur de sollicit. in actu confessionis, & Iz. affirmatiua opinio esset in Sancto Officio, iā vsu recepta, vt videri potest ex traditis per Bellon. de Potest. eorum, quę incont. fiunt, lib. 1. c. 176. Aloys. Riccio, lib. 2. Variarum, resolut. Resolutione 440. per tot Ludouic. à Paramo, d. q. 10. à n. 31. vsq; ad si, & n. 90. & Genuens. in Praxi Archiepiscopali, Neapol. cap. 66. n. 2. vbi, quod ita declarasse fertur, Clem. 8. & Hieron. Rodriq. vbi supra, n. 5 qui alios latiss allegat, attamen quęstio hęc, ex verbis Bullarum antiquarum, anceps reddebatur.

Hodie tamen, etiam quęstio, & controuersia hæc videtur per cōstitutionem hanc clariss. decisa, per illa verba, siue ante, vel post immediate, de qua re plura infra in propria quęst.

§. 4.

An sollicitans fœminas ad alia peccata, non tamen Luxuriosa, incurrat pœnas nostræ Constitutionis.

18 IN hac re † Doctissimus Pegna. in Directorium Inquisitorum, p. 2. com. 81. vers. ille quoq;, voluit eadem hæresis suspitione laborare confessarium sollicitantem mulieres ad libidinem, ac ad alia peccata, & proinde ad quęcumq; peccata sollicitantē

citantē Inquisitorum Iuditio subditum esse, attamen hoc non obstante.

19 Dicendum est, talem confessarium † sollicitantē, non incurrere pœnas dictæ Constitutionis Gregorianæ, nec subdi iuditio Inquisitorum, ita Sanctarell. de heresi, cap 46. n. p. conclus. p. latiss. post hæc scripta visus, Diana, Resol. Moral. p. p. tract. 4. resol. 20 per totam, vbi alios allegat, Ratio est quoniam Bulla loquitur de sollicitante ad venerea, nam lz. vtatur hisce verbis, ad in honesta, attamen illa verba, tum ex ordinaria eorum significatione, tū ex antecedentibus, actus libidinosos significāt, Sanctarell. vbi supra in fi. n. p. At in cōstitutionib' pęnalibus, & odiosis non fit extensio, de delicto, ad delictum, l. interpretatione, de pœnis, cap. in pœnis de reg. iuris, in 6 Honded. cons. 95. n. 99 vol. p latiss. Villagut. de extens. legum, Rub. de extensione legis pœnalis respectu merę pœnæ, n. 1 & seq vbi latiss. probat extensionem non esse admittendā, in l. pœnali, & contrarijs argumentis respondet.

20 Hisce accedit etiam diuersitatis ratio, inter peccata carnis, & alia peccata, nam illa, ob carnis fragilitatem frequentius in confessione comitebantur sollicitudo pęnitentes, prout apparet ex Prohemio Bullæ Pauli IV. nec nouum in iure nostro ē, aliquando grauiorem pęnam minori delicto imponi, cum homines ad illud proni sunt, soletq; frequentius comitti, vti animaduertit, Turrecrē. c interfectores, 33. q. 2. art 2 n. 5 glo. c. admonere eadem causa, & q. D. Tho. in 4. dist. 37. q 2 art. 2. ad 2. vnde illis carnis peccatis, vti his quæ frequentius comittebātur, Greg. 15 reliquiq; Pontifices prędecessores pœnas per constitutiones supra nominatas, grauissimas cōstituerunt, quamuis fortasse cōtigere possit, pœnitentem solicitari ad peccata alterius generis grauiora, cum hoc, vel non accidere soleat, vel saltem rarissime, tum, & ob spetialem malitiam contrariam puritati tanti Sacramenti, & ita etiam tenet, Lud. à Param. lib. 3 c. 10. n. 121. vers Inde fit, lędesma, ibi alleg. in addit. ad 3 p. q. 56. art. 2.

§. 5.

Variæ Quæstiones declarantur occasione verborum Bullæ Gregorianæ.

VT breuiter casus in hac materia occurentes, secundum Gregorianæ

goriane Bullæ decisionem possint declarari, verba nonulla bullę breuissime perpendemus, pro ut similia verba Bullę Pauli V. contra sollicitantes, perpendit, Portel. in dubijs regularibus, verbo sollicitare fœminas in cõfessione, fol. mihi 1018.

Ac præterea ne in futurum de pœna bis delinquentibus imponenda, & de modo contra eosdem procedendi ab aliquo dubitari possit, statuimus, decernimus, & declaramus, vt omnes, & singuli Sacerdotes, (circa) quæ verba.

21 Dubitari potest quid Dicecdũ sit de Sacerdote, † qui talem se esse fingit, quiq; fœminam sibi bona fide peccata sua cõfitentẽ, sollicitat ad turpia.

Huic difficultati breuiter respõdetur, quod cum bulla nostra loquatur in Sacerdote, noo potest nec debeat extendi ad non Sacerdotem, qui se Sacerdotem figit, ita Sanctarellus de hæresi, c. 46. n. 9. conclus. 6 Ratio istius conclusionis est, prohibitio extensionis in pœnalibus, & correctorijs, de qua supra, ita etiã sensit, Diana, post hęc scripta visus, var. resol. p. p. tract. 4. resol. 15.

22 Dubitari, secundo loco potest an pœnas dictarum † constitutionum incurrant fœminę confessarium sollicitantes.

Huic etiam dubitationi respondendum est, negatiue, quia constitutio prędicta loquitur in Sacerdote, & confessario, & est pęnalis, & odiosa, igitur, non est extendenda ad fęminam sollicitantem, & ita docuerunt, Alovs. Riccius in praxi variarum, Resolut p. 3. Resolut. 67. per totam, sub rubr. praxis contra, sollicitantes, Sanctarellus, d. cap. 46. n. 4. concl. 3. & Diana, vbi sup. 23.

23 *Qui personas*, † *quæcumq; illæ sint*, per hęc verba nulli dubium est, quin tollatur dubitatio antiqua, de qua supra, an sz. sollicitans pueros, in bullis, & decretis antiquis comprehenderetur, nam vt supra dixi, comprehenditur etiam talis sollicitans ob verba generalia, quæ ex ratione recti sermonis apta sunt, etiam masculos comprehendere.

24 *Ad in honesta*, supra† in proxima quęstione dixi, per illa verba intelligi peccata libidinis, ac proinde confessarium sollicitantem ad alia peccata, non ligari nostra constitutione, ad ibi dicta me remitto.

Possunt autem Inquisitores procedere contra huiusmodi confessarios, siue actus in honesti sint completi, siue incompleti, vt si interuenerint tãtum, oscula, tactus, amplexus &c. ita Ludouicus à Paramo, de Orig. Sanctæ Inquisit.

Inquisit. lib. 3. q. 10. n. 116. & 118. vbi addit eadem pœna confessarios, puniendos esse pro tactu, & signis, ac si ad effectum libidinis peruenissent, Sanctarell. de heresi, cap. 44. n. 7. Rodriq. in Comp. quęst. regul. resol. 131 n. 4. vbi quod in constit. antiquis comprehenditur, etiam confess. prouocans pueros ad molliciem

25 *Siue per se, siue cum alijs quomodolibet † perpetrandam*, Per hęc verba Clarissimum est prohiberi sollicitantem etiam per interpositas personas quid quid esset de iure Antiquo, ita Graff. de casibus reseruatis, lib. 2. cap. 12. de confess. sollicit. n. 29. & seq. & cons. p. de Cognat. spirituali, n. 37. vers. circa quartum, vol. 1. cum alijs supra alleg. bene Diana, Var resol. tract. 4. resol. 19.

26 *In actu Sacramentalis † confessionis*, Quid in Secerdote sollicitante ad turpia mulieres, dū administrat alia Sacramenta, puta Baptismi, Eucharistię &c. an incurrat pœnas huiusce nostrę constitutionis, & quidem, Sanctarellus de hęresi, cap. 46. n. 5. concl. 4. hanc quęstionem interminis format, & respectet negatiue, nam in prædicta Const. fit mentio solum de Sacramento pœnitentię, ergo quo ad alia Sacramenta, ius commune reseruans cognitionem horum criminum ordinarijs locorum remanet incorrectum.

27 *Siue ante, † vel post*, nam in moralibus, quod parum distat nihil distare videtur, vt intermi nis nostris dixit, Bell. de ijs quę incontinēti fiunt, lib. p. c. 176 in fi. & ita etiam in Sancto Officio seruabatur, ante dictam constit. lz. in constitutionibus Pauli 4. & Pij 4. non adessent hęc verba, & ita etiam viuæ vocis oraculo, declarasse, Clem. 8. refert, Genuens. in praxi Episcop. Neapol. cap. 66. n. 2. & circa hoc videndi sunt Paramus, & Ricc. locis supra alleg. cum de hac re.

28 *Immediate*, Quamuis † cōfessarij comprehendantur sub dispositione nostrę constitutionis, si sollicitent fœminas ad turpia in actu confessionis, vel etiam ante, vel post, attamen id intelligi debet, immediate, nam si post multum temporis spatium elapsum, & postquam, tam confessarius, quam pœnitens ad sua habitacula se se receperunt, sollitatio contigit, tunc tales ordinarijs locorum puniendi relinquūtur, nec constitutione presenti ligantur, ita Rodericus in suis quęst. Regularibus, tom. 2 q. 27. art. 2. Graff de casibus reseruatis, lib. 2. d. c. 12. n. 36. vers. 6. & si affirmauimus, Lud. à Paramo de Orig. Sanctæ Inquisitionis, lib. 3. c. 10. n. 91. Sanctarellus de

lus de heresi, c. 44. n. 15. concl. decima, & n. 13. concl. 9. & hoc stante d. particula, immediate, nunc non videtur habere posse probabilem dubitationem, quiquid lz. in diuersis terminis dixerit, Ricc. tom. 3. Variarum, Resol. resol. 69. per tot.

Vnde confessarium post auditã cõfessionem accedentem ad domum mulieris, & eam ibi sollicitantem, non incidere in hanc constitutioné, dixit Molfes. in sum p.p. tract. 7. c 24. n. 32. vers. Itaq; si confessarius, & P. Diana variarum, resol. p. p. tract. 4. resol. 14.

29 *Siue occasione, † vel prætextu confessionis huiusmodi, etiam ipsa confess. non secuta*, idem & à fortiori dicendum confess. sequta, sed absolutione non data, ita Graff. d. conf. p. de cognat. spirituali, & de casibus reseruatis, lib. 2. cap. 12. de confessarijs sollicitantibus, n. 31. Ratio huiusce rei est, quia cõfessio bona fide facta Sacerdoti, etiam non sequuta absolutione, dicitur Sacramentalis, vt not. Medina in suo Cod. de Pœnit. tract. 3. q. 7. vers. nec obstat.

Ratio vero, dictorum verborũ supra positorum bullę, & etiam immediate sequentium, est ne fiat constitutioni prędictæ fraus sic .n. vel non sequta confessione, vel non sequata absolutione, possent confessarij, dolo proprio ipsis patrocinante, contra omnes iuris regulas euitare pęnas nostræ constitutionis.

30 *Siue extra occasionem confessionis, in confessionario, aut in loco quocumq; vbi confessiones Sacramentales audiuntur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire.*

Secundum Bullas, & decreta antiqua, talis confessarius fingens se audire confessionem lz. re vera eam non audiret, sollicitans fęminam inconfessionario, non incurrebat pœnas inflictas per bullas illas confessarijs sollicitantibus, ita Sanctarellus de Heresi, cap. 46. n. 6. concl. supra nam illę bullę, & Decreta loquuntur de eo qui abutitur Sacramanto Pœnitentię, at huius Sacramenti in casu prædicto, nullus adest abusus, quia ibi nulla cõfessio, & consequenter nullum Sacramentum & vulgata regula est, quod non entis nullæ sunt qualitates, igitur &c.

31 Sed Quoniam succedente tempore Confessarij, vt vim Constitutionum antiquarum euitarent in confessionario confessiones mulierum fingentes se se audire, quas tamen ex condicto non audiebant, fęminas ad turpia sollicitabant, & ob id antiquarum constitutionum rei non videbantur ex

tur ex

tur, ex Hieron. Rodriq. qui alios cumulat, in comp. quęst. regul. resol. 131. n. 10. ideo vt etiam contra istos, per Inquisitores procederetur in Sacro Supremæ Inquisitionis Romę Tribunali decreto particulari fuit Sancitum,

32 In hęc verba, † Feria 5. die 10. Iulij 1614. In generali Congregatione Sanctæ Romanæ Vniuersalis Inquisitionis habitata in Palatio Apostolico, Montis Quirinalis, coram Sanctissimo D. N. Paulo, Diuina prouidentia Papa 5. ac Illustrissimis, & Reuerendissimis D.D. Petro, tit. Sanctæ Marię in Transtijberim Aldobrandino, Roberto, tit. Sanctæ Marię in Via, Bellarm. Ferd. Taberna, tit. Sancti Eustachij, & Io. Garsia, s.s. Quatuor Coronatorum Mill. nuncupatis presbyteris, Sanctæ Romanę Ecclesię Cardinalibus, aduersus hęreticam prauitatem, in tota Republ. Christiana Generalib. Inquisituribus à Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis, Facta relatione, quod multi confessarij tractant cum Mulieribus in confessionali extra occasionē confessionis, de rebus inhonestis, Sanctissimus Decreuit, vt contra huiusmodi confessarios procederet in Sancto Officio, & hoc decretum, refertur à Coriolano, de casibus reser. p. p. sect. 2. art. 22. n. 4. & Belochio in simili tractatu, p. 2. q. 7. n. 32. Ex quo sequitur, etiam ante Bullam Greg. 15. confessarios sollicitantes, esse denunciandos, etiam si sollicitent extra confessionem in confessario tantummodo, cōn P. Dianā, vbi supra, resol. 25. qui huius decreti, ibi non meminit,

Et hoc idē nūc, optime etiā fuit hic à Sanctiss. Greg. 15. Declaratum in prędictis verbi Bulla, an autem istis debeat indici abiuratio videbimus infra cum de abiuratione confessarijs sollicitantibus indicēda loquemur

33 *Sollicitare † vel prouocare tentauerint*, sollicitare est studium suum, & diligentiam ad aliquid ponere iuxta, D. Tho. secunda, secundę, quęst. 47. art. 9. vbi Caiet. latiss. Aloys. Ricc. Variarum resolut. p. 3. tit. de sollicitantibus in confessione, resolut. 70. sed nullus est, qui verba prędicta melius declaret, quam Turrecremata, in cap. si quis, tam feminam, quam masculum, de Penit. dist. p. Vt si quis (Inquit Turrecremata) attentauerit aliquē aliquo exteriori signo, & actu, sz. adulando, promittendo, sollicitando, blando eloquio, cum verbis lasciuis, & impudicis persuadendo ad rem veneream cū masculo, vel fęmina, ita etiam Graff. de casibus reseruatis, d. c. 12. n. 12. in explicatione verbi sollicitauerint, Peirin. in Priuil.

S minim.

minim. tom. 1. const. 4. Greg. 15. §. 6. n. 21.

34 *Et dum intextu dicitur tentauerint*, notādum, quod sicut in grauibus delictis punitur affectus, non sequuto effectu, ita etiam in hoc crimine, lz. effectum non habuerit sollicitatio, attamen puniri debet, glo. in c. siquis tā fœminam, de Pœnit. dist. p. in verbo, attentauerit, Aloys. Ricc. loco proxime alleg. Resol. 70. n. 5. & 6. Sanctarellus, cap. 44. n. 16. conclusione 11. Bene Portel. in dubijs regular. verbo sollicitare fœminas, n. 2. Hic autem dubitari potest.

35 Primo, an in hasce † constitutionis nostræ pœnas incurrat confessarius, qui sollicitatus in confessione à fœmina, illi etiam in confessione assentit. Qua in re breuiter agendo, duæ possunt esse Sententiæ, nam.

Ludouicus à Paramo de Orig. Sanctæ Inquisitionis, lib 3 q. 10. n. 171. vers. at, ne omnino immunes, voluit hunc confessariū comprehendi sub dispositione Bullarum antiq. in hac materia æditarum, & esse de hæresi suspectum, iuditioq; Inquisitorum subiectnm.

Sanctarellus, vero de hæresi, c. 46. nu. 2. vers. Dico secundo, & Graff. de casibus reseruat. lib 2. cap. 12. nu. 38. vers. Octauo ex verbo, & Seraph. de Freitas, in addit. ad Roder. à Chuna, de confess. solicit. q. 11. n. 18. & seq. Peirin. ad Priuil. minimorum, tom 2. const. 4. Greg. 15. §. 2. n. 2. Homob. de examine Ecclesiastico, tom. 2 tract. 11. c. 12. q. 26. Bonacin. tract. var. disp. 6. puncto 3. n 17. Portel, ad dubia regul. in verbo, sollicitare fœminas, n. 10. etiam in terminis constitutionis nostrę, Contrariū tenuerunt, nam vt pluries supra dixi, verba nostrę constitutionis, vti pœnalis, & odiosę, sunt strictissime intelligenda, & interpretanda, at Bulla nostra loquitur contra confess. sollicitantes, & confessarius noster non potest dici sollicitator igitur nec potest sub dicta Bulla comprehendi.

Confirmatur primo, ex eo quod talis confessarius blanditijs fœminæ pœnitentis allectus, potius presumitur consensisse ex humana fragilitate, quā ex errore in fide, vti not. Sāctar. vbi sup.

Confirmatur secundo, à simili, cum reseruatur Casus ab Episcopis, Exercentium Sodomiam, tunc in eo casu soli agentes comprehendendū excludūturq; patientes, quia non dicuntur exercere actum sodomiticum, sed pati, & verba in casibus reseruatis sunt stricte interpretanda, cum reseruatio sit odiosa, ita late docuit alijs pluribus relatis, Graff. de casibus reseruatis, lib. p. cap.

11. de

11. de Sodomia, n. 5. & pluribus seq. igitur, nec in casu nostræ bullæ comprehendi debet, confessarius sollicitanti mulieri consentiens, cum in illo non possit considerari tanta malitia, quanta in confess. sollicitante cum hic habeat se quodamodo ratione agentis, ille patientis.

Verum, sententa Hęc apud me magnam habet difficultatem stātibus verbis Bullæ, aut cum eis illicitos, & in honestos sermone, & tractatus habuerint, & stante etiam abusu Sacramenti, cuius puritas æque leditur cooperando, & ob id quod talis confessarius includatur, in dispositione Bullæ, voluerunt Diana, resol. moral. tract. 4. resol. 11. p. p. & Sousa in opusc. de sollicit. lib. 1. c. 6. n. 8. & in Afforis. Inquisitorum, libro 1. c. 34. n 9.

Sentioq; ob id, cum Ludouico à Paramo, loco supra cit. in fi. casum hunc vti difficilimum, egētemq; Pontificia declaratione inconsulto Supremo Senatu, non esse decidendum.

36 Secundo, Dubitari potest quid † dicendum de confessario, qui post sollicitatione īmediate pœnitet sollicitātis factæ. Respōd. cum Sanctarello de hæresi, c. 44. n. 18. concl. 13. & Graff. de casibus reseruat. lib. 2. cap. 12. de confess. sollicit. n. 39. Quod iste confess. Incurrit &c. nam sollicitatio, iam fuit facta, & in delictis non consideratur perseuerātia, sed consideratur si adfuerit voluntas deliberata, etiam si incontinenti pęniteat, Turrecrem. in c. diuortium de pęnit. dist. p. an autem illa pœnitentia operari possit diminutionem pœnę in confessario, crederem quod sic, ex his quę in simili dicam de Blasphemio, qui post prolatam blasphemiam statim pęnitet percutiendo pectus, de quo in tit. de Blasphemia.

Tertio, dubitari potest, quid de mandante confessario, quod sollicitet, an in currat pœnas nostrę constitutionis. In qua re negatiue, & bene respondit, Diana, vbi supra, resol. 22. ad quem me remitto.

37 *Aut cum eis illicitos,† & in honestos sermones, seu tractatus habuerint*, In hanc constitutionem incurrunt confessarij qui nō verbis expressis, sed tacitis mulieres alliciunt ad inhonesta, vt si illas de Pulcritudine, & venustate laudent, nam tales Sacerdotes huiusmodi blanditijs Sacramento pœnit. abutuntur, fœminasq; illis verbis ad inhonesta alliciunt, ita Sanctarell de Hæresi, cap. 44. n. 9. vers. Dico 6. & sic paruitas materiæ non excusat ab Incursu in pænas nostræ constitutionis, Diana, d. tract. 4. resol. 21 Peirin. ad Priuil. minim. tom. 2. const. 4. Greg. 15.

§. 6. n. 21. & §. 5. n. 15. in fi.

§. 6.

An hoc delictum sufficienter probetur testib' Singularibus.

38 SVpponendum † est hoc loco, triplicem esse spetiem singularitatis, quę in teste reperiri potest, prima dicitur obstatiua, secunda, diuersificatiua, Tertia, vero cumulatiua, seu adminiculatiua.

Singularitas obstatiua dicitur, cũ insurgit repugnantia, & contrarietas in vnico actu, de quo tantum probãdo agitur, vt accidit in testibus Susannæ, nam susanna de vnico tantum adulterij crimine accusabatur ab illis senibus, non .n. dicebant senes, Susannam pluries adulterasse, sed semel tantum & tamen quia variabant in loco, nam vnus dicebat sub pinu, alius sub schino, ideo singularitas obstatiua inter dictos testes oriebatur, quę in totum fidem illorum eneruauit.

Singularitas diuersificatiua dicitur ea, ex qua inducitur diuersitas rei, & effectus in substantia, vt cum Actor dicit se mutuasse decem, & testes super hoc inducit, quorum aliqui dicunt se vidisse mutuare decem Mense Augusti, alij vero mense Septẽbris. isti testes sunt singulares in loco, & tempore, non tamen sũt contrarij, quia intelligi possunt de pluribus mutuis.

Singularitas autem cumulatiua est, cum dictum vnius coadiuuat dictum alterius, vt cum vnus testis deponit de visu, alter de auditu, vnus de actu, seu facto, alter de fama. Hasce singularitatis speties ponit, ac declarat, Bald. cap. licet causam, nu. 11. de probat. Crauett. de Antiq. temp p. 4. n. 157. & seq. Pegna in direct. p. 3. comm. 121. vers. Sed quo aptius, Ludouicus à Paramo de Orig. Sanctæ Inquisit. lib 3. q. 10. n. 145 & plur. seq. Guttier. Pract quęst lib. 3. q. 12. n. 6. & seq & latiss. Farin. de testibus, q. 64. à n. 4. vsq; ad 8. Hoc supposito.

39 Dicendum, crimen hoc sollicitationis in confessione, † sufficiẽter probari per testes singulares etiam plene, ad effectum huiusmodi reos condemnandi in pœnam ordinariam huius criminis maxime accedẽtibus inditijs, & coniecturis, ita docuerunt in terminis nostris, Ludouicus à Paramo de Orig. S. Inquisit. lib. 4. q. 10. n. 140. & plurib. sequentibus, & latius, Sanctarellus de hęresi, cap. 44. dub. vnico, conclus. 3. n. 4 Bell. de His quæ in cont. fiunt, lib. p. cap. 176. n.

à quo

à quo omnia aduerbum desumpsit, Aloys. Ricc. in suis varijs resolut. p. 2. resolut. 440. Zanard. in summa diuinorum præceptorum, tom. 1. cap. 11. de testibus in causa fidei, vers. Tertio etiam Roder. de Confess. sollic. q. 22. n. 8. Peirin. ad Priuil. minim. tom. 2. const. 4. Greg. 15. §. 7. num. 22.

An autem sufficienter, sit ex his testibus, & coniecturis conuictus confessarius ad effectum, de quo supra, relictum ē in arbitrio Eminentissimorum D.D. Card. Sup. Inqisit. vt expresse dicitur in Bulla Gregor.

40 Ratio huiusce rei ea est quia agitur de Crimine † in quo veritas aliter haberi non potest, cum in Sacramento pœnitentiæ nullus interueniat, nec interuenire possit, nisi Confessarius, & Pœnitens. At cum veritas aliter haberi non potest, ne delicta maneant impunita, etiam testes alias inhabiles, & singulares admittuntur, prout communiter notarunt Canoistæ, c. fi. de Testibus cogendis Royas in suis Singularibus fidei, Singulari 3. latiss. Lud. à Paramo, qui alios cumulat d. q. 10. n. 136. & seq. & Sanctarell. loco prox. allg.

Confirmatur à simili de reuelatione confessionis, quæ lz. vere teste non probetur, quo ad effectum confessarij condemnandi in pœna ordinaria, attamen dicta reuelatio sufficitur probatur ex pluribus testibus singularibus, quoniam alias veritas haberi non potest, ita Suarez. tomo 4. in tertiam partem, de Pœnitentia, disput. 33. sect. 8. num. 3. & Henriquez. in summa, lib. 6. c. 19. nu. 10. igitur etiam in casu nostro, testes singulares hoc delictum probabunt, Binsfeld. de confess. malefic. memb. 2. concl. 6. vers. 5. omnium D.D.

§. 7.

An hoc crimē ex testimonio mulierum probatur.

45 QVamuis fœminæ mutabiles † sint, dolosę, fraudulentæ, mendaces, leues, & corruptibiles, vt multis probauit, Tiraquellus, in legibus Connub. lib. 9. n. 49. Mascardus de Probation. libro 2. conclus. 763. & Farin. de testibus, q. 59. n. 1. & seq. & ob id non admittãtur ad testificandum, vti post glo. in c. quoniam, de testibus, in verbo mulieres, vbi Abb. n. 2. & Fel. n. 1. docuerunt, Mascardus, & Farin. locis allegatis.

Attamen negari non potest, quin admittantur ad hoc crimē probandum tum quia vt supra, in similibus terminis dicebam, aliter veritas haberi non potest, tum

tũ qã in criminib' enormib' admitti solẽt feminę, vti latiss. probãt, Farin. de hæresi, q. 188. n. 76. & Delrius, disquisit. magicarũ, lib 5. in 2. appendice, q. 12. & 13. Confirmatur, quia in attrocibus licet iura transgredi, vt latiss. probat, Binsfeld. de confess. maleficorum, & sagarum, membro 2. concl. 6. vers. 7. regulare, igitur multo magis admittentur mulieres, in hoc crimine ad testificãdum, cum hoc non sit contra iura, vbi aliter veritas haberi non potest, vt supra probaui, & latiss. Binsfeld. vbi supra, vers. Quinto oñim D. D. & delictũ nostrum, sit attrox. ita latiss concl. nostram, probat Paramus, d q. 10. n. 134. & seq. vbi alios allegat

§. 8.

De Qualitate fæminarum ad probandum sollicitationem

42 IN hoc crimine † semper ante Iudicum occulos, habenda est doctrina, Leonissæ, in cons. 55. n. 12. inter cons. Crim. diuersorum, tom. p. quam sequitur, Ludouicus à Paramo d. q. 10. n. 165. Paulus Bellonus de Potest. eorum, quę fiunt in cont. lib. p. c. 176. n. 3. P. Zanard. in summa diuinorum pręceptorum tom. 2. cap. 111. de testibus, in causa fidei, vers. 4 quod hæ, & vers. 6. requiritur, & nullis ex his allegatis, Molfes. in sum. p. p. tract. 7. cap 24. 38. Doctrina autem illa hæc est, vt diligenter consideremus, qualitates fœmirum denuntiantium, an sz. sint probatæ vitæ, an meretrices, nã illis facilius creditur, hisce difficilius, non .n. congruum est, ob vnius, vel alterius mulierculæ impudicæ testimonium, in discrimen venire probitatem confessarij, vti dicebat, Bell. vbi supra. & ob id, cum hæ mulieres malæ vitæ denunciant confessarios de hoc crimine, Sanctum Officium denunciationes debet recipere, attñ ob id non sunt confessarij vocandi, sed expectãdum est, quod alia superueniant inditia.

Secundo, diligentissime considerari solet qualitas etiam confessarij, an sz. sit deditus peccatis, & delictis carnis, nam facilius contra hosce procedẽdũ in Sancto Officio, & de hoc Inquisitores, se debent extra iuditialiter informare, vt dixit Lud. à Paramo, loco supra cit. n. 165. in Rubr. destylo, & Pract. procedendi in hoc delicto.

43 Debent etiam in hoc crimine † probando nonnulla alia considerari, quæ magis, vel minus illius probationem

probationem adiuuare solent, hæc autem notantur, à P. Zanardo, d. cap. 111. vers. primum quod, & seq.

Primo, Considerandum, an Hæ mulieres sollicitatæ, vel pueri comparuerint in Sancto Officio sponte, quo casu minus probant, an coactæ à cõfessarijs, in confessione, maxime generali, quia eas absoluere noluerunt, nisi malum confessarium in Sancta Inquisitione deposuissent, quo sane casu nulli dubium est, quin magis probent, ita Zanard. vbi supra, vers. p. ꝙ & vers. Secundum quod hæ mulieres, ex confessione .n. præsumitur, quod tantum ad exonerationem conscientiæ hoc dicant, & non suasione hominum.

Secundo, Considerandum, an hæ mulieres sollicitatę, bene euacuent interrogatoria, quæ eis fiunt, circa locum confessionis, verba confessarij &c. ita Zanard vbi supra, vers. Tertium quod indicent.

Tertio, Animaduertendum, quod si mulieres sollicitatæ, fuissent meretrices, vel malę vitæ (cum quibus potuit esse facilior sollicitatio ob maiorem spem actus carnalis, cum illis futuri, quam cum mulieribus honestis) an tempore depositionis sint honestæ, & ad pœnitentiam paratę, an etiam tunc in postribulo manerent, vel cum aliquo concubinario, quo casu parum eis esset credendum, quia existimandum esset, quod non ob exonerandã conscientiam hęc dicerent, cum in peccato perseuerent, sed merito posset suspicari, quod ab alio suasę, aut praece, vel prætio inductæ hoc deponerunt, Zanard. vbi supra, vers. Quintum quod si.

Quarto, etiam considerandum, an mulieres hę, cum inditijs probatis, & repertis deponant, V. G. quod extra confessionem, vel in ea, confessarius voluerit ei magnum donum facere, & constet de dono, vel tentauerit eam deosculari, vel manum suam ad mamillas ponere, vel in domum suam introducere, & hęc ab aliquibus, visa sint, & probata, nã tunc sollicitatę mulieres, magnam facerent probationem, ita Zanardus, vbi supra, vers. septimum requiritur.

§. 9.

An mulieres quæ sollicitanti confessario, consenserunt sint sufficientes testes in hoc Crimine

QVamuis regulariter socius criminis non sit sufficiens testis, ad pro-

ad probandum alterius socij delictum secundum communissimas D.D. traditiones, de quibus Farin in tract de hęresi, quæst. 188 n. 83 qui loquitur in crimine hæresis.

44 Attamen existimo † in hoc crimine, ex dispositione speciali Greg. 15. de qua infra, exceptionem illam, quod fœmina sollicitanti consenserit, non posse vllo modo opponi dictæ mulieri, nec vllo modo considerari ad tollendum de fide illius, Moueor † ex Decreto Sacrę Congreg. Supremę Romanę Inquisitionis facto de Anno 1624. 25. Iulij, dequo decreto, Eminentiss Card. Mellinus, de mandato S. D N Papę Vrbani VIII. ac Eminentissimorum Card Supremorum Inquisitorum commonefecit Eminentiss Archiepiscopũ Mediol. per litteras relatas ad verbum à Bariola, in litteris Apostolicis impressis post suos flores, Directorij, verba illarum litterarum ad quæstionem nostram spectantia, hęc sunt.

45 *N. S. & questi miei Illustrissimi Signori, in Congregatione tenuta auanti Sua Santità, a 25. di Luglio passato, dopo hauer anco inteso il parere, d'vna particolare congregatione deputata p questo effetto, hãno risoluto, che qualsinoglia penitẽte è tenuto à denonciar il cõfessore, dal qual sarà stato sollicitato nel loco della Confessione, ancorche gli habbia consentito, è non è tenuto à propalar il proprio consenso, ne sopra ciò s'interrogi dal Vescouo, ò dal Inquisitore, ò loro Vicarij, auanti quali deporrà, Ne meno il confessore denontiato, procedendosi contro di lui, nelli constituti, che se gli faranno, s'interogi sopra di detto consenso, & in caso, che egli volesse dirlo da se nõ si scriua il suo detto, come cosa in ordine alla persona sollicitata, non spettante al Santo Officio.*

Ex huius decreti verbis, colligi potest nullo modo fœminę denuntianti opponi posse hanc exceptionem, nam si consensus ille virtute dicti decreti non debet in actis reduci, & secundum vulgatam iuris regulam, quę sunt extra acta sunt extra mundum, quo ad Iudices, Ludouis. decis. prima, & ibi late, Beltram in addit. sequitur in necessarium consequens, talem cõsensum in hoc tribunali non esse habendum in consideratione, alias si voluit, sent talem consensum in aliqua haberi consideratione Eminentissimi Cardinales mandassent illum in actis redigi, saltem ad confessarij instantiam, nam indemnitati fœminę denuntiantis satis consultum esset mandando ne ob id contra ipsam procedatur, vel quod consensus ad partẽ ponatur pro defensione confes-

satijs

sarij, & expedita causa acta circa illum consensum facta comburantur.

Confirmãtur primo prędicta, ex eo quod vbi socius criminis admittitur contra socium in restē, maxime cum veritas aliter probari non potest, quam per testem consocium, tunc sufficiēter probat, neq; ad diminuendũ eius dictum potest ei opponi, quod sit socius criminis, ita Abb. c. 1. de confess. col. pen. vers. secundo membro, Imo. Cynus, & alij allegati per Gomez, variarum, resol. libro 3. cap. 12. n. 18. vers. imo quod talis, & P. Sanchez in suis Opusculis Moralibus, lib. 6. cap 5 dub. 15. n. 3. igitur hoc multo magis habebit locum in casu nostro, in quo Papa mandat consensum mulieris sollicitationi præstitũ non esse in actis Sancti Officij redigendum.

Confirmãtur secundo, quia deffectus complicitatis Criminis, qui post opponi testi, manauit à Iure positiuo, vt animaduertit, idem Sanch loco supra allegato ergo sufficienter alio iure positiuo, sz. decreto Supremæ Congregationis, de quo supra intelligi debet, fuisse sublatus.

Hęc tamen res maximam habet difficultatem, & ideo in hoc magna cum cautela procedendum est, & Iudicibus ipsis consulerem, quod in hac materia, cum de pœnis extraordinarijs, agitur confessario imponendis, aliquam habeant saltem extraiudicialiter, qualitatis huius mulieris rationem.

§. 10.

An hoc delictum plene probetur à duabus fœminis.

46 REgulariter quodlibet † delictum plene per duos testes probari, Clarissimum est iuxta Christi Domini, sententiam in ore duorum, vel trium stat omne verbum, latiss. Sanctarell. de hæresi, cap. 39. dub 2. n. 11. & seq. vnde merito dubitari potest an idem sit in hoc crimine.

Ludouicus à Paramo de Orig. Sanctæ Inquisitionis, lib. 3. q. 10. n. 152 & pluribus seq. vers. Oppositam tamen sententiam, quē seq Bell. de his quæ in continenti fiunt, lib. 1. c. 176. n. 4. voluerunt duas fœminas hoc delictũ plene probare, & hosce D. D. seq. Ricc. 2. p. variarum, resol. Resolut. 440 & Bariola, in suis floribus Directorij, de confess. solicit. vers. possunt mulieres in hoc casu.

Mouentur ex eo quod in probatione cuiuslibet delicti sufficiũt duo testes, quod late exornat,

Paramus loco citato, vbi addit, ita in Hispania obseruari, obseruantiáq; in Sanctissimo approbatam.

47 Verum hæc opinio nimis rigorosa † est, & pluries in Sancto Officio Cremonæ, me ibi consulto re præsente reprobata, & ob id.

Dicendum, duas fœminas plene hoc delictum minime probare, ita Sanctarellus de hæresi, c. 44. concl. 4. n. 6. vbi late sententiam hanc probauit, quam etiã tacite approbauit, Curia Archiepiscopalis Neapol. & Sacra Congregatio Supremæ Inquisitionis de Vrbe, vti attestatur Genuens. in praxi Archiepiscopali Neapol. c. 66. in no, & c. 81. in antiq. vbi de ordine dictæ Sacræ congregationis de Vrbe, non fuit habitus pro conuicto Parochus, cõtra quem plures mulieres deponebant de sollicitione, quarum plures tactu, & signis fuerant tentatæ, & vna verbis, sed solummodo de ordine eiusdem congregationis fuit torcus, & nihil confessus, fuit à cura suspensus per annum, eandéq; Sententiam probauit, Roder. à Chuna de confess. sollicit. q. 23. n. 4, & seq. & Peirin. ad priuil. minim. vbi supra, §. 7. n. 23.

Probatur concl. p. quia, qui grauatur in vno, in alio debet releuari .l. eum qui, de iure iur, at huiusce Criminis rei in hoc grauantur, quod possunt conuinci per testes singulares, vt supra visum est, igitur in hoc sunt releuandi, vt non sufficiant duo, sed plures requirantur.

Secundo probatur, quia alias Sacerdotes facile retraherentur ob audiendis cõfessionibus, fraudes namq; mulierum prudenter possent pertimescere.

Neq; obstat ratio, Ludouici à Paramo, de qua supra, nam illa regula generalis, intelligitur dũ modo testes sint omni exceptione maiores, prout ita ad illud argumentum respondet. Sanctarellus, vbi supra. At in casu nostro, testes, primo sunt mulieres, secundum sunt singulares.

48 Quot autem debeant † adesse fœminæ ad conuincendum, relinquitur arbitrio Inquisitorum, vt notauit Sanctarellus vbi supra, n. 6. in fi. Bene verum est, quod ad conuincendum confessarium testes, non debent pati alias exceptiones, præter exceptionem sexus, & singularitatis, alias plura spetialia inducerẽtur, quo ad vnum eundemq; testẽ, & constitutio Greg. 15. supponit testem alias habilem, & solum disponit super singularitate testis, vt illa non obstet.

§. II.

§. II.

An Fœmina honesta denuncians faciat Inditiũ ad Torturam, vel Capturam.

IN hac re, Zanardus in summa diuin. pręceptorum, tom. 2. cap. 88. tit. de Tortura, vers. Item si mulier bonæ famę, dixit mulierem bonæ famę, deponentem cõtra suum cõfessarium de sollicit. facere inditium ad torturam, nisi (inquit, Zanardus) confessarius esset probatę vitę, & pro tali cognitus.

49 Verum, ego dico † quod lz. confessarius non esset cognitus probatæ vitæ, adhuc ex sola depositione vnius mulieris non potest, nec debet torqueri. Nam tunc ad torturam potest deueniri, cũ delictum est semiplene probatũ, vt cum contra reum adest vnus testis omni exceptione maior, ita late Pegna in director. p. 2. com. 110 littera G. & ego late dicam infra, in tit. de Inditijs, & tortura. At delictum sollicitionis non est semiplene probatum per depositionem solam vnius fœminę, tum quia alias duę fœminæ plene probarent, contra dicta superius, in proxima quæst. tum quia testimoniũ fœminę patitur exceptionem sexus, vt supra dixi loco proxime allegato, igitur ex sola depositione fœminę non potest confessarius torqueri, atq; ita ex Leoniss. cons. 55. n. 12. inter cons. Crim. diuers. tom. 1. docuerunt Farin. de delictis carnis, q. 137. n. 32. & Campanil. in diuers iuris, Canonici, Rubr. 11. c. 32. n. 6. Si autem adessent alia inditia, tũc si illa inditia sufficiẽtia essẽt, posset Iudex ad torturam deuenire, puta si adesset, mala fama confessarij, vel quod voluerit ei facere aliquid donum, &c. quæ tamen inditia prudentis Iudicis arbitrio relinquuntur.

50 Quinimo, † nec ob solius fœminę vnius depositionem, confessarius Vocandus ẽ, nec carceribus mancipandus, ex traditis per Royas de Hęret. p. 2. n. 32. & Simanch. in Enchir. tit 25. n. 5. & tit. 16. de cath. istit. n 2. maxime cum in Sancto Officio sola carceratio irroget infamiam, Rot. Rom. apud Cęsar. de Grassis, decis 184. n. 4 Cost. de facti scientia, & Ignorantia, inspec. 19. n. 9 & ita in concusse obseruari debet in Sancto Officio, qã vnica fœmina non facit semiplenam probationem, & in dubio stante paritate qualitatum, cõfessarius præualet fœminæ pœnitenti, ita Molfes. d. tract. 7. cap. 24. n. 39.

24. n. 39. vbi quod in praxi, ita obseruatur, & c. 23. n. 65. & sequentibus, optime Roder. à Chuna de confess. sollicit. q. 23. nu. 10. vbi dixit, confessarium, neq; posse carcerari ex depositione duarum mulierum, quæ meretrices sint, quia nimirum illorũ testimoniũ, vix equi valet testimonio vnius fęminę honestæ.

§. 12.

De Tortura sollicitantibus huiusmodi danda.

51 DVplex tortura† solet huiusmodi cõfessarijs sollicitantibus dari, nam vel sunt confessi, vel conuicti, & tunc torquendi sunt super intentione, an ẽ crediderint licitum esse abuti Sacramento pœnitentiæ, ad res lasciuas, & vti illo Sacramento tamquam medio ad huiusmodi res obtinendas, & hoc ex vulgata regula in hoc Sancto Tribunali. Quod confitens factum hæreticale, vel non mere hęreticale, quod tamen potuit cum mentis errore fieri, ẽ super ĩtẽtione, torquẽdus, Simãch. de cath. inst tit. 75. n. 52. Didac. Canter. in suis q. Crim. Rubr de hęret. c. 1. n. 69. & 70. Graff lib 2. suarum decis. cap. 5. n. 15. Genuens in Praxi Archiepiscopali, Neapol. c. 84. in antiq. & 69. in no. n. 8. cum alijs, quos infra late allegabo cũ de Tortura, in proprio titulo, hoc autem spetiale est in Sancto Officio, nam cum Heresis, sit delictum latens in mente, certificari debet Ecclesia, per tormenta, an male reus senserit de fide, & ita in casu nostro confessarij sollicitantis, docuit Molfes. d. c. 4. n. 40.

Si vero non est confessus, nec conuictus, & adsunt inditia ad torturam, torqueri debet confessarius pro habenda veritate, quę torturę species, cum nihil in hoc crimine spetiale habeat, non est cur hoc loco de ea disseramus.

52 Dubitari tamen potest an si† in tortura persistat, & nihil fateatur, reus tunc sit liber dimittendus, vel potius suspendendus à confessionibus, maxime mulierum, in exilium mittendus &c. & pro nunc. Dico quod si inditia plene sunt euacuata, tunc reus, confesarius est liber dimittendus, si vero non sunt plene eneruata, pro vt sępę accidit in Sancto Officio, quia reis in hoc Sancto Tribunali dari non solet, regulariter tortura, tam grauis, vti dari consueuit in alijs foris, tunc poterit aliqua ex dictis pænis mulctari, prout factum fuit in illo Parocho, de quo supra, ex Genuens. in Prax., cap. 66. interim. Videndus, Farin. de hęresi. q. 185. n. 126. & seq. nam de hac re infra

re infra late, in tit. de Tortura, p. 2. huius operis.

Quid autem dicendum sit, si cõfessarius fateatur verba importantia sollicitationẽ, negaret tamen se habuisse intentionem sollicitandi.

In hac re distinguendi sunt duo casus, Primus est, cum verba directe, & clare important sollicitationẽ, & tunc Dicerem, neq; admittendam esse eius excusationem, de deffectu intentionis, neq; super hac intentione esse torquendum, vt volebat Molfes. in sępe cit. c. 24. n. 42. etiam si alias confessarius, esset bonę famæ. Primo, Quia protestatio est contraria facto. Secundo, Qã, rei sic facile euitarent pœnas constitutionis nostræ, & Mentẽ Summorum Pontificum deluderent. Tertio Quia, si in tortura persisterent, maximum oriretur pręiuditium fisco Sancti Officij, qui alias haberet contra reum fundatã suam intentionẽ.

Secundus casus est, cum verba important sollicitationẽ, solum indirecte, vt quia V. G sunt verba dubia, vel quia laudatur fœminæ pulcritudo, tunc quia supra diximus, etiam ex hoc incurritur in pœnas nostræ constitutionis, cum verba dubia in casu nostro, accipiantur in deteriorem, significationem, Roder. Achuna de confess. sollicitantibus, quęst. 5 n. 21. vbi dixit ad præsumptionem sollicitationis sufficere signa etiam remota, idq; argumento sumpto à communiter accidentibus, Peirin. in Priuil. minim. tom. 2. cõstitutione 4. Greg. 15. §. 6. n. 21.

Si confessarius, sit malæ famæ, potest super eius intentione torqueri, ita tamen, vt etiam, si in tortura persistat, ad huc suspendatur ad tempus à confessionibus mulierum, Molfes. d cap. 24 n. 43. ita in Parocho, qui plures sollicitauerat tactu, & signis, quę vt plurimum solent esse ęquiuoca, fuit executum in Curia Archiepiscopali Neapol. de Ordine Supremę Congregationis, de vrbe, teste Genuensi, in sępe citato, Praxi Archiepiscopali, cap. 81. in antiquis, quod exemplum refert, Freitas in additionibus ad dictam quęst. 7. Roder. Achuna. n 40.

Si vero confessarius sit bonæ famæ, tunc Molfes. d. n. 42. vult, quod ipsi credendum sit sine tortura, ita tamen vt super sua intentione, qua verba illa protulit diligenter interrogetur, Sousa in Afforism. Inquisit lib. 1. cap. 34. n. 53. hoc tamen relinquo ego cogitandum iudicibus, qui diligenter omnes circũstantias, & qualitates, tam Sacerdotis, & pęnitentis, quam sollicitationis considerare debent.

§. 13.

§. 13.
De Abiuratione Confessario sollicitanti Indicenda.

ANtequam de abiuratione agamus vidēdum ē, an Confessarij sollicitantes sint suspecti de leui, an de Vehementi, & quidem
53 Ludouicus † à Paramo de Origine Sanctę Inquisitionis, lib. 3. quæst. 10. n. 115. vers. Hoc supposito, voluit tales confessarios esse de hæresi suspectos leuiter, & n. 166. vbi dixit, huiusmodi confessarios regulariter debere abiurare de leui, & hanc opinionem tenuerunt omnes ferè, I. C. Hispani, Roder. à chuna, de confess. sollicit. q. 2. vbi Freitas, nu. 45. vers. Secundo quia suspitio.
54 Verum dicendum, Hosce † confessarios esse de hęresi vehementer suspectos, ita videtur tenere Pegna ad direct. p. 2. comm. 81. vers. ille quoq; vbi talem confessarium non leuem malę credentię suspitionem contrahere affirmauit, Bariola in suis floribus Directorij Inquisit. de confess. sollicit. vers. suspitio, qua vrgentur, & vers. seq. vbi dixit quod Hodie ex stylo Vrbis, & orbis, imo etiam ex Apostolico rescripto confessarij sollicitantes sunt vehementer suspecti de hæresi, ac propterea compelli ad abiurandum de vehementi, quod repetit idem, Bariola, in vers. Debent confessarij, idē dixit, Leon. in Thesauro fori Ecclesiastici, p. 3. c. 37. n. 35.

Confirmari potest conclusio ex eo, quod tota hæc suspitio fundatur in abusu Sacramenti pœnitentiæ, vt patet ex constitutione Pauli 4. ibi, *Nos in animum inducere nequeuntes, quod qui de fide Catholica, recte sentiunt, Sacramentis in Ecclesia Dei institutis abutantur, aut illis iniuriam faciant*, At abutentes Eucharistia sunt vehementer suspecti de hæresi, vt probaui in tit. de sortileg. sicuti, & abutentes Sacramento Baptismi, & Matrimonij, vt probaui in tit. de Pollygamis, igitur idem dicendum erit in abutente Sacramento Pœnitentię.

Et hæc habent locum, quo ad sollicitantes mulieres in actu cōfessionis, vel immediate ante, vel immediate post, nam tunc etiam dicitur confessarius abuti Sacramento, quoniam vt supra dixi, in moralibus habet locum regula, quod parum distat &c.
55 Secus dicendum in confessario sollicitante tantummodo in confessario, & fingente ibi audire confessiones, quas tamen nō audit, & sic in abutente tantum

modo

modo cõfessionario, nã cũ in hoc cesset causa suspitionis Hæresis, sz. abusus Sacramẽti, cessare etiã debet suspitio ipsa, ita post hæc scripta visus, Sousa in Affor. Inquisitorum, lib. 1. c. 34. nu. 68. cuius doctrina valde gauisus sũ.

Hisce susppositis dicendum, ꝙ si confessarius fatetur cum pertinatia se habuisse errorem in mente, tunc debet abiurare de formali, & tractandus est, vti verus Hæreticus, ita Lud. à Paramo de Orig. Sanctæ. Inquisit. lib. 3. cap. 10. n. 165. contra tradita à Molfes. vbi sup. n. 40. qui in hoc casu, contra omnia iura mundi, voluit confessario iniungi debere abiurationem tantummodo de vehementi.

Si vero in tortura affirmet, & perseueret in respondendo Catholice, tunc abiurare debebit hic confessarius, vti suspectus de vehementi.

Si autem sollicitauerit extra actum omnino confessionis in cõfessionario tantum, modo sup. dicto in §. Secus in confessore, nullo modo abiurare debebit, quia nullo modo est de hæresi suspectus, hæc patent ex dictis supra, lz. iste confessarius in hoc Tribunali possit, & debeat pœnis nostræ constitutionis mulctari arbitrio Inquisitorum.

§. 14.

De Pœnis, & salutaribus Pœnitentijs istis confessarijs sollicitantibus Imponendis.

56 QVo ad Pœnas † isti confessarij solent condemnari ad triremes per quinquenium, vel septennium, ita Bariola, vbi supra, in vers. Hodie, imo etiam in perpetuum, iuxta Bullam Gregorianam, imo aiiquando etiã, ad arbitrium tamen Eminentissimorum Card. Supremorum Inquisitorum, possunt brachio seculari tradi, pro vt aperte dispo nit const. Greg. 15. debent quoq; suspendi in perpetum ab audiendis cõfessionibus, priuari benef. dignitatibus voce actiua, & passiua, ad arbitrium Inquisitorum, & confessarijs regularibus potest imponi, quod teneant vltimum, & infimum locum inter regulares sui Monasterij, Et aliquando debent Inquisitores mãdare, vt sententia contra confessarium regularem lata, publice legatur in proximo capitulo, suę Religionis generali, & Hoc ad aliorum terrorem, & exemplũ, de quibus pœnis, vide Bullam Gregorianam, & Lud. à Paramo

loco

loco allegato.

Solent etiam imponi eis penitentiæ salutares vt ieiunia, orationes, & similia, prout moris est huius Sanctissimi Tribunalis in omnibus delictis, ad ipsum pertinentibus

Animaduertere autem debent, Inquisitores contra huiusmodi confessarios sollicitantes, ne vltra hoc delictum, alia etiam cõmiserint, docendo nempe pœnitentes non esse peccatum, hanc sollicitationem, vel tactus impudicos &c. super quo in spetie debent intarrogari, quod si fatentur se ea, & docuisse, & credidisse abiurare dẽnt de fâli, si vero in tortura malam credulitatem negent, de vehementi.

§. 15.

Quomodo Confessarius se gerere debeat cũ confessario sollicitante, & pœnitente sollicitata.

PRimo loco Confessarius, circa confessarium sollicitantem ani-
57 maduertere debet,† num in mẽte sua in actu sollicitationis habuerit errorem in intellectu, nã tunc habendus est pro hæretico formali, & excommunicato excommunicatione Bullæ Cœnæ.

58 Quod si semper catholicæ sensit, tunc videndum est, an in loco sollicitationis, casus confessarij spllicitantis sit reseruatus† Episcopo, vt est in pluribus Ciuitatibus Regni Neapolitani, teste Graff. de casibus reseruatis, lib 2. cap. 12. n. 8. & tom. 1. eius consil. lib. 4. tit. de cognatione spirituali, cons. 1. & in isto casu solus confessarius habens facultatem absoluendi à reseruatis, poterit confessarium sollicitantem absoluere. Si vero casus sollicitationis nõ sit reserua-
59 tus, quilibet confessarius † poterit eum absoluere, vt supra docuimus in tit de Apostasia, & in indiuiduc sollicitationis in cõfessione, docuit Peirin. in Prinil Minimorum, tom. 2 ad constitutionem quartam, Greg. 15. § 9. num. 25.

60 Secundo loco confessarijs,† sollicitantibus proponi debet grauitas delicti, potiss ex P. Ribera. super cap. 3. Sophon. In illis verbis *Sacerdotes eius polluunt Sanctum*, n. 3. cuius hęc sunt formali verba, *Sanctum quoq; polluunt, & contra legem iniuste agunt* (sz. Sacerdotes) *cum Sacræ Confessionis secessu, & sollitudine, ad turpitudinem abutuntur, & eas quæ vt abluerentur venerant, magis coinquinant, & contaminant, Horum typum portabant impij filij Heli, qui dormiebant cum mu-*

lieribus,

lieribus, quæ obseruabant ad hostium tabernaculi, de quibus Paulo ante dictum est, Porro filij Heli, filij Belial, nescientes Dominum neq; officium Sacerdotum ad Populum (& mox) Erat ergo peccatū puerorū grāde nimis corā Domino qā re trahebāt hoēs à sacrificio Domini, quod quāto melius in Sacerdotes huiusmodi conueniat, nemo non videt, qualis illorum exitus fuerit ibidem legimus, In die vno morientur ambo, & suscitabo mihi Sacerdotē fidelē, qui iuxta cor meū & animā meā faciet, & deinde Ribera subiungit infelicem exitum cuiusdam confessarij, qui hoc sollicitationis morbo laborabat

61 Tertio, Confessarius consulere † poterit sollicitanti, quod corde puro, sponte se deferat Inquisitoribus, quia si nullis sit præuentus inditijs, gaudebit beneficio sponte comparentiū, & si est præuentus inditijs, gaudebit beneficio comparentium non citatorū, nec vocatorū, de quo plura infra titulo de spōte cōparentib⁹, ita Peirin. ad Priuil. Minim. loco supra allegato, n 33. & Molfes. in Prōpt. triplicis iuris, tom. 1. tract. 7. c 24. n. 45. & 46.

62 Circa horum tamen dicta animaduertendum est, Quod dum dicunt † confessarium sponte comparentem, V. G Romæ, gaudere beneficio, sponte comparentium, lz. esset præuentus inditijs, Genuæ, grauissime errant Nam sic esset in facultate confessarij, hoc modo euitare pœnas huius delicti canonicas, si sciens se prœuentum in vno loco, in alio sponte se defferet, ad quod euitandum inoleuit Sanctissima praxis Sancti Officij, apponendi in expeditione sponte Comparentis, clausulam *dummodo non sis præuentus in aliquo Sancto Officio*, vti attestatur, Farin. de heresi, q. 193. n. 28 vers & scias.

63 Quarto, confessarius circa pœnitentem sollicitatam, Imprimis eam monere debet, de ipsius † obligatione denuntiandi cēsoribus fidei confessarium sollicitantem hoc. n. expresse statuit ī Bulla nostra Gregoriana, §. Mādātes oīb⁹ cōfessararijs late Peirin. loco supra allegato, §. 9. n. 24. & seq. Et

64 sic ad denunciandum cogendę † sunt, etiam mulieres, quæ sollicitanti confessario consenserunt quid quid .n. in contrarium dixerit, Portel. in dubijs regularibus in verbo, Sollicitare, n. 15. & hæc opinio verior, & probabilior est vt, demonstrauit, Hieron. Rodriq. in Compend. quæst. regularum, Resolut. 131. n. 12. & Hodie, est certa, quia sic fuit decisum, à Suprema Congreg. Sancti Officij de Vrbe, vt patet ex litteris Emmentissimi Cardinalis Mellinus sub die 25. Iunij 1624. impressis post flores, Bariolæ,

riola, & ante tractatum, Roder. à Chuna de confess. sollicit. Non .n. tenetur mulier explicare suum consensum, tamquam rem non spectantem ad Sanctum Officium, ex quo cessat omnis obiectio, quæ ex complicitate delicti posset oriri.

65 Dubitari † tamen potest, an possit mulier sollicitata pręmittere correctionem fraternam, antequam confessarium sollicitantem denunciet, In qua re tenui in tit. de obligatione denuntiandi opinionem negatiuam, quam etiam nūc constantissime teneo, stante Bulla, & Aedictis Inquisitorum, quid quid in contrariū dixerint, Peirin. in Priuil. minimorum, loco supra allegato, n. 26. & 27. & Hieron. Rodriq. d. resol. 131. n. 13. & 14. ad cuius rei comprobationem videnda sunt, ea quę dixi, tit. prędicto, §. 6. per totum.

66 Similiter dubitari † potest, an regulares possint absoluere mulierem sollicitatam, quæ in termino ædicti confessarium sollicitantem non denunciauit, à cēsura, quam in vim ædicti prędicti contraxit, vigore Priuilegiorum Regularibus concessorum, quod à quacumq; censura, etiā Papæ reseruata possint absoluere, In hac etiam difficultate, Portel in dubijs regular. in verbo, sollicitare, num. 24. vers. tota dubitatio est, & Hieron Rodriq. d. resol. 131. n. 16. vers. vel etiā à regularibus, affimatiuam sententiam tenuerunt, dummodo mulier parata sit, denunciare confessarium, ego tamen in hoc caute admodum procedendum arbitror, & rem hanc eueniente casu, cum Hæreticæ prauitatis Inquisitoribus omnino communicandam, cum negatiuam Sententiam teneat, Homob. de Bonis, de examine Ecclesiastico, tract 7. cap. 7 quęst. 35.

67 Quomodo autem se se gerere † debeat confessarius, cum muliere, virgine honestissima, vel moniali, siue alia quacumq; quę nō potest adire Inquisitores, sine periculo infamiæ, docuit Portel. in Dubijs regularibus, verbo, sollicitare, n. 21. nam ibi dixit tales admitti ad denunciandum p̄ Epistolam missam ad Inquisitores, per aliquem suum familiarem, vel vt dixit Lazar. de Blaphe. q. 12 n. 64. per ipsum met confessarium, Verum hæc forma denunciandi per litteras, non debet executioni mitti, nisi re tota consulta, cum Reuer. P. Inquisitoribus, qui in hoc casu cautius fortasse agerēt, si confessarium delegarēt ad recipiendum talem denuntiationem, ab illa Nobili, vel moniali, in hoc tamen me semper remitto, determinationi Sacræ, & Supremæ In-

mæ Inquisitionis de Vrbe, & magna cum circunspectione procedere debent in hac materia, tam confessarij, quam Inquisitores,

68 De causis † excusantibus fœminas sollicitatas à Denuntiatione, videatur Roder. à Chuna, de confess. sollicit. quęst 19. per totam, & ibi Freitas in additionibus,

69 Tandem animaduertāt † confessarij, quod si in confessione non declarauerint fœminæ sollicitatæ obligationem denunciandi grauissime ab Inquisitoribus puniuntur, Sousa in Afforism Inquisitorum, libro 1 c. 34. n. 73. & expresse hoc in Bulla Gregorriana cauetur.

TITVLVS SEPTIMVS.

DE BLASPHEMIS.

SVMMARIVM

Blasphemia quid sit, & illius vera definitio, n. 1. & 2.

Blasph. semper subest falsum, vel in actu signato, vel exercito, n. 3.

Contumelia in Sanctos est Blasphemia, n. 4.

De ratione Blasphemiæ est diminutio Honoris diuini, n. 5.

Blasph. an opponatur Religioni, n. 6.

Blasphemia Hæreticalis, quid sit, vbi plura exempla, n. 7.

Blasphemia, al dispetto &c. an sit hæreticalis, n. 8.

Blasph. Puttana &c. an sit Hæreticalis n. 9.

Blasph. non hæreticalis, quid sit, n. 10.

Blasph. hareticalis, an sit dicere, ò Deum iniustum, n. 11.

Blasph. Hæreticalis an sit dicere, Rinego San Pietro, n. 12.

Blasph. Hæreticales spectant ad Inquisitores, n. 13.

Blasphemiæ non hæreticales sunt mixti fori, n. 14.

Iudex Laycus an possit supplere pęnā, vbi leuis sit ab Ecclesiastico blasph. iiūcta, & qualiter, n. 15 & 16.

Romæ Supremi Inquisitores de omnibus blasph. cognoscunt, n. 17.

Blasph. Hæreticales sūt suspecti de hęresi, & qualit, & quid si se excusēt ex magna turbatione, n. 18. & seq.

In delictis ex duplici actu inducitur consuetudo, n. 22.

In blasph. tamen non sufficit bis blasphemasse, n. 23.

Qnot actus requiratur, n. 24. & seq.

Consuetudo blasphemandi an probetur

Item

Item ex diuinis Vltionibus, n. 70.
Qualitas satisfactionis est arbitraria Confessario, n. 71.
Pœnitentia præseruatiua blasphemio iniungi debet, n. 72.
Blasphemo consuetudinario num absolutio defferenda, n. 73.

DE Varijs significationibus, huiusmodi nominis, blasphemię videndi sunt, Sanch. in Præcepta Decalogi, lib. 2. c. 32. n. 1. & Sanctarellus de hæresi, tract. de Blasphemia, cap. p. dub. p. vbi alij D.D. allegantur.

§. I.

Quid sit Blasphemia.

1 SVarez de Religione, tom. p. lib. p. de Irreligiositate, cap. 4. Blasphemiam, definit, vt sit verbum † maledictionis, conuitij, seu contumeliæ in Deum, definitionemq; hanc latissime explicat, toto illo cap. 4.

2 Verum mihi magis placet definitio Blasphemię quam tradit, Sanchez loco supra citato, vt sit Loquutio falsa contra † Deum per modum conuitij, quam etiā ante, Sanch. tradidit, Bannes. 22. quęst. 13. art. p. Notabili 2.

Dicitur primo, loquutio quia lz. Castro, lib. p. de Iusta hæret. punitione & Cordub. in quæstionario, lib. p. q. 17. § 15 notab. p. senserint in solis factis, & signis posse esse blasphemiam, vt si quis imagines conculcet, attamen verius est blasphemiam in solis verbis, mente, ore, vel scripto prolatis consistere, ita Suar. d. cap. 4. n. 4. vers. nihilominus dicendum, Sanch. d. cap. 32. n. 5. Sanctarellus in d. tractatu de blasphemia, cap. p. dub. 3 n. 5. & seq.

3 Dicitur secundo loco, falsa quā semper in blasphemia subest falsum, † vel in actu signato, quod contingit, cum aliquid falsum Deo tribuitur, vt Deus est iniustus, vel aliquod verum de Deo negatur, quod contingere potest non solum si blasphemus vtatur verbis modi indicatiui, sed etiā si vtatur verbis modi optatiui, & imperatiui, in quo modo lz. non consistat falsitas, in enunciatione eius quod est, vel non est, attamen consistit falsitas in affectu vt in deo sit, quod esse nequit.

Vel in actu exercito, quod euenit, quando, & si verum significatur, at ex ipso irrisorio & contumelioso modo significandi, significatur id esse tamquam irrisorium, & contumeliosum in

Deo, vt

Deo, vt cum inhoneste pudenda Christi, vel Sanctorum nominãtur, ita Caiet. 2. 2 quęst. 13. art. 1. vers. quo ad secundum, Simãcha de cath. inst. tit. 8. de Blasph. n. 2. Valentia, 22. disp. p. q. 13. puncto 1. Sanch. d. cap. 32. n. 6. vbi respõdet ad argumenta, Suar. loco supra cit. n. 9. contrarium sentientis, quem sequutus fuit, Sanctarellus, d. tractatu de Blasph. cap. 1. dub. 4. per tot.

4 Dicitur tertio loco in Deum, nam lz. etiam contumelia in † Sanctos prolata, sit blasphemia, attamẽ ea tenus dicitur Blasph. quatenus, contumelia redundat in Deum, quia Deus in Sanctis maledicitur, vti declarat, Sãctarellus d. tract. de Blasph. cap. 1. dub. 1. vers. Obijcies primo.

5 Dicitur Quarto loco, per modum conuitij, nam de ratione Blasphemię est diminutio, & derogatio diuinę glorię, quę duobus modis contingere potest, primo modo volendo directe illam diminutionem, quo pacto Damnati in inferno blasphemãt, alio modo volendo illam indirecte, quoniam sz. qui blasphemiam vsurpat, lz. directe nolit imminutionem diuinæ glorię, attamẽ attentis circunstantijs, & modo vsurpationis, merito vsurpatio illa iudicatur habere diuinæ glorię contemptum, ita Sanch. d. c. 32. n. 2. Valentia, 2. 2. disp. p. q. 13. puncto p. notab. 2. & Sanctarellus, loco cit. dub. 2. per totum, ex his.

6 Querunt D. D. num Blasphemia opponatur Virtuti Religionis, † an vero confessioni fidei.

In hac re, Communis resolutio est blasphemiam, vt sic ingenere sumptam opponi virtuti Religionis, non autem confessioni fidei, probatur quia blasphemia, vt sic derogat honori deo debito at iste honor debetur deo ex virtute religionis. igitur &c.

Quod autem non sit contra confessionem fidei, probatur quia Demones blasphemant. & tamẽ credunt, nec errorem habent in intellectu, cum sciant Deum esse iustum &c. ergo Blasphemia potest esse sine mala credentia, & infidelitate, ita Suar. de Relig. loco cit. cap. 6. n. 6 & seq. Valent. d. q. 13. puncto 2. Sanctarell. d. cap. p. dub. 5. per totum, Becanus, 3 parte summę, cap. 14. n 4 & seq. Sanch. cap. 32. n. 7. qui alios latiss. allegat.

Non est tamen negandum, vt plurimum in Blasphemia hęreticali, esse etiam coniunctam malitiam oppositam confessioni fidei, saltem externę prout docuit idem, Suar. d. c. 6. n. 7. & Sanctarell. vbi supra, n. 12. & 13 & hoc modo intelligendi sũt, D. Tho. d. q. 13. art. p. Castro. de iusta hęret. punitione, lib. 1.

cap. 12.

cap. 12 dum voluerunt, blasphemiam opponi confessioni fidei.

§. 2.

De Blasphemia hæreticali, & non hæreticali.

PRæcipua Blasphemiarum diuisio est in hæreticalem seu qualificatam, & in non hęreticalem, seu non qualificatam.

7 Hæreticales † Blasphemię sunt quæ significant, & continent errorem contra fidem, cuius modi sunt quando per verbum indicatiui modi, asseritur aliquid fidei contrarium, ita Saneh in alleg. cap. 32 n. 36. Eymericus in Directorio Inquisit. p. 2 q. 41. n. 1. vbi, Pegna, comm. 66. Duardus in Bullam Cœnæ, lib. 2. canone p. quęst. 22. n. 29. Sanctarellus de heresi, in tractatu de Blasphemia, cap 8. dub. p. n. 2. Suar. de Relig. tom. p. lib. p. de Irreligiositate, cap. 5. n. 6 vers. altera diuisio Comitulus, Respons moral. lib. 4 quęst 9 cap 3. Barbosa de Officio Episcopi, Alleg. 51. n. 86. & seq. Zanard. in summ. diuinorum pręceptorum, tom. 2. cap. 64. vers. Hæreticalem, latiss. Farin quęst. 20 n. 28 seq.

8 Huiusce generis Blasphemiæ plura à D D. dantur exempla, & quidē. Primo pro Blasphemia † Hæreticali habetur dicere *al dispetto di Dio*, ita Gramat. decis. 50 Menoch. qui alios allegat, de Arbitr. Iud. casu 375. n 4. Naldus in sum in verbo Blasphemia n. 1. Scortia in Bullas, Theor. 222. vers Hæreticales, Molfes. in summ. tract. 11. c 3. n. 20. & 27. Io. Baptista de Thoro, in cōpendio decis. Regni, p p fol. 79. vers. Blasphemia, an censeatur dicendo *al dispetto*.

Ex quo paret opinionem Baldi qui contrarium consuluerat in cons 476. ille qui dicit, lib. 3. esse erroneam, & temerariam, & ita in concusse hæc Blasphemia in Sancto Officio habetur pro hæreticali, nisi declaremus eam vti eam declarat, Suarez. de fide. etiam si displiceat Deo, quomodo eam intellexisse visus est, Azeued ad Regias Hisp. Const lib. 8. tit. 3. 1 p. n. 81. dum dixit dictam blasphemiam, non esse hæreticalem cum cuius opinione transeunt cœteri omnes I C. Hispani, vt videre est, ex Royas, & alijs alleg. per Sanch. in sum. lib. 2. cap 32. num 15.

Secundo, pro Hæreticalibus Blasphemis habentur dicere, *Renego Dio, la Croce, la Fede, il Sacro Crisma, la purità della B. V. M.* ita Sanch. loco proxime cit. Salcedo ad Diaz. cap. 113. vers. & quia Sępissime, Barbosa, d. alleg. 51. n. 88.

9 Tertio

9 Tertio, pro Hereticali Blasphemia habetur dicere, *Putana di Dio*, nam hæc verba sunt contra puritatem Dei, ita Naldus, vbi supra, n. p. Homob. de Bonis, de casibus reseruatis, p. 2. casu 1. vers. contra vero colligitur, Belochius de casibus reseruatis, p.2 q. 1.n. 241. quid quid in contrarium in terminis huius blasphemiæ consũluerit, Girlenzon. cons. 85. per totum, quia vere nihil de qualitate huiusce Blasphemię dixit, Et sic in Sancto Officio Cremonæ, adest consuetudo eam puniendi supra 80. annos, vt constat ex Votis Manuscriptis, D. Amidani sepe in hoc Opere à me citatis.

Et certe, si Blasphemia *Potta di Dio*, ab omnibus habetur pro hereticali, mihi persuadere non possum Blasph. hanc non esse hereticalem.

Quarto, pro Hereticali blashpemia habetur dicere *Potta di Dio*, ita sępius fuisse decisum à Curia Archiepiscopali. Neapol. attestatur, Viu. decis. 388.

Quinto, Idem iudicandum de blasphemis, *Dio ingiusto, Dio traditore, Dio partegiano*, Zanardus in summ. p. P. cap. 10. vers. tertio, Dixi, Comitul. d.q.9.cap 3.

Sexto, Idem fuit iudicatum de Blasphemia, *al dispetto di quel becco cornuto &c. ne hò pur fatto vna*, per senatum Pedemont. teste Thesauro Iun. quęst. forensi lib. 1. q. 78 & Hę formulæ blasphemiæ hęreticalis, non desinũt esse tales, lz. proferrerẽtur sub cõditione, quia habent in se implicitam affirmatiuam, ita Royas de heret. p. 2. nu. 173. & 174 & nos infra, §. 8. n. 43.

10 Blasphemia non Hæreticalis, ea est quę, & si ex modo dicendi, & in actu exercito, significant errorem contra fidem, attamen secundum se, & in actu signato, nõ affirmat † aliquid contra fidem, Sanch & alij omnes supra alleg. quibus addi potest, Do. meus Marta de Iurisd. parte 2 cap. 13 n. 12. tales sunt omnes imprecationes deo factæ, & omnes Maledictiones eidem datæ, & Hoc nisi sint Deo factę per verba modi indicatiui, nam tunc essent hęreticales, vti animaduertit, Sanch. loco cit. n. 36 in fi.

11 Imo, Suarez. d. c. 5. n. 7. addit hęreticales esse blasphemias, dicere *ò Deum iniustum*, † *ò Deum improuidum &c.* lz. non proferãtur per verba indicatiui modi.

12 Dubitari etiã potest an cum de Sanctis aliquid renegatur vt dicendo, *Renego San Pietro*, tunc Blasphemiæ sint hæreticales, ad quod quæsitum.

Dicendum quod non, quia per illas blasphemias non negatur, neq; affectatur aliquid, quod sit contra fidem, ita Sanch. vbi sup. vbi etiam

vbi etiã quod accepit ab Inquisitoribus, quod in huiusmodi Blasphemijs non procedunt.

§. 3.

An blasphemia sit mixti fori.

DIstinguendum hoc loco est inter blasphemias hæreticales, & non hereticales.

13 Primo, quo ad blasphemias hereticales illę ad iuditium † spectant Inquisitorum, ita Simanch. de Cath Instit. tit. 8. Castro de iusta heret. punit lib. 1. c 12. Alber. de Agnosend. assert. Cath. quęst. 6. n. 24. & q. 22. n. 63. cum alijs pluribus cumulatis per Sanctarellũ de hæresi, tract. de Blasph. cap. 8 dub. 1. nu. 1, Leon. in Thesaur. fori Ecclesiastici, p. 2 cap. 16. n. 30. Salcedo ad Diaz in pract. cap. 113. vers. quandoq; tamen, Barbos. de Officio Episcopi, tom. 3. alleg. 51 n. 89. Et ad Tribunal Inquisitorum, taliter spectant quod nullus alius potest de eis cognoscere, Barbosa vbi supra, Scaccia qui alios allegat de Iud. Ciuil. Crimin. & hæretical. lib. 1. cap. 12. n. 56. Do. meus Marta de Iurisditione, p 2 c. 13. bene Capiblan. de Potestate Baronum, Pragm. 8 p p. nu 96. vbi quod Collaterale Consilium remitit, Iudici Ecclesiastico cognitionẽ harum Blasphemiarum.

14 Secundo, Quo ad Blasphemias non hæreticales † illę non spectant ad forum Inquisitorum, sed sunt mixti fori, & datur locus præuentioni inter iudicem Ecclesiasticum, & Sęcularem, text. est in cap. 2 de Maled. quẽ ad hoc elleganter, notat Socin. cons. 119 lib. 4. ita communiter concludunt omnes supra allegati. Salcedo, vers. Est quidem ex nostro, Leon. n. 29. Barbosa, n. 93. & alij locis supra allegatis.

15 Notant tamen communiter D. D quod si iudex Ecclesiasticus Laicum pręuenerit, Penamq; leuem reo imposuerit, poterit iudex sæcularis † reum eundem condemnare vsq; ad condignam pœnam, Bald. in Auth. Clericos, col. 2. Cod. de Episcop & Cleric. latiss. Salcedo, loco proxime allegato & Barbos. n 95. qui alios D. D. allegat.

16 Verum recte ex, Salcedo vbi supra, † notat Barbosa, hoc pęnæ supplementum à Laico non fieri quia ad Ecclesiasticum, vti dignoré spectat de claratio an pęna sit condigna nec ne, & semper declarabit esse condignam, & hæc de iure communi.

17 Nam Romæ adest † const. quædam Iulij 3 quæ incipit in multis, in qua delegat cognitionem omnium blasphemiarum in Deũ

B M V. & Sanctos, Inquisitores generales Vrbis, prout latius ex ipsa constitutione apparet quæ est in Bullario in ordine 43. fol. 545.

§. 4.

An Blasphemus sit suspectus de hæresi, & qua liter.

DIstinguendum etiam nunc est inter hęreticales blasphemias, & non hęreticales, nam quo ad non hæreticales clarum ē, quod non sunt suspecti de hęresi eas proferentes, Quo ad blasphemios vero hæreticales regulariter 18 † sunt de hæresi suspecti, & ratio est, qã alias de illis Inquisitores minime cognoscere posset ita supponit omnes D. D. de hac materia tractantes, & expresse dixerunt Locatus in iudiciali In quisitor. in verbo blasphemia, n. 3. & Farin. qui alios allegat, de delict & Pęnis q 20 n. 4. Difficultas est, an talis blasph. sit suspectus de hęresi leuiter, vel de vemēheti, Qua in re distinguendi sunt duo Casus.

19 Primus Casus est, in blasphemante pluries, & consuetudinarie, † tam in Ludo. & Ira, quam extra Ludum, & Iram, & ad omnem leuem animi motum, & in hoc casu blasphemus est suspectus de hæresi vehementer, Eimeric. in Direct. Inquisit. quęst. 41. n. 5. p. 2. Vbi Pegna. in cōm. illius, quæst. Locatus in Iudiciali, Verbo Blasphemia, n 5 Zanard. in summa diuinorum, p. 2. cap. 64. vers. Si vero id faciat, vbi quod etiam si quis in ira blasphemet, si tamen id faciat ex habitu, & postquam sæpe fuit correptus, tunc etiam de vehementi erit de hæresi suspectus, Genuens. in Praxi Archiepiscopali, Neapolitana, cap. 18. in nouis, n. 11. vers. Item Blasphem. frequentia namq; habituata vehementem suspitionem solet in hisce casibus parere, Eymericus, & alijs locis supra indicatis.

20 Secundus casus est in Blasphemante non ex habitu, † sed raro & in Ludo, tantum vel, in ira tā tum, & in isto casu talis Blasph. redditur tantummodo suspectus de leui de hæresi, ita Eymericus, Pegna, Locatus vbi supra, n. 6. & alijs locis allegatis.

Neq; excusari potest allegando quod huiusmodi blasphemas protulerit quis, sola turbatione,
21 & furia, non ex mala † credentia, nam hoc est excusare excusationes in peccatis, sicuti namq; ab Apostasia à fide, & per consequens ab Hęresi, nō excusatur timore mortis Maumethē adorās & similia faciens secundū Rayn.

de Aposta

de Apostat. quest. 7. vers. circa istos, ita à præsumptione hæresis excusari non debet Blasphemus, sz. in ira blasphemat, nam maior commotio in mente insurgit ex timore mortis, quam in ludo ex amissime pecunuiarum, Eymericus, d. q. 41 n. 7. vbi rationem hanc latius explicat, & Locatus in d. Verbo blasphemia nu. 6. vers. nec prodest. vbi omnia, & singula, verba Eymerici transportauit

Ita etiā Docuerunt quo ad qualitatē su pitionis, tam in primo, quam in secundo casu Repertor. Inquisitorum, in verbo Blasphemus, §. Sed an tales blasphemi, Lelius Zechius in summ, tom. 1. cap. 25. Rubr. de blasph. ingenerali, nu. 3. circa medium, in tract. de fide, Zanard. in summ. diuin. præceptorum, tit. de blasph. cap. 10. vers. Blasphemi, autem in ira, Lazar. in tractu de blasph. q. 6 n. 8. & 9.

§. 5.

Quis Dicatur Assuetus Blasphemare, & ex consuetudine,

22 QVamuis regulariter in delictis ex duplici actu† in ducatur consuetudo, vti dixit glo. c. mos dist. p. & in c. tua nos, & c. illo vos, de pignoribus, Gram. decis. 48. n. 3. Cæphal. cons. 28. n. 12. q. n. bis fit. frequenter fieri dicitur c. Monasteria de Vita, & Honest. Cleric. & ibi Abb. n. 5. vnde Demoniaci energumeni, & laborantes morbo caduco, si frequenter cadant non possunt in ordinibus ministrare, c. comuniter 33. distinctione, & c. p. 7. q. 2. & dicuntur frequenter cadere si bis cadant, vti dixit glo. in d. c. monasteria.

23 Attamen ad hoc vt quis dicatur habere consuetudinem blasphemandi non sufficit quod bis blasphemauerit, sed requiritur vt sæpe, ac† sepius id fecerit, ita Alex. cons. 77. n. 8. lib. 1. Mantua sing. 606. n. 3. Bellon. cons. fi. n. 5. Selua de Iuram. p. vlt. q. fi. n. 9. Albert. de Agnoscend. assert. cath. quest. 6. n. 15. Decianus tract. crimin. tom. 2. lib. 6. cap. 3. nu. 26. Mascard. de probat. concl. 194 n. 1. Menoch de Arbit. iud. cent. 4 casu 375. Lazar. de blasph. q. 8 nu. 4. & 5. Graff. de Casibus Reseruatis, lib. p. cap. 10. n. 12. & seq. & n. 57. vers. 22. non comprenditur, & Sanctarellus de hæresi, tract. 3 de Blasphemia, cap. 6. dub 5. n. 5. vers. ad hoc vero,

24 Far. q. 10 n. 43

Quot autem † actus requirantur, vt quis blasphemare solitus dici possit multi multa dicūt nā.

25 Lazarius † vbi supra, nu. 5. ad

 minus

minus, consuetudinem blasphemandi in aliquo inducendam, vult requiri quinq; actus interpollatos.

Zanardus, vero in summ. diuin. præceptorum, tom. 2. cap. 64. vers. Vnde ad constituendũ, vult requiri saltem decem actus blasph. in anno, sed melius.

26 Menoch. d. casu 375. cum quo, & ego sentio † videtur hoc reliquisse arbitrio Iudicis, addo ego, dummodo tamen actus blasphemandi ad minus sint quinq;

27 Controuerti modo solet, an cõsuetudo † hæc blasphemandi probetur per testes singulares In qua difficultate.

Hippolitus Riminaldus, post Crot quem allegat, cons. 7 nu. 21. in fi. & n, 83. voluit consuetudinem hanc sufficienter probari per testes singulares.

Alex. vero cons. 72. fieri per tot. vol. 1. optimis fundamentis probauit consuetudinem blasphemandi, non probari per testes singulares, & Alex. sequuti sunt, Boer. decis. 301 n. 11. Gramat. in Const. blasphemantes, n. 18. Bellon. cons. vlt. n 5. Decian. in tract. Crimin. tom. 2. lib 6. cap. 4 n. 8 & cap. 5. n. 5. Mascard. de probat. concl. 194. n. 2. lib. 1. Farin. qui alios allegat. de testibus, quest. 65. n. 289. & nouiss Buccar. de differentijs inter Iudicia Ciuil. &. Crimin. differentia 68. n. 11. ex quibus colligi potest, quod ab hac opinrone, vti comuniter à D.D. recepta, ne fas esset recedere.

In fine tamen huiusce Questionis animaduertendum est, quod actus per quos probari intenditur consuetudo Blasphemandi debent esse interpollati, nam si quis vnico impetu plures blas-

28 phemias † proferret, non diceretur talis pluries blasphemasse sed semel tantum, Cœpol. cons. 76. in Crim Angus. cons. 12 in princ. lib. 1. Pœnut. de Momento temporis, c. 20. n. 16. & Bellon. de ijs quæ Incontinenti fiunt, libro p. cap. 97. n. 11. Farin. de delicti, & pœnis, quæst. 20. n. 43. Lezar. de blasph. q. 8. n. 8 n. 23. & seq. optime Salazar. de vsu, & consuet. cap. 6. n. 13. vbi, quod plures proferens blasphemias vnico impetu, lz. puniatur pęna plurium Blasphemiarum, Attamen cum de credulitate blasphemantis agitur, q̃ã in hæresim tendunt, inspiciendũ est interuallum temporis, vt de vna vel pluribꝰ blasphemijs, vel hęresibꝰ puniatur, bene verum ẽ, ꝙ hic ob multiplicationem Blasphemiarum ẽ acrius puniendus, Bellon. vbi supra, n. 18 late Azeuedius ad Regias cõst lib. 8. tit. 4. lege p. n. 42. vbi allegat, Couar. lib. 2. Variarum, cap. 10 n 7. vers. Hactenus tractatum est.

§. 6.

§. 6.

De Blasphemia Hæreticali Prolata in ira, in ebrietate, & Ioci causa

QVo ad blasphemos hæreticales in ira, iam supra dixi ipsos esse tantummodo de leui de Hęresi suspectos, nunc etiam dico ip-
29 sos esse mitius puniendos, † ita namq; docuerunt, Albert. de agnoscend. assert. cath. quęst 27. n. 2. & 3. & alij plurimi allegati per Farin. de delictis, & pœnis, q. 20. n. 47. Lazzar. de blasph. q. 7. n. 61. & seq.
30 Addit tamen Farin. ibid. n. 48. dilligenter † considerandum esse, an ira ortum habuerit à iusta, & graui causa, an à leui, & iniusta, primo, namq; casu minus puniuntur, secundo, vero magis, & ibi enumerat causas iustas iræ, & n. 48. expresse voluit iram, quę insurgit ex ludo prouenire ex causa illicita, & iniusta, cum ludus precipue allearum, & taxillorũ sit à iure reprobatus .l. alearum vsus, Cod. de Relig. & sumpt. funerum, ita voluit etiam Albertinus de Agnosc. assert. quęst. 27. n. 8 & n. 18. cum alijs ibi allegatis, Inspicienda, etiam est diligenter qualitas personę, nam si esset rusticus magna ira commotus ex causa iusta ab omni suspitione Hæresis excusaretur, sic in fortioribus terminis, magna C. V. Neapol. absoluit quendam rusticum, qui dũ cum domino eius creditore altercaretur, ex magna ira, & inconsiderate hęc verba protulit, Quod Deus non poterat facere, quod ipse teneretur ad tantas operas, Io. Baptista de Thoro in Compendio decision. Regni, p. p. fol. 79. vers. blasphemans.
31 Excusabũtur etiã a pęnis blasphemi Hæreticales in ebrietate, vel saltem mitissime punientur, ita Farin. d. q. 20. n. 50. & seq. Lazzar. de Blasph. q. 8. nu. 47. Salcedo. ad Diaz. cap. 113. circa finem, Vers. Excusabitur autem is, idem .n. iudicandum est de ebrio, ac de furioso, & mente capto .l. omne delictum, §. per vinum ff. de re militari.

Idem etiam Dicendum est de dormientibus, Salcedo, vbi supra, vers. erunt etiam à pœna.

32 Sed ad maiorem præmissorum claritatem Aduertendum, quod ebrietas est triplex, leuissima, leuis, & Magna.

Leuissima est, quæ mentem nõ impedit, sed tantum exhilarat hominem, eumq; promptiorem reddit, & de hac agit, Bald. l. 1. n 40. Cod. vnde vi, vbi etiam ait pœnam delicti, ob hanc ebrietatem, non minui.

Leuis ẽ, quando calor vini mẽtem turbat, & in hoc casu, ebrietas solet minuere pœnam, Laderchius, qui alios allegat, consilio 207.

Magna est, quæ mentis alienationem inducit, atq; hæc delictũ prorsus tollit, cum hæc ebrietas furori propè similis sit, Laderch. vbi supra, per tot. consf. quem omnino vide. Et sicuti triplicem diximus esse ebrietatem, ita triplicem esse iram dixit, Idem Laderch. loco cit. vers. Magna est, de qua eadem omnino sunt dicẽda, quæ de ebrietate diximus.

Dictum vero D. D. vulgatum, quod ebrietas excusat à tanto, non a toto, de quo Albertinus de Agnoscendis Asser. q. 36. procedit in ebrietate leui, non in leuissima, quæ nec à toto, nec à tãto excusat, nec in magna quę ab vtroq; excusat.

Quia tamen difficillimũ est cognoscere an ebrietas inducat totalem mentis alienationem, & Ecclesia non solet iudicare de occultis, tutissima est opinio Albert loco cit. n. 16. quod ebrio dicenti verba Blasph. vel hæretica ad cautelam deposita ebrietate semper imponatur aliqua pœnitentia, siue quis peccauerit per ebrietatem insaniam calorẽ iracundiæ, seu furorem, seu etiã dormiendo argumento, c. excõmunicatorum, 23. quæstion e. 5.

33 Qui vero per Iocum, † vel etiã lubricum linguę blasphemias hęreticales euomunt, grauissime sunt puniendi, ita Pegn. com. 17. in 3. p. littera B. vers. & quamuis regulariter, Lazzar. de blasph. q. 6. n. 11. Vers. Extenditur 3. Salcedo ad Diaz. d. cap. 113. Vers. sed locus iste, Farin. de hęresi, q. 179. n: 45. Sanctarell. alios referens de hęresi, tract. 3. de blasph. cap. 8. dubio 2. num. 3.

34 Sed an isti sint puniendi † per Episcopos, & alios ordinarios, an per Inquisitores controuertunt D. D.

Sed verior cõmuniorq; sententia est istos posse, & debere per Inquisitores puniri, nam ex quo hæreticalia proferunt verba, negari non potest, quin sint de hæresi suspecti, & consequitur Inquisitorum iurisd. subiecti, & ita tenuerunt Pegna, vbi supra, Vers. num autem, Salced. ibid. Vers. sed vtrum qui talia, Farin. d. q. 179. n. 48. & Sanctarell. loco allegato. Qui omnes in isto casu dicunt Inquisitores, posse imponere pœnam pecuniariam, quamuis ad augendam, vel minuendam pœnam, consideranda sit qualitas persona iocantis, verborum, & aliarum circumstã tiarum.

Et in omni casu, ei qui asserit se lubrico linguæ, vel Ioci causa,

vel in

vol in magna in Blasph. protulis-
35 se, incumbit onus † hoc proban
di, latiss. Pegn. & Sanctarellus
locis alleg. ille Vers. ad hęc il-
lud iste, n, 4. & Pegna eodem lo-
co sub littera D. vbi late de pro-
ferente has blasphemias per lu-
bricum linguæ, & quod eodem
modo puniri debeant,

36 Ab Inquisitoribus † quoq; puniri possunt, qui verba Sacræ Scripturæ ad Iocosa trahunt, libellosq; componunt, ita Pegna, vbi supra Vers. Postremo, Salcedo, loco cit. Vers. Quæ sanæ sunt obseruanda, & Sanctarell. d. n. 4. in fi.

§. 7.

De Fœdantibus, & cōspurcantibus Imagines Sanctorum.

37 DE hoc delicti genere in præsenti pertractandū est, quoniam tales Imagines conspurcãtes &c. facto † dicuntur blasphemare, vti communiter dixerunt D D. infra citandi.

38 Et imprimis huiusce criminis reos esse de hæresi vehementer suspectos † constat inter omnes, vti docuere, Alphonsus de Cast. de Iusta hæretic punit. lib. 1. c. 12. & 15. Genuens. in praxi Archiepiscopali Neapol. cap. 18. n. 11. in fi. & in addit nu. 17. P. Zanard. in sum. diuin Præcepto rum, cap. 64. Vers. 2. Dico quod eadem pœna, tom. 2. vbi quod hi aliquando etiam abiurant de leui tantum, & regulariter de vehementi non autem de formali (si catholici sint) Quamuis ait ipse aliqui tenuerint hos non debere abiurare, quia Maiestatem confitentur, & eam tantummodo odio, & malo animo offendunt, Simanch. in Enchiridio iudicum Violatæ Relig. tit. 10. Rubr. de effractoribus Imaginum, Lazzar. de blasph. q. 6. num. 14,

39 An autem hic casus sit mixti fori, vel potius ad Inquisitores pertineat, priuatiue, † quoad Laicos disputant D.D. in qua difficultate.

40 Clarus † in Pract. Crim §. fin. q. 68. Vers. Imaginem, Simanch. de cathol. instit tit. 33 n. 17. voluerũt hoc delictum esse mixti fori, ita vt sit locus præuentioni inter iudicem Laicum, & Ecclesiasticum, & illos, varios casus particulares, inquibus tales delinquentes à Iudicibus sæcularibus fuerunt condemnati referentes, sequuntur, Baiard. ad Clarum, n. 49. & seq. Farin. de delict. & pœnis, q. 20. n. 68. & seq Menoch. de Arbitr. Iud. casu 376 per tot. Franc. decis. 504. vbi Riccius in addition. Caballus

ballus in suis resolut. Crimin. centuria prima, casu. 91. Farin. in nouiss. addit. ad dictam q. 20. sub n. 68. & 70. qui alios refert, & concludit esse locum preuentioni inter Iudicem secularem, & Inquisitorem, Franc. Bernard. Portus, in suo fasciculo rerum Criminalium, fol. 45. vbi Meminit, de quodam dicto il Spagnoletto, qui ex ordine Senatus nostri Excellentiss. fuit suspensus ob pedibus calcatam Sacram Imaginem, & quamuis hæc sit cõmunissima opinio Attamen ego
41 contrariam † opinionem veriorem puto, videlicet.

Cognitionem huiusce Criminis spectare ad Iudices fidei, priuatiue quo ad Laycos, moueor ex pluribus, &

Primo, Quia si is, qui taliter delinquit, verbo dixisset Imagines Sanctorum non esse venerãdas, vtiq; talis Blasphemaset hæreticaliter, & per consequens puniendus esset ab Inquisitore, priuatiue, quo ad Laycum, vti supra dixi, at voluntas alicuius, non minus verbo, quam facto declaratur .l. reprehendenda, vbi D.D. Cod. de Instit. & subst. quinimo voluntas magis facto, quam verbis declaratur, Barbos. Axiomate 230. n. 4. qui alios allegat, fractione autem, aut conspurcatione alicuius Imaginis, clare pz. tales reos velle fateri Imagines non esse venerandas, igitur etiam hij facto hæreticaliter blasphemantes subdũtur iurisditioni Inquisitorum priuatiue quo ad Laycos.

42 Secundo, quia ita fuit decisum † à Supremo Regio consilio Hispaniæ, in quodam nouiter conuerso, qui Imaginem B. M. V. fregerat, quiq; prima sententia fuerat condamnatus, ad amputationem manus, & ad suspensionem in furca. & cum ab hac santentia hic reus appellasset, ad regiam Pinianam Cancellariam Iussu D.D. de dicta Cancellaria, causa hęc remissa fuit ad Inquisitores à quibus postea fuit ob non probatum delictum absolutus, ita suo tẽpore accidisse scribit Azeuedius I. C. insignis ad Regias constitutiones, lib. p. tit. p. lege 3. n. 7. & seq. qui etiam vlterius tenet hanc remissionem iustitissime factam fuisse, & de hoc crimine solos Inquisitores posse cognoscere.

Tertio, Moueor ex eo quod nullus hucusq; cõtrouertit, q̃ Inquisitores soli sint Iudices in causis sortilegorum hæreticalium, vt V.G. sortilegij in quo sortilegus vtitur Hostia consecrata, vel baptizat Imagines vt infra probaui in tit. de sortilegis, & hoc nõ ex alia ratione, quã ex eo, quod nisi crederet Hostiam consecra-

tam

um habere virtutem ad sortilegia, illa non vteretur, vt ibi dixit ex Alphonso à Castro, & alijs, quod tenere esset hæresis, igitur etiam in casu nostro, idem dicendum, nam deturpans imagines, nisi crederet, imagines nō esse venerandas, non est præsumendum, quod illas deturparet, sicuti etiam Baptizans Imagines, nisi crederet eas posse baptizari, non est præsumēdum, quod illas baptizaret.

Quarto, Moueor ex eo, quia apud Grecos isti effractores Imaginū vocantur Heretici, vti notauit Azeuedius vbi supra, n. 9. circa medium.

Atq; ita tenet Azeuedius omnino videndus, vbi supra, Genuensis in Praxi Archiepiscopali, Neapol. cap 18. in additionibus, n. 17 & Lazar de blasphemia, questione 6. n 14.

Neq; obstat, quod communiter opponitur, quod Inquisitores nō possint imponere pœnam cōdignam huic delicto, Quia hoc negatur, nam possunt ex enormitate delicti, & eius circunstātijs, hosce reos Brachio sæculari relaxare, Azeued. loco citato, & Genuens. d. nu. 17. in fi. pro vt etiam Bononiæ, tres qui plures Imagines in Ciuitate conspurcauerant, de ordine Supremi Tribunalis Sanctę Romanę Inquisitionis, fuerunt brachio sæculari traditi de anno 1623. qui debitas tanti sceleris pœnas persoluerunt, & ita contra hosce reos obseruari in Hispania attestatur, Sousa in suis Afforism. Inq. lib. 2. c. 42 n. 14. seq.

Et tam enorme est hoc delicti genus, vt illius rei, à C. Regis nostri in dulto generali excludātur, Mastril. ad indutum, cap. 26. n. 14. & 15. vbi idem concludit de blasphemo hereticali, & sic Franc. Bernard. Porrus in suo fasciculo rerum Crimin. fol. mihi 46. attestatur se non potuisse obtinere ab Excellentiss. Senatu nostro Mediolani, quod quidam Benedictus Vicecomes, ob Hæreticales Blasbhemias ad remum per quinquenium damnatum frueretur beneficio decreti gratiosi.

§. 8.

De Varijs generibus Blasphemiarum, & an Inquisitores aliquando possint punire blasphemias non hæreticales.

QVamuis supra de varijs blasphemiarum generibus dixerim, attamen nunc maioris huiusce materiæ declarationis gratia, nonnulla exempla adducam si-

milium blaſphemiarum.

43 Et Primo de Blaſphemia, *nec Deus ipſe ſi deſcenderet cœlo, amoueret frumentum de Area hac*, clarum eſt, quod eſt hæreticalis, & de hac blaſph. videatur viuius deciſ. 275 n. 18. Lazar. de blaſph. quęſt. n 33.

Secundo, ſub hęreticalibus blaſphemis, comprehēdūtur etiam blaſphemiæ hęreticales prolatę ſub conditione, Royas de hęreticis, p. 2. n. 173. & ſeq. Lazar. de blaſph. quæſt. 7. n. 44. & ſeq. quia in actu conditionali, adeſt voluntas de præſenti.

Tertio, pro hæreticali blaſph. habetur dicere *Dio Part ſano*, Plot. in tract. de Blaſph. nu. 27. Lazar. de Blaſph. q. 7. n. 29.

Quarto, qui diceret, *Dio becco Diauolo*, ſi eſt aſſuetus proferre blaſph. attroces in deum, præſumitur verbum illud iniuriosū retuliſſe in Deum, alias ſecus, Lazar. de blaſph. quęſt. 3. n. 19. verſ. Hinc in facti.

Quinto, controuerti poteſt an blaſphemare dicatur, dicens, *al diſpetto, che non vò dir Dio, vel putana, che non vò dir della V. M.* & Plotus in tractatu de blaſph. n. 17. voluit, hunc blaſphemare hæreticaliter, nam inquit ipſe, proteſtatio illa non releuat, vti contraria facto.

Lazarius, vero de blaſph. q. 3. n. 30. tenet oppoſitū, nā negatio poſita ante verbum regulariter inducit orationem negatiuam, & ita etiam ego in mitiorē partem inclinans teneo, Neq; obſtat ratio Ploti, nam in hoc Crimine, & in hoc Tribunali declarationi expreſſe, potius ſtari debet, quā facto contrario, cum verſemur in his, quæ in animo conſiſtunt, vti dixit, Menoch. de arbitr. caſu 86. n. 9.

Sexto, dicere *Putàna della Vergine*, non proferendo nomen Mariæ, eſt hæreticaliter blaſphemare, nam ex cōi vſu loquendi appellatione Virginis per excellētiā intelligitur Maria, ita Plot. de blaſph. n 13. Lazar. in eodē, tract. q. 3. n. 38. Belochius loco infrà alleg.

Septimo, dicere *al corpo di Dieci, ò dierà vel putana di Dio bacco vel al diſpetto di Chriſtophoro, vel putana della vergine Giouanna*, non eſt blaſphemare, attamen Iacobus Ramirez in tract. de cuſtodia linguę, c. 3. ait talia verba proferentem male facere, *nā ſicuti inquit, qui ſe ad ignem ſæpe approximat, quandoq; ab eo comburitur, ita etiam qui ex conſuetudine huiuſmodi verba proferet quādoq; vere blaſphemat*, Quod ampliatur in luſore qui ſemper prę ſumitur blaſphemare, & addere illa verba doloſe, ita Lazarius de blaſph. quæſt. 3. n 33. Et de his omnibus ac alijs ſimilibus blaſ-

phemiam

phemiarum generibus, vide Belochiū de casibus reseruatis, p. 2. q 12. n. 6. & pluribus seq.

44 Quo ad secundum, dico quod solus Inquisitor cognoscit, non solum de blasphemijs hęreticalibus, sed etiam de habentibus connexionem cum hęresi, ita Albertinus de Agnoscend. assert. cath. quæst. 22 n. 63. vbi ait, sufficere quod blasphemia habeat in se hæresim explicitam, vel implicitam, vt de illa Inquisitores cognoscant, Alphons. à Castro de Iusta Heret. punit l. 1. c. 12. in fi ibi blasphemia autem quæ habet quandam cum hæresi vicinitatem, vel connexiouem ad Inquisitorres spectat, Royas de hęreticis, p. 2. Assert 12. n. 168. & Lazar. de Blasphemia quæst. 6. num. 10.

45 De illis vero blasphemijs quæ nec hæreticæ sunt, nec cum hæresi cognationem habent non solent cognoscere, Inquisitores directè, lz. ex illis soleant, malam, & prauam inquisiti rei indolem arguere, Sanctarellus de hæresi, tractatu 3. de blasphemia cap. 8. dub. 2. n. 2. De illis tamen etiā cognoscunt Inquisitores cū sunt coniunctę, cum blasphemijs hereticalibus, & ita passim obseruatur in hoc Sacro Sancto Tribunali.

§. 9.

An consuetudo Ciuitatis excuset à pœnis blasphemiæ, & an Blasphemi gaudeant Imunitate Ecclesia.

CONtrouertunt D D. an comunis consuetudo regionis excuset Blasphemantes, vt videre est ex, Farin. de delictis. & pœnis, q. 20. n 44. & seq. & Sanctarello de heresi, tract. 3 de blasph. c. 6. dub. 5. 8. qui alios D. D. allegant.

46 Sed communissima sententia est negatiua, ita Farin. & Sanctarellus, locis allegatis, nam in ijs quæ ex sua natura mala sunt consuetudo non excusat, glo. in c sane de tempor. ordinat. Lazar. de blasph. quæst. 3. nu. 11. Vnde Griuel. decis. 24. Senatus Dolani, n. 11. seq. in vehit in eos D. D. qui blasphemis aiunt minuendam esse pœnam ob consuetudinem Ciuitatis.

Consuetudo n. ait Griuel. aggrauat delictum, & multis grassantibus opus est exemplo l. aut facta. § fi. ff. de pœnis. & crescente malitia, iustum est pœnam augeri, vid. dicta deci. qā in hac materia blasphemię pul-

cherrima est, & erudita.

47 An autem Gaudeant immunitate Ecclesię, Breuiter loquendo de Blasphemo Hæreticali Respondendum est, quod non, nam talis est suspectus de fide, & suspecti de fide, non gaudent Immunitate Ecclesiæ, ita in terminis blasphemi, docuerunt Ricc. Variarum, resolut. tom. 2. Resol. 9. Peregr. de Immunit. Ecclesię, cap. 12. n. 12 & Alex. Ambros. ad Bullam Greg. 14. de Immunit. Ecclesiæ c. 8. n. 12. Diana, resol. moral p.p. tract. p. Resolut. 38.

Lz. contrarium tenuerit, Lazar. de. blasph. q. 5. n. 73.

§. 10.

De Tortura Blasphemis danda.

48 Blasphemis quoq; dari † torturam clarissimũ ẽ siue pro veritate habenda, siue etiam super intentione, pro veritate quidem habenda, cum veritatem nolunt confiteri, super intetentione vero, vero cum de credulitate eorum, quæ dixerunt interrogati Catholice respondentes, vrgentur coniecturis, de hęresi, Molfes. in summ. tract. 11. cap. 3 n 27. vers. contra istos blasphemos, hæc patẽt, tum ex dictis de indit. & tortura, tum ex dictis in tit. de sortilegijs, in q. de abiuratione sortilegis iniungenda.

49 In præsenti autem dubitari potest, an tortura † in casu nostro sit danda Blasphemo, cum tantummodo est de hæresi leuiter suspectus, in qua difficultate.

Cãpanil. ĩ diuers. Iuris Canon. rubr. 11. cap. 26. nu 63. & 64. & Roder. à Chuna de confess. sollicit. q. 23. nu. 14. vers. Atq; de His, voluerunt suspectum de leui, nullo modo esse torquendum

Mouentur, Primo quia ex leuiuibus inditijs non potest dari tortura, neq; in causis fidei, vti dixi, & latiss. probaui in d. tit. de sortileg. loco alleg.

50 Mouentur, 2. ex eo, quod disputant D. D. num † ex leuibus præsumptionibus, sit quis de fide interrogandus, & tamquam de hęresi suspectus carcerandus, & Simanch. de cath. inst. tit. 50. nu. 28. & seq. & in Enchiridio Iudicum violatę religionis, tit. 41. n. 7. dixit sibi valde acerbum videri, quem de fide interrogari quid sentiat ex solis leuibus suspitionibus, nisi forte versaremur in homne Vilis, & abiectæ conditionis, & Simanch. sequitur Doctissimus Pegna. ad director. p. 2. comm. 12. in fi. vbi addit, Hoc ait ẽ certum ad nullius capturam veniendum esse, ex his tantum inditijs, aut delictis quę

leuiter

leuiter solum redderent quem piam suspectum, propter insigne honoris detrimentum, quod in hoc crimine, sola captura affer-re dignoscitur, Hosce etiam plu-ribus relatis, sequitur Farin. de hæresi, q 185. n. 56. & n. 7 vbi alios plures allegat, Optime Scaccia de Iuditijs ciuilibus, Cri min. & hęretical. lib. p c.44. per tot. sed maxime, n. 2. ubi dixit neminem capiendum ex leuibus inditijs, in hoc crimine.

51 Si igitur leuia inditia vix suffi-ciunt ad interrogandum reum, & si sufficiunt, non tamen ex il-lis pótest deueniri ad ipsius cap-turam, Quomodo ex dictis indi-tijs poterit reus torqueri, cum multo maiora requirantur indi-tia ad torturam, quam ad captu ram, ex notatis per clarum in Pract. Crim. q. 20. n. 3. & q 28. nu. 2. Atq; ita D. D. supracitati indistincte loquũtur, tam de tor tura pro habenda veritate quam de tortura super intentione.

52 Pro huiusce difficultatis † solu tione, Notandum est quod suspi-tio hæresis leuis, talis dicitur in ordine ad suspitionem vehemen tem, nam leuis suspitio secundũ se considerata, arbitrio pruden-tum virorum est grauis, vnde ob id Ecclesia eam leuem suspitio-nem habet in consideratione, dũ Christi fideles ea suspitione la-borantes, cogit ad abiurandum de leui, c. Accusatus in principio de hęresi, in 6. ita Freitas, ad Ro der à Chuna de confessar. solli-cit. q. 5. n. 57 Sic in simili per-cussio Clerici, alia dicitur leuis à qua potest Episcopus absoluere, c peruenit, de Sententia excom. & alia grauis, à qua Papa, & nõ Episcopus absoluit, c. siquis sua-dente, 17. q. 4 Et tamen percus-sio leuis, talis dicitur præcise in ordine ad grauem, nam in se po-test esse peccatum mortale, & sic culpa grauis, vt ex Nauar. & a-lijs obseruauit, Bonacin. de cens. in spetie, tom. 3. disp. 2. q. 3. pun-cto 6. sect. 5. n. 8. vers. dixi per-cussio leuis.

Hoc supposito si sermo sit de tortura danda pro veritate ha-benda, & super complicibus, vbi simus in alijs casibus suspitionis leuis Hæresis in quibus, de com-plicibus aliqualiter appareat & in eo delictorum genere quod sine complicibus nequit perpe-trari, tunc dico eam etiam suspe cto tantummodo de leui, non confesso, & non conuicto dandã.

Id euidenter constat ex inuete-rata praxi Sancti Officij, qua hu iusmodi suspecti tantummodo de leui solent pro habenda veri-tate torqueri, vnde P. Massin. in Praxi Sancti Officij, parte 8. in forma sententiæ contra reum suspectum de leui, ponit hæc ver ba, *Et parendo a noi che tu non ha-uessi*

nessi detta intieramente la verità, giudicassimo &c. esser necessario venir contra di te, al rigoroso essame, nel qual constituito niente di nouo aggiongiesti à tuoi primi detti.

Confirmâtur prædicta, primo quia suspitio leuis arbitrio prudentum, & Ecclesię est grauis in se, vt supra vidimus, ergo in ea locus est torturę. Confirmâtur secundo quia ex Freitas ad Roderic. de confess. sollicit. q. 23. n. 29. ex Cantera, & alijs ibi allegatis, confessarius sollicitans, potest pro habenda veritate torqueri, quod etiam de iure comuni procedere dixit, Sousa in Afforismis Inquisitorum, libro 1. cap 24. n. 65. lz. ipse contrariũ teneat, & tñ tam freitas, quam Sousa, vti Hispani, Hispanorum opinionem sequuntur, quod sollicit. in confes. non inducit, nisi suspitionem de leui, vt vidimus tit. 6. § 13.

Neq; obstant argumenta in cõtrarium adducta, quod sz. ex leuibus inditijs nullus sit de fide interrogandus, carcerandus, & multo minus torquendus.

Quia, aliud est ex leuibus inditijs, carcerare, torquere, & interrogare reum, aliud id agere ex legitimis inditijs inducentib⁹ de iure suspitionem hęresis leuem, quę in se grauis est, hoc est licitum, quamuis primum sit illicitum.

Alias sequeretur, quod in Hispania, nec binas nuptias contrahens simul, nec confessarius sollicitãs possent interrogari, quid sentiant de Sacramentis Matrimonij & Pœnitentię, nec carcerari. Quia ibi, ex illis delictis oritur suspitio tantummodo leuis hęresis, vt supra vidimus, tit 5. & 6. Et tamen in Hisp huiusmodi rei, & carcerantur, & interrogantur de fide, Sousa in Afforis. Inquisitorum, lib 1. cap. 35. n. 3. Et Ludouicus à Paramo de Origine Sanctę Inquisitionis, lib. 3. q. 10. n. 165 vers. Et quoniam.

Si vero loquamur de tortura super intentione, tunc dico suspecto de leui, eam minime dandã, Probatur, quia vt probaui, tit. 12. § 8 n 96. suspitio leuis hæresis sufficienter, & naturaliter tollitur abiuratione de leui, quæ ad hunc pręcise effectum fuit inuenta, igitur vlterius non est reus torquendus.

Secundo, probatur, Quia suspitio vehemens Hæresis tollitur tortura super intentione, & abiuratione, vt probaui loco supra allegato, n. 87 ergo non est æquum, ad tollendam suspitionem leuem hęresis (quæ longe inferior est vehementi) de necessitate requiri torturam, & habiurationem.

Tertio, Probatur, Quia ob id

Sousa

Sousa in Afforism. Inquisitorũ, lib. 1. cap. 34. n. 64. voluit confessarium sollicitantem, qui secundum iura suę regionis non ẽ, nisi de leui suspectus de hæresi, vt supra dixi, non debere torqueri super intentione, & Genuensis in Praxi Archiepiscopali, Neapol. cap. 84. in antiquis, n. 8. ibi, Quando reperitur quis suspectus leuiter tunc taliter suspecto solet imponi pœnitentia salutaris, & abiuratio de leui, & regulariter non torquetur, cuius dictum intelligo, de tortura super intentione, alias ei non posset iniungi abiuratio de leui, quę necessario supponit de delicto plene constare debere, vel per confessionem vel per legitimas probationes, Et doctrina, Genuensis, per totum illud capud magnifacienda est, quoniam tota desumpta est ex litteris Supremæ Congregationis de Vrbe, vt ipse in fi. illius capitis attestat.

Si tamen tortura daretur taliter suspecto, tunc esset vtiq; abstinendum ab abiuratione, quia illa suspitio leuis sufficiẽtur esset sublata per torturam, Pegn. ad Eymeric. p. 3. comm. 39. vers. Quare in hoc articulo, Quamuis vt supra dixi, & latius dicemus in tit. de sortilegis, suspitio leuis regulariter sit tollenda per abiurationem de leui.

Bene verum est, quod cum suspitio leuis non consistat in indiuisibili, sed habeat suã latitudinem Moraliter, si hęc suspitio leuis, in genere suo sit ex suspitionibus gradum infimum leuis suspitionis excedentibus, posset etiam, tũc reus taliter suspectus torqueri leuiter, super intentione, & vlterius cogi ad abiurandum de leui, et hoc est, quod voluit dicere, Genuens. loco supra allegato, dum non dixit simpliciter, suspectum de leui non torqueri, sed tantummodo regulariter non torqueri.

Hic autem comode dubitari potest, an cum reus explicite nõ fatetur, sed tantummodo se remittit dictis testium, possit torqueri pro habenda præcisa responsione per sic, vel non.

In qua re Respondendũ est affirmatiue, ita Bald. l. accusationem, n. 6. C. qui accusare poss. Capijc decis. 145, Farin. de Indit. & tortura, q. 37. n. 176. Et ratio est, quia potest esse, quod testes qui deposuerunt non probent, vt quia sit vnus tantum testis, vel quia patiuntur exceptiones in personis, vel in dictis, quo casu relatio, ad eorum depositiones pateretur easdem exceptiones cum omnes qualitates, relati sint inreferente.

His accdeat quod potest esse ꝙ illa relatio ad dicta testium sit fraudulenta puta quia reus plures

res

rès blasphemias protulerit, quam testes deposuerint, vnde propterea cogendus est reus ad præcise respondendum, & Hanc scio fuisse opinionem Reuerēdissimi olim Marci Antonij Amidani, tom. 3. eius votorum, voto 15 n. 2.

§. II.

De Abiuratione blasphemo Iniungenda.

53 QVoniam Blasphemi consuetudinarij, & ex habitu quodam † tam in ira, quam extra iram, & ad omnem læuem animi motum sunt vehementer suspecti de hæresi, vti supra probaui, ideo clarum est quod isti debent abiurare de vehementi, Genuensis in Praxi Archiepiscopali Neapol. cap 68. n. 8. vers Si vero aliquis est suspectus, Lazarius de blasph. q 6. n. 17. P. Zanardus in sum. diuin. præceptorum, p. p. cap. 11. de blasph. vers. blasphemi, autem in ira.

54 Si vero sint blasphemi consuetudinarij † tantum in ira, maxime si ira non sit ex causa omnino iniusta, tunc quoniam tales sunt tantum de leui suspecti, de leui tantummodo abiurare cogendi sunt, Lazar. de blasph. loco supra allegato, & P. Zanardus ibidem.

55 Si vero, quis semel tantum blasphemiam hæreticalem protulerit in ira, tunc talis, non solet abiurare, sed tantummodo graui ei facta obiurgatione dimitti solet cum pœnitentijs salutaribus, & aliquando, si persona sit vilis cogitur stare præ foribus Ecclesię cum candela accensa in manu, ita Genues in pract. Archiepiscopali Neapolitana, cap. 68. n. 13. vers. Item illis, qui semel, & Lazzar. de blasphemia, q. 6. n. 21.

56 An autē ita qui † bis, vel ter, in tantum blasphemauit sit cogendus ab abiurandum, Dico quod sic, & hoc probant verba, Eymerici in Directorio, p 2. q. 41. n. 6. vbi ait, Si vero non frequenter sed rarò, nec longo tempore sed pauco, & non extra Ludum, sed in ludo tantum, tunc eo casu abiurare debent vti leuiter suspecti, & qui ter blasphemauit in ira, rarò saltem dicitur blasphemasse, & in verbis prædictis Eymerici comprehenditur, igitur etiam talis debebit abiurare.

Sed quoniam Zanard. in summ. diuin. preceptorum cap. 11. de blasphemia, p. p. vers. Blasphemi autem in ira, ait quod blasphemi in ira, & semel, bis, & ter, non solent abiurare si ira magna fuit, & causa irę iusta, ideo in hoc seruanda est practicata vnius cuiusq; Tribunalis. Et quia

cũ tractatur de blasphemi abiuratione, contingit sepę dubitari. An in loco secreto, an publico sit ei indicenda, Tota hęc res residet in iudicantium arbitrio, ita tamen, quod si blasphemi, licet inditijs prauenti comparuerint tamen in Sancto Officio, nec citati, nec vocati, possit cum ipsis agi honestiori abiuratione, Locatus in 3. casu Placentiæ deciso, addit etiam Rol. cons. 63. n. 7. lib. 3. & Farin q. 194. nu. 9. de hæresi, honestiori, etiã abiuratione esse agendum cum blasphemo nobili, quod tamen audeo affirmare, ob ea: quæ dicam, §. seq.

§. 12.

De Pœnis, Pœnitentijsq; salutaribus Blasphemis imponendis.

56 OMisso casu in quo blasphemans fateretur, se corde credidisse blasphemiam, quam ore protulit, quo casu abiurare deberet de formali, & pœnis hæreticorum † mulctari, iuxta tradita per Lazzar. de blasph. q. 6. n. 17 & Zanard. in sum. diuin. prçceptorum locis supra, in proxima quæstione indicatis.

58 Blasphemi ex consuetudine, & vehementer suspecti condemnatur ad triremes, per triennium, vel in pœna pecuniaria graui, si viri sint honestæ conditionis, ita Zanard. in sum. p. p. c. 11. vers. secundum est frequentia, Salcedo ad Diaz. cap. 113. vers. pœna autem quę imponi solet, vbi etiã quod viles condemnãtur ad verbera, & nobiles ad carceres, Royas in Tract. de hæreticis, p. 2. n. 176. Barbosa de Officio, & potestate Episcopi, alleg. 51. n. 89. & seq. vbi alios allegat. In hac tamen materia animaduertendum, quod quamuis Nobiles ratione nobilitatis videantur mitius puniendi, c. grauem, de pęnis, ibi Volentes tñ nobilitati parcere comitis, Pegn. cõ 16. p. 2 Gayl. lib 2. obseruat 110 n. 45.

Attamen hæc non videntur habere locum, vbi delictum sit cõmissum contra splendorem Nobilitatis, Gayl. vbi supra, n. 42. nam tunc Nobilitas auget pęnam, optime Henricus. Boich. c. cum quidam, de iureiur, vbi enumeraãs delicta, quorum pœnę augentur ex nobilitate, mentionem facit de blasphemia.

59 Blasphemi vero cum sunt tantummodo leuiter suspecti, † puniuntur post abiurationem, aliqua leui pœna pecuniaria, vel etiam dimitti solent, cum pœnitentijs salutaribus, quæ regulariter omnibus Blasphemis solent iniungi, ita Lazar de blasph. q. 6 n. 22.

60 De alijs pęnis blasphemis imponendis, vide Barbosam vbi supra, vbi latiss. de illis pertractat, Pegnam comm. 66. vers. Blasphemi olim, Marium Italiā de Immunit. Ecclesiæ, cap. 5. § 6. nu. 86. & seq.

61 Addendum etiam est hoc loco quod cum blasphemię à Ludo † & ludi causa procedunt, tunc debent reis fieri præcepta sub pœnis pecuniarijs vt abstineant à Ludo, vt sic sublata causa blasphemiarum (silicet ipso ludo) tollantur, & blasphemiæ.

Tandem pro complemento huiusmodi materię aduertendum, ex Zanardo in sum. diuin. pręcept. cap. 64. vers Excusabuntur autem, p. 2. Blasphemantes ex simplici ebrietate, vel in ira Magna, & ex grauiss. & iustissima causa, maxime si illicò quod se deliquisse nouerint,
62 coram pręsentibus† pectus obtunderint, vel alta voce dixerint Domine Miserere peccaui, excusari ab omni abiuratione, lz. non ab omni pœna, nam per actus doloris externos suspitio malæ credulitatis ab eis tollitur, Farin. q. 20. n. 57. de delictis, & pœnis.

§. 13.

Quomodo Confessarius se gerere debeat cū blasphemio.

63 IN hoc Blasphemiæ reo Confessarius imprimis animaduertere debet † an habuerit errorem in intellectu, nam tunc Blasphemus hęreticalis erit innodatus excōmunicatione Bullę Cęnæ Domini, Homob. de Bonis, de examine Ecclesiastico, tom. p. tract. 7. cap. 5. quęst. 22. vers circa absolutionem, & de Casibus reseruatis, p. 2. casu p. vers. circa absolutionem, Bellocch. de casibus reseruatis, p. 2. q. p. n. 275.

64 Si autem pœnitens dubitet, † an habuerit, cum blasphemauit errorem in intellectu, tunc prudens confessarius, vti de sua iurisditione dubius non debet pœnitentem absoluere, sed eum superiori remittere, Homobon. de examine Ecclesiastico, loco supra cit. vers. & in dubio, nisi in casibus, de quibus Coninch de Sacramento p. 2. de Sacramento Pęnitētiæ, disp. 8. dub. 6. per tot.

65 Si vero nullum habuit in intellectu errorem, tunc considerare debet confessarius, an Hæreticalis † Blasphemia sit reseruata

Epis-

Episcopo, prout magis communiter solet reseruari, vt constat ex Beloch. de casibus reseruatis, & alijs, & tunc etiam ipse, blasphemum minime poterit absoluere, nisi habita facultate ab Episcopo, vel ab eo delegato, Nec blasphemia hæreticalis desinet esse reseruata, si pœnitens reseruationem ignoret, cum simus in
66 †delicto prohibito de iure naturali. & diuino, Homob. de Bonis de examine Ecclesiastico, tract. 5 cap 5. q. 34. vers. Secus vero dicendum, tom p. quia in isto casu reseruatio afficit, etiã ignorantes, si tamen pænitens aliquis
67 rusticus† ignoraret vim verborum blasphemię, blasphemia ab eo prolata non esset reseruata, Belloch. vbi supra, n. 268. non existente autem reseruato crimine blasphemię ab eo poterit, quilibet confessarius absoluere, vt dixi supra, tit. 5. § 14 n. 82.
68 Secundo loco confessarius, debet diligenter † interrogare blasphemũ de numero blasphemiarũ, an in Deum. B. M. V. vel Sanctos fuerint prolatę, quia grauiores sũt blasphemię prolatę ĩ Deum, & B M V. q̃ in Sãctos, an vni co impetu in plures Sanctos blasphemauerit, vt puta in duodecim Apostolos, quo casu duodecim erunt peccata, de consuetudine blasphemandi, an eas protulerit animo sedato, vel in ira, & an in magna, vel leui animi Commotione, Belloch. de casibus reseruatis, p. 2. q p. n. 271. vers. Circa Confessionem, Homobonus de Bonis de examine Ecclesiastico, d. q. 22. in principio, vers. de tribus præcipuæ quæret, an habuerit voluntatem iniuriandi Deum expressã vel tacitam, & indirectam, & cu abit, vt pœnitens explicet qualitatem iniurię, an sz. sit iniuria execratoria irrisoria &c. Molfes in summ. tract. 11. c. 3. n. 31. & 32 Layman. in summ. libro 4. tractatu 10 cap. 6. n 6. & n. 12. vbi videatur.
69 Tertio Monere debet pœnitentem de grauitate† criminis blasphemię, quę colligi potest, ex duobus potissimum.

Primo ex scripturę Sacrę locis, 4 regum 19 *Cui exprobasti, & quem blasphemasti? contra quem exultasti vocem tuam, & leuasti in excelsum oculos tuos? contra Sanctum Israel*, Matte. 12. Scriptus autem blasphemię non remittitur, quia pauci hoc crimine laborantes ad cor contritum, & Humiliatum perducuntur, vnde D Augustinus, in Serm. Domini in Monte, dixit *quod tanta est labes huius peccati, quod humilitatem deprecandi subire non potest*, et leuitici 24. *Educ Blasphemum extra castra, & ponãt omnes qui audierunt manus super capud*

eius, & lapidet eũ omnis populus.

70 Secundo, Ex diuinis † vltionibus, Nam ob blaſphemiam Senacherib Regis Aſſiriorum, Angelus Domini, percuſsit centum octuaginta quinq; millia hominum, de eius exercitu, vt dicitur Regum, 4. cap. capitulo 19. & Antiochus ob Blaſphemiã plaga Horcibili percuſſus fuit, vt narratur, Secundo, Machab. cap. 15 plures alias vltiones de Blaſphemis à Deo fuiſſe habitas legat vnus quiſq; apud, Lazar. de blaſph. q. 5.

71 Quarto, Circa † ſatisfactionem iniungendam blaſphemo quoniam poſita eſt totaliter in arbitrio Confeſſarij prudentis, Belloch vbi ſupra, n. 279 Molfeſ. in ſum. tract. 11 cap. 3. nu 39. ita ſegerat Confeſſarius, vt ſemper

72 per pœnitentiam aliquam † præſeruatiuam iniungat, vt V. G. quod ſingulis ſextis ferijs per aliquod tempus confiteantur peccata, vel Ieiunet in pane, & acqua. & ſingulis diebus ſpetialiter Deum laudet, Belloch. vbi ſupra, n. 281. & Homob de Bonis, de examine Eccleſiaſtico, vbi ſupra d. q. 22. verſ. Secundo, quod talis blaſphmus, ita tamẽ, vt ſemper prudens confeſſarius euellat occaſionem Blaſphemãdi pœnitenti inhibendo ei Ludũ & ſimiles alias occaſiones, Duard. ad Bullam Cœnæ, libro 2. can. 1 p. q. 22. n 31.

73 Tandem animaduertẽt Confeſſarij, conſuetudinario Blaſphemo, non eſſe † ſtatim dandam abſolutionem, ſed in aliquod tempus differendam, ſecundum cummunem D. D. opinionem, de qua Diana, Reſolut. Moralium, p. p tract. 7 Reſolut. 55. quid quid in contrarium voluerit, Io. Sancius, ab eo allegatus, vt ſic confeſſarij melius de futura emendatione, & præſenti propoſito pœnitentis ſe certificent, alia, quæ de hac materia poſſent dici pro recta adminiſtratione huiuſce Sacramenti pœnitentię Blaſphemo, videnda erũt apud comitulũ, Reſpõſ. Moral, libro 4. cap. 9. in Diſput. de blaſphemia.

TITV-

TITVLVS OCTAVVS.

DE INSORDESCENTE IN EXCOMMVnicatione.

SVMMARIVM

Grauitas Excommunicationis Remissiue, n. 1.

Ad insordescentiam incurrendam requiritur annus completus, etiam in causis fidei, n. 2. & seq.

Annus hic, quando incipiat, n. 5.

Ad Insordesentiam requiritur perseuerantia, cum pertinatia, n. 6.

Requiritur quod excommunicatus habuerit notitiam excõmunicationis, n. 7.

Excõmunicatus qui intra ãnũ institit pro absolutione non dicitur Insordesens, n. 8.

Super Insordescentia requiritur declaratoria, & cuius Iudicis nu. 9. & seq.

Clericus Insordescens habetur pro confesso, n. 11.

An sit priuatus beneficijs, n. 12.

Insordescens an possit puniri per Laycum, vbi de Validate nonnullarum legum Castellæ, n. 13. & 14.

Insordescens an sit suspectus de Haresi, n. 15. & seq.

Insordescens in excommunicatione lata ab aliam causam, quam fidei regulariter non habetur pro suspecto, de consuetudine, n. 18.

Insordescens in excommunicatione qualiter sit de hæresi suspectus, n. 19. & seq.

Insordesens in causis fidei, quando habetur pro hæretico, n. 20.

Tortura an insordescentibus inferatur num. 26.

Praxis procedendi contra Insordescentes ex causa fidei, num. 27. & seq.

Pœnæ Insordesentiũ quæ, n. 35. seq.

Quomodo cum Insordescentibus, se debeat gerere Confessarius, n. 36.

Actus negatiui, an sint sufficientes ad faciendam Hæresim mentalem, exteriorem, ita vt subdantur Iudicio Ecclesiæ, n. 37.

Ræmittendum esset hoc loco, quã grauis sit, & formidabilis pœna excõmunicationis, sed quoniam de ea, latiss. tractauit, Diaz. vbi plurima eruditiss. cumulauit in praxi canonica, cap. 18. n. 1. ideo ad eum recurrendum est in hac materia.

§. 1.

De Tempore requisito ad Insordesentiam.

AD Insordescentiam in excommunicationem incurrendã ad
2 minus requiritur annus † & lz. Pontifex in c. cum bonæ de ætat. & qualit. narrando factum loquatur de sustinentibus excommunicationem per triennium, nihilominus, quod eadem dispositio habeat locum in sustinentibus excommunicationem per annum, ita vt etiam hi dicantur in excommunicatione Insordescere, voluerunt glo. ibi, in verbo, Spoliare, Host. n 7 Io. Andr. n. 10. Abb. n. 7. Ricciullus de Iure person. extr. Ecclesiæ gremium exist. lib. 4. c. 7. n. 1. Marius Alterius de Censuris, lib. 2. disp. 6 cap p. vers. de secundo dubio, Eminentiss. D. Card Bellar. in suis Notis ad Trident. sess. 25. de Reform. c. 3. in fi. obseruat. vbi quod quanto maior est mora tanto magis grauatur excommunicatus, & pro in dubitato hoc supponunt omnes D. D. infra tot. tit. allegandi.

3 Debet tamen Annus hic esse, & completus, † & continuus, vnde si quis in excommunicatione steterit per sex menses, deinde obtenta absolutione cum reincidenda, post absolutionem steterit in excommunicatione per alios sex menses, talis non poterit dici in excõmunicatione in sordescens, nam in hac materia tempora nõ coniunguntur, Rot. Rom. decis. 196. n. 5. in impressis post secundum, volumen consil. Farin. vbi etiam attestatur, ita fuisse decisum à Sacra Congreg. Concilij, in vna Bonon. Insordescentiæ, Seraph. decis. 1285. n. 5 vbi in spetie reprobatur Decius, in cons. 145. vol. p. qui contrarium tenuerat, latiss. Ricciull. de Iur. person. lib. 4. c. 8. nu. p. & seq. bene Eminentiss. Card. Bellar. in suis Notis ad Tridentinum, sess. 25. cap. 3 de reform. n. 8. in Addit. & in fi. Obser. attestatur Sacram Congregationem Concilij decidisse. non posse procedi contra eum qui tres annos steterat in excommunicatione lata ab Aud. Cameræ Apostolicæ, tamquam suspectum de hæresi, si- ulis annis in festis Paschalibus ab

bus ab eodem A C. absolutionē obtinuit.

4 Et quod huiusq; dictum est, de anno requisito, & sufficienti ad contrahendam insordescentiam intelligendum est, vt procedat, etiam ad eam contrahendam † in causis fidei, ad quod faciunt not. pulcherime per Host. in summ. de Hæret. §. qualiter deprehenditur, n. 4 vbi dixit, quod licet aliqui canones loquātur de ijs, qui per biennium, & triennium in excommunicatione perseuerant, satis tamen esse si per annum perseuerent, nam canones illi solum narrāt factum, pro vt contigit, nec aliquid circa tempus biennij, vel triennij determinant, ita etiam tradiderūt D.D. infra allegandi cum de suspitione hęresis ex insordescentia oriente agemus, interim tamen legendus est, Sanctarellus de hęresi, cap. 4. n. p. qui plurimos allegat, & n. 6. ibid. vbi quod hic annus in causa fidei, debet esse completus, & continuus quod etiam plurimis alijs relatis, docuit Farin. de hæresi, quæst. 192. num. 36.

5 Dubitari tamen hoc loco potest, quando nam annus hic incipiat, an † à die incursus excommunicationis, an potius à die quo fuit declaratus excommuniatus, in qua re.

Dicendum annum incipere à die, quo quis fuit nominatim excommunicatus denuntiatus, ita Albertinus in Rubr. de Hæret. in 6. q. 13. n. 35. Aloys. Ricc. in praxi Variar. Resol. tō. 3 Resol. 216. & Sanctarellus de hæresi, cap. 4. n. 6. qui alios allegat.

§. 2.

De Pertinatia requisita ad Insordescentiam.

Diximus supra ad insordescentiam requiri adminus annum completum, & non interruptum nunc.

6 Tertio, dicimus requiri Perseuerantiām, cum pertinatia Animi, quæ includat contemptum clauium, ita post D.D. in c. cum bonæ, de ætat. & qualit. decidit, Rot. Rom. decis. 196 n. 2 in impressis post secundum vol. consiliorum, vbi ad hoc allegatur, Signorol. cons. 33. nu. 10. vers. præterea, & Decian cons. 14. n. 9. vol. 3. eadem Rot decis. 132. p. p. in recent. n. 7 vbi quod ad probandam insordescentiam, nō sufficit probare solam perseuerantiam in excommunicatione per annum, nisi etiam probatur hic Animus cum contemptu clauium, ita etiam Ricciull de Iure person. extra Ecclesiæ gremiū existentium, lib. 4. cap. 8. nu. 3.

Ex hoc

Ex hoc.

7 Primo Infertur, quod ad incurrendum in hanc insordescentiã requiritur. quod excommunicatus habuerit notitiam † excommunicationis, alias numquam posset dici insordescere, optime Rot. Rom. decis 181. n. 2. & seq. in impress. post secundum volumen, consil Farin. vb etiam ponitur praxis probandi hanc sciẽtiam, Ricciullus. vbi sup. n. 4.

8 Secundo Infertur, quod is qui intra annum instetit † pro absolutione. lz. eam non obtinuerit, non potest dici insordescere in excommunicatione, idem in eo qui fecit diligentias pro obtinenda absolutione, Rot. decis. 202. in impræssis post secundum vol. concil. Farinacij, Ricciullus, vbi supra, n. 5 & seq. Idem quoq; dicendum de eo qui ob impedimentum aliquod non potuit cõparere, Ricc. var. Resol. tom. 3. Resolut. 214 & Ricciullus loco allegato, n. 10. in his n. cessat contemptus, à quo in terminis nostris, quamlibet causam etiã iniustam excusare, decidit Rot. decis. 196. n. 3. vbi alij D. D. alleg. post secundum, vol. cons. idem Farin. q. 192 n. 20 & seq. Ricciull. vbi supra, n 10. & nu. 11. vbi quod ad euitandas has difficultates praxis inoleuit, vt cũ agitur contra insordescentem transacto anno, citetur ad se purgandum, iuxta, c cum contumacia, de heret. in 6. si tamen contra eum agatur, vti de hæresi suspectũ, quod etiam decidit, Rot. Rom. apud Seraph. decis. 1285. n. 3. & seq. vbi quod hic processus debet fieri, coram Inquisitoribus hæreticæ prauitatis, & Seraph. vbi supra, sequitur Mariscot. Variar. resolut. lib. 2. c. 35. n. 60. & Ricciullus, ibid., n. 13.

9 Quarto, ad hoc, vt quis vere insordescens dici possit, ita vt ex illa insordescentia agi possit ad iuris effectus ab ea prodeuntes, videtur requiri quod super insordescentia sequatur sententia illius declaratoria, ita Ricciullus d. cap 8 n. 12. qui alios allegat.

10 Hæc tamen declaratoria cum agitur contra aliquem, vti de hęresi suspectum ob dictam insordescentiam debet fieri, vt supra dicebam ab Inquisitore, † vti dixerunt, Seraph Mariscot. & Ricciullus locis supra allegatis.

§. 3.

De non nullis effectibus Insordescentiæ.

PLures enumerantur à D. D. effectus Insordescentię, ego pręcipuos hoc loco tangam tantum modo.

11 Primo igitur dicunt D. D. clericum, vel Laycum haberi pro † confesso,

confesso, & conuicto de delicto, pro quo fuit excommunicatus, si in excommunicatione insorduerit, ita quod amplius non sit audiendus, nisi vellet innocentiam suam nouis probationibus demonstrare, latiss. Menoch. de Arbitrarijs Iudicum, casu 416. cent. 5 Genues. in praxi Archiepisc Neapol in nouiss. cap 26. per tot. Salcedo ad Diaz. in pract. Crim Can. cap. 118. n. 4. qui alios allegat, Ricciullus de Iure person. lib. 4. cap. 7. nu. 4. Marius Alter. de Censur. tom. p. lib. 2. disput. 8. cap. 3 vers. secunda propositio.

12 Ex hoc colligi potest quid sit Dicendum in quæst. illa an Insordescens sit priuatus, † vel priuandus Benefitijs.

Nam si crimen ob quod fuit excommunicatus, sit ex illis, quæ inducunt priuationem ipso iure talis insordescens ipso iure ob insordescentiam erit beneficio priuatus, si delictum sit tale, ob quod delinquens est priuandus non autem ipso Iure priuatus beneficio, tunc ob insordescentiã ē benef. priuandus, ita Seraph. decis. 1285 per tot. Ricciullus qui alios latiss allegat, d. c. 7. ferè per tot. Salced. vbi supra, nu. 4. vers. ex qua assertione, Mariscot. lib 2. Variar. c. 35. n. 60. & seq. late Campanil. in diuers. Iuris canonici, Rubr. 11. cap. 15 nu. 30. & 31. & latius omnibus supra dictis, Marius Alterius de censur. tom. 1. lib. 2. disp. 6. cap. 1. ferè per tot.

13 Secundo, aiunt D. D. Insordescentem posse † puniri per Iudicem Laycum, ex quo in Concilio Triburiensi Antiqui Patres decreuerũt, c. 3. quod, *qui post excommunicationem, non fuerint ad pœnitentiam inclinati per sæcularem principem puniantur, vt quos Dei timor non corrigit, saltem pœna temporalis corripiat*.

14 Hinc colligunt D. D. legem primam, & secundam, tit. 5. lib. 8. Regiarum const Hisp quæ mandat † Iudicibus sęcularibus, vt Laycos in excommunicatione vltra mensem perseuerantes puniant Sanctissimam esse, ita nãq; dixerunt, Salced ad d. cap. 118. Diaz. n. 6. late Guttier. canon. quęst lib. p. c. 12. & Marius Alter. vbi supra, disput 8. cap. 3. Vers. Hinc colligit, vbi alij allegatur, Latiss. Azeued. in d. l. p. tit 5. lib. 8. Nouæ Recompilationis. qui in hac materia omnino videatur.

§. 4.

An Insordescens in excommunicateone sit suspectus de hæresi.

Ex hoc.

7 Primo Infertur, quod ad incurrendum in hanc insordescentiã requiritur. quod excommunicatus habuerit notitiam † excommunicationis, alias numquam posset dici insordescere, optime Rot. Rom. decis 181. n. 2. & seq. in impress. post secundum volumen, consil Farin. vbi etiam ponitur praxis probandi hanc sciẽtiam, Ricciullus, vbi sup n. 4.

8 Secundo Infertur, quod is qui intra annum institit † pro absolutione. lz. eam non obtinuerit, non potest dici insordescere in excommunicatione, idem in eo qui fecit diligentias pro obtinenda absolutione, Rot. decis. 202. in impræssis post secundum vol. concil. Farinacij, Ricciullus, vbi supra, n. 5 & seq. Idem quoq; dicendum de eo qui ob impedimentum aliquod non potuit cõparere, Ricc. var. Resol. tom. 3. Resolut. 214 & Ricciullus loco allegato, n. 10. in his n. cessat contemptus, à quo in terminis nostris, quamlibet causam etiã iniustam excusare, decidit Rot. decis. 196. n. 3. vbi alij D. D. allcg. post secundum, vol. cons. idem Farin. q. 192 n. 20 & seq. Ricciull. vbi supra, n 10. & nu. 11. vbi quod ad euitandas has difficultates praxis inoleuit, vt cũ agitur contra insordescentem transacto anno, citetur ad se purgandum, iuxta, c cum contumacia, de heret. in 6. si tamen contra eum agatur, vti de hæresi suspectis, quod etiam decidit, Rot. Rom. apud Seraph. decis. 1285. n. 3. & seq. vbi quod hic processus debet fieri, coram Inquisitoribus hæreticæ prauitatis, & Seraph. vbi supra, sequitur Mariscot. Variar. resolut. lib. 2. c. 35. n. 60. & Ricciullus, ibid., n. 13.

9 Quarto, ad hoc, vt quis vere insordescens dici posit, ita vt ex illa insordescentia agi posit ad iuris effectus ab ea prodeuntes, videtur requiri quod super insordescentia sequatur sententia illius declaratoria, ita Ricciullus d. cap 8 n. 12. qui alios allegat.

10 Hæc tamen declaratoria cum agitur contra aliquem, vti de hęresi suspectum ob dictam insordescentiam debet fieri, vt supra dicebam ab Inquisitore, † vti dixerunt, Seraph Mariscot. & Ricciullus locis supra allegatis.

§. 3.

De non nullis effectibus Insordescentiæ.

PLures enumerantur à D. D. effectus Insordescentię, ego pręcipuos hoc loco tangam tantummodo.

11 Primo igitur dicunt D. D. clericum, vel Laycum haberi pro † confesso,

confesso, & conuicto de delicto, pro quo fuit excommunicatus, si in excommunicatione insorduerit, ita quod amplius non sit audiendus, nisi vellet innocentiam suam nouis probationibus demonstrare, latiss. Menoch. de Arbitrarijs Iudicum, casu 416. cent. 5 Genuef. in praxi Archiepisc Neapol in nouiss. cap 26. per tot. Salcedo ad Diaz. in pract. Crim Can. cap. 118. n. 4. qui alios allegat, Ricciullus de Iure person. lib. 4. cap. 7. nu. 4. Marius Alter. de Censur. tom. p. lib. 2. disput. 8. cap. 3 vers. secunda propositio.

12 Ex hoc colligi potest quid sit Dicendum in quæst. illa an Insordescens sit priuatus, †vel priuandus Benefitijs.

Nam si crimen ob quod fuit excommunicatus, sit ex illis, quæ inducunt priuationem ipso iure talis insordescens ipso iure ob insordescentiam erit beneficio priuatus, si delictum sit tale, ob quod delinquens est priuandus non autem ipso Iure priuatus beneficio, tunc ob insordescentiã ẽ benef. priuandus, ita Seraph. decis. 1285 per tot. Ricciullus qui alios latiss allegat, d. c. 7. ferè per tot. Salced. vbi supra, nu. 4. vers. ex qua assertione, Mariscot. lib 2. Variar. c. 35. n. 60. & seq. late Campanil. in diuers. Iuris canonici, Rubr. 11. cap. 15 nu. 30 & 31. & latius omnibus supra dictis, Marius Alterius de censur. tom. 1. lib. 2. disp. 6. cap. 1. ferè per tot.

13 Secundo, aiunt D. D. Insordescentem posse † puniri per Iudicem Laycum, ex quo in Concilio Triburiensi Antiqui Patres decreuerũt, c. 3. quod, *qui post excommunicationem, non fuerint ad pœnitentiam inclinati per sæcularem principem puniantur, vt quos Dei timor non corrigit, saltem pœna temporalis corripiat*.

14 Hinc colligunt D. D. legem primam, & secundam, tit. 5. lib. 8. Regiarum const Hisp quæ mandat † Iudicibus sęcularibus, vt Laycos in excommunicatione vltra mensem perseuerantes puniant Sanctissimam esse, ita nãq; dixerunt, Salced ad d. cap. 118. Diaz. n. 6. late Guttier. canon. quęst lib. p. c. 12. & Marius Alter. vbi supra, disput 8. cap. 3. Vers. Hinc colligit, vbi alij allegatur, Latiss. Azeued. in d l. p. tit 5. lib. 8. Nouæ Recompilationis, qui in hac materia omnino videatur.

§. 4.

An Insordescens in excommunicateone sit suspectus de hæresi.

15 BReuiter, dico Insordescentē in excommunicatione esse de hęresi suspectum,† imo vt infrà quæst. sequenti, dicam tales quodq; reputari deberet vti hæreticos, & tanquam tales condemnari

Conclusionem hanc probant verba concilij Tridentini, sess 25. cap 3 de reformatione, ibi Sed si indurato animo censuris annexus in illis per annum insorduerit, etiam contra eum, vti de Hæresi suspectum procedi possit Quem Concilij locum ad excommunicatos ex quacumq; causa etiam ciuili extendi docuerunt, Salcedo ad Diaz. in pract. Crim. Can. cap. 118 n. 12. Vers. Primo quod non solum.

Et Marius Alterius de Censur. tom. p. lib. 2. disput. 8. cap. 3. vers. Tertia Propositio.

16 Et generaliter quod Quilibet insordescens in excommunicatione, sit de hæresi suspectus† docuerunt Locat. in Iudiciali Inquisit. in verbo excommunicati, n 2 Eymeric in Directorio, p. 2 q 47 n. 6 & 7 vbi Pegn. com. 72 littera C. Scaccia de Iud lib. 1. cap. 98 n 36 Genuens. in praxi, cap. 68 n. 8 Zecchius in sum. p. p tit. de Fide, Rubr. de hæreticis, n. 13. Royas sing. 60. n 2. Azeuedius ad const Regias, tit. 5. lib. 8. l. p. n. 213 Fuschus de Visitat. lib. p. cap. 29. n. 2. Grauat. ad Vestrium, lib. 8. c. vlt. n. 42. Vgolin. de censuris tabul. p. cap. 14 §. 3. n. 3. Simanch. de cath. instit. tit. 27. n. 4. Couar. in cap. Alma Mater, p. p. §. 7. n. 10. vers. Quarto, est considerandum, Guttier. lib. p. canonic. q. cap. 12. n. 20. Farin. de hæresi, q. 192 n. 14 & seq. Campanil. in diuersorio Iuris Canonici, Rubric. 11. cap. 15. n. 31. Zerola, in praxi Episcopal. p. p. verbo Casus, vers. Excommunicati, per annum, P. Zanard. in summ. diuin. præcept. p. p. cap. 5. vers.

18 Dico, Marius Italia ad Bullam Greg. 14. de Immunit. Ecclesiarum, lib. p. cap. 5. §. 6. nu. 7. Sanctarellus de hæresi, cap. 4. dub. 4. conclus. 4. nu. 4. Aloys. Ricc. Variarum, Resolut. lib. 3. Resolut. 209. Ricciullus de Iure personarum, lib. 4. cap. 8. n. 3. Card. Bellarm. in Notis ad Trid. loco supra alleg. in fi. obseruat. vt alios antiquiores D.D. ab ijs allegatos omittam.

17 Qui etiam omnes D D. communiter dixerunt ex quacumq, causa insordescentem, † debere ab Inquisitoribus citari ad respondendū de fide & contra omnes posse procedi, dixit Campanil. d. n. 31. cum alijs vbi supra eadem n. contemptus, ratio militat in quocumq; excommunicato in excommunicatione perseuerante, Imo in excommunica-

to ex

to, ex causa ciuili millitat maior contemptus clauium, cum hęc minus illum debeat retardare ad comparendum coram iudice, quam causa Criminalis in qua agitur de pœna corporali, vti cõsiderarunt, Salcedo ad Diaz. d. c. 118. n. 12, vers. primo quod non solum, & Ricciullus vbi supra, cap. 7. n. 18. vers. Quinimo maior.

18 Verum quid quid sit de iure certe de consuetudine, contra insordescentes in excommunicatione lata ob aliam causam quam Hæresis Sanctum Officium non solet procedere, ita Pegn. d. com. 72. vers. ex recepta, Scacc. de indit. lib. 1. cap. 98 n. 36 vbi quod ipse nunquam Vidit, neq; audiuit contra taliter excommunicatos, & Insordescentes procedi, vti suspectos de hęresi. Lelius Zechius in summ. p. p. Rubr. de Fide, cap. 11. de hæresi, n. 13. vers. Hi si per annum, vbi quod ex cõsuetudine Officium Inquisit. contra hos nõ procedit, Iacob. Graf. in summ. decis. p. p. lib. 4. cap. 14. n 4. vers. Ex recepta tamen consuetudine, Lazzar. de Monitorijs, sect. 4. q. 8. nu. 20. & 21. vbi quod Eminentiss Card. Arrigonius litteras dedit Vic. Episcopi Placent. de ordine Sacræ Congregationis, sub die 30. Settembris 1606. quibus eidẽ Vic. mandauit nõ esse procedendum sub nomine Sancti Officij Inquisitionis, contra aliquem ob insordescentiam ex eo quod non paruit execut. & censuris, Rotæ Romanę, & similium, sed tantum super insordescentia prouenien te, ex inobedientia excommunicationis, & censurarũ impositarum ab ipso Sanctæ Inquisitionis Officio, Borg. decis. 33. p. 2. n. 61. in fi. vbi quod, ita Episcopo Ferrar. fuit de anno 1585 rescriptum pro vt ipsi, dixit P. Inquisit. Papię, vir valde doctus, & pius.

Et ita etiam Sacra Congreg. de anno 1627. rescripsit Reueren. P. Inquisitore nostro Cremonę, ne contra hosce insordescentes procederet, nisi prius consulto supremo Vrbis Romanæ Inquisitionis Senatu in omnibus casibus particularibus, Belloch. de casibus reseruat. p. 2. q. 4. n. 226. In aliquibus tamen casibus stante maxima contumacia, scio in Tribunalibus aliquibus Sancti Officij Inquisitos fuisse hosce insordescentes, consulto tamen prius supremo Vrbis Tribunali, vt mihi à viris fide dignis relatum fuit.

§. 5.

An Hac suspitito sit leuis vehemens, vel violenta.

19 DIco Primo, si quis suspectus de hæresi. † & hac de causa vocatus ab Inquisitoribus iuditium subterfugens, comparere noluerit, & idcirco ob contumaciam declaretur excommunicatus, in eaq; contumatia, & excommunicatione contumax per annum remaneat, tunc per Sententiam pronunciari potest Hæreticus, & vti talis puniri, conclus. hanc ad litterã probat text. in c. cum contumatia de hæret. in 6.

Vbi glo. in verbo vehementem notat quod vbi suspitio hæresis est contra aliquem, si citatus sit contumax, suspitio incipit esse vehemens, si vero talis contumax excommunicatus in excommunicatione perseueret per annum, præsumptio quæ erat vehemens trãsit in violentam, quæ est sufficiens ad condemnationẽ.

Probatur etiam conclusio nostra ex cap. excommunicamus il p. de hæreticis in 6. vbi Hostiens. n. 2. & seq. ait ex hac perseuerantia in excommunicatione oriri præsumptionem Iuris, & de iure, per quam hæresis crimen sufficienter probatur quod etiã notarunt, Butrius, ibi n. 7. & 12. Anania. n. 6. Anchar. n. 4. & Io. Andr. n. 3.

Et ita late docuerunt, Pegn. 3. p. director. comm. 49. vers quod si is, Scacc de Iud cap. 98. n. 36. latiss. alios allegans, Farin. de hæresi, q. 192. n 14 & seq Marius Alterius de censuris, tom. p. lib. 2. disput 8. cap. 3. vers. quarta propositio, Sanctarellus de hæresi, cap. 4. dub. 5. concl. p. & 2 vbi plurimos allegat, & alij omnes supra allegati, in proxima quest. precedenti.

20 Quinimo talis ob heresis crimen, vel illius susp tionem excommunicatus, & in excommunicatione per annum perseuerans, ipso iure absq; alia sententia habendus est pro hæretico, † prout deciditur in auth. Guazzaros Cod de hæret. quam ab Ecclesia fuisse approbatam, post Hostiens. Abb. Socin. Butr. Io. Andr. Anchar. & Anan. quos allegat probauit, Sanctarellus, d. c. 4 n. 2. vbi tamen quod requiritur declaratoria, sent. secundũ Scacc. d cap, 98. n. 10 & Pegn. p. 3 in 13. modo terminandi processum.

21 Vt tamen talis vt Hæreticus possit condemnari, debet omnino citari, vt se purget † à suspitione quod sit hæreticus ex eo

quod

quod per annum in excommunicatione insorduit, vti supra dixi cum de pertinatia ad Insordescentiam necessaria, & docuerunt vltra ibi allegatos, Salced. ad diaz. d. c. 118. Sāctar. d. n. 2. Farin. d. q. 192. n. 27. qui alios alleg.

22 Quamuis tamen talis insordescens puniendus sit, vt Hereticus attamen vere † non est hæreticus vti probauit latiss. Farin. vbi supra, n. 19. ratio est quia iura dicunt talem condemnandū veluti hereticum dictio autem veluti non identitatem, sed similitudinem importat, Pegn. p. 3. cō. 49. sub littera A.

23 Tandem aduertendum, quod si talis excommunicatus, elapso iam Anno compareat † velitq; probare suam innocentiam, ante quam sit declaratus Hæreticus admitti debet ab iuditium, vti docuerūt, Scacc. de Iud. lib. 1. cap. 28. n. 95. Pegn. 3. p. comm. 174. Sanctarellus, vbi supra, nu. 3. Salced ad dictum c. 118 Diaz. n. 12. vers. Imo, & quod Marius Alter de Censur. tom. 1. lib. 2. disput. 8. cap. 3 vers. Quod si etiam anno elapso.

24 Quinimo talem excommunicatum audiendum esse, si compareat etiam postquam fuit Hæreticus declaratus, & eius statua combusta dixerunt, Pegna. 3. p. comm 46 vers. Adueniente autem, & vers. Postremo illud, Cartar. de Execut. sent. c. 1. n 278. & 280. Sanctarell. qui alios allegat, n. 3. in fi.

25 Dico Secundo, Insordescens † in excommunicatione lata ob aliam causam, quam hæresis, est suspectus de hæresi leuiter, ita Couar. in c. Alma Mater, p. p. §. 7 Simanch. de cath. instit tit 27. n. 4. Eymeric in Direct. p. 2 q. 47. vbi Pegna, Salced. ad Diaz. d c. 118. n. 12. vers. Tertio quod licet, Marius Alter. de cens tom. p. lib 2. disp. 8. cap. 3. vers. circa hoc decretum, Genuens in praxi Archiep. cap. 68. n. 8. Farin. qui alios latiss. allegat de heresi, q 192 n. 23 & alij alleg. per Sanctarell. de hæresi, cap. 4. num. 4.

Hanc tamen leuem suspitionē sufficere ad abiurationem de leui, vel canonicam purgationem indicendam, quam si subire, quis noluerit, tamquam hæreticus condēnari poterit, voluit Farin. d. q. 192. n. 16. Salced. ad Diaz. d. cap. 118 n. 12. vers. Quarto, quod licet, Sanctarelllus de hæresi, cap. 4 n. 5. vbi alios allegat D. D.

Hec tamen conclusio procedit de iure nam secus est de consuetudine, vt supra diximus n. 18.

§. 6.

De Tortura, & Abiuratione Insordescentibus huiusmodi danda.

28 INsordescens in Excommunitione lata ob aliam causam, quam heresim, in casibus in quibus contra insordescentem sit procedendum, cum sit tantummodo suspectus de hæresi de leui, nō debet torqueri super intētione, nisi vt supra dixi, & probaui in tit. de Blasphemis, sed tantummodo abiurare debet de leui, & dimittitur cum pœnit. salutaribus, voluit dix, Genuens. in Praxi Archiepiscopali Neapol. c 68. n. 8. vbi punctualiter dixit Quādo reperitur, quis suspectus leuiter, nempe si per annum in excommunicatione perseuerauit, non in causis Sanctæ fidei, sed in alijs casibus positis per Eymericum, p. 2. q. 46. & tunc taliter suspecto, solet imponi pænitentia salutaris, & abiuratio de leui.

27 Quo vero ad insordescentes † in excōmunicatione lata bo causam hæresis, de quibus dixi supra, quæst. proxima, in p concl.

Si talis insordescens sponte cōparet, post annum Insordescentiæ, antequam sit declaratus hæreticus, & docet de impedimento ob quod non potuit comparere, vt quia fuit apud Hostes &c. tunc nulla habenda est ratio in sordescentiæ, sed audiendus est, ex integro, ac si in termino comparuisset, ita Pegn. ad Direct. p. 3. comm. 49. vers. tandem addo, Farin. de hæresi, q. 192. n. 22. Scacc. de iud. cap. 98. n. 27. Card. Bellarm. in suis notis, ad Trident. d. sess. 25. de reform. c. 3. n. 12. in fi. Additionis.

28 Si vero de legitimo impedimento non docet, sed tamen probat suam innocentiam, circa hæresim, ob cuius suspitionem erat citatus, lz. sit absoluendus ab illa hæresi, tamen ob suspitionem contemptus Clauium Ecclesiæ, vehementem, præuia tortura super intentione cogendus erit ad abiurandum de vehementi, hoc colligitur, tum ex dictis supra proxima quęst. tum ex allegatis per Scacc, vbi sup. n. 29. vers. Si docet tantum, Simanch de cath. instit. tit. 27. n. 4. & 5. Negari tamen non potest, quin aliquando suspitio illa ob insordescentiam possit esse leuis, quod prudētis iudicis arbitrio rectissime relinquitur.

29 Si autem comparet, † & non docet de innocentia nec de legitimo impedimento, tunc cum eo agendum est, vti vehementer de vtraq; hæresi suspecto, sz. de ea

de qua

de qua prius erat citatus, & ea, qua per insordescentiam redditus fuit suspectus, & sic tortus su per Intentione cogetur abiurare de vehementi, Scacc. vbi supra, n 28 Zanard in summ. diuin. præcept. tom. p.cap. de fide 5. vers. Primus post annum, atq; hæc si comparet Insordescens antequam sit declaratus Hæreticus, nam.

30 Si comparet post quam † hereticus est declaratus, quo casu etiam ipsum comparere posse, & ad mittendum supra dixi, & latiss. probauit alijs relatis. Farin. de heresi, q 185 n. 106 tunc.

31 Si minuit, & pœnitus non tollit suspitiones † contra ipsum millitantes indicenda est illi abiuratio, vel de leui, vel vehementi, pro gradu suspitionis, & etiam tortura super intentione, si suspitio, sit vehemens, vel etiam leuis, sed in eo genere grauissima ita Scacc. d. cap. 98 n 31.

Si vero innocentiam vel impedimentum probat, tunc idem dicendum est, ac dixi supra de comparente ante factam declarationem.

32 Si vero nihil probat † si impœnitens est, vel relapsus clarum est, quod relinquendus est curię sęculari, vt dixit, Farin. de heresi, quęst. 185. n. 103.

33 Si vero sit pœnitens dubium ē, quomodo debeat abiurare † an de formali, an de vehementi.

Scaccia, vbi supra, n. 32. vers. Contrarium tamen cēseo, voluit Hunc debere abiurare tantum de vehementi.

Contrarium tamen, quod imo debeat abiurare de formali, videtur fuisse de mente, Bursat. cons. 7 n. 19 33. & seq. vol. p. & Farin. d. q. 185: n. 103 sed de hac, quæst. dicam in tit de contumacibus, p 2. huius operis.

34 Quæ dicta sunt de reo Insordescente † sponte comparente habent locum, etiam in eo qui fuit captus à curia. Verum tamen coniecturę magis vrgent captū, quam sponte comparētē, Scacc. vbi supra, n. 33.

§. 7.

De Pœnis huiusmodi Insordescentibus imponendis.

35 PRo modo, & qualitate suspitionis pœnę etiam huiusmodi Insordesentibus sunt imponendæ, nam leuiter suspectus dimititur cum solis pœnitentijs salutaribus, vt supra vidimus ex Genuens quęst proxima.

Si vero sit suspectus vehementer poterit condemnari grauioribus pœnis, & in spetie pecuniarijs, vti attestatur, Simanch. de cath.

de cath. instit. tit 27. nu. 5. & Scacc. de Iud. cap. 98. n. 29. & in his plurimum potest Iudicis arbitrium teste, Meuoch de Arbitr. Iud. casu 416 per tot. Ita tamen vt semper de More huiusce Sacrosancti Tribunalis, salutares pœnitentię iniungantur.

§. 8.

Quomodo Confessarij se gerere debeāt cum Insordescentibu.

35 IN hac materia imprimis † confessarius debet diligenter, animaduertere an insordescens inexcommuicatione catholice sentiat de clauibus Ecclesiæ, Nam si non recte sentit, vtiq; habendus est, non solum pro hæretico mentali sed etiam pro hæretico externo, excommunicato excommunicatione Bullæ Cœnę Domini.

Quamuis .n. vt hæresis dicatur externa requiratur signum extrinsecum manifestatiuum hæresis, vt vidimus tit primo, & in casu noro, nō videat̄ addesse nisi omissio petitionis absolutionis negligentia, & actus negatiuus.

37 Attamen insordescentia in excommunicatione cum consistat in perseuerantia ea non dicitur consistere in sola negatione, & actu negatiuo, & si etiam in solo † actu negatiuo consisteret, adhuc etiam hij actus à D.D. nostris habentur pro sufficientibus ad efficiendum, quod hæresis n ē talis transeat in externam, & subiaceat iuditio Ecclesiæ. ita Sanch. in summ. libro 2. cap. 8. nu. 16 & post eum Filiuc. quæst Moral tom 2. tract. 1. cap 6 nu. 191. Layman. in summ. libro 2. tractatu 1 cap. 14. n. 4 vbi bene declarat, quando pura omissio sit sufficiens signum externū hæresis

Et in hoc casu non sufficit absolutio ab excommunicatione, in qua Insorduit, sed vlterius absoluēdus est ab excommunicatione Bullę Cęnę, lata in hæreticos.

Vbi vero insordescens in intellectu errorem non habuerit, interrogandus erit de causa Insordescentiæ, an dicto tempore claues Ecclesiæ vere contempserit, pro vt de iure præsumitur, Ricciull. de iure person. extra Ecclesiæ gremium existentium, lib 4. cap. 7. n. 17.

Mox (sublata tamen semper cēsura à Iudice qui eam tulit, vel ab illius Delegato) monebit cōfessarius pœnitentem, quam timenda sit excommunicatio, cum per eam fidelis à Corpore Christi separetur, c. nihil. 11. quæst. 3 & de familia Christi transeat in familiam Diaboli, cuius fit

Vilissimus

Vilissimus seruus, cap. audi, 11. quæst. 3. & ob id communiter dicitur, quod excommunicatus relinquitur Diabolo, vt ouis Lupo, latiss. Azeued multa cumulans ad leges Nouæ, Recompil. lib. 8, tit 5. De los Descomulgados, lege p. n. 43. & pluribus sequentibus.

Tandem satisfactionem pœnitenti iniunget congruam, qualitati, & circunstantijs insordescentiæ prędictę.

TITVLVS NONVS.

DE OBLIGATIONE DENVNCIANDI

SVMMARIVM

Hæretici sunt denunciandi Inquisitoribus sub pœna excommunicationis, & peccati mortalis, n. 1.

Locus insignis Deuteron. n. 2 & seq.

Suspecti de hæresi sũt denũciãdi, n. 5.

Leuiter suspectus an sit denunciandus, n 7. & seq.

Filius patrem hæreticũ, & Maritus vxorẽ denunciare tenẽtur, n. 9. seq.

Filius denuncians patrem Hæreticum euitat pænas, n. 11. seq.

Pater suspectus de hæresi est denunciandus, n. 12. seq.

Patres Malefici sunt denunciandi, num. 14.

Vxor, si vir sit terribilis excusatur à denunciatione, n. 15.

Hæretici occulti, etiam omissa correctione fraterna sunt denunciandi vbi quid de suspectis de hæresi, & in spetie de blasphemis sortil. & confess. sollicit. & reprobatur opinio Eaqundez, & aliorum, & aliqua ponuntur pro validitate constitutionis, Soc. Iesù, de Aperiendis defectibus singulorum Rectori, vti Primi omissa correctione fraterna, n. 16 & seq.

Confessarius non tenetur denunciare hæreticum, nisi hæreticus ad eum accederet animo eum peruertendi, n. 19. seq.

Quod eumq; aliud secretum non excusat à denunciatione, n 22.

An hæreticus emendatus sit denunciandus, n. 23.

Non denunciantes vi ædictrum incurrunt excommunicationem ipso facto, n. 25.

Omnes subsunt Inquisitoribus, n. 26.

Denunciationes sunt faciendæ in scriptis, n. 27.

Aedictum Inquisitorum comprehendit etiam Reges, n. 28.

---

§. I.

An Hæretici sint Denũciandi.

1

Aereticos non occultandos, sed fidei Iudicibus denunciandos omnes vno ore dixerunt, quos longa serie allegant Farin. de hæresi, quæst. 197. n. 35 & Sanctarellus in eodem tractatu, cap. 9. dub. vnico n. 2. & ad hoc.

2 Pulcherimus est scripturę Sacrę locus Deuteron. cap. 13. vers. 6. vbi dicitur, *Si tibi persuadere voluerit frater tuus, vel filius, vel Vxor, vel Amicus clam dicẽs, Eamus, & seruiamus dijs alienis, nõ aquiescas ei nec audias, aut parcat ei occulus, tuus vt miserearis, & occultes eum. sed statim interficies, sit primum manus tua super eum, & postea omnis populus mittat manum*, ex quo textu colligitur talem accusandum, vt postea interficitur, & lz. videatur loqui tantummodo de Apostasia à fide, & Idolatria, attamen intelligendus est etiam de hæreticis, quoniam vt notauit Simãch. tit. 19. cath. inst. n.5. & Sanctarellus, d. c. 9. n. 1. Sanctus Hieron. August. & alij patres hęreses & aliena ab Ecclesia dogmata, vocant deos alienos.

3 Et Sane cum Hæresis Crimen † ad perniciem tendat reipublicę,

& naturali

& naturali ratione quęlibet persona, cum sit pars reipublicæ teneatur vti pars, toti Reipublicæ succurere, ex hoc eodem naturalis rationis fonte orietur obligatio denunciandi, vti post, D. Tho Salon. Bann. Arragon. Sot. & alios quos allegat, peregregie docuit Genuens. in Praxi Archiepiscopali Neapolit. cap. 18. n. p.

4 Tenetur antem quilibet, & sub pœna peccati mortalis, & & excommunicationis, vti habetur in Bulla Gregorij 9. Incipiente excommunicamus, Innocentij 4. incipiente Nouerit, & Nicolai 3 incipiente Nouerit, quæ habentur in fine Directorij, inter litteras Apostolicas pro Sancto Officio, de qua excommunicatione infra cum de ædicto nostri Reuerendissimi Patris Inquisit. in hac materia ædito.

§. 2.

An suspecti de Hæresi sint denunoiandi.

5 ETiam suspectos de hæresi esse† denunciandos, tradidere communiter D. D. Farin. vbi supra, q. 197. nu. 35. Martinus Delrius disquisit. magicarum, lib. 5. sect. 4. vers. 6 tenetur, vbi de obligatione denunciandi sortilegos, Lęlius Zechius in summa, in tract. de fide, Rubr. de hæresi, cap. 11. n. 12. vbi de obligatione denunciandi fautores hęreticorum, retinentes libros prohibitos sortilegos, & proferentes propositiones hęreticas, & scandalosas, † quod
6 in vers. Ampliatur etiam, extendit ad proferentes dictas propositiones Ioco, quoniam vt ait ipse Ecclesia non iudicat de occultis, cap erubescant, dist 32. quod etiam voluit, Farin. vbi supra, vers. Adde, Sanch. ad præcepta Decalogi, lib. 2. cap. 32. n. vlt. & Lazar. de blasph. q. 12. ferè p tot. vbi loquūtur de obligatione denunciandi Blasphemos hęreticales, Genuens. in praxi, d. c. 18. nu. 10. Et de hoc dubitari non potest stātibus ędictis Inquisitorū, in hac materia de ordine supremi Tribunalis publicatis.

7 Dubium tantummodo hoc loco oriri potest, num †etiam leuiter suspecti de hæresi, puta semel in ira tantum, vel bis blasphemantes sint Inquisitoribus, de necessitate denunciandi, in qua re.

Genuens. in Praxi, d. cap. 18. n. 10. dixit Veritatem esse in hac difficultate, quod soli suspecti de hęresi vehementer, vel violenter tantummodo sunt denunciandi, non autem suspecti etiã leuiter, & Genuens. loco cit. sequitur Lazar. de Blasph. q. 12. n. 32. & eandem opinionem tenere, videtur

re vid. Alphonſ. à Caſtro de iuſta hæret. punit. lib. 2. cap. 25. circa finem, & Sanctarellus de hęreſi, cap. 9 dub. vnico. n. 16. Verſ 4 nō tenetur quis, vbi ad hoc allegat, Nauarum. conſ. 3. de hæreticis,

Verum, quid quid ſit de horum D D traditione. Contrariū omnino tenendum eſt ſtantibus ædi

8 ctis Inquiſitorum, † quæ loquntur generaliter, & ſine diſtinctione de ſuſpectis de hæreſi, vnde etiam videtur generaliter, & ſine diſtinctione intelligenda, maxime cum ſuſpitio leuis, in hoc crimine habeatur pro legitima, ad effectum ſaltem cogendi taliter ſuſpectum, ad abiurandum de leui, iuxta tex in c accuſatus in pˢio de hæret. in 6. & ita practicatur quotidie in S. Officio, à qua praxi certe nefas eſſet recedere.

§ 3.

An Filius Patrem, & Vxor Maritum, denūtiare teneātur.

9 IN hac difficillima queſtione, Abulenſ. in capud 13. Deuteron. quæſt 3. Simanch. de cath. inſtit. tit. 39 n. 37. & ſeq. & in tract. de Patre hæretico, n. 14. & ſeq. tenent nullo modo † teneri filium ad denunciandum Patrem hęreticum, quod ob rationis ſimilitudinem dicerent et de Vxore reſpectu viri, cum ſint vna Caro, & hanc eandem ſententiam tenuiſſe videtur, Genuenſ. in praxi Archiepiſcopali Neapol. cap. 18 n. 9. & Gutier. canon q lib. 1. c. 11. n. 57.

10 Verum in contrarium eſt † cōmuniſſima D D. ſententia, teneri sz. filium, & vxorem, ad denunciandum Patrem hęreticum, vel virum hæreticum, ita docuerunt Pegna ad Director. ſub littera B com. 15 p. 2. Ludouicus à Paramo, de orig. Sancti Officij libro 3 quaſt 8 nu. 83. Farin, de hęreſi, quęſt. 197 nu. 40. vbi quod hęc opinio ſine dubio eſt verior, Suar. de fide, diſput 20. ſect. 4. n. 21. Lelius Zechius de caſibus reſeruatis, caſu 2. nu. 2. verſ. 2. ampliatur, Sanctarell de hæreſi. cap. 9. nu. 14. vbi omnes alij D.D. antiquiores allegantur Diana, reſol. moral. p. p. tract. 4. reſol. 4.

Colligitur hęc cōcluſio ex loco illo Deuteron. c. 13. de quo in prima queſtione, & ex eo quod obedire nos oportet, magis Deo quam hominibus.

Et ſi dicatur ex hac denunciatione grauiſsimum infamiæ damnum filijs parari, ob pœnas in filios hæreticorum latas à Sacris Canonibus de quibus dixi in tit. de pœnis hæreticorum.

11 Reſ-

11 Respondendum est filium Patrem † hæreticum deferentem, euitare omnes pœnas filijs Hæreticorum inflictas, vti docuere Pegna d. com. 15 & Sanctarell. vbi supra, n. 15. qui alios allegat, quibus adde, Suarez. de fide, Disput. 20. sect. 4 n. 22.

Et Sane si hęc obligatio denunciandi arctat filium, & Vxorem patet quid sit dicendum de alijs coniunctis, vti de fratre &c.

12 An autem quæ dicta sunt de Patre heretico habeāt locum in Patre, vel Marito suspectis † de hęresi dubitari potest in qua re.

Aliqui viri docti tenuerunt ea non militare in Patre, & Marito de hęresi susp ctis, ac proinde eos a filio, vel vxore minime esse denunciandos, Mouentur ex p lcherima traditione Abbatis, c. inter sollicitudines de purg. can. n. 6. quę etiam cōmuniter aprobata est a D. D. prout attestantur, Ricciullus de Iure person extra Eccle. gremium exist. lib. 5. cap. 19. n. 27. & Sanctarellus de hæresi, c. 33. n. 6 traditio autem est quod statutum, & dispositio loquens de hęreticis non habet locum in suspectis de hæresi, at D.D. loquentes de filio, & Vxore obligatis ad denunciādum, loquuntur de Patre, & Viro hæreticis, igitur illorum traditio nō debet extendi ad eosdem tantum de hæresi suspectos.

13 Et Quamuis hæc opinio sit satis probabilis, & summa æquitate nitatur, Attamen contrariā opinionem † veriorem esse arbitror, tum quia eadem militat ratio in hęreticis ac in suspectis de hæresi, tum quia ædictum nostrum, loquitur de suspectis de Hæresi denunciandis, & dum loquitur de personis obligatis ad denunciandum, loquitur per verba generalissima. *Comandiamo à tutte, & ciascuna persona &c. di qualunque conditione &c.* igitur generaliter est intelligendū, vt comprehendat etiam filium, & Vxorem, ita in terminis similis ædicti Inquisitoris Brixiensis quod ob illa verba generalia cōprehendat etiā Patrem, & quamlibet aliam personam coniunctam, docuit Zechius de Casibus reseruat. caju 1 n. 2. vers. Ampliatur 2.

Et in terminis nostris, Lazarius de Blasphemia, quæst. 12. n. 57 sequutus Comitul. q. moral. lib 4 quæst. 8. dixit filium cogi posse ob ædicti Inquisitoris Papiensis generalitatem ad denunciandum Patrem blasphemum, & tamen blasphemus non est hęreticus, sed de hęresi suspectus, ad summum vehemēter, & Lazar. sequitur Diana, post hęc scripta visus d tract. 4. resol. 6

14 Petrus Binsfeld. de Confess. malefic.

lefic. Membro 2 post prīcipiū §. pro patte negatiua dixit Parentes teneri denunciare filios maleficos, & è contra, & tamem malefici sunt tātūmodo suspecti de hæresi, & de filia quod Matrē maleficam teneatur denunciare voluerunt, Lazar, & Comitulus vbi supra, & latius, de eadē filia quod Matrē Veneficā teneatur denūtiare, Homob. de Bonis noster Cremonensis Disquisitionū moralium, tomo p. tract. 7. de p. prȩcepto decalogi, cap. 3. quæst. 16. ferè per totum.

15 Pegna ad director. p. 2 comm. 78. vers. at non videtur, Vbi putat vxorem † excusandam, si nō denunciat maritum suum, ex eo quod comedat carnes in diebus prohibitis si eius maritus sit terribilis, & sic vt ipse ait ratione timoris igitur signum est quod secluso timore teneretur denuntiare, ex sententia huius doctissimi viri, Marius Alter. de Censuris, tom. 1. lib. 5. disp. 2. cap. 5. vers. Prȩterea.

Et ex his pz. responsio ad rationem in contrarium, nam, & militat eadem ratio, in Hereticis, & suspectis de hȩresi, & D D in hac materia loquūtur de vtrisq; promiscue.

§. 4.

An denunciationem debeat præcedere fraterna correctio.

OMissis plurimis quȩ circa hanc Questionē videri possunt apud Sanctarellum de hȩresi, cap. 9. dub. 5. n. 5. & Suar. de fide disp. 20. sect. 4. n. 11. qui fusissime q. Hanc examinant.

16 Dicendum est hȩreticos, etiam occultos † statim denunciandos esse, omissa omnino correctione fraterna, infra. n. videb. quod sētiendum de suspectis de Hæresi, conclus. hanc tenent plurimi D. D antiqui quos latiss. allegat, & seq. Farin. de hȩresi, quest. 197. n. 39 Suar. & Sanctarellus, vbi supra. numquam. n. sperandum est, eū qui ausus est se opponere Ecclesiȩ vniuersali corrigendum esse per meam monitionem, latiss. etiam Pegna, p. 2. ad director. comm. 18 per tot. qui quamuis dicat prȩmittendam correctionem fraternam cum eo qui protulit blasphemiam, vel verba hȩreticalia, si mihi nō constet hunc esse hæreticum, attamen subiungit id intelligendum esse seclusis ȩdictis Inquisitorum vigore quorum coguntur prȩcisè fideles ad denuntiandum, latiss.

San-

Sanctarellns vbi supra, n. 8. & præcedentibus vbi resp. ad plures obiectiones, quę contra conclusionem fieri possent.

17 Sed quoniam in conclusione dixi etiam occultos, dubitari potest num si ego solus sciam † Petrum esse Hęreticum, nec aliter eius Hęresim probare possim, tenear illum denuntiare Iudicibus fidei, ĩ qua difficultate quid quid dixerit Io. Andr in c. nouit de Iuditijs.

18 Dicendũ est talem esse vtiq; denunciadum, ratio est quia quãuis delictum probari nequeat, † superior vigilabit, & potest esse quod cõtra prędict. personas ad sĩt alię denũciationes ex quibus fortasse de facili possit deueniri ad torturã, & ad alia iuris remedia, Ita Genuẽs. in praxi Arciep. Neapol. cap. 18. n. 5. Sãctarel. vbi supra, n 2 Suar. de fide disput. 20 sect. 4. Lęlius Zecchius, d. casu 2. n. 2 vers. ampliatur prædicta conclusio, Lazar. de Blasph. q. 12. n. 54. & alię plurimi quos allegat, & seq. Farin. de hęresi, dicta q. 197. n. 36. Scacc. de Iud lib. 1. c. 56 n. 4. alios infra retuli, n 31.

Atq; hęc quo ad hęreticos procedunt de plano. Difficultas est, num idem dicendum sit de suspectis de hæresi.

In qua re Dicendum est quod stantibus Aedictis Inquisitorum etiam suspecti de hęresi denunciandi sunt omissa correctione fraterna, ita ĩblasphemis, Pegna p. 2. in Director. cõm 18. in Confessarijs sollicitantibus, Rodericus à Chuna de Confess sollicitantibus, quęst. 18. n. 11. vbi Freitas in addit post Henriquez in sum. lib. 6. cap. 17. n. 4. sub littera E. & Ludouic. à Paramo, de orig. S. Induisitionis, lib. 3. cap. 10. n. 4. & In sortilegis, Martin del Rio, disquisit Magic libro 5. sect. 4. n. 6 optime Turrianus in suis selectis disputationibus, p p. disp 30. in cẽsura. propositionum Centuria 2. dub. 24. vbi quod contraria opinio in praxi nullo modo est admittenda, bene freitas videndus ad Roderic. de confess. sollicit. d. q. 18. n. 30. & pluribus sequentibus, vbi voluit non esse pręmittendam correctionem fraternã in confess. sollicit. licet probabiliter, posset quis arbitrari eum ex dicta correctione emendandum quid quid in contrarium voluerit, Sonsa in Afforism. Inq. lib. 1. c. 34 n. 57.

Probatur qã ad sunt ędicta Inquitorũ, id expresse pręcipiẽtia fundata in communi omnium doctrina, quod correctio fraterna, in delictis tendentibus particulariter contra bonum commune, debet omitti, Molfes. in sum. tract. 1. cap. 17. n. 14. Roder. d. q. 18. n. 12. qui alios allegant

legant At delicta ex quibus oritur hæresis suspitio particulariter contra bonū cōmune tendūt.

Secundo, Quia non debet audiens aliquem Blasph. Iudicare ipse, quod cum illa Blasph. non sit coniuncta Hęresis, quia potest esse ꝙ talis Blasphemans sit de alijs blasph. denunciatus, ac de alijs etiam Criminibus xe quibus vehemens, vel violenta hæresis oriatur præsūptio, vnde Iudicium hoc relinquendum est Inquisitoribus, & taliter audiēs omnino denuntiare debet.

Tertio, Quia duplex est denunciatio alia Euangelica, alia Iuditialis, ante Euangelicam, quæ fit ad emendationē fratris præmittenda est correctio, non autem ante iuditialem, quæ tendit ad punitionem, & exemplum aliorum, denunciatio autem in ædictis præcepta est Iudicialis, ita arguit. & bene Diana resol. moral. p. p. tract. 4. resol. 1.

Quarto, in spetie de confessario sollicitante sic arguo, si summus Pontifex, voluit fœminam complicem, quę sz. sollicitanti confessario consensit teneri omnino huiusmodi confessarium denunciare, multo magis voluit summus Pontifex eam obligare ad denunciandum prętermissa correctione fraterna.

Neq; hoc loco in contrarium adduci possunt, quę solent in medium afferri contra Regulā Reuerendorum P P Societatis Iesu, qua, ad maiorem humilitatem sociorum Conseruandam, statutum est, vt quiuis peccatum alterius extra confessionem ad superiorem defferat omissa correctione fraterna, quam latiss. vti iuri naturæ, & diuino contrariam impugnauit, Lorca in secūda secundæ q. 33. art. 3. sect. 2. disput. 47. n. 8. & seq. & quidā .M. Angelus Mansique Generalis ordinis Cistercienſis, in peculiari allegatione super hoc confecta, de quo meminit, Hieron. Roder. in quęst. Regul. Resol. 36. n. 5. & n. 3 vbi quod horū D D. opinio visa fuit probabilior toti Academię Salmaticensi die 24. Aprilis 1627.

Nam Vere falsa est illorum D D. sententia, prout eam latiss. Impugnarunt vna cum omnibus rationibus Lorcę, Coninch. vid. de fide, spe, & Caritate, disp. 28. dubio. 12 & Suar. tom 4. de relig. tract. 10. lib 10 cap. 7. & pluribus sequentibus nullamq; difficultatem probabilem habere videtur memorata cōstitutio in ingressis post eam conditā & de ea habitam specialem notitiam, coninch. vbi supra n. 209. & Bann. 22. q. 33. art 8 dub. 2.

Vlterius const. illa non loquitur de denūciatione Iuditiali, de qua loquitur ædicta Inquisitorum neq;

rum neq; de delictis tam perniciosis toti reipublicę sicuti sunt contenta in memoratis ædictis.

Ex quibus pz. non esse curandum de opinione Fagundez Io. de la Cruz. Reginaldi, & Peirini, quos refert Diana d. Resol. 2. qui voluerunt ante denunciationem confessarij sollicitantis posse prę mitti correctionem fraternam.

Nam vere horum D. D. opinio penitus omnia ędicta Inquisitorum destrueret, nou tamen negarem stante horum D. D. sententia, posse ob non denontiationem huiusmodi confessarij excusari non denunciantem ab excommunicatione de qua in ædicto, lz. omnino Existimem alijs pœnis etiam rigorosis eum mulctandum.

§. 5.

An si sub magno secreto sciam, aliquem esse Hæreticũ tenear illum denunciare.

IN hac re quoniam duplex est secretum, aliud Sacramentalis cõfessionis, alterum omne aliud secretũ naturale duplex quoq; potest esse dubitatio.

19 Et quo ad secretum Sacramentalis confessionis.

Albericus in Rubr. Cod. de hæreticis, n. 8 & quidam Rainerius quem allegat Archid. in c Sacerdos de pœnitẽtia distinct. 6. voluerunt Confessarium teneri reuellare Hęreticum, quem talem scit ex confessione ipsius Sacramentali, subdit etiam Archid. eo loco quod si hęreticus qui confessario peccata sua confessus est sit impenitens, tutius erit vt confessarius, adeat Episcopum, & ei dicat Vigila super gregem tuum quia lupus est in grege.

20 Contrarium tamen omnino est sentiẽdũ, & contra eundem Albericum tenuerũt Theologi omnes in 4. sent. dist 21. sed max. Scotus, q. 2. in respons. ad secundum argumentum, vbi dixit carmen illud iuristarum esse falsũ.

Est hæresis Crimen, quod nec confessio cœlat.

Magister Faber Fauentinus Præclarissimus temporibus nostris Theologus, & olim meus in Patauino Gimnasio Præceptor, & à quo etiam insignia Magisterij in Sacra Theologia, in vniuersitati prędicta Patauina accepi de anno 1616. in suo tractatu de pęnit. disp. 34. cap. 4. n. 72. Suarez. de fide, disp. 20. sect 4 nu. 16. Simanch. de cath. instit tit. 42. nu. 14 & tit. 3. in Rubr de absolutione, nu. 5. vbi consulit confessario, quod vbi non possit

persuadere hæretico pœnitenti quod vadat, ad se denunciandũ Inquisitoribus, ipse Sacerdos vadat ad dictos Inquisitores vt dẽt eis facultatem eum absoluendi, attamen Inquisitores hoc non possunt facere, vt vid. cũ de excõmunicatione lata in hereticos, vbi etiam, quid in hoc casu facere debeat confessarius, latiss. Lud. à Paramo de orig S. Inquisitionis, lib. 3. q. 8. n. 86. & seq. Farin. de Hæresi, quęst. 197. n. 48 & de indit. & tortura, q. 51. n. 100. Sanctar. d. c. 9. n. 17.

21 Si tamen aliquis hęreticus, accederet † ad confessarium non animo confitendi peccata, sed peruertendi confessarium, & inducendi ad hæresim, tunc talis confessarius teneretur denunciare illum Hæreticum, quia talis non est Sacramentalis confessio, sed modus occulte dogmatizandi, ita pulcherime tradidit Genuens. in Praxi Archiep. Neapol. cap. 18. nu. 16. qui alios allegat.

22 Quo vero ad alias speties, seu genera secreti, Dicendum † est hæreticum esse denuntiandum, etiam si illius hæresim sciam sub magno secreto, etiam iurato, ita Suarez. de Fide, dicta disp. 20. sect. 4. n. 17. & Sanctarellus qui alios latiss. allegat, d cap. 9 n. 10 vbi ampliat hoc procedere etiam si quis alteri diceret, manifesto tibi hoc sub confessione, nam hæc confessio non est Sacramentalis, nec talis manifestans, habet animum confitendi, ita Nauar. Caiet. Sot. & alij ibi allegati.

Rationem huius conclusionis assignat, Suar. vbi sup. quia omne aliud secretum, excepto secreto confessionis est mere humanũ, & ex priuato pacto tacito, vel expresso inter loquentem, & audientem nascitur, & ideo non potest obstare legi superioris pcipienti denunciationem, atq; ita etiam docuit Pegna. p. 2 cõ. 18. & Farin. d. q. 197. n. 50. Idem dic de suspectis de hęresi, Diana Resol. Moral. p. p. tract. 4. Resol. 24. vbi alios allegat.

§. 6.

An Hæreticus emendatus sit denuntiandus.

Sotus de iust. & iure, lib. 3. q. 5. art. 5. & alij alleg. latiss. per Sanctarellum de hęresi, cap. 9. n. 12. tenuerunt hæreticum emẽ-

23 datum † nullo modo esse denuntiandum, & hosce auctores, vid. sequi Genuens. in Praxi cap. 18. nu. 6. dubio 4. vbi dixit quod si pro certiss. habeatur hosce hęreticos esse emendatos, non sunt denunciandi.

24 Attamen verior est contraria † opinio

opinio,(lz. prima probabilitate non careat) quam tenent doctissimus, Suarez.de fide disput. 20. sect. 4. n 13 Farin. d.q 197. n. 52 & Sanctarellus d. c 9. nu. 1.. Freitas ad Roder. à Chuna, de confess. sollicit. q. 18. nu 39. qui alios allegat. Ratio huius conclusionis est, tum quia tales hęretici possunt fingere se emendatos, tum quia fortasse alios infecerunt hæretica pestilentia, vel ab alijs fuerunt infecti, & necessarium est, vt hoc innotescat iudicibus fidei.

§. 7.

De Aedicto Eminentissimi, & Reuerẽdiss. D. Cardinalis Episcopi nostri, & Reuerendissimi Patris Inquisitoris.

QVam iuste, & Sancte ędicta hęc ab Episcopis & Inquisitoribus publicari soleant colligi potest ex traditis per Ludouicum à Paramo de origine Sancti Officij, lib 3. quest. 5 Rubr. de Aedicto fidei, vbi latiss. Simanch de Cath. instit tit. 19. n 12. Lazar. de blasph. q. 12. n. 16. & seq. & alijs infra allegandis, Nonnulla autem ad nostri ędicti clariorem intelligentiam circa illius verba notabimus.

Sotto pena di Scommunica di lata sentenz.] Ex his verbis colligitur non denunciantes in casibus ædicti incidere ipso iure, &
25 facto† in excommunicationem nam excommunicatio de qua in Constitutione Greg. IX. incip. excõmunicamus nõ est latæ sentẽtiæ sed ferendæ vti colligitur ex illis verbis, alioquin excommunicationis sententia procedatur, ita Pegna. comm. 2. p 2. & Suarez. de fide, disp 20. sect. 4. n. 28. Sanch in summ. tom p. c. 32 n. 47 vers. Atq; Inquisitores quotannis, Lazar. de Blasph. q. 12. n. 18 Zechius de Casibus reseruatis, casu 2. n. 2 vers Mandat ergo, Sanctarellus de hæresi, d. c. 9. n. 19. qui omnes loquuntur de excommunicatione lata per ædicta Inquisitorum, & Episcoporum in hac materia.

Commandiamo à tutte, e à ciascuna persona &c. di qualunq; onditione, grado, stato, ò dignità, cosi ecclesiastica, come mondana, sia quanto si voglia grande] Hec verba iuri communi consona sunt, nam possunt Inquisitores in cau-
26 sa fidei, contra quoscumq; † procedere c. vt Inquisitionis de heret. in 6 & d verba comprehendũt etiam Reges, ita vt illi etiam denuntiare teneantur prout latiss.

ut latiss. super dictis verbis ædicti differens probauit, Paramus de orig. S. Inquisit. lib. 3. q. 5. n 23. & plurimis seq & nu. 40. vbi refert exemplum Imperatoris Caroli v ęternę memorię qui iussit, Ioannæ eius filię, ab Inquisitoribus vocatę. vt coram ipsis de non nullis fidem tangentibus contra quendam interrogaretur ne rem protelaret, sed nulla interposita mora deponeret, ne excõmunicationē incurreret, tā contra alios, quam contra se, si se etiam in minima re culpabilē sensisset, statimq; Sereniss Ioanna deposuit coram Archiepiscopo Hispal & D. Fernando Valdes tunc generali Inquisitore

Debbiano al S. Officio &c. riuelar, & notificar giuridicamente de hisce verbis, *reuelar, & notificar*, vid. est Lud à Paramo, loco cit. d. q. 5. n. 33 & cū additur *giuridicamente*, Colligitur denunciationem, seu reuelationē

27 hanc debere fieri in scriptis † cum expressione nominis denunciantis, & subscriptione illius si sciat scribere, & non denunciās hoc modo, non potest à confessarijs absolui, ita pulcherrime, Genuens in praxi. c. 18. n 2. vbi vlterius addit, quod tales denunciationes non solent recipi, nisi denuncians cum iuramento examinetur, quam praxim iustissimis fulciri rationibus probauit, Genuens. ibi Zech. de casibus reseruatis. casu 2 vers. declaratur, Lazar. de Blasph. q. 12. n. 74. vbi in term. de §. ædicti, *Auertendo che* Ricc. qui bene loquitur in hac materia, decis. 135. per totam, vol. 2.

28 *Tutti, & ciascuno di quelli*, Hoc decretum, † & ædictum comprehendit in hac parte, etiam Reges, Principes, & duces, vti dixit, Suarez. de fide, Disput. 20. sect. 4 n 24 lz contra hos postea, non soleat procedi, nisi consulto summo Pontifice, Pegna. com 80 tertię partis, Suar. vbi supra

29 An autem comprehendat hoc decretum Episcopos consecratos, † & offitiales Papę, contra quos non possunt procedere, cū à solo summo Pontifice, possint iudicari iuxta .c Inquisitores de heret. in 6. & extrauag. cum Mattheus de heret. inter comunes.

Dic quod sic, nam Inquisitores contra hosce possunt dicta testium recipere, vt eorum delicta possint Sedi Apostolicæ denunciare, ita alijs relatis, Pegna p. 3. comm. 76. vers. Monendi tamen sumus, Quam tamen Pegnę, & aliorum doctrinam, Sugar. d. disp. 20. sect. 4. n. 25. intelligit, vt procedat tantum cum periculum est in mora.

30 Sed an vigore huius ędicti quis teneatur denunciare se ipsum, † dic quod

dic quod non, ita Simanch. de Cath. instit. tit. 42. n. 13. Pegna p. 3. comm. 12. Suar. de fide d. ſect. 4. nu. 18. latiſſ. Sanctarell. de hæreſi, c. 9. n 18. qui alios allegat, Diana Var. reſol. p. p. tract 4. reſol. 8.

De quali ſapiano ò habbino, ò hauerano notitia, Quid ſi audiuerit

31 rit† quis à perſona fide non digna, aliquem eſse hæret an ſtatibus dictis verbis, teneatur illum denunciare, Et reſpondendum quod non, ita Cordub. lib. p queſtion q 43. dub. 2 § ſexto quando, Guttier. canonicarum, q lib p. cap. 11 n. 71. Sanctar. alios allegans de hæreſi, cap 9. n. 16. verſ. 2. ſi quis audiuit, vbi idem dixit eſse dicendum de eo qui non recordatur à quo audiuerit, vel vbi is a quo audiuit nihil certi ſciat, & ita etiam vid. ſenſiſſe. Farin. qui alios citat de hæreſi, q. 197. n 51. tenetur tamen denunciare, qui ſcit Iz. denunciationem non poſsit probare, Diana qui ad ſaturitatem alios allegat, reſol moral. p. p. tract 4. reſol. 1. vbi quod, ita ſeruatur in ſupremo Vrbis Tribunali S. Inquiſitionis, ex Farin. de hęreſi, q. 185. n 71.

O s'ingeriſcano in qual ſi voglia eſperimento di Magia &c. Incanteſmi, ò ſimili attioni ſuperſtitioſe, ſtantibus his verbis.

32 Dubitari poteſt an denuncianda ſit mulier, quæ habet malum nomen maleficę † ad quam plures concurrunt pro malef. non tamen apparet ipſam feciſse, niſi ſimplices ſuperſtitiones, & dicendum eſt, quod ſic ſi pluries, & paſſim ad quorumcumq; inſtantiam id faciat, ita Genuenſ. in praxi, c 18. n. 14. Quid autem dicẽdum ſit de muliere quæ ex ſimplicitate, & ignorantia fecit aliquid ſortilegium hæreticale, vide Genuenſ. vbi ſupra, n. 4. vbi dixit veritatem eſse, & ita à doctiſſimis viris conſultum fuiſse hanc mulierem, & ſimiles eſſe prius monendas, quod ſi ſe correxerint abſtinendũ à denunciatione alias ſunt denunciandę.

Che habbino abuſato, ò abuſano il Sacramento della Pœnitenza.

33 Circa † obligationem denunciandi hos confeſſarios ſollicitantes ad turpia in confeſsione, vide quæ dixi, in tit. de confeſſ. ſollicit. quęſt vlt vbi D. D. allegaui, & Conſtitutiones Apoſtolicas & Decreta Supremi tribunalis de hac re.

Quo ad alia delicta de quibus in ædicto noſtro vide ıdi ſunt tituli particulares huius operis.

34 Dubitari tandem poteſt, † an hoc ædictum ſit perpetuum, ita vt obliget mortuo, vel remoto Inquiſitore, & dic quod ſic ita in terminis noſtrorum ædictorũ, Suar. d. ſect. 4. n. 11. rationem

quę ibi

quę ibi assignat, .m inquit iz. præceptum vid. ab homine, tamē quia tribunal à quo procedit perpetuum est, ideo per modum legis perpetuo durat, sicuti tradunt D. D. de Bulla Cœnę Domini, & hoc idem de his ædictis dixit Portel. in dub regul. in verbo denũciatio, n. 5 vers. hoc tñ.

An autem huiusmodi ædicta obligent ad denunciandum, cũ denunciare obligatus timet sibi ex denunciatione damnum magnum in vita bonis, & honore. Dic quod si tractetur de hęretico formali dogmatizante in perniciem reipublicę, tunc denunciatio omnino facienda est, si vero tractetur tantummodo de suspecto de hæresi denunciando, tunc excusarem sic obligatum, si non denunciat, ita Fagondez in pręcepta Decalogi, tract. 2. lib. 4. c 3. n. 31 Genuens. in praxi, cap. 18. n. 8. vbi de hæret. dogmatizante, & de hac materia, vide Lazar. de Blasph. q 12. n. 64. vbi docet quomodo se debeat gerere virgo Nobilibus parētibus orta si sit obligata denunciare, Portel. in addit. ad Dubia regularia, verbo Sollicitare fœminas, n. 22 vbi de modo quo monialis se gerere debet, si à cõfessario sollicitetur.

Et an ædictum Inquisitorum fundatum super pręsumptione obliget cessãte pręsumptione ad denunciandum. Quamuis vulgata regula sit, legem fundatam in pręsumptione cessante pręsumptione non obligare, Attamen in hac materia semper ante occulos confessariorum habēda est doctrina, Freitas in addi. ad tractatum, Roder. à Cugna de confess. sollicit. quod in his ædictis Inquisitorum iuditium discernēdi circa suspitionem de fide quę resultat, ex pręsumptione ædicti, non competit confessarijs sed Inquisitoribus.

§. 8.

An non denuncians hæreticos cum teneatur sit suspectus de hæresi, & quomodo.

NOn denunciantes, cum teneantur Hæreticos, vltra alias pęnas suspecti, † etiam sunt de hęresi, fautoresq; in hoc dicuntur
35 hæreticorum, ita Repertor. Inquisitorum in verbo Fautores, vers. Item in indicatione, Decian. in tract. Criminal. lib. 5. c. 51. n. 25. Pegna ad Director. p. 2. comm. 78. vers. postremo, Leonard. Duard. ad Bullam Cœnæ Domini, lib. 2. canon. p. q. 32. n. 19. Farin. d. q. 197. n. 38. Sãctarell. de heresi, cap. 9. n. 19.

circa

circa medium, qui alios alleg.

36 Quod maxime locum haberet in Cruce† signatis, ad quos ex officio, & ex proprio iuramento munus denunciandi hosce hæreticos spectat, Lazar. de Blasph. q 12 n. 12. & Farin. de hęresi, d. q. 197. n. 48.

37 Dubium tamen hoc loco esse potest, num hæc † suspitio, sit læuis, vehemens, vel violenta, in qua difficultate, Alphons. à Castro de Iust. heret punit. cap. 25. in principio lib. 2. dixit suspitionem hanc esse violentam.

Verum hæc sententia est nimis rigorosa, vti ex Simancha, & Royas, dixit Pegna ad Direct. p 2. com 81. sub. littera D. vers. illis ex Ioanę, Royas. posset q; tantum locum sibi vindicare in casu, in quo vltra non denunciationem, adesset inter hęreticum & non denunciantem, nimia familiaritas, & amititia, tunc .n. contra non denunciantem Violenta oriri poterit pręsumptio, ita Alphonsus Aluarez, Guerrero in Thesauro Christianæ Relig. tit. de hęret n. 9. & Royas qui alios allegat sing. fidei 5. n. 18.

Lęlius Zechius in summ. tom. p. tit de fide, Rubr. de hęret. c. 11. n. 5. vers. Tertia suspitio circa principium voluit suspitionē hanc esse vehementem.

Quod locum tunc sibi vindicare posse optime dixit, Pegna. in d. vers. Illis ex Io. Royas, cum nulla adest probabilis causa non reuelādi, vel ĩ iuditio interrogatus eos scienter cœlaret iuxta doct. Zanchini de hęret. cap. 5. n. 4 ex quo colligitur.

Veram esse doctrinam, Leonardi Duardi ad Bullam Cœnæ, lib. 2. canon. p. q. 33. concl. p. n. 17. qui voluit huiusmodi non

38 denunciantes regulariter esse suspectos dumtaxat de leui, quia tales, vt plurimum omittunt denunciare non in defensionem hæresis, sed ex amititia, vel aliqua alia causa.

39 His addendum est, quod si quis ob metum in virum constantem cadentem omitteret †denunciare nullo modo esset de hęresi suspectus, ita Sanctarellus de hęresi, c 9. n. 16. vers. Tertio non tenetur, Farin. d. q. 197. n. 53.

40 An autem consanguinei † Vxor &c. habendi sint suspecti de hæresi. Dicerē, quod sic de leui saltem, nisi terribilitas viri, vel Patris &c. Vxorem, & filium excusaret, ita in terminis Pegna, p. 2. comm. 78. vers: at non videtur, cuius d sequitur, Scacc. de Iudic. lib. 1. cap. 56. n. 4. & Farin. vbi supra, n. 53. Alt. de cens. lib 5. disp. 2. c. 5. vers. Præterea Quę autem hucusq; dicta sunt habent locum in non denūciante hæreticos, secus arbitror ego dicendum

cendum in omittente denunciare suspectos de hæresi, nam hij (saluo semper saniori iuditio) non erunt suspecti de heresi, lz. possint puniri omnibus pœnis, statutis in edictis Inquisitorum.

Moueor ex eo, quod alias contra omnen regulas iuris presumptio oriretur ex præsumptione, & suspitio, ex suspitione.

An autem rei isti sint torquendi cogiq; possint ad abiurandũ dixi in tit. de Fautoribus.

§. 9.

Quomodo Confessarius se gerere debeat, cum obligatis ad denunciandũ.

41 IN hac re imprimis† animaduertere debet confessarius, an obligatus ad denunciandum, ex non denunciatione inciderit in fautoriam hereticorũ de qua diximus, tit. 4. §. 1. nam tunc talis, cum vltra excommunicationem latam in edictis Inquisitorum incidat etiam in excommunicationem Bullæ Cœnę Domini latam contra fautores hæreticorum, non poterit ab ea excommunicatione absolui, nisi ab habentibus auctoritatem absoluendi ab excommunicationibus Bullæ Cœcę.

Si vero non denuncians, cum teneretur per tantum tempus omisit denuntiare, quod incidit in excommunicationem edicti Inquisitorum, tunc dubium est, an possit talis absolui à Regularibus virtute suorum, Priuil. & in spetie virtute eorum Priuilegiorum, quibus possunt absoluere à quibusuis excommunicationibus reseruatis, etiã Sedi Apostolicę, tam à iure quã ab Homine latis, In qua re me remitto ad ea quæ dixi in tit. 6. §. 15. n. 86.

42 Vbi vero non denuntians † in nullam incidit excommunicationem, tunc quæri potest, an eum possit confessarius absoluere antequam actu denunciet.

In qua difficultate communiter D.D. videntur velle sufficere firmum propositum denunciandi ad obtinendam absolutionem, ita Peirin ad Priuil. Minim tom. 2. ad Const. 5. Greg. 15. §. 9. n. 24. Sanctarell. de heresi, cap. 9. du. vnico, n. 16. in fi. vbi de praxi Sacrę Pœnitentiariæ, Diana resolut. moral. p. p. tract. 4. de denunc. resol. 27. Hieron. Rodriq. in comp. quæst. regul. resolut. 131. n. 16.

Attamen traditionem hanc istorum D. D. Ego intelligerem procedere tantummodo in personis illis quorum fides ẽ confessarijs bene nota, nam si esset pœnitens homo ordinarius curandum

omnino

omnino est, vt denunciatio præcedat, nisi vrgeat necessitas cõmunionis, Auila de censuris, p. 2. cap. 7. dub. 7. in fi. vers. In rebus Zanard. in summ. diu. præcept. p. 2. præcept. 2. cap. 11. in fi. f. 184. videatur Lazar. de Blasph. q. 12. nu. 79. vers Post. autem hec scripta.

43 Tandem ad instructionem Cõfessarij, † vt sciat casus in quibus huiusmodi ædicta obligant ad denunciandũ, vid. est Aloys Riccius, decis 278. Curiæ Archiepiscopalis Neapol. p. 3. qui eã totam descripsit de verbo ad verbum, à Io. Valer. de differentijs vtriusq; fori, in verbo, hæresis, differentia prima, supresso eius nomine.

TITVLVS DECIMVS.

DE RETENTORIB. LIBRORVM PROHIBIT.

SVMMARIVM

Ecclesia habet potestatem prohibendi libros Hæreticorum, & an Principes Layci, eandem habeant potestatem, n. 1.

De excommunicatione Bullæ Cœnæ, contra legentes libros Hæreticorum, n. 2.

Legentes libros infidelium non incurrunt hanc excommunicationem, num. 3.

Ad eam incurrendam sufficit librum esse Hæretici lz. nondum damnati, n. 4.

Excommunicatio illa ligat legentes libros Scismatic. scolia hæreticorum, & etiam librum hæretici in parte bona, n. 5. & seq.

De requisitis ad incurrendam dictã excommunicationem, n. 7. & seq.

Paruitas materiæ an excuset ab hac excommunicatione, n. 10.

An Bulla Cœnæ comprehendat Episcopos, & Cardinales, n. 11. vbi quid de Generalibus Relig.

An etiam Inquisitores, & eorum Commissarios, n. 12. & seq.

De varijs excom. latis contra legentes libros hæreticorum, n. 16.

Inquisitores sunt iudices, contra legentes libros prohibitos, ob hæresim vel suspitionem falsi Dogmatis, n. 17.

De iure communi Episcopi sunt Iudices contra legentes libros prohibitos ob res lasciuas &c. sed in his casibus etiam Inquisitores procedunt ex ordine Supremi Tribunalis, n. 18. & seq.

---

1 N Ecclesia Dei adesse potestatem prohibendi † libros hæreticorum, eamq; iustissimam, & legitimam esse constat ex perpetuo vsu Ecclesiæ, Nam tempore Apostolorum multi libri combusti sunt coram omnibus, vt pz. ex actis apostolorum, cap. 19. & Constantinus Imperator, ex decreto

creto Cōcilij Niceni, iussit Arij libros comburi, Item mandato Theodosij Imperatoris combusti sunt libri Nestorij in Concilio Ephesino damnati, hocque idem varijs rationibus, & exemplis probarunt, Bellarm. lib. 3. de Laycis, cap 20. Ricciullus de iure person. extra Ecclesiæ gremium exist. lib. 5. cap. 21. Suar. de fide, disp. 20. sect. 3. n. 4. & Sanctarellus de hæresi. cap. 13. & 14. Atq; hęc potestas prohibendi libros ob hęresim, ita proprie conuenit Ecclesię, vt ea minime concedatur Principi sæculari, si loquamur, de prohibitione libri ob hęresim nundum declaratam, nam si loquamur de prohibitione librorum continētium hęresim, iam omnibus notam, & sufficiēter declaratā laudabiliter etiam à Principibus Laycis damnātur, Ricciull. vbi supra, cap. 22. per totum, bene Sanctarell. de hęresi c. 14. dub. vnico, n. 8. hoc supposito ad materiam nostram accedamus.

§. 1.

De excommunicatione Bullæ Cœnæ, lata in legentes &c. libros hæreticorum.

IN primo canone Bullę Cęnę, excommunicantur, scienter legentes, aut retinentes, imprimentes, seu quomodolibet defendentes libros Hęreticorum, Hęresim continentes, vel de Religione tractantes absq; licentia &c.

2 Ex quibus verbis colligitur quod ad incurrendam hanc censuram requiritur, Primo quod libri qui leguntur, retinētur &c. sint libri hæreticorum.

3 Ex qua prima conclusione seq. quod legentes libros infidelium continentes hęreses, † vt librum Talmud &c non incurrunt excommunicationem nostram, sed aliam latam, vel à Clem. 8. in quadam eius bulla, de qua in tit. de Iudeis, vel in Indice librorū prohibitorum, Reg. 10. ita Duard. ad Bullam Cœnæ, libro 2. can.p.q.35 n.5. Sanch. in sum. lib. 2. cap. 10. n. 22. Suar. de Fide disput. 20 sect. 2. n. 11. Reuerendiss. Pueron. Abb. Gen. Oliuet. in bull. Cœn. can. 1. n. 196. Nald. in sum. in verbo libri, n. 9.

4 Secundo, sequitur ad incurrendam hanc censuram, non esse necesse auctorem libri esse damnatum, sed sufficere esse † quomodocumq; hæreticum, ita contra Graffium, Sanch. vbi sup. n. & Suar. de fide, d. sect. 2. 11. Reuerendissimus Pueronus, ibid. num. 173.

Tertio, dicta particula compre-

prehendit libros scismaticorum † cum vere hi baptizati sint, ita Suar. vbi supra, Sanctar. de hæresi, cap. 13. n 17. & hoc, siue libri sint impressi, siue manuscripti, Modern. Barbos. in c. fraternitati, n. 3. de heret.

6 Quarto, legentes scolia † hæreticorum ad libros catholicorum incidunt in excommunicationẽ nostram, ita Sanch. vbi supra, n. 25. & Duard. ibid. q. 43. Quod ita intellexit, D. Pueron d. c. 1. n. 176. vt procedat vbi scolia hęretici, adeo ampla essent, vt ex ipsis magis, quam ex catholica doctrina cresceret volumen, secus si scolia essent, quid minimũ nam tunc vere non poset dici liber hęretici.

6 Quinto, excommunicatio nostra extenditur etiam ad legentem librum in ea parte in qua nulla est heresis, Sanch ibi. nu. 35. quia totus liber est prohibitus, late Sanctarellus, d. c. 13. num. 12.

7 Secunda conditio est, vt liber heretici hæresim † contineat vel de religione tractet, quid autem sit librum hęresim continere, vel de religione tract. vid. est Sanch. d. cap 10. n. 33. & Suar. d. sect. 2. n. 18. Duard. ad dictum Can. primum Bullę, q. 39 & 40. Marius Alterius de Censuris, tom. p. lib. 5. Disput. 2. cap. 6. Sanctarellus de hęresi, cap. 13. n. 10. & 11. & D. Pueron. vbi supra num. 178.

8 Tertia conditio est, vt scienter legantur, retineantur &c. vnde † sufficit ad euadendam hanc censuram, vel ignorare librum esse hęretici, vel etiam si hoc sciatur ignorare, quod hæresim contineat, vel de religione tractet. Sãch. vbi sup. n. 38. & 39 Duard. quęst. 36 37 & 38 Sanctarell. d. cap. 13. n. 15. qui alios allegat, Nald. in sum. in verbo, Bulla Cęnę, n 15. vbi, quod in Bullam incidunt Aromatarij, qui cartis vtuntur libri hęretici, ad inuoluendum obsonia, Scorcia in sele & Pontif. constitutiones Theor. 410. vers. septimo.

9 Quarta conditio est, vt id fiat absq; licentia † Papę, qui solus potest hanc licentiam dare, vt probat, Sanch. d c. 10. n. 43 & seq. & Suar. d sect. 2. n. 27 vbi etiam late probant hanc licentiam non pose concedi, à Collegio Cardinalium sede vacante, Reuerendiss. Pueron vbi supra, n. 197. vers. de Collegio Cardinalium.

10 Duo tamen hoc loco examinãda sunt, primum est, an paruitas † materię excuset ab incursu huius censuræ. In qua re.

Vgolinus in expositione præsentis canonis negatiuã tuetur sententiam, & vult legentes etiã minimam partẽ dictorum librorum

rum includi in nostro canone, hoc tamen non obstante

Contrariũ est verius, & communius à D.D. receptum, tales nimirum legentes non esse excommunicatos, sicuti nec breuissimo tempore retinentes, ita Sanch. d cap. 10 n. 31. & latiss. hoc probans, Duardus, vbi supra, q. 46. per totam & Sanctarellus, d. c. 13. n. 1. qui alios allegat, & Marius Alterius, d. disput. 2. c. 4 col. 7 veri. Respōdeo aliquādo in iudicanda autem hac paruitate materiæ, plurimum potest prudentis Iudicis arbitrium, à iure tamen regulatum, pro quare videndus ẽ D. Pueronus, vbi supra, n. 183 qui enumerat plures opiniones D. D. explicantiũ hanc paruitatem materię, semper tamen in ea di iudicāda Iudex ante occulos suos habere debet periculum cui legens se exposuit, nam si periculum sit notabile, excommunicatio sine dubio incurritur.

11 Alterum † est, an hæc censura, & hic canon. comprehēdat Episcopos, Cardinales, & Inquisitores, in qua etiam re.

Quo ad Episcopos. & Cardinales dicendum est absolute quod Bulla nostra illos comprehendit ita Sanch. d. cap. 10. n 45. Suar. d. sect. 2. n. 26 Pegna ad Director. p. 2. com. 3. vers. falluntur ergo Episcopi, Sanctarellus de hęresi, c. 13. n. 14. & Ricciullus de iure person lib. 5. cap. 25. n. 3 D. Pueronus, vbi supra, n. 201. qui alios allegant, omnes namq: licentię, & priuilegia fuerunt reuocata per Iulium 3 in constitutione, incipiente. Cũ meditatio, inter litteras Apostolicas, pro Sancto Officio, idem etiam factum fuit per similem constitutionem Pauli 4. Incipientem Cum futurum, & Pij 4 Cum pro munere, & nouissime per constitutionem Greg. 15. æditam die 30 Decem. 1623. Incip. Apostolatus officiũ, impressam post Flores, Bariolę inter litteras Apostolicas pro Sancto Officio. Et vltimo loco, per constitionem S. D. N. Vrbani VIII. sub data 11 Aprilis 1631

Ex quibus constitutionibus arbitror satis confutari, ea quæ, docet Peirin, ad Priuilegia minim. tom. 2. const. 9. Pauli 5 §. 2. n. 9 & seq. dum voluit quod Generalis Regularium cum cōsilio Collegarum, potest dare licentiam legendi libros Hæreticos suis fratribus, ad hæreses oppugnandas, nam in dictis constitutionibus non solum reuocātur licentię cum clausulis amplissimis aptis, comprehendere etiã priuilegia regularium, sed etiã statutum fuit, quod deinceps licentiæ huiusmodi libros legendi non cōcedātur nisi à Sacra Congr. San-

gr. Sancti Officij, Hieron. Rodriq. videndus in comp. quæst. regul. Resol. 92. n. 1. vbi quod priuil. Greg. 13. concessum Societ. Iesù, super quo fundatur Peirin. vbi supra, hodie est reuocatum per Bullam Cœnæ, quod etiam idem Auctor supra dixerat. Resol. 73. n. 11. Portel. in Dubijs regul. verbo libri, n. 3 vers. Aduertit Rodriq.

12 Quo ad Inquisitores † vero, Pegn. loco proxime allegato, vers. Iam hæc prohibitio, Leonard. Duard. ad Bullam Cœnæ, lib. 2. can. p. q 35. n. 34. & Farin. de hæresi, q. 80. n. 43. Nald. in sum. verbo Bulla Cœnę, n. 11. voluerunt Bullam nostram, non conprehendere Inquisitores, nec eorum Vicarios, & hoc per Bullam allegatam Iulij 3. vbi postquam Pontifex reuocauit omnes licentias &c. concessas Episcopis &c. addit hæc verba Inquisitoribus, seu comissarijs super Hæretica prauitate ab Apostolica Sede, pro tempore deputatis, durante ipsa deputatione tantummodo exceptis &c. Verum.

13 Sanchez, d. cap. 10. n. 45. in fi. Suarez in allegata sect 2. n. 28. in fi. Sanctarellus, vbi supra, n. 14. vers putant nonnulli, & Ricciullus de iure personarum, extra Ecclesiæ gremium existentium, lib. 5. cap. 25 n. 4. contrarium existimarunt † sz. Inquisitores, & eorum Vicarios ligari canone nostræ Bullæ, nisi particularem habeant ab Apostolica Sede, vel à Congregatione Eminentiss. Cardinalium Sancti Officij facultatem, Ratio est quia in d. Bulla Iulij 3. sicuti etiam in alijs, nihil de nouo Inquisitoribus conceditur positiue, sed tantum facultates, & licentiæ, si quas antea habebāt, ipsis reseruantur, nec cum aliorum facultatibus reuocantur, ita etiam Barbos. alleg 90. n. 8. de Officio Episcopi.

14 Si quis tamen magis in sententiam, Pegnę inclinaret aduertere omnino † deberet Bullam illam Iulij 3. comprehendere solos Comissarios Inquisitorum, non ab ipsis Inquisitoribus substitutos, sed ab Apostolica sede
15 creatos, † vti notauit Marius Alterius de Censuris, lib. 5. disput. 2. cap. 6. vers. Hęc prohibitio, tom. p. quamuis Pegna contrarium teneat, vbi supra.

16 De differentijs autem quæ † sunt inter excommunicationem latam in Canone nostro, & latā in Reg. 10. Indicis, & in Bulla Pij 4. incipiente, Dominici gregis, impressa ante indicem libro rum prohibitorum, vide Mariũ Alterium in proxime alleg. cap. 6. vers. Ex his Colligi potest.

§. 2.

§. 2.

Quis sit Iudex huius Criminis.

CVm retinere libros hæreticos, & prohibitos, sit delictũ quæritur hoc loco quis sit Iudex huius Criminis.

17 Et hoc loco† distingendum est, nam vel libri sunt prohibiti ob Hæresim, vel suspitionem falsi dogmatis, & tunc clarum est quod Inquisitores sunt Iudices competentes contra hos retentores, hoc probant verba expressa Bullæ Pij 4. incip. Dominici gregis ibi siquis autem aduersus eas regulas, prohibitionemq; fecerit, is quidẽ qui hęreticorũ libros, vel cuiusuis auctoris scripta, propter hæresim vel falsi dogmatis suspitionem damnata atq; prohibita legerit habueritue ipso iure in excommunicationis pœnam incidat, eamq; ob causam in eum vti de hęresi suspectum inquiri, & procedi liceat &c. vnde cum soli Inquisitores possint punire reos, vti de hęresi suspectos, ad ipsos quoq; dumtaxat spectabit huiusce criminis cognitio.

18 Si vero libri ex alijs causis sint prohibiti, punitio retinentium illos ad Ordinarios Ecclesiasticos spectabit, ita Bulla supra allegata, ibi Qui vero libros alia de causa prohibitos legerit habuerit ve, præter peccati mortalis reatum, Episcoporum arbitrio sæuere se nouerit puniendũ, ad quod etiam facit, Reg. 7. indicis, & 10. in §. finali.

19 Ex quibus Concilij† verbis oriri poterat difficultas, num retinentes libros prohibitos ob obscenitates, quas continent possint ab Inquisitoribus puniri, nã videbantur huiusmodi rei remittendi ad ordinarios locorum.

Cõtrarium tñ decidit Suprema Congregatio Vrbis, quodsz. Inquisitores sũt Iudices etiã cõtra retinentes libros prohibitos ob res lasciuas, & contra bonos mores vt constat ex litteris conscriptis Reuerendissimo Patri Inquisitori Cremonæ, per Eminentissimum tunc Cardinalem Millinum, sub die 6. Februarij 1627.

§. 3.

An retinens libros damnatos, sit habendus pro hæretico, vel tãtum pro suspecto de hæresi.

22 LOquendo de libris hæreses †continentibus non defuerunt magni nominis Iurisconsulti, qui

ti, qui voluerint talem retentorem habendum esse pro hæretico, ita nanq; docuerunt.

Archidiaconus, in c. fi. 24 q. 2. Rom. sign 326. incip Eo ipso Io. de Anan. in c. si quis Episcopus de hæret. & alij relati per Pegnã d. comm. 3. vers. ex supradictis, Decian. in tract Crim. tom. 1. lib. 5 cap. 46. n. 26 & Farin. de hæresi, q. 180. n. 34.

23 Verum hęc opinio omnino falsa, est tales n. retentores horũ librorum vere ex hoc solo non iudicantur hęretici, lz. vere sint de heresi suspecti, † probatur hoc expresse ex dispositione Bullæ Pij 4. de qua supra, ibi, eamq; ob causam in eum vti de hæresi suspectum inquiri, atq; ita tenuerunt alios referentes, Pegna. vbi supra, vers. Horum tamen sententia, Decian. d. cap 46. n. 26. Sed ego non puto Farin. d. quęst. 180. n. 33. Ludouicus à Paramo, de orig. Sanctę Inquisit. lib 3 q. 9. n. 147. & seq. Azeuedius ad Regias Hispagn. Const. lib. p. tit. 7. lege 27. n. 16 Sanctar. de hæresi, cap 41. dub. 3 n. 5. vers. 7 sunt suspecti, Leonard. Duard. ad Bullam Cœnæ Domini, lib. 2. can. p. q. 51. n. 21. & seq. & Genuens. in praxi Archiepiscopali Neapol. cap. 18. n. 12.

24 Si quis tamen penes se librum haberet à se † compositum, in quo ex professo hæreses essent positę & Catholicę veritates toto conatu impugnatę certe talis, vti hęret esset cõdẽnãdus, vt optime animaduertit. Pegn. loco cit. vers. Hoc tamen dictum, late alios cumulãs, Farin. d. q. 80. n. 16. & 17.

Sicuti, et idem sentiendum esset, si cũ retentione concurrerent aliquæ vrgentiss. coniecturæ, Farin. ibid. n. 35. Duard. vbi sup. num. 24.

§. 4.

An Hæc suspitio sit leuis, vel Vehemens.

25 ZAnch. † de hæreticis, cap. 7. n. 7 Repertorium Inquisitorum, in verbo libri Locatus, eodem verbo, voluerunt ex hac retentione librorum Hæreticorum, vel ob hæresim prohibitorum oriri vehementem hæresis suspitionem contra retentorem.

Decianus vero tract. Crimin. lib. 5. cap. 46. n. 26. vers. aut vero apparet, voluit leuem tantummodo ex dicta retentione oriri præsumpitionem.

26 At verius est hoc esse Iudici arbitrarium † consideratis omnibus circumstantijs, & qualitatibus nam.

Si inconsiderate retinuerit, vel legerit, si parum, & semel, si reprehendẽti statim ob temperauit, si

uit, si statim, ac sciuit librum esse prohibitum illum Inquisitori detulit, si sollicite absolutionem quæsiuit, is leuiter tantummodo suspectus habendus est.

Si vero studiose penes se retinuerit, vel legerit totum, aut pluries, si inquirat vnde tales libros habere possit, & ex longinquis regionibus sibi curat asportari, certe talis erit de vehementi suspectus.

27 Si tandem † libri hi sint reperti penes heredem, qui nundum omnes angulos domus Hæreditariæ lustrauerit, vtiq; talis nullam contrahet heresis suspitionem.

Ita latiss. docuerunt, Pegna, d. comm. 3. vers. vt ergo gradus, Farin. qui alios allegat, d quęst. 180. n. 9. Genuens d cap. 18. n. 12. Menoch. de presumpt. lib. 5 pręsũpt. 6. n. 18 Param. de Orig. S. Inquis. lib. 8. q 9. n. 148 Azeued. ad Regias Const. Hisp. lib p. tit. 7. lege 27. n. 18 Hieron. à Monte. quęst. 13. Cost. de Iuris, & facti scientia, & Ignor. Cent. p. dist. 33. Bursat. cons. 90. & cons. 344. vol. 4 & Scortia in const. Pontif. Theor. 200. Bene Decian. loco alleg. vers. Quæ autẽ supradicta, n. 30 vbi dixit, quod tradita per ipsum in d. n. 26. habent locum de iure communi, & quod stante Bulla Pij 4. contrarium est dicendum, ita tamen, vt qualitas suspitionis intelligatur arbitrio Iudicantiũ remissa.

§. 5.

De transcribentibus, Imprimentibus &c. huiusmodi libros.

EA omnia, quę dicta sunt de Hæreticorum librorum retentoribus, locum habent, & comprehendunt.

28 Primo, Scriptores † similium librorũ, nã, & hos esse de hæresi suspectos, eodem modo, quo retentores docuerunt, Rimin. Iun. cons. 414. n. 21. & seq. Pegn. p. 2 comm. 17. vers. Sed quæ erit pœna, vbi quod si scienter eos transcribunt puniuntur, vti fautores hæreticorum, Azor. Instit. Moralium, tom. p. lib. 8. c. 17. quæstione 5., Farinatius de hæresi, quæst. 180. n 18.

29 Secundo, Asportantes † hæreticorum libros, ex hæreticis prouintijs ad Catholicas, ita Azor. d. cap. 17. q 6. dummodo tales asportantes sciant se libros hæreticorum asportare alias si illos asportarent in fasciculis inclusos nescientes, quid ibi contineatur vt communiter accidit in Proccacio cessaret omnis suspitio heresis. Pegna, d comm. 17. vers. cœterum in scriptore, Farin. d. q. 180. n. 15.

30 Tertio, Idem dicendum est de corrumpentibus† libros Catholicorum, & immiscentibus Catholicæ Doctrinæ dogmata hęretica, ita Pegn: vbi supra, vers. Deniq; Menoch. de Arbitr. casu 549 n 5. Farin. vbi supra, n. 14.

31 Quarto, Idem quoq; sentiendum, de impressoribus librorum hæreticorum, si scirent illos esse hęreticos, ad quod, & de pœnis quibus tales impressores puniendi sunt, vide Bullam Leonis 10. incipientem, Exurge Domine, vers. Inhibemus pręterea, impressam post Director. inter litteras Apostolicas pro Sancto Officio, fol. mihi 90. Aliam Bullam Pij 4. Incip. Cum pro munere æditam ibidem fol. 129 & Quoddã Decretũ Eminẽtissimorũ Card. Supremorum Inquisitor emanatum de anno 1543. impressum ibidem fol. 122. & insuper.

Pegnam d. loco, fere per tot. commentar. Azor. d. c. 17. q p. 2. 3. & 4 Sanch. in præcepta decalogi, lib. 2. cap. 10. n. 57. & Farin. vbi supra, n. 19. Moder. Barbos. in c. fraternitati, n. 7. de hęret.

Vt autem, etiam in istis gradus cognosci possit suspitionis, diligenter consideranda sunt ea, quę supra dixi de hac materia, in quęstione proximè procedenti.

§. 6.

De tortura huiusmodi retentoribus danda.

Disputant D. D. an sola retentio libri prohibiti, sit sufficiens inditium ad torquendum retentorem, in qua re.

32 Communis nostrorum traditio fuit, vt sola retentio, in homine bonę famę, non faciat contra ipsum inditium ad torturam, ita Farin. qui alios allegat, d. quęst. 180 n. 48. quod probant D. D. exemplo rei furtiuę, quę lz. alias sit inditium sufficiens ad torturam, contra eum penes quem reperitur, tamen si ille penes quẽ reperitur sit bonę vitæ, & famę, talis inuentio non sufficit ad torturam, Farin. de furt. quęst 177. n. 1. & 5. Arnal. Albert. de Agnos. assert. Cath. quęst. 28 n. 25. & 26.

33 In homine † autem malę vitę, maxime concurrentibus aliquibus adminiculis nulli dubium ẽ, quin d. retentio librorum faciat sufficiens inditium ad eum torquendũ, super complicibus, credulitate contentorum in dictis libris, & an alios dictas hæreses docuerit, Bursat. d. cons. 344. vol. 4. Costa de iuris, & facti scientia, & ignorantia, cent. 1. n. 4. Homob. de Bonis, de exam.

Eccles.

Ecclesiastico, tom. 1. tract. 7. c. 2. q. 13. vers. vnde primi.

34 Si tamen penes aliquem reperiretur liber hæreticorum sine auctoris nomine, † tunc licite posset interrogari retentor de auctore in tortura, & si in tortura persistens auctorem non nominaret, tūc haberetur ipse pro auctore dicti libri, & sic cōdemnaretur, vt hæreticus, ita Decianus, in tract. Crim. lib. 5. cap. 46. n. 26. vers. Puto autem ego, Farin. de hæresi, d. q. 180 n 21. Leonardus Duardus in Bullam Cœnæ, lib. 2. canone p. q. 51. n. 5. & 6.

In casu tamen in quo ex retentione, librorum quis redderetur suspectus tātum de leui, vel quia libri reperti sint penes idiotam, vel hominem optime famæ &c. vel quia libri damnati continebant tantummodo sortilegia ad amorem non hęreticalia (quo casu leuem tantum suspitionem inducunt in retentore) tunc regulariter abstinendum putarem à tortura super intentione, & credulitate, & vtendum esset remedio abiurationis de leui, vt late probaui, tum in tit. de Sortilegijs, in quęstione de Abiuratione, tum in tit. de Blasphemis, in quæst. de tortura, ad quę loca lectorem remitto.

35 Tandem pro complemento † huius quęstionis aduertendum quod in curia Neapol. dixit seruari, Genuens. in Praxi Archiepiscopali, illius curię, cap. 69. n. 12. vers. Item seruatur in curia, quod sz. ob solam retentionem librorum hæreticorum, negromāticorum, vel similiū scripturarum continentium hæresim, vel Apostasiam à fide manifestā, solet retentor torquęri super intentione, & credulitate contentorum in dictis scripturis, & super vsu, & complicibus, & vbi in tortura persistat solet ob solam retentionem abiurare de leui, quæ tamen ego iuxta supra dicta intelligerem, vbi sz. cum retentione concurreret, vel mala fama retentoris, vel aliqua alia coniectura, ex qua præsumptio ex retentione oriens, augeretur, ita Decian. & alij supra allegati, quibus addo, P. Zanardum in summ. diuin. præceptorum, p. 2. cap. 94 rubr. de tortur. in causis fidei, vers. Primo Inspiciendum, & vers. Secundo, Hoc venit pensandum. Et ea quæ hoc loco dicta sunt de tortura retentoribus librorum danda, proportionabiliter applicanda sunt etiam legentibus, scribentibus, & transportātibus dictos libros consideratis tamen in hoc omnibus circumstantijs, & qualitate personarum.

§. 7.

De Abiuratione istis retentoribus iniungenda.

36 QVoniam vt supra † dixi retentores librorum hæreticorum sunt de hæresi suspecti, modo leuiter, modo vehementer, ideo istis, etiam pro modo, & gradu suspitionis, qualitas, & gradus abiurationis iniungendus est.

Si namq; inquisiti ex retentione illa reddantur tantum leuiter suspecti, vt quia sint idiotæ maxime in materijs illis, de quibus tractant libri illi, & statim ab Inquisitore interrogati veritatem sincere fatentur, tam quo ad se ipsos, quam quo ad complices, tunc abiurare debent de leui.

Si vero omnino ignorantes essent, ita vt ignorarent penitus latinam linguam illorum librorum, vel etiam nescirent legere, tũc omitti potest omnino abiuratio, quoniã cessat etiã in totũ suspitio, vti dixerunt, Pegna, Zanard. & alij supra allegati, in materia gradus suspitionis, oriẽtis ex retentione.

Si vero inquisiti, Primo quidẽ loco homines sint docti, Secundo libri hereses contineant, Tertio si eos diutiss. retinuerint, & legerint, ac cum diligentia, ex longinquis regionibus conquisitos, ad se se transportari curauerint, quæ sunt pręcipua consideranda in hac materia, tunc pręuia tortura vt pręcedenti q. dixi, super credulitate, & intentione propositionum hęreticalium, super complicibus à quibus libros habuerunt, quibus mediãtibus, super vsu dictarum propositionum, an aliquos eas docuerint vt supra dicebam, si in ea se nõ grauent, ad huc cogẽdi sunt ad abiurationem de vehementi ad similitudinem aliorum suspectorum de hæresi vehementer, de quibus Pegna ad director. p. 2. comm. 59. Vers. quod si non compareant, vel si eos libros inquisiti, cum magna diligentia ad se transportari minime curauerint, saltem de leui ob solam retentionem, vti seruari in Curia Archiepiscopali Neapol. testatur Genuens. in praxi dictæ Curię, cap. 69. n. 12. vers. Item seruatur in curia.

37 Si tamen statim ac libros aliquos, quis reperit se habere, seu statim, ac ad manus suas perueniunt illos comburit, vel lacerat, tunc † quoniam omnis hęresis cessat præsumptio, cessare quoq; debet abiuratio, Farin. d. quæst. 180. n. 40. qui alios omnes allegat, Decian. tract. Crim. lib. 5. c. 46. n. 26. vers. limitãtur 2.

38 An

38 An autem sufficiat libros propria auctoritate comburere vel necessario sint Inquisitoribus consignandi, disputant D. D. & Zanch. de hæret. c. 7. n. 7. & Auctor repertorij Inquisit. vid. asserere satis esse si comburantur, nam per talem combustionem satisfit fini, prohibitionis librorum qui est, vt tales libri supprimantur, vnde cum fini satisfiat legis. satisfacere videtur comburens &c.

Verum, Pegna ad Director. p. 2. comm. 3. vers. præterea, Sanch. ad Præcept. Decalogi, lib 2. cap. 10. n. 56. Azor. Instit. Moralium, lib. 8 c 16. quæst 11. tomo p. Farin d. q. 180. n. 40 Leonardus Duardus ad Bullam Cœnæ, lib. 2. canone p. q 52. per totum, Ricciullus de iure personarum extra Ecclesię gremium existentium, lib 5 cap. 24 per totum, & Scortia in selectus cōstitut. Pontif. Theor. 169. per totum, voluerunt necessario tales libros esse Inquisitoribus deferendos, quod clarissime probatur per constit. Iulij 3. quæ incip. Cum meditatio cordis, in qua præcipitur, quod tales libri realiter, & cum effectu Inquisitoribus tradantur.

Si tamen, quis bona fide illos propria auctoritate combussisset, non ob hoc in hæresis suspitionem incidisset, vti notant Duard. Ricciullus, & alij locis indicatis.

Similiter si in libris damnatis penes aliquos repertis, non adsunt propositiones hæreticę, nec ad hæresim spectantes siue directe, siue indirecte, sed tantummodo in eis reperiuntur propo-
39 sitiones temerariæ, † & scandalosæ, puniri debent tales retentores pœnis arbitrarijs, non tamen abiurare, quoniam vbi non adest materia inducens hæresis suspitionem, vel leuem, vel vehementem, non potest habere locum abiuratio, Bursat. cons. 344. n. 18. vol. 4 & late dicam in tit. de Propositionum speciebus, in materia propositionis scandalosæ, & temerarię.

40 Et quamuis inquisiti, aliquando † negēt se libros hæreticorum in eorum domibus, vel cubiculis repertos legisse, vel ibi adfuisse negantes, constanter affirmant ibi dictos libros appositos fuisse ab eius inimicis, attamen si hæc non probent, cum tamen teneantur ex ijs quę dicta sunt, in tit. de confessione reorum, in quæst. de confessione Qualificata, & torti super vlteriori veritate &c. intentione, & complicibus, non se grauant, cogendi nihilominus essent abiurare saltem de leui, ob præsumptionem contra illos militantem, quod dictos libros legerint, ex diuturna retentione

tentione eorum desumptam, sicuti neq; probabile est, in alicuius cubiculo hereticos libros fuisse appositos inscio penitus cubiculi dño. nisi hoc aliunde probetur.

41 Tandem in hac materia semper cum casus occurret, tria ante occulos sunt habenda. Primo, Qualitas personę, penes quam libri reperiuntur. Secundo, Qualitas librorum repertorum. Tertio, diuturnitas retentionis, vt ex his qualitas suspitionis possit apperere, ex his quę supra diximus.

§. 8.

De Pœnis, & Pœnitententijs salutaribus huiusmodi Reis imponendis.

42 PRo qualitate culpę, † & pęnas imponendas constat inter omnes, & testatur ad propositum nostrum, Pegna in sæpe citato, comm. 3. vers. Iam qua pœna.

Vnde pro qualitate huiusce criminis, modo maior, modo minor pœna est imponenda. Et regulares quidem cum ex dicta retentiones reddũtur suspecti vehemẽter possunt priuari voce actiua, & passiua, suspendi à diuinis, priuari muneribus legendi concionandi &c. & hoc vltra ieiunia orationes &c. de quibus Pegn. vbi supra, non regulares vero vltra pœnitentias salutares etiam aliquando possunt à Ciuitate banniri, vti testis est Genuens. in Praxi Archiepiscopali, Neapol. c 68 n. 12. vers. Item seruatur in curia.

Suspecti autem tantum de leui, possunt de iure dimitti cum pœnitentijs salutaribus.

43 Pro totius materiæ complemẽto vid. esset, an Inquisit. in suis Diœcesibus, & similiter Episcopi, posșint libros damnare, sed quoniam Pegna de hoc plenisș. tractat, com. 52. p. 2 per tot. ideo ad eius dicta me remitto.

44 An autem licentia † concessa alicui à Reuerendissimo Inquitore Cremonæ, legendi librum suspensum donec corrigatur suffragetur extra Diœcesi Cremonæ, vide Hieron. Rodriq in cõpendio, quęst. regularium, Resol. 92. n. 2. vbi contra, Suarez. de legib. libro 8. cap. 26. n. 8. & Portel in dubijs regularibus, in verbo, librorum prohibitio, n. 4. firmat talem posse legere librũ illũ, etiam extra diœcesim, Quia Priuilegium est datum personę, & ita etiam ante Rodriq. voluit Nauar. de priuil. cons. 6 vol. 2. & Nald. in summ. in verbo libri, n 6. &

n. 6. & Azor. instit. moral p p. libro 5. cap. 23 quęst. 6 Homob. de Bonis. in suo examine, tract. 7. cap. 2. quęst. 11. §. Porro libros interdictos.

§. 9.

Quomdo confessarius segerere debeat cũ legentibus, & retinentibus libros hæreticos, vel alias prohibitos.

PRimo, animaduertere debet confessarius ex regulis superius traditis, an pœnitens inci-
45 derit in excommunicationem† Bullę Cœnæ, nam ab ea vtiq; prius à Summo Pontifice, vel ab habente ab eo auctoritatem erit absoluendus.

46 Quo vero ad excommunicatio nem, de qua in Bulla Pij 4. cum illa nemini sit reseruata † poterit quilibet confessarius ab ea absoluere, Homob. de Bonis, in examine Ecclesiastico, tract 7. c. 2. q. 9. §. His ergo sic suppositis, tom. p.

47 Circa excommunicationem tamen Bullę Cænæ, animaduertẽda est aurea † doctrina Sousę in sua relect. in dictam Bullam disp. p. n. 50. quam sequtus, fuit Portel. in Dubijs regularibus, in verbo libri Prohibiti, n. 15. & 16. p. p. quod sz in excommunicationem Bullę, incidit occulis percurens librum hęreticum, cum aduertentia ad illa, quę scripta sunt, licet nihil ore proferat, nam secundum communem vsum loquendi ille talis dicitur legere. Et si dicatur, quod cum verba exterius non proferat eius peccatum non videtur externum, & per consequens, nec subiectum externæ dispositioni Ecclesię, & sic censurę Bullę, respondit Portel. quod illius peccatum satis dicitur externũ, ex sequentibus externis actionibus, sz. ex aperitione libri ad legẽdum, ex defixione occulorum, & ex reuolutione foliorum.

48 Si vero tractetur† de libris prohibitis ex alia causa, quam hæresis, vt quia V. G. sint contra bonos mores, tunc ex Bulla Pij 4. de qua supra eos legentes, & retinentes incurrunt peccatum mortale.

Quod intelligo ego, etiam si legens, vel retinens non se exponeret periculo peccati mortalis, vt lex positiua aliquid addat legi naturali, secundum quam vbi adest periculum etiam ante Bullam talium librorum lectio, & retentio erat vetita, Homob. de bonis, d. tract. 7. quæst. 10. vers. Addo de iure naturali.

49 Neq; obstat quod lex fundata† in prę-

in præsumptione in conscientia non obligat, cessante præsumptione. Quia hoc est verum de præsumptione deffinitiua, non autẽ suppositiua, vt declarat, Portel. in dubijs regul. in verbo lex. n. 9 parte prima, vbi dat exemplũ de lege superioris prohibente ingressum cubiculorum intra Conuentum quę obligabit etiã ingredientem bono animo.

Vel traditio illa, non habet locum, vbi lex in præsumptione fundata obligat in conscientia etiam cessante in aliquo particulari casu præsumptione, ratione vel moralis periculi, vel scandali, Rodriq. qui alios cumulat, in compend. quęst. regular Resol. 90 n. 15. circa finem, In lectione autem huiusmodi librorum semper adest, vel scandalum, vel morale periculum peccati.

Vel tandem regula illa, non habet locum, cum lex fundata in præsumptione fuit lata ad euitanda mala, quę regulariter oriebãtur ex actu à lege prohibito, vti declarat, Vasq. in p. 2. q. 96. art 4. disp 163. cap. 3. vers. Alterum genus præsumptionis est.

50 Secundo, Aduertat Cõfessarius, quod omnino curare debet libros hæreticos, vel hęreticorum, vel de Religione pertractantiũ ad Inquisitores deferri, vt supra dicebamus, n. 38. nec ante debet pœnitentem absoluere quã libros cum effectu Sancto Offitio consignari curauerit.

51 Si tamen pœnitens libros illos propria auctoritate combusisset † non ob id in censuram aliquam incidisset, Homob. de Bonis, d. tractatu 7. cap. 2. quęst. 12. in principio, & propterea, vbi nihil aliud obstaret absolui posset.

52 Vbi vero libri prohibiti sint, quia res lasciuas † & contra bonos mores contineant, tunc, si pœnitentes habeant propositũ illos retinendi, nullo modo ratione periculi, & peccati mortalis de quo in dicta Bulla Pij 4. poterunt absolui, Homob vbi supra q. 13. in fi.

Sed hic confessarius probabiliter posset de duobus dubitare.

53 Primum est an retinentes huiusmodi libros prohibitos, ob res lasciuas sint denunciandi † Sancto Offitio, in quo (salua sẽper declaratione Sanctę Matris Ecclesiæ, & Sacrę Congr. Emin. Card. Supremorum Inquisitorum) Dicerem quod non, nisi huiusmodi retentores alias essent de hæresi suspecti, verba .n. ædicti Eminentissimi D. Cardinalis Episcopi nostri, & Reuerendissimi P. Inquisitoris, nullo modo comprehendunt huiusmodi libros, & alias ex dispositione iuris comunis, nulla apparet obligatio huiusce denũtiationis.

54 Secundũ est, an † cum pœnitentes

tes tenentur consignare huiusmodi libros Inquisitoribus, satisfaciant eos consignando Ordinario loci.

In hac etiam difficultate Respondetur, quod de rigore iuris pœnitentes sic ordinario loci libros consignantes satisfaciuat obligationi suę.

Quamuis n. in Bulla Iulij 3. incipiente, Cum meditatio cordis, expresse pręcipiatur huiusmodi libros consignari Inquisitoribus, Attamen non obid legitur ibi restricta facultas ordinarium, vt in simili probauimus infra, tit 12 §. 11. n. 56.

55 Sanctissime tamen agerent locorum ordinarij, si huiusmodi retentores remitterent Inquisitoribus, qui in causis fidei, melius ob silentium, formant processus, quam ordinarij, coram quibus non seruatur silentium, tam arctum, vt in Sancto Offitio, & ita quotidie practicat Eminentissimus, & Reuerendissimus D. D. meus Cardinalis Camporeus Episcopus noster Cremonen. vnus ex Supremis generalibus Inquisitoribus, qui reos Criminum ad Sanctum Offitium attinentium semper Inquisitori remittit.

56 Vbi tamen huiusmodi libri essent † in aliquo casu ordinario Consignati, ordinarius ipse teneretur eosdem Sãcto Offitio reconsignare, vti Sacram Congregationem respõdisse, refert Piasec. in Praxi Episcop. p. 2. c. 3. de hæret. & Io. Franc. Leo. in Thesauro fori Ecclesiastici, p. 3. c. 37. n. 11.

57 Tertio loco, interrogare † debet Confessarius pœnitentem, an sciant aliquos legere, vel retinere libros hæreticorum, vel de religione tractantium, vel hæreses cõtinentium, etiam in alienis domibus, et vbi aliquos huiusmodi Criminis reos agnoscat eum cogat ad eos Sancto Offitio denunciandos iuxta tradita per nos, tit. præcedenti.

58 Quarto, vt statum pœnitentis † bene intelligat confessarius, interrogandus erit pœnitens, à quibus libros illos habuerit, quandiù penes se eosdem retinuerit, quoties legerit, an aliquibus, & quoties, ac quibus commodauerit, an eorum occasione (si sint ex continentibus res lasciuas) carnaliter peccauerit, saltem delectationes sensuales passus sit, & similia.

59 Quinto loco, † grauitatem huius delicti, quo ad libros hereticorum ostendere debet confessarius pœnitenti ex multis, sed præsertim ex eo, quod ab initio nascentis Ecclesiæ, vsq; in presentem diem, libri huiusmodi semper fuerunt reprobati, & igni traditi, vt videre est, ex

Decian. Tract. Crimin. tom. 1. libro 5. cap. 46. n. 1. & pluribus sequentibus, & Sanctarellus de hęresi, cap. 14. dubio vnico, n. 1. & seq. & si D. Paulus 2. ad Thimot. 2. admonet nos euitare colloquia hęreticorum, quanto magis euitandi erunt eorum libri, qui, & semper loquuntur, & venena euomunt.

60 Quo vero ad libros † res lasciuas continentes, grauitas delicti eos retinentiem, & legentiũ scatet euidenter, ex eo quod corrumpunt bonos mores, pueros, & Adolescentes contaminat, cursu temporis totam rem publicã inficiunt, ac libidinem incendunt, & itritant, vti animaduertet, Tiraquell. ad l. 1. Connub. l. 16. n. 4.

61 Sexto, & vltimo, prudens confessarius pœnitenti proportionatam arbitrio suo satisfationẽ iniunget † ita tamen, vt pro parte dictæ satisfationis lectionem aliquam librorum piorum, qualitati pœnitentis accomodatum, imponat.

TITVLVS VNDECIMVS.

DE CELEBRANTIBVS, ET ADMINISTRANtibus Sacramentum Pœnitentiæ, cum non sint Sacerdotes.

SVMMARIVM

Celebrantes, & pœnitentiæ Sacramentum administrantes, cum Sacerdotes non sint, de hæresi sunt suspecti, vbi de sententia hæreticorum, n. 1. & seq.

Qualis sit Hæc suspitio, n. 3. & seq.

Quidquid esset olim, nunc ex Constitutionibus Apostolicis Inquisitoris sunt Iudices huiusce Criminis, n. 7. & seq.

An Constitutio Gregor. 13. directa Inquisitoribus Hispaniæ habeat locum extra ea loca, n. 10. & seq.

De quodam, qui in partibus Hispaniæ se gerebat pro Episcopo Manfredoniæ, n. 13.

In Constitutiones Gregor. & Clem. 8. non incideit Sacerdos audiens confessiones, sine Iurisditione, nec non Sacerdos non absoluens, & quid de Induentese Vestibus Sacris, si non celebrat, n. 14. & seq.

Quomodo

NON infimum locum tenet in hoc Sãcto Offitio, illorum enorme delictum, qui cũ in sacro Presbiteratus ordine nequaquam sint constituti, temerario tamen ausu, & Sacrosanctum Missę sacrificium audent celebrare, & Sacramentum Pœnitentię administrare De Hisce ergo nunc in pręsenti titulo est agendum.

§. I.

An celebrantes cum Sacerdotes non sint, Pœnitentiaq; Sacramentum, administrantes sint de Haresi suspecti, & qualiter.

1 IN hac re Dicendum est, Reos hosce esse de Hæresi † suspectos, & de hoc nunc dubitari nõ potest stãte Cõstitutione Greg. Xiij. incipiente, Officij nostri, quæ impressa habetur apud Rodriquez. Quæst. Reg. Tom. 2. Quæst. 28. art. 2. & in Bullanouo Cherubini, tom. 2. const. 21. inter cõstitutiones Gregor. Xiij. in qua hæc verba leguntur, Nos itaque &c. Animaduertentes eos qui præsbiteratus ord. non sunt insigniti, & se in administrandis dictis Sacramentis ingerunt, fa-

cto Cath verit. impugnare, quę solos pręsbiteros &c. Si igitur tales rei facto impugnāt Cath fidem, ergo etiam de Hæresi erũt ob id suspecti.

2 His accedit Hæresis, quæ hisce † nostris potissimum temporibus grassatur, quod silicet etiam laici, & sæculares sint Horum Eucharestiæ, & Pœnitentiæ Sacramentorum ministri, vt patet ex Cardinali Bellarm. Cōtro. fidei tom. 2. Contro. 1. generali lib 1. cap. 24 & 25. vbi latiss. hanc heresim confutat, igitur secularis administrans huiusmodi sacramenta, vel sacerdos non ordinatus erit de heresi suspectus, conseq. hanc probat doctrina Soti in Relect. de Hæresi, vbi dixit, q̃ facere opera mala ab Hæret tamen probata, & Laudata inducit Hæresis suspitionem. Quod dictum Soti licet impugnetur à Paramo de Orig. Sanctæ Inquis. lib. 3. Quæst. 10. n. 72. & seq. attamen in casu nostro recte procedit, approbariq; videt̃ à Greg. Xiij in supra citata Constitutione ibi, Nam, & si multorum sententia affirmetur, prædictũ delictum ab Inquisitoribus plectendum esse, Hisce præsertim temporibus quibus Hæretici temere audent proferre, vel sæculares eorum Sacramentorũ Ministros esse posse.

Difficultas tãtummodo esse potest, in qualitate, & gradu suspitionis, ā silicet leuiter, an vehemẽter sint de Hæresi suspecti, in qua re.

3 Dicendum hosce reos esse de hæresi suspectos vehementer † & ratio istius conclusionis est, quia regulariter abutens Sacramentis redditur de hæresi suspectus vehementer, vt probaui in tit. de Poligamis, & in titulo de Confessarijs sollicitantibus, At rei nostri celebrando & sacramentum Pœnitentiæ administrando, cum sacerdotes non sint abutũtur hisce ecclesię Dei Sacramentis existimantes) saltem facto ipso) alios, præter sacerdotes, posse esse illorum sacramentorum ministros, igitur, erunt suspecti non leuiter, sed vehementer.

Et ad hoc probandum facit primo Pegn. ad Director. p. 2. comm. 81. vers. Ille quoq Leon. in Thesaur. fori ecclesiastici p. 3. cap. 37. n. 35. & Bariol. in suis florib. Direct. in tit de Confess. sollicit. vers. suspitio qua vrgentur & vers. seq. vbi dixerunt Confes-

4 sarium † sollicitantem ad Turpia in Confessione esse de hæresi suspectum vehementer, ratione abusus Sacramenti.

5 Secundo Martinus del rius disquisitum Magic. lib. 5. sectione 15. & lib. 3. p. 1. Quæst. 3. sect. 1. vbi dixit quod Babtizans † imagines

gines adminus est suspectus de hæresi vehementer, ratione abusus dicti Sacramenti.

Tertio Cõclusio probat. ex eo quod vehemens suspitio illa dicitur quæ sumitur ex signis exterioribus, operum, aut verborũ
6 ex quibus concludi † solet frequenter & vt plurimum quod talia agens, vel dicens est Hæreticus, Martinus del rius disq. Magic. lib. 5 sect. 12. vers. Vehemens suspitio Ricciull. de iure person. Extr. ecclesiæ gremiũ existentium lib. 5 c 11 nu. 7. At ex cellebratione Missarum huiusmodi & administratione Sacramenti Pœnitentiæ aliud colligi non potest, quam tales cellebrantes &c esse Hæreticos lutheranos igitur &c.

Atque ita seruatur ĩ Sãcta Vniuersali Romana Inquisitione quæ hosse reos cogere solet ad abiurandũ de vehementi, vt vbiq; attestantur Doctores.

§. 2.

Quis sit Iudex. competens horum Reorum.

7 Licet antiquis† temporibus satis controuersa fuerit quæstio, quis nam Iudex esset competens in hisce criminibus. Ordinar. ne ecclesiasticus, ã Inquisitor aduersus prauitatem hæreticam spetialiter delegatus, pro vt colligitur ex Constitutionẽ Greg. Xiij supra citata incipiente, Officij Nostri.

Nam, quod ad ordinarios spectaret munus puniendi hosce reos, non obscure colligi posse videtur ex text. in c. ex literis extr. de Cleric. non ordin. ministrante, vbi Papa mandat Episcopo Legionensi, vt quendam Diaconum, qui ante Sacerdotij ordinẽ susceptũ Missam cellebrare præsumpserat, certis pœnis puniat,

Et tanto magis videtur per Ordinarios Ecclesiasticos puniendi, cum tales rei facto se velint sacerdotes ostendere, quo casu clarum est, quod incidunt, in cri-
8 men † falsi, vti originaliter dixit Bald. in l. qui sub prętextu Cod. de Sacros. Eccl. Diaz. in Praxi Crim. Can. cap. 12 n. 1. vbi salcedo Franc. Leon. in Thęsaur. fori Eccl. cap. 35. n. 57. Farin. de falsit. & simulat. Quæst. 150. n. 85. & seq. qui alios allegat, Caball. in suis Resolut. Crim centur. 2. casu 176. nu 3. & Bonif. de furtis § corporalis n. 50. vers. & de Laico, Et de Crimine falsi Clarum est, in clerico ordinarium ecclesiasticum esse Iudicẽ competentẽ vt patet, ex not. per D. D. tot tit de Crim. falsi.

Hæc omnia licet fortassis potuerit allegari pro ordinariorum tuenda Iurisd. antiquis temporibus,
9 Attamen nunc † sublata est omnis

ēto Cath verit. impugnare, quę solos pręsbiteros &c. Si igitur tales rei facto impugnāt Cath fidem, ergo etiam de Hæresi erūt ob id suspecti.

2 His accedit Hæresis, quæ hisce † nostris potissimum temporibus grassatur, quod silicet etiam laici, & sæculares sint Horum Eucharestiæ, & Pœnitentiæ Sacramentorum ministri, vt patet ex Cardinali Bellarm. Cōtro. fidei tom. 2. Contro. 1. generali lib 1. cap. 24 & 25. vbi latiss. hanc heresim confutat, igitur secularis administrans huiusmodi sacramenta, vel sacerdos non ordinatus erit de heresi suspectus, conseq. hanc probat doctrina Soti in Relect. de Hæresi, vbi dixit, q̄ facere opera mala ab Hæret tamen probata, & Laudata inducit Hæresis suspitionem. Quod dictum Soti licet impugnetur à Paramo de Orig. Sanctæ Inquis. lib. 3. Quæst. 10. n. 72. & seq. attamen in casu nostro recte procedit, approbariq; videt̄ à Greg. Xiij in supra citata Constitutione ibi, Nam, & si multorum sententia affirmetur, prædictū delictum ab Inquisitoribus plectendum esse, Hisce præsertim temporibus quibus Hæretici temere audent proferre, vel sæculares eorum Sacramentorū Ministros esse posse.

Difficultas tātummodo esse potest, in qualitate, & gradu suspitionis, à silicet leuiter, an vehemēter sint de Hæresi suspecti, in qua re.

3 Dicendum hosce reos esse de hæresi suspectos vehementer † & ratio istius conclusionis est, quia regulariter abutens Sacramentis redditur de hæresi suspectus vehementer, vt probaui in tit. de Poligamis, & in titulo de Confessarijs sollicitantibus, At rei nostri celebrando & sacramentum Pœnitentiæ administrando, cum sacerdotes non sint abutūtur hisce ecclesię Dei Sacramentis existimantes) saltem facto ipso) alios, prater sacerdotes, posse esse illorum sacramentorum ministros, igitur, erunt suspecti non leuiter, sed vehementer.

Et ad hoc probandum facit primo Pegn. ad Director. p. 2. comm. 81. vers. Ille quoq Leon. in Thesaur. fori ecclesiastici p. 3. cap. 37. n. 35. & Bariol. in suis florib. Direct. in tit de Confess. sollicit. vers. suspitio qua vrgentur & vers. seq. vbi dixerunt Confes-

4 sarium † sollicitantem ad Turpia in Confessione esse de hæresi suspectum vehementer, ratione abusus Sacramenti.

5 Secundo Martinus del rius disquisitum Magic. lib. 5. sectione 15. & lib. 3. p. 1. Quæst. 3. sect. 1. vbi dixit quod Babtizans † imagines

gines adminus est suspectus de hæresi vehementer, ratione abusus dicti Sacramenti.

Tertio Cõclusio probat. ex eo quod vehemens suspitio illa dicitur quæ sumitur ex signis exterioribus, operum, aut verborũ
6 ex quibus concludi † solet frequenter & vt plurimum quod talia agens, vel dicens est Hæreticus, Martinus del rius disq. Magic. lib. 5 sect. 12. vers. Vehemens suspitio Ricciull. de iure person. Extr. ecclesiæ gremiũ existentium lib. 5 c 11 nu. 7. At ex cellebratione Missarum huiusmodi & administratione Sacramenti Pœnitentiæ aliud colligi non potest, quam tales cellebrantes &c esse Hæreticos Lutheranos igitur &c.

Atque ita seruatur ĩ Sãcta Vniuersali Romana Inquisitione quæ hosse reos cogere solet ad abiurandũ de vehementi, vt vbiq; attestantur Doctores.

§. 2.

Quis sit Iudex competens horum Reorum.

7 Licet antiquis † temporibus satis controuersa fuerit quæstio, quis nam Iudex esset competens in hisce criminibus, Ordinar. ne ecclesiasticus, ã Inquisitor aduersus prauitatem hæreticam spetialiter delegatus, pro vt colligitur ex Constitutione Greg. XIIJ supra citata incipiente, Officij Nostri.

Nam, quod ad ordinarios spectaret munus puniendi hosce reos, non obscure colligi posse videtur ex text. in c. ex literis extr. de Cleric. non ordin. ministrante, vbi Papa mandat Episcopo Legionensi, vt quendam Diaconum, qui ante Sacerdotij ordinẽ susceptũ Missam cellebrare præsumpserat, certis pœnis puniat,

Et tanto magis videtur per Ordinarios Ecclesiasticos puniendi, cum tales rei facto se velint sacerdotes ostendere, quo casu clarum est, quod incidunt, in cri-
8 men † falsi, vti originaliter dixit Bald. in l. qui sub prętextu Cod. de Sacros. Eccl. Diaz. in Praxi Crim. Can. cap. 12 n. 1. vbi salcedo Franc. Leon. in Thęsaur. fori Eccl. cap. 35. n. 57. Farin. de falsit. & simulat. Quæst. 150. n. 85. & seq. qui alios allegat, Caball. in suis Resolut. Crim. centur. 2. casu 176. nu 3. & Bonif. de furtis § corporal. s. n. 50. vers. & de Laico, Et de Crimine falsi Clarum est, in clerico ordinarium ecclesiasticum esse Iudicẽ competentẽ vt patet, ex not. per D. D. tot tit de Crim. falsi.

Hæc omnia licet fortassis potuerit allegari pro ordinariorum tuenda Iurisd. antiquis temporibus,
9 Attamen nunc † sublata est omnis

nis disputatio per dictam Constitutionem Greg. Xiij. per quã præsens Quęstio fuit definita ibi Nos itaq; vt omnis difficultas, dubitatioq; tollatur &c. Eorũ, qui in presbiteratus ordine non constituti missas cellebrant, & confessiones audiunt cognitionem, & punitionem, ad Inquisitionis Offitium, & Inquisitores antedictos pertinere, ita huiusmodi delicti ratione, aduersus eos inquirere, procedere, ac culpabiles repertos punire offitium, & Inquisitores prædicti valeant, Apostolica auctoritate præsentium tenore perpetuo declaramus, & diffinimus

10 Et licet aliqui dubitare possit † ã d. Greg. Xiij. cõstitutio quoniã directa est Inquisitoribus Hyspanię, locum sibi possit vindicare in alijs inquisitoribus aliarũ prouinciarum Attamen sine du-

11 bio affirmandum est, vbiq; † locorum dictam Constitutionem licet Inquisitoribus, tantum in partibus Hyspaniarum existentibus fuerit directa, inuiolabiliter obseruari debere, prout in terminis similiũ Cõstitutionũ docuerũt Barthol Spin. in tract. de Strig. cap. 3. vers. quod etiam patet, qui loquitur in constitutione quadam directa ad Inquisitores Allemaniæ. Pegn. ad Director. p. 3. comm. 158. vers. Præterea nõ arbitror, & ĩ Quęst. de Robore Extrauag in fin. literarum Apostolicarum pro sãcto Offitio nu 14. vbi vtrobiq; reprobat Bursat. in cons. 43. n. 52. lib. 1. qui dixit cõstitutiones Innoc. 4 & Clem 4. Roman Pontif. disponentes de bonis Hæretic. confiscatis, in Italia solum esse obseruandas, quoniam ad Terras Italiæ fuerunt directæ, Flauius Cherub. in suo Compend. Bullarij Tom. 2. schol 2. ad dictam Constitutionem Greg. Xiij. fol. mihi 87.

12 Et præter Constitutionem prædictam Greg. Xiij. quæ etiam † impressa habetur post Bariolam in suis floribus fol. 434. adest alia Const. Clem. 8. ædita de Anno 1601. die 1. Decemb. Incip. & si alias, quæ Impressa habetur apud Quarantam in Summ. Bullarij in verbo, ordo, & post flores Bariolæ, inter litteras Apostolicas pro Sancto Offitio fol. mihi 437. in qua Constitutione, inherendo alijs duabus Constitutionibus Pauli 4. & Sixti 5. de quibus Locat. in Iuditiali Inquis. inter decreta facta in Congreg Sancti Offitij Romæ fol. 475. & 476. Mandauit Sanctissimus Pontifex Reos hosce, per Iudices Sanctę Inquisitionis tradi, etiam pro primo lapsu, seu potius relaxari brachio seculari

13 De quibus † Constitutionibus mentionem faciunt Maiol, de

Irreg.

Irregul. lib. 4. c.13 nu. 1. Leon. in Thesauro fori Ecclesiastici p. 3. c.35. n. 57. & 58. vbi refert, quendam filium perditionis in partibus Hyspaniarum, se pro Episcopo Manfredoniæ, & nuntio Sanctæ Sedis gesisse, & trans mare multas missas, etiam Pontificaliter decantasse, ob id in Sãcto Offitio detentũ laqueo deaurato suspensum tandẽ fuisse, ipso vidente, Farin. de Hęresi Quæst. 193. n. 39. & Sanctarellus in tract. de Hęresi cap. 42. n. 5. Aug. Barbosa de Offitio, & Potestate Episcopi p. 3. alleg. 110. n. 19. salcedo, ad Diaz. in pract. Crim. Can. cap. 12. sub littera d. Scortia in Select. Rom. Pontif. Const Epit. 162. Theoremate. 403 & Modern. Barbos in c. ex litteris n. 2. De Clerico, non ordinato ministrante.

§. 3.

Duo Dubia Circa Bullas Greg. Xiij. & Clem. Viij. Declarantur.

Circa Summorum illorum Pontificum constitutiones, duo possunt oriri dubia.

Primum est An illæ locum sibi vindicare possint, in eo, qui Confes-
14 sionem alicuius † audit, licet sacerdos non sit, at illum non absoluit, in qua difficultate.

Dicendum est, præfatas constitutiones in ec, locum non habere, colligitur hoc, in Constitutione quidem Greg. Xiij. ex illis verbis & confessiones audire, & absolutionem impartiri, copulatiua n. & copulatorum requirit cõcursum, secundum vulgatas iuris regulas In Constitutione autem Clem. 8. ex illis verbis, dũ silicet inique sibi assumunt gradum Sacerdotalem, & auctoritatem absoluendi à peccatis.

Ratione quoq; potest conclusio cõfirmari, nam ideo in dictis Constit. supponũt rei illorũ criminũ Iuditio Inquisitorum, quia facto (ingerendo se in administratione Sacramentorum, cum sacerdotes non sint) Catholicam veritatem impugnant, at qui non absoluit, nullum administrat, nec administrare intendit Sacramentũ igitur talis nõ er t supp. Iurisd. Inquisitorum, nec pęnis dictarum Constitutionum poterit mulctari. Cõf. prædicta, quia Constitutiones hæ sunt maxime pęnales, ergo sunt restringẽdæ quãtum fieri potest.

Atq; ita in terminis nostræ Quęst. docuerunt Rodriquez. Quęst. Regular. Tom. 2. Quęstione 28. art. 2. vers, Hęc const habetur, Rodericus à Cunha de Confessarijs sollicit. Quęst. 3. n 14. prout illum refert, & sequitur Sanctarell. de Hęresi cap. 42. dub

vnico

Vnico, n. 5. verſ. refert hanc cõſtitutionem, mod. Barbos. c 1. n. 7 in fin. de Clerico nõ ord. miniſt.

Et licet Freitas, ad Roder. loco proxime alleg. n. 31. & ſequentib. voluerit talem audientem Confeſs. & non abſoluentem incurrere penas noſtrarum Conſtitutionũ Attamen eius opinio & rationes ex ſupradictis facile ſoluuntur, quia formalitas huius delicti conſiſtit in abuſu Sacramenti, at Sacramentum nullum adeſt, cum non datur abſolutio.

Neq; obſtat ratio Freitas, quod etiã ſi ſequatur abſolutio, attamẽ ibi non aderit Sacramentũ, quia ad abuſum ſacramenti ſufficit quod ad ſint omnia ea, quę alias ad Sacramentum requiruntur, at deficiente abſolutione ea non adeſſent, & in non abſoluente, abeſt animus adminiſtrandi Sacramentũ, in quo cõſiſtit, in hoc foro formalitas huius delicti.

15 Secundum Dubiũ eſt an dictę Conſtitutiones, † extendãtur ad illum, qui ſacro Præsbiteratus ordine inſignitus, ſine actuali Iuriſdict. fideliũ Confeſs. audit, eoſq; à peccatis mortalibus abſoluit, & ad hoc dubium.

Reſpõdendũ eſt Negatiue, nã conſtitutiones illę loquũtur expreſſe de ijs, qui Sacerdotali Charactere non inſigniti, Sacramentum pœnitẽtię adminiſtrare pręſumunt, & ita in terminis noſtrarum Conſtitutionũ docuerũt, Rodiquez. Quæſt. regul. tom. 2. Quęſt. 28 art. 2 in fin. verſ. 2. eſt Notandum, Rodericus à Cunha de Confeſs. ſolicit. Quęſt. 13. n. 15. & Sanctarellus de Hæreſi cap. 42. dubio Vnico n. 5. verſ. Quod antea docuit

In Has tamen Bullas incurrit miſſam incipiens, licet verba conſecrationis nõn proferat, ſicuti in eaſdem non incidit non Sacerdos, qui veſtibus Sacerdotalibus induitur celebrare intendens, ſi non celebrat. Souſa in Afforiſm. Inq. l. 1. c. 32. nu 5. & 6.

§. 4.

An & quomodo In hoc Crimine debeat conſtare, De corpore delicti.

16 VT Rite recteq; † contra huiuſce Criminis reos procedi poſſit, imprimis conſtare debet Iudici, & in actis, de Corpore delicti, hoc .n. in omnibus Criminibus, de neceſſitate requiritur, maxime vero ĩ his quę publice fieri ſolent, vt contingit in hiſce criminibus, Doctrina hęc deſumpta eſt, ex l. 1. §. Item Illud ff. ad Syllan. comunis quę eſt etiã omnium omnino D.D. vt videre eſt ex Farin. de Inquiſit. Quęſt. 2. per tot & Mario Giurba

ba cōſ. Crim. deciſ. 37. n. 21. vbi, quod de hoc corpore delicti con ſtare debet, etiam in Crimine adulterij. & alios. D. D. plurimos more ſuo cumulat, quibus adde Card. Tuſchum Pract. concluſ tom. 2. littera. D concluſ. 171. per tot. ſed max. nu. 29. vbi ex Gomez. 3. tom. Var. Reſolut. cap. 9. n. 1. dicitur probatio corporis delicti fundamentum, & baſis totius proceſſus Crim.

Debet igitur, vt poſſit de hoc crimine procedi, conſtare reum denunciatum cellebraſſe tali, & tali die, in tali eccleſia, & tali Altari.

17 An autem Celebratio hæc, probetur † ſuffitienter per teſtes ſingulares merito dubitari poteſt, puta ſi vnus teſtis dicat ſe tali die vidiſſe, in tali eccleſia, & tali Altari Reum dicentem Epiſtolam, alter vero dicat ſe vidiſſe eundem recitare euangelium, alter vero Hoſtiā eleuare, In qua difficultate

Dicendum ſufficienter probari celebrationem Miſſę per illos teſtes & ita docuerunt Fel. in c. licet ex quadam, de teſtibus n. 2. col. penult. verſ. & nititur impugnare, Abb. ibid. n. 11. & ſeq. Simanch. de Cath. Inſtit. tit. 64. n. 65. & Farin. de teſtib. Quæſt. 65. n. 282.

Et ſi dicatur quod poteſt eſſe, quod reus dixerit principium miſſæ, & tamen miſſam non perfecerit, Reſp. Fel. vbi ſupra, ꝙ hoc non obſtat, quoniam ſufficit dictum teſtis concludere à cōm. accidentibus, & eandem concluſionem cum Abb. & Fel. probarunt Alex. conſ. 72. n 4 verſ. Idē tenet vol. 1. vbi alleg. Ricard. de Malumbr. & Bald. Idē Abb. in conſ, 113. vol. 2. col. 3. verſ. nō obſtat & Card Tuſch Pract. concluſ tom. 8. littera T. cōcluſ. 265. n. 17.

Secus fortaſſis videretur dicendum, ſi vnus teſtis deponeret ſe audiuiſſe reum celebrātem vno die, & alter alt. die nam celebratio miſſę in hoc caſu non videtur plene probata, ad effectū condemnandi reum in pœnam ordinariam delicti, nam ad effectum condemnandi reum in pęnam ordinariam plene debet cō ſtare de corpore delicti. Farin. d. Quæſt. 2. n. 6. verſ. liquide autē, teſtes autem illi cum ſingulares ſint nullo poſſunt modo dici conteſtes, quę teſtium, contextualitas requiritur ad aliquid probandum.

Doctrina hæc colligi videtur ex traditis, per Abb. in conſ 42. n. 2. & 3. lib. 1 vbi quod, cum agitur de probanda cellebratio-
18 ne miſſę, puta in † excommunicato, ad effectum, concludendi celebrantem irregularē. tūc celebratio prob. ſi vnus teſtis

deponat, de Epiſtola, alter de Euangelio, quia illæ ſunt partes indiuiduæ miſſæ, ſecus ſi vnus deponat de miſſa, alter de Veſperis, quia tunc cum deponant ſuper rebus diuiduis, ſunt ſingulares, nec cellebrationem probant, & doctrinam Abb. ibi probauit Cardinalis Tuſchus in ſupra citata concluſ. 265. n. 97.

Et rationē diffirētię inter partes indiuiduas vnius totius, .i. Epiſtolam Euangelium &c. reſpectu miſſæ, & partes diuiduas, vt puta plures miſſas aſſignat Abb. vbi ſupra nu. 3. quia inquit, omnes teſtes in ſenſu sūt ſingulares, nam ego video per meum viſum, & tu per tuum, vnde cum dicunt. D. D. quod teſtes debent eſſe conteſtes, hoc intelligitur reſpectu obiecti. ſup quo deponunt ita vt obiectum eodem tempore ſe repræſentans ſenſibus teſtium, operetur quod ſint conteſtes, & propterea Impoſſibile eſt, vt deponentes ſuper actibus, ſeu partibus diuiduis probent, quoniam idem obiectum non poteſt eodem tēpore ſe repreſentare ſenſibus teſtium, ex quo vnus deponit ſuper vna parte, alius ſuper alia, ſecus in partibus indiuiduis, vt puta epiſtola &c. quia moraliter loquendo, & ſecūdū communiter accidētia non poteſt, quis dixiſſe partem miſſæ, quin etiam totam dixerit, & hanc pulcherimam doctrinam Abb. ſequitur Tuſch. loco ſupra cit. n. 95. & pluribus ſeq. & n. 17. vbi quod ratione conexionis, quam habet vna pars cum alia, teſtes dicuntur conteſtes, licet de diuerſis partibus deponant, ex doctrina Alex. & Aliorum de quibus ibi.

19 Dixi ad effectū condemnādi † reum in pænam huiuſce criminis ordinariam, Nam ad effectū eum condemnandi in pęnam extraordinariam, vt puta triremmium &c. ſufficiēter poteſt dici corpus delicti probatum per teſtes ſingulares, deponentes de diuerſis miſſis, Cardinalis Tuſſchus Pract. concluſ. tom. 6. littera P concluſ. 236 n. 33. & tom. 2. ſub littera D. concluſ. 171. n. 45. vbi quod non conſtito de corpore delicti, reus tamen poteſt in aliquam pænam extraordinariam puniri & ad hoc ibi allegat Oldrad. conſ. 108, n. 50. vbi & plures allegat, & dicit opinionem hanc eſſe comunem.

Confirmari poſſunt hæc, ex deciſione ſenatus Sabaudiæ, apud Fabrum in ſuo Cod. fabr lib. 9. tit. 10 de Sicar def. 8. vbi quod ſpetiale eſt in Crimine Aſſaſſinij. quod contra Aſaſſinum procedatur, licet non conſtet de corpore delicti, At non eſt minus enorme hoc delictum, quā

As-

Asassinium, igitur etiam in hoc crimine, non constito plene de corpore delicti procedi poterit aduersus reos ad pænam extraordinariam & ita in praxi obseruatur.

20 Licet in Iure hoc magnam patiatur difficultatem, cum omnes D.D. dicant, ante torturam, & condemnationem, imo etiam ante carcerationem constare debere plene, & cōcludēter, vel per testes, vel per euidentiam facti de corpore delicti, ita Farin. qui alios omnes allegat dicta Quæst. 2. nu. 6 vers. liquere autem, quibus addo Felicium alleg. 155. nu. 2. p. 2. vbi, quod corpus delicti non probatur per testes singulares, & Mariũ Giurbam decis. Criminali 37. n. 46. & seq. mouenturque omnes D. D. ex d. text. in l. p. §. item illud ibi, liquere igitur debet, Quare tutius esset in hac materia prius plene verificare corpus delicti, quæ verificatio dicitur basis, & fundamentum totius processus criminalis, quam contra reum deueniatur ad aliquos actus Iuditiales.

Nisi essemus in reo, qui celebrauerit in partibus longīquis, in quo casu ob probationis difficultatem lex contenta est probationis genere possibili.

§. 5.

De reo penes quem repertæ sunt litteræ Testimoniales falsæ, & nihilominus allegante se sacerdotem.

21 SI casus † talis contingeret, pro vt de facili euenire solet in sancto Offitio, Ego dicerem talem reum esse vehementer suspectum, quod celebrauerit sine ordinibus, ex eo præcipue, quod negatiua Clericatus intelligitur probata fauore fisci hoc ipso, quod reus contrarium non probat, Calder. cons. 12. de Iud. cum alijs latissime alleg. p Carol. de Grassis de effectibus clericatus in prohemio n. 193. cum n. qualitas clericatus non insit homini à natura, vtiq; illa non præsumitur sed est per allegantem probanda Cald. vbi supra & Carol. de Grass. ibid. n. 184. maxime si reus allegaret se ordines suscepisse vltra Mōtes Quæ omnia augerentur ex litteris testimonialibus falsis penes eum repertis.

Ex quibus Arbitrarer confessionem qualificatam rei nostri, celebraui, sed sum sacerdos, esse diuidendam, & reiecta qualitate sacerdotij per fiscum sancti Offitij acceptandam, ad notata

Per Farin. de reo confesso, & conuicto, q. 81. n. 10.

22 Adderem Insuper, quod nos non versaremur in casu † condemnationis istius rei in pænam ordinariam Bullarum de quib. supra.

Primo, quia confessus Qualificate numquam punitur pæna ordinaria, ex praxi omnium tribunalium, secũdũ originalẽ doctrinam Abbatis in c. auditis de Pręscript. de qua Farin. q. 81. n. 157. Mastrill. decis. 246 latiss. Laderch. omnino vid. cons. 192. n. 2. vbi reprobat Boss. sub tit. de confess. n. 24. qui voluerat doctrinam Abb. non procedere, vbi vltra confessionem qualificatã aderant contra reum alia inditia..

Et in foro nostro sancti Offitij pulcherimum adest cõsilium Rim. Iun. 83 vol. 2. cons. Crim, diuers. vbi consuluit, quod quidam Iudeus, qui effectus Christianus ad Iudaismum redierat nõ poterat puniri pæna ordinaria, ob confessionem ipsius qualificatã, quod redierat non animo Reiudaizãdi, sed vt Iudeos deciperet, donec quotam suam fuisset consequutus.

Secundo Quia Ex inditijs etiã violentis nullus cõdemnatur in pæna ordinaria, secũdũ doctrinã Innoc. in c. quia verisimile dę præsumpt. vbi, quod cum Iudex procedit super delicto ex præsumpt. debet multum temperare sententiam suam, non condemnando, nisi rarò, & modice, latissime Farin. q 86. n. 110.

Quare votum meum esset, in arbitrio esse Epi. & Inquisitoris

23 vel † reum hunc condemnare in pena extraordinaria triremiũ ad tempus.

Vel illum torquere, secũdũdoctrinam Bald. l. 1. n. 45. de confessis, vt sine qualitate confiteatur & vbi ex tort. nihil emergat poterit vlterius condemnari in pæna triremium, sed ad breuius tempus.

Et licet Farin. de reo confesso, & conuicto q. 81. nu. 137. reprobet dictam doctrinam Baldi, attamen illa bis fuit in senatu Pedem. practicata, testibus, Osascho decis. 60. & Thesaur. decis. 13. & in Regno Siciliȩ apud Mastrill. decis. 246. l. 3. & in Rota Lucensi, decis. 19. Ludouici.

Neq; obstat ratio Farin. quod alias tortura reo non prodesset, & quod tortura tollit, quæcumque inditia etiam indubitata, nam doctrina Farin. procedit, vbi reus durissime torqueretur vt se ipsum declarat Farin. de Ind. & tortura q. 40 n. 15. In sancto autẽ Offic. nõ datur reis tortura. grauiss. vt, ĩ alijs foris.

Et hæc opinio Baldi passim obseruatur in hoc Tribunali dum abu-

abutentes Sacramentis sine mala credulitate torqueri mandat, & postea ad triremes condemnat.

§. 6.

De Tortura abiuratione, & pœnis Horum reorum.

24 TOrquẽtur rei † nostri, tam pro habenda veritate, quã pro vlteriore veritate, & super Intentione & vbi Cath. res põdeãt abiurare debẽt vehemẽti iuxta notata §. 1. huius tituli.

25 Cõdemnãturque in † pęna ordinaria delicti, quæ est traditio Brachio sęculari, vt patet ex al leg. constitutione Clem. 8 & decretis Cõgreg. sancti Offitij, de quibus, Locatus in ft. Iuditialis, fol mihi.

26 A pęna autem ordin. excusant minor † ętas delinquentis, non plena verificatio corporis delicti, leuitas rei & alia de quibus supra §. proximo & per tot. titulum, Quo ad minorem tamen ætatem aduertendum, quod nouissime Sanctissimus D N. Vrbanus Diuina Prouidentia Papa Viij. extendit pænam ordinariam huiusce criminis, ad maiorem viginti annis; vt in sua constitutione 79. Incipiente Apostolatus 23. Martij, 1628.

Dubitatum autẽ in hac re scio, in Maiori Inquisitione Regni

27 Lusitaniæ, † quid de huiusmodi reis facere debeant Iudices Layci postquam eorum fuerint brachio relaxati, nam cum in illo Regno Iudices layci, nullam pænam executioni mandare soleant, nisi quę regia ordinatione sancita est, vel ab ea, Iudicũ arbitrio committatur, aut de Iure Cæsareo recipiatur, facile cõtinget Reos istos sic relaxatos mortis pænam euadere.

In hac tamen re Clarissimũ existimo, quod tales rei sic sæculari brachio relaxati, debent à Laycis Iudicibus pæna mortis multari

Nam omissa huiusmodi delicti grauitate, de qua Diaz. in praxi c. 12. vbi quod ideo Patres illi Antiqui huic Crimini pænam non statuerunt, quia tantum nephas commiti posse minime crediderunt.

Regula generalis est, quod cũ Iudex Ecclesiasticus (qui sanguinis sententiam fere non potest) aliquem curiæ sæculari tradit, ille mortis supplicio est plectendus.

Quod in hoc crimine sine dubio est faciendum, cũ tales sint

28 † falsarij, vt supra probaui § 2. vbi ad hoc plures allegaui, quibus addo nunc Piasec. in Praxi Crim.

Crim p. 2. c. 4. n. 24.

Et Hæretici etiam, ex pulcherrima doctrina Diui Tho. 3. p. q. 80. art. 6. ad secundum, vbi expresse dixit, quod dans Hostiam non consecratam pro consecrata, quantum est in se facit Idolatrare illos, qui credunt esse Hostiam consecratam.

29 Quibus accedit † Exemplum de quo Franc. Leo. in Thesaur. fori ecclesiastici, de quo supra §. 2. Item exemplum, de quo Roder. à Cunha de Confess. sollicit. q. 13. n. 11. vbi ex Paulo, de Irregul. p. 6. tit. de Clerico nō ordinato ministrante, n. 3. refert, de ordine, Papę Alex. VI quendam fratrem Hispanum huiusce criminis reum traditū brachio sæculari fuisse incineratum, Itē aliud exemplum de quo Salcedo ad Diaz. d. c. 12. vbi, quod quidā Laycus Tolet. qui duas missas celebrauit perpetua detrusione in Monasterium punitus fuit, mitius cum illo agendo ob dementiam.

30 Atq; ita supremam vrbis sacrā Congregationem sancti Offitij Re in Rom. Curia delata censuisse huiusmodi reos traditos, & tradendos curię sæculari, esse pęna mortis affitiendos. Neq; Iudices sæculares posse examinare séntentias Inquisitorum, sed illas omnino Exequi debere testati mihi fuerunt grauissimi viri.

31 In casu † autem, quo Iudices Layci sententias per Inquisitores latas, tam contra Hęreticos quam contra huiusmodi reos exequi recusarent, tunc contra eos possent Inquisitores memorati procedere, Pegn. in Direct. p. 3. comm. 85. latisime Diana Resol. moral. p. 1. tract. 2. resol. 134. vbi reprobat opinionem Christoph. Anguiani, tract. de legibus lib. 3. controu. 31. n. 37. & seq. volentis in isto casu Inquisitores non posse procedere contra Iudices Laycos.

§. 7.

Quomodo cum huiusmodi reis se gerere debeat Confessarius.

32 PRimo Confessarius considerare debet, num talis sic cęlebrans, vel pænirentię Sacramentum administrans vere in intellectu habuerit errorem, an non, nā in illo casu reus huiusce criminis erit innodatus excomunicatione lata in Bulla Cænæ cōtra Hęreticos in primo Canone.

Secundo Ex supradictis debet Confessarius ponderare grauitatem † huius delicti, vt opportunam posit pęnitenti satisfactionem iniungere, & si sit reus sæculari foro relaxandus, debet

bet eum benigne consolari, vt mortem patienter sustineat, sic .n. mors ei proderit ad satisfa-ctionem peccatorum.

Quod si reus non sit sæculari curię tradendus, sed ob aliquã causam mitiori pęna afficiendus, tunc dubitari potest, an talis reus ob talem celebrationẽ, & administrationem pænitentiæ efficiatur † irregularis

34 In qua difficultate Dicendum est, quod si sumus in Clerico sine dubio efficitur irregularis, per text. in c. 1. de Clerico non ordinato ministrante, vbi Modern. Barbos. n. 7. alios cumulat, quibus addi potest Scortia in Select. Rom. Pontif. Const. Theorem. 403. vers. Quærenti, an clericus.

Sed si sumus in Layco, Arbitror ego cum Henriq. in Summ. libro 6. de Pænit. cap. 2. §. 7. littera H. & Barbos. vbi supra nullomodo talẽ Laycum reddi irregularem, ratio est, quia irregularitas in casu nostro inducitur, ex d. text. in c. 1. at ille text. loquitur expresse de clerico, quia debet intelligi secũdũ Rubricã, sub qua est situatus, sed est situatus sub Rubr. de Clerico non ordinato ministrante.

TITVLVS DVODECIMVS.

DE SORTILEGIS.

SVMMARIVM

Sortilegium quid sit, quot eius species, & quod eius nomine veniat n. 1. & seq.

Quid possit Demon circa Elem. n. 4.

Quid possit circa corpora hominum, & animalium, n. 5. & seq.

Quid possit circa animam Corpori iunctam, n. 15.

Quid possit circa etiam separatam, n. 16 vbi explicatur locus. 1. regum c. 28.

De pacto Sortilegi cum Dæmone tacito, & expresso, quid sit vtrũq; & de vtriusq; malitia, & an differant spetia, & quid in foro conscientiæ, n. 17. & seq.

Sortilegium Hæreticale, quid sit & plura illius exempla, n. 23. & seq.

Sortilegium non Hæreticale quid sit, & plura illius Exempla n. 29.

Sortilegium amatorium quando sit Hæreticale, n. 30. & seq.

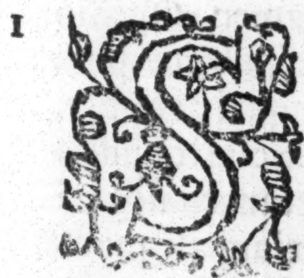
Sortilegia amatoria comittentes interrogandi sunt an crediderint, De

moxem

Quid

§. I.

Sortilegium Quid sit

1
Ortilegium † deffinitur, vt sit quędam superstitio illusoria, & summe noxia, qua homo vtitur dęmonis ministerio, ita Ghirlandus in tractatu de Sortilegijs Quæst. 1. n. 1. Farin in praxi Crim quæst. 20. n. 73. sed melior mihi videtur def. Bodini, de Dęmonomania l. 1. cap. 1. in prīcip. quem seq. Scaccia, de Iud Ciuil. Crimin. & Heret. lib. 1. cap 12. n. 20. qui Sortilegum definiuit, vt sit, qui ad aliquid consequendū diabolicis vtitur instrumētis.

2 Sortilegiorum tres † enumera

uit species Girlandus d. tractatu de Sortilegijs Quæst. 2. & Farin. d Quæst. 20. n. 74. Prima Diuinatiua, per quam Sortilegi futura quædã, præsentia, vel prętерita nobis ignota vaticinari conantur. Secunda speties est Sortilegij Amatorij, quod fit ad flectendos animos pudicos mulierum, vel virorum ad libidinem Tertia speties est Sortilegij malefici, per quod fabricantur infirmitates, morbi, calamitates, & similia in hominibns, vel Brutis, ex quibus, vel mors maleficiati statim oritur, vel illius corpus paulatim cõterritur, vir-
3 tusq debilitatur, Sortilegi † nomine hoc loco continentur Diuinatores, Incantatores, strigię, seu lamiæ, Sortilegi, Idolatræ, Magi, Arioli, Aruspices, & alij, de quibus. Zanchin. de Hæret. cap. 22. n. 1. & seq. ita Farin. de Hæresi Quæst. 181 n. 3. vers. Præmitto Secundo, vbi alios allegat, inter quos Petrum Gregor. in Sintagm. Iuris lib. 34. tom. 3. cap. 3. vbi agit de pluribus speciebus diuinatorum, quibus addi potest latissime materiã per tractans Martinus Delrio Disquisit. Magic. lib. 4. per tot. & alij in pręsenti tit. allegandi.

§. 2.

De Potestate Demonis

PRæmittenda est hęc Quæstio de necessitate, vt postea facilius & melius intelligantur, quę sumus infra dicturi, de Sortilegio qualificato, & Hæreticali.

4 Et Quidem circa † Elementa, possunt tempestates, grandines tonitrua, ventos, terremotusq; excitare, ijsq; varijs modis lædere, vt patet Iob. 1. possuntq; segetes ex vno, in alium agrũ trãsplantare &c. Less. de Iust. & Iure, lib. 2. c. 44. dub. 3 n. 14. Mart. del Rius disquisit. Magicarum lib. 2. Quæst. 11. Binsfeld. de Cõfessionibus maleficorum, & Sagarum p. 1. Quęst. conclus. 10. fol. mihi 201.

5 Circa corpora † hominũ, & animaliũ, Primo possunt illa cellerime de loco ad locum transferre, pro vt accidit comuniter in Sagis, seu Lamijs, quas Dæmones vere, & realiter, ad nocturnos conuentus transferũt, Quidquid .n. aliqui dixerint, quod translatio hęc sit tantummodo imaginaria, Attamen Opinio hęc est falsa, & reipublice perniciosa, nã, licet negari nequeat, quin translatio hæc aliquando sit imaginaria, attamen negari non potest, quod etiam aliquando realis sit, prout latissime probant

bant Less. vbi supra Del rius loco citato, Quæst 16. & Sanch. ad Præcepta Decalogi lib. 2 cap. 40. n. 6. late omnino videndus Binsfeld. de Confessioni Magorum, & Sagarum p. 1. Quęst. concl. 12. per totam fol. mihi 203. & conclus. 13. fol. 219 Leon. in Thesauro fori Eccl. p. 3. cap. 36. n. 11. & seq. Parlador. Quotid. Differ. Iuris, Diff. 106. §. 3. per tot.

6 Secundo † possunt corpora hominum, & animaliũ transformare, non quidem figuram intrinsece mutando, sed aliam ex vaporibus extrinsecus circum ponendo, ita Less. loco citato n. 18. qui bene rẽ hanc explicat Delrius Disquisit Magic. d. lib. 2. Quęst. 18. Binsfeld. de Confess. Mag. & Sagar. concl. 3 fol. mihi 162. vbi late explicat capud. 4. Danielis.

7 Tertio possunt † morbos immittere, qui nulla medica arte queant curari, & similiter morbos omnes curare, qui naturaliter queunt sanari Less. d. dubio 3. n. 19. & 20. Binsfeld. vbi supra Coclus. 7. & 8.

8 Quarto Occultos Thęsauros possunt eruere, sicuti etiam possunt se reddere aliquomodo inuisibiles, & Demones in homines immitere, vt ab ipsis obsideãtur, Less loco cit. n. 21. & 22.

9 Quinto possunt † impedire actus Matrimoniales, vel refrigerando hominem ab actu illo, adhibendo virtutes rerum occultas, vel prohibendo missionem spirituum ad membrum, in quo est virtus motiua, Auctor Lucernę Inquisitorum in tractatu de Strigijs, n. 14. vers. Quod autẽ Binsfeld. vbi supra conclus. 6. fol. 192.

10 Sexto actum venerum possunt exercere cum viris, exhibendo, se succubos, & cum mulieribus exhibendo, se incubos, & hoc casu possunt prolem gignere, deferendo semen alicuius in vas mulieris in actu copulæ, & tunc Prolis verus Pater est, non Dœmon, sed ille homo cuius semine Demon fuit Abusus Delrius vbi supra Quęst. 15. late Petrus Thijreus, de Apparitionibus Spirituum, lib. 1 c. 10. n. 2 & pluribus seq. Binsfeld. vbi supra cõclus. 5. fol. 172. & vltra Exẽpla varia huiusce rei à supradictis auctoribus adducta, Supra quinquaginta annos vt videre est ex votis m nuscriptis D. Amid. voto 12. tom. 1. adfuit in Ciuit. nostra, quædam Mulier, quæ veneree comiscebatur cum Dæmone, credens se comisseri cũ quodam suo amasio defuncto, non autem cum Dæmone, cum quo tamen numquam apostatauit a fide, nec de hoc ũquã ab eo fuit requisita, quiq; postquam

fuit carcerata ei incarceribus apparebat quotidie, licet secum non comisceretur,

11 Septimo possunt facere,† vt nascautur gigantes, quia possunt, cum coeunt cum mulieribus eligere semen, plurimum, crassissimum, calidissimum, spiritibus affluens, & seri expers, Delrius vbi supra Quęst 15. Vers. vltimũ ĩ hac quęst. & id. dicẽdũ de Pigm.

12 Octauo possunt † facere Bestias loqui, vt accidit in serpẽte, qui tentauit Euã, Delrius Quęst. 19. Item possunt facere vt homo inediam perferat, Longiss. quæ tempore dormiat, Idẽ Delrius Quæst. 21. sicuti etiam posũt seni, iuuentam reddere, Delrius, qui id probat varijs exemplis d. l. 2. Quæst 23 & producere aliqua mixta sensibilia, imperfecta, quæ generantur ex putri, Delrius vbi supra Quęst. 14.

13 Ex alia parte certum est, Demonem non posse facere † miracula vera, nam hæc potentiam requirunt infinitam, & sic Dęmon nõ potest suscitare mortuos, visum reddere cæco nato, facere, vt idẽ corpus sit in duobus locis, & similia, Delrius Disq; Magic. lib. 2. Quæst. 7. late Binsfeld. de Cõfess. Magor. & Sagarum P. parte Quæst. concl. 1. fol. mihi 157.

14 Nec etiam Dęmon † potest ordinem naturæ, & leges vniuersi mutare, vel euertere, Delrius loco citato, Quæst. 10. Cum autem effectus, qui à Diabolo expectatur, potentiam eius superat, tunc effectus ille censeri debet præstigiatorius, Delrius Disquis. Magic. lib. 2. Quæst. 6. in fin. ad quem semper recurrẽdum in similibus materijs.

15 Circa animam humanam †coniunctã corpori, Dæmon ea omnia potest, quæ ex corporis dispositione, & imaginatione pendent, vt inferre amentiam, incitare ad amorem, odium, libidinem, facile. n. est Dœmoni efficere, vt obiectum aliquod assidue obuersetur phantasiæ in modum, vel conuenientis, vel disconuenientis, & cõcitare humores, & spiritus, consectanee effectui amoris, vel odij Less. De Iust. & Iure, lib. 2. c. 44. dub. 3. n. 23. Delrius disquisit. Magic. lib. 2. Quæst. 24.

16 Circa Animam vero separatã† nihil possunt Dæmones, preterquam quod damnatis possunt irrogare supplicia, & tormenta secundum modum, & mensuram à diuina iustitia pro meritis cõstitutam, Itaq; non possunt illas ab inferis excitare, & viuis representare Less. vbi supra n. 23. vers. circa ãnas separ. Delrius lib. 2. quęst. 6. & Latiss. Quęst. 26. Solum circa hoc difficultatem facit, illud primi Regum, cap. 28. vbi cum Saul petijsset excitari

ri Samuelẽ per Phitonissã, Ipse Saul apparuit, vt verior senten-tia tenet, quod confirmatur, ex cap. 46. eccles. vbi Samuel dici-tur prophetasse post mortem. & Regi interitum prædixisse, & ipsum Samuelem, vere apparuis-se Sauli probarunt Galatin con-tra Iudeos, lib. 6. cap. 10. Ioseph. lib 6. Antiquit. cap. 14. Lijran. & Abulens. ibi, Petrus Thijreus. de Appar. spirit. cap. 11. n. 8 & 9.

Verum Samuel, non vi magica suscitatus prodijt, sed diuina, in cænam impij Regis, Cuius rei signum est, ꝙ magicã incantatio nem, præuenerit, vnde. & tur-bata est phitonissa, & rectus ca-pite sursum elato emerserit è terra, contra morem vmbrarũ magicarum, quæ pedibus sursũ versis, & capite deorsũ prodire dicuntur, ita Lessius qui rẽ hãc fuse explicat loco citato n. 24. videatur ad hoc. D. Thom. 22. Quęst 95. art 4 ad secunndum & eo loco omnes eius Commen-tatores, & Io. Marianam Societ. Iesu in dictum cap. 28. Regum, n. 15. vbi alios D. D. ad hoc re-fert.

§. 3.

De Pacto Sortilegi cũ Dæmone, Expresso, & Tacito.

17 Inter Sortilegum, & Demo-nem †duplex pacti genus in-teruenire solet, Expressum vnũ, tacitũ alterum, ita Farin. de Hę-resi. Quęst. 181. n. 34. Bisfeld. de confess Malef. Præludio 6. per tot. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 2. de superstitione cap. 9. Sanch. in pręcepta Dęcalogi lib. 2. c. 38 n. 3 & seq Latiss. Del rius disquisit. Magicarum lib 2. Quæst. 4. & 5.

18 Expressum cum Dæmone † pa-ctum est, quod expressis verbis à Sortilego fit cum Dæmone, aut cum sciens aliquis Dæmonem per aliquod signum occulta do-cere, illud ea docendus vsurpet, ita Sanch. & alijs locis allegatis videatur Del rius, qui d. Quæst. 4. vers. Primo sciendum est, de-clarat omnes modos quib. hoc Pactũ fieri solet, Quamuis Exi-stimarem Ego falli Sanch. dum voluit, vsurpantem signa, & ca-racteres, ad quorum vsum Dæ-mon aliquid facit, habere pa-ctum expressum cum Dæmone, cum re vera illud tantummodo sit pactum tacitum, & implici-tum, vt videre est ex Del rio, & alijs vbi supra.

19 Tacitum Pactum est † cum quis superstitiosiis vtitur signis, ad quorum vsum Dæmon vigo-re pacti expressi habiti cum pri-mo instituente, aliquid facit & operatur, ita Del rius vbi supra

vers.

vers. pactum tacitum duplex & Latiss. vbi supra tot. cap. 9.

20 Ex quo colligitur pactũ hoc † tacitum cum Dæmone interuenire posse, etiam absq; eo quod Sortilegus intendat opem Dæmonis implorare, cum .n. signa illa à Sortilego vsurpata, ex sola secreta hominis ope effectum speratum efficiant, eo ipso quo, quis his vacat, tacite velle videtur Dæmonis opem, Sanch. vbi supra n.4 Et hoc est, quod subtiliss. docuit Caiet. 22. Quæst.95. art. 2. vers ad euidentiam huius quem sequitur Simãch. de Cath Instit. tit. 63. n. 13. & Suar. loco citato, n. 13. & n. 7. vbi quod, per crassam ignorantiam, vel inaduertentiam potest quis velle contraria, vnum formaliter, aliud virtualiter, vt accidit in his Sortilegis, qui formaliter nolũt opem Dæmonis, & virtualiter illam volunt, vtendo signis, & caracteribus magicis.

21 Malitia vtriusq; pacti, in eo sita est, Quippe ab ipso mundi exordio Gen. 3. Deus inter homines, & Dæmones inimicitias posuit easq; vniuersi in Baptismo spõdent, Quare pacta huiusmodi cum Dęmone ineuntes, fedus cũ Dei inimico, & Hoste iurato ineunt, quamobrem pertinet hoc ad proditionem quandam, & Apostasiam, instar militum, ad contrariam inimicorum factionem declinantium, ita Sanch. loco citato, d. c. 38. n 6. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 2. de superstitione c. 8. n. 19. post Caiet. 22. Quæst. 90. art. 1. optime Eijmericus in Directorio Inquisitorũ p. 2. Quæst. 43. & ob id. D. Paulus prima, ad Corinth. cap. 10. dixit Nolo vos socios fieri Dęmoniorum,

22 Querit Suarez. loco supra citato cap. 10. an Diuinatio V.G. & Sortilegium factũ per pactũ tacitum cum Dæmone, differat spetie à facto cum eodem Dęmone per pactum expressum, Et omittendo ea, quæ in scolis pro vnitate specifica dictorum Sortilegiorum dici possent, clarum est quod, quo ad pænas ac pręsumptionem de Hæresi Sortilegia illa habenda sunt pro distinctis spetie, ita Suar. loco citato, & D. Tho. in 22. Quęst. 95. art. 3 ad primum, vbi ait multo grauius esse Dęmones inuocare, quam aliqua facere quibus dignum sit, vt se Dęmones ingerant, licet in foro Conscientię Diana resol. moral. p. 1. tract 7. resol. 66 voluerit dicta Sortilegia non differre spetie, ac proinde in confessione non esse necessarium, quod in spetie exprimãtur, Certum tamen est quod cum in Sortilegijs factis cum pacto tacito non sit tam clara eorũ malitia sicuti est in alijs Sortilegis

tilegijs in foro Conscientię Sortilegus, ex pacto tacito aliquando euitat culpam mortalem, videatur Portel. in Dubijs Regul. verbo, Sortilegia, n. 26. & Bosnaniens. in decis. totius Theol. l. 3. c. 8. Quæst. . conclus. 6.

§. 4.

De Sortilegijs Hæreticalibus, & non Hæreticalibus.

VVlgatissima est sortilegiorum Diuisio, in qualificata, seu hęreticalia, & non qualificata, seu non hæreticalia, de qua Latiss. Pegna, Scaccia, Farin. & Delrius locis infra allegandis.

23 Sortilegium hæreticale, † & qualificatum est, quod exercetur, cum aliquo dicto, seu facto hæreticali, vel cum abusu Sacramētorum, vel rerum quas Theologi vocant Sacramentalium, Olei Sancti, Candelę Benedictę, Agnus Dei, &c. vel cū in eo adhibetur Euangelium, Symbolū, Pater noster, vel aliquis Psalmus Dauid, vel aliæ orationes, vel verba scripturæ, maxime ad effectum consequendum, quod de se sit peccatum mortale, ita Pegna ad Director. p. 2. comm. 67. Farin. de Hęresi Quæst. 181. n. 2. & pluribus seq. Scaccia. de Iud. Ciuil. Criminalibus, & Hęreticalibus lib. 1. c. 12. n. Delrius disquisit. Magic. lib. 5. Sect. 15 per tot. Leon. in Thesauro fori Ecclesiastici p. 3. cap. 36. n. 9. Ex quibus plura in praxi colligi possunt.

24 Primo Sortilegiū hæreticale † comitti ab ijs, qui à Dæmone petunt ea, quæ soli Deo reseruata sunt, vt cum petunt resurrectionem mortui, veram creationem, illuminationē cęci nati &c. ita Farin. de Hęresi Quæst. 181. n. 5. vbi alios antiquos D. D allegat.

25 Secundo Sortilegium † Hęreticale comittunt, rebaptizantes puerum, vel Baptizantes imagines, magnetē, vel hominis mortui cadauer, ita Farin. de Hęresi d. Quęst. 181. n. 23. & seq. Scac. loco supra citato n. 36. Pegna com 67. vers. Postremo generaliter Leon. in Thes. fori Eccl. d. c. 36. n. 10. & Delrius disquisit. Magic. lib. 5. sect. 15. vers. Dico Quarto, vbi quod isti, vel sunt hęretici si credunt formā, & materiam baptism. esse aliam ab ea quam Christus instituit vel si sic non credunt sūt vehementer de hæresi suspecti.

26 Tertio Hæreticale † Sortilegiū est, cum Dæmoni tribuitur Adoratio vel latriæ, vel duliæ, soli Deo, & Sanctis eius Debita, ita Eimericus in Directorio p. 2. Quæst. 43. fere per totam, vbi etiam

etiam Pegna Latiſs. Scaccia d. c. 12. n. 25. & ſeq. Dicitur autē Sortilegus latriæ honorem Dæmoni dare, ſi vocaret eum Deū, vel alijs verbis denotantibus diuinitatem, honorem vero Duliȩ ſi eum vocaret Sanctum, vel Beatum, ſi ei genuflecteret, prȩces funderet, luminaria accēderet, thus, & alia aromata ei offeret, imolaretq; ei aliq; animal, vel Sanguinem proprium, de quib. vide Eijmeric. loco cit. & Sacc. d. c. 12. n. 26. ſeq. & Leon. d. c. 36. n. 9. & 10.

27 Quarto Sortilegium † Hæreticale eſt, quod fit ad inuenienda furta, cum puella virgo habens cereum accenſum in manu ponitur ante phialam plena aqua, & profert hæc verba, Angelo Bianco, Angelo Santo, *per la tua ſantità, per la mia virginità moſtrami, chi hà tolto tal coſa* ita conſuluit plenifs. Barbat conſ. 55. lib. 1. Decian. Tract. Crim. lib. 20. cap. 17. verſ. Item Hȩreticus eſt, qui per Phialam Pegn. p. 2. com. 68. Latiſs. Farin. de Hæreſi Quæſt 181. n. 15.

Et licet Clarus in §. Hæreſis n. 23 ad finem expreſſe reprobet Barbat, pro vt etiam facit Rim. Iun. conſ. 414. n. 16. & ſeq. expreſſe docentes Sortilegia facta ad inuenienda furta non eſſe Hȩreticalia.

Attamen Veritas eſt, quod huiuſmodi Sortilegia, tunc ſunt Hȩreticalia, cum in eis interuenit abuſus vel Sacramentorum, vel Sacramentalium, vel aliquid aliud ex his quȩ ſupra diximus, alias ſecus, Farin vbi ſupra n. 17. In caſu autem noſtro negari nō poteſt, quin Sortilegium ſit Hæreticale, cum in eo Diabolus vocetur Sanctus, & ſic Duliȩ Honor ei impendatur, Idem dicendum de Vſu ſpeculi ad ſcienda futura, cum accenſione Candelȩ quæ adorationē ſignificat, Ricc. deciſ. Curiæ Antiepiſc. Neapol. 243. per tot. vol. 2.

28 Quinto Quæcumq; † Sortilegia fiunt à Sortilegis habentib. pactum expreſſum, cum Dȩmone reſpectu operantis ſunt Hæreticalia, etiam ſi talia non eſſent ratione operis, vt quia à Dœmone peteretur res, ſuam facultatem naturalem non excedens, ita Mart. Delrius diſq. Magic. lib. 5. Sect. 15. n. 2. verſ. 2. axioma Zanard. in Summ. diuiu. Prȩcept. p. 2. cap. 64. verſ. 2. erit Sortilegus, tales .n. pacta cum Dœmone ineuntes, ſunt vehementer ſuſpecti de Apoſtaſia ita Zanard. ibi ex D. Tho. 2. Sēt. diſt. 7. Genuenſ. in Praxi Curiæ Archiepiſcop. Neapol. cap. 18. n. 11. verſ. Item vehementer ſuſpecti in Nouiſs. impreſſis, & in Antiquis cap. 23. Sexto Breuiter omnia Sortilegia ſunt Hæreticalia

ticalia, in quibus Sortilegi Imagines baptizant, pueros rebaptizant, capud defuncti fumigant, Sanctorum Imagines conculcant, sputis fœdant, Cruces deijciunt, vel confingunt, Sacramentis sacris, vel Sacramentalibus nefarie abutuntur, Dœmones inuocant, eis thura adolendo sacrifitia offerendo, candelas accendendo, cultum tribuendo, genua flectendo, humi prosternendo, preces emitendo adorando, se eis deuouendo, obedientiam promittendo, laudes eorum vel cantus proferendo, Castitatem, pro eorum reuerentia, vel admonitu seruando, Ieiunamdo, carnem suam macerando, vestibus nigris, vel albis pro eorum, reuerentia induēdo, per characteres, signa & ignota nomina obsecrādo, Aues, vel alia similia animalia immolando, sanguinem proprium ex se emittēdo, vel aliquid simile in eorū cultum, & obsequium peragendo, qui eorū scripta nomina honoris, & cultus causa secum deferunt, vti Latiss. hęc omnia prosequitur, Beloch. de casibus reseruatis. p 2 Quæst. 1. in primo casu Tabellę Anchonitanæ, n 73 & fere per totum illum casum, Ex quibus colligitur, quod
29 Sortilegium † non hęreticale est, in quo, nulla ex supradictis interueniūt, ita D D supra alleg. Quod pariter prohibitū, & vetitum est, & regulariter exerceri non solet, sine pacto saltem implicito cum Dœmone, & ob id licet ad bonum finem factum, punitur ab Inquisitoribus, vt fuit decisum in Curia Archiepisc. Neapol. in quadam vetula 80. annorum, quæ huiusmodi simplicia Sortil. faciebat ad sanandas infirmitates, teste Ricc. decis. illius Curiæ 144. vol. 2. quā desumpsit à Carocc decis. 88. per tot. Sic etiam simplex Sortilegium videtur, superstitiosus ille medendi modus, quo vulnus breuissime curatur, applicando medicamentum petijs lineis sanguine vulnerati madefactis, quia agens naturale naturali actione transeunte non potest agere indistans, ita Bonacina de legibus disp. 3. Quæst 5. Puncto 4. n. 18. & seq. vbi, quod ita fuit conclusum in Pœnitentiaria Mediolani, & n 19 addit hosce sic medētes debere denunciari Sācto Offitio, & ita in nostro Sancto Offitio Crem. huiusmodi sic, vel similibus modis medentes, puniuntur grauissime, Similiter Sortilegium non qualificatum est, quod fit cū ossibus mortuorum, desumptis ex aliquo cęmeterio.

Et licet aliqui Viri docti, & pij voluerint, illud Sortilegium esse qualificatum, quia ossa illa

ſunt pars corporis humani ſolemni ritu ab eccleſia benedicti, dum Eccleſ. ſepulturæ traderetur, Attamen opinionem hanc Ego ſemper falſam exiſtimaui, quia oſſa illa non poſſunt dici, quid ſacramẽtale eo modo, quo à D.D. ſacramentalia vocantur, Preterquam quod, Hinc ſequeretur, quod Sortilegium factum cũ capillis Mulieris eſſet qualificatum, quia capilli ſunt pars corporis Mulieris ab Eccleſ. in Baptiſmo benedicti, & in Confirmatione ab Epiſc. ſacro Chriſmate inuncti, & ita pluries practicatum fuit in noſtro ſancto Offitio Crimonę, me Conſultore exiſtente.

§. 5.

An Præbere pocula Amatoria ſit Sortilegiũ Hæreticale.

30 De hoc Sortilegij † Amatorij genere, varijsq; modis, quibus ad illud conficiendum vti ſolent Magi, illiuſq; vi, & efficatia, ac tandem de Remedijs aduerſus illud, Latiſs. videndus eſt Delrius, diſquiſ. Magicarum lib. 3. p. 1. Quæſt. 30. per tot. qui alios citat, ſed ad rẽ noſtrã. Dicendum Breuiter eſt, ſecluſo pacto expreſſo cum Dæmone, ſecluſoq; etiam abuſu Sacramentorum, Sacramentalium, & verborum ſacræ ſcripturæ, ac demũ ſecluſa inuocatione ipſius Dæmonis per verba deprecatiua, Sortilegium ad tentandam mulieris pudicitiam non eſt hęreticale, ita Eijmer. in Directorio p. 2 Quæſt. 43. Pegn. in cõm. ad d. Quæſt. ſub littera N. §. Qui dedit pocula Petr. Bisfeld. in Cõmentario legis 4. Cod. de Maleſ & Mathem. Queſt. 2. concl. 3. Scaccia de ſudit. tom. 1. cap. 12. n. 39. vbi quod hæc opinio non habet contradictorem, Farin. de delictis, & pænis Quæſt. 20 n. 80 Aloys. Ricc. in Praxi fori Epiſc. tit. de Hæreſis crimine. Reſolut 424. n. 11. verſ. ſi vero, vbi omnes alios antiquiores citat.

Ratio huiuſce concluſionis eſt, quia per hæc ſortilegia poſtulatur Dæmonis auxilium ad tentandum, quod eſt ipſius propriũ cum Matth. 4. tentator dicatur, ita Bisfeld. Ricc. & alij ſupra alleg. & de hac ratione nos infra late, cum de Dæmonis inuocatione loquemur.

31 Dixi ſecluſo pacto expreſſo † cum Dęmone, quia tali pacto exiſtente Sortilegium, ſi non ratione operis, ſaltem ratione operantis, eſt hæreticale iuxta ea quæ ſupra dixi Queſt. proxima pręcedenti verſ. 5. Quęcumq; ex

Mart.

Mart. Delrio, Genuense, & Zanardo locis alleg.

32 Dixi etiam secluso † abusu sacramentorum, rerum sacramentalium, & verborum sacrę scripturę, nam si in hisce poculis misceantur, Hostia consecrata, sanguis Iesu Christi, Aqua Benedicta, Reliquiæ Sanctorum, Pater noster, Psal. aliquis Dauid, &c. Sortilegium erit Hęreticale, huiusmodi pocula præbere Ricc. loco citato n. 11. Vers. & huic primæ Pegna loco citato, vers. Rursus id quoq; animaduertendum, & nos supra etiam alios cumulauimus Quæst. præcedēti vers. Sortilegium Hæreticale, & Qualificatū, Bisfeld. loco proxime alleg. Quæst. 2. conclus. 5.

Dixi tandem dummodo Dæmon. non inuocetur verbis Deprecatiuis, propter ea quę latiss. infra dicemus, de inuocantibus Dęmones.

In hac tandem materia notandum diligēter est, quod ab omnibus ferè aduertitur, in hisce casibus, reos amatoria pocula prębentes exactissime examinandos,

23 † & interrogandos, an credant maleficia aut Dęmonē posse cogere alicuius viri, vel fæminę voluntatem ad amorem inhonestum, nam si hoc crederent, vt vere Hæretici tractandi essent, nisi illos ignorantia excusaret ita Alph. à Castro de iusta Hæretic. punit. c. 15. in fin. lib. 1. Pęgna d. Commentario 68. vers. Rursus, Bisfeld. d. Quæst. 2 conclus. 4. Graff. in suis Aureis decis. P. P. lib. 2. cap. 5. n. 22.

§. 6.

An Sortilegium factum cum Hostia non consecrata sit Hæreticale.

34 IN hoc pugnantes † ad inuicē sunt doctorum sententiæ, nā Aliqui dixerunt hoc casu Sortilegium minime posse vocari Hæreticale, etiam si super ea missæ cellebratę sint, ita Farin. de Delict & Pœnis Quæst 20. n. 84. & de Hæresi Quæst. 181 n. 20. vbi allegat Locatum in Iudiciali Inquisit. verbo Sacerdos n. 4. & Delriū Disq Magic. lib. 5. sect. 15. vers. Dico Quinto, è contrario, & melius, veriusq;

35 Scaccia de Iudit † Ciuil. Crim. & Hęretic. lib. 1. cap. 12. n. 34. vers. Sortilegus igitur dixit Sortilegium esse Hæreticale, vti in Sortilegis Hostia non consecrata, in qua tamen missę cellebratæ sint, & ait se nescire quomodo saluari posſit à lapsu Oldrad Farin. & Ghirl. qui contrarium tenuerunt, Nam cum Sortilegus illa Hostia vtatur, quia fuerunt super ea cellebratę missæ, inten-

dit virtutem missarum miscere in Sortilegio, Et quamuis Hostia non sit sacrata, attamen cũ propter missas super ea dictas adhibetur in Sortilegio, negari non potest, quin talis Sortilegus re sacra abutatur, nisi .n. crederet missas Hostiæ virtutem addere, missas super ea dici non curasset, Scaccia loco cit. Quinimo Vlterius.

36 Zanardus in Summ. † diuin. Præcept. p. 2. cap. 64 vers. Imo teneo, quod vti, subtiliter docuit quod vti Hostia non consecrata, in Sortilegio, & eam in area sursum cum spretu proijcere, siue apostatãdo à fide, siue nõ, etiã ad effectũ bonum in se, puta ad soluendum malefitium, quãuis in modo malus sit, etiam si super illa Hostia, non sint cellebratæ missę, erit actus, facientem reddens de Hæresi vehementer suspectum, & ita se consuluisse, in sancto Offitio Cremonę attestatur, de Anno 1611. dum esset sancti Offitij consultor.

Mouetur Pater Zanardus Primo, ex eo qnod in qua cumq; Hostia reperitur Crux. Christi, quę vbicumq; & in quacumq; materia reperiaẽ. semper est adorãda Adoratione Latrię, vti Docuerunt comm. Theol. in 3. sent. dist. 9. & in 3. p. summæ D. Tho. Quæst. 25. art. 4.

Secundo, Quia sæpe non rem, sed significatum inspicimus at quæcumq; Hostia, siue consecrata, siue non, semper repręsentat sacro sanctum Missę sacrifitium, vnde, eam, spernere, in necessarium consequens est spernere Sacramentum Altaris.

Tertio Quia si Sortilegus non intellexisset derogare Sacramẽto Altaris, cur potius Hostiam, quam aliam rem selegisset.

Et ex his ego quoq; sum in eadem Sententia, cum Scaccia, & Zanardo, ad cuius maiorem declarationem.

37 Considero, quod †Diabolus fuit inuentor, & institutor primus omnium Sortilegiorum, qui ad talia Sortilegia, tales res adhiberi voluit, vt eius auxilium Sortilego daret, Diabolus autẽ inimiciss. est Dei, & sacrosancti Sacramenti altaris, vti continentis Corpus Iesu Christi, & sacrifitij Missæ, quod Passionẽ Christi repręsentat, per quam Regnum Diaboli fuit destructũ, Vnde decernẽdo, vt in tali Sortilegio, Hostia, licet non consecrata adhibeaẽ pręsumitur Diabolus hoc fecisse in odium, spretum, & contemptum, tam Sacramenti Altaris, quam Sacrificij Missę.

Neq; Incontrarium pro Farin. Oldr. & Girland. sent. allegari potest Martinus Delrius disquisit. Magicarum lib. 5. sect. 15.

15. verſ. Dico 5.

Primo, quia ſententiam illã tã tum probabilem appellat.

Secundo, quia ait illam procedere, dummodo recte sẽtiat Sortilegus de Præſentia Corporis Christi in Sacram. nec crediderit Hoſtiam, Miſſas, & Sacram. Altaris aliquam vim habere ad effectus Magicos, Hæc ſententia (ait Delrius) probabilis eſt, ſi de Hac eius intentione, & credulitate conſtat, nam quandiu non conſtat, Mihi quidem videtur de Hæreſi max. ſuſpectus Ex quo appare potius Delriũ Noſtrę, quam Farin. ſententiæ fauere.

§. 7.

De Vtente in Sortilegijs nominibus, & character. & ſignis Ignotis.

AD Cognoſcendum, num vtens in Sortilegijs, ſignis, caracteribus, & nominibus incognitis,
38 ſortilegium hæreticale † committat, nec ne, diſcedendum nobis non eſt, à regulis ſupra traditis.

Si .n. cum nominibus ignotis, ſignis, &c. miſcetur aliquod factum hæreticale, vel aliquod Sacramentum, vel Sacramentale, ſeu aliqua oratio, vt Pater noſter, &c. vel tandem adeſt pactũ cum Dęmone expreſſum, tunc non eſt dubium, quin Sortilegiũ ſit hæreticale hoc patet ex his quæ ſupra diximus de Sortil. ſhę ret. in genere.

Si vero nullum horum interueniat, tunc Sortilegium non eſt Hęreticale, ſed sĩplex, Prohibita tamẽ ſunt huiuſmodi ſigna, &c. in Lege Domini, Leuitici. 19. vbi prohib. ne figuræ, aut ſtigmata fiant, & grauiſſime peccat vtens hiſce ſignis, Pegna comm. 68. p. 2. ſub littera, Azor Inſt. Moral. lib. 9 cap. 26. Quæſt. 6. p. 1. Simanch. de Cathol. inſt. tit. 63. de ſuperſtitionib. n. 12. vbi quod hiſce figuris tacite Dæmon inuocatur, & n. 37. vbi dixit quod obſeruare nomina, ſigna, & Caracteres, & cætera omnia, quæ natura ſua nullam habẽt virtutem, ſuperſtitioſum eſt, atq; adeo vehementer ſuſpectum, late Farin. De delict. & Pœnis Quęſt. 20. n. 97. & ſeq. & De Hęreſi Quæſt. 181. n. 30. vbi alios allegat.

An autem huiuſmodi ſigna, & Characteres virtutem aliquam naturalem habeant, & quam, vide latiſs. hac dere differentem Martinum Delrium Diſquiſit. Magic. lib. 1. Quęſt. 1. per tot.

§. 8.

§. 8.

De Inuocantibus Dæmones.

VT Breuiter, & distinctæ, quantum fi eri potest, in hac materia pro cedamus, totam hanc rē quatuor conclusionibus explica bimus, sit ergo.

39 Prima conclusio Inuocans † Dęmonem cū adoratione Latrię, vel Dulię, vel est hæreticus, vel vehementer de hæresi suspectus, & loquendo de adoratione Latrię res clarissima est, nam illa inducit Apostasiam à fide, dum adorat. Latriæ soli omnipotenti Deo debita, Diabolo tribuitur Quo ad adorationem vero Duliæ idem est dicendum, nam taliter adorans Dęmonem videtur, credere, Dæmonem non esse talem, qualem sm̄. veram fidem esse credimus, vnde contra taliter adorantem, magna seu vehemens Hæresis suspitio oritur, ita Latiss. probauit Eijmericus in Director. Inquis. p. 2. Quęst. 43. n. 5. & pluribus seq. vbi Pegna. in Comm. dictę Quęstionis sub littera I Simanch. de Cath. Inst. tit. 21 Rubr. de Diuinatione, & reuelatione n. 11. & tit 30. De Hęret. n. 15 vers. similit & in Enchiridio Viol. relig. tit. 8. n. 9. Lęl. Zechius in summa p. 1. tit. de Fide cap. 15. Rubr. de Superstit. Diuinat n. 5, Graff. in su is decis. lib. 2. cap 1. n. 1. & seq. Franc. Suarez. de Relig. tom. 1. lib. 2. de Superstit. cap. 19. n. 10. vers. Et tunc est adhibenda, latiss. omnes veteres cumulās, Farin. de Hęresi quęst. 181. n. 68. & seq. Sigism. Scaccia de Lud. Ciuil &c. lib. 1. cap. 12. vbi fuse materiam hanc explicat n. 25. & seq ex hoc.

Colligitur, sortilegium Hæreticale comitti ab eo, qui inuo-

39 cat dęmonem, primo faciendo † circulos in terra, illosq; aliquib. signis muniendo, & Puerum in medio pone ndo, nam talis videtur honorem aliquem Diabolo tribuere, maxim e cū circuli sīt signa diuinitatis, ita Zechius in summ. loco proxime citato n. 5. vers. 3. modus, Farin. d. Quęst. 181. n. 7 vbi allegat Zanchini Additiona torem.

40 Colligitur 2. quod sortilegia omnia, in quibus † sortilegus obedientiam præstat Diabolo, in his quæ tenduut in oprobriū fide Christianę, sunt Hæreticalia Decian tract. Crim. lib. 1 c. 17. vers. Quinquagesimo primo Farin. vbi supra n. 71. Colligo 3. sortilegium Hęreticale esse portare cartam appensam ad Collū cum nominibus, Gibet, & alijs incognitis, quia nomen illud Gibet est nomen Dęmonis, vt dixit Io. Laurent. de Anania, libro

2 de

2.de natura Demonum,cap.6.& delatio illa ad Collum, est signũ de reuerentię, & cuiusdam adorationis exhibitæ Demoni, sicuti signum est reuerentię, & Deuotionis erga sanctos eorum reliquias, & ossa ad Collũ gestare.

41 Secunda Conclusio Inuocare Demonem ad efficiendum † ea, quę solus Deus potest efficere, puta ad suscitandũ mortuũ &c. Hereticale est, In hac conclusione conueniunt omnes supra alleg. pro prima conclusione locis citatis,quibus adde Martinum Delrium Disquisitũ Magic. lib. 5. Sect. 15. Vers. Primum Axioma Zanard. in Summ. Diuinorũ præcept.tom. 2. cap.64. vers.Hereticalia primo sunt, Quinimo Delrius loco citato similia sortilegia probat non solum esse Hæreticalia,sed etiam esse verè Heretica,Petrus Bisfeld.in Comẽt. l. eorum Cod.de Malef. & Mathem. Quæst.2. concl.2 occasione tamen huiusce conclusionis.

42 Dubitari potest, an inuocans Dæmonem ad sciendum futura † Sortilegium Hæret. comittat,ad quod dubium Breuiter.

Respondendum est,Quod si inuocetur Demon, ad sciendum futura,quæ per naturam sciri non possunt, (quæ sunt triplicis generis. vel.n. à Dei voluntate dependent, qualia sunt misteria gratiæ,vel à libero nostro Arbitrio, vel determinatam non habẽt causã, prout sũt regnorũ gubernationes)& tunc taliter Demonem inuocans sortilegiũ cõmittit Hereticale,ita Pegna ad Direct. p.2.comm. 68.vers.an inquirere futura,Martin. Delrius lib. 4. Disquisit. Magic. cap. 2. quęst. 2 vers.Primo nequit Dæmon,& vers. 2. in istis Azor. Instit. Moral. p. 1. lib. 9 cap. 24. Quæst.1.& 2. Sanch. in Præcept. decalogi lib. 2 cap.38. n. 7. vbi, quod illa futura potest Dæmon coniectans probabiliter prædicere ,ob ingenij accumen, longã experientiam, cognitioneq; quæ temperamentorum hominũ,Zanard. in summ. diuin. pręcept. p.2. cap. 64. vers. Hereticalia primo, Latiss. Farin. de Heresi Quest 181. n. 6. & seq. vbi oẽs D. D. hac de re agẽtes allegat quibus addendus est Scaccia de Iud. Ciuil. Crimin. & Heretic. lib. 1. cap.12.n. 24. & Franc.Toletus lib.4.suæ summæ cap.15. n. 2.Cum vero inuocatur ad sciendum futura,quæ possunt per illum sciri, vt sunt futura, quę habent determinatam causam, & alia futura,de quibus late Sanch & Delrius locis supra citatis, tũc quid sit dicendum apparebit ex dicendis in 3. & 4. concl.

43 Tertia conclus. inuocans † Demonem, ad faciendum,vel sciendum ea,quę naturalem Dæmonsi

nis facultatem non excedunt, si id faciat verbis Deprecatiuis, tunc sortilegium committit Hereticale, ita Eijmericus in Direct. p. 2. Quęst. 43. quod etiam approbauit Pegna in alleg. com. 68. vers. Verum plurimum refert, qui & alios allegat, & attestatur ita fuisse iudicatum, Zanard. in Summ. Diuin. Pręcept. Tom. 2. cap. 64. vers. 2. erit sortilegus Praxis Neapol. Gen. c. 18. n. 11. vers. Item Inuocare.

44 Quarta Conclusio Inuocans † Dęmonem ad faciendum, vel sciendum ea, quæ naturaliter potest Dęmon scire, vel facere, si id faciat verbis imperatiuis nō autem deprecatiuis, quibus honor aliquis Diabolo exhiberi videtur vt not. Pegna loco proxime alleg. tunc sortilegium Hereticale non comittit, quamuis grauissime peccet, ita Eijmer. d. Quęst. 43 Pegna d. comm. 68. vers. Sed Hoc, eam Distinctionē recipit, Scaccia de Iud. lib 1. cap. 12. n. 39. Suarez. de Relig. tom. 1. lib. 2. de superstitione cap 19. n. 10. Binsfeld in com. l. eorum Cod. de Malef. Quęst. 2 concl. 2. Graff in suis decis. aureis tom. 1. lib. 2. cap. 5. n. 8. Zanard. loco proxime alleg. Farin. qui alios latiss. cumulat de Heresi Quęst. 181. n. 5. 74. 75 & 76. quod & supposuit Delrius in sępe citata sect. 15. concl. 6. Praxis Archiepiscopalis Genuens. cap. 18. n. 11. vers. Item inuocare Dęmones.

45 Conclusio hęc, vt habeat locū † ītelligēda est cum illis modificationibus, de quibus Delrius vbi supra, 1. dumodo non misceantur in sortilegio res sacrę.

Secundo, dummodo Dęmon nō īuocet. vti amicus Dei Tertio dū modo nō adea, quę facere nequit

Quarto, dummodo credat hoc esse graue peccatum.

Quinto, dummodo non putet Dęmonem posse operari etiam Deo non permittente, nam hisce non concurrentibus talis inuocans, vel esset Hęreticus reputandus, vel vehementer de hęresi suspectus.

Solummodo Hac in re difficultatem facere possent tradita per Eijmericum d. Quęst. 43. vers. 3. casus, vbi voluit, quod inuocare Demonem simpliciter, sit actus Hęreticus, quoniam inquit ipse Inuocatio est actus Latrię, nam Psalm. 49. dicitur, inuoca me in Die tribulationis, & Genes. 4. iste cępit inuocare nomen Dñi.

Verum cum Pegna in cōm. 68. Vers. 3. casus, seu conclusio, Di-

46 cendum est, Inuocationem † Dęmonū fieri posse absq; cultu, vt cum requiritur aliquid ab eis, quod ab ipsis pręstari possit absq; vlla reuerentia, semota omni cogitatione subijciendi se

Dę-

Dęmonibus, imo etiam cũ actu interiori odij in ipsos, ita Caiet. 22. Quęst. 95. art. 4.

Neq; verbum inuocandi semper adorationem Latriæ in scriptura significat, vt pulchre declarat Pegna loco citato vers. Neq; inuocandi verbum.

Simanch. de Cathol. Instit. tit. 30. n. 16. affert distinctionem inuocantium Dęmonem, vel per verba imperatiua, vel deprecatiua, & ꝓ ea dist. multos D.D. allegat, ex quo non obscure colligi potest, distinctionem illam co muniter à D.D. approbari, n. autem 17. videtur ipse eam refellere, ex D. Aug. dicente lib 10. de Ciuit. Dei cap. 11. ridiculum esse inuocare Dęmones per modum imperij, aut eis comminãdo precipere, non .n. est potestas super terram, quę comparetur eis, vt dicitur Iob. 41.

Verum quamuis ridiculum sit inuocare Dęmones per modum imperij, cum Dęmones potest. hominum non subdantur, attamen quoniam, cum inuocantur, imperatiue, obediunt aliquando, vel obedire fingunt, vt nos decipiant, Quęstio nostra, & cõcl. suprad. ĩ hoc casu particulari habet locum, & sm̃. hanc distinctionem de inuocante per verba deprecatiua, vel imperatiua fuisse aliquando iudicatum, attestatur Pegna d. com. 68. vers. Verum plurimum, vnde in praxi ab ea non auderem discedere

Ex his omnib. Colligitur quid dicẽdum sit, de Sortilegio quod
47 fit ad includendum Dęmonẽ † in aliquo vase, nam.

Supposito primo, quod Dęmones nullo modo cõpelli possũt, ad habitandum alligati in hisce vasculis, vt tradidit Simanch. de Cath. Inst. tit. de superstit. n. 30. & seq. & Pegn. d. com. 68. vers. In hac re sit hæc prima.

Supposito etiam secundo, nullam artem esse, quæ hoc facere possit, sed potius Dæmones ibi includi, pact. expressa, vel tacita inter ipsos, & Sortilegos, vt dixit idemmet Pegna vbi supra vers. sit secunda.

Dicendum, quod si in sortilegio hoc facto ad effectũ includẽdi Dęmones interuenit abusus sacramenti alicuius, vel rerum aliquarum sacramentalium, vel pactio expressa Dæmonis, vel vsus aliquorum verborum sacræ scripturæ vel orationis alicuius vel tandem inuocatio Dæmonis cum cultu, vel per verba deprecatiua tunc sortilegium est Hæreticale, alias secus, Conclusio hæc colligitur ex dictis supra tã in hac q. quam in præcedentib.

De hac materia vltra alleg. ꝑ Pegnam loco citato vide Farin. de Heresi Quęst. 181. n. 28. & 29. Azor. Instit. Moral. 9. cap. 36.

Quæst. 2. Graff. p. 1. suarum decis. lib. 2. cap. 5. n. 17. & Delriũ Disquisit. Magic. l. 2. q. 30 sect. 1. & 3.

De materia Inuocant. Dęmon. Zanard. in sum. p. 1. tit. de fide vers. 17. dico.

§. 9.

De Diuinatione, per Astra.

48 Astrologia naturalis, † coniectans, quę naturaliter contingunt ex aspectu astrorũ, puta si cõsid. natiuitatis punctũ, coniectat ex eo temperamenta, & propensiones hominis, est licita ita Suar. De Relig. lib. 2. de superstit cap. 11. n. 8. & seq. Sanch. in Decalog. tom. 1. lib 2. cap. 38. n. 28. Nec hoe iuditium damnatur à Sixto 5. in sua constitutione, optime Suarez. loco citato n. 12. Plenissime Scortia in selectas Rom. Pontef. const. Epitome. 140. Molfes. in summ. tract. 11. c. 7. n. 106.

Aduertendum tamen hosce effectus dẽptis necessarijs, vt eclipsi &c. esse valde incertos, eo quod à multis alijs causis pendeant, ac proinde horũ effectuũ coniectatio vix coniecturã eam posse appellari, testatur Caiet. 22. quæst. 95 art. 5. in fi. aut suspitionem, vt dixit Suar. loco alleg. n. 11. & Filiuc. tract. 24. cap. 4. n. 81. vbi quod inclinatio pueri nascentis potest prædici, dũmodo nõ prædicetur, vti certa, vel nimium probabilis.

Astrologia iuditiaria prędicẽs pendẽtia ex libero arbitrio, aut casus fortuitos, est superstitiosa, eaq; diuinat ex tacito pacto cum Dęmone, vt V. G. cum diuinat matrimonium, liberos, mortem &c. & de hac loquitur Cõst. Sixti 5. ita Sanch. vbi supra n. 30 Suar. n. 13. Delrius disquisit Magic. lib. 4 cap. 3. Quæst. 1. vbi latiss. Farin. de Hæresi Quæst. 181. n. 57. & plur. seq. qui alios citat.

49 Seclusa constit. Sixti 5. † astrologus prædicẽs aliquos ex hisce effectibus, non vt certo, aut probabiliter euenturos, sed ex sola illa tenuissima coniectura, qua sciri possunt per Astra, licite hoc facit, ita Sanch. loco cit. n. 34. Suar n 31. qui alios allegant, & postea Molfes. vbi supra n. 118.

At supposita dicta const Sixti 5. illicitum omnino est Astrologo eo modo, etiam ex illa tenuissima coniectura effectus illos prędicere, ita Sanch. loco citato, n. 34 Salas. p. 2. Quęst. 9. art. 5. tract 2. disp 2. sect. 3 n. 36. id patet ex illis verbis Bullę, etiam si, id certo se non affirmare asserant, & protestãtur, modus namq; iste prædicendi est perniciosus reipublicæ, & pręsumitur

ita

it protestari Astrologus, potius ad occultandam malitiam, quam quod ita sentiat, & hoc quo ad forum exterius, nã quo ad forum interius, videndus est Suar. loco cit. n. 30. Sanch. loco cit. Faria. n. 59. vers. & quod attinet ad Bullam, in eo .n. probabilior videtur sententia Suar. quam nouiss. sequutus fuit pluribus relatis Molfes. d. c. 7. n. 120. quod silicet Bulla prędicta non habeat locum in d. foro, sed in Exteriori tantummodo, vide tamen in hac materia Bonacinam, de Cens. in spetie tom. 3. eius operum, disp. 2 quæst. 2. pũcto 38. n. 30. de modo autẽ procedẽdi contra istos, dicam infra.

Superstitiosa quoq; est Astrologia, pactoq; tacito Dæmonis inixa, prædicens res prẹteritas,

50 vel præsentes. † vt furtum &c. ita Suar. d. c. 11. n. 27. Sanch. d. c. 38. n 36. qui alios allegat.

Temeraria tandem, Erronea, ac Hẹretica est, ea Astrologiæ speties quẹ misteria nostrẹ fidei prædicere profitetur, ex Astris, vt quod Christus Nasciturus erat ex Virg. quia in pũcto Sanctissimẹ ipsius Natiuitatis Ascẽdebat in Horoscopo signum Virginis, vt videre est ex figura Cæli ab Aliaco Erecta, apud Sixtũ Senens. lib. 6. Bibliot Annot. 10. Misteria .n. nostræ fidei ex solo Dei Decreto pendent, Molfes. d. c. 7. n. 115.

Et eiusdem temeritatis notam merentur Astrologi illi, qui de statu Ecclesiæ Dei ex astris aliqua prædicere posse sibi pollicentur, & de vita vel morte, ac assumptione Summi Pontificis, quasi hæc non à solo Deo, sed ab astris etiam dependeant, contra quos late disputat videndus P. Alex. de Angelis, societ. Iesu, in suis eruditiss. libris contra Astrologos, libro 4. cap. 47. per totum, Hanc propterea temeritatẽ, vt cõdignis pænis Sanctiss. D. Noster Papa Vrbanus Viij. coherceret peculiari Const. Incipiente, Inscrutabilis, ædita Kal. Aprilis 1631. ordinauit, Quod Astrologi Iuditiar. qui de statu reipublicẹ Christianæ, vel Sedis Apostolicæ, seu vita Romani Pontificis, aut eius Consanguineorum, iuditia faciunt, vel facta in posterum penes se retinent, vel alicui ostendunt, aut verbis tractant, vltra Excomunicationis pænam, quã ipso iure incurrunt, vti lesæ maiestatis rei vltimo supplicio, Confiscatione Bonorum, & si clerici fuerint, Priuatione benef. suorũ & offitiorum mulctentur.

51 De Alijs Diuinationis † spetiebus vidend. Suarez d. lib. 2. de superstit. cap 12 & seq Sãch. per tot. cap. 38. Delrius disquis. Magic. lib. 4. cap 3. per plu-

res Quæstiones, Farin. de Heresi Quæst. 181. n. 56. & Scaccia de Iud. d c. 12. n. 42. & seq. Azor. Instit. Moral. p. 1 lib. 9. cap. & omnes sumistas in 1. Præcepto Decalogi, videatur, etiã Portel. in Dubijs Regul. verbo sortilegia n. 27. vbi de diuinatione sumpta ex phisionomia, quod sit licita, cum temperamentis, de quibus ibi, vnde D. Greg. Nazianz. cum esset condisipulus Iuliani Apostatæ, ex praua ipsius Phisonomia probabiliter coniecit malum animum Ioliani ita D. Greg. oratione 2. in Iulianũ in Medio, Vid. etiam Portel. vbi supra n. 28. qui agit de Chiromantia, & de porrigente manũ AEgiptiacę, vt det vt aiũt bonam fortunam.

§. 10.

De faciente Pactum expressum, & tacitum cum Dæmone & Professoribus Magiæ.

52 QVoniam pactum, seu professio expressa cum Dæmone non fit ei, nisi apostando à fide † negando Baptisma conculcando Christum crucifixum, & adorando Dęmonem, vt latiss. docuit Delrius Disquisit. Magic. lib. 2. Quæst. 4. & Farin. de delictis, & pænis Quæst. 20. n. 77. ideo non est dubitandũ, quĩ taliter paciscens Hæreticale factum comittat latiss. Farin. de Hæresi Quæst. 181. n. 34. Suar. de Relig. lib 2. de superstitione cap. 19. n. 10. in fi.

53 At pactum tacitum cum Dæmone iniens, alio actu hæreticali non interueniente, Hæreticale factum non comittit, Suar vbi supra Farin. d. n. 34. in fi. Zanard. in summa diuinorum Præceptorum p. 2. cap 64. vers. Moueor adhoc tenendum, vbi quod ex huiusmodi pacto oritur tantum leuis Hæresis suspitio, Et si dicatur quod pacisens tacite cum Dæmone, init fædus, & amicitiã cum Hoste Dei, & per consequẽs videatur Apostata, ad similitudinem subditi Regis Hispanię ineuntis fedus cum Hoste d. Regis.

Resp. Zanard. ibi duplex quod est fędus, & amicitia, alia communis, & quo ad comertia, vt si subditus vnius Principis, comertiũ habeat, cum Principe Hoste sui Principis, tantum in Rebus emendis, &c & hæc amicitia, licet sit prohibenda attamen non inducit suspiitonem saltem vehementem rebellionis, Alia est amicitia ad effectum occidendi proprium Principem, & hæc est signũ rebellionis, & Apostasię, primam amicitiam cum Dęmone

ne contrahit faciens sortilegia non Hæreticalia secundam habens pactum cum Dæmone expressum, & sortileg a exercens Hęreticalia,& hoc idem videtur supponere Pegna in sępe citato comm 68. vers. Simanchas.

54 Quo ad Professores †Magiæ nō naturalis,& Dæmoniacę, an sint connumerandi inter sortilegos Hæreticales,colligi potest ex regulis hucusq; traditis, & ex Farin. d. quęst. 181. n.36. & Pegn. 3.prima Direct. comm.26. & alijs vtrobiq; alleg.

§. II.

Quis sit Iudex Huius Criminis.

55 SEcundum Hodierna † Iura Iudex, tam sortilegiorum Hæreticalium, quam non Hæreticalium est Inquisitor, Et quo ad sortilegia Hæreticalia res videtur carere dubitatione, quo ad alia vero res est decisa per Bullam Sixti 5. Incip. Creator cęli,ita Scaccia de Iud lib.1.cap. 12 n.51. & Farin. de Hęresi q. 181. n. Zanard. in sum. diu. Pręcept.p 2.64.vers.3. ergo noto

Et licet olim hoc delictum esset mixti fori, attamen nunc Inquisitor de eo cognoscit priuatiue, quo ad Iudices laycos, ita Scaccia loco citato n. 53. nā quę delegātur Inquisitoribus regulariter delegāt. eis priuatiue quo ad Iudices laycos, & sic Aresto Franciæ Iudicatum fuit tres mulieres sortilegas remittendas esse ad Episcopum Parisiensem, teste Papon. Arrestorum Franciæ lib.22. tit 3. Aresto 1. & in omni casu Inquisitor cognoscit an Iurisdictio,sit sua,Freitas ad Rodericum de Confess. sollicit. q. 5.n. 39. Quinimo opinio quæ assereret, quod Iudex laycus potest iudicare , an aliquod delictum spectet, vel non spectet ad sanctū Officium, diceretur temeraria à Turriano in suis selectis disput.p.1 disp.30.cent.2.dub 5.

Taliter autem Inquisitores soli sunt Iudices in hisce Criminibus sortilegiorū,quod si in Carceribus Curiæ sæcularis inueniatur aliqua malefica ob idq; vel Hęretica,vel suspecta de Hæresi, si id sancto Officio legitime innotescat,possunt Iudices sęculares per censuras ab inquisitorib. compelli ad consignandum sancto Offitio dictam maleficam,& omnes, & quascumq; processus, ac scripturas,vt de sortilegijs,& Hęresi, vel ilius susp tione legitime puniatur, ita tamen,vt Hisce finitis sanctum Offitium teneatur maleficam reconsignare iudici layco,ita Pegna videndus in Addit. ad Lucernam Inquisitorum, post tract. de strigibus

bus. fol. mihi 158. vers. sed ab hac sententia, & vers. scitu dignum est, vbi quod statim dictę Maleficę consignandæ sunt Inquisitorib. ex Bulla Felic. mem. Pij V. cuius verba ibi, referũtur.

Bene Ioseph. sesse, de Inhibition. Iustitiæ Aragonũ, cap. 30. §. 1. n. 43. & seq. vbi, quod hęc remissio illicò Inquisitoribus est facienda, in quacumq; parte Iuditij, & n. 58. & sequentibus plura refert exempla Consilij illius Regni, de cuius mandato plures inquisiti in sancto Offitio fuerũt Inquisitoriibus statim remissi,

Dubitari tamen posset hoc loco, num facta hac remissione Iudex laycus possit vlterius in cã. procedere, & pro Negatiua sententia videtur vrgere Const. illa Pij 5. in illis verbis, suspensa aliorũ Criminum cognitione.

Verum Ego teneo, quod facta remissione personæ à layco Iudice Inquisitoribus, Iudex laycus potest, ĩ processu iam per eũ formato assumere informationes, dummodo causa sancti Offitij nõ impediatur, ita Sesse sẽper in hac materia remissionis faciendæ sancto Offitio videndus, loco citato n. 111. & seq. vbi quod verba illa Pij V. debẽt ĩtelligi, de suspẽsione cognitionis &c. quę obesse posset sancto Offitio.

Et hanc remissionem faciendã esse non solum in Crimine Hæresi, sed etiam in omnibus ab ea dependentibus latiss. dixit Sess. ibid. fere per totum illud capud, prout de eadem reconsignatione facienda ab inquisitoribus Iudicibus laycis etiã virtute dictę Constitutionis Pij V. idem Sesse erit videndus n. 116. & seq.

Et in casu petitę huiusmodi remissionis ab Inquisitoribus, Iudices Layci tenentur Credere assertioni Inquisitorum, vti Iudicum competentium in hoc Crimine Heresis, & dependentiũ, Sessevbi supra n. 98. & sequẽtib.

Non teneretur tamen sanctum Offitium consignare aliquos reos in ipsius Carceribus existentes pro alijs delictis Iudicibus secularibus, quia hoc est speciale in casu in quo à Curia sæculari ipsi sancto Offitio reus aliquis fuisset consignatus, nam tunc omnis ęquitas suadet, vt expedito fidei processu reconsignetur, ita Pegn. ibid. vers. sed nunquid poterit.

56 Aduertendum † tamen, quod licet nunc Inquisitores cognoscant, de sortilegijs non hereticalibus, superstitionibus, & de retentione librorum prohibitorum, Non per hoc tamen sublata fuit facultas Episc cognoscẽdi, de huiusmodi causis, & illas decidendi etiam sine interuentu

In-

Inquisitorum, prout faciebāt ante Const. illam Sixti V, Quoniam quamuis facultas cognoscendi de illis delictis legatur cō cessa Inquisitoribus, in d. constitutione, attamen in eadem facultas Episc. concessa de iure comuni non legitur restricta, ita Io. Franciscus Leon. in thesauro fori Ecclesiastici p.3. cap 36. Rubr. de sortilegis n. 22. & 23. vbi quod ita censuit sacra generalis congregatio sanctę Romanę, & Vniuersalis Inquisitionis sub die 21. Decēbris anni 1602. fundatur quę hoc ex comunibus D. D. traditionibus quod Iurisdictio alicui cōcessa, ītelligitur cumulatiue, non autem priuatiue vt notatur in l. 1. Cod. de Offitio Præfecti Vrbis late Menoch. de Pręsumpt. lib. 2. pręsumpt lib. 2. præsumpt 18.

§. 12.

An Inquisitores in causis Lamiarum, soli sine Episc. possint procedere.

57 Breuiter respondeo, quod in huiusmodi causis. soli possunt inquisitores procedere sine ordinarijs locorum, eas condemnando &c. ita .n. cautum est per constitutionem Adriani 6. Incipit. Cum acceperimus, relatam per Pegnam inter litteras pro sancto Offitio ita Pegna in addit. ad lucernam inquisit. ad tract. de strigibus vers. quod si quęras fol. mihi 157. qui tamen addit tutius ac decentius esse, vt inquisitores perinde in causis lamiarum, ac in causis Hæreticorū procedant, & processus conficiant requisitis ordinarijs secundum iuris dispositionem.

§. 13.

An & quomodo in Sortilegijs debeat constare de Corpore delicti.

58 Constare ante omnia debere iudici, & in actis, de corpore delicti, decidit l. c. l. 1. §. item illud ff. ad Sylanianum cuius hæc sunt verba, Item illud sciendum est, nisi constet aliquē esse occisum, non haberi de familia quæstionem, liquere igitur debet scelere interemptum, vt senatus consulto locus sit, & hoc antequam ad spetialem inquisitionem, & torturam deueniatur, Farin. de inquisitione Quæst 2. n. 1. & pluribus seq. Scaccia de Iud. Ciuil. Crim. & Hæretic lib. 1. cap. 71. n. 3 & c. 83. n. 3. & seq. Antonius Gomez.

mez. Var. resolut. lib. 3. tit. de captura reorum n. 1. & taliter constare debet de corpore delicti, quod nisi de eo constet, licet reus fateatur delictum, attamē non potest ex illa confessione damnari, Andr. Fachin. controuer. Iuris lib. 1. cap. 28. Farin. vbi supra n. 7 qui alios allegat.

Sed Quoniam, alia delicta sūt mere interna, vt Heresis; alia etiam Externa, & hæc quædam sunt, quæ aliquod post se vestigium relinquunt, vt Homicidiū, quædam vero, quę nullum post se vestigium relinquunt, Ita etiam sortilegia, quædam sunt, quę nullum post se vestigium relinquunt, vt sunt ire ad Ludos Dęmonum, coire cum ipsis &c. alia sunt, quæ post se vestigium relinquunt, vt sunt infanticidia, Venefitia &c. Ideo tribus conclusionibus rem hāc expediam, sit ergo.

Prima Conclusio Hæresis lamiarum, probatur per confessionem ipsarum, nec est necesse, quod ad procedendum contra ipsas, & sortilegos super crimi-
59 ne Hæresis, constet de † crimine Hęresis, seu de corpore delicti, nam cum delictum Hęresis sola voluntate perficiatur ex sola quoq; voluntate potest quis damnari, ita Albertus de Agnoscendis Assert. Cathol. quęst. 25. n. 1. & seq Clar. in §. fi. Quæst. 4. vers. scias tamen Farin. de inquisitione Quæst. 2. n. 25. & 26. qui alios allegat Ludouic. à paramo de origine sanctę Inquisit. lib. 3. Quęst. 6. De Inquisitione in causis fidei n. 82. & seq.

60 Secunda Conclusio, si † loquamur de illis sortilegijs, quę post se relinquunt aliquod vestigium facti, tunc vt iudex rite, recteq; procedat, debet ante omnia cōstare de Corpore delicti, fundatur hęc conclusio in regula d. l. 1. §. item illud; & in communiss. D.D. omnium traditione Quod ante omnia constare debet de corpore delicti. & reliquos omittendo in terminis horum sortilegiorum, ita docuerunt Albertin. d. Quæst. 25. n. 24. vers. aut vero dicta mulier Malefica, Lud. à paramo loco citato n. 82. Farin. n. 26 loco citato in fi. & latius in Additionibus suis ad dictum locum, Martin. Delrius disquis. Magicarum lib. 5. Sect. 2 in principio, & latissime Sect. 16. vers. si vero Mors sit alicuius Maleficiati, & Vers. en Rhodus, en saltus fol mihi 725. Sic ergo probandum erit, Infantem occisum, infirmitatem hominis ex maleficio prouenire, ex attestationibus, vel medicorum, vel Prudentum Exorcistarum, segetes corruptas &c. ita Bernard. Comens. in tractat. de strigibus in fi. lucernę Inquisit.

vers.

vers. Ita dicimus quod vbi medici.

61 Et Quamuis comm. † dicant D.D. de Corpore delicti debere constare plene, & concludenter, vel per testes vel per euidentiã facti, Farin. in alleg. Quest. 2. n.6. vers. liquide autem, qui alios D.D. allegat, attamen hoc fallit in criminibus difficilis probationis, quale est sortilegium, quod solet fieri secrete, & clam. ita idem Farin. d. Quæst. 2. n 12. Delrius d Sect. 16 loco citato, nam in talibus delictis sufficit probare corpus delicti per inditia, quoniam probatio per inditia habetur pro plena probatione in criminibus occultis, ex alleg per Farin. vbi supra, & certe iniquum esset (ait Delrius loco supra citato) aliam in hoc delicto exigi certitudinem, quam quæ ex natura delicti haberi potest, Et si in furto, & alijs similibus delictis, minor requiritur probatio, ad probãdum corpus delicti, vt dixit Farin. vbi supra n. 14. & seq. cur non etiam minor in casu nostro probatio req. in quo agitur de sortilegio, crimine occulto, & difficillime probationis, quæ autem sint inditia, ad hoc crimen verificandũ latiss. ponit Binsfeld. vid. l. fin. Cod. de Malef. & Mathem. & Martinus Delrius Disquisit. Magic. lib. 5. Sect. 3. & 4.

62 Tertia Conclusio loquendo de sortilegijs † quæ non reliaquut post se vestigiũ aliquod facti, tũc ex sola confessione sortilegi, absq; eo quod constet de corpore delicti, (de quo constare non potest, cũ nullum de sortilegijs prędictis remaneat vestigiũ) possunt condemnari, ita in terminis nostris docuere Delrius d. Sect. 16. Petrus Binsfeld. in comm. l. nemo Cod. de Malef. & Mathem Quæst. 1. conclus. 2. 2. Greg. Valẽtia secunda Disput. 6. quæst. 13. Puncto 4. vers. Porro tunc puniẽtur, quos se quutus fuit Farin. iu suis additionibus ad q. 2. n 26 de Inquis. fol. mihi 5

63 In alijs, autem similibus delictis, cum agitur de probando † corpore delicti semper recurras ad Farin. d. Quæst. 2. n. 13. Clar. §. fin. Quæst. 4. vers. scias autẽ Scacciã, de Iud. c. 83. n. 11. p. 1. Giurbã, cons. decisic 37. n. 21. nã Farin. & Giurba cum allegatis ibi per eos tenent absolute probandum in hisce criminibus corpus delicti, eo tamen modo, quo probari potest. 1. per aliquas saltem leues, coniecturas, Clar. autem, & Scaccia negant probandum corpus delicti in huius modi criminibus, quo ad inquirendum, fatentur tamen probãdum ad effectum inferendi. torturam reo delato Vide Fachin. contro. Iuris lib. 1. c. 28.

§. 14.

De Inditijs contra Sortilegos.

EX pluribus inditijs contra sortilegos, & Maleficas militantibus aliqua sunt omnibus, alijs delictis comunia, & de his agemus, in tit. de inditijs, & tortura, vt V. G. Mala, vel Bona fama sortilegi, Fuga ipsius, Dictũ Mandatarij, Dictum Socij Criminis, & similia, alia videntur propria huiusce Criminis, & de his in præsenti breuiter agemus

64 Primum Inditium est, sit penes sortilegum reperiantur instrumenta Magica vt pentacula, vel Libri sortilegia continentes, vt Clauicula, quæ vocatur Solomonis, Almadel, Centum Regum, opus Mathematicum, opera Petri de Abano, &c. Nam quo ad pentacula, & alia similia instrumenta, si reperiantur penes aliquem, quod faciant inditium ad torturam, si aliqua alia leuissima inditia accedant, pulcherime docuit Petrus Binsfeld. l fi. Cod. de Malef. & Mathem. tit. de Inditijs Criminis malefici, vers. Octauum Ind itium.

Quinimo constanter teneo, ꝙ etiam si nulla alia inditia adsint hoc solum suffi cit, ad torturam, prout decisum fuisse à Sacrosancta Vniuersal i Romana Inquisitione de Anno 1599. attestatur Genuens. in Praxi Archiepiscopali Neapolitana, cap. 18 n. 13. in quodam Doctore Bonę famę, quem sacra Congregatio Mandauit torqueri super vsu, intentioneque, seu credulitate, qui cũ tortus nihil fuisset confessus, abiurauit de leui ob retentionẽ.

Et Sanctissima Hæc huiusce supremi senatus Decisio, Confirmari potest a simili, de eo penes quem reperta sint Instrumenta apta ad falsificandam monetã, nam quod talis ex hoc solum, sit sufficienter ad torturam inditiatus, docuerunt Franc. decis 440. vbi alios allegat n. 1. Ricc in addit. ad dictam decisionem vbi attestatur ita quotidie practicari, & ita fuit in Curia Archiepisc. Neapol. decisum, teste Riccio decis. 43. p. 2. Io. Maria Nouar in suis collect. super Pragm. Regni Collectanea 136. n. 12. Marius Giurba cons. decisiuo. 85. n. 26. vbi plures more suo cumulat, & Marius Muta decis. Regni Siciliæ 40. n. 9.

65 Quo ad libros vero dicendũ † etiam idem, quod de instrumentis Magicis nam ex talium librorum retentione, si sortilegia contineant Hęreticalia insurgit contra retentores vehemens Hæresis præsumptio, ita Petrus Binsfeld. in com. l. culpa Cod. de Malef & Mathem. & l. fin. loco

supra

upra proxime allegato, Mart. Delrius disquisitionum Magicarum lib. 5. Sect. 17. vers. sunt etiam tales retinentes Genuens. in Praxi Archiepisc. Neapol. c. 68. in Nouis. n. 12. vers. Item seruatur, vbi quod in Curia Neapol. tales retentores librorum Magię, & Pentaculorũ, aliorũq; instrumentorum similium, torquentur super intentione, complicibus, & vsu, & vbi nihil emergat ex tortura abiurant de leui, ob retentionem solam Zanard. In summa Diuinorum pręceptorum tom. 2. cap 94. de tortura in causis fidei. n. 13. vers. si vero sunt libri, qui de sortilegijs Latissime Pegna generaliter loquens. de librorum Hæret. retentione ad Directorium commẽtario 3. p. 2. & Farin. de Hęresi q. 180. n. 28. & alij quos supra retuli in tit. de retentorib. librorum prohibitorum.

66 Si vero libri illi contineant † sortilegia ad amorem, & alias res obtinendas, non tamen Hæreticalia, tunc ex tali retentione contra retinentem insurgit tantum leuis pręsumptio Hæresis, ad quam præsumptionem purgandam leuiter torqueri solent, & cum pœnitentijs salutaribus dimitti, Zanard. d. cap. 94. vers. Si vero sint libri.

Quę tñ hoc loco dixi de vehemẽti, & leui Hæresis præsumptione oriente ex retentione librorum continentium sortilegia declaranda sunt, ex his quæ tradit Pegna in d. com. 3 vers. An autem hęc suspitio p. 2 & Genuens. cap. 18. n. 12. in Praxi Episc. Napol.

67 Secundum Inditium est, si quis Dæmonis † nomen sæpe effutiat ore, vt exempli gratia, rapiat te Diabolus, exeas in nomine ipsius, &c. Ita Binsfeld. in com. dicto l. fi. vers. Vndecimum si quis fol. mihi 604. quem seq. Delrius disquis. Magic. l. 5. Sect. 4. n. 24.

68 Tertium Inditium sumitur ex mala † Phisionomia, vt puta si terribiles sit, deformesq; vultus habeant, nam sicut venam Argenti viui tractantes pallidi, tremuliq; efficiuntur ita qui horribilem Dæmonis Visionem sequuntur, Horribiles, & deformes reddũtur, Eijmericus in Directorio tertia p. in titulo De signis exteriortbus per quæ Negromantici Hæretici, &c. Binsfeld. loco citato vers. 13. & Delrius vbi supra n. 21.

69 Quartum Inditium summitur, si † appareat in istis stigma seu ota quam Diabolus suis maleficitijs solet in aliqua parte corporis imprimere, Delrius n. 28. loco, citato inditium hoc cõfutat, Binsfeld. vero vers. 14. leue illud existimat, Attamen approbatur, à Lãberto Dauæo in Dia-

logo de sortiarijs, & Ioanne Bodino lib 2 Dæmonomaniæ cap. 4. & lib. 4 cap. 4.

70 Quintum inditium summitur ex eo † quod Reus sit natus ex sortilego, seu sortilega, & quamuis hoc inditium sit leue, attamē si alijs iungatur auget cōtra reum præsumptionē Binsfeld. vbi supra vers. 15. Delrius loco citato n. 22.

71 Sextum Inditium sumitur † ex singularitate notabili in actibus Religionis, cum .n sint superstitiosi, singularitate gaudent Binsfeld. d. loco vers. 17. Delrius vbi supra n. 27.

72 Septimum Inditium sumitur ex sæpissima † mutatione loci, currunt namque huc, illucque, prę sertim quando malefici sibi timent, vt cum iam sunt diffamati, vel de proximo diffamandi Binsfeld. d. com. l. fi. vers. 18. & Delrius d. sectione 4 n. 26.

Octauum inditium potest sum mi ex comodo, & vtilitate quā aliquis ex nocumento alicui facto per malefitium resultat, nā vel ille pręsumitur Maleficus, vel Malef. de illius mandato factum Cardinalis Tuscus cum alleg. per eum Pract. Concluſ tom. 6. Concluſ. 624. n. 3. & 4. sub littera P.

Alia signa, & Inditia huiusce Criminis contra sagas, & sortilegos, vide apud Binsfel. & Delrium sectione 3. & 4. & Bernard. Comēs in tractatu de strigibus in fine Lucernę Inquisit. circa finem dicti tractatus.

§. 15.

De Tortura Sortilegis & Maleficis Danda

DE tortura hoc loco breuiter differendum nobis est, quantū ad hoc crimen attinet, nam quo ad generalia torturę agemus in titulo particolari de Tortura.

Et Premittendum quidem est quod Iudex in hoc crimine facilior, & promptior esse debet, †

73 in procedendo ad Torturam, vt late probauit Petrus Binsfeld. de Confess. Melificorum, & Sagarum Membro 2. concl. 6. vers. 6. in Enormibus, quod generale est in omnibus delictis enormibus, & occultis, difficilisq; probationis Bald. l. nemo deinceps Cod de Episcopali Audientia Latiss. more suo Giurba vidend. cons. decisiuo 91. n 1. vbi infinitos allegat, Et in hoc crimine à tortura dignitas nō excusat Dominus Peregr. olim in Patauino Gimnasio Pręceptor meus cons. 2 n. 110 vol. 2. quod Consiliū semper ante occulos iudicum in hoc Delicto Sortilegiorum, & Magię procedētiū esse deberet.

Primo igitur hoc supposito si reus

reus de sortilegio denunciatus, non sit conuictus, nec confessus de vsu sortilegij, vel maleficij, vt geatur tamen aliquibus coniecturis, quod vsus fuerit, vt V.G. si penes ipsum reperti sint libri sortilegia continentes, vel res apte ad sortilegia vt *Carta vergine, Callamita Battezzata, Parte di vestimenti de morti*, pentacoli, & similia, tunc vt supra dixi in proxima quęstione in primo inditio, talis torqueri debet su-
74 per † vsu, Ex quo .n dictas res penes se retinuit pręsumitur illis vsus, vnde ad dictam prę sumptionem tollendam debet torqueri, ita Binsfeld. Genuens. & alij loco supra alleg. Et si super vsu torquetur ille pe-
75 nes quem reperta sunt instrumenta apta ad fabricandam falsam monetam, vt tradiderunt, Francus, Riccius Giurba, Muta & alij, de quibus supra proxima quęstione Vers. & Sanctiss. hęc, cur & rei nostri non torquebuntur super vsu, si penes se reperti fuerint habere aliquid ex Magicis instrumentis, vel libris.

Et Quoniam Doctor ille bonę famæ ex mandato Sacrę Vniuersalis Romanæ Inquisitionis ob pentaculū penes se repertū, fuit tortus super vsu vti attestatur, Genuens. dicto c. 18. n. 13. Et cap. 68. n. 12. vers. Item seruatur in curia, vbi quod ita quotidie practicatur in Curia Archiepiscopali Neapol. contra huiusmodi retentores librorum Magicorum Pentaculorum, & similiū scripturarum, Nullus potest esse in hac re dubitandi locus.

Modus autem torturę huiusce prudentis iudicis arbitrio est relinquēdus, vt pro qualitate, & efficacitate Inditiorum reum torqueri faciat.

76 Secundo Torquætur reus huiusce criminis † super complicib. Quamuis .n. regulariter interrogari, & sic nec torqueri possit reus, super socijs l. repeti §. 1. de Quęstion. ibi, is qui de se confessus est in capud aliorum non torquebitur, Latiss. Farin. de Indit. & tortura quæstione 43. n. 1. & seq. Peguera decis. Crim. 5. per tot. & Menoch. de Arbitrar. Iudicum casu 475. cent. 5. Per totum, attamen hoc fallit.

77 Primo in criminibus exceptis† inter quę numeratur crimen nostrum sortilegij text. est in l. fi. Cod. de Malef. & Mathem. & docuerunt Farin. d. q. 43. n 67. limitatione 9. Peguera dicta decisione 5. n. 15. Menoch. in alleg. casu 475 n. Petrus Binsfeld de Confess. Maleficorū, & Sagarum Membro 2. Vers. ex quibus omnibus Mart. Delrius disquisitionum Magicarum lib. 5 Sect. 3. Versiculo secundū Inditium est.

78 Secun-

78 Secundo Fallit illa reg. in † illis Criminibus, quæ sunt difficilis probationis, & in quibus, aliter veritas haberi non potest, quam per socios criminis ita Farin. qui alios allegat d. q 43. n. 68. limit. 10. at nostrum sortilegij crimen difficilimę esse probationis nullus dubirare potest, latissime Binsfeld. de Confess. Sagarum Membro. 2. concl. 6. vers. 5. omnium.

79 In hac tamen interrogatione † de socijs facienda diligēter aduertendum, vt fiat generatim, neminem socium in spetie nominando, alias non Iudicis interrogatio, sed suggestio esset ita Peguera d. decis. 5. vbi diligentissime totum hanc materiā explicat. n. 20. vers. tamen ne Iudex, Binsfeld. de Confess. sagarum p 2. concl. 1. Vers. sed circa prędicta Delrius d. Sect. 3. vers. 2. requiritur ex Parte Iudicis, qui late materiam tractant ī ordine ad hoc crimē sortilegij.

Et quod in Praxi hęc tortura super complicibus huiusmodi sortilegis dari soleat, attestatur Genuens. in Praxi Archiepiscopali Neapol. c. 68. n. 12. vers. Itē seruatur in curia.

80 Tertio Interrogari solet † reus super credulitate, sua, & Intentione V. G. num crediderit in sortilegio ad amorem Dęmonē posse cogere voluntatem, vt supra etiam notaui in q. de poculis amatorijs, Num crediderit Dæmonē posse suscitare mortuū, si inuocauerit Dæmonem ad id, An crediderit licere Homini Christiano operā dare huiusmodi sortilegijs, & si reus cum pertinatia affirmatiue Respōdeat, habēdus est vti Hęreticus formalis, quod si Catholice respōdeat, & Hæreticam Intentionē neget torqueri debet super credulitate, & intentione sua, nam cum in facię Ecclesię ob sortilegium redditus sit eidem Ecclesiæ, vel vehementer, vel leuiter suspectus, Delictumq; Hęresis occultum, sit ac latens in mente, per tormenta certificanda est Ecclesia, an male sortilegus de fide senserit, Zanard. in summ. diuin. Pręcept. p. 2 c. 94. de Tortura in causis fidei n. 14. Et ꝙ huiusmodi sortilegus debeat in praxi taliter torqueri attestatur Genuens. locis proxime allegatis, & nos de Hac torturę spetię agimus, in tit. De Hęreticis, in proprio §. de tortura super Intentione, vbi etiam dixi quanta, & qualis debeat esse hæc tortura,

Sed quoniam aliquando cōtingit maleficas esse à Dęmone obsessas, vt animaduertit P. Thyreus in disput. Dęmoniacis, p. 2. cap. 19. dubitari posset, an tunc debeant torqueri In qua re Breuiter dicendum est, quod non, vt

latiss.

latiſs. probauit Ruginell. pract. q. libro 1. cap. 38. per totum, Et quia, de Hac materia , maleficę obſeſſæ à Dęmone adeſt inſignis deciſio Senatus Dolani, Io Griuel. 33. ideo ad eam benignũ lectorem remitto, ibi enim etiã fuſe pertractatur, quando nam delicta harum Maleficarum à Dęmone obſeſſarum ipſis ſint tribuenda, ad effectum eas punien di pęnis legitimis, an potius Dęmoni, de quare etiam videndus eſt, P Thyreus in ſuis Diſput. Dęmoniacis, p. 1. cap. 17. per totũ.

§. 16.

An Depoſitiones Duarum Sagarum Atteſtãtiũ ſe in conuentu aliarum Sagarum vidiſſe Inquiſitam faciant Inditium ad torturam.

81 IN hac † re Binsfeldius de Cõfeſſionibus Sagarum Membro 2. poſt 6. concluſionem dubio 2. ferè per totum, & verſ. 7. Illatum, & Martinus Deltius Diſquiſitionum Magicarũ lib. 5. Appendice 2. q. 8. per totam latiſs. ſuſtinent ex depoſitionibus huiuſmodi Lamiarum conſurgere vrgentiſſimum inditium ad torturam, quod etiam voluit Gregor. de Valentia 2. Diſput. 6. q. 13. Puncto 4. § 3. verſ 2. Regula.

Verum quidquid ſit de hac opinione in puncto iuris, Clarũ eſt, quod illa in praxi non ſeruatur in Sancto Offitio, & Praxis hęc fundatur in Decreto quodã Sanctę Supremæ Romanę Inquiſitionis, de cuius vſu, & obſeruantia Praxiq; atteſtatur Farin. de Hęreſi q. 185. n. 153. verſ. Aduerte tamẽ quod vera nõ eſt.

Cum enim Sagę illę de viſu deponentes potuerint per Diabolicam illuſionem eſſe deceptæ, nam licet vere quandoq; ad ludũ corporaliter trãs feratur per Diabolum, attamen negari non poteſt, quin quandoq; etiam decipiantur, ita vt translatio illa imaginaria ſit, prout ſupra notaui in quæſtione de Poteſtate Dæmonis verſ. circa corpora hominum ex leſſio Sanch. & Delrio quibus addo nunc Bernard. Comenſ. in tract. de ſtrigibus, impreſſo poſt lucernam Inquiſitorum, n. 6. & Petrũ Binsfeld. de Confeſs. Sagarum, & Maleficorum mẽbro 1. concl. 12. per totam, Ex hoc ſequitur quod earum depoſitio de viſu poteſt eſſe falſa, vnde abſurdum eſſet dicere, quod ex talibus depoſitionibus oriatur inditium ſufficiẽs ad torturam, cum inditia

pa

ad torturam sufficientia debeat esse certa, non dubia, & æquiuora, prout Latiss docuit pluribus relatis Farin. de Indit. & tortura q. 37. n. 6. & seq.

§. 17.

An ex Depositionibus, Duarum Lamiarũ attestãtiũ se in conuentu aliarum vidisse aliquẽ, contra eum possit per Inquisitores Inquiri.

82 S Supra dixi † quod non possunt torqueri Strigę, ex attestationibus aliarum attestãtiũ se eas vidisse in conuentu, nunc addo ita tenuisse etiam Simãch. Cath. Instit. tit. 37 de Lamijs, n. 14 & Sigismondũ Scaccia de Iud. Ciuil. Crim. & Hęretic. lib. 1. cap. 82. n. 10. vbi attestatur, quendam Ignarum Comissariũ tormentis subiecisse, quandam mulierem ex talibus depositionibus, qui propterea ex decreto sacri supremi Senatus Inquisit. vniuersalis debitas pęnas luit. Quinimo Dico ex eodẽ Scaccia ibidem earum depositiones, nec sufficere ad inquirendum, prout etiam ita fuit à Sacra Congregatione Sancti Offitij de Vrbe decisum.

Quod verum est nisi deponerẽt de His quæ viderunt ante conuentum, vt quod socia se vnxit ad volandum, Inuocauit Dęmonem &c. ita Scaccia, & Simãch. locis citatis.

Dubitari etiam posset, quid sentiendum sit de assertione Dęmonis extorta per exorcismos, an sz. faciat inditium ad torturam contra nominatum.

In qua re dicendum est, quod non, quia Diabolus est pater mendacij, ita decidit, Faber in suo Cod. Fabr. l. 9. tit. de Malef. & Mathem. def. 3. prout etiam cautissime procedere debent Inquisitores ex assertionib. exorcistarum, Nam in his materijs Exorcistæ sępe falluntur, nisi signum aliquod efficax adducerent Homob. de Bonis de Casibus reseru. p. 2. c. 2. fol. mihi 272. vers. Malefitium Veneficũ.

§. 18.

An & quomodo Sortilegi debeant Abiurare.

83 S Ortilegos esse † de Heresi suspectos in confesso est apud omnes D.D. Sed an de leui, an potius de Vehementi dubitari potest hoc loco, & hoc necess. premittendum est vt sciatur quę nam abiuratio Sortilego sit iniungenda

cum illa secundum qualitatem suspitionis iniūgi soleat.

84 Ante omnia Tamen supponendum est Iudices violatæ † religionis, non facile credere debere, hunc, vel illum esse vehementer de Hęresi suspectū, quia in hoc, vel illo auctore, reperiant ex tali, vel tali causa oriri vehementem suspitionem, Nam qualitas personarum, & circunstātiæ causarum diligenter sunt considerandæ, ex his namq; augetur, & minuitur suspitionis gradus, imo aliquando in totum omnino tollitur Hęresis suspitio ita Pegna in Direct. Inquisit. p. 2. com. 81. vers. Postremo vnum hoc & latius comm. 3. p. 2. vbi de præsumptione oriente ex retentione librorum prohibitorum Genuens. in Praxi Archiepiscopali Neapol. cap. 18. n. 12. Supponendum est 2. loco quod abiurationi ob Hęresis suspitionē nōpotestesse locus, nisi cōstito plene, & concludenter, non autem præsumptiue solum de facto, ex quo pretenditur oriri Hęresis suspitio, alias .n præsumptio, ex præsumptione oriretur contra regulā l. 1. Cod. de Dot. promiss. Rot. decis. 800. n. 17. p. 1. diu. Menoch. lib. 3. Præsumpt. 132. in octaua declaratione, & hoc bene notandum est etiam in omnibus alijs delictis ad hoc Sanctum Tribunal pertinentibus. His suppositis.

85 Quo ad Sortilegia Hęreticalia † clarū est ea regulariter loquēdo parere solere vehementem Hęresis suspitionē, ita Alphōs. à Castro de Iusta Hæreticorum punitione lib. 1. cap. 15 vers. vt autem hoc apertius, folio mihi 80. vbi quod adhibere res sacras in sortilegijs apertā, & violentam prebet Hæresis suspitionem, quia nullus illas res ad maleficia adhiberet, nisi crederet, illa ad similia opera exercenda aliquam vim habere, talis autē Credulitas aperta est Hęresis optime Pegna ad Directorium p. 2 comm. 67. vers. Item illa sortilegia Praxis Archiepiscopalis Genuens. cap. 18. n. 11. vers. Ad miscentes sacramenta, & vers. Item illa sortilegia, & vers. Itē inuocare Demones Zanardus in Summa Diuinorum Preceptorū p. 1. cap. 5. Rubr. de fide vers. 16. Dico, & p. 2. cap. 64. vers. 3. Sortilegium.

86 Sed hic dubitari potest an † inuocantes Dæmones absque cultu aliquo imo verbis imperatiuis, sine abusu Sacramenti, Sacramentalium, rerum sacrarū, & verborum sacræ scriptura ad ea obtinenda quæ eius naturalē potestatem non excedunt, sint de Hęresi vehementer suspecti inquare.

Simanch. de Catholic. Instit.

 tit.

tit. 21. n. 13 ait contra hos inuocatores posse procedi, vti contra suspectos de vehementi de Hæresi.

At Melius Pegna ad Director p. 2. comm 68 vers. Simanchas, contrarium sensit de inuocatoribus illis, inquibus interueniunt ea quæ dixi in tit. dubij in fi. tamē multum considerandam animaduertit qualitatem personę, ex qua suspitio solet augeri, vel minui, & Pegnam sequuntur supra relati ī propria quęstione de Inuocantibus Dæmones vers. 4. Cōclusio. Quibus nunc addo Leon. in Thesauro Fori Ecclesiastici p. 3. cap 36. n. 10. vers. illa .n. Sortilegia.

87 Praxis igitur cōtra hos sortilegos † Hæreticales seruanda, talis est, vt diligenter interrogentur, an crediderint Dæmonem V. G. posse creare hominem, posse cogere hominis volūtatē &c. vel res sacras & sacramentales, & verba scripturæ habere ex se vim, ad inueniendum thesaurū &c. quod si cum pertinatia affermatiue respōdeāt vt Hęretici sūt puniendi, ita Alphons. à Castro de Iusta Hæretic. puniti one lib. 1. cap. 15. circa finem Zanardus d cap. 64. vers. Et de formali si hæc contendat p. 2. Pegna in 2. p. com. 59 Vers quod si non cōpareant in fi. Dixi, cum pertinatia, quia si mulier V. G. interrogata, an crediderit Dæmonem in sortilegio, ad Amorem posse amasiæ cogere voluntatem, responderit affirmatiue, non ob id statim cogenda erit ad abiurandum de formali, sed sufficit si cogatur ad abiurandum de vehementi, dummodo parata sit Corrigi, quia simplicitas mulieres excusatio, ita Alphons. à Castro de Iusta Hęreticorum punitione l. 2. cap. 15. max. cum Articulus libertatis arbitrij, non sit ex Articulis notissimis omnib. pro ut est Articul. Incarnationis &c. prętetquā, quod illa responsio mulieris posset exponi de Coactione morali, iuxta vulgatum dictū, cogit sua, quęq; voluptas, non de coactione phisica.

88 Quod si credulitatem † negēt, & Catholicam sese intentionē habuisse affirmēt torturę subijciūtur, in qua si etiam Catholice respondeāt cogūtur abiurare de vehementi Pegna ad Director. p. 2. com. 67. vers. Item illa sortilegia in fi. Pater Zanard. d. c. 64 vers. contra sortilegos. n. Hæreticantes Genuens. omnino videndus cap 68 Praxis Archiepiscopalis Neapol. n. 8. vers. Si vero aliquis est suspectus quē seq. Farin. de Hæresi q. 179. n. 59. vers. quod si factum, & ad hoc faciunt notata per Pegnam ad Direct. 2. p. comm. 59. vers. quod si non compareant.

Et

Et Hęc habent locum, quo ad sortilegos, qui sortilegiorum vsum faterentur; vel de eo essent conuicti, sed si vsum negarent de illo tamen essent suspecti, vel ob retentionem librorum, & instrumentorum Magicarum, vel scripturarum sortilegia Hęreticalia continentium, tunc circa istos seruari debet, quod supra dixi in quęst. de tortura sortilegis danda Vers. & si super vsu torqueretur Et in, quęst. de Indit. contra sortilegos, Vers. Primū inditium.

89 Quo ad sortilegos vero sortilegia non Hęreticalia comittentes, Dicendum hos esse suspectos de leui de Hęresi, ita D.D. supra allegati quibus adde Zanardū in summa Diuin. Præceptorum tom. 2. cap. 134. vers. De leui vero habebuntur suspecti, Rubr. de abiuratione de leui. & de Vehementi fol. mihi 743.

90 Sed quoniam ad † dilluendam Hæresis suspitionem, tria sunt in Sancto Offitio prodita remedia silicet, Purgatio Canonica, Tortura, & Abiuratio vel de leui, vel de vehementi, vti annotauit Pegna ad Direct. p 3. comm. 39. vers. Quare in hoc arriculo, ideo Videndum nunc est quomodo suspitio hęc tolli debeat, & quidem quo ad purgationem

91 Leon. in Thesauro fori Ecclesiastici p. 3. † cap. 37. De Crimine Hæresis, n. 15. vers. & casu quo, in ea fuit sententia, vt diceret, quod vbi nobiles, & probi viri reperiuntur suspecti leuiter de Hæresi, tunc ipsi non sunt cogendi ad abiurandum de leui, sed eis debet id ci canonica purgatio, & ad hoc allegat Eymeric. in Direct. Inquis. q. 46. n. 9. qui tamen nihil de hac re.

92 Sed quoniam Purgatio canonica † fragilis, falax. & incerta est, ideo melius est ad alia remedia, & ad alias pænas arbitrarias confugere, vt annotauit Pegna ad Direct. p. 2. comm. 14. vers. cæterum Animaduertendum, & Farin. de Hæresi q. 194. n. 64. in fi. vbi etiam attestatur In supremo Senatu Sacrę Romanę Inquisitionis generalis purgationem hanc ab aula iam ferè recessisse, ita vt non nisi rarissime indici soleat, quod etiam in Hyspanijs obseruari colligitur ex quadam Madriliana Instructione anni Domini 1561. cap. 47. cuius verba refert Pegna loco citato.

93 Zanardus in summa † Diuinorum Pręceptorū Tom. 2. cap. 64. de Pœna mortis Sortilegorum versic. Huic difficultati fol. mihi 367. ait (saluo semper Sanctæ Matris Ecclesię Iuditio) Hosce de leui suspectos non esse cogendos, ad abiurandum de leui, sed suspitionem illam posse, & de-

debere eos purgare leui tortura, Mouetur tum quia Sortilegium, non Hæreticale non est factum de se Hæreticum, ergo non inducit suspitionem Hæresis, quia nō entis nullæ sunt qualitates, tum quia (dato quod pactū tacitū cū Dæmone, ratione cuius sortilegium non Hæreticale, reddit sortilegum de Hęresi leuiter suspectum) id præstare possit, negari tamen nō potest, quin hæc suspitio sit remota, & ideo per torturam possit purgari.

94 Verum hęc Zanardi † opinio in quantum voluit leuiter suspectum non debere suspitionem purgare, per abiurationem de leui, est falsa, tum ex infra dicendis, tum ex dispositione text. c. Accusatus, in principio, de Hęreticis in 6. vbi interrogatus Papa, an qui hęresim in iuditio abiurauerat, & postea reincidit in ipsa, cēseri debeat Iuris fictione hęreticus relapsus, Respondit quod vel abiurauit vti vehementer suspectus, & tunc censeri debet relapsus, vel vti tantummodo leuiter suspectus, & sic non, ex quo colligitur Papam approbasse factum illud, quo abiuratio leuiter suspecto fuit iniuncta, tum deniq; quia frustra abiuratio de leui fuisset introducta à iure, quæ ad nihil aliud deseruit, nisi ad purgandam leuem Hæresis, suspitionē, vt latissime notauit,

95 Pegna Tertia parte Direct. com. 40.

Neq; † obstant argumenta Zanardi, nā si Primū illud esset verum sequeretur ex sortilegijs nō hęreticalibus numquam oriri posse leuem Hæresis suspitionē, quoniam Horum sortilegiorum natura est. quod nō contineant, nec dictum, nec factum Hæreticale, alias essent sortilegia qualificata, quod tamen notorie falsum est

Neq; obstat secundum, nam nō nego suspitionem illam posse tolli per torturam, sed dico posse etiam, imo potius debere tolli p̄ Abiurationem de leui, & ideo.

96 Genuens. in Praxi † Archiepiscopali Neapolitana cap. 68. in No. & cap. 84 in Antiquis n. 8. vers. quando reperitur quis suspectus leuiter, dixit quod taliter suspecto, ex comuni praxi Sancti Offitij solet imponi penitentia salutaris, & abiuratio de leui, Quoniam regulariter (ait ipse) talis suspectus non torquetur.

Et licet auctoritas Genuens. in hac re maxima sit, cum in fi. dicti cap. attestetur totam illam praxim procedendi in causis Sācti Offitij fuisse excerptā ex litteris Sacræ Congregationis Sancti Offitij de Vrbe, ad Curiā Neapol. in diuersis causis, transmissis, attamen cōfirmari etiam potest

test,ex fine ob quem abiuratio de leui fuit introducta, qui est, vt tollatur leuis Heresis suspitio Eymericus in Directorio Inquisit. p. 3. in 4. modo terminandi processum in causa fidei.

Cõfirmaẽ 2 ex text. ĩ d. c. accusatus in principio de Heretic. in 6. per quẽ text. Eymer. in Direct. p. 2. q 55 n 10. dixit quod leuiter suspecto indici debet, vel purgatio Canonica, quam supra in desuetudinem labijsse probaui, vel abiuratio de leui, quod idẽ etiam docuit, ex d. cap. accusatus in principio Scaccia de Iud. Ciuil. Crim. & Heret. lib. 1. cap. 59. n. 11 in principio, & Farin. De Heresi q. 187. n. 29. & 31.

97 Quo ad facientes vero Iuditia circa natiuitates † hominum cõtra Bullam Sixti 5. vbi astrologia Iuditiaria prohibitur etiam si Astrologi, se certo predictiones illas minime facere affirmẽt.

Notandum ex Zanardo in Summa diuinor. Preceptorum tom. 1. cap. 5. de Fide vers. Primo Sortilegus seu diuinator, quod si Astrologus dixerit se predixisse solũmodo pro quãto Astra possunt inclinare, non video quomodo iste talis possit cogi ad abiurationem, nam omnes Philosophi, & Theologi fatentur, Astrologiam esse scientiam corpora celestia agere in hec inferiora, in corpus quidem directe, in animam vero indirecte, vti traditetiam D. Tho p. 1. q. 115. vnde cum ex se rem indifferentem gesserit, non est cur ei indici possit abiuratio, vel absolutio ab excommunicatione.

Quia tamen, talis ex facto se reddidit suspectum iuditio Inquisitoris subdetur, quo ad inuestigationem credulitatis.

Si vero interrogatus super credulitate assereret, se tenere cum pertinatia Astra posse directe agere in voluntatem, tũc vti Hereticus, & Hereticorum penis esset iudicandus, & puniendus vide Zanardũ loco citato.

§. 19.

De Pœnitentijs Salutaribus, & alijs Pœnis Sortilegis imponẽdis.

98 QVo ad penitentias salutares sicuti in alijs criminib. † ita etiam in hoc crimine solẽt penitentię salutares iniungi, Ieiunia, orationes, peregrinationes, &c.

99 Quo vero ad alias Pænas, loquendo de sortilegis † Hæreticalibus ad necem, ex quibus aliquis re vera mortuus sit, isti tradendi sunt brachio seculari ita Martinus Delrius disquisit.

Ma.

Magicarum lib. 5. Sect. 16. vers. si mors, & nouiss. ita decreuit Greg. XV. in sua constitutione Incipiente Omnipotentis Dei, Ad cuius Constitutionis Gregorianæ materiam quo ad traditionem Brachio sęculari, Queri potest, an si constet de Malefitio, & febre maligna subsequente, ac post modum de Morte, mors tribuenda sit Malefitio, ad effectum puniendi maleficum pena d. Bullæ, In qua re dico, quod cum habeamus maleficium præcedens, & febrem malignā subsequentem (nisi euidenter constet febrem ex malefitio ortum habuisse) mors febri, vti causæ proximiori tribuenda est, non remotiori, pulcherimus ad hoc est text. in l. huic scripturæ, § si seruus ff. ad l. Aquiliam, vbi constabat seruum letaliter vulneratum, & post vulnus super venerat naufragium, dicit ibi, I C. non posse agi de occiso contra vulnerantem, quia seruus præsumitur mortuus ex naufragio, vti ex causa proximiori.

Confirmātur prędicta, ex duab. pulcherimis Rot. Decis. 220. & 239. inter Decisiones Eminentissimi Cardinalis Caual. Contracta fuerat Societas, super periculo Vitæ, cuiusdam fœminę, excepto casu partus, mulier hęc fuit prægnans, deinde in Quinto mense correpta fuit febre maligna cum Morbillis, & die decima quarta, quæ critica est, fecit abortum cum effusione magna sanguinis, & post septē horas mortua est, decidit ibi Rot. quod mulier censetur obijsse ex abortu, vti ex causa proximiori, Et quamuis inquit Rot. ibi n. 4 potuerit febris esse causa Abortus, cum, vt dicit Zachias in suis Quęst. Medico legalibus tit. 4. q. 4 n. 85. l. 1. febris acuta soleat partum interrimere, vel corrumpere, attamen ait Rot. de hoc non est curandum, quia febris est causa abortus ęquiuoca, igitur idem concludendum erit in casu nostro, quod silicet mors intelligitur causata à febre acuta & Maligna, cum ex ea, vt plurimum soleat mors subsequi, nō ex malefitio, quod febris causā fuisse non probatur, & illius causa esse non potest, nisi æquiuoca

Si vero ex sortilegio illo infirmitas tātū, impotētia generandi, damnum notabile, in animalibus, vel fructibus prouenerit damnat. Sortil. ex d. Cōstitutione ad pænam perpetui carceris, Quo ad alios vero sortilegos etiam Hæreticales, condemnari debēt ad triremes per septennium, vel quinqueniū, ita Zanard. in Summ. Diuin. Præcept. p. 1. cap. 5. de fide Vers. Quinto se eis subijciendo, vide Delrium disq. Magic. lib. 5. cap.

16. & Zanardum in Summ. Diu. Pręceptorum cap. 64. verſ. Ideo Aduerte.

Mulieres vero fuſtigari debēt etiam pluries, cum exilio perpetuo à Diæceſi ita Faber in ſuo Cod. Fabr. l 9 tit. 12. de Malef. & matem. definitione 1. & 2. Quo vero ad eas mulieres, quę in ludis Diabolicis euntes à fide apoſtatarunt, Imaginem Chriſti Cōculcauerunt, cum Dęmone nefarios coitus habuerūt iſtæ, puniendæ ſunt pænis Apoſtatarum, & gratias de hoc agere debent Iudicibus violatæ religionis, quia à Iudicibus Laycis hęc mulieres, in ijs regionibus, in quibus Iudices huiuſmodi Crimine procedunt ſolent damnari ad mortem, vti pluries Senatum Sabaudię obſeruaſſe attestatur Faber. in ſuo Cod. lib. 9. tit. de malef. & mathem. deffin. 2 & Senatum Dolanam docet Griuel. deciſ. 33. ſupra alleg.

Et in noſtra Ciuitate Cremone, quædam talis mulier poſt fuſtigationem fuit perpetuo carceri damnata, cum alijs pęniten tijs, de more huiuſce tribunalis imponi ſolitis, vt conſtat ex votis manuſcriptis Reuerēdiſs. D. Marci Ant. Amid. olim Præp. Sanctæ Agatæ Crem. & Conſultoris Sancti Offitij tom. 1. eius Votorum apud me exiſtentium Voto. 8.

100 Sortilegis vero non Hæreticalibus † vt plurimum debent tantum dari pęnitentię ſalutares, vt dixi ſupra ex Genuenſ. in Praxi cap. 68. n. 8. licet etiam aliquando ſoleant eis imponi aliquæ pæne pecuniarię, vel pæna carceris per aliquod menſes, vel pęnitētia publica leuis, vt quod ſtet præforibus Eccleſiæ in Die feſto Zanard. in Summ. Diuin. Pręcept p. 2. c. 134. verſ. 3. differunt.

101 Quid † autem ſentiendum ſit de eo qui iactauit ſe plura Experimēta & Sortilegia exercuiſſe Breuiter dic, quod ſi conſtet de ſola iactātia ob eā ſolā grauiter debet puniri, text. eſt in c. quā ſit graue, de Exceſſibus Prælatorum, vbi Canoniſtæ, & Modern. Barboſ. n. 5. arbitrio tamen Iudicis iuxta in hac materia cumulata per Menoch. de Arbitr Iudic. Cent 4. caſu 331. diligenter tamen interrogandi ſūt teſtes, an vere reus dixerit ſe plura ſortilegia exercuiſſe per modum iactantiæ, nam ſi non per modum iactantiæ illud dixiſſet, fortaſſe verſaremur in terminis confeſſionis extra iuditialis Rei, quæ cum regulariter faciat ſemi plenā probatione ſufficeret ad torturam Pegn. cōm. 110 verſ ergo præter, p. 3. Giurba, alios la.iſſime cumulans. cōſ. 87. n. 20.

§ 20.

§. 20.

Quomodo Confessarij se gerere debeant cum Sortilegis.

102 IMprimis (quod sępe monui in alijs titulis) diligenter considerare debet Confessarius, num Sortilegus habuerit errorem in intellectu, nam in hoc casu sortilegus esset Hęreticus Exterior, Excomunicatus, Excomunicatione Bullæ Cænæ Domini, in primo Canone Beloch. de Casibus Reser. p 2. q. 1. in primo casu Tabellæ Anconitanæ n. 72. & 73. Homob. de Bonis, de Exam. Ecclesiastico p. 1. Tract. 7. cap. 4. q. 19.

Si vero errorem in intellectu minime habuit, tunc animaduertere debet, an Sortilegium sit Re-
103 seruatũ † Episcopo loci, nam, vt plurimum Sortilegia solent reseruari Episcopis maxime si fiant cum abusu rerum Sacrarũ, Homob. de Bonis, de casibus Reseruatis, p. 2. casu secundo, in principio, Beloch. in Simili tractatu, in Tabellis, Anchonitana, Asculana, Calliensi, Feretrana pisauriensi, & alijs, & in hoc casu impetranda est auctoritas ab Episcopo (cui Casus est reseruatus) Sortilegum absoluendi, Quamuis in hoc prudenter se gerere debet Confessarius, aliquã
do .n. magis Expedit pænitenti
104 eum personaliter mittere † ad superiorem, & Episcopum pro absolutione, vt animaduertit, Lazar. de Blasph. q. 11. n. 5. & 6.

Animaduertendum tamen, quod si Sortilegus fuerit ab Inquisitore prævia abiuratione de vehementi absolutus in foro exteriori ab Excomunicatione in forma si quam contraxit, &c.

105 Adhuc debet coram Confessario † Confiteri omnia illa Sortilegia, & si sunt reseruata debet Confessarius sufficiẽtem habere auctoritatem à reseruatis absoluendi, sublata .n. Excomunicatione remanet adhuc peccatum mortale, Sacramentali confessione abolendum, vti de Blasphemijs, & alijs criminibus ad Sanctum Offitium spectantibus supra pluries docuimus, & aduertit Lazar. de Blasph. Quæst. 12. n. 82.

106 Circa Contritionem † autẽ excitandam in sortilego pęnitẽte, Duo præcipue animaduertere debet Confessarius.

Primum est, circa grauitatem delicti, quæ pænitenti explicanda omnino est, tum ex prædictis tum ex late pertractatis à Scortia in selectas Rom. Põtif. Cõst. Theor. 65. n. 1. & sequentibus, à Delrio in suis Magicis disquisitionibus

tionibus, ad quem in hac materia semper recurrere debet prudens Confessarius.

107 Secundum est, quod † debet ostendere sortilego pænitenti, magnam Dei Omnipotentis Misericordiam, nam Dæmon sæpe solet sortilegos inducere, vt de salute sua omnino desperent Beloch. vbi supra n. 65. & sequentibus, & Homob. de Bonis, loco citato cap. 4. q. 18.

108 Circa Confessionem † autē diligenter interrogandi erunt sortilegi, de qualitate Sortilegiorum, abusus rerum sacrarum, & Sacramentorum, de Complicib. de tempore, quo in huiusmodi Sortilegijs insorduit, De damnis datis medio Sortilegiorum, de qualitate mulierum, ad quorum amorem prouocandum facta fuerunt sortilegia, an adfuerit pactum Expressum cum Dæmone, an actus Apostatici, vt videre est ex Belochio, vbi supra n. 70. & seq. & Homob. de Bonis, ibidem q. 19. vers. Secundo quęrendum erit.

109 Vlterius Confessarius debet animaduertere † ad singula superstitionum genera, & singulas generum speties, de quibus Latiss. Sanch. in Summ. libro 2. cap 37 & pluribus sequentibus, Portel. in dubijs regularibus in Verbo Venefitia, & Incantationes, & Hier. Llamas in Meth. Curat. Anim. 3. p. c. 3. §. 1. fol. mihi 270. & seq. & circa singula earum genera Sortilegum pœnitentem interrogare.

110 Notent autem Confessarij † superstitiosam omnino esse cartulam, quam nonnulli pro doloribus visserum solent portare, in qua est scriptum nomen, Pater. & statim Balthasar nomē filius, & statim Gaspar, & nomen spiritus Sancti, & illico aliud nomen simile, & ob id cartula prędicta rumpenda, & auferenda est sub peccato mortali, vt in indiuiduo huiusce cartulæ cum illis nominibus, dixit Hier Llamas, in Methodo Curationis Anim. 3. p. cap. 3. §. 1 Vers. Quascumq; autem Cartulas.

111 Tandem Circa absolutionem Confessarius pænitentem vrgere debet, vt Dæmoni, & omni pacto cum eo inito abrenunciet vt damna per malefitia illata resarciat, libros sortilegia continentes ad Inquisitores deferri curet, & alia pręstare, quæ late prosequitur, Beloch vbi supra n. 71. & pluribus sequentibus, & Martinus Delrius, Disquisit. Magicarum, lib. 6. per totum.

Tantummodo ad finem presentis § Primo videndum esset, num contra Magicas artes exercentes sortilegia, & similia deli-
112 cta lata sit aliqua † excomm. ipso iure, Inqua re, Dicendum

 est,

est, quod non, nam nullus canon, qui sit legitime receptus, hoc statuit, ita Tolet. in Sum. lib 1. cap. 41. n. 3. Filiuc q. Moral. tract. 14. cap 6 Quæsito 11. n. 97. Bonacin. qui alios allegat. tom. 3 eius operum de Censuris in spetie disp. 2. q. 2. puncto 38. n. 1. & seq. qui omnes respondent ad Extrauag Ioannis Papę 22. Incipientem super illius specula, impressam in fi. tractatus Binsfeld. de Confess. Malef. & Sagarum, & in Bullario tom. 1. Const. 13. dicti Pontificis, quod non est vsu recepta.

An autem ante absolutionem Sortilegi Confessarius exigere
113 ab eo debeat † cautionem iuratoriam de similia delicta amplius non committendo potest dubitari, Nam in enormibus delictis tale iuramentum esse à cōfessario exigendum & à pęnitente præstandum dixit, Graff. decis. Aurearum p 1. lib 1. c 32. n. 15 & in hoc delicto iuramentum illud, & exigi, & præstari respectiue debere voluit Beloch. de Casibus reseruatis loco sæpissime supra allegato, n. 87. Ego vero in hac difficultate arbitror, totum hoc in prudentis Confessarij arbitratu positum esse, considerata qualitate pænitentium, & reliquis facti circunstantijs.

Secundo Examinanda, quoq; enucalia non minus vtilis, quam necessaria Quæstio, Num Con-
114 fessarius † Socius Criminis, Sortilegij, possit valide absoluere Socium Criminis, in qua etiā difficultate breuiter agendo, Distinguendum est hoc modo.

Aut hæc Quæstio tractatur secundum dispositionem Iuris communis & tunc, licet confes-
115 sarius non deberet † audire confessiones Socij Criminis, nec eum absoluere, secundū D. Tho. in Supplem. 3 partis q. 20 art. 2. ad primum Sot. in 4 dist 18. q. 4. n. 2. Homobonus de Bonis de Exam. Eccl. p. 3 Tract. 13. q. 30 Resol. 4

116 Attamen si confessiones Socij Criminis audiat, valide † eum absoluit ita Sanctus Tho. Sot. & Homob. vbi supra P. Io. Ang. Bossius, vir doctus, & eruditus in suo Tract. de Priuil. Iubilei, Sect. 1 Casu 12. n. 2 & 3. vbi addit talem Sacerdotem, neque peccare mortaliter, si socium criminis sacramentaliter audiat, & absoluat, secluso scandalo, & periculo, ne pænitens ad nouū peccatum excitaretur

117 Si vero tractetur † Hæc Quæstio in terminis nostri Concilij, Septimi Prouincialis Mediolani, Clarissimum est socij Criminis, Confessionem à socio minime posse audiri, Verba autem d. Concilij in titulo de Sacramen-

10 Pænitentię §. qui Criminis, hæc sunt Qui Criminis alicuius culpæ ve mortalis particeps fuerit, sciat sibi interdictum munere audiendi Confessiones illorũ, quos socios eius Criminis, culpæue habuerit, Quod decretum ad quoscumq; confessarios etiã regulares volumus pertinere,

118 Ex Quibus Concilij verbis Colligitur 1. quod cũ non reseruetur † Casus, sed limitetur Cõfessarij Iurisdictio neq; tempore Iubilei licita erit talis Confessio, vel absolutio ita Bonacin. de Sacram. Disput 5. q. 7. Puncto 5. § 5. n. 10. Io. Ang. Bos, in dicto tractatu de Priuileg. Iubilei loco supra allegato, n. 17. & sequitur.

119 Colligitur secundo † prohibitionem Conciliarẽ comprehendere, quæcumq; peccata mortalia, Bonacin. vbi supra n 11. Homob. de Bonis de Exam. Ecclesiastico p. 2. Tract. 10. q 30. Resol. 6. licet hoc videatur nimis rigorosum Io. Ang. Bossio, vbi supra n. 10.

120 Colligitur tertio Quod si pænitens † socius criminis bona fide accederet ad Conf ssarium, & vterq; ignoraret prohibitionem Concilij, tunc absolutio teneret, circa quod tamen, videndus est, late de hac re disputans, Io. Ang. Bos. vbi supra n. 13. & Sect. 3. Casu 2. §. 4 per totum.

TITVLVS DECIMVS TERTIVS.

DE BVLLA SANCTISSIMI PII V. SI DE Protegendis.

SVMMARIVM

Constitutio continens maiorem penam quam'ius ciuile imponat dicitur condita ad terrorem secundum firm. n. 1.

Confutatur firman. n. 2

Constitutio nostra non est condita ad terrorem tantum & eius rationes, n. 3.

Constitutio nostra non Extenditur ad personas non nominatas n. 5. & seq.

Constitutio nostra non Comprehendit mulierem quæ per cusserat clericum qui indicauerat eius virum cursori Sancti Offitij n. 8.

Personæ quæ Excomunicãtur in Bulla, Actiones quæ puniuntur n 9.

Personæ, & res in quas prohibetur fieri

---

§. 1.

An Bulla nostra potius ad terrorem, quam ad eius executionem condita sit.

Onstitutionem' nostram, potius ad terrorem conditã esse, quam vt eius pænæ executioni mittantur, suaderi potest, ex his quæ tradit Firman. in repertorio, in verbo Bannũ n. 35. vbi ex Bald quẽ alleg. in addit. ad specul. in tit. de sententia, in verbo banna, dixit, Bannimenta, & ædicta imponentia grauiorẽ pænam, ea quã imponit ius comune ædita po-
1 tius esse ad terrorem † quam ad pænæ executionem, quod idem etiam docuerunt Gram. decis. 36. n. 1. vers. Ratio dubitandi, Riminald. Iunior cons. 327. n. 2. vol. 3. & Mascard· de Probat. vol. 1. concl. 162. n. 33. At Bulla nostra imponit pœnam, impositam reis lęsę maiestatis perter refacientibus testes, &c. qua certe pæna non punirentur tales de iure comuni, seclusa nostra constitutione, igitur '&c.

Verum Doctrina illa Firmani non est vera, & latissime illam
2 confutauit Gramaticus † d. decis. 36. n. 1. & seq. in 1. dubio vbi

vbi etiam dixit quod in alio sæculo Baldus ruminabit de veritate suę doctrinæ, & quod quotidie cōtra Baldum in praxi per iudices iudicari soleat dixit Farin. in suis Fragmentis Criminalibus p. 1. in verbo Bannimenta Imponentia, n. 1. & seq. Doctrinæ autem illa Firmani cessante, cessat omnis ratio dubitandi in nostra quæstione, & sic

3 Dicendum Constitutionem nostram conditam † esse à Sanctissimo Pio V. non ad terrorem, sed vt dictæ Bullę pænę executioni mittantur, nam qood Summus Pontifex, voluerit, reos nostræ constitutionis, eiusdem constitutionis pęnis puniri constat clarissime ex lect. ejusdem, & clausulis in fine positis, quod autem potuerit eosdem reos, talibus pænis punire nefas est dubitare, maxime ex traditis in magis dubitalibus terminis, 53. in Prorege Neapolis à Gramatico qui alios allegat d. decis. 36. n. 12. vers. & maxime in Illustrissimo Prorege.

Quod etiam debuerit idem Sāctiss. eosdem reos hisce grauissimis pœnis coercere colligi potest ex grauitate, & enormitate delicti, & ex Summo fidei fauore, ob quem sanctum Offitium, ab omnibus impedimentis liberum esse conuenit, vti longa oratione ostendit Campeg. apud Zanchin. de Hæreticis cap. 31.

Cōfirmat. cōclusio ex eo quod D.D. omnes tractantes materiā impedientium offitium Sanctæ Inquisitionis verberando V.G. vel perterrefaciendo Inquisitores, cōsultores, accusatores &c. omnes se remittunt, ad Bullam nostram, † prout videre est, ex Simanch. de Cath. Instit. tit. 41 Rubr de Minstris, & eorum Offitijs, n. 41. vers Pius V. vbi constit. nostram Sanctissimam, & Iustissimam appellat, Pegna addirect. p. 2. comm. 79. vers. cæterum Hodie Farin. de Hęresi Quest 182. n. 80 & n. 96. Zanard. in Summa Diuin. pręcept. lib. 1. tit. de fide vers Tertium vero genus Monaldus cons. 66. n. 23. vers. Hunc autem deueniendo ad Tertium Io. Franc. Leo. in Thesauro fori Ecclesiastici p. 3. c. 37. de Hæresi, n. 37. Aloys. Ricc. in suis decis. Curiæ Archiepiscopalis Neapol decis. 74. tom. 1. & Antonius Sanctarel. de Hæresi cap. 11. Dubio 1. n. 150. vers. Item offendentes ministros, Et in hac Quæstione nullum potest esse probabile dubiū.

§. 2.

§. 2.

An nostra Constitutio possit extendi ad personas in ea nõ nominatas

5 BReuiter dicendum Constitutionem nostram minime † extendi posse ad personas in ea non nominatas, licet eadem in persona non nominata millitaret ratio, ac in persona nominata.

Probat. Cõclusio ex comuni D. D. traditione, quod licet ex pluribus causis extensio, de casu, ad casum soleat, concedi, attamen extensio de persona, ad personã non conceditur text l. si quis ita §. penultimo ff. de Testam. tutela, Aret, & alij in l. gallus, § & quid, si tantum, de lib. & posth Cæphal cons 107 n. 18. Rol. à Valle cons. 56. n. 24. vol. 3. & alij plurimi citati per Villagut. de Extens. legum in Rubr. de extensione legum exorbitantium, n. 11. & Earin. in suis Fragm. Crim. p. 1. in verbo Extensio n 277. nec .n. à verbis Bullę maxime in materia pœnali, & ardua est recedendum, cũ talem pręsumitur habuisse Summus Pontifex voluntatem, qualis ex verbis colligitur vt in pũcto Bullæ nostrę si de Protegendis dixit Riccius decis. 74 n. 8. & 9. vol. 1.

Confirmatur conclus. 1. quia vt bene post Bald. Decium, & alios quos allegat, animaduertit Card. Tuscus Pract. Concl. littera B. concl. 2 n. 8 quem sequutus fuit Farin. in suis fragm. Crimin. p. 1. verbo Bannimenta imponentia n. 8. ædicta ma-
6 lefitijs imponentia maiorem † pænam quam faciat ius comune, sunt strictissime interpretãda, & quidquid in ijs non est expressum, censetur omissum, & iuris communis dispositioni relictum, igitur, &c.

7 Confirmatur secundo quia in materia stricta, qualis est Constitutio nostra numquam debet sub intelligi persona extrinseca † Socin. Senior cons. 175. col. 9. vers Cõfirmat etiã hoc, igit nec in Bulla nostra sub intelligi potest persona in ea nõ nominata.

Et Ita in Curia Archiepiscopali Neapolitana teste Riccio in citata decis. 74 p. 1. fuit decisum, Bullam nostrã non comprehendere, mulierem, quæ percusserat † clericum, qui indica-
8 uerat cursori Sancti Offitij vbi nam esset eius mater, alias de Hæreticalibus superstitionibus inquisita, ex eo quod Clericus ille, nec erat Accusator, nec Testis, nec denunciator nec minister Sancti Offitij, quę sunt personæ solæ in Bulla expresse.

§. 3

§. 3.

De nonnullis considerandis ad Bullæ Nostræ Intelligentiam.

QVattuor ad intilligentiã nostrę Bullæ, nobis duximus considerãda, Primo personę quæ in Bulla nostra excomunicantur,& pænis reorum læsæ Maiestatis puniuntur, secundo actiones ob quas puniuntur, tertio personę, & res in quas actiones ipsæ fieri prohibẽtur quarto Pœnæ per nostram Constitutionem delinquẽtibus constitutę.

9 Circa Primum Bulla † nostra generalis est, omnes, & quascũq; personas comprehẽdẽs ipsi Cõstitutioni contrauenientes, & hoc ob dictionem illam Quicumq; quæ neminem excludit. l. Iulianus ff de leg. tertio, maxime stantibus verbis sequẽtibus ampliatiuis siue cuncta Ciuitas, siue Populus, siue Dominus, Comes, Marchio, dux, vel potiore titulo Illustris.

10 Circa secundum quo ad personas † infra nominandas actiones sequentes; prohibẽtur. *Primo occidere.* secundo *Verberare.* tertio *Deÿcere.* quarto *perterrefacere*, quo ad res vero Sancti Offitij, & personarum nominatarum in Bulla & inf. quinto *expugnare.* 6. *Inuadere.* 7. *Incendere.* 8. *expoliare.* 9. *Dirripere.* 10. *Interuertere.* 11. *exportare, Itẽ prohibere ne personæ quæ ex Incendio &c. seruari poterant, & defendi, seruentur, & defẽdãtur*, & quo ad carceres Sancti Offitij. 12. *Effringere*, & quo ad carceratos. 13. *Extrahere*, vel *Emittere* 14. *Eripere* vel recipere quo ad carcerãdos vero 15. *prohibere ne carcerentur* 16. *occultare.* 17. *facultatem fugiendi dare.* 18. vel *id mandare.* 19. *ad quodlibet præmissorũ auxiliũ, Consilium, vel fauorem publice, vel occulte scienter præstare* 20. Cœtũ, & homines ad prędicta, facienda *accomodare.*

11 Quo ad tertium plura sunt genera personarũ, & rerũ in quas actiones prędictæ fieri prohibẽtur, Et quidem quo ad personas prohibentur hę actiones fieri Primo in *Inquisitores* 2. in *aduocatos* 3. *Procuratores* 4. *Notarios* 5. *Ministros alios Sancti Offitÿ* 6. *Episcopos munus Inquisitorum in sua Ciuitate vel prouintia obeuntes* 7. *Accusatorem*, 8. *Denuntiatorem* 9. *Testem in causa fidei* 10. *In personas quæ ex expugnatione, &c. defendi, & seruari poterant* 11. *Carceratum* 12. *carcerandum.*

12 Quo ad res vero prohibẽtur similiter actiones de quib. supra fieri 13. *in Ecclesias, ædes, alias ve res siue publicas, siue priuatas Offitÿ, seu ministrorum* 14. *libros,*

litteras,

litteras, auctoritates, Exemplaria, Regesta, Protocolla, Exempla, Scripturas, aliaue Instrumenta publica, siue priuata.

13 Quo ad quartum Pænę sunt *Excomunicatio lata sententiæ*, & omnes *pænæ statutæ in primo capite legis Iuliæ Maiestatis* in reos criminis læsę Maiestatis 3. *traditio Brachio sæculari* 4. in clericis *priuatio omnis benef. & Dignit. &c.* & *traditio &c.* 5. *Priuatio aduocatorũ* 6. *confisc.* omniũ bonorum, & *priuatio successionum, &c.*

§. 4.

An Offendens eum qui fuit minister Sancti Offitÿ puta Inquisitor, cōprehendatur in Bulla nostra.

Similem Quæstionem ex qua nostra omnino decidi debet, mouent D.D. in terminis statuti offendenti Antianos grauem pęnã imponenti in qua.

14 Albericus l. ordine † de public. Iudit. ÿs tenuit statutum loquẽs in offendente Antianos, vel alios offitiales habere locum etiam in offendente offitiales, & Antianos finito Offitio, idem etiam tenuit in tract. statut. in 2. parte Quæst. 20. Moueturq; per text. in d. l. ord. quo prouisũ est, quod sublato ordine remanet pæna, allegat, etiam ad idẽ text. in l. si ff. de Decur. & l. penult. Cod. eodem titulo. Albericum autem sequuntur Hyppol. de Marsil. in singulari 179. Viget statutum Io. Igneus in l. si quis ingenui § De his Ad Syllanian. & alijs latiss relati per Franc. decis. 403. n. 2. & seq.

15 Sed contra Albericum tenuit Romanus in d. l. si quis in graui §. de His, & alijs etiam D.D. relicto Alberico Romani opinionem sequuntur quos allegat, & seq Franc. decis. 403. n. 5 & 6. & Caball. resolut. crimin Centuria 2. Resolut. 111. vbi opinionem hanc dicit esse Comunẽ, & Paulus Bellon. de Potestate eorum quæ fiunt Incontinenti libro 2. n. 6. Vers. contraria opinio pro resolutione igitur.

16 Dico primo simpliciter † loquendo offendens ministrum Sãcti Offitij, iam officio functum non comprehenditur sub dispositione nostræ constitutionis hãc Conclusionem in necessariam cõsequentiam tenere debent omnes, qui opinionem Romani sequuntur probaturq; cõclusio ijsdem rationibus quibus comprobatur opinio Rom. &

17 Primo quidem quia qualitas † adiecta verbo, debet intelligi,

secundum tempus verbi l. in delictis § si detracta de Noxal. l. quod constitutum de Militari testamento quem text. Bald & Ang. hoc modo sumant cui nō conueniunt verba Priuilegij, nō conuenit Priuilegium: At verba nostræ constitutionis non conueniunt, eo quia actu officialis nō est, nam veritati repugnat, finito officio adhuc officialem esse, & talem manere, aliud .n. est offitialem, & Ministrum esse, aliud officio, & ministerio iam functū esse arg. text. in l. si vero soluto Matrimonio vti etiam dicebat Bell. vbi supra Vers. Primo ob vulgatam regulam igitur, &c.

Secundo Cōclusionē nostrā mirifice probat textus, in cap. 1. de Vasallo qui contra constit. Lothar. in quo text. dicitur, quod si Vassalus est à Vassallagio liberatus, non tenetur Dominum vt prius defendere, Item non offendere, si tamen offenderet non punitur ea pæna, qua puniretur si Dominum offendisset; sed alia Iudicis arbitrio; igitur nec offendens eum qui alias fuit Minister Sancti officij puniri debet illa pęna, qua puniretur si offitialem, & Ministrum Sancti Offitij offendisset.

Tertio Probat. cōclusio ex verbis Bullæ nostræ, quæ dum de offendente Episc. loquitur, requirit in Episc. actuale ministeriū Sancti Offitij, ibi autem Episco-
18 porū † id munus .i. Inquisitoris in sua diœcesi, aut prouīcia obeuntium; igitur idem actuale ministerium requiritur in Inquisitoribus, & in alijs Ministris Sācti Offitij, & hoc ob naturam alternatiuę, aut Episcoporū quæ est, vt verba posita in vna eius parte, interprætentur, & declarent verba alterius partis, vti docuere Ias. l. si is qui pro Emptore n. 49. de Vsucap. Socin. Senior cons. 13. n. 9. lib. 3. & Decius cons. 95. col 1. Menoch. cons. 122. n. 3. vol. 2.

Et ad text. l. ordine, & l. fi. & pen. supra allegatos pro opinione Alberici Respōdit Franc. d. decis. 403. & Bell. d. c. 7. n. 5. Vers. rerum prædicta, & Caball. d. Resolut. 111. n. 3 quod procedunt fauore illius qui se Magistratu abdicauit, nam illi idem honor debet exhiberi, non autē in odium alterius, Pręter quam quod illæ ll. possunt procedere, in suis casibus singularibus, nec ob id trahendę sunt in cōsequētias alias.

Dico secundo si offensio esset fa
19 cta Ministris Sancti Offitij iam Ministerio functis, intuitu † tamen, & contemplatione offitij pręteriti, vel gestorum tunc sine dubio talis offendens incurreret pænas nostrę constitutionis Pro hac Conclusione faciunt tradita

latiss.

latiss. per Pacif. de put. de Sindicat. in verbo remotus ab offitio Vers. an statutum de offendente vbi quod offendens ofoffitialem ab Offitio remotum puniri debet, pęnis statuti punientis offendentem offitialem, si illam offensam ei faciat occasione offitij præteriti, Idem etiam docuit Mastrill. in suis Comment. ad Indultum generale cap. 36. n. 10. vers. Amplia 3.& vers & licet contrariũ; vbi quod indultum generale excipiens cædem offitialis Regalis habet locum in occidente offitialem remotum sed intuitu offitij.

Et cum hæc Quæstio incidisset in facto, In quodam qui occiderat quendam Actuarium, † post
20 octo menses à die offitij dimissi, sed tamen occasione offitij præteriti, Magna Curia Iudicauit, talem reum non posse gaudere benefitio indulti prædicti, teste Franco. d. decis. 403 n. 1. qui, licet in fi. dicat Sacrum Consiliũ iudicasse contrarium, attamen etiã ibi dicit, à d. sent. pẽdere reclamationem ad Consilium Collaterale, quæ causa non fuit inquit ipse expedita ob fugam rei à carceribus, bene verum est, ꝙ Francus inclinat in sententiam Magnæ Curię, quia latissime defendit à n. 6. vers. sed quia in præsenti casu vsq; ad finem opinionem Pacif. de Puteo de qua supra.

Neq; obstat si dicatur quod hoc modo cõstitutio nostra quę pęnalis est extẽderet. cõtra iuris reg.

Nam respondetur quod cum ratio in constitutione nostra expressa ibi Qui tantum nefas in odium, & cõtemptum huius offitij admiserit, & non expressa, quæ est libertas Sanctæ Inquisitionis, quæ tamen non obscure colligitur ex prohemio dictæ cõstitutionis, militent in Casu, & terminis nostris, conclusio nostra non dicitur extendere constitutionem nostram, sed declarare, & ea quæ sunt stricti iuris recipiunt interpretationem declaratiuam ita in similibus termin is respondit Franc. d. decis. 403. n. 9. in fi. Et ex hoc etiam responderi.

Secundo Respondetur quod talis offendens dicitur offendere Ministrũ Sãcti Offitij, & sic includitur, &c.

§. 5.

An nostra Constitutio habeat locum in offendente Ministrum Sancti Offitij electum tantum.

QVæstio hęc formari potest sin Inquisitore, qui post litteras

a Summo Pontifice, vel Sacra Vniuersali Romana Inquisitione obtentas, quibus super hæretica prauitate tali loco delegatur debet litteras suæ delegationis presentare Regi, vel Principi illius loci, capitulo maioris Ecclesię, vel etiam concistorio Ciuitatis, vti tradiderunt Simanch. de Cath. Instit. tit. 44. n. 1. & Pegna in Direct. p. 3. cō. 1. in principio. Quęr tur igitur an talem Inquisitorem electum, ante litteras Regi præsentatas offendēs cōstitutionis nostræ pęnis subdatur, qua in re breuiter.

21 Dicendum quod non † Moueor primo ex pulcherima traditione Baldi per illum text l. sed & milites §. Quæsitum de excustorum, vbi dixit quod priuilegiū cōcessū ratione offitij requirit offitiū in actu, nec sufficit habitu tantū, sed Inquisitor, ante pręsentationē prędictam habet officiū habitu tātū, nō actu igit.

Secundo Moueor quia ante comissionem; & delegationem ipsius pręsentatam cōmissio illius non sciebatur igitur non potest dici offensus Inquisitor.

Tertio Quia in terminis quod in exceptione facta ab Indulto generali Philippi tertij Hyspan. Regis de occidēte offitial Reg.

23 nō † icludāt. occidētes offitiales electos, ante litterarū suarū pręsentationē ob supradicta fuit decisum in Sacro Regio Consilio Neapol. teste Franco decis. 326. per tot. & Docuerunt Caball. in suis Resolution. Crimin. Centuria 2. Casu 148. n. 7. & Mastrillus latiss. ad Indultum generale eiusdem Regis cap. 36. n. 23. vbi late alios D.D. allegat.

§ 6.

An hosce Ministros offendens non intuitu Sācti Offitij, sed ex odio priuato incurrat pœnas Nostræ Constitutionis.

23 Breuiter Dicendum est quod non † Proba tur conclusio primo ex verbis Bullæ nostræ ibi, Qui tantum nefas in odium, & contemptum Sancti Offitij admisserit, igitur ex priuata inimititia Ministros Sancti Offitij offendens, non incurrit pænas nostræ Constitutionis quod ex illis verbis videtur annotasse Farin. de Heresi q. 182. n 80. i fi.

24 Secundo Probatur conclusio ex his quę docuerunt D.D. de † offendente offitialē Principis qui licet incurrat Crimen læsę Maiestatis Rol. à Valle cons 88. n. 2. lib. 2. & Decian qui alios allegat cons 18. n. 317. vol. 1. tamē hoc intelligitur si hoc fiat contēplatione

plattione Offitij secus si ex odio & Inimititia priuata Ann. |cons. 97 n. 2 lib. 1. Do. meus Oddus cons. 88. vol. 1. Farin. de Delictis, & Pænis q. 17 n 40. & de Crimine læsę Maiestatis q. 112. n. 150. & seq. & Honded. cons. 105 & 108. vol 1.

Sic etiam in terminis Regij generalis indulti excipientis cædē offitialis Regij quod in dicta exceptione minime compræhenditur offitialem occidens ex odio priuato docuerunt pluries que decisum attestantur Franc. decis. 326. & Mastrill ad dictū Indult. c. 36. n. 21. Similiter etiam excommunicatio Bullæ Cęnæ Domini lata Can 9. contra offendentes illos qui ad Romanam Curiam veniunt non afficit eos, qui illos occidunt, & offendunt non, vt venientes ad Apostolicam Sedem, sed vt particolares inimicos, vti plura allegādo probauit Leonardus Duardus ad Bullam Cænæ lib 2. can. 9. Quæst. 32. igitur, &c.

Dubium tantūmodo potest hic esse, an in Dubio Ministri Sancti Offitij præsumitur † offensi vti tales, & in odium Sancti Tribunales an vero vti particolares inimici, & ex odio particolari, in qua difficultate.

25 Seclusa dispositione Bullæ nostræ dicendum esset, quod in dubio pręsumūtur offitiales, & ministri offensi ex odio particolari & hoc ad excludendum maius delictum vti pluribus alijs cumulatis, docuerunt Farin de Crimine lęsę Maiestatis q 12. n. 154. Mastrillus ad indultum Regium cap. 36. n. 22. qui alios allegat, quidquid ex Boss in contrariū dixerit Bursat. cons. 148. n. 15. in fi. vol. 2.

At Attenta dispositione Bullæ nostræ si versemur, in offendente qui fuerit in Sancto Offitio inditiatus, denuntiatus, vel punitus pro aliquo delicto spectāte ad dictum Tribunal, vel in aliquo consanguineo, seu affine talis inquisiti &c. Clarissimum est quod offensa prędicta intelligitur, & præsumitur facta intuitu, & in contemptum Sancti Offitij probant hoc verba textus ibi. Nemo autem expurgationem habere, aut causam vllam proponere, vel prætendere possit qui tantum nefas in contemptum, & odium huius offitij admisserit, nisi cōtrariū per claras probationes docuerit se fecisse

Ex quibus verbis manifestiss. colligitur præsumptionē in prædictis casibus esse contra reos sic delinquentes.

Et si aliqua causa particularis per tales offendentes allegetur ad hoc vt ex illa possint pænas nostræ Constitutionis euitare, tria copulatiue probare debent,

Pri-

26 Primo † probari debet quod causa allegata sit nota offendenti Do. meus Odd. qui alios allegat consl.88. n. 96. qui respondit in puncto, & terminis statuti Lucensis punientis acriter, offendentes Aduocatos.

Secundo probari debet quod offendens ex causa illa sit motus ad offendendum Odd. vbi supra n. 97. Tertio deniq; causa non debet esse leuis, sed iusta, & legalis, quamuis .n. quælibet causa, etiam læuis, suffitiat ad euadendam pęnam pacis, vel treguę ruptę, vti tradidit Nicol. Moron de Pace, & tregua c. 113 & Herculan. de cautione de non offendendo c. 13. n. 15. attamen illud procedit, quo ad euadendam pęnam conuentionalem inter partes ex consensu stipulatam, secus quo ad pęnam à statuto, lege, vel constitutione, qualis nostra est, impositam ita docuere alios latiss referentes Mascard. de probat. concl. 1157 sub n. 18. vol. 3. & Do. meus Odd. vbi supra n. 98. & 99.

Addi etiam potest, quod causa illa iusta non debet esse procurata ab offendente, quia hoc esset fraudare nostram Cõstitutionẽ.

Præsumptionem quoq; Bullæ existimarem procedere, in offen-
27 dẽte tales ministros, † qui sit, vel esse probetur suspectus de fide vehementer, vel violenter, & multo magis, si sit hęreticus; nam cum nullus delinquere præsumatur sine causa, hìc autẽ, ex vna parte, adsit mala qualitas vitę offendentis, ex alia ministerium Sancti Offitij in offenso, ob quod solent tales ministri odio haberi, ab hęret. & de Hęresi suspectis, in consequentiam probabilissimam deduci potest talem offensam, non ex odio priuato sed à contemptu Sancti Offitij processisse, & Bullam nostrã in tali casu locum sibi vẽdicare.

28 Si autem versaremur in aliquo, bonę vitę, † & famę in materia fidei, qui nec inditiatus, nec denuntiatus, nec punitus vmquam fuisset in Sancto Offitio quiq; nec aliqua affinitate, vel consanguinitate esset vlli in Sãcto Offitio inditiato &c. coniunctus, & iste talis aliquem qui fuisset in hoc tribunali accusator, denunciator, vel testis, vel etiam aliquem Ministrum Sancti Offitij maxime ex inferioribus offendisset, certe in hoc tali existimarem cessare debere pręsumptionẽ Bullę nostrę (& hoc saluo semper saniori, ac veriori Iuditio, maximeq; Eminẽtiss. D.D. Card Supremorum Inquisit.) & in hoc casu, si Inquisitor prętenderet talem offendentem punire, & esse de foro suo Existimarem ipsi Inquisitori onus incumbere probandi talem offensam

sam fuisse factam in contemptū Sācti Offitij, ob vulgatam D. D. traditionem quod qualitas tribuens Iurisdictionem est probanda saltē summariè Abb. Butrius, & Eelin. in c. si clericus de foro compet. Geminian. iu c. Romana § contrahentes de foro competenti in 6. & post Curt. Iuniorem & alios quos allegat Aloys. Ricc. in Praxi fori Ecclesiastici Resolut. 546. n. 1. vbi etiam de communi attestatur.

Bene verum est, quod sufficeret probari illam qualitatem ab Inquisitore per coniecturas, ex traditis per Farin. de Crimine læsę Maiestatis q. 112 n. 154. & Mastrill, ad Indultum d c. 36. n. 22. qui alios allegat; An autē offendens ministros Sancti Offitij ex odio priuato, possit ab Inquisitoribus puniri, videatur Latiss. disputans articulum hūc, Ioseph. Sess de Inhibit. Iustitię Arragonū cap. 30. §. 1. à n. 121. vsq; ad finem.

§. 7.

De Intellectu Bullæ in illis verbis (Per claras Probationes.)

29 CVm clara † probatio dicatur illa quę fit per testes, vel per facti euidentiam Mascard. de probat. in prælud. q. 4. n. 5. dubitari in casu nostro potest, num per supra scripta verba Bullę excludatur pręsumptiua, & coniecturalis probatio in qua re.

30 Dicendum sufficere probationem † pręsumptiuam, & coniecturalem quod probari potest ex eo, quod pręsumptio sit vera, & propria probatio, vti post D.D in de Probat. demonstrauit Merenda contro. Iuris lib 5. cap. 39. n. 11. & seq. & lex de probat. loquens, debet etiam de pręsumptiua intelligi, ne dicamus legem suam probationem excludere vti post Bero. in Rubr. de Probat. n. 47. vers. si vero à lege voluit in casu pulcherimo Eugen. cons. 82. n. 24. vol. 1. igitur à verbis Bullę nostrę minime excludi debet probatio præsumptiua, & coniecturalis.

Et quamuis hęc videantur procedere in pręsumptione legis, &
31 Iuris, & non in † pręsumpt hominis tantum, ex his quę docuit Menoch. de pręsumpt. lib. 1. q. 36. n. 10. & seq; Attamen, quod etiā hominis pręsumptio, dummodo leuis nō sit sit, vera, & propria probatio, docuerunt Bero. vbi supra n. 42. & ante eum Bald. in addit. ad specul. in tit. de Pręsumpt. §. speties in verbo an pręsumatur vers. Pręsumptio est talis quos in terminis decreti

ti Ducalis, prohibentis in fractione treguę posse allegari nouā causam, nisi legitime, & per euidētiam facti probatur sequutus fuit Eugen. in d. cons. 82. n. 27. & seq. vol. 1.

32 Solummodo in hac re duo vidētur difficultatem † facere, alterum est quod cum probatio, requiratur in vim cōditionis, tunc appellatione probationis licet venire posit præsumptio Iuris, & de iure, attamen nullo modo veniunt præsumptiones iuris tātum, nisi natura rei probanda aliter probari non posset, nec pręsumptiones hominis vt patet ex traditis Latiss. per Menoch. de pręsumpt. lib. 1. q. 37. per tot. Alterum est quod pręsumptiua probatio, non videtur habere locum, cū requiratur probatio clara, vel euidens. ex traditis per eundem Menoch. ibidem q. 38. per tot.

Verum prędicta non obstant, nam quo ad Primum falsa omnino est Menochij sententia Con-
33 futaturq; Primo per † text. l. licet Imperator de leg. primo vbi dicitur à regula ibi firmata recedi non posse si non fit euidens voluntas testatoris ex quo colligitur probationem requiri in vim conditionis, & tamen I. C. ibi, & post eum interpretes, satis esse existimant de voluntate per coniecturas constare.

Secundo Confutatur Sententiā Menochij ex l. fi. Cod. de Nouat. vbi Imperator statuit nouationem hodie non fieri, Nisi partes spetialiter remisserint priorem obligationem, & expresserint secundam pro prima se eligere, & tamen cōmuniter docent D.D. huic legi suffitienter satis fieri per coniecturalem, & pręsumptiuam probationem licet text. loquatur per verba spetialiter, & expresserint vti videre est apud Menoch de pręsūpt. lib. 3. pręsumptione 135. & Paul Bellon. de Potest. eorum quę fiunt incont. lib. 1. cap. 160. n. 1.

Et ita contra Menoch tam ex prędictis quam ex alijs tenuit Merend. Contro. Iur. lib. 5. d.c. 39. n. 16. & seq. & Eugen. in d. cons. 82. n. 24 & seq.

34 Quo ad Secundum vero etiam contra † Menochium tenendum est, prout etiam contra illum tenuit Merenda vbi supra n 20. & seq. vbi probat pręsumptiuam probationem venire appellatione probationis veræ, legitimę, & euidentis, quod etiam ex iuribus allegatis Clariss colligi potest.

§ 8.

§. 8.

An Omittens obiare Actionibus per Bullam Nostram prohibitis incurrat pœnas eiusdē.

35 PRęmittendum est, quod † duplex est omisſio, altera pure Negatiua, quę nullū habet positiuum influxum, phisicum, seu Moralem in effectum, vt cū quis videt Ministrum Sancti Offitij offendi, & non impedit, Altera est omisſio, quę non est pure negatiua, sed positiuum habet influxum, vt occultare arma Ministrorum, ne se posſint defendere, hoc supposito.

36 Dico primo omittentes † obuiare actionibus prohibitis per Bullam omisſione pure negatiua, nō incidūt in Bullę nostrę pænas, Probatur primo, quia Bullę nostrę virtute prohibit. actus purę positiuus, vt occidere, rapere retinere, occultare, cōburere &c. at non obiare criminibus per Bullam prohibitis cum posſit, & debeat, est actus negatiuus purus, ergo non comprehenditur sub bulla nostra, quoniā in pęnalibus verba sunt stricte interpretanda c. odia de reg Iur. in 6.

Neq; obstat, quod qui potest hominem à morte liberare, & nō
37 liberat illum occidit, c. sicut dignum §. illi etiam, de Homicidio & inditium Societatis occultę contra illum oritur, qui cum posſit Manifesto facinori obuiare desinit. c. non inferenda 23. q. 3. c. qui potest. &. c. quantę in fi. de sent. excom. non obstat inquam, quia iura illa loquuntur imputatiue, seu interpretatiuę, & non secundum veritatem, at intellectus interpretatiuus non habet locum in constitutione pęnali, ità in parum ab similibus terminis ad dicta Iura respōdet Leonard. Duard. ad Bullam Cęnę lib. 2. Can. 9. q. 8. n. 14. vers. ad Primum.

Secundo Probatur principalis Conclusio à simili quia in Bulla Cęnę Canone 9. Excomunicantur, qui venientes, & recedentes à Sede Apostolica interficiunt Mutilant &c & in prędicto Canone non comprehendūtur non
38 obuiantes illis † criminibus vti Latisſ probauit Leonard. Duard. in dicto Can. 9. q. 8. per totam, igitur nec tales nō obuiantes comprehendūtur sub dispositione Bullæ Nostrę.

39 Dico Secundo non obuiantes † actionibus prohibitis per Bullā omisſione non pure negatiua, sed positiuum, vel moralem influxum in actiones prohibitas habente, vt auferendo arma à Ministris Sācti Offitij ne se posſint

sint defendere &c. comprehenditur sub dispositione nostre Bulle, penis in ea cõtentis puniri possũt. Probatur primo quia tales sine dubio sũt fautores, vel auxiliatores occidentium, &c. vti etiã dixit Duardus loco proxime allegato n. 10. at auxiliatores, & fautores comprehenduntur in Bulla, vt ex eius verbis patet ibi seu alias auxilium, consilium, vel fauorem, &c. igitur &c.

Secundo probatur ex verbis Bulle ibi seu, qui &c. etiam inermis siue capiendi, siue comburendi, siue supprimẽdi causa fuerit, At non obuians per actionem habẽtem positiuum influxum, siue phisicum, siue moralem potest esse causa capiendi, &c. igitur &c. Maxime stante illo verbo inermis, ex quo papa videtur innuere non esse necessarium influxum positiuum in captionẽ, combustionem &c. sed sufficere moralem, qualis influxus inermis delicto assistentis, & aliquid agentis, quo delinquentes animosiores, vel tutiores, reddat.

De non obuiante Delictis Vide Farin. de Indit. & Tort. q. 51. per tot.

§. 9.

An ratum habens Crimina per Bullam prohibita subdatur pœnis illius.

40 PRæmittendum est, quod Ratificatio est † alicuius facti comprobatio meo nomine gesti sed à me non mandati dixi meo nomine quoniam frustra ratum habemus quod nostro nomine gestum non est text. est in Cap. ratum de reg. Iur. in 6. & not. Bart. l. prima § sed & si quis ff. de vi, & vi armata Dixi etiam comprobatio que duobus modis fieri potest, vel verbis, vt si quis dicat, rem gratam mihi fecisti, vel factis, vt donando aliquid delinquenti Vide Farin. latiss. hæc declarantem de Consult. q. 135. n. 43. & plur. seq.

Præmitto Secundo quod ratificatio non est simpliciter man-
41 datum, & in rei veritate, sed † per fictionem Iuris, vti dixit Capra Conclusione 54 n. 5. & Suar. Disput. 44. Sect. 3. n. 26. de cẽsuris, & Leonard. Duard. ad Bullam Cænæ lib. 2. Canon. 9. q. 7. n. 8. & 9. non enim ait Suarez. Ratihabitio habet illum influxum in effectum, & delictum quẽ habet Mandatum, vt conside-

siderandi cuiq; apparere potest hisce suppositis.

42 Dicendum Ratificantem non comprehendi † sub dispositione Bullæ nostræ. Probatur ex eo quod in Bulla nostrā verba sunt proprie intelligenda cum sit pœnalis vt per se patet: at cum in aliqua dispositione vt V. G. in statuto verba sunt stricte, & proprie intelligenda, tunc statutū illud, vel illa dispositio de Malef. & mandante loquens, non habet locum in ratificante vti plurimis cumulatis docuere plurimi D. D. quos allegat, & seq. Farin. de Consultor. Quæst. 135. n. 71 igitur, &c.

Quod maxime habet locum in casu nostro, in quo Bulla nostra auget iuris comunis pænam cōmittentibus delicta ibi prohibita, iuxta allegata per eundem Farin. d. q. 135. n. 128.

Et ita etiam in terminis excomunicationis latæ in Bulla Cœnæ Can. 9. contra occidētes, &c. venientes ad Sedem Apostolicā, quod non comprehendat ratificantes late defendit Duard. ibid. q. 7. per totam.

§. 10.

De non obstante, cū ex iustitia teneatur, An in Bulla nostra comprehendatur.

43 PRæmisi supra dupliciter † contingere posse aliquem non obstare, vno modo per omissionem pure negatiuam, altero modo per omissionem al quem influxum positiuum, vel moralem in effectum, Nunc addo cū Suarez. de Censuris disput 45. Sect. 4. & alijs infra citandis, quod iste non obstans omissione pure negatiua, vel tenetur ex iustitia o buiare delicto, qualis est Iudex, filius cum videt patrem offendi, seruus &c. & similes de quib. late Farin. de Indit. & tort. q. 51. n. 26. & pluribus seq. vel non tenetur ex Iustitia obuiare delicto, sed tantum ex charitate vti loquuntur Theologi qualis est quilibet extraneus dum videt aliquem extraneum offendi hoc præmisso.

44 Dicendum quod non † obuiās delicto, cum teneatur ex iustitia comprehenditur sub dispositione Bullæ nostræ, secus de non obstante, qui non tenebatur ex iustitia sed solum ex charitate. Probatur Cōclus. nostra, quia talis

non obstans moraliter influit in effectum, & propterea non obstans homicidio cum possit, & teneatur ex Iustitia efficitur irregularis, secundum comunem opinionem D.D. de qua Suar. vbi supra n. 5. vers. Dico 2. Henriq. in Summ. lib. 14. c. 12. Sayrus de Censur. lib. 7 cap. 4 n. 3. Coninch. De Sacram. disput. 18. dub 7. n. 71. & Bonacin. de Cẽsur. disput. 7. q 4. Punc. 8. cõcl. 5. n. 37. At moraliter influens in effectus, & actiones per bullã prohibitas, quoniã dicit. fauere actiones illas facientibus, comprehenditur, & ligatur dispositione bullę nostrę, igitur etiam talis non obstans &c.

Dixi secus esse si talis non obstans, non tenetur ex iustitia ob-

45 stare, sed ex † sola charitate, nã tunc procedunt dicta supra in 1. Concl. Quæstionis, de hac materia, & ibi dicta Cõfirmãtur, ex eo quod talis non obstans nullũ habet influxum, neq; Phisicum, neq; moralem in actiones prohibitas, vnde etiam non obstans homicidio, cui ex sola charitate obstare tenetur non fit irregularis, vti docuerunt Suar. Sayr. Bonacina, & alij locis supra allegatis, igitur in bulla nostra non comprehenditur.

Neq; obstat si dicatur, quod

46 non obstans, qui ex † sola Charitate tenetur, dicitur, delinquẽti fauere. c. quantę de sent. excom. & docuerunt Marius alterius de censuris lib. 5. Disput. 12. cap. 6. vers. de Hac quæst. & Leonard. Duard. ad Bullam Cænæ lib. 2. Canone 11. Quæst. 19. per totam, vbi dixerunt generaliter, non prohibentem Antistitem percuti, cum possit, incidere in excomunicationẽ Bullę Cænæ, latam illo Canone 11.

Non obstat in quam, quia ad Incurrendam Censuram latam in Mandantes &c. vel prestantes fauorẽ, auxilium &c. requiritur moralis, vel phisicus influxus in actionem prohibitam, vti pulcherime, & Magistraliter docuit Suar. de Censur. disput 21. Sect. 2 in vndecima Censura n. 71. Vers. Deniq; add. extensio, at non obuians, qui ex iustitia non tenetur non influit vt supra dixi, igitur &c. & ad c. quantæ respondetur, vti etiam supra respondi, non obuiantem, præstare fauorem, interpretatiue, quod colligitur ex verbo illius text. ibi Interpretamur non autem vere, & realiter, at intellectus interpretatiuus non admittitur in dispositione stricte intelligenda, vt supra latæ dixi de ratificante, igitur.

Secundo respondetur dictum text. intelligi debere de non obstante obligato ex iustitia obuiare percussioni clerici, nam talis

incur-

47 incurrit † censurã, Can. si quis suadente diabolo, non autem intelligi de non obuiante, qui obuiare non tenetur, & ita illum text. intelligunt Molina de Iust. & Iure tom. 4. Disput. 33. Membro 5. n. 6. & Bonacina, qui alios allegat de Censuris Disputat. 2. q. 4. puncto 3. concl. 2. n. 5. vers. Neque obstat capud quantæ.

Ad traditionem autem Alterij, & Duardi respondetur, quod si intelligitur de non obstante, qui ex iustitia tenetur obuiare tunc vera est illorum traditio, si vero intelligitur etiam de non obstãte obligato tantum ex charitate, eorum traditio manifeste reprobatur ex dictis supra & ex alleg. in Quæst. de Ratificante.

§. 11.

De illis verbis Bullæ, siue alias auxilium, consiliũ, vel fauorem, &c.

48 PRo intellectu horum verborum, & quomodo inter se differant & etiam à Mandato, vide late hac de re tractantem Farin. de Consultor. &c. q. 129. n. 1. & plur. seq. vbi de Auxiliatoribus, & Consultoribus, & n. 41. vbi de fautoribus, & Leonard. Duard. ad Bullam Cænæ lib. 2. Cã. 11. q. 17. vbi late de hac re, & Marium Alterium de Censuris lib. 5. Disput. 12. cap. 6. Vers. seu Præstantes eis auxilium fol. 629. & Vers. Consilium fol. 630. & Vers; vel fauorẽ fol. mihi 632.

Notanda tantummodo sunt verba illa, auxilium &c. in quolibet prædictorum scienter præstiterit. Ex quibus colligitur Bullã punire nõ auxilium simpliciter, quo casu caperetur auxilij nomen largo modo, sed punire auxiliũ respectu certi actus, in quolibet prædictorum, quo casu constitutio nostra debet intelligi

49 de fautore, † & auxiliatore in ipso Delicto, non autem post delictum, ita Farin. qui alios allegat de Consultor. q. 132. n. 41. & 42. & Leonardus Duardus loco allegato n. 6. Alter. vbi supra vers. 2. queret aliquis.

Et sic Bulla nostra comprehendit tantum fautores, & auxiliatores in actionibus in Bulla prohibitis, nõ autẽ auxiliatores &c post actiones prohibitas perpetratas, & ita in Bulla comprehenderetur, opem dans occisori vulneratori, &c. in occisione, ipsa, & vulneratione, secus post.

§. 12.

§. 12.

De illis verbis Bullæ licet nemo occisus, nemo Verberatus, nemo extractus, emissus, vel ereptus, nihil effractum, succēsum, Direptū ve, nullum deniq; damnum re ipsa sit sequutum &c.

50 EX his verbis Bullæ nostræ colligitur quod † in delictis in ea prohibitis punitur affectus, & conatus, non sequuto effectu, quod passim admittunt D.D. in Crimine læsæ Maiestatis & in alijs attrocissimis delictis latissime Farin. de Crimine læsæ Maiestatis q. 116. n. 147.

51 Solummodo hoc loco dubitari potest an sola michinatio, † & solus conatus puniri debeat in hisce Criminibus pæna Bullæ nostræ; an vlterius etiam req. quod sit deuentum ad aliquem actū exterius, in qua re breuiter.

52 Dicendum quod requiritur aliquis actus exterius, † vt possit conatus, & affectus puniri pænis nostræ constitutionis ita in casu c. fœlicis de pœnis in 6. qui est de Insequentibus, capientibus &c. Cardinales docuerunt Archid. n. 10. & Io. Andr. in principio & Gemin. ibid. n. 5. & in Crimine læsæ Maiestatis docuerunt Menoch. de Arbitr. Iudicum casu 360. n. 24. & seq. & Farin. vbi supra n. 152. & 154. vbi attestatur de cōi opinione D.D.

An autem actus illi exteriores debeant esse proximi delicto, an sufficiat si sint remoti.

53 Dicendum quod cum † simus in dispositione odiosa, & pænali, actus illi debent esse proximi delicto Cōclus. hanc probat pulcherima traditio Baldi in cons. 356. statuto Ciuitatis Placent. vol. 1. vbi voluit statutum placentię quo punitur qui nixus est carnaliter cognoscere mulierem intelligi de actu prox. quod & late probauit Menoch de Arbitr. Iudic. dicto casu 360. n. 115. & seq. & n. 119. vbi quod illa Baldi traditio non haberet locum si statutum prohiberet, attentare delictū per verba negatiua, pro vt faciunt Constitutiones Mediol. titulo de pœnis cap. Mandantes quibus cauetur posse pænitere Mandati delicti, si modo delictum nec factum, nec attentatum est: nam tūc ait Menoch. statutum intelligi debet etiam de actu remoto, nam cum totum negatur, negatur, & pars l. hoc genus de Condit. & Demonstr.

Quid autē in Crim. læsæ Maiest. sit dicēdū vid. est Farin. d. q. 116.

§. 13.

§. 13.

An Mandans qui mã datum reuocauit ſubdatur pænis Noſtræ Bullæ

COmunis Regula Doctorum eſt quod mandans reuocato man-
54 dato, non † tenetur, etiam ſi Mandatarius poſt reuocationẽ dicti Mandati delictum comiſſerit Gomez. Variar. Reſol tom. 3. cap. de Homicidio n. 40. Menoch. de arbitrarijs Iudicum caſu 252. n 7. latiſs Farin. de Cõſultor; & Mandatoribus q. 135. n. 174. & ſeq. qui alios allegat.

Quod procedit, ſiue reuocatio ſit expreſſa, ſiue tacita vt puta quia Mandans contraxerit pa-
55 rentelam, cum illo, quem † occidi mandauerat, vel inimicitias contraxerit de nouo, cum Mandatario ita Gomez. vbi ſupra d. n. 40. & Farin. loco citato n. 175. & ſeq.

Hæc tamen intelligenda ſunt vt procedant, & habeant locum dummodo ratificatio intimetur
56 & notificetur Mandatario niſi .n. Mandatarius ſciat pænitentiam mandantis non excuſatur mandans, ſi is mandatum ſibi delictum executus fuit ita Farin. qui alios allegat loco citato n. 181. & Corta de Re integra diſt. 23, per tot.

57 Talis tamen Mandans in caſu noſtro, licet non † notificauerit reuocationem Mandati Mandatario excuſabitur ab incurſu cenſurarum Bullæ noſtræ, ratio eſt quia ad contrahendam cenſuram requiritur dolus, at dolus ceſſat per reuocationem mandati, & tantum adeſt negligentia in non notificatione reuocationis mandati quæ non ſufficit ad incurrendam cenſuram, ita Farin. loco citato qui alios allegat quibus addo Leonardũ Duard. in Bullam Cænæ lib. 2 Can. 11. q. 13. per tot. vbi de mandante percuti Cardinalem, & Marium Alterium de Cenſuris lib. 5. cap. 6. fol. mihi 624. verſ. ſed Quid Dicendum. & Hæc fuit originalis doctrina Innoc. in c. Mulieres in fi. de Sent. excom. ſed occaſione huiuſq; dictorum, vt materia hæc clarius intelligitur.

58 Dubitari poteſt An mandans † incurrat excomunicationẽ Bullæ noſtræ, ſtatim ac alteri mãdauit, aliquam actionem ex prohibitis per Bullam noſtram, an potius vbi Mandatarius rẽ executioni miſit in qua re.

Glo. in Clem. prima in Verbo Mandauerit de pęnis mouet hãc Quæſtionẽ, & arguit pro vtraq; parte, & tandem Quæſtionem indeciſam relinquit, ſed.

Cardinalis in ead. Clem. n. 8. expreſſe tenet Mandantem ex

comu-

comunicationem non incurrere nisi vbi mandatarius delictum mandatum commissit, & rationem reddit ibi Card. quia mandans dicitur facere, id quod alius suo nomine fecit. c mulieres de Sent. excomunicationis quæ ratio cessat, donec Mandatarius delictum executioni miserit, & ita tenet Alter. qui alios allegat loco supra citato fol. 623. vers. sed supersunt duæ difficultates.

Vera in hac re Resolutio est ꝙ vel æq; principaliter excom. lata est contra facientes, ac contra mandantes, vt in casu cap. 1. de Homicidio in sexto, vel cum in vno canone fertur excom. contra facientes, in altero vero contra Mandantes, & tunc excom. incurritur à Mandante, licet Mādatarius numdum delictū mādatum executioni misserit, etiā si numquam executioni mittendum esset, Aut Principaliter fertur excomunicatio contra faciētes, & accesorie contra Mandātes, consulentes &c. & tunc excomunicatio nō incurritur, nisi sequuto effectu, & tempore quo effectus sequitur, ita distinxerūt Valent. Tom. 4. disp. 7. q. 17. puncto 9. ad finem Alter. de Cēsuris lib. 3. disput. 2. cap 2. vers. dubitatur secundo, & Bonacina de Censuris Disput. 1. q. 1. puncto 3. n. 15. qui alios cumulant.

An autem, & quādo ęque principaliter censeatur lata excomūnicatio in facientes, ac mandantes, & quando tantum accessorie contra mandantes Videndus est Leonardus Duardus ad Bullam Cænę lib. 2. Can. 2. q. 6. per totā.

In dubio tamen excomunicatio censetur lata tantummodo accessorie contra mandantes, ne constitutio, & lex pœnalis extendatur ita Auila de Censuris p. 2. cap. 5. Disput. 3. dubio 6. Bonacin. loco citato & alij ab ipsis allegati Ex quibus patet resp. ad propositam Quæstionē.

Sed redeundo vnde digressimus obijci nobis possunt verba Bullę nostrę ibi licet nemo occisus &c. ex quibus videtur Colligi pœni
59 tentiam † mandanti non posse prodesse, cum puniatur à Constitutione affectus, etiam non sequuto effectu.

Verum supra diximus quod nō obstantibus illis verbis ad incurrendas nostræ constitutionis pœnas requirebatur quod esset etiā deuentum ad actus aliquos etiā exteriores, & proximos, vnde idem in casu nostro dicendum est de mandante.

Hoc antem quod dixi procedit quo ad pœnam ordinariam nam quo ad extraordinariam, † talis mandans licet mandatum reuocasset, adhuc deberet aliqua pœna extra ordfnaria puniri, ex ijs quæ notant. D.D. de alijs Mandantibus

dantibus in Crimine Assassinij, & alijs attrocioribus de quibus Farin. De Homicidio q. 23. n. 104. & n. 119. maxime si manda tum per aliquod tempus durasset Cost. de Re integ. Dist. 23. in fi. vbi ad hoc allegat Felin. in quodam suo Tractatu, De Nixu, & Conatu, Gomez tom. 3 c. 3. n. 41.

Quę autem dicta sũt hoc loco de mãdante, habent locum etiã in
61 consulente † ex notatis per Farin. qui alios allegat de Consultor. q 129. n. 90.

Solummodo Cõsultoribus addi debet, quod si post reuocatũ consilium, & contrarium consultum, certi sunt eum, cui consiliũ dederunt amplius delictum consultum, non esse perpetraturum, tunc à pari procedunt cum mãdatoribus, sed si de illo certi nõ
62 sunt, † tunc vltra Mandatores tenentur, denũciare illi, in cuius necem consilium præbuerunt, vt possit mortẽ euitare ita Gomez qui alios allegat. d. tom 3. Variar. c. 3. de Homicidio n 44 & Farin. d. q. 129. n 92. & seq. & ratio differentiæ, inter mandantem, & consulentem, quoa d hoc est quia mandatum fit tantum gratia mandantis, vnde verisimile est, quod reuocato mandato delictum amplius nõ fiet. Cõsilium vero, fit gratia accipiẽtis, vnde si semel in animo concepit facere delictum, difficillime desistet, ita declarant rem hanc Gomez. loco allegato, & alij com. apud ipsum.

§ 14.

De illis verbis Bullæ, seu Perterrefacerit.

QVæri hoc loco potest, num quælibet perterrefactio Ministrorum Sancti Offitij, vel Accusatoris, denunciatoris, & testis etiam leuis, sufficiat ad incurrendas pœnas nostræ Constitutionis, an vero debeat esse grauis, & quidem breuiter procedendo.

63 Dicendũ est perterrefactionẽ † debere esse, de re graui, quæ possit inducere, metum, & timorẽ cadentem in virum constantem, vt constitutioni nostrę in perterrefacientem possit esse locus, ita in terminis Bullæ nostræ docuit P. Zanard. in Summ. diuin. præcept. tom. 1. cap. 5. de fide vers: Noto, autem vnum.

Ratio funqamẽtalis nostræ Cõclusionis est, quod Constitutio hęc vti pęnalis, de terrore, & metu incurso loquens, debet intelligi de eo terrore, & metu, qui in iure metus, & terror reputatur, cuius modi nõ est metus seu terror metum leuem inducens l. non timorem ff. de eo, quod metus causa, Vital. in Clem. 1. n. 3.

de foro competenti vbi ait, non haberi rationem in Iure metus leuis.

Et ad hoc etiam faciunt glo. fi. in cap. Vnico, de ijs quæ vi &c. & Franc. ibi in fi. vbi aiũt excomunicationem in eo cap. latam contra cogentes Iudices Ecclesiasticos ad absoluendum excomunicatos, non incurri ob metum lœuem dictis Iudicibus illatum, & glo. & Franc. sequitur Suar. de Censuris Disp. 23. Sect. 4. n. 11.

Faciunt quoq; late tradita, per Sanchez. in Summ. tom. 1. lib. 4. cap. 4. n. 4. vbi late probauit Excomunicationem latam à Trid. Sess. 25. de Regul. c. 18. contra cogentes fœminas ad monasterij ingressum, non comprehendere cogentes per metum leuem.

64 Ad hoc autem vt metus cadat in † constantem virum, quinq; requiruntur relata per Sanch. de Matrimonio l. 4. disp. 2. n. 10.

Primũ est, vt malũ quod timet. in se sit graue l. metum la prima ff. de eo quod metus causa ibi sed maioris mali, vbi glo. explicat .i. magni mali Quæ autem sint hęc mala, videndus est de his latiss. agens, Sanch. de Matrimonio lib. 4. disput. 5. per totam.

Secundum est, vt malum quod timetur æstimetur probabiliter aduenturum, ita vt timor dicti mali non sit vanus, sed probabilis ita Sanch. cum plurimis apud eum alleg. disp. 2. n. 15. seq.

Tertium est, vt metum incutiẽs seu perterrefaciens potens sit minas executioni mandare, Sanch. vbi supra n. 19.

Quartum est quod perterrefaciens, minas exequi sit solitus, nec sit homo facile minas iactãs, Sanch. loco allegato n. 20. & seq. qui alios allegat, & explicat quandonam quis dicatur solitus minas executioni mandare

Quintũ est ꝙ nõ possit timens malo minato facile occurere Sãch. vbi supra n. 23. & Disput. sequentibus vbi optime declarat totam materiam metus.

§. 15.

An Perterrefactio de qua in Bulla, Intelligatur de Perterrefactione facta factis, an etiã verbis.

65 SVpposito, † quod Bulla nostra pænalis sit, odiosa, & multum à Iure cõmuni Exorbitans, ratione pęnarũ, de quibus ibi clarissimum est, quod verba eiusdem Bullæ debent intelligi strictissime, & proprijssime, Verbum autem perterrefacere, proprie significat factis timorem inferre,

ferre, sicuti cōminari significat timorem inferre verbis, vt late probauit Marius Alterius de Cē suris tom. 1. lib. 5. disp. 14. cap. 3. vers. superest explicandum, super verbis Bullæ Cænæ Domini Can. 13. ibi, ac etiā partes &c. capiunt, &c. bonis spoliant, perterrefaciunt, concutiant, commi nantur per se, vel per alios, &c. Ex quo sequitur quod Bulla prę dicta potest comode intelligi tantum in perterrefactione facta, factis;

Atq; hoc modo intelligēdo Bullam, minus exorbitat à Iure communi, Et sicuti statutum correctorium Iuris comunis, quodq; potest Ius comune corrigere in duobus casibus, intelligendum, & interpretandum est, vt tantū in vno casu corrigat, etiam impropriando verba, vt late deduxit, & probauit Honded. cons. 1. n. 33 vol. 1. ita non est dubium, quin eodem modo sit interpretā da constitutio pœnalissima, à Iure comuni multum exorbitans, saltem vbi talis constitutio similem intellectum admittit non impropriando verba, sed ea accipiēdo in potiori significatione

Confirmatur hoc ex eo, quod cum Papa voluit in constitutione pænali comprehendere etiā perterrefactiones verbis, hoc expressit, vt fecit in illo Canone 13. Bullæ Cænæ Domini ibi per terrefaciunt, concutiunt, & com minantur.

Neq; obstat quod supra Papa nominauerit facta, & postea subiunxerit verbum perterrefactionis, nam dico, quod subiunxit verbum perterrefecerit, prę uia dictione, seu, quæ est particula declaratiua, secundum glo. in c. bonæ il. primo de post Prælat. Gemin. cons 115. n. 7. circa finē vers. quia dictio seu, Bald. cons. 442. n. 2. vers. Item illa dictio l. 1. & cons. 218 n. 3. vers. si autē ponitur vol. 2. plene Appostill. ad Romanū cons. 179. n. 7. vers. regulariter, & vers. & idcirco vbi alios cumulat, Card Tusch. Pract Conclus. tom. 2. Verbo dictio Cōclus. 372. n. 4. natura autē dictionis declaratiuæ est, non inducere nouam dispositionem l. Hæredes palam § si quid post factum ff. de testam Io Ant. Bellon. cōs 1. n 21. cent. 1 late Card. Thuscus tom. 2. littera D. Conclus. 86. per totam, at Bulla supra non expresserat, nisi facta ibi occiderit, verberauerit, deiecerit, igitur sequens verbum, seu perterrefecerit intelligendū est de timore illato factis.

Neq; obstat, quod aliquando dictio seu stet augmentatiue, & augeat dispositionem, vt notauit Octau Vulpell de Propositionibus, & aduerbijs, in dictione seu, Nam hoc non vindicat

ſibi locum, in diſpoſitione pænali, ſeu exorbitanti, ſed tantum in diſpoſitione fauorabili, vt in cōceſſionibus indulgentiarum concesſis pro ſalutæ animæ, & in Beneficio Principis, Romanus cōſ. 363. Petitur à me, n. 2. verſ. 2 demonſtratur, vbi appoſtilla in verbo ampliatione Alex. conſ. 193. n. 3. & 4. vol 2. vbi addent. Card. Tuſchus d. concluſ. 372. n. 12.

§. 16.

An perterrefaciens teſtem, non ſequuto effectu incurrat pænas Noſtræ conſtitutionis.

66 BReuiter † reſpondendum eſt negatiue, tū ob verba Bullæ, perterrefecerit dictio n. per denotat conſumationem, & perfectionem rei cui addijcitur, l. Vrbana §. pernoctare ff. de verb. ſignificatione, latiſſime Barboſa modernus inter ſuos tractatus varios, Tractatu de Dictionibus & clauſulis, dictione 201. n. 3. qui more ſuo multos ad hoc cumulauit.

Tum quia, quando Summus Pōtifex voluit punire affectum non ſeq. effectu, hoc in Bulla expresſit in illis verbis, licet nemo occiſus, nemo verberatus, &c. & tamen non addidit, licet nullus teſtis in effectu perterrefactus fuerit, non tamen euitabit iſte perterrefaciens teſtes, etiam nō ſeq. effectu alias pœnas, pro vt in facto ſic pluries fuit obſeruatum in noſtro Sancto Offitio licet non ſit puniendus præciſe pænis grauiſſimis noſtræ Conſtitutionis.

§. 17.

Circa Illa verba Bullæ, in cauſa fidei.

QVamuis ſtricte verba Bullæ noſtrę prædicta, conſideranti, fortaſſe dicendum videretur, Conſtitutionem noſtram procedere tantummodo, in his qui contra aliquem teſtificati ſint, vel eum denunciauerint, & accuſauerint,
67 tamquam hæreticum, † quia hęc proprie, & ſtricte dicitur cauſa fidei, ſecus autem cū quis aliquem accuſat, vel denunciat de verbis, vel propoſitionibus ſcandaloſis, erroneis &c.

Attamen in hac re dicendum eſt, cum Zanardo in Summ Diu. præcept. tom. 1. cap. 5. verſ. Tertium genus defendentium includi, & noſtræ Conſtitutionis pænis ligari non ſolum offendentes teſtes, &c. in cauſa Hęreſis deponentes, ſed etiā in omni, & quacumque cauſa ad Sanctum Offitium

fitium spectante, quoniam omnis causa ad hoc Tribunal pertinens dicitur proprie causa fidei, & ad eam spectans, notam q; aliquam fidei inferens, si e directe, siue indirecte, & in omnibus causis huiusce Sancti Offitij militat ratio eadem libertatis, huiusce tribuualis, & ita in practica seruādū est, & hoc āno 1635. de ordine Supremi Tr bunalis de Vrbe, quidam miles Neapolitanus, qui è manibus Binuariorū, quendam blasphemū nominę Sācti Offitij Captum eripuerat, fuit condemnatus in omnes pœnas nostrę Constitutionis, licet postea ex benignitate eiusdē Supremi Tribunalis fuerit ei cōmutata pœna vitę, in pœnam remi decennalis, prout ita Crem fuit publice executū ī aula S. Offic.

§. 18.

De alijs verbis Bullæ, captum ve, eripuerit, &c.

68 QVo ad Hęc verba, illud tantummodo in Controuersiam venire potest, num ereptio ista sufficienter probetur ad effectum conuincendi reum, ex testimonio Birruariorum,.

Et quidem, hæc Quęstio fuit olim disputata in nostro Sancto Offitio, supra 40. annos vt patet ex voto 18. Reuerendissmi Amidani, tom. 1. & Breuiter Dicendum est, quod nō, omisso .n. an attestari super dicta ereptione sit ex spectantibus ad Offitium ipsorum Birruariorum, in quo artic. Ias. l. properandum §. & si quidem, n. 10. Cod. de Iud. Alciat. de Pręsumpt. reg 3. Præsūpt. 14 n. 6 & Menoch. de Arbitr. casu. 112. n. 15 negatiuam sententiam tenuerūt

Certum est in causis grauibus, & vbi de maximis pęnis agitur, vt in casu nostro non credi Birruarijs, etiam numero pluribus nisi ad effectum torquendi reū, non autem ad effectum eum conuincendi, Isern. in Const. Regni Sicilię, Humanitate, col. 2. vbi Afflic. n. 30. Bursat. cons. 65. n 12. bene Franch decis. 379 vbi Addent. Ioseph. Ludouic. decis. Lucensi 1. n. 3. latiss. alios cumulans, Giurba cons. decisiuo Criminali 98. n. 10. & 11. vbi loquitur in Birruarijs deponentibus in Concernentibus Offitium suū & circa ea, quę sunt difficilis probationis, & in terminis Birruariorum Sancti Offitij, Farin. de Hęresi q. 188. n. 70. & sequentibus, vbi declarat Constitutiones Innoc. III. Alexādri IIII. & Clem. 6. quib videtur caueri plenam fidem adhibendam esse Birruarijs Sancti Offitij vt non

pro-

procedat in his, quæ eorum Officium consequuntur, vt cum deponunt super Imped. Executionis, nec in causa in qua agatur de pęna graui, vt sic recipiant interpretationem à Iure cōmuni.

Si tamen essemus † in loco, in quo capita Birruariorum nō habentur ꝑ personis vilibus, tūc ab his plene conuinceretur reus, late Nouar. qui alios cumulat q. Forens. lib. 1. q. 16 per tot.

80 Aduertendum † tamen, quod vt reus puniatur pro prędicta ereptione cōstare debet, quod Birruarij, ipsi ostenderīt mandatum de capiendo, alias ipsis impune resisteretur, §. fi. auth. vt nulli Iud. Boss. in tit. de Captura n. 93 Repert. Inquisit. in verbo, captura, vers. Nota Qualiter.

§. 19.

An nostra Constitutio Comprehendat Iudices & Magistratus.

82 QVæstio hęc posita est hoc loco examinanda † ob quādam doctrinam Regentis de Pōte, in eius tractatu, qui manuscriptus circumfertur, De His, quę practicantur in Regno in materia Iurisditionis, sæpe à Dāza in suo tractatu, de Pugna Doctorum allegatus, & ab ipso regente de Ponte promissus, in fi. sui Insignis tractat. de Potestate Proregis.

Hic enim Regens, vt ab à Excommunicatione contra eum virtute dictæ Bullę, si de Protegendis, ex eo, quod Ministrum Sancti Offitij offenderat, ex causa Sancti Offitij lata se se tueret. inter alia allegabat, cap. de Polygamis finali Quod Bulla prędicta, ne verbum quidem de Iudicibus, & ꝙ vti pænalis ad eos non poterat extendi.

83 Verum, licet Bulla prędicta † non nominet Iudices in indiuiduo, sufficienter tamen eos exprimit, in dictione vniuersali, quicūque, quæ nullum solet excludere, dummodo dispositionis ratio illi possit adaptari, cap. solitæ vbi D.D. de Maioritate, & obedientia, Marius Anton. Var. resol. lib. 2 Resol. 40 n. 2. Menoch. cons. 600. n. 5. Caldas cons. 30 n. 16. vbi quod illa dictio apta est Comprehendere quascumq; personas, etiā si spetialiter essent nominandæ.

At materia, seu actiones à Bulla nostra prohibitæ in Ministros Sancti Offitij, indifferens est, & adaptari potest Iudicibus, sicuti etiam alijs quibuscumque, igitur etiam Iudices ligantur dicta Constitutione.

84 Et hoc multo magis † habet locum in Casu nostro, in quo, ex vna

na parte versamur in materia fidei, in qua dictio vniuersalis, neq; Reges, neq; Imperatores excludit, vti probaui in tit. nono §. 7. n. 26. ex alia tractatur de dictione vniuersali, quam subsequũtur particulæ ampliatiuæ, siue priuatus, &c Augentur vlterius prædicta, quia Constitutio nostra cõprehendit Duces Marchiones, seu alio quocumq; tit. Illustres, ergo multo magis comprehendet Iudices his inferiores, qui in odium Sancti Offitij aliquas ex prohibitis actionib. comisserint.

Et Hinc est, quod Scortia in Selectas. Rom. Pontif. Constitutiones, super hac Constitutione nostra Epit. 106. Theorem. 278. dixit, Bullam hanc Pij 5 esse vniuersalem, omnesq; laycos, & Ecclesiasticos comprehendere, & Bonacina de Censur, in spetie Disput. 2. q. 2. Puncto 13. n. 5. vers. Ex quo seq. in indiuiduo dixit, sub dicta Bulla comprehendi, etiam Iudices, Prætores, Gubernatores, &c. Et Ideo prædictus Regẽs, ut ipse attestat. loco citato, petita à Summo Pontifice Humili venia, fuit ab excomunicatione in forma Ecclesiæ consueta absolutus.

Et Paulo post Benignus, & mi-
85 sericors Deus, potens de † lapidibus suscitare filios Abrahæ, secundum magnam charitatem suam, qua dilexit nos, vocauit vocatione sua sancta eundem Regẽtem, supra septuagesimum tertium annum Constitutum, ad Insignem religionem Clericorũ Regularium Theatinorum, in qua per tres annos, maxima cũ laude, Humilitate, paupert. obedientia, subiectione, modestia & ceteris alijs religiosis virtutib. vixit, adeoq; orationi fuit toto illo tempore deditus, vt semper singulis noctibus ante matutinas vigilias hilariter assurgens, per integram horã profusis semper lacrimis coram Augustiss. Sacramento Altaris, orationi Mentali incumberet, prout hęc omnia narrat. P. Molfes. ad Cõsuetudines Neapolitanas, tom. 2. p. 2. q. 21. à n. 5. vsq; ad finẽ

§. 20.

An Minor AEtas excuset transgressiores Nostræ Cõstitutionis.

QVod ad Quæstionem nostram attinet, licet magis comm. teneant D D. in attrocissimis minori non esse minuendam pœnã, pro vt videre est, apud Farin. de pœnis Temperandis q 92 n. 107. & Ruginell. pract. q. cap. 34. n. 46. qui omnes D.D ad Hoc allegant.

Atta-

Attamen in † pract. in casu nostro Minores 25. annis mitius puniri eisq;rigorosiss. nostræ Bullæ pœnas omnino minuẽdas arbitror, sicuti etiam in alijs attrocissimis sępissimę vid. in facti cõtingentia mitius punitos minores, prout attestatur varios casus referens Farin. vbi supra n. 108. & Menoch. de Arbitr. Iud. casu 356. n. 43.

Et Farin. ibid. n. 108. addit, in casibus, in quibus minoribus nõ minuendam pœnam dixerunt D.D. numquam ad pænam ordinariam delicti contra eos veniẽdum, nisi duobus concurrentib. primum est, quod minor excedat annum 14 secundum est, vt id fiat consulto principe.

Sic etiam, in Crimine Hæresis minor. 25. qui hęresim abiurauerit, non est puniendus pæna ordinaria, qua puniretur si esset maio, rvti docuerunt Simãch. de Cath. Instit. tit 29. n. 56. Zanard. in Summ. Diuin. pręceptorum tom. 2. in fi Tract. de pœnis minuendis cap. 6. vers. 4, fallit, & Pegna ad Direct. p. 1. cõ. 13.

§. 21.

De alijs causis excusantibus à pœnis Nostræ Constitutionis.

87 Ex Varijs † causis excusantur delinquentes, & contrauenientes Bullæ nostræ, à pęnis eiusdem ordinarijs

Nam minui debet cũ ex causa Amoris mulierum, contrauentum fuit constitutioni nostræ, dũ modo absit formalis cõtemptus Sancti Offitij, & quod ex hac causa minuatur pœna ordinaria, regulare est in omni delicto, vti probauit late Farin. de Pœnis temperandis q. 98. causa 13 n. 77. & seq. & n. 81. & 83 vbi de Crimine Sortilegij, & Hæresi.

88 Minui etiã deberet pœna, † vbi delinquens allegat se vulnerasse Ministrum Sancti Offitij, ex odio priuato, & odium priuatum non plene probat.

Sicuti etiã minuẽda, esset vbi ꝑterrefactio est tantummodo verbalis, nec de, re quæ possit causare metum cadentem in virũ constanrem.

Item ex omnibus causis, de quibus late Farin. tot. tit depœnis temperandis & Zanard. in Sum. Diuinorum preceptorum, tom. 2. in fi in simili tractatu, & ante eos Tiraquellus, in eodem tractatu de pœnis temperandis.

Ad finem huius §. quæri potest, quid dicendum sit de filio, qui Patrem exemit è manibus. Birruarioum Sancti Offitij.

In quare, ego dicerem eum nõ esse mulctandum pęnis nostrę cõstitutionis sed bene alia extra ordinaria non tamen ad modũ

grau,

grani, niʃi, aliud circunʃtantiç facti ſuaderent, ita dum talis caſus hic Crem. eueniſſet ſenſit Reuerendiſſimus D. Amid. tom. 1. eius votorum manuſcript. Voto 18. vbi ad hoc allegauit deciſ. Excellentiſſimi Senatus noſtri Mediolani, apud Clar. in Praxi q. 29. verſ. Quæro etiam, cum .n. quędam mulier è manibus Iuſtitiæ eripuiſſet virum capitaliter damnatum, ille Excellentiſs. ordo, mulierem illam, nec abſoluit, nec condemnauit, ſed decreuit eam non eſſe moleſtandam, donec aliter fuiſſet ordinatum.

§. 22.

De Ignorantia Noſtræ Conſtitutionis.

89 Licet conſtitutio pœnalis regulariter ignorantes non leget c. dixit Sarra, 32. q. 4 c. 2. in fi. extra de Conſtit. cum alijs latiſs. cumulatis, per Farin. in ſuis Fragm. Crim. p. 1. in verbo Bannimenta. n. 28. & in verbo Conſtitutio n. 685.

Attamen cum Conſtitutio eſt Papę, vel alterius Principis non recognoſcentis ſuperiorem, & vlterius eſt perpetua, tunc talis
90 conſtitutio ligat etiam † ignorantes ita comm. Canoniſtæ in c. 2. de Conſt. vbi Boich. n. 6. Ant. de Butrio, n. 32. & alij alleg. per Farin. locis citatis in verbo Bannimenta n. 42. & in verbo cõſtitutio n. 696.

91 Et poſtquam Conſtitutiones † ſunt publicatę tunc ignorantia earum non præſumitur, nam quilibet, ſcirę pręſumitur quod publice ſcitur vt dixit Iaſ. conſ. 83. n. 2. vol. 1 Farin. alios allegans in dicto verbo Banniméta n. 29. & in verbo Conſtitutio. n. 687.

Et Quamuis Crauett conſ 193. n. 8. & Surd. deciſ. Mantuana 221. n. 14. dixerint quod hęc ſciē
92 tia pręſumpta † non ſufficit ad imponēdam pœnam corporalē.

Attamē Farin. in d. verbo Bannimenta n. 30. ait in practica ſe vidiſſe plures in pænam corporalem condemnari ex ſola hac præſumpta ſcientia, ac proinde dicit poſt publicationem conſtitutionis in locis ſolitis inanem eſſe allegationem Ignorantiæ.

Propter probabilem, tamen ignorantiam, quæ fortaſſe cade-
93 re poſſet in aliquo ruſtico, † vel idiota exiſtimarem minui poſſe pœnam ordinariam huius noſtrę Conſtitutionis arbitrio tamen Eminētiſſimorū, & Reuerendiſſimorum Card. Supremorum Inquiſitorum.

94 Ad Quos ſemper † recurrendū admoneo cum agitur de imponendis pœnis noſtræ Conſtitutionis vt animaduertit P Zanardus in Summ. Diuin. Præ-

ceptorum tom. primo cap. 5. de Fide vers. Tertius genus defendentium.

Hodie vero, ad hæc euitanda reis solet in expeditione intimari Bulla nostra, & eis bene declarari illius tenor, ne postea se possint illius ignorantia tueri.

95 Imo cum timor est, † ne offendant denunciatores, testes &c. possunt huiusmodi rei in expeditione post Bullam intimatam, cogi ad fide iubendum in ea maiori summa, qua possunt de non offendentis testibus, Accusatoribus, vel denunciatoribus, vt ex pluribus Votis manuscriptis Reuerendissimi D. Marci Ant. Amidani sic in nostro Sancto Offitio Practicatum fuisse constat.

§. 23.

An rei Nostræ Constitutionis Torqueantur, & Abiurent.

96 QVo ad Torturam † Existimo Breuiter, reis nostris posse dari cum negant se testes, & accusatores, &c. offendisse & tamen contra eos extant inditia suffitiētia ad torturā, & hoc est clarum, nec habet difficultatem.

An autem eis sit danda tortura super intentione, Dicendum est tunc in casu nostro locū esse torturæ super Intentione, cum rei nostri sunt suspecti de Hæresi q̄ quando occidere possit Infra videbimus.

De tortura autem super complicibus, me remitto ad dicta late in tit. de Inditijs, & tortura, in 2. parte, operis.

97 Quo ad Abiurationem † autē Aduertendum quod de ea in Bulla nostra, ne verbum quidem, Ideo in practica tales rei in Constitutionem nostram incidentes, regulariter non debē t Abiurare

An autem eis indicenda sit in aliquo casu abiuratio, ab illa pēdet Quæst. an silicet tales rei in crimina prohibita à Constitutione nostra incidentes, sint de Hæresi suspecti, & quomodo, in qua re.

Eymericus in Directorio p. 2. q. 54 n. 1. ait lacerantes processus Inquisitionis, & vulnerantes testes in causa fidei, pro eo quod testificati sunt, directe Sanctum Offitium impedire, & n. 2. addit quod Hi licet sint multum culpabiles, attamen non esse Hæreticos iudicandos, & q. 56. n. 2. vers. Secundus casus est eadem p. 2. ait hosce esse suspectos de Hæresi vehementer.

Probat id Eymericus ibi primo quia, qui impedit Offitium Inquisitionis excomunicatus est & elapso anno fit suspectus violenter .c. vt Inquisitionis §. fi. de Hæret. in 6. ergo prius vehementer

menter suspectus erit Quoniã præsumptio Violenta non consurgit immediate ex leui, quamuis ab ea possit incipere, sed ex vehementi.

Secundo, hoc idem probat ex quodam rescripto Vrbani Papę Incip. Pręcunctis nostræ mentis, impresso in direct. 2. p. fol. mihi 129. In quo Papa ait posse animaduerti in impeditores, veluti in fautores hæreticorum, & defensores, at hij sunt suspecti de hęresi vehementer, igitur.

Pegna autem in Comm. dictæ Quęstionis 56 vers. & quamquã licet asserat sententiam Eymerici in terminis iuris esse verissimam (prout re vera est) Ait tamen ad iudicandum, an tales impeditores sint suspecti de Hęresi, nec ne, diligenter esse considerandam qualitatem personarum, causam qua ad impediendum moti fuerunt &c. nam potest inquit esse quod tales incidentes in Bullam nostram sint rustici, & Idiotæ, vt comm. accidere solet, & in his nescio quo modo possit cadere suspitio Hæresis, vel potest esse quod non sit Idiota, sed ratio affinitatis cũ reo eos mouerit ad sic delinquẽdum &c. & Pegnam ibi sequitur Farin. de Hæresi q. 182. n. 70. qui alios allegat.

Et in casu, quo sint huiusmodi impeditores suspecti, possunt torqueri supra causa, qua moti sunt ad Sanctum Offitium Impediendum vti dixit Pegna in director. p. 2. q. 54. tom. 79. sub littera .c. vbi etiam de forma abiurationis, quam talis impeditor Sancti Offitij deberet facere, & Farin. de Hęresi dicta q. 182. n. 85. qui alios allegat.

Omnes tamen rei in nostram Constitutionem incidentes ob crimina in ea prohibita perpetrata, post lectam eis publice (ad aliorum exemplum Sententiam absolui debent ab excomunica-
98 tione lata † in nostra Bulla quã incurrere eos clarissime patet, tum ex supra dictis, tum ex Barbosa de Offitio, & potestate Episcopi p. 3. Allegat 50. n. 121.

99 Ratio autem quare † in Sancto Offitio Rei nostri non soleant regulariter abiurare, sumitur ex doctrina Bonif. Vitalini ĩ Clem. prima n. 160. de Hæret. & Card. Zabar. ibid. in §. Verum il secondo n. 7. vers. 4 Quęro, vbi dixerunt quod Impedientes Offitium Sanctę Inquisitionis, tunc reddũtur suspecti de Hæresi, cũ id faciunt gratia Hæresis, secus autem si prętio, aut amore carnali, nam tunc contra eos nõ potest procedi vti suspectos de Hæresi, sed vti conturbantes Iurisdictionem Sancti Offitij, & Doctrinam hanc, quæ verissima est sequuti fuerunt Farin. de Hæresi

q. 182. n. 87. & Leonard. Duard. ad Bullam Cænæ Domini lib. 2. Can 1. q. 33. n. 28. & seq. In Hisce autem nostris Catholicis regionibus, non pręsumit Sanctũ Offitium regulariter Reos nostræ Constitutionis Impedimentum pręstare S. Offic Intuitu Hęresis. & in fidei odiũ, sęd potius ex affectu carnali, seu ex alia causa, & ideo reis huismodi nõ solet S. Offic. regulariter abiurationẽ Iniũgere vt patet ex sẽt. quę in hac materia publice legũtur.

§. 24.

De Pœnis horũ reorũ.

100 PEnę † horum reorum manifeste constant ex Bulla nostra, Bene verum est, quod cum rigorosissima sit, Eminentiss. illi P. P. Supremi Inquisitores ad quos casus horum reorum semper referri debent, illius rigorem in omnibus casibus non seruant æquitatem potius sequẽtes, quã iuris rigorem.

Et ita Farin. de Hęresi q. 188. n. 73. attestatur, quemdam carceratum in Sancto Offitio, qui præparata fuga vulnerauerat ad mortem custodem carcerum fuisse suspensum, Pro vt, & hic Cræmonæ, quidam Hebreus de anno 1614. fuit suspensus, ex eo quod occiderat quemdam Hæbreum, qui contra eum in Sãcto Offitio deposuerat, vt pluries mihi attestatus fuit, Reuerẽdissimus D. Io. Baptista Stanga Abb. S Ant. qui Consultoris munus in nostro Sancto Offitio per quadraginta annos exercuit.

Sic etiam quando vulnus non est lætale, sed leue vidi tales sic offendentes aliquando damnari ad triremmes perpetuos, vel saltem decennales, prout ita hic Cremonæ fuit executum in persona vnius, qui baculo percusserat, quendam testem qui in Sãcto Offitio deposuerat contra eius fratrem, publice illi lecta Sẽtentia in aula magna Episcopatus Cręmone me ibi præsente, existente ibi Episcopo Illustrissimo, Io. Baptista Briuio, & Reuerendissimo P. Tho. à Tabia Inquisitore.

Sic etiam perterrefacientes testes, (non tamen sequuto effectu) aliquando dimissi fuerunt cum graui opiurgatione, & intimatione Bullæ nostræ, vti seruatum fuisse in casu suo, attestatur Monald. cons. 66. n. in fi. vol. 2.

Aduerte tamen Benigne lector, quod ex his exemplis non licebit Inquisitoribus, nec ministris Sancti Offitij formare sibi regulã generalem, quod silicet perterrefacientes puniri debent, vt supra, & pariter vulnerantes, nam hoc arbitrium in materia huius Bul-

Bullæ nostræ, non est Inquisito-
rum, nec ordinariorum, sed Emi
nentiss. D. D. Card. Suprem In-
quisitorum, ad quos spectat de-
clarare, an rei nostri inciderint
in pœnas nostræ Constitutionis,
nec ne, & ad quos ob id consulo
quod huiusmodi causæ semper
referantur.

Ad finem huius §. nolo omitte
re pulcherimum casum de quo
Reuerendissimus D. Marc. Ant.
Amid. tom. 1 eius votorum casu
2. qui hic Crem. accidit, vsq; de
anno 1592. de quodam, qui om-
nes testes contra eum in Sancto
offitio examinatos accusauerat,
& Carcerari fecerat per Iudicē
sęcularem ob varia delicta, &
damna ab eis, & eorum anima-
libus in eius predijs illata.

Circa quem casum Votum D.
Amidani, & vt ipse ibi attesta-
tur maioris partis nostræ Con-
gregationis Crem. fuit, quod,
licet illa accusatio non possit di
ci formaliter perterrefactio, de
qua in Bulla nostra, per text. in
l. Accusationis C. de his quæ vi,
metus ve causa fiunt, tamē quia
visa fuit calumniosa, & dolosa,
Reus ille teneretur expensis
suis liberare testes carcera-
tos, & soluere omnes expensas
liberatis à Carcere.

§. 25.

Quomodo se debeat gerere Confessarius cum reis Nostræ Constitutionis

IMprimis animaduertere debet
Confessarius an penitēs reus no
101 stræ Constitutionis, fauerit †
Hęretico, & quem animum ha-
buerit, iuxta tradita supra in tit.
4. de fautoribus, nam tunc esset
Excomunicatus Excomunicatio
ne Bullę Cenę Domini, in primo
Canone, Filiuc. Quęst. moraliū,
tract. 15. cap. 6. q. 10. vers. quia
vero.

102 Si vero, Rei huiusmodi non †
habuerint animum fauendi hæ-
resi, neq. directe, neq; indirecte,
sed in Bullam nostram inciderit
ex passione, amiticia, &c. tunc
certum est eos incidere in exco-
municationem memoratæ Con-
stitutionis, Si de Protegendis.

103 Dubium tamen est, an d. † ex-
comunicatio sit reseruata.

In qua Re, Comunis opinio est
eam nemini esse reseruatam, ob
idq; à quocumq; confessario ap-
probato posse tolli, ita post Na-
uar. & Viual. tenuit Filiuc. q.
Moral. tract. 14. cap. 6. quæsito
7. n. 92. & Bonacina, de censu-
ris in spetie, Disp. 2. q 2. Pun-
cto

cto. 13. n. 6. & in eoq; fundatur Hęc sententia quod, de reseruatione dictę Censurę non constat.

Hæc tamen opinio, apud me est valde Dubia, & si essem Confessarius non apponerem manum absolutioni pœnitentis ab hac Censura.

Non .n. probabile est Sanctissimum Pontificem tot pœnas cõstituisse in Reos dictæ Constitutionis, & Excomunicationem in eos latam nemini reseruasse, vt à quocumq; Confessario posset tolli, Et in praxi Inquisitores in expeditione horum reorum absoluunt eos ab hac censura, cum causas eorum expediunt, & Hinc est, quod Sairus. de Censuris lib. 3. cap. 31. n. 7. & Scortia in Selectas Constitutiones Epitome. 106. Theorem. 278. vers. pœnę prędictorum, voluerunt Excomunicationem dictæ Bullę, esse reseruatam Summo Pontifici.

104 Notare etiam debet † Confessarius quod Excomunicatio huius Bullæ incurritur à Consulente, etiam nullo effectu sequuto, ita colligitur ex verbis illis Bullę, ibi licet nemo occisus &c. & in indiuiduo notauit Bonacina d. Puncto 13. n. 4. hoc tamen intelligendum est, iuxta supra dicta in quæstione de mandante.

105 Similiter dubitare posset † Confessarius, quomodo se gerere debeat, cum Reo nostræ Constitutionis, qui incidit in pœnã Confiscationis omnium bonorũ, an silicet hanc pœnam debeat in conscientia pati Reus, etiam ante sententiam, stantibus verbis Bullæ, circa quam Rem mihi semper placuit Sententia, Vasquez. in prima secundę D. Tho. tom. 2. disput. 170 cap 3. qui voluit, reum in conscientia non teneri subire pęnam illam Confiscationis bonorum, & hãc eandem Sententiam latiss. defendit, Mol. vid. de Iustitia, & Iure, Tract. 2. disp. 95. per tot. vbi de Confiscatione Bonorum Hęretici.

TITV-

TITVLVS DECIMVS QVARTVS.

DE IVDEIS, ET ALIIS Infidelibus.

SVMMARIVM

Iudei an ſint Hæretici, & qualiter, n. 1. ſeq.

Inquiſitores Iuriſdictionem non habent in Iudeos, niſi in caſibus expreſſis à Iure n. 4.

Iudei in delictis Secularibus ſubdũtur Iudicibus laijcis, Quid in delictis ſpiritualibus, vel mixtis. n. 5. & ſeq.

An Inquiſitores aliquando Iudicent Iudeos, vbi reicitur Symancha. n. 8 & 9.

Primus Caſus Bullæ Greg. XIII. concordat cum Iure comuni n. 10. & 11. vbi reprobãtur Conrad. & Vaſq.

Iudei ad Saracenos tranſeuntes an ſubſint Inquiſitoribus n. 12. ſeq.

Secundus Caſus Bullæ, quid olim controuertebatur n. 14 15.

Tertius caſus Bullæ, n. 16.

Quartus Caſus Bullæ n. 17.

Quis ſit Iudex Iudei Blaſphemi

Iudei ſubſunt Inquiſitori, ſi delinquũt contra fidem noſtram.

Quintus Caſus Bullæ

Sextus Caſus Bullæ n. 22.

Septimus Caſus Bullæ n 23.

Octauus Caſus Bullæ n. 24.

De duplici Talmud. n. 25.

Nonus Caſus Bullæ n. 26.

Principes Seculares in eo non poſſũt diſpenſare. n. 27. ſeq.

Iudei Imagines Comſpurcãtes an ſubdatur Inquiſitoribus n. 31.

Quid de Iudeis ab eorum biblijs abradentis teſt. quæ Chriſto poſſunt conuenire 32.

De Iudeis facientibus ſibi accendi ignem in die Sabati à Chriſtianis n. 33.

Iuriſdictio Inquiſitoribus Conceſſa in dicta Conſtitutione Greg. XIII. an intelligitur priuatiue, quo ad laycos n. 34. 35.

Qualiter Iudei torquẽtur, & abiurẽt n. 36. & ſeq.

Quibus penis Iudei puniantur, & an poſſint ab Inquiſitoribus ſine Epiſcopis puniri n. 39. & 40.

Paruuli Iudeorum an inuitis parentibus poſſint Baptizari n. 41.

Communio cum Iudeis in pertinentibus ad religionem eſt illicita, & quid in pertinentibus ad alias res n. 42. & ſequentibus.

Fidelis communians cum Iudeo, ſi errorem habet in intellectu, eſt Excomuni-

municatus excomunicatione Bulę Cænæ n. 44. vbi quod si peccauit ex contemptu.

De peragendis à Confessario circa hosce communicantes cum Iudeis n. 45.

D. D. in hac materia videndi n. 46.

E Iudeis tractaturi, ea solum examinabimus, quæ ad tribunal Sancti Offitij spectare videbuntur, reliqua nō nisi illorum occasione breuissime attingentes.

§. I.

An Iudei sint Hæretici.

ANtequam ad solutionem quæstionis propositę accedamus
1 supponendum est Iudeos † esse extra ecclesiam Dei, patet hoc ex loco illo Pauli.P. ad Corinth. cap. 5. quid .n. mihi de his, qui foris sunt iudicare, & de hoc est text. in cap. gaudemus, de diuort. & in .c. multi, secunda q. 1. latissimeque hoc probarunt Card. Bellar. lib. 3. cap. 3 controuersia generali .3 tomo. & Riceiullus, de personis extra Ecclesiæ gremium existentibus lib. 2. cap. 1 per tot. vbi alij allegātur, hoc supposito breuiter.
2 Dicendum, Iudeos & si contra fidem † sentiant, attamen non esse Hęreticos, Ratio huiusce cō clusionis est, quia vt quis hęreticus dicatur, requrit. quod sit Baptizatus, vti latissi me probaui, in titulo de Hæresi, & Hæreticis, nec potest dici ab Ecclesia Dei diuisus, qui numquam in ea fuit, vti dicebat Roijas Singul. fidei 37. n. 5.

Conclusionem nostram docuerūt, Royas. vbi supra, & in tract. de Hæret. p. 2. n. 471. Albertin. in Rubr. de Heret. in 6. in 6. q. n. 12. Farin. qui alios plurimos allegat de Hæresi q. 188. n. 128 & in suis Fragm. Crimin. in verbo Iudeus. n. 655. p. 2. Leonardus Duardus ad Bullam Cænæ Domini lib. 2. Can. 1. q. 21. per tot.

3 Licet autem vere, & proprie Iudei Hæretici † non sint, attamē negari non potest, qnin saltem improprie, & large vocari possint Hęretici, ita Io. Andr. in cap. firmissime, de Hæreticis, n. 3. Lo pez. in alleg. Hęreticalibus impressis post repetit. ad capud Per Vestras, extr. de Donat. Int. Vir. & Vxorem. §. 4. post medium, Vers. & Hinc est Farin. d. q. 178. n. 130. qui alios citat, & Leonard. Duard. loco cit n. 5.

Hinc

Hinc est quod Inquisitores hęreticę prauitatis nullam habent
4 Iurisdictionem in † Iudeos, ex eo tantum quod Iudei sunt, cum vt sic, non sint vere Hęretici, pulcherrimum ad hoc est. cōs Bald. 315. & cons. 316. vol. 1. vbi Rouescal. in addit. & Bald. sequutus fuit Decian. in suis Tract. Crim. lib. 5. cap. 14. n. 2. & Farin. in Fragm. Crim. p. 2. in verbo Iudeus n. 655. an autem in aliquibus Casibus Iudei Inquisitorum foro subdantur, infra videbimus

§. 2.

An Iudei in delictis subdantur Iurisdictioni Iudicis Layci, vel Ecclesiastici.

5 IN Hac re † quo ad delicta mere secularia, qualia sunt homicidia, furta &c. clarissimum est quod Iudei puniuntur, & subsūt Iurisdictioni Iudicis Layci, ita Masquar. de Iudeis p. 2. cap. 9 n. 4. vers. in criminibus vero Farin. In Fragm. Crim in verbo Iudeus p. 2 n. 663. Ricciull. de Iure person. extr. Ecclesię gem existi. lib. 2. c. 52. n. 5. post Deciā. in tract. Crim. lib. 5. cap. 14. n. 2. in fin.

Difficultas est quid sit Dicēdū,
6 in causis mere spiritualibus, † vel mixtis, in qua re.

Quidam Doctor de Valentia cons. 119. inter consilia Socini Senior. vol. 4 cui cons. etiam ipse Socimns se subscripsit Clar. in § Blasph. n. & §. fi. q. 35. n. 25. Alex. cons. 99 vol 6. Anania in Rubr. de Iudeis n 9. Mart. de Iurisd. p. 2. cap. 13. n. 14. & cap. 16. n. 20. voluerunt in delictis mere Ecclesiasticis vel mixtis solos sæculares Iudiccs esse competentes.

Mouentur omnes ex illo loco Pauli Quid .n. mihi de ijs, qui foris sunt iudicare.

Secundo mouentur per text. in cap. In nonnullis, extr. de Iudeis, vbi Papa mandat quod si iudei prorumpant in contumeliā Creatoris, puniātur per iudices & Principes sæculares.

Sed Bald. in cons. 315. & cons. 316. cui cons. se subscripserunt Io. de Lignano, & quinq; alij Canonistę Senatus Pedemont. apud Thesaur. decis. 241 n. 7. vers. 3. fuit opinio aliorum Marquar. de Iudeis p. 2. cap. 9. per tot. Decian. in Tract. Crim lib. 5. cap. 14. n 2. Bursat. cons. 90 n 1. & seq. vol. 1. Pegn ad Director. p. 2. com. 71 Card. Tuscus in verbo Iudeus concl. 372. n. 7 & seq. Farin. in Fragm. Crimin p. 2. in verbo Iudeus n. 663. & Ricciullus de Iure personarum extra Ecclesię gremium existentium,

lib. 2. cap. 52. n. 6. vers. Quibus non obstantibus, generaliter docuerunt In criminibus mere ecclesiasticis, † solos ecclesiasticos Iudices esse competētes, in mixtis vero posse vtrosq; & ecclesiasticos, & laycos cognoscere, ita tamen, vt inter eos sit locus prȩuentioni, Farin. vbi supra.

7

Probat traditionem hanc D.D. text. in c. Post miserabilem de vsuris, ibi Iudeos ad remittēdas Christianis vsuras, per Principes, & potestates compelli præcipimus, cap. autem in his § secundum, de Verborū signif. cap. quod præcipitur 14. q. 2. cap. 1. de Offic. Deleg. ex quib. clare colligitur, verbum præcipimus importare Iurisdictiouem, sicuti etiam importat necessitatē præcisam, ad not. per D.D. in Rubr. Cod. de Mandat. princip. Quod idem etiam probatur non obscure, in c. postulasti de Iudeis. vbi in crimine mixto laycus potest compelli per Ecclesiasticum, vt procedat contra Iudeum, neq; obstant opposita nam.

Ad Primum respondetur quod locus ille Pauli intelligi debet, de excomunicatione, & alijs pœnis spiritualibus, vti ita illum intelligit P. Cornel. à Lapide in d. loco versic. 12. ita etiam Royas de Hæret. p. 1. n. 563. vbi quod aliud dicendum est quo ad pœnas corporales, & pecuniarias.

Ad Secundum ex text. in d. c. In nonnullis pluribus modis respōdetur per Eymer. in Direct. p. 2. q. 46. n. 8. quem vide, Abb. vero addit in c. postulasti. n. 4. vers. & ad istum text. puto respondendum quod cum papa præcipit Domino temporali, vt Iudeum puniat, hoc facit, quia non ita de facili Ecclesiast. potest iudeos compellere, sicuti potest Iudex Laycus, & ideo Papa id facere intelligitur ad faciliorem executionem Iustitiæ, non per hoc tamen, tollitur, quin Papa Iurisdictionem habeat in ipsos, maximeq; hoc colligitur ex verbis canonum ponderatis à Ricciullo vbi supra n. 8. & seq.

§ 3.

An Inquisitores de Iure in aliquibus casibus possint Iudeos punire.

8 Dicendum breuiter est, seclusis Pontificijs Constitutionibus, & solo iure Canonico comuni attento, Inquisitores in multis casibus posse Iudeos, & Saracenos punire, hosce autem casus infra videbimus, Conclusionem nostram expresse docuerunt, Eijmeric. latiss. in Direct. Inquis. p. 2. q. 46. per totam Locatus,

Auctor Repertorij Inquisit. Comensis in Lucerna Inquisit. omnes, in verbo Iudeus, Pegna in com. dictæ q. 46. Royas. de Hæret. p. 1. n. 552. & seq. Farin. in Fragm. in verbo Iudeus p. 2. n. 657. & seq. Decian. d. cap. 14. n. 2. Azeued. ad Regias Hispaniȩ const. lib. 8. tit. 3. lege 1. n. 20. & seq. & n 23. vbi quod, licet Inquisitor non possit Iudeis pȩnas spirituales, & pœnitentiales imponere, sicuti Cristianis, potest tamen priuare eos comercio Christianorum, præcipiendo Christianis ne cum Iudeis tractent, & eos carcere, pænis pecuniariis, & publicis verberibus, & similib. pœnis coercere.

9 Ex quibus patet perperam loquutos Simanch † de Cath. Inst. tit. 35. de Iudeis n. 11. & Socin. Sen. cons. 119. n. 18. vol. 4. vbi cōcludunt Inquisitores non posse procedere cōtra Iudeum, qui aduersus Christianum dixerat, *la vostra fede, è fede da Cazzi* & Anchar. in cons. 15. vbi consuluit, quod Iudex sæcularis debet Iudeū punire, qui proiecit immunditias super Crucem, quæ in Litanijs deferebatur, sed hæc melius infra declarabitur Quæstio.

§. 4.

De Bulla Gregorij 13. Antiqua Iudeorum

AD difficultates hasce sedandas, emanauit à Sanctissimo D. N. Greg. Papa XIII. Constitutio, quæ incipit, Antiqua Iudeorum improbitas, vbi Papa declarat casus particulares, in quibus Inquisitores possunt cōtra Iudeos procedere, eam nos breuiter explicabimus §. in seq §.

§. 5.

De Primo Casu Bullæ nostræ.

PRimus Casus, in quo Inquisitores libere procedere possunt contra Iudeos, in Bulla nostra, hisce verbis explicatur.

Si quis Iudeus, aut infedelis, ex ijs quæ circa fidem cum illis nobis sunt cōmunia, veluti Deum vnum & æternum, omnipotentem, Creatorem omnium Visibilium, & inuisibilium, & similia non esse asseruerit, prædicauerit, vel priuatim alicui insinuauerit.

10 Casus † hic noster concordat cum iure comuni, ita namq; ante Bullam prædictam tenuerunt Director. Inquisit. p. 2 q. 46. n. 4. Zanch. addition ad capud 36. in verbo, delinquunt circa fidem

eorum Locatus in Iudiciali Inquis. verbo Inuocare n. 2. vers. quædã alia sunt, Decian. in suis Tract. Crim. lib. 5. cap. 14. n. 2. vers. & insuper notandum Marquar de Iudeis p. 2. cap. 9. n. 2. Bursat. cons. 90. n. 1. vol 1. & post Bullam Greg. 13. de eaq; mentionem facientes, Pegn. in comm. d. quæstionis 46. Zanard. in summ. Diuin. Pręcept p. 1. cap. 4. vers. Vltimo subijciũtur, Azorius in Summ. tom. 1. lib. 8. cap. 22. q. 12 Io. Franc. Leon. in Thesaur. fori Ecclesiastici p. 3. cap. 35. n. & Farin. qui alios allegat, de Hæresi q. 178 n. 146 & in suis Fragm. Crimin p. 2. in verbo Iudeus n. 659.

Rationem huiusce rei assignãt Eijmeric. & Locatus locis citatis, nam in ijs in quibus nobiscum conueniunt à Christianis non distinguũtur, & in his, nec Iudei sunt, nec pro hæreticis habentur, vnde ea impugnando dicuntur directe fidem Christianã impugnare.

11 Contra tamen hanc conclusionem senserunt Conrad. † lib. 4. de Hæret cap. 2. & Fernand. vasq Contro. Illustr. lib. 1. cap. 24. quorum sententiam contra comunem opinionem esse, & nulla niti ratione probauit. Pegn. d. Comm. 71 sub littera a.

12 Dubitari tamen hoc loco potest. an Iudeus † ad Sectam Saracenorum transiens possit, ab Inquisitore puniri, In qua re Oldradus cons. 51. si Iudeus, Alber. in Rubr. Cod de Iudeis col. 1. vers. Quæro circa hanc, Io. Andr. in addit ad specul. in Rubr. de Iudeis circa finem, vers. dubitari vidi Io. de Anan. in c. ex speciali in fi. de Iudeis, & Rom. in Singul. 687. Incip. Cras Christus ascendit, tenuerunt talem Iudeũ nequaquã puniri posse Sed

13 Contrarium quod, & puniri † possit, & ab Inquisitore sit talis Iudeus coercendus melius docuerunt, Campegius ad Zanch. de Hæreticis cap. 36. vers. tandẽ circa hanc tractationem, & Decianus Tractat. Criminalium. lib 5. cap. 12. n. 34 & hęc opinio non videtur habere probabilem dubitationem post Bullã nostram, in præcitatis verbis, cũ .n. Secta Saracenorum multa cõtineat discrepantia à rebus quas com. credunt Iudei nobiscum, vt videre est ex Eijmerico in Directorio p. 2. q. 46. n. 12. vers. respondetur quod Iudei, si Iudei ad Saracenorum sectam transeunt, per consequens necessarium in aliquibus comunibus Iudeis, cũ Christianis discrepant, & ita formaliter sub verbis nostræ Bullæ comprehenduntur, & ita etiam tenuit Eijmeric. in cit q. 46.

Si tamen Iudeus transiret ad aliquam Sectã, quæ nihil contrarium

trarium haberet, rebus in quibus Iudei nobis cum conueniūt tunc iudicarem minime posse Iudeos ab inquisitore puniri, & ita rem hanc videtur declarare Cāpeg. loco citato in fi.

§. 6.

De secundo casu Bullæ Nostræ.

14 *SI Dæmones † inuocauerit, consulueritve, aut eorum responsa acceperit, ad illosve sacrificia, aut prœces ob diuinationem aliamve causam direxerit, aut quid eis Imolauerit, vel thuris, alteriusve rei fumigationes obtulerit, aut alia quæuis impietatis obsequia præstiterit.*

Secundus iste casus est veluti corrolarium primi, nam nobiscū conueniunt Iudei, solum Deum Adorandum illiq; soli vti Deo prœces fundendas, ipsumq; solū futura scire, vnde cum Iudei in casum nostrum secundum huius Bullæ incidentes, prædicta in quibus nobiscum conueniunt, saltem facto negent, sequitur casum nostrum esse veluti corrolarium primi.

15 Controuersa † olim fuit quæstio, quis in casu hoc iudeum punire deberet An princeps sæcularis, an Inquisitor & tandem quęst. hac deducta in curia Rō. Greg. 11. in publico consistorio mandauit D.D. Cardin. Bonon. & Mutin quatenus scriberēt, & mandarēt Episcopo Illerdēsi in cuius fortijs Hębreus quidam (qui Dœmones inuocauerat, illis sacrificauerat, responsa expectauerat, & habuerat) in sequestrū collocatus erat, quaten. intra certum tempus dictum Hæbreum consignaret Episc. Barchinonensi, & P. Eymerico Inq. in Aragonia, & litteras dictorū Card. ponit Eymericus d. q. 46. n. 17. ad huius casus materiam allegari possunt, & de Iudeis in casum incidentibus, Eymericus dicta q. 46. n 17. Campeg. ad Zanchin. de Hæret. c. 36. in verbo delinquunt circa fidem nostram, in fi. Farin. de Heresi q. 178. n. 146. Io. Franc. Leon. in Thesaur. fori Ecclesiastici remis sive ad Bullam nostram c 35. n. 119. Azor. loco iam supra in primo casu allegato, & Zanard. loco ibidem citato.

§. 7.

De Tertio Casu Bullæ Nostræ.

16 *SI Christianos † verbo, facto, vel exemplo, aut quouis alio modo nefaria huiusmodi docuerit vel ad ea perpetranda perduxeri vel perducere attentauerit* Et hoc est

est quod dixit Eymericus d. q. 46. n. 4. vers. *si ergo inueniantur* ibi *praesertim in praesentia Christianorum*, vbi Pegna addit, *quia quandoq; ad similia, suo malo exemplo Christianos pertrahunt vel perducere attentant* circa conatum huiusmodi, quando nam debeat puniri Videnda sunt ea, quę dixi in materia Bullae Pij V. *si de Protegendis* vbi late de hac re.

§. 8.

De Quarto Casu Bullae

17 *SI Saluatorem † & D. N. Iesũ Christum, purum Hominem, vel etiam peccatorem fuisse, Matremue Dei non esse Virginem, & alias huiusmodi Blasph. quae per se Haeretica dici solent, in Christianae fidei ignominiam, contemptũ, aut corruptionẽ impie protulerint* Distinctionem hanc de Blasphemijs Haereticalibus, & non haereticalibus ad propositum nostrũ Iudeorum pulcherrime, attulit Eymericus d. q. 46. n. 10. vers. respondetur multipliciter.

In Blasph. namq; non hereticalibus, quoniã delictum illud est mixti fori, vti probaui in tit. de Blasphemis, in propria quaest. de hac re, Iudeos punire potest, &

18 Iudex † Ecclesiasticus loci ordinarius, & Iudex secularis, ita vt inter eos sit locus preuentioni pro vt de delictis mixti fori in genere loquens, in materia nostra Iudeorum, dixit alijs etiam alleg. Farin. in fragm. Crimin. p. 2. in verbo, Iudeus n. 664. & de iudeo Blasph. *al Corpo di Christo la sara cossi,* quod possit puniri, tam ab Ecclesiastico quam à seculari decidit Senatus Pedem. apud Thesaur. decis. 241. n. 7. vers. 3. fuit opinio aliorum.

Sed, quo ad Blasph. Hereticales nominatas in verbis predictis Bullę iudex erit inquisitor, † vt in bulla nostra, late Lazar. de Blasph. q. 6. n 15.

Et licet Alex. & alij allegati per Masquar. de Iudeis p. 2 c 9. n. 5. & Farin. de delict & paenis q. 20. n. 41. Lazar, loco supra citato n. 5. tenuerint, quod iudex secularis punit iudeos in Crimine Blasph. attamen illorum doctrina procedit in Blasph. non Haereticali, ita tamen, vt etiam iudex Ecclesiasticus in illo blasphemiae genere punire possit iudeum, modo supradicto, Nam in Haereticali solus inquisitor cognoscit.

Quod maxime procedit in casu nostro, in quo iudeus praesumitur hasce blasphemias proferre in contemptum Religionis Christianę, & clarum est quod iudeus Christi fidem contemnẽs subditur iudicio inquisitorũ, vt infra dicemus in nono casu.

In

In Christianæ fidei ignominiam contemptum, & corruptionem impie protulerit, optime Deciã. in tract. Crimin. lib. 5. cap. 14. n. 2. in principio vbi quod Iudei subduntur Inquisitori si delin-
20 quunt † circa fidem nostram, contemnendo, vel vilipendendo eam, vel etiam comittendo aliquod in contumeliam Christi, & eius fidei, & Ecclesię ita etiam Royas in tract. de Hæret. p. 1. n. 557. vbi reprobat Socin. Sen. in cons. 119. vol. 4. qui consuluerat quendam Iudeum non posse puniri ab Inquisitoribus eo quod aduersus Christianum dixerit *la vostra fede, è fede da Cazzi*, Masquar, de iudeis p. 2. cap. 9 n. 3. Farin. in Fragm. Crim. p. 2. in verbo iudeus n. 657. & de Heresi q. 178. n. 133. vbi alios plurimos allegat, quibus adde Bald. cons. 110. vol. 2.

§. 9.

De Quinto Casu Bullæ

21 *SI cuiusuis † eorum opera, aux. cons. vel fauore aliquis Christianus à fide desciuerit, quamque semel susceperat ab negauerit, vel ad iudeorum, seu aliorum infidelium Ritus Cæremonias, superstitiones, vel impias Sectas transierit vel redierit, seu in hæresim aliquã inciderit, aut qui vt Christi fidẽ abneget, seu in hæresim incidat, opem consilium fauorem vt quomodocumq; præstiterit*, idem etiã erat ante Bullam hanc, vt patet ex annot. per auctor. Repertor. Inquisit. in verbo iudeus vers. Item inquisitor potest, Marquar. de iudeis p. 2 cap. 9. n. 3. vers. sicut etiam de iudeo Auctor Lucernæ inquisitorum, in verbo iudeus n. 1. Royas in tractatu de Heret. p. 1. n. 558. late Campeg. ad Zanch. de Heresi cap. 36. vers. deliquit circa fidem nostrã Decian. in tract. Crim. lib. 5 c. 14. n. 2. latiss. & pulcherime Eymericus in Direct. inquisit. p. 2. q. 44 n. 3. & in Pegna in com. 69. sub littera c. vbi etiam de Ritu, quo iudei facti Christiani, ad iudaismũ redeũt Siluester in Sũm. in verbo Hereticus 2 n. 4. Santarellus de Heresi cap. 2. dub. 1. n. 7 Farin. de Hæresi q. 178 n. 143. vbi alios allegat, & n. 145.

Et ratio huiusce rei est, quia sic iudei ratione delicti efficiuntur de foro inquisitorum, quibus cõmissa est omnimoda fidei defensio, vti considerauit Bursat. cõs. 90. n. 3. vol. 1. alias n. meliores essent conditionis, quam Christiani, & sic ex sua malitia præmium exemptionis obtinerent, late Repertor. inquisit. vbi supra vers. An, & ex qua eam, circa medium.

§. 10.

§. 10.

De Sexto Casu Bullæ.

22 *SI quis Cathecumnum, † vel quẽcumq; ex Iudeis, aut Infidelibus, Deo inspirante ad fidẽ Christi veuire volentem, post declaratam, nutu, verbo, facto, aut quocũque, alio modo, à fide, vel fidei instructione, aut sacri Baptismi susceptione retrahere, auertere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, ne ue regenerationis lauacro abluatur, quouis modo impediuerit*, In hoc casu etiam ante Bullam Inquisitores poterãt procedere cõtra Iudeos, optime Bald. cõs 315. n. 1. vol. 1. & cons. seq. vbi Rouescal. in addit. Marquar. de Iudeis p. 2. cap. 9 n. 3. vers. Sicut etiam de Iudeo, Decian. vbi supra d. n. 2. & cap. 12. n. 8. Farin. de Hæresi q. 178. n. 143. qui alios allegat, adde Campeg. ad Zanch. de Hęreticis cap. 36. in § delinquunt circa fidem nostram, vers. Hoc idem affirmatur.

§. 11.

De Septimo Casu Bullæ Nostræ.

23 SEptimo † Inquisitores procedere possunt contra Iudeos, *Si Apostatas, seu Hæreticos scienter domi acceptauerint aluerint occultauerint &c. vel eis quomodolibet opem auxilium vel fauorem præstiterint.*

Et ita etiam in hoc casu posse Inquisitores procedere dixerũt Simanch. de Cath. Instit. tit. 35. de Iudeis n. 11. Squilacens. in tractat. de fide Catholica cap. 46 n. 1 & 2. Pegna d. verba nostræ Constitutionis allegans 2. p. directorij comm. 76. Vers. Iudei vero, & comm 77. vers. Iudei pręterea, & Farin. qui alios allegat de Hæresi q. 178. n. 143 & q. 182. nu. 66.

§. 12.

De Octauo Casu Bullæ

24 OCtauo † Inquisitores procedere possunt contra Iudeos, *Si libros Hæreticos, vel Thalmudicos, aut alios Iudaicos damnatos, vel alias prohibitos retinuerint &c. diuulgauerint, vel in quæcumquæ loca detulerint, aut ad eam rem opẽ suã accomodauerint.*

De huiusce casus octaui, materia, & de prohibita lectione librorum omnium damnatorum etiam infidelibus, & Iudeis, & q in casu contrauentionis possint, & debeant ab Inquisit puniri late Pegna in 2. p. direct. super capud fraternitatis de Hæreticis com. 3. in fi. Vers. *Postremo in fine huius commentarij* Bursat cõs. 90. n.

90. n.4 & seq. vol. 1.& Farin.de Hæresi q. 180. n.10 qui alios latissime allegat.

25 *Vel talmudicoꝛs* † de Duplici Hebreorum thalmud, Hierosolomitano silicet, & Babilonico, vide Decian. in Tract Crim. lib 5. cap 12. n.3. Marquar. de Iudeis p.3. cap.1. n. 49 vbi quid in hoc libro contineatur, Flauius Cherub Scholio. 2. in Bullam 20. Clement.8. Et de spetiali prohibitione illius libri, vide Bullam Innocent. 4. incip. impia iudeorum, & decretum particulare Illustrissimorum Card. Supremorum inquis. incip. cum sicut Nuper, post direct. inquis. inter litteras Apostolicas pro Sancto Offitio, & vltimo loco Bullā Clem. 8. incip. Cum Hębreorum malitia, de qua in Bullar. nouo tom. 3. Const. 20.

§ 13.

De Nono Casu Bullæ Nostræ.

26 Nono † possunt inquisitores procedere contra iudeos *si Christianos deriserint, redemptionisq; nostræ hostiam salutarem, in Ara Crucis immolatam Christum Dominum, ludibrio habens, quandocumq; maxime vero in sacro Parasceues die, Agnum, seu ouem, vel quid aliud Cruci affixerit, aut appenderit, in eam ve conspuerit, seu quomodocumq; contra eam fecerit* Huc spectant omnia quæ supra dixi in 4. Casu Bullæ nostræ vers. in Christianæ fidei.

De hac Memoria Pass. D. N. quotannis fieri solita à iudeis in ludibrium Religionis Christianæ, crucifigendo pueros, agnos &c. plura Masquard. de iudeis p. 1. cap. 7. n. 2. sed quod in isto casu puniri debeant per Episcopos vel iudices seculares, tenuerunt post Oldrad. cons. 36. Repertor. inquisitorum in verbo iudeus §. An inquisitor possit procedere, & Decian in tract. Crimin. lib. 5. cap. 12. n. 18.

Verum quam male isti loquuti sint, patet ex alleg. supra in 4. casu Bullæ, vbi plurimos allegaui, qui generaliter, & bene Docuerunt, iudeos villipendentes Eclesiam, Christum, & Christianam fidem puniri debere ab inquisit. vnde cum isti iudei cruci affigentes oues &c. villipendant Christum non video, quomodo possint à iurisdictione inquisitorum subtrahi, stante vero dispositione Bullæ nostrę clarissimum est cessare omnes aduersariorum doctrinas.

§. 14.

De Decimo, & Vltimo Casu Bullæ.

27 *SI Nutrices † Christianas contra Sacrorum Canonum statuta, diuersorumq; Rom. Pontificum &c. sanctiones, adhuc retinuerit.*

Dubitari hoc loco potest, an iudeis licitum sit retinere nutrices extra domum, in qua re.

Cardinalis in .c. ad hæc, de iudeis, vers. oppono, & Abb, ibid. n. 2. voluerūt id iudeis licere nā text. in d. c. ad hæc, qui illud prohibet habet hæc verba, in eorundem domibus.

Sed Contrarium est verius, vti probarunt alijs plurimis relatis, Sanch. ad præcepta Decalogi lib 2. c. 31. n. 19. & Ricciullus de iure person. lib. 2. cap. 28. n. 17. nam siue in Domo propria, siue extra retineantur nutrices, semper ob familiaritatem adest periculum subuersionis, quæ fuit ratio decidendi, in d. c. ad hæc.

Neq; obstant illa verba, in eorumdem domibus, nam illa non fuerunt apposita ad restringendam prohibitionem, sed gratia frequentioris vsus, vti bene declarat Sanch vbi supra.

28 Ratio autem † Quare hic casus in Bulla nostra reseruetur inquisitoribus est, quia est contra decorem Christianæ religionis, q nos Christiani, qui sumus filij liberę, seruiamus filijs Ancillæ, qui sunt iudei, quæ est ratio assignata à text. in .c. & si iudeos, de iudeis, Sanch. vbi supra n. 20. & Ricciullus loco allegato n. 12.

29 Ex Quibus sequitur quod princeps † sæcularis, non potest in hoc dispensare, cū decori Christianæ religionis derogari neq eat, ita Ricciull. d. n 12.

Imo nec Episcopi ob eandem rationem poterunt in hoc dispēsare, etiam vt extra domum nutrix retineatur, Ricciullus vbi supra n. 18. & Sanch. d. cap. 31. n 27.

30 *Aut eas retinens † die, qua Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum sumpserint lac vno, vel pluribus diebus, in latrinas, cloacas, & alia loca effundere coegerint*, & cum ex hoc maxime Christus D N. villipendatur, non est dubium quin optime statutum sit, vt in hoc quoq; casu Procedant inquisitores, vt patet ex alleg. supra Et de huiusmodi iudeis cogentibus nutrices lac in cloacas effundere post susceptum corpus D. N. vide text. in .c. & si iudeos de iudeis Calder cons. 2. incip. iudeus Dolosę, & appensate sub tit. de iudeis, & Campeg. ad Zanch. de Hæret. cap. 36. §. Delinquunt .c. fidem nostram, vers. Hoc idem affirmatur.

§. 15.

§. 15.

De alijs casibus, in quibus iudei subsunt foro inquisitorum.

31 Accusantur quandoq; iudei in hoc tribunali sanctæ Inquisitionis, quod imagines Sanctorum fregerint, vel conspurcauerint, Et tunc clarissimum est, quod possunt contra eos inquisitores procedere, tamquam villipendentes Christianam fidē & Religionem, ex alleg supra in 4. casu Bullæ Greg. 13. an autē hoc sit delictum mixti fori, dixi in tit. de Blasphemia, in propria quæstione, & hic casus videtur in Bulla Greg. comprehensus, in 9. casu, vbi de iudeo conspuente in Crucem, & si in vim 4. casus Bullæ puniri debent ab Inquisitoribus iudei, verbo Hæreticales Blasphemias proferētes, cur nō ab ijsdem puniri debent iudei facto Blasphemias comittentes, cō spurcādo silicet imagines, & ita inproposito arguit Azeued. Regiar. constit. lib. 1. tit. 1. l. 3. n. 9. vti etiam eum allegaui, in tit. de Blasphemia.

32 Secundo inquisitores † procedere possunt contra iudeos, abradentes in Biblijs verba, quæ Christo conuenire possunt, & tripudiantes, ornatiusq; incedentes in Die Veneris Sancti, de quibus Alex. cons. 233. n. 6. volumine 6. & Lazar. de Blasphemia quæst. 2. n. 33.

33 Tertio procedunt inquisitores contra iudeos, sibi accendi † facientes ignē in Die Sabbati per Christianos, vel eorum opera vtentes in seruitijs villibus, & item contra Christianos iudeis in supradictis inseruientes, nam omnia hæc tendunt ad Decorem cultus iudaici, & in ludibrium religionis Christianæ, ostendentes se se iudei Christianis superiores, in eo quod possunt, ita cautum esse peculiari constitutione Nicolai 5. quæ incipit, Super gregem Dominicum §. Nec possunt, sub datum Romæ kal. Iulij 1447 Pontificatus anno primo, attestatur Ricciullus de iure personarum extra Ecclesiæ gremium existentium lib. 2. cap. 39. n. 18. & ita scio plures Hebreos, qui pluries opera Christianorū vsu fuerant in exercitijs vilibus fuisse condemnatos ad Carceres formales, & alias pœnas arbitrarias ab Ordinarijs, & inquisitoribus.

§. 16.

An Iurisdictio concessa Inquisitoribus a. Greg. 13. in casibus de quibus supra intelligitur priuatiue, quo ad Laicos.

34 Breuiter † Dicendum, quod in casibus de quibus in Bulla, & etiam in præcedentibus inquisitores procedunt priuatiue, quo ad iudices Laicos, ita Scaccia de iudit. Ciuilibus, Crimin. & Hæretical. lib 1. cap. 12. n. 53 vbi dixit, quod ea quæ inquisitoribus delegantur, semper delegantur priuatiue, quo ad Laicos iudices, & ita etiam vt plurimum practicatur in hoc tribunali, etiam in iudeis fractoribus imaginum, qui non videtur casus explicite comprehēsus in bulla.

Et in omni casu, cum, inquisitores præueniūt, in cognitione, seu captura, &c. contra iudeos imaginum fractores, sine vlla tunc difficultate procedunt, nec laicus vllo se modo intromittit in cognitione illa, & ita Sanctum Offitium puniuit grauiter quendam iudeum, qui in terra Sablonetę conduxerat domum cuiusdam Christiani, in qua aderat imago B. M. V. quę ex post reperta fuit expurcata, & de leta, ab eius filijs, ipso sciente, & nō obstante, cum facile posset, & teneretur, vti mihi significauit Reuerendissimus Abb. Sancti Ant. Crem. in nostro Sancto Offitio cōsultor, collega hac affinis meus Amantissimus.

35 Quo ad casus tamen † explicite in Bulla comprehensos clarissima est supradicta doctrina, q̄ iurisdictio sit Inquisitorum priuatiue, quo ad laycos iudices, Idq; non obscure colligi posse videt. ex verbis memoratę Bullæ Greg. 13. ibi *statuimus, & declaramus Inquisitores Hæreticæ prauitatis libere procedere posse in omnibus causis, & casibus qui, sequūtur*, verbum enim. libere multum ampliat dispositionem, & excludit omne impedimentū, & alterius cuiuscumq; contradictionem, vt singulariter dixit Decian cons. 41. n. 14. vol. 2 & Card. Tuschus Pract. conclus. tom. 2. littera D. Conclus. 306. n. 4. & seq. & tomo. 5 littera L. Conclus. 335 n. 5 & seq & libere non dicerentur in Casibus Bullæ procedere Inquisitores posse, si etiam Iudices laici de illis possēt cognoscere, etiā vbi ipsi prę uenissent, & in omni casu Inquisitores sunt indices competentes ad cognoscendum an iurisdictio sit sua Freitas ad Roder. de Confess. sollicit. q. 5. n. 39.

§. 17.

§. 17.

De Tortura, & Abiuratione iudeis iniūgēda.

36 DIstinguenda hoc loco sunt iudeorum delicta, quæ † triplicis generis esse solent, Alia namq; sunt delicta, contra ea quę nobis, & ipsis sunt comunia qualia sunt delicta 1. 2. 3. & 8. casus Bullę nostrę Gregorianæ, nam, quo ad retinentes talmud, quod dicatur delinquere contra fidem nobis & ipsis comunem, patet, quia licet dictus liber continent, plurimas Blasphemias contra Christum, & B. V. M. attamen continet etiam plura contraria ijs quæ nobis, & ipsis sunt comunia, ut videre est, apud Marquar. de iudeis p 3. cap. 1. n. 49 & hoc respectu tantum, dicuntur iudei delinquere modo dicto.

Alia sunt delicta iudeorum cōtra fidem nostram, qualia sunt, alia delicta comprehēsa in alijs casibus Bullæ, & etiam in 8. casu ratione librorum continentium hæreses, quo ad nostram fidem tantum.

Alia sunt delicta contra eorum fidem propriam, & de his hoc loco non est agendum, nam ea nō puniuntur, vt supra vidimus in prima quæstione.

37 Quo ad † delicta iudeorum primi generis, quoniam in his, & quo ad eos, & quo ad nos sunt Hæretici, vti dixit Eijmericus in Director. inquisit p. 2. q. 46. n. 3. & seq. ideo in his.

Si iudei veritatem non fateantur, & ad sint inditia suffitiētia ad torturam, iuxta ea, quę dixi de indit. & tortur. torquētur pro veritate habenda.

Si vero veritatem fateantur, scilicet V. G. dixisse deum non esse omnipotentem, interrogatiq; super intentione, & credulitate respondeant, se ita etiam credidisse, coguntur abiurare de formali, vti vere Hęretici, Eijmeric. in direct. d., q. 46. in fi. vers. quo iudeo, vbi Pegn. comm. 71. eod. vers. ponit formam abiurationis ab Hęretico faciendę Zanard. in Summ. Diuin. Præcept. cap. 4. tomo 1. vers. si igitur in supradictis.

Si autem intentionem negent, super ea torquētur, & in omnibus, & per omnia eodem modo contra eos proceditur, ac contra Christianos, & ijsdē pęnis plectuntur, ac ipsi Christiani, & pro gradu suspitionis, vel leuis, vel vehementis abiurare solent.

38 Quo ad Delicta † vero secundi generis torquētur tantummodo pro habenda veritate, & super complicibus, nam in his vere ipsi hęretici nō sunt, sed quoniā contra fidem nostram grauissime

sime delinquunt, ideo puniri debent grauissimis pœnis de quib. in Constitutione Greg. 13. & Clem. 8. nec in isto casu coguntur ad abiurationem, quoniã Ecclesia non cogit eos ad fidem, & eos in suis ritibus tollerat.

§. 18.

Quibus pœnis iudei, & alij infideles puniantur.

39 INquisitores † punire solent iudeos, delinquentes in casibus prædictis varijs pœnis, priuationis comunionis cum Christianis, Pecuniarijs, Carceris etiam perpetui Verberum, & etiã traditionis brachio sæculari, & hoc pro modo, & qualitate delictorum, & iuxta Pontificias constitutiones, de quibus supra, ita Zanch. de Hæreticis cap. 36. n. 4. vbi Campeg. Siluest. in verbo iudeus q. 5. Zanard. in summ. Diuin. Pręcept. tom. 1. c. 4. Vers. 2. puniuntur, late Pegna ad Director. p. 2. q. 44. comm. 69. sub littera .C. Bursat. cons. 90. vbi de iudeo penes quem reperti fuerunt libri prohibitæ lectionis

40 Tandem † animaduertendum, quod inquisitor sine Episcopo, nec Episcopus sine inquisitore punire possunt iudeum, cum comittit aliquod crimen, pro quo sint subiecti iurisdictioni inquisitorum, ita Pegna d. Comm. 69. vers. Illud hic non est omittendum, & Farin. de Hæresi quæst. 178. n. 147.

§. 19.

An paruuli Iudeorum possunt Baptizari Inuitis parentibus.

41 QVamuis † maxima de hac re sit controuersia, inter D. Tho. & Scotum, Magis tamen comunis opinio est negatiua, quam latissime pluribus cumulatis probauit Ricciull. de iure person. &c. l. 2. c. 32. sufficit tamen, quod adsit consensus Aui paterni, licet pater Iudeus infantis contradiceret, latis. Gratian discept. 977. tom. 5. vbi etiam attestatur, quod ita fuit iudicatũ, Si tamen infans iudeus inuitis parentibus de facto Baptizaretur, vtiq; cogendus esset ad obseruantiam Baptismi, Affl. decis. 151. Ricciull. vbi supra cap. 34. Ex quo patet falsam, & Erroneã esse opinionem Calder. cons. 3. n. 2. de Iud. vbi consuluit talem infantem sic Baptizatum debere ali penes patrem iudeum, præstita per Patrem Cautione de eo restit. cum ad legitimã ætatem peruenisset, Ricciull. vbi su-

pra

pra n.4. vbi etiam,quod ita Romæ 22. Octobris 1587. fuit iudicatum, Cuius autem ætatis debeant esse pueri Iudeorũ, vt possint inuitis Parentibus Baptizari, Vide Ricciull. vbi supra c.33. per tot.

§. 20

Quomodo Confessarius se gerere debeat cum Conuersantibus, cum iudeis, & alijs infidelibus

42 IMprimis Animaduertat Cõfessarius, prohibitam esse cõmun. cum iudeis in respicientibus Religionem, ita D. Tho. in 22 quæst. 169. art 2 ad quartũ Sanch. in Sum. lib. 1. cap.7. n.1. latiss. Ricciull. de iure person. extra Ecclesiæ gremium existentium lib. 2. cap. 39. per totum capud, vbi infert vtiliter ad multa in praxi necessaria.

43 Quinimo in rebus etiam † politicis ea communio prohibita est fideli, cum iudeo, ex qua resultare potest nimia familiaritas, Ricciull. vbi supra cap. 41. per totum, vnde infert non licere Christiano simul habitare cum iudeo, nec cum eo spurcissime commiscere, quod delictum à Nostris Mediol. Constitutionibus, in tit. de iudeis, punitur pęna mortis naturalis, nec vti opera medici Hębrei, nec cum eisdem ad ludos, nuptias, & conuiuia ire, quæ omnia & alia plura latissime ibi prosequitur Ricciull. vid. & pluribus capitibus sequentibus.

44 Secundo considerare debet Cõfessarius, an Christianus communicando † cum iudeo habuerit in intellectu errorem, credendo silicet Ecclesiam errare prohibendo tale commertium, nam tunc talis esset excomunicatus excomun. Bullæ Cenę Domini, Beloch. de casibus reseruatis, p. 2.q 9. in Tabell. Pisaur. n. 143. & si non habuerit talem errorem interrogandus est Christianus, an saltem cum iudeo communicauerit, ex contemptu Ecclesię, vel Episcopi, nam ratione huius contemptus formalis Communicatio, quæ alias esset venialis, euaderet mortalis, Belloch. vbi supra 141. & seq.

45 Tertio Conetur Confessarius † inducere pænitentem ad Contritionem suorum peccatorum, ostendendo ei grauitatem delicti, & periculũ cui se exposuit, nam iuxta illud Psal. 17. cum Sãcto Sanctus eris, & cum peruerso peruerteris.

46 Quarto Iniunget Confessarius penitenti, & satisfactoriam, & pręseruatoriam pænitentiã prudenti

denti ipsius arbitrio, qualitati delicti, & illius circũstantijs accomodatam.

Interim † de tota hac iudeorũ materia, videndus est, P. Gauãt. in Manuali Episcoporum in verbo iudei, & omnes summistæ ibid. Moder. Barbos in Collect. Decretal. tot. titulo, de iudeis, & Azeued. ad Regias Hisp. Constitutiones lib. 8. tit. 2. de los iudios y moros. l. 2. & Concilium nostrũ Prouinciale Quintum.

TITVLVS DECIMVS QVINTVS.

DE EDENTIBVS CARNES IN DIEBVS Prohibitis.

SVMMARIVM

Heresis circa delectum ciborũ, n. 1.
Dies in quibus, quis Carnes comedere nequit, n. 2. vbi de Ieiunio Quadragesime.
Comedens Carnes diebus vetitis est suspectus de hæresi, & quando non, n. 3. seq.
Quis possit licentiam concedere carnes comedendi in diebus prohibitis n. 6.
Qualiter huiusmodi rei sint suspecti, n. 7. & seq.
Inquisitores sunt iudices huius criminis n. 11.
Inquisitores an pocedant contra comedentes pisces, & carnes vbi aliqui licentiam habent comedendi carnes. n. 12.
Infirmitas qualiter probetur, n. 14.
De Tortura Abiuratione, & pænis horum reorum n. 15. & 16.
Quomodo Confessarius se gerere debeat cum huiusmodi reis n. 17.

---

§. 1.

De Hæresibus, circa delectum ciborum.

1 PRæmittendum est hoc loco, Antiquam extare hæresim, † nostris temporibus, renouaam à Sectarijs quibusdam, improbantem in Ieiunijs delectum ciborum, quam late (vt alios omittam) reprobauit Greg. Valentia tom. 3. in Summ D. Tho. disp. 9. q. 2 punct. 2. vers. 2. controuer-

trouerſum inter nos, & Sectarios eſt, vbi plurimis ſcripturæ Sacrę locis, Conciliorũ Antiquorum, & Sanctorum Patrum, auctoritatibus probat, de fide certum eſſe, Ieiunium noſtrum, cũ delectu ciborum. i. cum abſtinẽtia à Carnib. & aliquãdo ab ouis, & Lacticinijs, vt in quadrageſima, Vtile eſſe, & laudabile, quod, & nouiſſime definitum à Sacro Tridentino Concilio conſtat apud omnes, Seſs 25. de Reformat. cap de Delectu ciborũ Ieiunijs &c. vbi Modernus Barboſ. in ſua Collect. allegat Concordantes D.D. auctoritates.

§. 2.

An Comedẽs Carnes in diebus prohibitis ſit ſuſpectus de Hæreſi.

2 ANte quam ad quæſtionẽ noſtram accedamus, Notandi primo ſuut † dies, quibus prohibitum eſt carnes comedere, de quibus glo. in cap. de eſu, verbo ferię, de Conſecrat. diſt. 3. & ſunt dies Veneris, & Sabathi, Archid. d c. de eſu n. 2. latiſs. Azor. Inſtit. Moral. tom. 1. lib. 7. cap. 15. per plures Quæſt. vbi, quid dicendum, de feria quarta, quæ tamen nõn eſt de pręcepto, ſed tantum de conſilio, glo. vbi ſupra Graff. de Caſibus Reſeruat. lib. 2. cap. 10. n. 3. Item omnes dies quadrageſimę, omnes Vigilię, Dies quattuor temporũ de quibus Graff. vbi ſupra, & Azor. loco cit. cap. 12 13 & 14. vbi latiſſime, & eruditiſſime agit de hiſce diebus & ieiunio in ipſis ſeruando, In Quadrag. tamen non licet veſci ouis, nec lacticinijs, non quia tale Ieiuniũ intrinſece includat abſtinentiã à lacticiniis, ſed quia diſtincto præcepto præcipitur talis abſtinentia, c. deniq. diſt. 4. quod ꝓbaẽ. quia ceſſante præcepto Ieiunij in Quadrageſima, ſcilicet in diebus dominicis, non ceſſat tũc præceptum abſtinentiæ à lacticinijs, Sanch. l. 4. in Præcepta Decal. c. 11. n. 53 & Portel. in Dubijs regularibus, Verbo Ieiuniũ n. 8.

Neq; in his partibus curandũ eſt, de ſententia Luſitanorũ, quã latiſs. tuetur Fagundez. in pręcepta Eccleſiæ, Præcepto 4. l. 1. cap 2. n. 10. & pluribus ſequentibus, quod ſecluſa conſuetudine, ex vi ſolius iuris comunis, eſus lacticiniorum in Quadrag. non eſt prohibitus, tum quia luſitanis Exceptis, ijsq; non omnibus, Contraria opinio Cõmuniſſima eſt, contra quam attentantes dicuntur natare contra torrentem omnium fere D. D. Tum quia in his partibus adeſt

cōsuetudo ab omnibus recepta, & in omnibus tribunalibus ferè canonizata, vetans vsum lacticinorum in Quadrag. & in Sancto Officio quotidie puniuntur tale præceptum frangentes, videatur, Diana post hæc scripta visus resol. Moral. p. 3. Tract. 6. Resol. 80. vbi late de hac opinione, Fagundez.

His sic præmissis.

3 Dico breuiter † comedentem, carnes, oua, & lacticinia in diebus vetitis, esse de Hæresi suspectum, ita docuerunt, Repert. Inquisit. in verbo, cognoscere. vers. sed an iudex Inquisitor, Paris. cons. 169. n. 67 volum. 4 Pegna ad Director. p. 3. cōm 24. vers. Ecclesiastica Sacramenta, & p. 2. Quæstione 55. comm. 80. vers. & ob hanc præsumptionē, Zanch. de Hæretic. cap. 35. n. 2. ibi nō abstinet ab esu carnium, vti præcipit Ecclesia, Farin. de Hæresi q. 178. n. 80 Riminald. Iun. cons. 395. n. 20. vers. Quinq; testes deponunt, Alex. Raudensis Var. Resolut. cap. 5. n. 7 & 10. Homob. de Bonis de casibus Reseruat. p. 2. casu finali vers. 3. vt à carnibus, Graff. de casibus reseruat lib. 2. cap. 10. n. 21. Genuens in Praxi Curiæ Archiepiscopalis Neapol. cap. 18. n. 11. vers. comedentes carnes, Marius Italia de Immunit. Ecclesiæ lib. primo cap. 5. §. 6. n. 131. Aloys. Ricc. in Praxi fori Ecclesiastici impressa Neap. de anno 1620. Resolut. 423. vers. carnes comedentes, Zerola (à quo Ricc. totam suam resolut. 423. desumpsit, ad verbum) in verbo, casus, vers. carnes comedentes.

4 Ratio † huius conclusionis desummi potest, ex verbis D. Gregorij, relatis in cap. si qui sunt dist. 81. peccatum (ait) paganitatis incurrit, quis quis dū Christianum se asserit, Sedi Apostolicæ obedire contemnit.

Confirmari hoc potest ex traditis, per Sotum in Relect. de Hæresi, vbi dixit, quod facere opera mala, aliquando tamen ab Hæret. laudata, & probata inducit Hæresis suspitionem, quod dictum licet generaliter non sit verum, cum illud late confutauerit, Ludouicus à Paramo de origine Sanctæ Inquisitionis lib. 3. q. 10 n. 72 & sequentibus.

Attamen, existimo ego dictum illud procedere posse, vbi opus quod fit, magis communiter ab Hæreticis laudaretur, & probaretur, & de illo essent plurimæ speciales Hæreses, pro vt adsunt in casu nostro, in quo omnes ferè nostri temporis Hæretici conueniunt, in reprobando ciborū delectu in Ieiunijs, vt videre est ex Valent. supra cit. Bellarm. in particulari libro de Ieiunio, & Leonard. de lessio de iustitia, &

Iu-

re lib. 4. cap. 2. de Ieiunio, Dubit. 5. n. 25 & sequentibus.

5 Hęc tamen Hæresis suspitio cessat, vbi quis licentiam habet comedendi carnes in diebus vetitis, nam tunc licite carnes comeduntur, & quod lege permittente fit pęnam nō meretur l. Graccus, Cod. ad l. Iul. de Adulter. Vel vbi omnis contemptus cessaret, & adesset Infirmitas corporis, & sine licentia Paris. cons. 169. n. 68. seq. vol. 4.

6 Difficultas † est à quo debeat hęc licentia dari, nam Siluester in verbo Ieiuniū q. 7 Caiet. 22. q. 147. art. 3 & in summ. in verbo Ieiunium, & alij dixerunt licentiam hanc dari posse à solo parocho, saltem ex probata consuetudine.

Hostiens vero, & Butrius, in cap. consilium, de obser Ieiuniorum tenuerunt, licentiam hanc posse dari à solo Episcopo, mouentur ex eo quod Parochi habent ius tantummodo in ijs, quę ad forum pertinent interius, at dispensare ab obseruatione Ieiunij &c. non est ex spectantibus ad forum interius, sed exterius, igitur.

Ego Breuiter cum Filiuccio q. Moral. tom. 2. tract. 27. cap 6. q. 10. n. 126 & seq, qui alios allegat dico.

Primo si quis iustam habeat causam, vel non ieiunandi, vel carnes in diebus vetitis comedendi, & causa illa sit certa, talis non eget dispensatione, ratio est quia obligatio legis tollitur superueniente causa, & necessitate, atq; ita etiam tenuit Bonacin de leg bus Disp. 10 q. 1 punc. 2. n. 5. Quinimo addit Filiuccius, vbi supra n 128. quod si quis dubitet de causa sufficienti, si Medicus Iudicet causam sufficientem, nulla vlterius requiritur dispensatio Abb c. consilium § præterea de obser. Ieiun.

Secundo Dico, si Medicus dubitet de sufficientia causę, tunc recurrendum est, Ad Episcopū, & vbi illius copia haberi non possit, vel vbi adesset consuetudo, ad Parochum, ita Bonacina qui alios allegat vbi supra vers. dixi modo Filiuccius loco cit n. 127 Azorius Instit. Moral. tom. 1. lib 7. cap. 18. q. 3. Graff. in decis. p. 2. lib. 2. c. 16. n. 20.

Ex quibus colligitur, quod comedens carnes in die Ieiunij, etiam sine licentia superioris, si id non faciat in Ecclesiæ contemptum, sed ex iusta causa, maxime per Medicum approbata, nō est de Hęresi suspectus, ita etiā in terminis nostris docuit Paris. cons. 169. n. 68. & seq. vol 4.

Vnde in hac re, magna vtendū est prudentia, & circumspecta-

tione, ne viros alioquin Catholicos Hereticos iudicemus.

Queri tamen hoc loco potest, quid sentiendum sit, de edente in diebus Ieiunij, quædam animalia, de quibus dubitari potest, an sint pisces, vel carnes, vt sunt Ponticus, vulgo lodria, camaleones, &c. & Breuiter in hac re semper recurrendum est ad iuditium Medicorum, vt in proposita questione, dixit Fagūdez in quartū Ecclesiæ Precepturn l. 1. c. 2. n. 9.

In omni tamē casu, tales, meo iuditio essent ab Inquisitoribus vocandi, & vti temerarij grauiter ore tenus obiurgandi, quātum n. est ex se, exponunt se periculo frangendi Ecclesię precepturn, circa delictū ciborum.

§. 3.

An Rei Nostri sint suspecti de Haresi leuiter, vel vehementer.

7 Communiter † D.D. suspitionem herefis orientem, ex comestione carnis, vel ciborum prohibitorum in diebus Ieiunij, vt Quadragesimæ &c resolunt esse suspitionem vehementem, ita namq; docuit Genuens. in Praxi Archiepiscopali Neapol. d. cap. 18. n. 11. vers. comedentes carnes, Pegna ad Director. p 2. comm 80. vers & ob hanc presumptionem, vbi expresse dixit, Vescentem carnibus absq; licentia, & necessitate in diebus prohibitis esse suspectum de hæresi vehementer, licet hoc interdum ab inglucie, & voracitate prodire possit, & idem voluit Idem Pegna p 3. comm. 24. vers. Ecclesiastica Sacramenta.

8 Verum hoc intelligendum est, vt procedat, dummodo vltracarentiam licentię, & deffectum causę, concurrant etiam, quod pluries comederit carnes, quod reprehensus, vel dictā reprehēsionem parui fecerit, vel verba illa Hæreticorum propria, quod intrat per os, non coinquinat animam impie protulerit, & quod Inquisitus sit malę vitę, & famæ vt pote, quod Ecclesię Sacramētis non vtatur, quod Ecclesias non frequentet &c. hisce namq; concurrentibus non est vllo modo dubitandum, quin, vehemēs oriatur ex dicta comestione vetita, hæresis suspitio, alias leuis tantummodo suspitio oriretur.

9 Quod † comprobari potest ex pulcherrime traditis per Pegnā p. 3. comm. 24. vers. deniq; vbi dicit, *quod omnia opera per quæ quis diffidet à comuni vita fidelium, aut ab Ecclesiæ probatis ritibus, & consuetudinibus aut à receptis Patrum doctrinis & præ-*

ceptis, quæ communes magis, quam priuatos respiciunt, aut Hæresim inducunt, aut Hæresis suspitionē Iunctis traditis per eundem Pegnam p 2. comm. 80. vers. *& ob hanc* vbi, *quod vehemens suspitio Hæresis oritur ex signis exterioribus operum, vel verborum e, x quib. capitur argumentum concludens frequenter, quod qui talia facit est Hæreticus.*

At comedens carnes modo iā dicto, discidet à comuni vita &c. & ex tali comestione summitur argumentum, quod qui talia facit, seu modo prędicto carnes comedit, vt plurimum est Hęreticus, igitur &c.

10 Ad cognoscendam † etiam qualitatem suspitionis diligenter inspiciendę sunt omnes circunstantię, de quibus Pegna ad Direct. p. 2 com. 3. vbi de pręsumptione oriente ex retentione librorum prohibitorum, nec facile credi debet, hunc, vel illum esse vehementer de Hęresi suspectum, quia in hoc, vel illo auctore legatur, ex tali, vel tali causa oriri vehementem Hęresis suspitionem, vt etiam optime animaduertit, Pegna ad Director. p. 2. comm. 81. vers. Postremo vnum hoc.

§. 4.

Quis sit Iudex Huius Criminis.

Breuiter Dicendum, huiusce Criminis Iudices competentes esse Inquisitores † Hęreticę prauitatis, ita Repertor. Inquis. in verbo, cognoscere vers. Sed an Iudex Inquisitor. Zanch. de Hęret. cap. 35. n. 2. Zerola. in Praxi Episcop. in verbo casus vers. carnes comedentes, Ricc. in praxi fori Ecclesiastici, Resolut. 423. vers carnes comedentes. 11

Probatur conclusio ex eo, quod ad Inquisitores pertinet iudicare omnes Hęreticos, & de hęresi suspectos, secundum glo comm. receptam, in Clem. nolentes de Hęret Io. Andr. Gemin. & alij in .c. ne aliqui de Hęret. in 6. Lud. à Paramo, qui alios plurimos allegat de Orig. Sancti Offitij, lib. 3. q. 10. n. 97 & seq. at ex supra probatis, tales comedentes carnes, in diebus prohibitis, sunt de Hęresi suspecti, igitur, &c.

Sed hoc loco pulcherima se se offert quęstio discutienda quam quandoq; scio fuisse in Trib. S. Offitij agitatā, num silicet ha-
12 bens licentiam † comedendi carnes in diebus prohibitis, si comedat carnes, & etiam pisces, subdatur foro Inquisit. ita vt

in

in illum, vti de Hæresi suspectum possint inquirere, in qua re, prius videndum est, an illud licite sine peccato fiat, nam ex hoc facilior sequetur resolutio, difficultatis propositę.

Nauarrus cons. 5. de obseruat. Ieiun. lib. 3. in antiq. quem sequitur Graff. de casibus Reseruat. lib. 2. cap. 10. n 50 vers. 18. Immunem, voluit dispensatum, vt possit edere carnes, peccare si in eodem prandio, & mensa pisces manducet, licet possit fauori suo renuncians, vno die comedere carnes, altero pisces, idem dixit Graff. in suis aureis decis. p. 1. cap. 37. lib. 2. n. 59. vbi rationem adducit, nam vel talis commedens potest comedere pisces, & sic cũ careat necessitate comedendi carnes, non potest illas comedere, vel non potest comedere pisces, & peccat illos comedendo, nisi ait ipse modicitas eum excusaret, alias talis peccaret mortaliter.

Filliuccius autẽ Moral. Q Q lib. 2. tract. 27. cap. 4. q. 5. Primo quidem cum Nauarro, & Graffio censet licere vno die comedere carnes, & alio pisces, & mane etiam vnum, vespere autem aliud, ratio istius rei est, quia dispensatus, vt possit edere carnes, dicitur quoddam priuilegium habere, priuilegiatus autem non cogitur semper vti priuilegio, sed aliquando potest se conformare cum Iure cõmuni, Nec ob id dici potest dispensationis causam inanem esse, contingit .n. plerisq; esum continuũ piscium nocere, non autem interruptum, & in hoc ait Filliuccius omnes conuenire.

Secundo Addit Filliuccius, n. 55. probabilius esse, licite, & absque culpa licere taliter dispensato edere pisces, in eadem mensa, Ratio est quia iam per dispẽsationem solutus est ab obligatione legis Humanæ imperantis abstinentiam carnis vetitis diebus, igitur contra legem illam non peccat, & ad argumentum Graff. de quo supra, respondetur quod clarum est aliquos adesse, quibus continuatus vsus pisciũ nocet, non vsus interruptus, secundo Clarum etiam est minus nocuturos pisces simul cum carnibus esos, quam solos, Tertio si peccabit talis fortasse poterit peccare contra temperantiam, si pisces ei sint vehementer nocuturi, non contra legem Ecclesiæ abstinentiam præcipiẽtis, à qua fuit dispensatus, cum dispensatio in dubio præsumitur iusta.

Confirmãtur hucusq; dicta ad hominem, contra Nauar. & Graffium, nam ratio illa, vel pisces ei nocent, vel non, militat etiam in comedente pisces diuersis diebus, vel in diuersis mensis, nam

si

si pisces eis nocent, igitur semper peccabit, tam in vna mensa, quam in pluribus comedendo, si non nocent, iniusta est dispensatio.

Ex his patet, quid sit dicendũ ad Quæstionem proppositã, nam sentio, contra dispensatum, vt possit edere carnes, si pisces comedat non posse per Sanctum Officium Inquiri, vti de Hæresi suspectum, tum quia talis licite comedit pisces, igitur ob id non debet censeri suspectus de Hæresi, tum quia obligatio legis Ecclesiasticę abstinentiam à carnibus præcipientis, iam quo ad hunc, fuit per dispensationem sublata, & quatenus etiam talis peccet contra temperantiam, nõ ob id potest dici suspectus de hæresi Luteranorum, & aliorum hęreticorum delectum ciborum in Ieiunijs improbantium, Quinimo addo, quod existente licentia cessat contemptus Ecclesiæ, in quo proprie, & formaliter fundatur suspitio Hæresis in hoc Crimine.

13 Si tamen Sanctum Officium, & illius fiscus probaret dispensationem obtentam fuisse dolose, arbitrarer posse, tunc Inquisitores contra talem Inquirire, nec sufficeret, si fiscus allegaret dispensatum comedere etiã pisces, nam potest esse quod talis comedens peccet tantum contra temperantiam.

In hac etiam re, vide Comitulum in suis respons. Moralibus lib. IV. q. 49. difficultate 3.

§. 5.

Quomodo Probetur Infirmitas.

14 QVoniam † Rei nostri, vt plurimum allegant se carnes comedisse ob infirmitatem, quo casu clarum est ipsis incumbere onus probandi talem infirmitatem, tamquam suę intentionis fundamentum, Mascard. de Probat. concl. 1295. & Pacian. de Probat. lib. 1. tit. 54. n. 8. cum enim morbus qualitas sit, cum qua homo non nascitur, non pręsumitur Dec. cons. 522. n. 16. Borgnin. decis. 7. n. 15. vol. 2. latiss. Thom. Actius de Infirmit. p. 1. Rubr. 38. ideo aliqua de modo probandi infirmitatem (remissiue tamen ad D.D.) dicenda sunt.

Primo igitur infirmitas probatur per attestationem medicorũ ita Mascard. de probat. concl. 897 n. 12. Tho. Actius in tract. legali de Infirmit. Rubr. 37. n. 1.

Secundo Probatur per testes domesticos Mascard. concl. 897. n. 15. & concl. 1072. n. 6. Alex. cons. 148. lib. 2. Actius vbi supra n. 11. & seq.

Ter-

Tertio probatur, per iuramentum infirmi, Decian. conſ. 14. n. 31. lib. 3. circa quod vide Odd. de reſt. in integ. q. 11. n. 41.

Quarto probatur, per aſpectū corporis ægroti, ita Actius d. Rubr. 37. n. 28. vt V. G. ſi facies ſit extenuata, triſtis &c. & generaliter, de varijs alijs modis probandi infirmitatem, vide Odd. de Reſt. in integrum, quæſt. Vndecima, Maſcardum in citatis concluſionibus, vbi alios D. D. allegat.

§. 6.

De Tortura, Abiuratione, & pœnis Huiuſmodi Reis Imponendis.

15 QVo ad Torturam ſuper intentione, illa non videtur danda regulariter, niſi vehementer ſuſpectis, vt dixi in tit. de Blaſph. Sortil. vnde cum comedentes carnes in diebus prohibitis erunt ſuſpecti vehementer torqueri debent, ſuper Intentione, Et vbi ſe non grauent abiurare de vehementi, puniriq; pœnis, quibus vehementer ſuſpecti puniri ſolent, maxime autem debent eis imponi Ieiunia, vt in quo peccauerunt puniantur.

Si tamen, iſti carnes comedentes non erunt, neç confeſſi, nec conuicti, adſint tamen inditia ad torturam, poterunt torqueri pro veritate habenda.

16 Quo ad † ſuſpectos vero de leui, hi poſt abiurationem de leui videntur dimittendi cum pœnitētijs ſalutaribus, maxime vero Ieiunijs, niſi etiam quo ad iſtos ſuſpitio ſit talis, quod videatur neceſſarium āte abiurationem eos torquere ſuper intentione iuxta ea quæ dixi in tit de Blaſphemis § 10. n. 49. & ſeq. ad quę in omnibus me remitto.

Qui vero ex tali comeſtione ſuſpecti nō reddūtur, ſed tamen aliqualiter deliquiſſe reperiuntur, vel comedendo in media nocte, in hora illa diuiſoria vnius diei ab alio, vel ex aliqua infirmitate, ſed ſine licentia, vel etiam inaduertenter, vel cum aliquo ſcādalo, ſed cum licentia, in hiſce caſibus omiſſa abiuratione, vidētur grauiſſime obiurgādi, & cū aliquorum ieiuniorum impoſitione, vel alijs etiam pænitentijs ſalutaribus dimittendi.

§. 7.

Quomodo cum Reis noſtris ſe gerere debeat Confeſſarius.

17 SIcuti in omnibus † alijs delictis, ita & in hoc, Confeſſarius pænitentem monere debet,

bet. an errorem in intellectu habuerit, credens Ecclesiam non potuisse statis dieb. delectū ciborū ordinare, nam in hoc casu erit pænitens ligatus Excomunicatione Bullę Cænæ Domini, vti notauit Belloch. de Casibus reseruatis p. 2. q. 9. in Tabell. Pisaur. n. 82. & n. 86. & si non habuit errorem in intellectu, an saltem in voluntate prauam habuerit dispositionem, & peccauerit ex contemptu.

Mox Interrogabit eum de omnibus peccati huiusce circunstantijs, & præsertim de Scandalo, & demonstrata ei istius criminis grauitate, ex quo saltem virtualiter Ecclesiæ claues contemnuntur, si peccatum hoc non sit reseruatum Episcopo loci, vt est in multis ciuitatibus, pęnitentem absoluet, iniunctis ei ieiunijs, & carnium abstinentia per tempus bene visum, vt sic in eo in quo peccauit, puniatur, ita Belloch. vbi supra n. 88.

TITVLVS DECIMVS SEXTVS.

DE VARIIS PROPOSITIONVM Gradibus.

SVMMARIVM

Varij enumerantur gradus propositionum, n. 1.
Quid sit propositio Hæretica, & an talis sit, etiam si proferatur à non Hæretico, n. 2. & seq.
Dicere Tobiam non habuisse Canem, an sit propositio Hæretica, n. 4.
Propositio Erronea quæ sit, Exemplū huius propositionis, n. 5. & seq.
Quid sit propositio sapiens Hæresim, n. 7.
Quid sit propositio temeraria, n 8.
Quid sit propositio Scismatica, n. 9.
Quid sit propositio male sonans, & offensiua piarum aurium, n. 10. & seq.
Quid sit propositio Scandalosa, n. 12 vbi etiam de propositione Blasphema, & nonnulla notanda de hoc delicto.
Quid sit propositio Iniuriosa, n. 13.
Vna propositio potest habere plures ex prædictis gradibus, n. 14. & an Ecclesia possit errare in Qualificatione propositionum.
Inquisitores procedunt, contra assertores harum propositionum, & hęc facultas eis non est sublata per facuita

cu iutem concessam Episcopis à Tridétino procededi contra Cócionatores proferetes similes propositiones, n 15. & seq.

Contra Cócionatores antedictos Episcopi, & Inquisitores procedũt vti delegati n. 17.

Contra laycos vero, Episcopi vti Ordinarij, & Inquisitores vti delegati, n. 18.

Praxis procedendi contra assertores damnabilium propositionum, n. 19. & seq. vbi quid de assertore propositionis Hæreticę, si se eam credidisse asserat, an debeat abiurare de formali, vbi etiam quid de Sortilega ad amorem, quæ credidit Dæmonem posse cogere hominis voluntatem.

Praxis procedendi, contra assertores propositionum dubiarum n. 21.

Praxis Procedendi, contra assertorẽ propositionis scandalosæ, Temerariæ &c. n. 22.

Forma reuocationis similium propositionum, remissiue, n. 23.

1
Varios † damnabilium propositionũ gradus enumerare solẽt D.D. quos ipsi videntur desumpsisse, ex Concilio Constantiensi Sess. 8. in Sententia damnationis Articulorum, Io. Vuicleph. & Sess. 25 in Sententia damnationis Io. Hus in quibus sententijs Concilium mentioné facit propositionis. Hæreticæ, erroneæ, Hæresim sapientis &c.

§. I.

De Propositione Hæretica.

2 PRopositio † Hæretica dicitur, quæ aperte alicui Catholicæ veritati, de fide definitę contraria est, ita Simanch. de Cath. Instit. tit. 54. n. 3. Albertin. de Agnosc. Assert. q. 6. n. 1. Suar. de Fide Disput. 19. Sect. 2. n 2. & Ricciull. de Iure person. extr. Ecclesię græmium existentium l. 5. c 8. n. 1.

3 Atq; hæc procedunt, siuę † propositio ab Hæretico proferatur, siue à Catholico, nam semper ꝑpositio contraria alicui veritati de fide definitæ, erit Hęretica, ita Suar. loco cit. n 3. & Ricciull. d. c 8. n. 3. quidquid in contrarium voluerit, Caiet. in 2. 2. q. 11. art. 1.

An autem Hæretica sit propositio, si quis assereret aliquid cõtra ea, quæ habẽtur in sacra scriptura, puta si diceret Tobiã non habuisse † canem, Dubitarunt nonnulli.

4 Verum non est dubitandũ, quin ta-

lis propositio sit Hęretica, ita Royas de Hęret.p. 1 n. 474. Et Ricciullus loco cit. n.4. vbi etiã, quod ipse crederet in facti contingentia, asserentem talem propositionem esse examinandum, ac de veritate informandum, & si post informationem, adhuc in sua opinione persisteret, esse cõtra eum vti hæreticum procedendum, ita Albert. de Agnos. proposit. q.30. n.15.

§. 2.

De Propositione Erronea.

Licet valde controuersum sit inter D.D. quænam dicenda sit propositio Erronea, attamen magis communis eorum opinio videtur esse, qui dixerunt.

5 Propositionem † Erroneam esse eam, quę est contra veritatem aliquam, ab Ecclesia non definitam, vel non omnibus manifestam, vel à proferrente ignoratam, ac proinde propositionem Erroneam minus continere, quã propositionem Hęreticam, ita Symancha d. tit. 54. n.8. Albertus q.6. n 8. Suar d. Sect. 2. n. 11. & seq; Ricciull. d.c.8.n. 10. Lud. à Paramo, de origine Sanctæ Inquisitionis, lib.3. q.3. n. 105. Bariol. in florib. Director. tit. de Varijs propositionum gradibus §. quid est propositio Erronea vbi, quod illa est, quæ continet errorem contra veritatẽ aliquã obscuram, nundum ab Ecclesia definitam, Molfes. in Sum tom. 1. tract. 11. cap. 2. n. 57.

6 Exemplum dat Suar. loco cit. n 13. huiusce propositionis Erroneæ, aitq; propositionem hãc, Beata Virgo † peccauit venialiter, aliquando ante Conciliũ Tridentinum fuisse erroneam tãtum, quoniam contraria opinio (licet semper fuerit Cath.) attamen nundum erat definita, de fide.

§. 3.

De Alijs propositionũ gradibus.

7 Propositio sapiens † Hæresim ea est, quæ prima consideratione habet sensum Hæreticũ, pie tamen intellecta potest habere sensum Cath. vt si quis dicat Bibliam esse falsam, nam prima facie propositio est Hæretica, quia omnia in Biblia contẽta sunt vera, sed quia potest intelligi de Biblia alicuius particularis, per fraudem impressoris deprauata, propositio illa cũ hac qualitate efficitur Cath. ita Symanch. d. tit. 54. n. 6. Albert. vbi supra n. 2. Bariol. loco alleg. §. quid est propositio sapiens Hę-

reum, Vbi quod ea etiam dicitur propositio talis, ex qua, cum notorio vero, quod negari non potest, seq Hæresis, vt si quis diceret, omnis homo existens Romę est in peccato mortali, nam ex hac propositione, Iuncta alia notorie vera, infantes Romæ existentes sunt homines, seq. Hæresis, silicet infantes nouiter Baptizatos &c. esse in peccato mortali, atq; hic modus hunc propositionis gradum explicandi, placet Suar d. Sect. 2. n. 17.

8 Propositio temeraria, † est, qua aliquid tamquam certum asseritur, quod nulla potest ratione, vel auctoritate efficaciter probari, vt si quis diceret, quod mũdus intra 10. annos finietur, ita Albert. vbi supra n. 7. Ricciull. d. c. 8. n. 11 Suar. d. Sect. 2. n. 20. Lud. à Paramo. d. l. 3. q. 3. n. 108. Molfes. in Sum. tõ. 1. Tract. 11. c. 2. n. 61.

9 Propositio † Schismatica est, quæ parit in Ecclesia diuisionẽ, vt si quis diceret posse dari in Ecclesia duos Põtifices, Symãc. d. tit. 54. n. 14 Lud. à paramo n. 111. Ricciull n. 13. Molfes. in Sum. tom. 1. Tract. 11. cap. 2. n 62.

10 Propositio Male † sonans est, quæ licet nude sumpta videatur Cath tamen iuncta cum circunstantijs loci, temporis. & personarum male sonat, vt propositio hæc, fides Iustificat, nam nunc attentis hæresibus modernis, dicitur male sonare, ita Lud. à Paramo n. 107. loco citato, & Suar. in sępe citata Sect. 2. n 18. Molfes vbi supra n. 59. vbi quod talis etiã esset propositio illius, qui assereret, quod plures saluãtur in statu sæculari, quã religioso.

Et ab hac propositionum specte parum, aut etiam nihil distare videtur, propositio † Piarum aurium offensiua, vt dixit Suar. loco citato n. 19.

12 Propositio scãdalosa † est, quæ in materia doctrinæ solet pręberе occasionem errandi, ita Ricciull. d. c. 8. n. 14 & Suar. Sect. 2. n. 19. circa medium Molfes. vbi supra n 60.

Propositio Blasphema est, qua Deo, vel Sanctis, maledicta, iniuriæ, & inconuenientia dantur attributa, Symanch. vbi supra n. 16 de materia huius propositionis videndus est totus titulus, de Blasphemis, ibi tamen dictis nunc Addo, de Qualitate Blasph. *al sangue, al Corpo & Puttana* videndum esse Monaldũ cõs. 10. & 11. vol. 2. vbi late de Cõstitutione Pij 5 & de testibus deponentibus cõtra Blasphemũ, Simon. de Prætis vidend. cons. 51 per totum. Et quod Blasph. *Puttana &c.* sit Hęreticalis vti tenui in d. tit. vide Instructionẽ

ad

ad Vicarios Sancti Offitij, impressam Mutinæ, in tit. *de li Biastemator i* fol. mihi 13. vbi hæc Blasphemia enumeratur inter Hęreticales, & de Blasphemia *Dio Pouerinazzo*, vide Bertaz. cons. 553 vbi eius filius in Addit vers. Ex His, Et de Blasphemia *Potta della V. & Malanagio il giorno d'oggi* si illo die cadat Die festus alicuius Sancti, vide Viscont in suis Conclus. Iuris sub littera B. Verbo, Blasphemia, & de Verbis *Por vida de Dios*, an sint Blasphema, & an hæresim sapiant, Sanch in Sum. lib. 2. c. 32. n. 36. & de dicta Blasphemia, & de sequentibus Descreo de Dios, *Mal grado Aya Dios*, *Ni hà poder en Dios*, *ni pesa à Dios* Latiss. Azeued. ad Regias Hyspanię Constitutiones Nouæ Recompilationis lib. 8. tit. 4. l. 5. per totam, vbi etiā de Verbis, *de Boto à Dios*, *& non le puo far Dios*, & de Iurante per Membra pudibunda Christi B. M. V. & Sanctorum, & n. 60. & seq. vbi late de Blasphemia ad Corpus Dei, & quod etiam Inquisitores possunt procedere cō tra proferrentes hanc Blasphemiā, q intelligo ego, vbi proferens ea verba crederet Deum habere vere Membra, Videatur Sanch. in Sum. d c. 32. n 30. & de Verbis *al Corpo di Christo*, vide Thesaur. decis. 241. per tot. & de Pœnis Blasphemis imponendis, vide Azeued. vbi supra Fernand. de Otero, diu. q. Iuris p. 3. q. 14. Negusant. Iun. cons. 496. Ricc. quotid. rerum fori Ecclesiastici p. 3. Resol. 40. & pluribus sequentibus, Parlador. q. quotid. q. 18. post eius Tract. quotid. differentiarū Iuris, Auendan. omnino Videndus, de exequendis mandatis Regum Hyspaniæ p. 2. c. 5. per totum, Frāc. Bernard. Porr. in fasciculo rerū Criminaliū fol. mihi 45. & 107. Nouar. in Pragmat Regni, Collect. 41. Marchesel. q. 50 & 51. Scortia in Selectas Rom. Pontif. Const. Theorem. 222. atq; Hæc incidenter occasione Propositionis Blasphemæ, de hac materia Blasphemiarum dicta sufficiāt, ad propositum igitur tituli nostri redeundo.

13 Propositio † Iniuriosa est, quę, detrahit alicui fidelium statui vt sunt verba, quæ Proferuntur aliquando contra aliquas Religiones, vel contra aliquam personam, insignem, ita Albert. q. 6. n. 9. Symanch. tit. 54 n. 18. Ricciull. d. c. 8 n. 15 Bariola in floribus Direct. loco cit. apud quem etiam habentur alij similium propositionum gradus, à supra enumeratis tamen parum distantes, ideo ad eum lectorē remitto, & ad Ricciull. Molfes. Suar. & alios supra allegatos, qui-

quibus addit potest omnino videndus, P. Hieron. Tamarit, à Tauaria in suis floribus Thæol. tom. 1. q. 17. seu vltima Prologi Magistri Sent.

Tandem in hac materia notandum, quod omnes animaduer-
14 tũt, non repugnare, † imo sępe euenire solere, vt vni soli propositioni plures gradus ex supra memoratis conueniant, ita Symanch. d. tit. 54. n. 19. Albert. d. q. 6. n. 27. Ricciull. d. c. 8. n. 17. vers. Cæterũ, & Suar. d Sect. 2. n. 21. vers. aliud est obseruandum, vbi hoc probat. Ex Concilio Constantiensi Sess. 22. vbi, Propositio illa, Christus quotidie peccat, licet possit Catholice intelligi, declarãdo illam in suis Membris, attamen nominatur ibi à Concilio, Erronea, scandalosa, & Piarum aurium offensiua, de Hisce etiam propositionibus videndus est P. Zanard. in Sum. Diuin. Præcept. p. 1. Rubrica de Fide Vers. Vigesimo sexto, & Lel. Zęchius p. 1. Summę Rubr. de fide c. 11. n. 3.

Solet tamen hoc loco etiam disputari, num Ecclesia in qualificatione harum propositionum possit errare, statuendo V. G. hanc propositionem esse erroneam, illam scandalosam &c.

In qua re, certum est Ecclesiã non posse errare, & Bannez. 22. q. 11. art. 2. ait, erroneum esse aut errori proximum asserere Ecclesiam posse errare, sed verius est, esse Hæreticum, vt cum Maldero, & alijs docuit, Coninch de fide spe, & charitate disp. 18. dubio 8. n. 135. alias Ecclesia non esset columna, & firmamentum veritatis, vt dicitur. P. ad Timot. 3. Quinimo nec potest Summus Pontifex errare, cũ iudicat aliquam propositionem esse probabilem, vt V.G. cum in Clem. Vnic. de Sum. Trin. approbat, vt probabiliorem opinionem asserentium in Baptismo infundi paruulis habitum virtutum Theologicarum, vt per egregie probauit, Turrian. Select. Disput. p. 1. Disput. 30. dubio. 3. Vers. peculiaris difficultas, & de materia propositionis illius, de qua in d. Clem. Vnic. videatur Vasq. in p. 2. D. Tho. Disp. 86. tom. 1.

§. 4.

An Inquisitores possint procedere, contra proferentes propositiones scãdalosas temerarias, & similes.

15 Paulus tertius, In sua Constitutione Incip. In Apostolici Culminis specula, quæ habetur

tur inter litteras Apostolicas pro Sancto Officio, post Direct. facultatē dedit Inquisitoribus procedendi contra quoscumq; etiam exemptos, asserentes propositiones, suspectas, scandalosas, Periculosas, Errores continentes, ac alias Cath. fidei minus consonas, Christianæq; pietati, ac bonis moribus minime conformes, vel publice proponentes, & populis prędicare audentes

Et Quamuis Episcopi, tamquā Sedis Apostolicę delegati, vigo-
16 re Trid. † Sess. 5 cap. 2. vers. si vero, possint procedere contra concionatores huiusmodi propositiones, in publicis eorum concionibus asserentes, vti & animaduerterunt Io. Franc. Leo. in Thesauro fori Ecclesiastici p. 1. c. 8. n. 12. Flau. Cherub. Scol. 2. ad dictam Constitutionē Pauli 3. & Campanil. in Diuers. Iuris Canonici Rubr. 12. c. 13 n. 21. Attamen non per hoc censetur adempta facultas Inquisitoribus procedendi contra eosdē reos concessa virtute dictę Constitutionis, vti etiam in indiuiduo dixit, P Zanard. in Summ. Diuin. præcept. p 1. Rubr. de Inquisitore q 54. vers. 2. Nota quod.

Ex Quibus collige, quod Episcopus, & Inquisitor, cum contra
17 concionatores † tales propositiones in publicis concionibus asserentes procedunt, sunt paris auctoritatis, cum ambo procedant, vti Sedis Apostolicę Delegati.

Cum vero procedunt contra Laycos easdem propositiones priuatim asserentes, non item, nam tunc Inquisitor procedit,
18 vti † Apostolicę Sedis Delegat. vigore memoratę constit. Pauli 3. Episcopus vero vti ordinarius, ordinaria, facultate sibi de Iure communi competente.

§. 5.

De Praxi Procedendi contra hosce Reos.

19 VBi propositiones prolatæ à Reis, de quibus agimus sunt Hæreticæ, & earum assertores sint viri docti, tunc contra eos eo modo procedendū est, vt sup. docuimus tit. 1. de Hæresi, &
20 Hæreticis, Ita tamen, vt semper, vbi auditores scandalizati fuerunt scandalum tollatur, eo modo quo datum fuit, vt cordubæ factum fuisse, videbimus infra n. 22.

Et si Hæreticarum propositionum assertores, nec viri docte sint, sed rides, nec male vitę, sed probatæ, tunc videnda etiam sunt quæ dixi in d. tit. 1. §. 7. &

8 & Albertin. de Agnosc. assert. Cath. quæst. vltima per totam.

Si .n. propositio Hæretica non sit contra Articulos fidei omnib. notissimos, vt cótra articulũ Incarnationis Virginitatis B.M.V. & similes, tunc illius propositionis assertor, etiam si se eam credidisse asserat, non est, si sit rudis & idiota statim cogendus ad abiurandum de formali, nisi correctus pertinax esset in illius propositionis assertione, sufficit enĩ, si sit paratus Corrigi, ꝙ abiuret, vel de leui vel vehementi pro modo suspitionis.

Sic Sortilega Hæreticalis ad amorem, si fateatur se credidisse Dæmonem posse cogere hominis voluntatem, si hoc cum pertinatia assereret, abiurare debet de formali, sed si sit parata Corrigi, licet Hæresim crediderit, sufficit si abiuret de vehemẽti, vti ostendi in tit. de Sortileg. Alf. Castr. cui nunc addo videndum, Binsfeld. l. eorum C. de Malef. & Mathem. q 2. Cõclus. 4.

21 Si vero propositiones dubiæ sint, sensumq; Hęreticum, ac Cath. admittant, illarum assertor ab Inquisitoribus cogendus est, vt publice (si publice, eas protulit) verum sensum earum exponat, vt ab eo datum scandalum cesset, quod si is qui talem propositionem dixerit, alioqui suspectus erat, vocandus est à Iudicibus, atq; interrogandus, qui si probabilem sensum eorumdẽ verborum attulerit, non est cogendus, vt publice illum explanet, si modo nullus scandalizatus fuerit, monendus tamen est, ne deinceps talia dicere audeat, atq; hic est modus procedendi contra assertores propositionũ Erronearum, vel Hæresim sapientium, quem doctissime tradidit Alph. à Castro de Iusta hæret. punitione lib. 1. c. 3 vers. propositio Hęresim sapiẽs, ibi ꝙ cum igitur hæ propositiones, vbi semper ad duo animaduertere debent Iudices in hac materia, Alterum est ad personam asserẽtem, an silicet alias sit de hæresi suspecta, Alterum est an aliquis ex auditoribus, verba illa in sensum hęreticum acceperit, ac proinde scandalizatus fuerit, doctrinamq; hanc Castr. sequuti fuerunt Symanch. de Cath. Inst. tit. 54. n. 11. & Lud. à Paramo de Origine Sanctę Inquisitionis l. 3. q. 9. n. 174. in fi.

22 Quo vero ad assertores † propositionũ temerariarũ scandalosarum, offendentium pias aures In iuriosarum &c. Dicendum est quod (ex quo non possunt cogi ad abiurandum) sunt saltem cogendi ad reuocãdum dictas propositiones, & ad errorem suum detestandum, iuxta Extrauag. Vas. elect. de Hæret. & tradita

per

per Ludouicum à Paramo, d. n. 174. vbi alios allegat, sic cum duo Concionatores, Cordubæ, & Murciæ temere populo predicascent, virtute Bullæ Cruciatæ posse absolui, etiam ab Hæresi, coacti sūt id publice retractare per Censores fidei teste Henriq. in Sum. lib. 6. c. 16. n. 3. in addit. vers. Quare duo prædicatores.

23 Formam autem † reuocationis similium propositionum vide apud Massinum in praxi Sancti Offitij p. 7. sub Rubr *forma della reuocation, ò ritratatione* fol. mihi 163 & in altera parte huius operis.

TITVLVS DECIMVS SEPTIMVS.

DE VARIIS, DELICTIS SPECTANTIBVS ad Sanctum Officium.

SVMMARIVM

Non Confitentes, & Communicantes semel in anno an sint suspecti de Hæresi, & qualiter n. 1. seq.

Contemnens censuras quando subdatur Iurisdictioni Inquisitorum, & quid de Contemnente Indulgentias, & Ecclesiastic. ritus n. 5. seq.

Professi, & Sacerdotes Matrimonium contrahentes sunt vehementer suspecti de Hæresi, n. 10. & quid si tantummodo contrahant spons.

Greci vxorati promouentur ad ordines, n. 13.

Vidua Sacerdotis Greci, an possit matrimonium sine dispensatione contrahere, n. 14.

Vxoratus ordines suscipiens est susp. de Hæresi, n. 12.

Sumentes Hostiam non Consecratam & Sacerdotes celebrantes, & non Consecrantes, an sint suspecti de hæresi, & qualiter, n. 15 seq.

De Constitutionibus Clem. 8. & Greg 15. de conuersantibus cum Hæreticis, & de Matrimonijs cum Hæreticis, maxime in Anglia n. 19.

Regularis vltra mare Proficiscens sine licentia est suspectus de Hæresi, n. 20.

Obloquentes de Inquisitoribus, & Sancto Officio puniuntur ab Inquisitoribus, n. 21.

Quomodo procedendum contra superiores Regul. procedentes, in causis fidei contra suos subditos, n. 22.

Quomodo procedatur contra inciden

---

§. I.

De non confitentibus, & communicantibus semel in Anno.

1 Mnes † Christi fideles teneri saltem semel in anno peccata sua confiteri, & sacratissimam Eucharistiam sumere, Sãcitum est, in Lateranensi Concilio sub Innocent. 3 vt habetur in c. omnes vtriusq; sexus, de Pœnit & remiss. & latiss. docuerunt materiam huiusce pręcepti Ecclesiæ pertractantes, plurimi D.D. longa serie relati, per Azor. Inst. Moral. p. 1. l. 7. c. 28. & seq. & per. Fagundez. in quinq; pręcepta Ecclesiæ, super hoc præcepto annuę Confess. & Commun.

2 Ex hoc colligunt † D.D. nõ sum mentem Eucharistiam, & non confitentem semel in anno, censeri debere suspectum de Hęresi, & contra talẽ Inquisitores posse procedere, vti firmarunt Royas. Sing. 98. n 6. Zanch de hæret cap. 35. n. 1. & 2. vbi Campeg. & alij allegati per Farin. de Hęresi, q. 178 n. 79. & Sanctar. de Haresi c. 41. dub. 3 n. 5. quoniã isti tales deuiãt à communi fidelium cõsuetudine, & vita,

3 Attamen Pegn. in † Annot. ad Ambros. de Viguate, in tract. de Hæret. q. 2. sub n. 32. tenet, ꝙ ex hac sola omissione commun. & Cõfessionis nõ potest, quis redi suspectus de Hæresi, quoniã omnes D. D. contrarium asserentes, sed max. Fel. in Rubr. de Heret. n. 4. mouentur ex dispositione, text. in Auth. de priuil. dot. heret. Mulier. nõ pręst. qui tamen text. nihil ad hanc rẽ facit, nam Institutum Iustin. erat eo loci docere, qui nam essẽt dicendi Hæretici, aitq; eos esse putandos Hereticos, qui diuer-

sarum sunt Sectarũ, & postquã diuersas sectas enumerasset, subiungit hæc verba, *Igitur sacrã Communionem in Cath. Ecclesiã non percipientes, à Deo amabilib. Sacerdotibus hæreticos iuste voca mus, nam licet nomen Christianorum sibi imposuerint, Veruntamen à Christianorum se fide, & co munione separant*, Ex quo patet ibi non tractari de communione recipienda singulo anno, sed de communione Catholicorũ, & de his, qui ab ea discedunt, hæc Pegna ibi vers. huic vero senten tię, vbi addit hunc intellectum illius text. magis comprobari, ex versione illius text. gręca.

4 Quare † in hac re, licet magis communis opinio D.D. sit ex omissione Confessionis, & Communionis semel in anno oriri hę resis suspitionem, Attamen magis vera videtur opinio Pegnæ, quam sequutus fuit Farin. de hę resi, d. q. 178. n. 79. vers. ex qui bus, vbi quod secluso contemptu omittens illa Sacramẽta suscipere, nec potest dici hęreticus, nec suspectus de Hęresi, quod etiam repetijt Idem Pegna, in Addit. ad Lucernam Inq. in verbo Hæresis n. 10.

Si tamen Versaremur in persona, alias de Hæresi suspecta agereturq; de dicta omissione per plurimos annos, sine vlla legitima, vel colorata causa, & de obstinata voluntate non commu nicãdi, tunc posset talis omittens inquiri, & puniri, vti suspectus de Hæresi, stante maxime disp. Concilij Tridentini Sess. 13. de Sacramento Eucharist. can. 9.

Et esset interrogandus, etiam in tormentis, super virtute, necessitateq; Sacramentorum & super potestate clauium Ecclesiæ, & cogendus etiam ad abiurandũ secundum modum, & gradum suspitionis.

§. 2.

De Contemnente Censuras.

5 COntemptus † censurarũ est duplex, alter negatiuus, alter positiuus, Negatiuus contemptus, qui & improprie contemptus dicitur est, cum quis de re aliqua nullam curam habet, ei tamen nullam facit iniuriam, sic censuras contemnere dicitur, insordescens in eis, Cõ temptus positiuus est, cum quis censuris infert aliquem actum irreuerentię, & iniurię, vel verbis vilificando eas, vel facto, Syl uester, in Sum. in verbo, Contemptus n. 1. & in proposito no stro, Menoch. de Arbitr. Iudicũ Cent. 5. Cas. 416. n. 27.

6 Quatuor † autem modis dici-

tur censura positiue contemni, secundum magistralem doctrinam, Gemin in c. dilecto n. 8. de Sent Excom. in 6..

Primo, cũ excomunic. accumulat culpam culpę.

Secundo, cum ex certa scientia intrat Ecclesiam, etiam cum officia diuina non recitãtur, c. 1. 21. dist. c. clericus 24. q. 3.

Tertio cum nõ intrat Ecclesiã, sed ad valuas audit offitiũ, quod est contra Iura .c. quod in te, de Pænit & remiss. c. permittimus, de Sent. Excom. in 6.

Quarto cum communioni Catholicorum, quos potest euitare, se ingerit .c illud, de clerico Excom Ministr. Quibus addi potest, Quintus modus, cũ, quis verbo villipendit censuras, .

7 Hosce † positiue censuras contẽmnentes esse de Hęresi suspectos Iuditioq; subdi Inquisitorum, dixit Marc. Ant. Columna relatus à Pegn. Comm 24. p. 3. direct. vbi quod sub nomine S. Officij debebat procedi contra nõnullos, qui deturpauerant & lacerauerant cędulones excommunicationis, ratione contemptus censurarum, & clauium Ecclesię, quod idem dixit Genuens. in Praxi Archiep Neapol. c. 7. n. 6. vbi quod non solum contra illos deturpantes cedulones Curia Neapol procedit, sed etiam cõtra illos qui in contemptum Excomunicationis audent dicere; *che Scomunica? che Scomunica?* & n. 8. vbi attestatur, quod ob illa verba, quidam Laycus de Anno 1609. de ordine Curiæ Episcopalis Montismarani fuit fustigatus, idem docuerunt Lazzar. de Blasph. q. n. & Menoch. d. cas. 416. n. 27.

Qualitatem autem suspitionis hæresis, metiri debent Inquisitores à qualitate personę, & quãtitate contemptus, Iunctis alijs circunstantijs.

8 Certe † supra quinquaginta annos. Quidam homo pessimę vitæ, de pluribus Blasph. & alijs Criminibus Cremonę in Sancto Offitio Inquisitus, sed maxime de contemptu censurarum, & in spetie, quod dixerit, *anco li Scomunicati Mangiano*, & quod non obstante censura Missam audierit, Ex Voto Congregationis Nostrę habitus fuit pro suspecto, quo ad articulum censurarum, & clauium, de vehementi de hæresi, vti attestatur Reuerendissimus M. Anton. Amid. in suis Votis redditis in Sancto Offitio apud me existentibus manuscriptis, tom. 2. Cas. 34. n. 8 fol. 171.

9 Quod † dictum est de censurarum contemptoribus, Idem dicendum est, de contemptoribus Indulgentiarum, Campanarum, personar. Ecclesiastic. & similiũ.

prout

prout de contemptore campanarum, attestatur Zerola in praxi Episcopali, in Verbo casus In quibus &c Vers. campanarum, vbi quod hic casus sibi accidit in facto, in quodam, qui nocte Sabbati Sancti abstulit martellos à quibusdam campanis, & illos appendit in arbore nucis, quiq; propterea post longam carcerationem abiurauit, ita etiam Ricc. verba supradicta Zerolę de verbo transcribens, in Praxi fori Ecclesiastici Resol. 423 vers. campanarum.

Idem etiam dicendum est de Contemptore aliarum Cęremoniarum, & Rituum Ecclesiæ, vnde in nostra Congregatione Cremonæ supra sexaginta annos, vt apparet ex votis manuscriptis Reuerendissimi D. Amidani, tō. 2. Voto 7. fuit Cōclusum potuisse Sanctum Offitium procedere contra quosdam Religiosos, qui Ioci causa Induerunt quendam fratrem Idiotam, Vestibus Pontificalibus, mitram Capiti eius Imponendo, & ei honorem vti Episcopo deferendo, eum imponentes super Asinum, qui sic sedens dabat benedictionem per claustra monasterij, alijs fratribus vario modo eum irridentib.

Eodem modo puniri debent in Sancto Offitio, per Iocum alterius Confessiones audientes, negari enim nequit, quin isti magnam iniuriam faciant Sacramēto, maxime stāte Hæresi Luteri, qui voluit Laicum posse administrare Sacramentum pęnitentię, de quo Videndus erit, Roffens. cōtra Luterū art. 13. & ita in nostro Sancto Offitio semper fuisse obseruatum, testis est Reuerendissimus Amid. tom. 3. Voto 21. & 57.

§. 3.

De Professis, & Clericis in Sacris Matrimonium contrahentibus, & vxoratis suscipientibus ordines Sacros.

10 SVspecti † quoq; sunt de Hęresi, & quidem regulariter de Vehementi, Religiosi illi professi, clericiq sæculares in sacris tamen ordinibus constituti, qui matrimonium contrahere audēt idq; siue palam contrahant, siue clam, prout distinctionem hanc reprobantes tenuerunt, Simāch. de Cath. Instit. tit. 40. n 9. & seq. & in Enchirid. tit. 12. n. 1. Pegn. com. 74. p. 2. vers. Iam apostatæ Decian. l. 5. c. 22. n. 40. Menoch. casu 546 n. 49. Azor. Instit. Moral. p. 1. l. 8. c. 21. q. 10 & 11. late Farin. de Hæresi q. 183. n. 72. & seq.

Ratio huius suspitionis prudēter

ter in eo, quod Hodiernis temporibus ab omnibus ferè Hæreticis improbantur vota Monachorum, Comm. Docentes licere Monachis quibuscumq; vxores ducere, etiam eas, quæ Deo perpetuam virginitatem deuouerũt ita Simanch. vbi supra d. tit. 40. n. 10. facere autem opera mala ex genere suo, ab omnibus ferè Hæreticis laudata inducit suspitionem Hæresis, vt cum Soto diximus supra in tit. 15. §. 2. n. 4.

Ex qua ratione patet, in eandẽ Hæresis suspicionẽ incidere Religiosos Soc. Iesu, qui Matrimonium contrahunt, licet emisserit tantúmodo vota simplicia biennij, quia hoc non obstante sũt veri religiosi, & matrimonium eorum ob dicta vota irritatur, vti declarauit Greg. 13. in Bulla sua, Ascendente Domino in Nauiculam, ad quam materiam vide Sanch. de Matr. l. 7. disp. 25. n. 15. & in Summ. l. 5. cap. 1. & Vasq. p. 2 q. 96. dip. 65. vbi latiss. de statu horum Patrum, qui vota biennij tantummodo emisserũnt, In hac tamen materia Aduertendum, quod licet identitas personæ professi, vel Clerici sic delinquentis sufficienter probetur per confessionem ipsius, hoc debet intelligi, quo ad præiuditium ipsius confitentis, & ad effectum eum puniendi, nam ad effectum declarandi Matrimoniũ nullum, de identitate personę Professi &c. sic delinquentis, debet constare per recognitionem personæ, modo de Iure debito, de quo, Scaccia de Iudic. l. 1. c. 87. n. 19. Quod idem obseruari debet in polijgamis.

11 Quid autem † dicendum sit, vbi dicti religiosi non matrimonium de facto contraxerint, sed tantum sponsalia? Dic vt in simili dixi, in tit. de Polijgamis, de Vxorato, viuente coniuge, cũ alia sponsalia contrahente.

12 Occasione istorum Matrimonium † contrahentium tractát. D.D. quod sentiendum sit de vxorato, ordines viua vxore suscipiente in qua re communis, & vera est Sententia Symanch. d. tit 40. n. 14. quam seq Farin. d. q 183. n. 74. quod ijsdem omnino regulis Iudicandus est in Sãctæ Inquisitionis Officio, ac regularis professus, & clericus in Sacris matrimonium contrahens.

13 Hæc tamen non habent † locũ in Græcis Vxoratis, cum Vnica tantum, & Virgine, nam hij possunt sine vllo impedimento ad ordines Sacros promoueri, licet mortua postea vxore cum alia matrimonium contrahere nequeant.

14 An autem † Vidua relicta presbiteri Greci, possit cum alio matrimoniũ contrahere, sine dispensatione dubitari potest.

In qua

In qua difficultate, opinio negatiua quæ etiã mihi magis probat. quod silicet sine dispensatione relicta præsbiteri Græci non possit ad aliud matrimonium transire probari potest.

Primo ex dispositione Canonis 22. Concilij Altisiodorens cuius hęc sunt verba, *Non licere relictæ, præsbiteri, nec relictæ diaconi, nec subdiaconi, post eius mortem maritum accipere*, Hoc tamen Concilium non fuit generale, nec prouinciale, sed Diocesanum, & cęlebratum fuit anno 590. sub Greg. 1.

Secundo Videtur probari hoc ex Apostolo, prima ad Timoth. cap. 5 ibi, *viduas autem iuniores reprehende, quæ cum luxuriatæ fuerint in Christo nubere volunt* circa cuius loci intelligentiam videndus est Bellar. tom. 1. cõtr. 5. l. 2 c 24.

Tertio Probatur ex dispositione, cap. si qua Vidua & c. præcedenti, dist. 28.

Quarto Probatur ex eo, quod id absolute non licere dictę relictę pręsbiteri voluerunt in terminis nostris Palud. in 4. dist 37. §. quantum ad Primum, vers. d. Concl. & Steph de Gaieta, de Sacramento matrimonij Quæsito 195. versus finem.

Quamuis D Tho. 3 p. in supplemento q. 53. art. 4. ad quartũ & Azor. Instit. Moral. lib. 13. cap. 14 Quæsito 7. vers. sed dubię Quæstionis est p. p distinxerint, num Pręsbiter Græcus de consensu vxoris, ad ordines Sacros ascenderit an non, nam inquiũt primo casu non potest mulier relicta, ad secundas nuptias transire 2. vero casu sic, De hac etiã re videndus est D. Bonauent in 4 dist 37. in Expositione litterę.

Ex quibus omnibus apparet, huiusmodi viduas egere dispensatione, saltem ad Cautelam ad effectum contrahendi secundũ matrimonium.

§. 4.

De Sacerdote celebrante, & non consecrante, & summente Hostiam non consecratam.

15 LAycus † sumens, maxime tẽpore mortis Hostiam non consecratam, est de Hæresi vehementer suspectus, nisi manifeste constet ipsum id fecisse ex magna reuerentia, quam habet erga Sacram Eucharistiam ita Albertin. in Rubr. de Hæret in in 6. q. 13 n. 66. 69 & seq Menoch. de Presumpt l. 5 Præsumptione 6 n. 22. & 23 Farin. plures cumulans de Hæresi q 178. n. 49. Symanch. de Cath. Inst. tit. 30.

30. n. 19. atq; hæc est communissima opinio.

16 Sacerdos, † quoq; qui celebrādo missam fingit se hostiam consecrare, & non consecrat, sed illam non consecratam sumit, de quo est casus, in c. de Homine, de Celebratione Missarum, est de Hęresi suspectus, maxime si esset assuetus hoc facere, possetq; ab Inquisitoribus, & interrogari, quid sentiat de Sacramento Altaris, & etiam puniri, ita Lucerna Inq. in verbo Sacerdos celebrans, vbi Pegna in annot. Decian. in tract. Crim l. 5. cap. 17. n. 43. Locatus in Iuditiali in verbo Sacerdos n. 4. Grill. de Sortil. q. 11. vers. Quæro quod dicendum.

Atq; hoc nullam potest habere probabilem dubitandi rationē in contrarium, nam negari non potest, quin talis Sacerdos abutatur Sacramento Altaris, Sacratissimoq; Missę Sacrificio, sitq; etiam in causa, vt Christi fideles Hostiam non consecratam adorantes in idolatriam, saltem materialiter incidant, Graff. in suis aureis decision. p. 2. l. 3. cap. 15. de celebratione Missarum, n. 6. 7. & seq.

17 In † qualem autem suspitionē hęresis incidat Sacerdos hoc crimen comittens, non potest sic in abstracto certo determinari, sed singulę circunstantię facti debēt considerari, & pręcipue propositum, seu Intentio delinquentis diligenter est exploranda, vt inde criminis qualitate aucta, vel diminuta pro maiori, vel minori hæresis suspitione, pęna grauior, aut leuior imponatur.

18 Quid † autem dicendum sit, de Sacerdote celebrante super rebus aptis ad faciendum Sortilegia, Videndus est Menoch de Arbitr. Casu 388. vbi etiam de Sacerdote dicente Missas defunctorum, pro viuis, vt cito moriantur, & Diaz. in praxi Crim. can. cap. ,o. & 44. vbi Latissime more suo, Salcedo.

§. 5.

De Incidentibus in Constitutionem Clem. 8. Incipientē, Cum sicut, & Constitutionē Greg. 15. Incipientē Romani Pōtificis æditā, Anno 1622. 2. Iulij.

19 Felicis † Record. Clemens Papa 8. in Cōstitutione sua peculiari Incipiente Cum sicut ædita Anno 1596. die 26. Iulij, statuit.

Primo, Ne Itali cuiuscumq; sint status, & conditionis sub quouis præ-

prætextu habitent, vel domicilium teneant in loco, in quo aliqua Ecclesia, cũ parocho, vel Sacerdote Cath. non existat, vbi libere audiri possint Missę & alia diuina Officia, &c. fieri, iuxta ritum Sanctæ Matris Ecclesię.

Gregorius 15. in supra memorata cõstitutione confirmatoria Bullæ Clem. 8. Addidit ac prohibuit, Quibuscumque Hęreticis ne, sub quouis quæsito colore, etiam mercimonij teneant domum apertam propriam, vel conductam domiciliumq; contrahant in Italia, locisq; adiacentibus, Mandauitq: tam ipsos prędictę constitutioni contrafacientes, quam eorum receptatores, secundum formã Iuris puniri.

Atq; hoc idem, quod hoc loco prohibet Clemens 8. erat etiam iam, de Iure communi prohibitũm, vt late probaui in tit. de Fautoribus Hæret. §. de Conuersantibus cum Hęreticis.

Secundo loco statuit, Idem Clemens 8. vt Itali abstineant à Matrimonijs, cum mulieribus Hæreticis, ab Hæreticorum sepulturis, ac ne filios suos de Sacro Baptismi fonte per Hæręticos leuari permittãt, nec ipsi illos, nisi per Sacerdotem Cath. more Baptizatos leuent.

Et hoc idem etiam iam de Iure prohibitũ erat Catholicis vt de Catholicis matrimonium contrahentibus cum Hæreticis latissime docuit, Symanch. de Cath. Instit. tit de Matrim. n. & generaliter de Contrahentibus parentelam cum Hæret. Pegn.. Comm. 81. vers. Iam vt vno, p. 2. & nos loco supra citato, ex quo colligitur. quod in Anglia non possunt Parochi assistere matrimonijs huiusmodi, nisi adsit certa spes conuersionis Hæretici, & vlterius subsit causa à Sancta Sede Apostolica approbanda quãuis .n. non leuis controuersia sit inter D.D. num matrimonia huiusmodi sic contracta, sint valida, attamen Verior cõmuniorq; est Sententia affirmat. vt videre est apud Sanch. de Matrimonio disp. 72. l. 7. & Guttier. in simili tractatu cap. 104. maxime accedẽte auctorit. Sedis Apostol.

Tertio loco Vetat. ne Cath. opera medicorum Hæreticorum vtãtur, nisi ex necessitate, Neue Cath. ad Hęreticorum loca accedant, nisi id prius significent suis Ordinarijs, vel Inquisitoribus, quod tamen attinet ad vsum medici Hæretici Animaduertendũ est, quod prohibitio Clem. 8. cessat vrgente necessitate, vt quia V. G. Catholicus graui vrgetur infirmitate, & non adest, nisi vnus medicus Hæreticus & ita fuit decisum in Curia Archiep. Neap. apud Ric. decis. 268. vol. 4.

tate Sedis Apostolicæ.

Tandemq; contrafacientes, tãquam de Hæresi suspectos puniri ab Inquisitoribus, & ordinarijs mandat.

Ex quibus patet quod constitutiones prędictæ sunt Iuri communi conformes, ac proinde fauorabiles, ac ab eodẽ Iure cõi recipere debere interpretationẽ

De hisce Constitutionibus vidẽdi sunt Naldus in Sum. in verbo, Christianus 2 n. 8. & Bariol. post flores Direct. fol. 471. vbi verba harum Bullarum ad verbum referunt, & Homobonus de Bonis in suis Disquisit. Moral. Theol Tract. 11. cap. 7. q. 17. in 3. Supposito, Beccanus in Manuali Controuers. aduersus Hæreticos Nostri tẽporis, & in sua Sũm. p. 3. in Tract. de fide.

De modo autem procedendi contra reos incidentes in has cõstitutiones, maxime, quo ad torturam, & abiurationem plene dixi, in titulo de Fautoribus &c. in §. de Conuersantibus cum Hæreticis.

§. 6.

De Regulari vltra mare proficiscente, sine licentia superioris.

20 INter † casus vehementis suspitionis Hæresis non infimũ locũ tenet, ille, de quo Ioannes 22. in extrauag. Ad nostrum sub titulo, de regularibus.

De Regularibus, qui sine superioris licẽtia in partibus vltramarinis commorantes, detrahũt Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Constitutionibus, & alia multa à fide deuia in suis sermonibus, & secretis collucutionibus euomere insanis ausibus non verentur, hosce n. de hæresi esse vehementer suspectos decidit ibi pontifex, & tradidit Pegn. p. 2. Cõm. 81. vers. In extrauaganti.

De Excomunicatione vero cõtra istos regulares lata, videndus est, Bonacina de Clausura q. 2. puncto 4.

§. 7.

De obloquentibus de Inquisitore & S. Officio.

21 SPetiale † est in Sancto Offic. quod Inquisitor possit procedere contra Iniuria afficientes verbali se, & Sanctum Offic. & eius Ministros, vti notauit Zanch. de Hæret. c. 31. vbi late Campeg. Symanch. de Cath. Inst. tit. 34. n. 28. & Farin. de Hæresi q. 182. n. 79. & 80. Scortia in Selectas Constitutiones Epitome. 106. Theorem. 278. vers. Quęrenti, Ideo autem mẽtionem feci de Iniuria verbali,

quia

quia, quo ad Iniurias reales habemus Bullã, Pij 5 Si de Proteg.

Obloquentes igitur de Sancto Officio, si honesti sint possunt cõdemnari ad petendam veniam P. Inquisitori, coram plena congregatione genibus flexis, & vbi iniuria grauis sit, etiã mulctari deberet aliqua pæna pecuniaria.

Si autem viles sint loco pęne pecuniariæ, possunt fustigari.

Atq; Ita cum alias Cremonę Inquisitus fuisset in Sacto Officio, quidam Hæbreus ob libellum famosum factum contra P. Inquisitorem, & Sanctum Officium, Congregatio Crem. fuit in voto, quod si iste Hębreus delictum in tortura fateretur, condemnari deberet, vt publice per Ciuitatẽ fustigaretur, cum mulcta pecuniaria Die 28. Augusti 1576 vti attestatur Reuerendissimus D. Marc. Ant. Amid. in suis Votis manuscriptis in causis Sancti Officij, penes me existẽtibus tõ. 1. Voto 20. n. 5.

§. 8.

De superioribus Regularium Procedentibus contra regulares subditos in causis Hæresis.

22 FElicis † Recordationis Pius Papa 4. in quadam sua Cõstitutione, Incipiẽte Pastoris Eterni, relata inter litteras Apostolicas pro Sancto Officio, post Director. facultatem concessit Inquisitoribus procedẽdi in causis Sancti Officij, cõtra quoscũq; regulares, quantumuis exemptos, dummodo à suis superioribus non essent præuenti.

Verum memorata Cõstitutio, quo ad vltimam eius particulã numquam fuit vsu recepta, vt testatur Pegn. Comm. 77. vers. Tametsi vero, p. 3.

Et Paulus 5. in sua Constitutione, incipiente Rom. Pontifex ędita anno 1606. Expresse declarauit, & Prohibuit, ne superiores regularium in causis Sancti Officij procedant, causas etiam coram ipsis pendentes ad Sanctum Officiũ auocando &c. sub pæna inhabilitationis, priuationis Vocis actiuę, & passiuę, & omnium aliarum pænarum à Iure impositarum contra fautores Hæreticorum, & Impedientes Sanctum Officiũ, & Excõmunicationis sibi reseruatæ, verba autem Memoratæ constitutionis habentur, apud Campan. in Diuers. Iuris Canonici Rubr. 12. cap. 13. n. 138. & apud Bariol. post Flor. Direct. fol 447.

Quoniam autem multoties Regularium superiores in memoratam Pauli 5. constitutionem incidunt.

Ideo Sanctum Officium contra ipsos debet procedere, ita tamẽ vt mitius agat, cum superiorib. illis, qui ignoranter sed cum aliquali culpa reperiuntur deliquisse, semper tamen debent superiores absolui ab Excomunicatione dictæ Bullæ, quia est reseruata Summo Pontifici, Bonacin. de Censuris in spetie, disp. 2. q. 9. Puncto 7. vbi latiss. agit de Excomunicatione huius Bullæ.

Vbi tamen dicti superiores regularium in aliquibus locis haberent Iurisdictionem quasi Episcopalem, tunc sine dubio non obstãte dicta Bulla, possent procedere cõtra regulares suos subditos, ita tamen, vt simul cũ Inquisitore procedãt, quo ad illos actus, quos alias Episcopi, & Inquisitores simul debent exercere, ne tamen ex hoc aperiatur via fraudibus, consulo superioribus regularium Iurisdictionem quasi episc. habentibus, vt statim accepta denuncia, de ea certiorem, reddant Supremum Tribunal Vrbis.

Pari modo procedi debet contra superiores regulariũ, si quo quo modo impedirent regularẽ subditum, ne statim Hæreticos, vel de Hæresi suspectos denunciarent, vt in dicta Bulla, vers. simili auctoritate, Bonacina vbi supra d. Puncto 7. n. 4. in cuius num, fine animaduertit, quod vt incurratur censura, ad actionem impediendi requiritur audatia, seu præsumptio, ob illa verba Bullę, quoquo modo id Impedire, vel retardare audeant, vel præsumant, verbum enim Pręsumant, denotat temeritatẽ, Bald. cons. 486. n. 5. vol. 4. Menoch. cons. 763. n. 10. Cochier. de Iurisdictione ord. in exemptos l. 4. q. 75. n. 4. & dispositio puniens aliquẽ pręsumentẽ &c. non comprehendit eum, qui agit bona fide, ignorãter, & inaduertenter, Cened. ad Decretal. Collect. 45. n. 3. Auend. de exeq. Mand. Regum l. 1. c. 4. n. 38. Nauar. c. Acceptæ, de rest. spol. opposit. 8. n. 33. & in extrauag. de dat. & promiss. n. 35.

§. 9.

De Incidentibus in Constitutiones, Pauli 5. & Greg. 15. æditas, in Materia Conceptionis B. M. V.

23 VArijs † temporibus in hac materia Conceptionis B. M. V. à diuersis Summis Pontificibus nonnullæ emanarunt cõstitutiones, Nam in hac Re adest.

Pri-

Primo Constitutio Sixti 4. in Extrauagāti Graue nimis, de reliquijs, & Veneratione Sāctorū.

Secundo adest Constitutio Pij 5. incipiens, super specula, quæ est constitutio 114. in Bullario nouo tom. 2.

Tertio adest, Constitutio Pauli 5 Incipiens, Regis Pacifici œdita anno 1616.

Quarto adest, Decretum Factū ab eodem Sanctissimo D.N. Paulo Papa 5. in Congregatione Sācti Officij, sub die 31. Augusti 1617. relatum per Campanil in Diuersorio Iuris Canonici Rubr. 12. cap. 13 n. 140. in quo decreto de nouo statuitur, quod in posterum, donec articulus huiusmodi Conceptionis B. M. V. fuerit definitus, vel per Sanctitatem suam, & Sedem Apostolicā fuerit aliter ordinatum, nulli audeant in publicis concionibus, lectionibus conclusionibus, & alijs quibuscumq; actibus publicis asserere, quod eadem Beatissima V. fuerit concepta cum peccato originali, Et quod etiā opinionem negatiuam vz. ꝙ B. V. non fuerit concepta, cum peccato originali in publicis actibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, seu tractent, sub censuris, & pęnis de quibus in supra allegatis Apostolicis constitutionibus, Tribuens insuper, tam Episcopis, & Prelatis superioribus alijsq; ordinarijs locorum, quam Hęreticæ prauitatis vbiq; locorū deputatis Inquisitoribus potestatem seuere animaduertēdi contra transgressores, etiam regulares, & alias quascumque personas &c.

Quinto Adest aliud Decretum Sanctissimi D. N. Greg. Papæ 15. factum in Congregatione S. Officij sub die 24 Maij. 1622. relatum per Flauium Cherubinum in compend. Bull. tom. 3. in Apendice, fol. mihi 18. In quo, Sanctissimus extendit decretum memoratum, Pauli. 5 etiam ad actus, & colloquia priuata, & Vetat ne in Officio conceptionis, alio quam conceptionis nīe vti possit, tribuēs etiā facultatem Episcopis, & Inquisitoribus tansgressores puniendi.

Tandem sub Die 28 Iulij 1622. Idem Greg. 15. concessit Fratribus Prędicatoribus, vt in quib. cumq; priuatis eorū colloquuis & conferentiis, inter se duntaxat, & non inter alios, aut cum alijs, de materia eiusdem Conceptionis B. M. V. disserere, & tractare possent.

In hac materia notandum, ꝙ qui crederet concept. immaculatam, vti articulum fidei esset Hęreticus, vti animaduertet Alf. à Castro de Iusta Hæreticorum puni

Punitione l. 1. c. 8 dubio 4.

Vnde etiã propositio cuiusdã, qui dixerat, quod licet articulus Conceptionis non esset de fide, erat tamen de pertinentibus ad fidem, quodq; qui pro eo moreretur esset vere martir, fuit damnata à supremis Inquisitorib. in Portugalia, annuente Sanctissimo Paulo 5. de anno 1619 teste Portel. in dubijs regul. in verbo Conceptio Deiparæ n. 6.

Valeret tamen votum, vel Iuramentum defend. Conceptionẽ Immaculatam, vt late probauit idem Portel. vbi supra n. 1.

De hac materia videnti sunt Naldus in Sum. in verbo Conceptio, Rodriquez in Comp. q regul. Resol 30. per totam Barbosa de Officio Episc. alleg. 105. Comitul. q. Moral. l. 6 q. 40. & Filiuc. q. Moral. tom. 2. tract. 27. c. 3. n. 51. & Et Bonacina de Censuris in spetie Disp. 2. q. 3. Puncto 34. & Disp. 3. q. 6. puncto 4. & idem Barbos. in Collect. ad Concil Trid. Sess 5. n. 16.

Praxis autem contra hosce trãsgressores nostratum constitutionum esset, vt acceptata densiciatione in Sãcto Officio, vel ad supremam Romanam Inquisitionem mittatur densiciatio, ab eoq; Supremo Tribunali expectentur iussa ab Inquisitoribus in partibus exequenda.

Vel si denunciatio comode Romam mitti non potest, fieri debet ab Inquisitoribus diligens per quisitio scripturarum, & cõcionum in domo Inquisiti, & testes super contrauentione diligenter Examinandi, quibus per actis, si de contrauentione constat declarare debet Inquisitores, & Ordinarij reos incidisse in pænas, & censuras comminatas in dictis Constitutionibus.

Occasione tamen Harum Constitutionum, sæpius in praxi occurit dubitare, num Constitutio Pauli 5. & Greg. 15. in illis verbis, nec de opin. Affirmatiua aliquo modo agatur, comprehẽdat etiã casus, quibus de opinione Affirmatiua indirecte pertractetur, vt V. G. cum opinio Negatiua probatur à Concionatore, argumento ducto ab inconuenienti, in qua re licet opinio Negatiua videatur fortassis suaderi ex eo, quod verba intelligẽda sunt in potentiori significatu l. 1. § qui in perpetuum ff. si ager Vectigal.

Attamen, quod virtute memoratarum Bullarum, nec directe, nec indirecte possit de opinione Affirmatiua tractari, probatur euidenter ex formula verborũ, aliquo modo, quę includunt omnem modum possibilem, maxime quando negatiue, vt in casu nostro ponuntur, Card. Tuschus Pract. Conclus. tom. 2. littera D.

Con-

Conclus. 243. n. 2. vbi alios allegat, & proprium est illorum verborum diminuere de proprio significatu, ad saturitatẽ Tiraq. l. si vmquam, verbo omnia n. 14. Vers. sed & eam glo. Cod. de Reuoc. donationibus, & proprie verificatur etiã in minimo, glo. in clem. prima, in verbo aut earum parte, de foro Compet. cum allegatis per Bertazol. de Clausulis instrumẽtorũ Clausula 26. glo. 12. n. 1. & operantur propterea, vt in dispositione ea veniant, quæ alias non venirent Barbos Modernus, de Dictionibus, & claus. dictione 23. n. 2. igitur etiam modus de opinione Affirmatiua tractandi indirectus Prohibetur à Bullis memoratis.

Intelligenda tamen hæc sunt de modo indirecto, ex quo seq. damnatio opinionis affirmatiuæ ita vt ea excludatur à terminis opinionis, nam mens summorũ Pontificum fuit opinionem Affirmatiuam manere debere sub terminis opinionis, donec aliter à Sancta Sede fuerit iudicatum

Propterea Concionatores qui de opinione Affirmatiua ei detrahendo, etiam indirecte loquũtur arbitror iucidere in pænas memoratarum constitutionum nec puto esse in facultate Inquisitorum, & ordinariorum, in eo casu minuere dictas pænas, cum ipsis per dictas Constitutiones fuerit imposita lex, in his tamen Casibus Consulo Inquisitoribus quod referant causas horum reorum Eminentiss. Supremis Inquisitoribus, qui sẽper in hisce causis benigne reos tractare solẽt, & multum de Rigore Bullarum diminuere.

§. 10.

De Venerantibus homines Mortuos Ante illorum Canonizationem, vel Beatificationem.

24 QVoniam † grauiter ab Inquisitoribus puniendi sũt, qui inconsulto Rom. Pontif. publice defunctos nundum Canonizatos, vel Beatificatos venerari audent, publice eos inuocando, campanas in die eorum obitus pulsando, altaria erigendo, in litanijs eorũ nomina ponendo', ant in Martirologio, Imagines eorum cũ Diademate vel Miraculis pingendo, pro vt ita speciali cõstitutione cautum est à Sanctissimo D. N. Greg. 15. lata in Sancto Officio vniuersalis Rom. Inquisitionis sub Die 13. Martij 1625. quæ impressa habetur post flores directorij Bariolę fol. mihi 482. & prius notatum

catum fuerat à Zanchin. de Hæret. cap. 22. n. 8. quoniam redduntur suspecti de auctoritate Summi Pontificis qui iustis de causis reseruauit sibi facultatẽ proponendi Sanctos Ecclesiæ colendos, Ideo nonnulla de hac re, & de Canonizatione Sanctorũ dicenda sunt, quę multis per me additis excerpta sunt, ex quodã scripto, Doctiss. quondam Francisci Pegnę olim Sac. Rotę Rõ. Decani, quod manuscriptum habui, ab Eminentiss. & Reuerẽd. D. meo Cardinali Cãporeo, q; postea reperi impressum, apud Turrian. in suis selectis disput. Theol. p. 1. disp. 33. post dub. 5. sit ergo in hac materia.

25 Prima Conclusio, † Numquam fuit Mos in Ecclesia Cath. venerari homines mortuos, tamquã sanctos, antequam publica auctoritate legitimorum Iudicum Ecclesiasticorum essent recepti, & approbati, hoc probatur testimonio D. Aug. tom. 7. in breuiculo Collationum, cum Donatistis in Collatione tertię diei c. 13. & Optati Milleuitani lib. 1. contra Donatistas.

26 Legitimi † autem Iudices erãt Romę Pontifices Romani, in Prouincijs autem Episcopi, & Concilia prouincialia, & ob hãc causam, Romę Clemens Papa 1. Anther. & Fabianus salubriter cõstituerunt 7. notarios, qui acta martirum Inquirerent, vt ea possent Romani Pontifices perscrutari, vt postea probanda probarent, hęc colligũtur ex Sancto Aug. & Optato locis alleg. & ex Fabiano Epistola 1. ad Ecclesiæ Comministros, late addentes ad Conclus. 262. Mascardi sub n. 50. vbi allegant Cyprian. Epist. 37. lib. 1. & Epist. 6. lib. 3.

27 Præterea † illud etiam omnino certum putamus probatos tantum publica auctoritate Eccles. Martires. & Confessores fuisse in Cathalogo Sãctorum, & in Martirologia Ecclesiast. Sãctę Rom. Ecclesiæ relatos, vti probarunt Card. Baronius ad Martilog. sub die 4. Martij, & Io. Molanus in libro de Martilogijs, quidquid, asseruerit, Card. Bellar. tom. 1. Contro. lib. 1. de Sanctis cap. 8. in fine, circa hanc tamen rem videnda est responsio Eminentiss. D. Card. Bellar. de qua Turrian. vbi supra Vers. minus (inquit) probabile, & pulcherrime, ac erudite tradita, per Molfes. cõs. 46. n. 10. & seq. post secũdũ vol. ad consuetud. Neapol.

28 Secunda Conclusio sit, semper in Ecclesia Dei viguit hæc doctrina de præcauenda falsorum Sanctorum veneratione, pluraq; Concilia de hac materia salubres leges tulerunt, & imprimis Concilium Carthaginense Primum cap. 2.

Con-

Concilium Laodicenum cap. 9. & 34.

Concilium Grangrẽse, cap. 20. relatum à Grat. cap. si quis per superbiam 30. distinctione.

Conciliũ Carthaginense quintum, cap. 14 relatum à Grat. c. placuit, de consecratione dist. 1.

Concilium Bracharense cap. 5. alias 6.

Concilium Moguntinum, c. 51.

Concilium Lateranense sub Innoc. 3. relatum in c. 2. de reliq. Veneratione Sanctorum.

Concilium Tridentinum Sess. 25. tit. de Inuocatione Veneratione, & Reliquijs Sanctorum.

29 Tertia Conclusio † In confessoribus referrendis in numerũ Sanctorum, semper Ecclesia maiorem adhibuit diligẽtiam, quã in martiribus, vt not. D D. communiter in c. 1 de reliq; & Veneratione Sanctorum, vbi Innoc. n. 1. Host. n. 6. in fi. vers. licet autem, Io Andr. n. 4. in fi vers. licet autem Vita, Abb. & alij qui propterea concludunt Confessores non esse canonizandos, ob solam apparentem Vitæ Sanctitatem, sed preterea miracula per eorum intercessionem facta probare oportere, latiss. addentes ad Cõclus. Mascardi 262. sub n 2. non sic in canonizandis Martiribus in quibus non est necessaria probatio miraculorum Flau: Cherub. Schol. 2. ad Const. 4. Alex. 3. & Schol. 1. ad Constitutionẽ 11. Innoc. 4. vbi tamen, quod necessaria est probat. causæ propter, quam martirium passi, sũt Rocca de canonizatione Sanctorum c. 35. bene D. Hiero. in psal 115. super illis verbis, Calicem salutaris ait, Grandis res est martirium, quomodo grãdis Res? quoniam retribuit Domino, quod accepit à Domino, Christus pro ipso passus est, & ipse pro eius nomine patitur. & ob id Idem D. Hieron. super sub sequentibus verbis Psalmi, Dirupisti Domine, ait, *Quicumq; Sanctus moritur sua morte, licet sit Sanctus, qui misericordias operatus sit, fecerit signa Dæmones eiecerit, non vadit ad Dominum securus, Horescit eius conscientia, quã do videt Dominum, Martir autem, & si post Baptismum peccauerit, tamen secundo martirij Baptismate abiutus, securus vadit ad Dominum.*

30 Quarta Conclusio, Sancta Ecclesia antequam Confessores canonizet prẹter vitæ Sanctitatẽ, & Miracula, requirit, etiam & exigit multiplicatas preces magnorum Virorum pro canonizatione intercedentium, constantẽ famam de Sanctitate illius, continuationem Miraculorum, & plura alia, de quibus Canonistæ locis cit. & Iacob. Castell de canonizatione Sanctorum q. 8.

Caſſan. in Catalogo Glor. mũdi, p. 3. Conſid. 50 Maluetius de canonizatione Sãctorum, dubio 4. & Pegna in Vita Sancti Didaci, lib 2. c. 2. & in vita Sãcti Raijmondi, lib 3. c 1.

31 Secunda concluſio, quoniam Veneratio hæc Sanctorum eſt vna de maioribus cauſis, ideo Papa canonizationem Sanctorum ſibi ſpetialiter reſeruauit, c. 1. de reliq. & Vener. Sanctorum, vbi Innoc. n. 2. Hoſt. n. 7 Io. Andr. n. 5 Caſtell. de canonizatione Sanctorum q. 3. & Maluet. in ſimili tractatu, dubio 2. Barboſ. de Officio Epiſc. alleg. 50. n 43. tom. 3. & Card. Tuſch. Pract. concluſ. tom. 1. littera c. concl. 41. vide Maſcard de Probat. tõ. 1. concl. 262. & taliter cauſa hæc eſt propria Summi Pontificis, vt nullo modo competat, neq; legato ipſius de latere, etiam ex comiſſione ſpetiali ipſius Papæ, Caſtell. de Canon. Sanctorum q. 3. art. 2. Modern. Barboſ. c. 1. de reliq. & Vener. Sanctorum n. 6. & 7. quia Papa non poteſt delegare poteſtatem definiendi res fidei quin, imo, nec Collegium Cardinalium, nec ipſum Concilium generale poſſunt Sanctos canonizare, Barboſ. ibid. qui alios cumulat, n. 8.

32 Sexta Concluſio, Epiſcopi In ſuis Diœceſib. nõ poſſunt inducere celebrationem feſti alicuius Sancti non canonizati per Papã, ita Gemin. in c. 1. de reliq. & Veneratione Sanctorum, n. 12. vbi etiam Franc. n. 3. lib. 6. late Sãch. in Summa lib. 2. cap. 43 n. 9. & ſeq. qui plures cumulat.

33 Septima Concluſio poſt canonizationem alicuius Sancti factam per Rom. Pontif. Sanctus ille ab vniuerſali Eccleſia colitur, & inuocatur, feſtum de eo fit & Officium diuinum ſolemniter in die obitus eiuſdem celebratur eius imago Pingitur cũ Diademate &c. & plures alios honores conſequitur, de quibus Pegn. lib. 3 c 41. Vitæ diui Raymondi, & Canoniſtæ locis citatis, ac Caſtell. de canoniz. Sanctorum q 9.

34 Octaua Concluſio, non licet alicui defuncto nundum canonizatio prçces ſolemnes, aut publicas fundere, aut eius reliquias venerari c. 2. de reliq. & Ven. Sanctorũ & Canon in c. 1. eod. tit. Hoſt. n. 11. & Abb. n. 3 late Sanch. loco ſupra allegato.

35 Nona Concluſio, quamuis nundum canonizati, non poſſint publice, & ſolemniter coli, ac venerari, attamen in ſecreto licet fundere prçces ei, quem, quis credit Virum probum, & Sanctum, vt pro ipſo ad Dominum intercedat, glo. in c. 1. de Relig. & Veneratione Sanctorũ in 6. in verbo, Sedis Apoſtolicæ, & in verbo

dicimus

dicimus enim, Abb. cap. 1. eod. tit. n. 3. notab. 2. vbi id colligit à textu c. 2. eod. tit. arguẽdo à cõtrario sensu, nã ibi prohibetur expresse publicus cultus, igitur priuatus videtur permissus, late Bellarm. lib. 1. de Sanctis cap. 10. Azor. Inst. Moralium p. 1. lib. 9. cap. 8. q. 8. Sanch. qui alios cumulat in Summ. tom. 1. lib. 2. cap. 43. n. 4.

36 Hinc colligitur licitum esse, etiam alijs audientibus aliquem appellare Sanctum, licet nundũ sit canonizatus, prout fecerũt D. Greg. Nazianzenus, in vita Diui Athanasij, & D. Basilij, Sanctus Hieron. in Vita Sanctæ Paulæ, & Sanctus Bernardus in Vita Sãcti Malachię, ita Bellar. d. lib. 1. de Sanctis c. 10. Sanch. in Summ. d. cap. 43. n. 5. latiss. Molfes. videndus, cons. 45. n. 22. & seq. post secundum vol. Comm. ad consuetud. Neapol.

An autem in Oratorijs priuatis pingi possit Imago alicuius defuncti, nundum canonizati cũ Radijs vel diademate, dic quod non, Sanch loco cit. n. 7. & hoc expresse decisum reperitur à supra citata constitutione, & decreto Greg. 15 in principio, pro vt, & ab eadem constitutione prohibetur affixio tabellarum Votiuarum sepulcro alicuius defuncti nisi modo declarato per eundem Greg. 15 die 30. Octobris, anni 1625. quod decretũ impressũ habetur apud Barbos. c. 2. de reliq. & Ven. Sanctorum.

37 An vero hæc constitutio habeat locum, vbi imago illius, sic cum radijs picta, teneretur, in angulo domus secreto, vel in proprio cubiculo. Dicerem ego quod sic, ob verba supramemorati decreti ibi, *illisq; locis publicis, ac etiam priuatis, cum Laureolis, aut radijs, seu splendoribus proponuntur*, & infra *N quorumuis hominum &c. Imagines, aliaq; prædicta &c. in Oratorijs, aut locis publicis, seu priuatis apponantur* Quibus constitutionibus stantibus patet cauendum esse ab Andr. Molfes. d. cons. 45. n. 33. & seq. vbi voluit ad sepulchra, & Imagines non canonizatorũ posse deferri Tabellas, ac alia dona receptarum gratiarum inditia.

38 Decima Conclusio, quę dicta sunt de canonizatione Sanctorũ intelligenda sunt etiam de Beatificaione, quę cum sit, quædam speties verę canonizationis, à solo Pontifice Rom. potest concedi, & sicuti contra hosce publice homines mortuos venerantes ante eorum canonizationẽ, vel Beatificationem poterant procedere Inquisitores, vt testis est Zanch. de Hęret. c. 22. n. 8. & Pegna in eius scriptura super hoc confectu impressa apud Turrian. vbi supra vers. Postremo

vbi quod tales possunt interrogari, quid sentiant de Rom. Pontificis potestate.

Ita nunc circa hosce reos Iurisdictio Inquisitorum redditur euidentissima, ex constitutionib. supra allegatis Greg. 15.

39 Plura † de canonizatione & Beatificatione Sanctorũ, vide apud, Graff. in suis decis. Aureis, p. 2. lib. 2. cap. 13. n. 35. & sequẽtib. Mascard. de Probat. Concl. 262. vbi Addentes, Zerol. in praxi Episc. p. 2 in verbo canonizatio, & summistas in eodẽ verbo, Molfes. conf. 45. & 46. post secundũ vol. ad consuet. Neapol. vbi, de probatione Miraculorũ, dę qualitate testiũ, & formatione processus latissime, & ad memoratas cõstitutiones Greg. 15. videatur, Peirin. ad Priuilegia Minimorum, tom. 1. ad constitutionẽ tertiam Leonis 10.

§. 11.

De Fingente se ministrum Sancti Officij.

40 Fingens se ministrum † Sancti Officij, cum non sit, non semel solet in Sancto Officio puniri, vt autem pęna, qua tales mulctandi sunt Iudicibus Violatę religionis innotescat.

Notanda est doctrina, Alex. in Addit. ad Bart. in l. eos §. qui se pro milite, ff. ad l. Corneliam, de falsis.

Quod silicet, vel fingens se ministrum, se talem fingit verbo tenus, & tunc, cum hoc delictum sonet in iactantiam meram, debet puniri pæna extraordinaria iuxta dicta in tit. de Sortilegis § 19. n. 101.

Vel fingens se ministrum, fecit aliquos actus, cõcernentes solos ministros, & tunc talis puniri debet pęna falsi, ad quod etiam faciunt tradita, per Menoch. de Arbitr. Iud Cent. 4. casu 318. n. 21. & seq. Azeued. ad Regias Hyspaniæ constitutiones tom. 1. lib. 2 tit. 11. l. 9. in principio & alij Alleg per Ximenez. in Concord. totius Iuris, ad dictũ §. qui se pro milite.

Potest etiã ad hoc allegari Historia, quam refert Lud. à Paramo, de orig. Sancti Officij lib. 2. tit 2. cap. 15. de Sahabedra, qui fingens se Cardinalem, & supremum Inquisitorem introduxit Officium Sãctæ Inquisitionis in Lusitania, quę Historia si vera est, vere dici debet admirabilis, vt vnicuiq, eam legenti facile apparebit, Dixi, (si vera est,) quia de illius Historię veritate multi dubitant, & eam impugnant omnes fere Iurisconsulti Lusitani, & pręcipuæ, Freitas ad Rodericũ, de Confess. sollicit. q. 22. n. 33. & pluribus sequentibus.

§. 12.

De Iudice layco in causis Hæresis se Ingerēte.

41 Vltra † ea, quę dixi, in tit. 3. De Apostasia, & dicam in 2. parte huius operis, sępe contingit, quod Iudices Layci capere faciunt Hæreticos, eos interrogant, & contra eos processus formant, & ob id Sanctū Officium contra hos procedit, & merito, nam vltra dicta in locis allegatis, Iudices incurrunt excomunicationem, cap. vt Inquisitionis, de Hęreticis in 6. § Prohibemus, hæc tamen Excommunicatio non est reseruata Papæ, vnde Bonac. de Censuris in spetie, disp. 2. q. 10. Puncto 8. ponit hanc censurā inter nō reseru.

Huiusmodi autem Iudices sic se in Crimine Hæresis Ingerētes incurrunt aliam Excomunicationem, de qua Iul. 3. in Bulla sua Incip. licet à Diuersis, relata per Pegnam inter litteras Apostolicas pro Sancto Officio fol. mihi 118. & hæc est censura reseruata, vt patet in Bulla ibi, *Ita vt nemo vmquā in præmissis delinquēs, nisi à nobis, &c.* & differentiam hanc, inter censuram latam in d. c. Prohibemus, & latam in Bulla nostra, notauit Scortia in Select. Rom. Pontif. constitutiones Theor. 172. vers. Porrò, quo ad pænas, & de hac materia videātur Farin. de Hęresi q 186. n. 153. & Sanctar. in simili tract c. 40. dub. 4. n. 22. Solummodo hoc loco notandum est, Iudices Laycos de hoc Crimine cognoscentes, etiam Incidenter incurrere Excomunicationes prędictas, ob verba dicti §. Prohibemus, ibi quoquomodo, ita Bonacina d Puncto 8. n. 6. vers. Amplia etiam si, & Sanctar. vbi supra vers. & non solum illis interdicitur, Reliqua ad hanc materiam spectantia late pertractātur in 2 parte huius operis.

§. 13.

De Testibus falsis, & eorum subornatoribus.

De hac materia late agam, in 2. parte huius operis, solummodo hoc loco aliqua dicam de pæ
42 na horum testium; & † imprimis quidem ad horum testium punitionem concurrere debent Episcopus, & Inquisitor simul, ita Pegn 3. Parte Comm. 122. vbi refert constitutionem Leon. 10. ex qua hoc ipsum colligitur.

Et ratio huiusce rei est, quia licet testis deposuerit coram Episcopo, attamen cum in causis hęresis Episcopus sit iudex, sed simul cum Inquisitore, maiestas vtriusq; Iudicis dicitur lesa.

Secun-

Secundo Notandum, quod falsus testis dicitur, non solum, qui falsum deponit, sed etiam qui veritatem tacet, vt late probauit Farin. qui alios cumulauit, de Hæresi q. 188.n.42.

Tertio loco, circa pænas falsi testis, distinguendũ est hoc modo.

Aut sententia ex falsis testibus lata fuit executa contra Reum, vel non, in primo casu, si reus fuit ad mortem damnatus, etiam testes falsi debent ad mortẽ damnari, si vero fuit ad triremes damnatus, similiter & ipsi erunt ad triremes damnandi, ita Farin. vbi supra n. 51. P. Zanardus, qui per plures annos fuit Cõsultor nostri Sancti Officij Cremonæ, in Summ. diu. Pręcept. p. 2. Rubr. de Testibus in Causis fidei, §. sed notandum est primo.

In secundo casu, stilus Sãcti Offitij est non punire testem falsũ pæna talionis, sed alia extraordinaria, silicet fustigationis, & triremium Symanch. de Cath. Inst. tit 64. n. 91. Farin. vbi supra n. 39. vbi de Praxi supremi Tribunalis.

In puniendis tamen hisce falsis testibus, ad tria potiss. Iudices animaduertere debẽt, videlicet, damnum illatum, vel tentatum, qualitatem personæ testificantis & illius contra, quam testatur, & causam falsi testimonij dicti, ita P. Zanardus vbi supra §. quarto nota, vbi, quod mitius punitur falsum testificans, vel quia cum sit simplex fuerit deceptus, vel ex aliqua vehemẽti pass. præsente, quam qui falsum deponit pecunia Corruptus.

Quarto Sciendum est, quod licet testis deponens falsum ad defensam, vel super generalibus non videatur puniendus pęna triremium, attamen puniri debebit alia pæna graui, P. Massin. in praxi Sancti Officij p. 10. assert. 4. prout etiam graui pæna extraordinaria puniendum esse testẽ, qui verum dixit, sed cum sibi esset ignotum, falso, attestatur Farin. de Testibus q. 67 n. 70. & Marius Giurba cons. 64. n. 29.

Quinto notandum est ijsdẽ pęnis puniendos esse subornatores falsorum testium, imo etiam maioribus cum sint in Maiori culpa Bart. l. non solum §. si mandato meo ff. de iniurijs, Bal d. l. præsbiteri n. 10. C. de Episcopis, & Clet. Simanch. d. tit. 64. in fi. Farin. vbi supra n. 44.

Sexto, & Vltimo animaduertãt Inquisitores, Sententias contra falsos testes, & eorum subornatores ferendas esse in loco publico, vti Notabiliter dixit, Symãch. d. tit. 64. n. 91. circa mediũ.

§. 14.
De teste in Sancto Officio reuelante suam depositionem.

43 Breuiter † Dicendum testē cui in Sancto Officio solet sub pęnis arbitrarijs iniungi silē tium, si suam depositionem reuelet, posse in hoc tribunali puniri arbitrio Iudicantiū, inspecta inspectis singulis circunstantijs facti, Simanch. de Cath. Inst. tit. 64. n. 83. vbi, quod possunt huiusmodi testes damnari in pænā pecuniariam, Exilij fustium, & etiam triremium, si id facti qualitas deposcit, videatur de hac materia Abb. c. Fraternitatis n. 13. de Testibus, Farin. De testibus q. 67. n. 296. qui alios allegat

§. 15.
De Vtente verbis Sacræ Scripturæ ad Iocū, & res turpes.

44 IAm vidimus † in tit. de Blasphemis, n. 36. quod trahentes verba Sacræ Scripturæ ad iocum subduntur Iurisdictioni huiusce Sancti Officij, nunc idem asseuerans, addo de ordine Supremmi Tribunalis Sanctæ Inquisitionis de Vrbe, quendam professum cuiusdam approbatæ Religionis, quod res turpes, & Scandalosas Himno, Iam lucis Orto Sydere, imiscuisset, fuisse in Palatio Sancti Officij fustigatum, Voce actiua, & passiua per decennium priuatum, ita quod per trienniū singulis sextis ferijs ieiunaret, vti testis est Locat. post Iudiciale Inquisit. in casib. Romę decis. casu 1. fol. mihi 417.

§. 16.
De Reuelationib. Mulierum.

45 QVo ad mulieres, quę se † reuelationes à Deo, Sanctis, & Angelis habere profitētur, Hę si in reuelationibus suis, nihil habeant superstitiosi, erronei, temerarij, & Hęretici subduntur iuditio Ordinariorū, vt passim practicari in Curijs Ecclesiasticis videmus, vbi vero occasione reuelationum aliquod credunt, vel docent Hæretici, sapientis hęresim, Temerarij, scandalosi, erronei, & Blasphemi, tunc sine dubio tales mulieres subduntur iurisdictioni Inquisitorum prout ita in facti contingentia, in Peruensi Regno accidisse testis est, Martinus del Rius, Disquisit. Magicarū lib. 4. q. 3. Sect. 3. de Reuelationibus mulierum non

Sancta-

Sanctarum fol. mihi 504. in Impressis Venetijs anno 1616. qui omnino videatur.

Interim vero locorum ordinarij, mulieres has, & earum reuelationes, & visiones examinantes semper prę occulis habeant, Io. Gerson. Cancell. parisiens. in suo perutili tractatu, de Probat. spirituũ, per totum, qui impressus habetur in Maleo Malefica-rum tom. 2. p. 2 fol. 71. vbi inter alia monet ordinarios, in §. Hoc pręcipue considerare necesse est, in fi. Tractatus, vt diligẽtissime animaduertant, qualiter Hæ mulieres cũ suis Confessarijs conuersentur, quod monitum ab eo transcripsit, Delrius, vbi supra in fi. illius Sectionis, vbi addit dignum esse, quod scribatur aureis litteris,

TITVLVS DECIMVS OCTAVS.

DE SPONTE COMPARENTIBVS, & Tempore Gratię.

SVMMARIVM

Sponte Comparentes, qui dicantur, n. 1.

An sponte comparentes censeantur, qui non vocati veniunt, licet indicijs sint prauenti, n. 2. 3.

Quid si talis comparens, quo ad aliquas propositiones sit preuentus, quo ad alias non, n. 4.

Requisita vt quis sponte comparẽtiũ benef. gaudeat, n. 7.

Hæretici sponte comparentes, quomodo tractandi, n. 8.

Praxis obseruãda circa ipsos, vbi plura notatu digna, n. 9. & seq.

Relapsus sponte comparens, an brachio seculari relaxãd. n. 13. & seq.

De suspectis de Hæresi sponte comparentibus. n. 16.

Quid sit tempus gratiæ, n. 17.

In quibus casibus sit, vel nõ sit locus tempori gratiæ, n. 18.

Quibus personis prosit, vel non tempus gratiæ, n 19.

De Praxi obseruanda in concedendo, & publicando tẽpore gratiæ, n. 20.

Qui auctores de eo tractent, n. 21.

§. 1.

§. 1.

Qui nam dicantur, & haberi debeant, pro ſpõte comparentibus.

OMiſſis multis, quæ de ſignificatione huiuſce particulæ, ſponte dici poſſent Breuiter dicẽdũ eſt Eos dicendos eſſe
1 ſponte † comparuiſſe in Sancto Officio, qui nullis præuenti inditijs coram fidei Iudicibus comparent, plenamq; ac meram, tã de ſe, quam de alijs veritatem dicunt, ac de ſuis delictis humiliter veniam petũt, colligitur hoc ex l. ſponte, de Muneribus, & Honoribus l. 4. §. fi. Cod. de Sicar. l. 2. Cod. de his qui latron. atq; ita docuit Archid. in cap. vt commiſſi, Verbo obedientes de Hæret. in 6. Pegna. ad Direct. p. 3. comm. 12. & Farin. de Hæreſi q. 193. n. 28. vbi quod tales proprie in ſupremo tribunali habẽtur pro ſponte comparentibus.

Dubitari autẽ hoc loco poteſt, quid ſit dicendum, de eo, qui inditijs præuentus, in S. Officio cõparet non citatus, † nec vocatus, in qua re diſtinguendi ſunt duo Caſus.

Primus caſus eſt, de eo, qui ſcit vel ſuſpicatur ſe præuentum, & ſic metu probationum in S. Officio comparuit, & confeſſus eſt, & in hoc caſu, licet mitius iſte comparens ſit tractãdus, Locat. poſt Iudit. Inquiſit. inter caſus deciſos Placentię Caſu. 7. vbi ꝙ tales mitius ſunt tractandi, & cũ eis mitiori eſt agendũ Abiuratione attamen nõ debet gaudere beneficio ſponte cõparentiũ colligitur hoc ex ſupra alleg. doct. nam, & eſt præuentus, & ſcit, vel ſuſpicatur ſe præuentum, Farin. vbi ſupra n. 37.

Secundus caſus eſt, cũ Ignorat talis comparens ſe ſe præuentũ, & in hoc caſu debet gaudere beneficio ſponte cõparentiũ, ita Farin. loco cit. n. 28. verſ. niſi forte inditiorum.

3 An autem Comparens, † ſciuerit ſe præuentum, vel ignorauerit, conſideratis omnibus circũſtantijs, prudentię, & Arbitrio Iudicum relinquitur conſiderandũ

Quęri tamen poteſt, An etiam comparens, nõ citatus, nec vocatus, tamẽ præuentus, quoad aliquas V.G. Blaſph. ſi alias etiã de quibus nullo modo eſt inditiatus fateatur, quoad has haben-
4 dus ſit pro † ſpontaneo cõparẽte In qua difficultate.

5 Dicendum eſt, quod ſi dubitat ſe, quo ad illas eſſe præuentum, quamuis non ſit, attamen nõ poteſt haberi pro ſponte cõparẽte, quia ſemper eius confeſſio dici-

tur facta metu probationis Farin. de Hæresi q. 193. n. 37.

6 Si vero scit † se non præuentũ, vt quia dicat V. G. se solum nullis præsentibus illas blasph. protulisse, tunc crederem illum esse habendum, pro spont. cõparẽte, quia quo ad has blasph. non est inditijs præuentus, nec de eis poterat Iurid. interrogari iuxta trad. per Pegnam p. 3. Comm. 18. sub littera B. vbi quod rei non possunt interrogari, nisi de his de quibus sunt inditiati.

7 Debẽt quoq; tales cõparẽtes, vt sponte † comparentium beneficio gaudeant, plene tam de se, quam de alijs confiteri, alias habendi sunt, tamquam diminuti confitentes, ita Cõcil. Bitterrẽse c. 2. ibi, *infra quem terminũ venientes, pænitentes, & dicentes plenam de se, & de alijs veritatẽ habeant impunitatem, &c.*

§. 2.

De Hereticis sponte comparentibus.

8 HAEretici † sponte comparẽtes, Mitissime sunt tractandi, pęna aliqua salutari, vel etiã aliquando (si id casus exigat) pecuniaria plectẽdi Pegn. dicto Comm. 12. sub littera G. vbi quod tales sponte comparentes habent impunitatem mortis, Immurat. Exilij, & confiscationis bonorũ, ex Concil. Bitterr. c. 2. cuius ibi verba refert.

9 Cogendi tamen sunt † hi Hæretici sponte comparentes ad abiurandũ formaliter Hæreses, licet abiuratio in hoc casu debeat esse non publica, sed secreta, Symanch. de Cath. Instit. tit. 1. n. 24. Royas Sing. 23. n 8. & tract. de Hæret. p. 2. n. 272. & seq. Farin de Hæresi q. 194. n. 8.

10 Interrogari † etiã huiusmodi sponte Comparentes debent, an Erroribus, suis adhæserint, vel de illis dubitauerĩt.

Quanto tempore in illis erroribus permanserĩt.

A quib. eos didicerĩt, & quom.

An libros prohibitos legerĩt, & quos, & à quibus habuerint.

Super complicibus, & an alios cognoscãt Hæreticos, vel de Hæresi suspectos.

An in aliquo Tribunali sit de prędictis erroribus præuenti, vel inditiati.

An ipsos pęniteat in huiusmodi errores incidisse, & an hos, & oẽs alias hęreses abiurare sint parate, de Cætero Cath. viuere, & pęnitentiam sibi iniungendam ad implere.

Moneri etiam debẽt, ad dicendam integram veritatem, alias quod habebuntur, vti diminuti confitentes, & ficte conuersi.

11 In Praxi etiam Aduertendũ, † quod

quod in admiſſione, vel dimiſſione alicuius pęnitentis ſponte ſe deferentis in Sancto Officio, ſolet in ſententia apponi clauſula, dummodo in aliquo S. Offitio non ſis præuentus, vti animaduertit Farin. de Hæreſi q. 193. n. 28. verſ. & ſcias.

12 Et vbi ſponte comparens ſit hęreticus † minor. 25. annis, videtur admittendus ad abiurandū de formali cū clauſula citra pænam relapſi, vbi autem ſit maior. 25. annis, ſine dicta clauſula, nā minoribus 25 annis multa conceduntur, quæ maioribus omnino deneg. & ita in praxi obſeruari atteſtati mihi fuerunt viri docti, Pij, & in hoc tribunali Verſatiſſimi.

Sed dubitari hoc loco poteſt, An Hæreticus relapſus ſponte cōparēs, beneficio ſponte cōparētiū gaudere debeat, in qua re.

13 Dicendum † Relapſum ſine dubio in tali caſu eſſe ad pęnitētiam admittendum, ita Alph. à Caſtro de iuſta Hæret. punitione lib. 2. c. 2 late Pegn. d. Com. 12. verſ. ſed quid ſi relapſus, & Farin. de Hæreſi q. 193. n 36.

14 Quāuis in hac re, tutiſſimū ſit ſupremum † tribunal conſulere, vt Animaduertit Symanch. in Enchirid. tit. 60. n. 6 & Pegn. loco alleg. verſ. quia tamen.

15 Hæc tamen intelligenda ſunt, vbi † relapſus, vere eſſet ſponte comparens, & ſecus dicendum, vbi metu probationū in S. Officio comparuiſſet, vt quia ſciuit V.G. quod aliquis ſe pręparabat ad eum accuſandum, vel quia rumor erat, quod erat accuſandus, nam tunc nullo modo talis relapſus eſt ad Miſericordiā recipiendus, Decian. lib. 5. tract. Crim. c. 56. n. 12 poſt Alph. A Caſtro loco per eū relato, quos ſequtus fuit Farin. de Hæreſi q. 193 n. 37. de hac re vide Epiſtolam Cornelij, de qua Infra.

§. 3.

De ſuſpectis de Hæreſi ſponte comparentibus.

Circa ſuſpectos de Hæreſi ſponte comparentes, eodem omnino modo proceditur, quo contra Hæreticos ſimiliter ſponte comparentes procedi debet, vt ſupra diximus § proximo.

Solummodo circa hos eſt aduertendum, quod, ſi confiteantur ſe V.G. hæreticali Sortilegio vſos eſſe, abſq; tamen Hæretica

16 Intentione, nullo modo ſuper † hac intētione ſunt torquēdi ſed ſtandum omnino eſt eorum ſpontaneę depoſitioni, & cogēdi ſūt ad abiurandum, pro modo ſuſpitionis, vti animaduertit Pegn. p. 2. Cō. 59. verſ ſed Videam.

Interrogari etiam, & moneri

debent, vt supra, & dimitti cum clausula, dummodo non sint prę uenti in aliquo Sãcto Officio, de qua dixi in tit. de Confessarijs sollicit. §. fi. De his sponte com parentibus Videnda est Epistola Cornelij, ad Cyprianũ lib. 3. Epist. 11. alias secundum Ordinationem Pamelij. & 46. Incip. Quantam sollicitudinem.

§. 4.

De Tempore Gratiæ.

QVoniam apud Grauiss. auctores, & nonnulla vetusta Concilia, prouĩcialia celebrata in Gallia frequens mentio habetur tẽporis Gratiæ, nonnulla hoc loco explicare de eo necessariũ duxi.

17 Tempus itaq; † gratiæ est, quidam Dierum terminus, infra, quem sponte venientibus ad cõfitendum delicta sua, contra fidem comissa, auctoritate Apostolica conceditur Impunitas Mortis, immurationis, exilij, & confiscationis bonorum, ita fere Eymeric. p. 3. n. 56. vbi pegna.

Et licet Albertin. in repet. c. 1. de Hętet. q. 12. n. 4. differentiã constituerit, inter hoc gratiæ tẽpus, & tempus, quod ipse vocat Misericordiæ, attamen vere inter vtrumq; tempus nulla est probabilis, & realis differentia.

Hoc tempus gratiæ à solo Summo Pontif. concedi potest, quoniam pænæ illæ mortis, &c. in Hæreticos constitutę sunt à Papa, c. ad Abolendam §. illos de hæret. c. super eo, de Hæret. in 6. vbi de Pęna mortis c. Excom. il 2. § qui autem, de Hæret. vbi de pæna perpetui carceris, Leo Primus Epistula 45. ad Pulcheriam Augustã, vbi de pæna Exilij & c. secundum leges, de Hæret. in 6. vbi de pęna cõfiscationis bonor.

Cum igitur Hæ pænę à nullo alio hæreticis possint remitti, nisi à Papa, nullus quoq; præter eũ, poterit tempus gratiæ, per quod Hę pęnę remitt. Hæret. cõcedere

Ex quo patet, quod tẽpus hoc gratię introductum est ex apostol. Sædis benignitate, nõ autẽ Consuetudine, vt dicebat Alber. d q. 12. n. 4. circa finem.

Quot autem dies continere debeat hoc tempus, puto Inquisitoribus esse arbitrarium, Pegn. d. Com. 12. sub littera c.

§. 5.

In Quibus casibus sit locus, vel non sit, tempori Gratiæ.

28 PRimo Clarum † est, quod locus est tempori gratiæ, cũ in aliquo loco de nouo constituitur Officium Sanctæ Inquisitionis

nis, ita Pegn. Cōm. 12. p. 3. vers. sed Animaduertat, de qua re pulcherrimus locus est in Concilio Bitterrensi, celebrato anno Domini 1246. apud Bitterras corā Archiepisc. Narbonensi, & alijs Episc. Prouincialib. cap. 1. & 2.

Secundo locus est tempori gratiæ, cum in aliquo loco Officiū Inquisitionis, ob aliquas causas intermissum renouatur Albert. in Repet. c. 1. de Hęret. in 6. d. q. 12. n. 4.

Tertio, cum totum aliquod regnū Hęret ad fidē cōuerteretur.

Quarto, Cum in aliqua Ciuitate Hæretici latenter multos Catholicos decipiunt, tunc ad subueniendum deceptis, licet Officium Inquisitionis ibi non introduceretur, tēpus tamen gratiæ esset cōcedendum, ita Card. Alban. in quadam Instructione ad Fratr. Prædicatores, In Lombardia super modo procedēdi contra Hæreticos.

Quinto, Tempus gratiæ triū mensium concessit, Paul 4 in sua Constitutione Incip cum quorumdam, Reis illorum criminū de quibus in d. Constitutione.

Sexto Videtur esse locus tempori gratiæ, vbi vniuersus populus delinquit c. comessationes dist. 44 c. quoties vbi glo. 1. q. 4. sed hęc doctrina duas patitur exceptiones.

Prima est, vbi multitudinis peccatum esset grauissimum Tiraq. de pænis temperandis Caus. 47. n. 13. Luc. de Penna l. siue n. 6. & 11. vers. In Apostasia vero C. de Exact. lib. 12. Hæresis autē Crimen grauissimum est c. vergentis de Hæret.

Altera exceptio est, vt non habeat locū, vbi peccatum magis nocet multitudini, quam scandalū, quod ex punitione oriretur, ita D. Tho 2. 2. q. 108 art. 1. ad tertium, Fel. c. dilectę n. 7. de except. Exemplū habemus, de hac re Moysis, Exodi 32. Quare in hoc casu non erit locus concessioni dicti temporis gratię.

§. 6.

Quibus competat, vel nō cōpetat tēpus gratiæ.

19 Beneficium † hoc temporis gratię competit omnibus, tam masculis, quam fœminis, qui se culpabiles inuenerint, in vnoquoq; peccato Hæresis, vel Apostasię, vel suspitionis eiusdē.

Dummodo tamen, primo alias beneficio huius tēporis non sint vsi, Concil Bitter. d. c. 2. ibi, quibus alias huiusmodi gratia non est facta, 2. veritatem plenā, tam de se, quam de alijs dicant, vt supra dixi §. 1. Et 3. sponte compareant. i. nō nominatim vocati.

Hoc tempus gratiæ, non suffragatur

gatur ijs, qui dum tempus gratiæ cæpit concedi, iam erāt prǫuenti, ita Archid. c vt comiſſi, in verbo, obedientes n. 3. & ibi Io. Andr. n. 4. de Hæret. in 6. & Guido fulcod. q. 2 in Conſultat. ad Inquiſitores, niſi forte, tales inditiati ignoraſſent ſe prǫuentos, nam tunc vtiq; beneficio dicti tē poris fruerentur.

Gaudere tamen debent Benef. huius tēporis gratiæ, Primo qui nec citati, nec vocati, nec prǫuenti comparēt ſtatim poſt tempus gratiæ elapsū, ita Guido fulcod loco cit. verſ. certe ſi poſt tēpus.

Secundo ille, qui probat ſe pēdente dicto tempore gratię fuiſſe legitime Impeditum, probatur autem Impedimentum per Iuramentum ipſius, Rot. deciſ. 4. de Iureiur. in Antiq. Bart. Rō. Iaſ. & alij l. 2 §. quod diximus ff. ſi quis caut.

Tertio, etiam Relapſus debet gaudere hoc beneficio temporis gratię, vt dixi ſupra §. 2. quod intelligendum eſt, etiam in relapſis ficte, de quibus Paul 4. in ſua Conſt. Incip. cum quorumdam.

Quarto Quæri poſſet, quid eſſet dicendum, de Hęreſiarchis & Dogmatiſtis, ſed de his dixi in titulo de Hæret.

§. 7.

De Praxi obſeruanda in tempore gratiæ publicando, & Applicando illis, quibus competere poteſt.

20 EX † Concilijs Narbonēſi, & Bitterrenſi, d. c. 2. praxis hæc videtur obſeruanda.

Primo namq; Inquiſitores accedentes ad aliquam Ciuitatē populum admonere debent, vt ad talem locum certa die ſe ſe conferant, Pegn. Cōm. 1. in principio, & Comm. 12 3. p.

Secundo, Conuocato populo Inquiſitor de fide ſermonem habere debet. Eymeric. in direct. p. 3. n. 47. vbi Pegna n. 49. 50. & 51. & Mandatum Apoſtol. explicat.

Tertio, publicatur monitoriū contra inobedientes Eymeric. d. 3 p. n. 52. & Pegn. Comm. 12. littera B. & ædictum temporis gratię, Pegn. ibid.

Quarto Confeſſiones redeuntium in tempore gratię recipiūtur.

Quinto, Reconciliatis, & abſolutis dantur litterę patentes ob tentę abſolutionis.

§. 8.

§. 8.

Qui nam auctores de hoc tempore Gratiæ potissimum mentionem fecerunt.

21 DE hoc † tẽpore Gratię pręclara fit mentio, in sequentib. auctorib. & Manuscrip. &c.

Et primo quidem de eo mentionem facit, Concil. Bitterrense cap. 1. & 2. quod apud Bitterras fuit celebratum anno 1246.

Secundo, Guido fulcodius, qui fuit Clemens 4. in suis Consultationibus ad Inquisitores q. 2.

Tertio Cardinalis Albanensis Ecclesię R. legatus, in Instruct. ad Prouincialem Priorem Prædicatorũ Lombardię, super modo procedendi cõtra Hęreticos.

Quarto, Periti quidam Auenionenses, in Resp. quodam Incip. notum sit omnibus reddito Fratri Guliel. de Valẽtia, ãno 1235. cap. 3.

Quinto, Archid. in c. vt comissi in verbo obediẽtes de hęret in 6.

Sexto, Io. And. ibid. vers. Quærit Archid.

Septimo, Gemin. ibid. §. nec nõ n. 3. vers. qui dicant spõte redire.

Octauo, Frãc. ibid. n. 2. notab. 4.

Nono Direct. Inq. p. 3. n. 56.

Decimo, Repertor. Inq. in verbo Gratia vers. Nota quod, & in verbo tẽpus gratię, & in verbo remissio.

Vndecimo, Albert. c. 1. de Hæret. in 6. q. 12. n. 3. seq.

Duodecimo, puteus decis. 517. Incip. In vna Hyspal. l. 2.

Decimo tertio, Veral. decis. 69. Hęreticor. condemnator. p. 3.

Decimo quarto, Symanch. de Cath. Inst. tit 41. n. 3.

Decimo quinto, Instructio Hyspalen. anni 1484. cap. 3. & 7.

Decimo Sexto, Pegna ad Direct. p. 3. Comm. 12. & in peculiari tractatu de tempore gratię, qui manuscrip. circumfertũ.

Decimo septimo, Lud. à Paramo de origine Sanctæ Inquisit. l. 3. q. 4. rubrica deforma, & ord. proced. n.

Decimo octauo, Farin. de Hæresi q. 193. n. 28.

Decimo nono, Sousa lib. 4. Affotismorum, à quibus omnibus auctoribus plura habebit, qui voluerit de hoc tempore gratię.

TITV-

TITVLVS DECIMVS NONVS.

DE MODO PROCEDENDI contra Defunctos.

SVMMARIVM

Delicta Extinguũtur Morte, fallit in Crimine Hæresis, n. 1. & seq.
Intra quantum tempus memoria defuncti possit damnari, n. 3. & seq.
Suspecti de Hæresi, an post mortẽ possint inquiri, n. 7.
Memoria se ipsum in Carcere occidentis, an damnetur, n 8.
De probat. contra defunctum in hac causa requisita, n. 9.
De ord. processus late, n. 11. & seq

§. 1.

1 Licet in omnibus communiter criminib. extinguantur morte delicta, vt inquit, Vulp. l. vltima ad l. Iul. Maiest & Modestinus l. ex Iudiciorum ff. de Accusat. & ibi, per illos text. hoc notant omnes, quia mortui diuino Iuditio subiecti, ab humano sunt exẽpti, vt dicitur in c. quorumdam dist. 23. & c ex Epistola ibid. preuenti enim à Sum. Iudice Deo sunt, & vocati ad maius tribunal, vt late hęc exornantes probant, Symanch. in Enchir. Iud Viol. reliq tit 62. n. 1. & Dec. tract. Cri lib. 5. c. 67. n. 1.

2 Attamen in Crimne Hęresis† ob eius immanitatem hęc non procedunt, & in hęreticos etiã post mortem inquiritur Symanch. de Cath. Inst. tit. 18. n. 1 & seq. Decian. loco cit. Pegn p. 3 Cõm. 92. Lud à Para. de orig S Inq. lib. 3. q. 4. n 78. & seq. cũ alijs cumul. per Farin. de Hęresi q. 197. n. 86.

§. 2.

Intra quantũ tẽpus possit contra defunctos hæreticos agi.

3 Pegna in † alleg. Com. 92. vers. his positis, distinct. vtitur in hac difficultate, nam aut agitur contra Hæreticum defunctũ ad esse-

effectum eius bona confiscandi, & tunc hęc actio non durat, nisi per annos 40 aut ad effectũ dam nandi eius memoriã, & semper durat, hancq; distinct. Pegnę plu rimos more suo cumulans sequu tus fuit, Sanch. omnino vidẽd. in Summ tom. 1. l. 2. c. 22. n. 38. & pluribus seq.

4 Decianus † in alleg. c. 57. n. 12. quo ad capud bonorum consen tiens cum Pegna, quo ad alias pænas voluit actionẽ quinquen nio finiri, per text. in l. 2. Cod. de Apost, atq; hãc Deciani opinionẽ sequutus fuit Baiard. ad Clarũ in §. Hæresis n. 27.

5 Verum hæc opinio † confutatur à Farin. d q. 197. n. 116. ex eo, quod confiscatio bonorum venit accessorie ad damnationem me morię defuncti, ergo si hęc dam nari non potest, nisi intra quin quennium, nisi etiam intra illud idem quinquennium locus erit cõdemnationi in bonor. cõfiscat.

Alij tandẽ distinxerunt, an cõ fiscata bona sint applicãda fisco sęculari, vel Ecclesiast. de qua distinctione, plura Pegn. loco cit. vers. Hac tamen distinct.

In hac difficult. certe non cre derem posse discedi ab opinione

6 Pegnę, † quę sicuti in iure verior est, ita etiam magis cõm. à D.D. videt. probata, eam namq; te nuerunt Symanch de Cath. inst. tit. 18. n. 14. & in Enchiridio tit. 62 n. 7. Lud. à Paramo de orig. Sanctæ Inquis. q 4. n. 83. & Sãch. loco iam allegato.

Neq; obstat text in l. 2. Cod de Apost. quia ille text. procedit de Iure ciuili, secus de iure Canon. vti resp. Pegn. loco alleg. vers. Neq, obstat.

§. 3.

An suspecti de Hæresi post mortẽ possint Inquiri.

IN hac difficultate Lud. à Paramo de orig S. Inquisit l. 3. Rubr. de ordine Iudic. &c. n. 84. tenet con tra fautores &c. Hęreticor. posse post mortem procedi, allegatq; pro se, Symanch. de Cath. Inst. tit 46. n. 77.

7 Verum in contrarium est † com munis opinio, quod silicet post mortem non possit procedi, nisi contra Hæreticos formales, & eorum Hęresibus crędentes, ita Symanch. male à Paramo alleg. loco cit. vbi quod suspitiones, quãtũuis vehemẽtes, morte reo rum extinguũtur Pegn. d. comm. 92. vers alterũ capud & Farin. d. q. 197. n. 104.

§. 4.

An memoria se ipsum in Carcere occidentis possit, & debeat damnari.

8 AFfirmatiue † ad hoc dubium respondendum est, nam reus ob hæresim in carcere detentus, se ipsum occidens, presumitur id fecisse ex conscientia patrati criminis, ac proinde puniri debet, ac si eius heresis plene esset probata, ita Symanch. d. tit. 18. n. 31. Pegn. Comm. 92. vers. de illo Farin. d. q. 197. n. 9.

Admittentur tamē filij ad eius defensionem, & probationem, quod non ex consciētia criminis mortem sibi consciuerit, sed ex tedio carceris metuq; tormentorum Symāch. Pegn. & Farin. locis cit.

§. 5.

De Probatione requisita cōtra defunctū, ad eius memoriā damnādā

9 AD defuncti † heretici memoriam damnandam plena requiritur probatio, nec solæ sufficiunt suspitiones vt dixi supra, & longa serie probauit Farin. q. 197. n. 103. qui alios allegat.

Quinimo secundum tradita, per Pegnam d. Cōm. 92 vers. In hac causa, contra defunctum plenior, & clarior probatio requiritur, quam contra viuentē Sim. in Enchir tit 62. n. 5. & Farin. d q. 197. n. 120.

Quare si de Heresi inquisitus pendente processu obierit, cau
10 sam Inquisitores † prosequi debēt, vt eum, vel absoluant, vel eius memoriā damnēt, si ipsius heresis plene probetur, nam si solummodo de heresi ex probationib. suspect. redditur, non poterit eius memoria damnari, vt supra dicebam, & Farin. plures alios cumulans tradidit vbi supra n. 99. bene tamen poterit declarari suspectus de heresi, ex dictis præsumpt & probationibus, vti animaduertit Symanch. in Enchir d. tit. 62. n. 6. & Decian. d. lib. 5 c. 57. n. 6. vers. quod intellige verum, non tamen poterunt heretice prauitatis Iudices ob suspicionem illam pænā pecuniariam imponere heredib. suspecti, vt cōsiderauit Symāch. de Cath. Inst tit. 118 in. 13. & Royas de heret. p. 2 n. 107.

§. 6.

De Ord. Procedendi cō tra defunctos.

11 SVpposita prius † hoc loco doctrina Sing. Ang. in §. Interdum

terdum Inst.de Hęredit. quæ ab Intest. quā seq. Pegn. Cōm. 92. vers. obseruatione dignū, quod silicet processus hic, non est instituendus contra defunctum, quoniam nō extat sed contra illius memoriam.

12 Precedentib. probationib † de quibus dixi Promotor fiscalis accusationem proponet, Instāterq; petet contra rei memoriam procedi, proposito libello, de quo Repertor. Inq. in verbo libellus vers. forma libelli, ita Pegna d. Comm 92. vers. cum itaq; & Lud. à Paramo d. q. 4. n. 85.

Intimabit. postea hic libellus, omnibus, quorum interest defuncti memoriam non damnari, Pegn loco cit. vers. Hęc accusatio Aret. d. §. Interdum, Paramus n. 186 Farin q. 197. n 106. P. Zanard. in Summ. Diuin. Pręcept. p. 2. cap. 142 vers. 6. post bene Cald. in l. Vnica C. ex delicto defuncti, p. 4. n. 5. vbi quod sunt citandi filij, & Hęredes illius cuius memoria damnatur.

Proponetur quoq; edictū, quo quiuis admittatur ad defuncti defensionem, Statuto eis termino competenti 30. vel 40 dierū Pegn. vers. nequis autem P Zanardus vbi supra.

Quod si in termino prefixo nullus comparuerit, Iudices ex Officio, Procuratorem, & Aduocatū defuncti cōstituent, Pegn, vbi supra, & Zanard. ibid. vers. 6. si post definitum.

Tandem vbi Defuncti memoria nullo modo poterit defendi, deueniendum est ad sententiam contra eum, cuius formulam habes, in Concilio Constant. Sess. 8. in Sententia damnationis Io. Vicleph. & apud Repert. Inq. verbo, Sententia, Decian. d c. 57. n. 16. & Pegnam loco relato.

Ante quam autem Sententia proferatur, Statua defuncti, in publicū producenda est (In qua maioribus caracteribus descriptum sit nomen illius defuncti cuius memoria damnanda est) & coram illa, ac si defunctos esset viuens, legendi sunt errores rei, & promulgāda Sententia, & tandem relaxanda brachio sęculari, vt comburatur, obseruando diligentissime omnia, de quibus Concil. Constantiense d. Sess. 8. ita Pegna latiss. loco citato, & Lud. à Paramo de orig &c. l. 3. q. 4. Rubr. de ord. procedendi n. 87. & seq.

Damnata sic Hæretici memoria (dummodo Hæreticus penitens, non sit, nam tunc illius memoria non est damnanda, vt animaduertit Farin. q. 193 n. 21.) Eius ossa, vbi ab ossibus fideliū discerni possint, sunt exhumanda, bona confiscanda, ac eorum filij declarādi inhabiles, &c. iuxta Iura in hac materia loq. de

quibus Pegn. d. Comm 92. Verſ. & ex hoc capite, & Sanchez latiſs. in Summ. l. 7. c. 27 & ſeq.

Et Quandoq; etiam domus rei defuncti euertitur, Area dirutę domus ſale conſpergitur, & in eadem area columella erigitur totam rem geſtam indicans, ita Pegn. d. comm. 92. verſ. quoniam vero, vbi etiam ponit formulam Sententię ferendę in Euerſione domus Hæretici, cuius memoria damnãda eſt, ex Zãch. c. 41. & Repert. Inq. in verbo Sententia verſ. Aliud genus Sententiæ, de qua re vide Farin. de Hæreſi q. 190 n. 30. ſeq.

Dubitari tamen hoc loco poſſet, an ſtatua minoris ſit comburenda, in qua re dicendum eſt, quod ſic dummodo minor ſit maior ãnis 14. in hac enim ętate & abiurare coguntur minores, & ſi pertinaces ſint curię ſeculari cõburendi traduntur, Symanch. de Cath. Inſt. tit. de minorib. n. 58. & ita in Congreg. Noſtra Cremonę fuiſſe Conclusum, & ſucceſſiue executum, de anno 1588. atteſtatur Reuer. D. Amid. tõ. 3. Vot. 45. n. 6 & 7.

§. 7.

An cum agitur de Damnãda Mem. defuncti nomina teſtiũ ſint ædẽda

13 MEnoch. † conſ 383. vol. 4. per totum, latiſs. nititur probare, nomina teſtiũ, & denũciantium, cum agitur de damnãda Memoria defuncti eſſe defenſorib. legitis damnandi ędẽda.

Moueturq; Menoch. arg. ducto à fortiori, nam inquit, ſi reo viuenti, vbi teſtibus, & denunciandi periculum non imminet alicuius grauis mali, eorum nomina ſunt ipſimet reo ædenda, iuxta diſpoſita in c. vltimo §. 1. & §. ceſſante de Hæret. in 6. igitur.

14 Attamen, Quidquid ſit † de hac Menochij Sententia, Ego nullo modo ęderem nomina teſtium, & denunciantium, neq; etiam in caſu noſtro, quo de damnanda ageretur memoria defuncti.

Nam hodiernis temporibus sẽper pręſumitur teſtibus, & denũciatoribus imminere periculum propter potentiam reorum, quę tripliciter ſolet conſiderari, nam alia eſt, potentia generis, & familię, alia eſt, potentia pecunię, alia eſt, potentia Malitię, & hę duæ potentię ſpecies, & ſi in caſu noſtro, non poſſint in reo defuncto reperiri, poteſt tamen eſſe, quod reperiantur in hæredib. & filijs, illius, decuius memoria damnanda agitur, de quorũ hæredum ac filiorũ grauiſſimo damno tractatur, ita Pegn. in Director. 3. p. Comm 124. verſ. & certe ſemper, Ludouicus à Pa-

ramo,

ramo, de origine S.Inquisit.lib. 3. q.4. Rubr. de exped. processus, in causis fidei, n 50. vbi etiã, quod si, à non publicatione nominũ appelletur reijci debet appellatio vti friuola (reprobato Paris. qui cons. 2. vol.4 in casu cuiusdam Hębrei contrarium consuluerat) late Farin. de hęresi q. 188.n.12 vbi, quod, quidquid sit de Iure, certe de consuetudine in distincte etiam vbi non adest potentia Inquisiti non dantur, nec publicãtur nostra testiũ nec denunciantium, & ita ait In S. Rom. Inquisit. tribunali supremo inuiolabiliter obseruari.

Neq; obstat text. in d.c. vltimo § cessante, primo quia perpetuo censetur adesse nunc periculum grauis damni in testibus, & denunciatoribus, atq; ita ad hunc text. respondet Lud. à Paramo loco alleg. Vers. nec obstat text.

Secundo Quia, quidquid sit de Iure, contrarium seruatur de cõsuetudine indistincte, vt dicebat Farin loco supra citato.

Tertio Quia per dispositionẽ Constitutionis Pij 4. Incip. cum sicut quæ impressa habetur post Direct. inter litteras pro S. Officio, videtur derogatum disp. d. c. fi. vti resp. Pegn. d. Comm. 124. vers. Tametsi vero.

FINIS.

quibus Pegn. d. Comm 92. Verſ. & ex hoc capite, & Sanchez latiſs. in Summ. l. 7. c. 27 & ſeq.

Et Quandoq; etiam domus rei defuncti euertitur, Area dirutę domus ſale conſpergitur, & in eadem area columella erigitur totam rem geſtam indicans, ita Pegn. d. comm. 92. verſ. quoniam vero, vbi etiam ponit formulam Sententię ferendę in Euerſione domus Hæretici, cuius memoria damnãda eſt, ex Zãch. c. 41. & Repert. Inq. in verbo Sententia verſ. Aliud genus Sententiæ, de qua re vide Farin. de Hæreſi q. 190 n. 30. ſeq.

Dubitari tamen hoc loco poſſet, an ſtatua minoris ſit comburenda, in qua re dicendum eſt, quod ſic dummodo minor ſit maior ãnis 14. in hac enim ętate & abiurare coguntur minores, & ſi pertinaces ſint curię ſeculari cõburendi traduntur, Symanch. de Cath. Inſt. tit. de minorib. n. 58. & ita in Congreg. Noſtra Cremonę fuiſſe Concluſum, & ſucceſſiue executum, de anno 1588. atteſtatur Reuer. D. Amid. tõ. 3. Vot. 45. n. 6 & 7.

§. 7.

An cum agitur de Damnãda Mem. defuncti nomina teſtiũ ſint ædẽda

13 MEnoch. † conſ 383. vol. 4. per totum, latiſs. nititur probare, nomina teſtiũ, & denũciantium, cum agitur de damnãda Memoria defuncti eſſe defenſorib. legitis damnandi ędẽda.

Moueturq; Menoch. arg. ducto à fortiori, nam inquit, ſi reo viuenti, vbi teſtibus, & denunciantis periculum non imminet alicuius grauis mali, eorum nomina ſunt ipſimet reo ædenda, iuxta diſpoſita in c. vltimo §. 1. & §. ceſſante de Hæret. in 6. igitur.

14 Attamen, Quidquid ſit † de hac Menochij Sententia, Ego nullo modo ęderem nomina teſtium, & denunciantium, neq; etiam in caſu noſtro, quo de damnanda ageretur memoria defuncti.

Nam hodiernis temporibus sẽper pręſumitur teſtibus, & denũciatoribus imminere periculum propter potentiam reorum, quę tripliciter ſolet conſiderari, nam alia eſt, potentia generis, & familię, alia eſt, potentia pecunię, alia eſt, potentia Malitię, & hę duæ potentię ſpecies, & ſi in caſu noſtro, non poſſint in reo defuncto reperiri, poteſt tamen eſſe, quod reperiantur in hæredib. & filijs, illius, decuius memoria damnanda agitur, de quorũ hæredum ac filiorũ grauiſſimo damno tractatur, ita Pegn. in Director. 3. p. Comm 124. verſ. & certe ſemper, Ludouicus à Paramo,

ramo, de origine S.Inquisit.lib. 3. q.4. Rubr. de exped. processus,in causis fidei, n 50.vbi etiã, quod si, à non publicatione nominũ appelletur reijci debet appellatio vti friuola (reprobato Paris. qui cons. 2. vol.4 in casu cuiusdam Hębrei contrarium consuluerat) late Farin. de hęresi q. 188.n.12 vbi, quod,quidquid sit de Iure, certe de consuetudine in distincte etiam vbi non adest potentia Inquisiti non dantur,nec publicãtur nostra testiũ nec denunciantium, & ita ait In S. Rom. Inquisit. tribunali supremo inuiolabiliter obseruari.

Neq; obstat text. in d.c.vltimo § cessante,Primo quia perpetuo censetur adesse nunc periculum grauis damni in testibus, & denunciatoribus, atq; ita ad hunc text.respondet Lud. à Paramo loco alleg. Vers. nec obstat text.

Secundo Quia, quidquid sit de Iure, contrarium seruatur de cõsuetudine indistincte, vt dicebat Farin loco supra citato.

Tertio Quia per dispositionẽ Constitutionis Pij 4. Incip.cum sicut quæ impressa habetur post Direct. inter litteras pro S. Officio,videtur derogatum disp.d. c. fi. vti resp. Pegn. d. Comm. 124. vers. Tametsi vero.

FINIS.

Ego D. Io. Baptista Offredus Præpositus Clericorum Regularium Sancti Abundij, & Consultor Sancti Officij accurate perlegi Reuerendiss. Patre Inquisitore mandante, librum inscriptum, Tractatus de modo procedendi in Causis Sancti Officij, à D. Cæsare Carena Cremonensi Sacræ Teologiæ, & I. V. Doctore, ac Eminentiss. D. Cardinalis Camporei Auditore, & Sanctissimæ Inquisitionis Cremonæ Consultore, & Aduocato, Fiscali compositum, cum que, omnia in eo contenta non solum sint fidei Catholicæ consona, verum etiam ad illius defensionem valde perutilia, vt pote, quæ eiusdem Sanctissimæ Inquisitionis Consultoribus, & Ministris, imo omnibus pro casibus conscientiæ facilem ac certam methodum, & doctrinam prebeant, vnde (maxima Auctori laus debetur,) meritoq; Typis mandari posse censeo.

Imprimatur.

Fr. Dominicus Maria Aresius, Lect. Sac. Theol. ac Vic. S. Offic. Cremonę.

Comes Maioragius, pro Eccelentiss. Senatu

Errata sic Corrige.

	Errata	*lege*
Folio 3. Columna 2. Versu 27.	an intelligitur	an intelligatur
Fol. 4. C. 2. V. 25.	Heresialchæ	Hæresiarchæ
Fol: 5. C. 2. V. 32.	Quorumq; facto	Quorumcumq; facto
Fol. 6. C. 2. V. 7.	manifesto	manifestatio
Fol. 8. C. 1. V. 18.	De subiectio	De subiecto
Fol. 8. C. 2. V. 14.	talem 53.	talem silicet
Fol. 16. C. 2. V. 1.	vet sunt	Vt sunt
Fol. 17. C. 1. V. 23.	Protestationem	Protestantem
ibidem c. 2. V. 2.	Compulus	Compulsus
ibidem c. 2. V. 5.	huiusmodi	homini
Fol. 50 C. 2. V. penult.	Primum requiruntur	Primum requisitum
Fol. 51. C. 1. V. 7.	Proportioni	Propositioni
Fol. 51. C. 2. V. 8.	tamen Hæretico	tamen Hæretico sensu
Fol. 63. C. 1. V. 28.	Domnino	Domino
Fol. 99. C. 2. V. 20.	ob nullitationem	O bnullitatem
Fol. 104. C. 1. V. 20.	Dominum	Dominium
Fol. 139. C. 1. V. 29.	sollicitantis	sollicitationis
Fol. 179. C. 1. V. 18.	Insordescentes	Insordescens
Fol 184. C. 1. V. 5.	tales, quodq;	talis quandoque
ibidem c. 1. V 6.	Vti Hæreticos	Vti Hæreticus
Fol. 256. C. 2. V. 25.	Duplex quod	Quod duplex
ibidem c. 2. V. 32.	Prohibenda	Prohibita
Fol. 293. C. 1. V. 1.	obiare	obuiare
Fol. 295. C. 2. V. 14.	Influxum	Influxum habentem
Fol. 301 C. 2. V. 10.	Perterrefacerit	Perterrefecerit
Fol. 359. C. 1. V. 9.	deberet	Deberent
Fol 366. C. 2. V. 22.	Canonizatio	Canonizato
Fol. 374. C. 2. V. 31.	Parate	Parati
Fol. 370. C. 2. V. 25.	Demniorijs	De Iniurijs
Fol. 371. C. 1. V. 10.	Dele	Inspecta

EGo D. Io. Baptista Offredus Præpositus Clericorum Regularium Sancti Abundij, & Consultor Sancti Officij accurate perlegi Reuerendiss. Patre Inquisitore mandante, librum inscriptum, Tractatus de modo procedendi in Causis Sancti Officij, à D. Cæsare Carena Cremonensi Sacræ Teologiæ, & I. V. Doctore, ac Eminentiss. D. Cardinalis Camporei Auditore, & Sanctissimæ Inquisitionis Cremonæ Consultore, & Aduocato, Fiscali compositum, cum que, omnia in eo contenta non solum sint fidei Catholicæ consona, verum etiam ad illius defensionem valde perutilia, vt pote, quæ eiusdem Sanctissimæ Inquisitionis Consultoribus, & Ministris, imo omnibus pro casibus conscientiæ facilem ac certam methodum, & doctrinam prebeant, vnde (maxima Auctori laus debetur,) meritoq; Typis mandari posse censeo.

Imprimatur.

Fr. Dominicus Maria Aresius, Lect. Sac. Theol. ac Vic. S. Offic. Cremonę.

Comes Maioragius, pro Eccelentiss. Senatu

Errata sic Corrige.

	Errata	*lege*
Folio 3. Columna 2. Versu 27.	an intelligitur	an intelligatur
Fol. 4. C. 2. V. 25.	Heresiaſchæ	Hæreſiarchæ
Fol: 5. C. 2. V. 32.	Quorumq; facto	Quorumcumq; facto
Fol. 6. C. 2. V. 7.	manifeſto	manifeſtatio
Fol. 8. C. 1. V. 18.	De ſubiectio	De ſubiecto
Fol. 8. C. 2. V. 14.	talem 53.	talem ſilicet
Fol. 16. C. 2. V. 1.	vet ſunt	Vt ſunt
Fol. 17. C. 1. V. 23.	Proteſtationem	Proteſtantem
ibidem c. 2. V. 2.	Compulus	Compulſus
ibidem c. 2. V. 5.	huiuſmodi	homini
Fol. 50 C. 2. V. penult.	Primum requiruntur	Primum requiſitum
Fol. 51. C. 1. V. 7.	Proportioni	Propoſitioni
Fol. 51. C. 2. V. 8.	tamen Hæretico	tamen Hæretico ſenſu
Fol. 63. C. 1. V. 28.	Domnino	Domino
Fol. 99. C. 2. V. 20.	ob nullitationem	O bnullitatem
Fol. 104. C. 1. V. 20.	Dominum	Dominium
Fol. 139. C. 1. V. 29.	ſollicitantis	ſollicitationis
Fol. 179. C. 1. V. 18.	Inſordeſcentes	Inſordeſcens
Fol 184. C. 1. V. 5.	tales, quodq;	talis quandoque
ibidem c. 1. V. 6.	Vti Hæreticos	Vti Hæreticus
Fol. 256. C. 2. V. 25.	Duplex quod	Quod duplex
ibidem c. 2. V. 32.	Prohibenda	Prohibita
Fol. 293. C. 1. V. 1.	obiare	obuiare
Fol. 295. C. 2. V. 14.	Influxum	Influxum habentem
Fol. 301 C. 2. V. 10.	Perterrefacerit	Perterrefecerit
Fol. 359. C. 1. V. 9.	deberet	Deberent
Fol 366. C. 2. V. 22.	Canonizatio	Canonizato
Fol. 374. C. 2. V. 31.	Parate	Parati
Fol. 370. C. 2. V. 25.	Demniorijs	De Iniurijs
Fol. 371. C. 1. V. 10.	Dele	Inſpecta